LENİN

SEÇME ESERLER

CİLT: 4

inter
YAYINLARI

V. İ. LENİN

SEÇME ESERLER

CİLT 4

V. İ. Lenin — 12 Ciltte Seçme Eserler
4. Cilt

Moskova Yabancı Işçiler Yayınevi Kooperatifi'nin; Marx-Engels-Lenin Enstitüsü tarafından hazırlanan Rusça baskısından, Almanca'ya çevirdiği Moskova baskısından Türkçe'ye çevrilmiştir.

Yayınevi

Birinci Basım : Ocak 1995
Dizgi : Dönüşüm 0(212) 244 29 97
Baskı : Azim Matbaası
Kapak : İnter Grafik-Tasarım
Kapak Baskı : Azim Matbaası

ISBN 975 - 7349 - 05 - 4 - (Tk. No)
ISBN 975 - 7349 - 27 - 5 - (4. Cilt)

İNTER YAYINLARI
Fahrettin Kerim Gökay Vakfı İşhanı
No: 31 Kat: 4/51
Tel: 0(212) 519 16 16

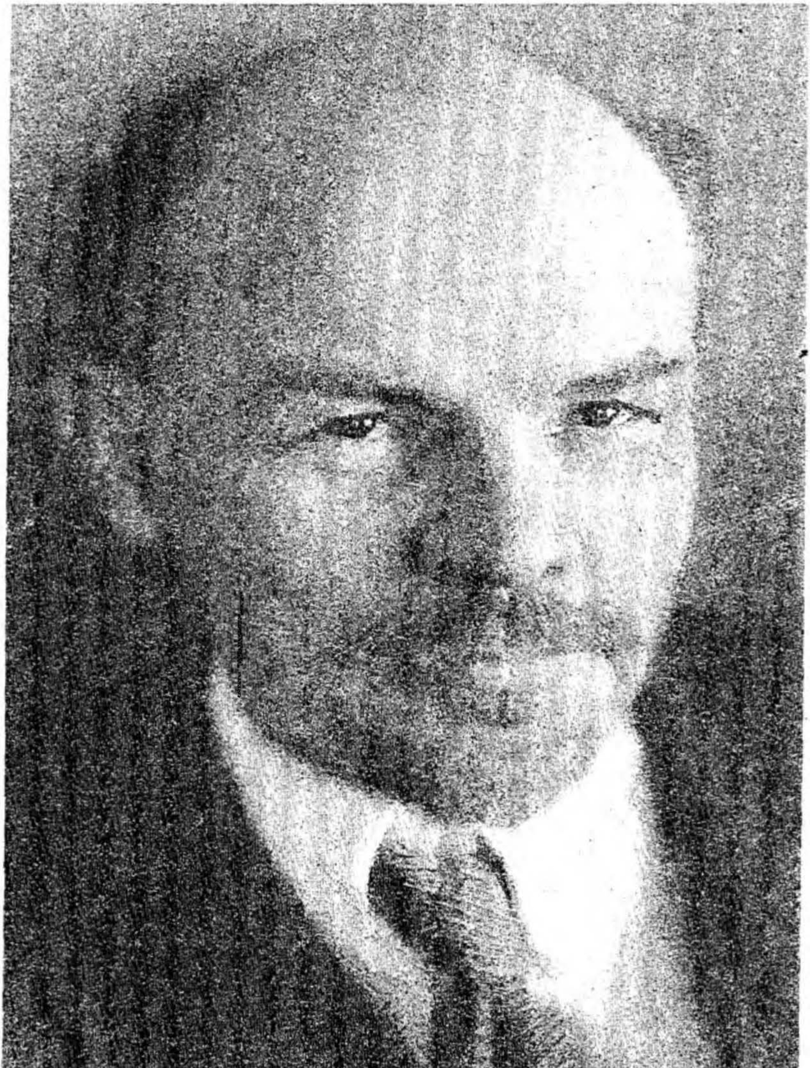
V.İ. LENİN

SEÇME ESERLER

CİLT: 4

GERICILIK VE YENİDEN YÜKSELİŞ YILLARI 1908–1914

Çeviren: Süheyle Kaya
İsmail Yarkın

İÇİNDEKİLER

I— GERİCİLİK YILLARI 1908-1911

II— YÜKSELİŞ YILLARI 1912–1914

III — 1908-1914 YILLARINDA TARIM ve KÖYLÜ SORUNU

IV— 1908-1914 YILLARINDA ULUSAL SORUN

V — 1908'DEN 1914'E DEK ULUSLARARASI DEVRİMCİ HAREKETİN SORUNLARI

EK

DÖRDÜNCÜ CİLDE ÖNSÖZ

Lenin'in "Seçme Eserler"inin elinizdeki IV. cildi, Rusya'da devrimci hareketin iki dönemine: 1908–1911 gericilik yılları ve 1912–1914 yükseliş yıllarına ait çalışmaları kapsıyor.

1905–1907 yıllarının devrimci mücadeleleriyle çelikleşen ve bu ilk Rus devriminin deneyimlerine dayanan, o sıralar Rus sosyal-demokrasisinin bir parçası olan Bolşevik Parti, Lenin'in önderliği altında, devrimin yenilgisini izleyen zor gericilik dönemini başarıyla geçecek ve tüm takibatlara inat, illegalite okulundan, bağımsız, birleşik, sağlam bir şekilde Marksist-Leninist devrimci teorinin zemini üzerinde duran, katı disiplinli, kitlelerle sıkı bağ içinde ve onların başında yürüyen proletarya partisi olarak çıkacak durumdaydı. Böyle bir parti olarak Bolşevik Parti, onu, her türlü oportünist yalpalamaları ve birliğinin içten parçalanmasına yönelik tüm "muhalif" çabaları yerle bir etmeye yetenekli kılan ve daima bu durumda tutan proletaryanın ve onun partisinin küçük-burjuva etkilenmelere karşı mücadelesinin yöntem ve biçimlerini de geliştirdi. Yalnızca 1905 devrimci ilerleyişinin değil, aynı zamanda geri çekilişin ve yeniden yükselişin hazırlanması ve bu yeniden yükseliş döneminde hareketin önderliği deneyimlerine dayanarak, Ekim 1917 zaferine ve bunun ardından zaferden zafere götüren Bolşevik Parti'nin taktiğinin temelleri yaratıldı. Oportünist akıma, Menşevizme karşı mücadele, 1908'den 1914'e kadarki dönemde, Rus proleter hareketi içinde Bolşevizmin tam zaferine yol açtı. Bolşeviklerin oportünizme karşı mücadelesi ama aynı zamanda, Rus Menşeviklerinin destek gördüğü Alman sosyal-demokrasisinin önde gelen çevreleriyle ve Uluslararası Sosyalist Büro ile ilk çatışmalara da yol

açtı. Bu çatışmalar, II. Enternasyonal'le yaklaşan kopuşun ve emperyalist savaş döneminde ve Ekim Devrimi sonrasında ona karşı mücadelenin ön çarpışmalarıydı.

Lenin'in elinizdeki cildin ayrılmış olduğu bu döneme ait eserleri, "Bütün Eserler"de dört ciltte (XIV–XVII) toplanmıştır. Elinizdeki cilde bu materyalden elbette sadece küçük bir bölüm alınabilmiştir. Genelde uyulan, çalışmaların kaleme alınış tarihine göre düzenlenmesi kuralından, burada da birkaç kez, konu bağıntısı nedenleriyle uzaklaşılmıştır. Böylece örneğin Lenin tarafından 1913'te yazılmış olan "Tartışmalı Sorunlar" ortak başlığını taşıyan altı makale, gericilik döneminde Lenin'in eserlerinde verilen Parti düşmanı akımların aydınlatılmasını, Tasfiyeciliğin bu genelde en anlaşılır eleştirisiyle tamamlamak için, "1908–1911 Gericilik Yılları" bölümüne alınmıştır.

I

GERİCİLİK YILLARI
1908 – 1911

DOĞRU YOLDA[1]

Parti için bir dağılma yılını, bir ideolojik-politik çözülme yılını, bir çözümsüzlük yılını geride bıraktık. Parti örgütlerinin tümü üye yitirdi, bazıları —özellikle de üyeleri arasında en az proleter bulunanlar— parça parça oldu. Devrimin yarattığı yarı-legal Parti kuruluşları birbiri ardından yokoldu. Parti içinde yıkımın etkisi altında olan bazı unsurlar için, şimdiye kadarki Sosyal-Demokrat Parti'nin ayakta tutulup tutulmaması, *onun* davasının sürdürülüp sürdürülmemesi, yeniden illegaliteye geçilip geçilmemesi ve bunun nasıl yapılması gerektiği kuşkuyla karşılanır hale geldi — ve bu soruya aşırı sağcılar, ne pahasına olursa olsun, hatta Parti'nin programı, taktiği ve örgütünden açıkça vazgeçme pahasına legalleşme anlayışıyla bir yanıt verdiler (Tasfiyeciler denilen akım). Hiç kuşkusuz kriz salt örgütsel değil, aynı zamanda ideolojik-politik bir krizdi.

Kısa süre önce yapılan Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi Tüm-Rusya Konferansı, Parti'yi yeniden yoluna sokuyor ve karşı-devrimin zaferinden sonra Rus işçi hareketinin gelişiminde reddedilmez bir dönüm noktası oluşturuyor. Partimizin Merkez Komitesi tarafından çıkarılan özel "Bülten"de yayınlanmış olan Konferans kararları, MK tarafından onaylanmıştır ve dolayısıyla bir sonraki kongreye kadar tüm Parti'nin kararlarını temsil etmektedirler. Bu kararlarda, krizin nedeni ve anlamı sorusuna olduğu kadar, krizden çıkış çarelerine de gayet kesin bir yanıt verilmektedir. Örgütlerimiz, eğer Konferans kararlarının ruhuna uygun çalışır ve *tüm* Parti fonksiyonerlerinin Parti'nin şu anki görevlerini açık ve tam olarak anlamalarını sağlamayı başarırlarsa, güçlerini sağlamlaştıracak ve birlik içinde ve canlı bir devrimci sosyal-demokrat çalışmada toplayacak halde olacaklardır.

Parti krizinin ana nedenine, örgütlenme üzerine kararın gerekçesinde işaret edilmektedir. Bu ana neden, işçi partisinin kendisini onlardan temizlemek zorunda olduğu, işçi hareketine esas olarak burjuva-demokratik devrimin yakın bir zaferini umarak katılmış ve gericilik dönemine dayanamamış olan ikircikli entelektüel ve küçük-burjuva unsurlardır. Bunların istikrarsızlığı, gerek teori alanında ("devrimci Marksizmden ricat etme": Mevcut Durum Üzerine karar), gerekse de taktik alanında ("şiarların budanması") ve Parti'nin örgütsel politikası alanında kendini gösterdi. Sınıf bilinçli işçiler bu istikrarsızlığa karşı çıktılar, Tasfiyeciliğe karşı enerjik bir biçimde cephe aldılar ve Parti örgütlerinin işlerinin yönetimini ve önderliğini bizzat kendi ellerine almaya başladılar. Eğer Partimizin bu temel çekirdeği dağılma ve kriz unsurlarını hemen ortadan kaldırmayı başaramadıysa, bunun nedeni yalnızca, karşı-devrimin zaferi karşısında görevin büyük ve zor olması değil, aynı zamanda devrimci anlayışa sahip, ama yeterli sosyalist bilinci olmayan işçiler arasında Parti'ye karşı belli bir kayıtsızlığın egemen olmasıydı. Bu yüzden, dağılmaya ve yalpalamalara karşı mücadele araçları üzerine sosyal-demokrasinin görüşünü ifade eden Konferans kararları, ilk planda tam da Rusya'nın sınıf bilinçli işçilerine yönelmiştir.

Sınıflar arasındaki mevcut karşılıklı ilişkilerin ve Çarlığın yeni politikasının Marksist tahlili; Partimizin önüne koymaya devam ettiği en yakın mücadele hedefinin gösterilmesi; devrimci sosyal-demokrat taktiğin doğruluğu sorununda devrimin öğretilerinin takdiri; parti krizinin nedenlerinin aydınlatılması ve buna karşı mücadelede Parti'nin proleter unsurlarının rolünün gösterilmesi; illegal ve legal örgütler arasındaki ilişki sorununun karara bağlanması; Duma kürsüsünden yararlanma ve Duma fraksiyonumuz için, hatalarının doğrudan eleştirisiyle bağıntılı olarak eksiksiz direktifler hazırlama zorunluluğunun kabulü — işçi sınıfının partisi tarafından içinde bulunduğumuz zor dönemde izlenecek sağlam yol sorusuna ayrıntılı bir yanıt veren Konferans kararlarının ana içeriği budur. Bu yanıtı biraz daha dikkatlice inceleyelim.

Sınıfların politik gruplaşmaları itibariyle karşılıklı ilişkisi, geride bıraktığımız, kitlelerin doğrudan devrimci mücadelesi dönemi için ka-

rakteristik olan aynı ilişkidir. Köylülüğün ezici çoğunluğu, yarı-feodal toprak mülkiyetini ortadan kaldıran ve Çarlık devrilmeden düşünülemeyecek olan bir tarım devrimini amaçlamadan edemez. Gericiliğin zaferi, sağlam bir örgütlenmeyi beceremeyen köylülüğün demokratik unsurları üzerinde özellikle bunaltıcı bir yük oluşturdu, ancak tüm baskılara rağmen, koyu gerici Duma'ya rağmen, Trudoviklerin[2] aşırı istikrarsızlığına rağmen, köylü kitlelerinin devrimci ruhu, Üçüncü Duma'nın tartışmalarından açıkça görülebiliyor. Proletaryanın Rusya'da burjuva-demokratik devrimin görevlerine ilişkin temel tutumu değişmeden kalıyor: demokratik köylülüğe önderlik etmek, onu, Oktobristlerle[3] ufak tefek, kısmi anlaşmazlıklara rağmen bunlara yakınlaşmaya devam eden ve son zamanlarda bir ulusal liberalizmi hayata geçirmeye ve Çarlığı ve gericiliği şovenist bir ajitasyonla desteklemeye çalışan liberal burjuvazinin, Kadet Partisi'nin etkisinden kurtarmak. Mücadele şimdi de —deniyor kararda— monarşinin tamamen ortadan kaldırılması ve politik iktidarın proletarya ile devrimci köylülük tarafından ele geçirilmesi için yürütülmeye devam etmektedir.

Otokrasi önceden olduğu gibi şimdi de, proletaryanın ve tüm demokrasinin baş düşmanıdır. Ancak onun aynı kaldığını varsaymak yanlış olurdu. Stolipin "Anayasa"sı ve Stolipin'in tarım politikası, eski yarı-pederşahi, yarı-derebeylikçi Çarlığın dağılmasında yeni bir aşama, onun bir burjuva monarşisine dönüşmesi yolunda yeni bir adım anlamına gelmektedir. Mevcut durumun bu karakterizasyonunu ya hepten silmek isteyen ya da "burjuva" yerine "plütokratik"i koymak isteyen Kafkasya delegeleri, yanlış bir bakış açısına sahipti.[4] Otokrasi çoktan beri plütokratiktir, fakat ancak tarım politikası temelinde ve tüm ülke çapında burjuvazinin belirli tabakalarıyla örgütlenmiş olan doğrudan ittifak temelinde, ancak devrimin birinci aşamasından sonra, onun darbelerinin etkisi altında burjuvalaşmaktadır. Otokrasi öteden beri burjuvaziyi özenle besledi, burjuvazi öteden beri ruble sayesinde hem "zirve"de kendine yer açtı, hem de yasama ve yönetim üzerinde etkinlik ve yüksek aristokrasinin yanında yer kazandı; ama mevcut durumun özelliği, otokrasinin burjuvazinin belirli tabakaları için bir temsil organı yarat-

mak, onlarla derebeyler arasında belli bir denge tutturmak, Duma içinde bu tabakaların ittifakını örgütlemek, köylünün pederşahiliğine bağladığı tüm umudundan vazgeçmek ve Köy Birliği'ni yerle bir eden köyün varlıklıları arasında kırsal yığınlara karşı bir dayanak aramak zorunda kalmış olmasından ibarettir.

Otokrasi görünürde anayasal kurumlar paravanası ardına gizleniyor, ama aynı zamanda Çar'ın Pruşkyeviç ve Guçkov'larla —ve yalnızca bunlarla— ittifakı sayesinde, onun sınıf karakteri gerçekte daha önce görülmemiş biçimde açığa çıkıyor. Otokrasi, burjuva devrimin objektif olarak zorunlu görevlerinin çözümünü —burjuva toplumun işlerini gerçekten yöneten bir temsil kurumunun yaratılması, kırda ortaçağdan kalma karmakarışık ve miyadı dolmuş tarımsal ilişkilerin temizlenmesi— üstlenmeye çalışıyor; fakat otokrasinin bu yeni adımlarının pratik sonucu şimdiye dek tamı tamına bir sıfırdır, ve bu sadece, tarihsel görevin çözümü için başka güçlerin ve başka araçların gerekli olduğunu daha açık gösteriyor. Politikaya vakıf olmayan milyonlarca kitlenin bilincinde şimdiye dek otokrasi, genelde halk temsilinin karşıtı olarak kavranıyordu; şimdi artık mücadele önüne daha dar bir hedef koyuyor, görevlerini daha somut şekilde, halk temsilinin karakterini ve önemini bizzat belirleyen devlet iktidarı için mücadele olarak belirliyor. Bu yüzden III. Duma, eski Çarlığın dağılmasında, politikasının maceracılığının artmasında, eski devrimci görevlerin derinleştirilmesinde, bu görevlerin yerine getirilmesi için mücadele arenasının (hakeza mücadeleye katılanların sayısının) genişletilmesinde özel bir aşama anlamına gelir.

Bu aşamayı geçmek zorundayız; mevcut durumun yeni koşulları yeni mücadele biçimlerini gerektiriyor; Duma kürsüsünden yararlanma mutlak bir zorunluluktur; proletarya kitlelerini uzun süreli eğitme ve örgütleme çalışması ön plana çıkıyor; illegal ve legal örgütün kombine edilmesi Partin'in önüne özel görevler çıkarıyor; liberaller ve Tasfiyeci entelektüeller tarafından gözden düşürülmüş olan devrim deneyiminin popülarize edilmesi ve açıklanması hem teorik, hem de pratik amaçlar için gereklidir. Fakat, mücadelenin yeni yöntemleri ve araçları içinde, yeni koşulları hesaba katmayı bilmek zorunda olan Parti'nin taktik çiz-

gisi aynı kalıyor. Devrimci sosyal-demokrat taktiğin doğruluğu —deniyor Konferans kararlarından birinde— 1905–1907 yıllarının kitle mücadelesi deneyimiyle doğrulanmıştır. Bu birinci kampanyanın sonucunda devrimin yenilgisi, görevlerin yanlışlığını, en yakın hedeflerin "ütopikliği"ni, araç ve yöntemlerin yanlışlığını değil, güçlerin yetersiz hazırlanmış olduğunu ve devrimci krizin derinlik ve boyutunun yetersiz olduğunu göstermiştir, fakat Stolipin ve suçortakları krizi derinleştirmek ve genişletmek üzerinde övülmeye değer bir gayretle çalışıyorlar! Varsın liberaller ve kafasızlaşmış entelektüeller, özgürlük uğruna ilk gerçekten kitlesel meydan savaşından sonra cesaretlerini yitirip, korkakça şöyle desinler: Bir kez yenildiğiniz yere gitmeyin, bu uğursuz yola tekrar ayak basmayın! Sınıf bilinçli proletarya onlara şu yanıtı verecektir: Tarihin büyük savaşları ve devrimin büyük görevleri ancak, ileri sınıflar tekrar tekrar saldırıya geçtikleri ve yenilgi deneyimiyle akıllanmış olarak zaferi kazandıkları için yapılabilmiş ve çözülebilmiştir. Yenilen ordular iyi öğrenir. Rusya'nın devrimci sınıfları ilk savaşta yenildiler, ama devrimci durum sürüyor. Yeni biçimlerde ve yeni bir yoldan —bazen istediğimizden çok daha yavaş şekilde— devrimci kriz ikinci kez yükseliyor, yeniden olgunlaşıyor. Daha geniş kitlelerin buna hazırlanması için uzun süreli bir çalışma, daha yüksek ve somut görevleri göz önüne alan daha ciddi bir hazırlık yapmalıyız; ve bu ne kadar başarılı yapılırsa, yeni mücadelede zafer o kadar kesin olacaktır. Rus proletaryası, 1905'te kendi önderliği altında, kölelerden oluşan bir ulusun ilk kez Çarlığa saldıran milyonlarca kişilik bir orduya, bir devrim ordusuna dönüşmüş olmasından gurur duyabilir. Ve aynı proletarya şimdi, daha da güçlü bir devrimci gücün yeni kadrolarının eğitimi ve yetiştirilmesi çalışmasını yorulmadan, inatla ve sabırla yerine getirmeyi bilecektir.

Duma kürsüsünden yararlanmak, daha önce açıkladığımız gibi, bu eğitim ve hazırlık çalışmasının gerekli bir unsurudur. Konferans'ın Duma fraksiyonu üzerine kararı, Partimize —eğer tarihte örnek aranmak istenirse— Alman Sosyal-Demokratlarının Olağanüstü Hal Yasası[5] altındaki deneyimine en yakın olan yolu gösteriyor. İllegal Parti Duma fraksiyonundan yararlanmayı bilmeli, öğrenmeli, onu görevlerinin üste-

sinden gelecek bir Parti örgütü olarak eğitmelidir. Fraksiyonun geri çağrılması sorununu ortaya atmak (Konferansta bu sorunu doğrudan koymayan iki "Otzovist"* vardı), ya da hatalarının doğrudan ve açık eleştirisinden, bu hataların kararda sayılmasından vazgeçmek (Konferansta birçok delege bunu savundu),** çok yanlış bir taktik ve mevcut durumun emrettiği yorulmaz proleter çalışmanın gereklerinden çok üzücü bir sapma olurdu. Karar, sadece fraksiyonun tek başına sorumlu olmadığı ve bütün Parti örgütlerimizin kaçınılmaz hatalarıyla kesinlikle örtüşen hataları olduğunu tamamen kabul ediyor. Fakat daha başka hatalar da vardır: Parti'nin ***politik çizgisinden*** sapmalar. Madem ki bu sapmalar bir kez olmuştu ve açıkça tüm Parti adına ortaya çıkan bir örgüt tarafından işlenmişti, Parti, bunların sapma olduğunu açık ve kesin biçimde söylemekle yükümlüydü. Batı Avrupa sosyalist partilerinin tarihinde, parlamento fraksiyonlarının partiyle anormal ilişki örneklerine birçok kez rastlanmıştır: bugüne dek Latin ülkelerinde*** bu ilişkiler sık sık anormaldir, fraksiyonlar yeterince parti ruhu göstermezler. Biz Rusya'da sosyal-demokrat bir parlamentarizmin yaratılmasına ta başından itibaren farklı yaklaşmak zorundayız, her sosyal-demokrat temsilcinin, Parti'nin arkasında olduğunu, hatalarından ıstırap duyduğunu, ona yol göstermeye çalıştığını gerçekten de hissetmesi için — ve her Parti fonksiyonerinin Parti'nin Duma'daki genel çalışmasına katılması, attığı adımların objektif Marksist eleştirisinden ders çıkarması, ona yardım etme yükümlülüğünün bilincinde olması ve fraksiyonun özgül çalışmasının Parti'nin tüm propaganda ve ajitasyon faaliyetine tabi kılınması yönünde etkide bulunması için, ta başından itibaren bu alanda elbirliğiyle yoldaşça bir çalışmaya koyulmalıyız.

Konferans, sosyal-demokrat Duma fraksiyonunun tüm bir toplantı devresi boyunca faaliyetine tavır takınan, Parti'nin en önemli örgütlerinden delegelerin ilk yetkili toplantısıydı. Ve Konferans kararı, Partimizin

---

* *Stanislav Volski (A. V. Sokolov) ve M. N. Lyadov (Mandelstamm).* ***—Alm. Red.***

** *Menşevikler.* ***—Alm. Red.***

*** *İtalya, Fransa, İspanya, Portekiz ve Romanya.* ***—Alm. Red.***

Duma'daki çalışmasını nasıl ele alacağını, bu alanda kendisinden olduğu kadar fraksiyondan da hangi sıkı taleplerde bulunacağını, gerçekten sosyal-demokrat bir parlamentarizmin ortaya konmasında nasıl sarsılmaz ve yorulmaz biçimde çalışmaya kararlı olduğunu açıkça gösteriyor.

Duma fraksiyonuyla ilişki sorununun bir taktik ve bir de örgütsel yanı vardır. Örgütsel bakımdan Duma fraksiyonu üzerine karar, sadece, genel, Konferans tarafından örgütlenme sorununa ilişkin direktifler üzerine kararda saptanmış olan örgütsel politika ilkelerinin özel bir duruma yeniden uygulanmasıdır. Konferans tarafından bu sorunda RSDİP içinde iki ana akım saptanmıştır: ağırlık noktasını illegal Parti örgütüne veren akım ve az çok Tasfiyecilikle akraba olan ve ağırlık noktasını legal ve yarı-legal örgütlere veren akım. Mevcut durum, daha önce gösterdiğimiz gibi, özellikle entelektüeller, ama kısmen de işçiler arasında belli sayıda parti fonksiyonerinin Parti'den ayrılmasıyla karakterizedir. Tasfiyeci akım, en iyi, en aktif unsurların Parti'yi terkedip, faaliyet alanı olarak legal örgütleri mi seçtikleri, yoksa Parti'den "kararsız entelektüel ve küçük-burjuva unsurların" mı ayrıldığı sorusunu soruyor. Tasfiyeciliği şiddetle red ve mahkûm eden Konferans'ın, ikinci varsayım doğrultusunda yanıt verdiğini söylemeye bile gerek yok. Parti'nin en proleter unsurları, aydınların ilkede en kararlı ve en sosyal-demokrat unsurları RSDİP'e sadık kaldılar. Parti'den ayrılmalar, onun temizlenmesidir, kararsız ve güvenilmez dostlardan, her zaman yalnızca bir süre proletarya ile yürüyen ve küçük-burjuvazi ya da "deklase" olmuşlar, yani şu ya da bu sınıfın üyesi olarak raydan çıkmış kişilerden oluşan "yol arkadaşları"ndan (Mitläufer) kurtuluşudur.

Parti örgütü ilkesinin bu değerlendirilişinden, Konferans tarafından izlenen örgütsel politika çizgisi de kendiliğinden çıkar. İllegal parti örgütünün sağlamlaştırılması, tüm çalışma alanlarında parti hücrelerinin oluşturulması, ilk planda "her endüstriyel girişimde, sayıları az da olsa sadece Parti üyelerinden oluşan işçi komiteleri"nin kurulması, yönetici fonksiyonların sosyal-demokrat hareketin bizzat işçi çevrelerinden gelen önderlerinin elinde yoğunlaşması — günün görevi budur. Ve tabii ki bu hücre ve komitelerin görevi, tüm yarı-legal örgütlerden ve mümkün

olduğunca da legal örgütlerden yararlanmak, "kitlelerle sıkı bir bağ"ı korumak ve çalışmayı sosyal-demokrasinin kitlelerin tüm taleplerini benimseyeceği şekilde yönetmek olmalıdır. Her hücre ve işçilerden oluşan her parti komitesi, "kitleler arasında ajitasyon, propaganda ve pratik-örgütsel çalışmanın bir üssü" haline gelmek zorundadır, yani mutlaka kitlenin gittiği yere gitmek ve adım başında, onun bilincine sosyalizme doğru yön vermeye, tek tek her sorunu proletaryanın genel görevleriyle bağıntılandırmaya, her örgütsel başlangıcı bir ***sınıfsal*** birlik meselesine dönüştürmeye, kendi enerjisiyle, kendi ideolojik etkisiyle (ama doğal olarak, ünvan ve makama dayanarak değil) bütün legal proleter örgütlerde yönetici rolü kazanmaya çabalamak zorundadır. Varsın bu hücre ve komiteler bazen sayısal olarak bir hayli zayıf olsun, buna karşılık, aralarında parti geleneği ve parti örgütü bağı olacak ve belirli bir sınıf programı bulunacaktır; böylece Parti'ye sadık iki-üç sosyal-demokrat, şekilsiz bir legal örgüt içinde eriyip gitme tehlikesine düşmeyecek, tersine her koşul altında, ilişkiler nasıl şekillenirse şekillensin ve düşünülebilecek her durumda kendi ***parti*** çizgisini izleyecekler, çevrelerine partinin bütününün isteği doğrultusunda etkide bulunacak ve çevreye yenik düşmeyeceklerdir.

Şu ya da bu kitle örgütü dağıtılabilir, legal sendikal birlikler izlenerek yokedilebilir, polisiye baskılarla, karşı-devrimci bir rejim altında işçilerin kamuoyu önündeki her türlü inisiyatifi akamete uğratılabilir, fakat kapitalist bir ülkede dünyanın hiçbir gücü işçilerin kitlesel birliğini engelleyemez; Rusya ise artık böyle bir ülke olmuştur. İşçi sınıfı şu ya da bu biçimde, legal ya da yarı-legal, açık ya da gizli, birleşmenin şu ya da bu olanağını bulacaktır — her yerde ve her zaman sınıf bilinçli, Parti'ye sadık sosyal-demokratlar kitlelerin önünde yürüyecek, her yerde ve her zaman kitleler üzerinde parti ruhu doğrultusunda etkide bulunmak için kendi aralarında birleşeceklerdir. Açık devrimde, 1905 Devrimi'nde milyonları hem greve hem de ayaklanmaya ve 1906–1907 yıllarında seçimlere götürmeyi başaran bir sınıf partisi olduğunu kanıtlayan sosyal-demokrasi, şimdi de en zor zamanlarda bütün orduyla teması yitirmeyen, bu zor zamanları aşmasına, saflarını yeniden kaynaş-

tırmasına ve yeni, durmadan yeni savaşçılar çıkarmasına yardımcı olmayı bilen sınıfın partisi, kitle partisi, öncü olarak kalmayı bilecektir.

Varsın Duma içindeki ve dışındaki koyu gerici Kara Yüzler[6] başkentte ve ülkenin ücra köşelerinde zafer çığlıkları atıp ulusunlar, varsın gericilik kudursun — çok bilgiç Bay Stolipin, dengesini sağlamak için mücadele eden otokrasiyi devrilmeye yaklaştırmadan, yeni bir politik olanaksızlıklar ve saçmalıklar düğümü atmadan, proletarya saflarına, köylü kitlelerin devrimci unsurlarının saflarına yeni ve taze güçler katmadan tek adım atamaz. Kitlelerle bağ içinde hedef bilinçli bir çalışma için iyice yerleşmeyi bilen, proletaryanın her yaşam belirtisini sosyal-demokrat anlayışla etkileyecek biçimde güçlerini yönlendirecek olan onun öncüsünü örgütlemeyi bilen ileri sınıfın partisi — bu parti, ne pahasına olursa olsun yenecektir.

Şubat [Ocak] 1909

MEVCUT DURUM VE PARTİ'NİN GÖREVLERİ ÜZERİNE BİR KARAR TASLAĞI

Mevcut politik durum şu özelliklerle karakterizedir:

a) Eski derebeylik otokrasisi, otokrasiyi sahte-anayasal biçimlerle gizleyen bir burjuva monarşisine dönüşüyor. Çarlığın, çiftlik sahiplerinin Kara Yüzler'i ve ticaret ve sanayi burjuvazisinin önde gelenleriyle ittifakı, 16 [3] Haziran hükümet darbesi ve Üçüncü Duma'nın oluşturulmasıyla açıkça saptanmış ve kabul edilmiştir. Zorunlu biçimde Rusya'nın kapitalist gelişme yoluna kesin olarak adım atan ve derebeyi çiftlik sahiplerine güçlerini ve gelirlerini garantileyen bir yol izlemeye çabalayan otokrasi, bu sınıfla sermaye temsilcileri arasında durumu idare etmeye çalışıyor. Bunlar arasındaki küçük geçimsizliklerden, en son kitle mücadelesinde güçlerini göstermiş olan sosyal-demokrat proletaryaya ve demokratik köylülüğe karşı bu sınıfla birlikte şiddetli bir karşı-devrimci mücadele yürüten otokrasinin desteklenmesi için yararlanılmaktadır.

b) Bugünkü Çarlığın *tarım* politikası da burjuva-Bonapartist karakteriyle[7] öne çıkıyor. Çarlık, köylü kitlelerinin monarşiye safça itaatine dair her türlü inancını yitirdi. Zengin köylülerle ittifak arıyor ve yağmalamaları için köyü onların eline teslim ediyor. Otokrasi, Köy Birliği'nin tüm pay toprağı mülkiyetini mümkün olduğunca hızlı yoketmek ve toprak ve arazi üzerinde sırf özel mülkiyeti sağlamlaştırmak için şiddetli çabalar gösteriyor. Böyle bir politika kırda kapitalizmin tüm çelişkilerini yüz kat keskinleştiriyor ve kır nüfusunun yok de-

necek kadar az sayıda gericiyle, devrimci proleter ve yarı-proleter bir kütleye ayrışmasını hızlandırıyor.

c) Kitlelerin daha devrimdeki ilk büyükçe eylemleri sırasında karşı-devrimci yola adım atan başta Kadet Partisi olmak üzere liberal burjuvazi, bu yolda ilerlemeye devam ediyor, gittikçe daha çok Oktobristlere yaklaşıyor ve —sınıf olarak burjuvazinin özgüveninin artışını ifade eden— Çarcı-milliyetçi ajitasyonuyla, fiilen otokrasinin ve derebeyi çiftlik sahiplerinin işini görüyor.

d) Köylü kitleleri, Üçüncü Duma'daki maneviyatı kırık ve şekilsizleştirilmiş temsilcilerinin[8] dahi gösterdiği gibi, kırın demokratik unsurlarının tüm izlenmelere, tüm yalpalamalara rağmen, derebeylik toprak mülkiyetinin tamamen ortadan kaldırılmasıyla, kapitalist bir Rusya'da üretici güçlerin olabildiğince hızlı, geniş ve serbest gelişmesini garantileyecek olan devrimci-demokratik tarım devriminin safında olmaya devam etmektedirler. 22 [9] Kasım yasası,[9] sadece, köylü kitlelerinin uzlaşmaz düşmanca ve politik bilinçli güçlere ayrışmasını hızlandırıyor.

e) Proletarya, gerek otokrasinin gerekse de hızla birleşen ve saldırıya geçen sermayenin darbelerini en güçlü biçimde hissetti ve hissediyor. Buna rağmen proletarya, başka sınıflara kıyasla, devrimin onu kaynaştırdığı sınıf partisine karşı en büyük birliği ve en büyük bağlılığı koruyor. Proletarya, kendi sınıf çıkarları için mücadeleyi sürdürüyor ve sosyalist sınıf bilincini derinleştiriyor, ve yeni devrimci mücadeleyi tutarlılıkla yönetebilecek biricik sınıf olmaya devam ediyor.

f) Bir bütün olarak, Rusya'da burjuva-demokratik devrimin objektif görevlerinin çözülmeden kaldığına hiç kuşku yoktur. Süregiden ekonomik kriz, işsizlik ve kıtlık, otokrasinin en yeni politikasının, Rusya'nın kapitalist gelişmesi için koşulları sağlayamayacağını gösteriyor. Bu politika kaçınılmaz olarak, demokratik kitlelerin egemen sınıflarla çatışmasının derinleşmesine, halkın yeni yeni katmanlarında hoşnutsuzluğun artmasına, çeşitli sınıfların politik mücadelesinin keskinleşmesine ve derinleşmesine yol açıyor. Yeni devrimci kriz, böylesi bir ekonomik ve politik durumda kaçınılmaz olarak olgunlaşıyor.

g) Esas olarak Batı Avrupa'nın endüstriyel durumunda 1908'de bir depresyon biçimini alan bir kriz yönünde ortaya çıkan değişikliklerle, ve ulusal kapitalist devletlerin kurulacağını ilan eden Doğu'daki devrimci hareketlerle[10] açıklanan dünya pazarındaki genel şiddetlenme, rekabeti artırıyor, uluslararası çatışmaların hızla birbirini izlemesine yol açıyor, böylelikle burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf karşıtlığını keskinleştiriyor ve genel uluslararası durumu gittikçe daha devrimci hale getiriyor.

Bu durumdan hareketle, RSDİP Tüm-Rusya Konferansı, mevcut durumda Parti'nin ana görevlerinin şunlar olduğunu saptar:

1) Geniş halk kitlelerinin, otokrasinin en yeni politikasının anlamı ve önemi hakkında ve bağımsız bir sınıf politikası izleyerek demokratik köylülüğe mevcut politikada ve önümüzdeki devrimci mücadelede önderlik etme görevine sahip olan sosyalist proletaryanın rolü hakkında aydınlatılması.

2) Devrimci sosyal-demokrat taktik için eşi bulunmaz dersler sunan 1905–1907 yıllarının kitle mücadelesinin deneyimlerinin çok yönlü incelenmesi ve kapsamlı biçimde popülarize edilmesi.

3) RSDİP'in, devrimci dönemde oluştuğu gibi sağlamlaştırılması; onun gerek otokrasiye ve gerici sınıflara, gerekse de burjuva liberalizme karşı uzlaşmaz mücadele geleneklerinin korunması; devrimci Marksizmden uzaklaşmaya, RSDİP'in şiarlarının budanmasına[11] ve çöküşün etkisine yenik düşmüş Parti içindeki bazı unsurlar arasında ortaya çıkan, onun illegal örgütlerini tasfiye etme çabalarına karşı mücadele.

Bu yapılırken, Parti'nin ancak, artık açıkça görülen, parti fonksiyonlarının bizzat sosyal-demokratların eline geçmesi süreci teşvik edildiği takdirde, ancak illegal parti örgütleri kurulduğu ve sağlamlaştırıldığı takdirde doğru gelişme yoluna sokulabileceği göz önünde tutulmalıdır.

4) Londra ve Stuttgart Kongrelerinin kararlarına uygun olarak, işçi sınıfının ekonomik mücadelesini çok yönlü desteklemek.[12]

5) Duma'dan ve Duma kürsüsünden devrimci sosyal-demokrat propaganda ve ajitasyon için yararlanmak.

6) Öncelikle proletaryanın sınıf bilinçli kitlelerini uzun süreli eğitme, örgütleme ve birleştirme çalışması gündeme geliyor. Ayrıca bu göreve tabi olarak, örgütsel çalışmanın —özellikle yazılı propaganda ve ajitasyon biçiminde— köylülük ve orduya genişletilmesi gereklidir, bu yapılırken esas dikkat köylülük ve ordu içindeki proleter ve yarı-proleter unsurların sosyalist eğitimine yöneltilmelidir.

Ocak 1909 [Aralık 1908]

"PROLETARİ"[13] GAZETESİ GENİŞLETİLMİŞ YAZI KURULU KONFERANSI'NIN KARARLARI

I— OTZOVİZM VE ÜLTİMATİZM ÜZERİNE

Partimizin devrimci kanadı tarafından ortaya atılan Buligin Duması'nı ve Birinci Devlet Duması'nı boykot şiarı, zamanında büyük bir devrimci rol oynadı ve işçi sınıfının en aktif ve en devrimci katmanlarını birlikte sürükledi.

Geniş kitlelerin dolaysız devrimci mücadelesini derhal ezici ağırlıkta bir karşı-devrim dönemi izledi; sosyal-demokratlar için, devrimci taktiklerini bu yeni politik duruma uygulama zorunluluğu doğdu ve bununla bağıntılı olarak, başka şeylerin yanı sıra, sosyal-demokrat ajitasyon ve örgütlenmeyi desteklemek amacıyla açık Duma kürsüsünden yararlanmak son derece önemli bir görev haline geldi.

Fakat, dolaysız devrimci mücadeleye katılmış olan işçilerin bir bölümü, olayların bu hızlı değişimi karşısında, karşı-devrimin yeni koşulları altında derhal devrimci sosyal-demokrat taktiğin uygulanmasına geçmeyi başaramadı ve —şimdi salt tekrarlandığı takdirde ancak yeni mücadele koşulları altında proletaryanın birleşme sürecini engellemeye uygun olan— açık içsavaş döneminde devrimci *olan* şiarların basit tekrarında ısrar etti.

Öte yandan bu zor dönemeç zemininde, tavsayan devrimci mücadele, hatta işçilerin bir bölümünde bile ilgisizlik ve kafasızlık atmosfe-

ri içinde, işçi örgütlerinin yıkıldığı ve yıkıcı etkiler karşısında direnme gücünün yeterli olmadığı dönemde, işçi sınıfının bir bölümünde genelde politik mücadeleye karşı bir kayıtsızlık ve sosyal-demokrasinin Duma'daki çalışmasına karşı özellikle güçlü bir kayıtsızlık ortaya çıktı.

Proletaryanın bu katmanları içinde böylesi koşullar altında Otzovizm ve Ültimatizm denilen akımlar geçici bir yankı bulabilir.

İşçilerin sıkıntılarıyla açıkça alay etmek olan Üçüncü Duma'nın çalışması, yetersiz sosyal-demokrat eğitimleri dolayısıyla Üçüncü Duma'nın tam da bu faaliyetinin, sosyal-demokratlara, sömürücü sınıfların bu temsilciliğinden, geniş halk kitlelerini otokrasinin ve tüm karşı-devrimci güçlerin gerçek karakteri hakkında ve devrimci mücadelenin zorunluluğu hakkında aydınlatmak için devrimci tarzda yararlanma olanağı sağladığını kavrayacak durumda olmayan bu işçi katmanlarında, Duma'daki temsilcilerimizin geri çağrılması isteğini güçlendiriyor.

İşçilerin bu bölümü arasındaki Otzovist ruh hali, üstüne üstlük, sosyal-demokrat Duma fraksiyonunun, özellikle faaliyetinin ilk yılında işlediği olağanüstü ağır hatalarla da beslendi.

Bu Otzovist ruh halinin, işçilerin sosyalist ve devrimci eğitimini engellediği gerçeğini göz önüne alan Bolşevik fraksiyon, şunları gerekli görür:

a) ***bu işçi katmanlarına karşı*** — uzun süreli bir sosyal-demokrat eğitim ve örgütleme çalışması, Otzovizmin ve Ültimatizmin tüm politik verimsizliği hakkında, sosyal-demokrat parlamentarizmin gerçek önemi hakkında ve karşı-devrim döneminde sosyal-demokratlar için Duma kürsüsünün rolü hakkında sistemli ve ısrarlı bir aydınlatma;

b) ***sosyal-demokrat Duma fraksiyonuna ve genelde Duma'da çalışmaya karşı*** — Duma fraksiyonu ile ileri işçiler arasında sıkı bir bağın kurulması, Duma fraksiyonunun çok yönlü desteklenmesi ve örgütlü kontrolü, aynı zamanda tüm Parti tarafından, hatalarının açıkça tartışılması da dahil, onun üzerinde baskı uygulanması; bir Parti organı olarak fraksiyonun faaliyetinin Parti tarafından yönetiminin gerçekten hayata geçirilmesi ve genel olarak son genel Parti Konferansı'nda bu konuda alınan kararların Bolşevikler tarafından fiilen uygulanması,

çünkü yalnızca işçi çevrelerinin sosyal-demokrat Duma fraksiyonunun faaliyetine karşı dikkatinin keskinleştirilmesi ve işçi çevrelerinin sosyal-demokrasinin Duma'daki faaliyetine örgütlü katılımı, Duma fraksiyonu*muzun* taktiğini gerçekten hizaya getirmeye uygundur;

c) ***Partinin sağ kanadına karşı*** — Duma fraksiyonunu Parti düşmanı bir yola yönelten ve dolayısıyla işçilerin öncüsüne yabancılaştıran bu kanada karşı, sistemli, uzlaşmaz bir mücadele ve Parti için zararlı bu taktiğin yüzünün açığa çıkarılması.

*

Burjuva-demokratik devrim sürecinde, salt proleter programından dolayı değil, bilakis öncelikle, demokrasi için kuşkuya yer bırakmayan enerjik mücadelesinden dolayı cezbedilmiş olan ve proletarya partisinin devrimci-demokratik şiarlarını, sosyalist proletaryanın tüm kapsamıyla tüm mücadelesi ile bağıntısından bağımsız devralan bir dizi unsur Partimize katılmıştır.

Proleter bakış açısı yeterince içlerine işlememiş bu tür unsurlar, Bolşevik *fraksiyonumuzun* saflarında da görüldü. Zor zamanlarda bu unsurlar, yetersiz sosyal-demokrat dayanıklılıklarını gittikçe daha güçlü gösteriyor, devrimci sosyal-demokrat taktiğin esaslarıyla gittikçe daha şiddetli bir çelişkiye düşüyor ve böylece son yılda Otzovizm ve Ültimatizm teorisini sağlam kalıplara sokmaya çalışan bir yönelim oluşturuyor, gerçekte ise sadece, sosyal-demokrat parlamentarizm ve Duma'da sosyal-demokrat çalışma konusunda yanlış düşünceleri prensip düzeyine yükseltiyor ve çoğu kez güçlendiriyorlar.

Otzovist ruh halini tüm bir Otzovist politika sistemi haline getirme çabaları, aslında, bir yandan politik kayıtsızlığın ve öte yandan anarşist hataların ideolojisini ifade eden bir teoriye yol açıyor. Tüm devrimci söylemine rağmen, Otzovizm ve Ültimatizm teorisi, gerçekte önemli oranda, bizzat Devlet Duması'nın, halkın şu ya da bu yakıcı talebini tatmin edebileceği umuduyla bağıntılı olan anayasa hayallerinin öteki yüzüdür; özünde bu teori, proleter ideolojinin yerine küçük-burjuva eğilimleri koyuyor.

Ültimatizm (yani Üçüncü Duma kürsüsünden yararlanmayı prensip olarak reddeden ya da bu görevin yerine getirilmesini reddedişini pratik düşüncelerle haklı çıkarmaya çalışan ve sosyal-demokrat Duma fraksiyonunu geri çağırma çabası içinde. Duma fraksiyonunu eğitmek ve yola getirmek için uzun süreli çalışma yerine bir ültimatom vermeyi koyan akım) da, sosyal-demokrat çalışmaya en az açık Otzovizm kadar zarar vermektedir. Politik olarak Ültimatizm, şu anda Otzovizmden hiçbir noktada ayrılmaz ve Otzovizminin gizlenmiş karakterinden dolayı sadece daha da büyük karışıklık ve şaşkınlık yaratır. Ültimatizmin, kendi taktiğiyle, fraksiyonumuzun devrimin belirli bir anında uyguladığı boykot taktiği arasında dolaysız bir bağ kurma çabaları, sadece, Partimizin muazzam çoğunluğu tarafından kesinlikle doğru uygulanan Buligin Duması'nı ve Birinci Devlet Duması'nı boykotun gerçek anlamını ve karakterini çarpıtır. Otzovizmin ve Ültimatizmin, devrimin şu ya da bu anında temsili organları boykot uygulamasının kimi örneklerinden, karşı-devrim döneminde de Bolşevizmin taktiğini karakterize eden bir özellik olarak bir boykot çizgisi çıkarma çabaları, bu akımların aslında, devrimin o anki gelişme aşamasından bağımsız olarak, devrimci bir yükselişin var olup olmadığından bağımsız olarak toptancı bir şekilde bütün temsili organlara katılımı vaaz eden Menşevizmin sadece öteki yüzü olduklarını gösterir.

Otzovizm ve Ültimatizmin, teorilerini ilkesel olarak gerekçelendirmek için şimdiye kadar yaptıkları tüm girişimler, kaçınılmaz olarak devrimci Marksizmin esaslarının yadsınmasına yol açıyor. Öngördükleri taktik, uluslararası sosyal-demokrasinin sol kanadının mevcut Rus koşullarına uydurulmuş taktiğiyle tam bir kopuşa yol açıyor, çünkü anarşist sapmalara yol veriyor.

Otzovist-Ültimatist ajitasyon, işçi hareketine ve sosyal-demokrat faaliyete şimdiden kuşku götürmez zararlar vermeye başladı. Sürdürülmesi halinde Parti birliği için bir tehlike haline gelebilir, evet hatta bu ajitasyon şimdiden, Otzovistlerin Sosyal-Devrimcilerle (St. Petersburg'da)[14], Partimizin Duma temsilciliğine destek vermeme amacıyla birleşmesi ve aşikâr sendikalistlerle birlikte alenen tekrar tekrar işçilerin önüne çıkması gibi kötü ürünler vermiştir.

Bütün bunlar karşısında "Proletari"nin genişletilmiş yazı kurulu, RSDİP içinde belirli bir akım olarak Bolşevizmin. Otzovizmle ve Ültimatizmle hiçbir ortak yanı olmadığını ve Bolşevik fraksiyonun. devrimci Marksizm yolundan bu sapmalara karşı en şiddetli mücadeleyi yürütmek zorunda olduğunu açıklar.

II— BOLŞEVİKLERİN PARTİ GÖREVLERİ

II. Duma'nın dağıtılmasını izleyen karşı-devrimin kesin zaferi döneminde, Parti'nin tüm faaliyetinin önüne, koşulların zorlamasıyla, şu kaçınılmaz görev kondu: gericiliğin çabalarına ve proleter sınıf mücadelesindeki derin düşmeye rağmen, mücadelenin en fazla yükseldiği yıllarda yaratılmış Parti örgütünü ayakta tutmak — hem de bilinçli bir şekilde ortodoks Marksizm zemini üzerinde duran ve tüm "ulusal" sosyal-demokrat örgütleri birleşik devrimci sosyal-demokrat taktiğin uygulanması için birleştiren bir örgüt olarak.

Parti ve parti ruhu için bu iki yıllık mücadele süreci içinde, apaçık bir şekilde, bir yandan Parti'nin, burjuva-demokratik devrimin özel koşullarından dolayı onun içine sürüklenmiş olan unsurlardan uzaklaşması, öte yandan devrimci sosyal-demokratların daha sıkı birleşmesi görüldü. Bir yandan sosyal-demokrasinin eski yol arkadaşları kozadan çıkar gibi tamamen ortaya çıktı, bunlar Parti'yi terkettiklerinde faaliyetlerini tamamen çeşitli legal örgütlere (kooperatiflere, sendikalara, eğitim kurumlarına, Duma fraksiyonunda komisyonlara) kaydırdılar ve buralarda yalnızca Parti politikasını uygulamamakla kalmayıp, bilakis tam tersine bu örgütleri Parti'den koparmaya ve karşısına çıkarmaya çalışarak Parti'ye karşı mücadele ettiler. Legaliteyi bir fetiş haline getiren, işçi sınıfına geçici bitkinliği ve dağınıklığı yüzünden zorla kabul ettirilen dar faaliyet çerçevesini ilke düzeyine çıkaran açıktan parti tasfiyecileri olarak bu unsurlar, herkes için elle tutulur bir açıklıkla, teorik ve taktik revizyonizm zemininde duruyorlar. Örgütsel tasfiyecilik —Parti kurumlarına karşı mücadele— ile Marksist teoriye ve RSDİP programının esaslarına karşı ilkesel mücadele arasındaki en

yakın bağ şimdi tüm açıklığıyla gösterilmiş ve Duma fraksiyonumuza oportünist çizgiyi dayatan entelektüel akıl hocalarının faaliyetinin tüm tarihiyle. Tasfiyecilerle Parti'ye sadık unsurlar arasında legal işçi örgütlerindeki ve dört kongrenin: yüksek okullar, kooperatifler, kadınlar ve fabrika ve işletme doktorları kongrelerinin işçi grupları içindeki tüm mücadeleyle kanıtlanmıştır.[15]

Öte yandan, karşı-devrimin bu kesin zaferi döneminde Parti'yi yönetme görevi kendisine düşen Parti'nin sol kanadı, illegal ve legal parti çalışmasının amaca uygun biçimde kombine edilmesi taktiğini teorik olarak kabul etti ve pratikte izledi. Parti'nin Duma fraksiyonu üzerindeki tüm çalışması ile legal ve yarı-legal proleter örgütlerdeki tüm çalışması buna dahildir. Tam da bu çalışma biçimleri, şimdiki tarihsel anın özgül koşulları tarafından, parti çalışmasının esas biçimlerinin bir tamamlayıcısı olarak, illegal Parti'nin az çok geniş kitleleri etkileme biçimleri olarak ortaya çıkarılmıştır. Tam da bu faaliyet biçimlerinde Parti pratikte ve gerçekten Tasfiyecilikle çarpışıyor ve ona ağır darbeler indiriyor. Bu aynı zemin üzerinde, çeşitli fraksiyonların parti yanlısı Sosyal-Demokratları pratikte birbirlerine yaklaştılar ya da yaklaşıyorlar.* Ve yine burada, III. Duma dönemi koşulları altında parti taktiği ve örgütüne ilişkin aynı sorularda, Bolşevik fraksiyon, "Otzovizm" bayrağı altında parti faaliyetinin yeni biçimlerine karşı çıkan sahte devrimci, kararsız, Marksist olmayan unsurlardan açıkça uzaklaşıyor.

"Proletari"nin genişletilmiş yazı kurulu, Bolşeviklerin temel görevlerini tespit ederken şunları saptar:

1) Parti ve parti ruhu uğruna mücadelenin devamında, Parti'de parti ruhu ve devrimci sosyal-demokrat çizgi için öncü savaşçı olarak kalması gereken Bolşevik fraksiyonun görevleri, Parti Merkez Komitesini ve Merkez Organını çok yönlü, enerjik şekilde desteklemek ol-

---

* *MK'da sendikalar, kooperatifler üzerine kararlar ve Duma'da çalışma üzerine bir dizi karar **oybirliğiyle** kabul edildi. Son Tüm-Rusya Konferansı'nın ezici çoğunluğu parti çizgisinden yana. Merkez organın yönetimindeki deneyimler, yukarıda anılan kongrelerin işçi grupları vs.*[16]

malıdır. Parti güçlerinin bugünkü yeniden gruplaşması döneminde, parti çizgisinin yetkili ve güçlü temsilcisi olarak ancak, çevresinde gerçekten Parti'ye bağlı ve gerçekten sosyal-demokrat unsurların birleşeceği, tüm Parti'yi temsil eden merkezi organlar sözkonusu olabilir;

2) resmi fraksiyon organı "Golos Sosyal-Demokrata"ya Tasfiyeci Menşeviklerin tam egemen olması karşısında, Partinin Menşevik kampında, Tasfiyecilik yolunun sonuna kadar tadına bakmış olan fraksiyon azınlığı, bu yola karşı protesto için şimdiden sesini yükseltiyor ve faaliyeti için Parti zeminini yeniden kazanmaya çalışıyor. (St. Petersburg'da "Viborglu" Menşeviklerin mektubu, Moskova'da Menşeviklerin bölünmesi, "Golos Sosyal-Demokrata" yazı kurulunda bölünme, "Bund"daki ilgili ayrışma vs.)];[17]

3) bu koşullar altında, Parti'nin birbirine sımsıkı bağlı öncüsü olarak kalan Bolşeviklerin görevi, yalnızca Tasfiyeciliğe ve revizyonizmin her türüne karşı mücadeleyi sürdürmek değil, aynı zamanda, RSDİP'in korunması ve sağlamlaştırılması için mücadelede ortak hedeflerin emrettiği gibi, diğer fraksiyonların Marksist ve Parti'ye sadık unsurlarına yakınlaşmaktır da.

Temmuz [Haziran] 1909

PARTİ'NİN VE ONUN BİRLİĞİNİN SAĞLAMLAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR KARAR TASLAĞI[18]

Merkez Organın yazı kurulu, Partimizin ve onun birliğinin sağlamlaştırılmasının, mevcut durumda ancak, fraksiyonların yok edilmesi konusu üzerine ahlak dersi veren mızmızlıklarla değil, güçlü ve pratik işçi hareketi içinde etkili belirli ***fraksiyonların*** artık yolu açılmış olan ***yakınlaşmasıyla*** gerçekleşebileceğini tanır; bu yakınlaşma, gerek "sol"dan gerek sağdan —ve artık yenilmiş olan "sol" tasfiyeciliğin daha az tehlikeli olduğu göz önüne alınarak, özellikle sağdan— Tasfiyeciliğe karşı kararlı mücadeleye yönelmiş olan devrimci sosyal-demokrat ***taktik*** ve örgüt politikası temelinde gerçekleşmeli ve gelişmelidir.

Kasım [Ekim] 1909

BİR YAZARIN NOTLARI

I— OTZOVIZM YANDAŞLARI VE SAVUNUCULARININ "PLATFORM"U ÜZERİNE[19]

Kısa süre önce Paris'te "Vperyod" grubunun yayınevinde bir broşür yayınlandı: "Mevcut Durum ve Parti'nin Görevleri. Bir Bolşevikler Grubu Tarafından Hazırlanmış Platform". Bu, (yeni fraksiyon olarak) oluşumunu "Proletari"nin genişletilmiş yazı kurulunun geçen yılın ilkbaharında bildirdiği aynı Bolşevikler grubudur. Şimdi (bildirdiklerine göre) "7'si işçi ve 8'i entelektüel 15 Parti üyesi mevcutlu" bu grup, kendi özel "Platform"unu tutarlı, sistematik, pozitif bir şekilde ortaya koyma çabasıyla ortaya çıkıyor. Bu platform metni, her türlü pürüzü gidermeye, keskin kenarları törpülemeye ve grubun Parti'yle ayrıldığı noktaları değil de, uyuştuğu noktaları vurgulamaya önem veren dikkatli ve özenli bir kolektif hazırlığın tipik izlerini taşıyor. Bu yüzden bu yeni platform, bizim için, belirli bir akımın görüşlerinin resmi ifadesi olarak daha da değerlidir.

Bolşevikler grubu ilkönce, "ülkemizin mevcut, tarihsel durumunu nasıl kavradığı"nı (§1, sayfa 3–13), sonra "Bolşevizmden ne anladığı"nı (§2, sayfa 13–17) ortaya koyuyor. İkisini de kötü anlıyor.

Birinci sorunu alalım. Bolşeviklerin görüşü (ve Parti'nin görüşü), 1908 Aralık Konferansı'nın mevcut durum üzerine kararında ortaya

konmuştur.* Yeni platformun yazarları bu kararda ifade edilen görüşleri paylaşıyorlar mı? Eğer paylaşıyorlarsa, neden bunu açıkça söylemiyorlar? Eğer paylaşıyorlarsa, o zaman özel bir Platform hazırlamak ve durum hakkında kendi özel "görüşünü" ortaya koymaya girişmek ne diye gerekliydi? Eğer paylaşmıyorlarsa, o zaman yeni grubun aslında hangi sorunlarda Parti'nin görüşlerine muhalefet ettiğini neden açıkça söylemiyorlar?

Aslında mesele, yeni grubun bizzat bu kararın anlamı hakkında açık olmamasından kaynaklanıyor. Yeni grup bilinçsizce (ya da yarı bilinçsizce), bu kararla ***bağdaşmaz*** olan Otzovistlerin görüşlerine meylediyor. Yeni grup, broşüründe, bu kararın tüm tezlerinin değil, diğerlerini anlamaksızın (evet hatta belki de önemini bile farketmeksizin) sadece bir bölümünün popüler bir açıklamasını veriyor. 1905 Devrimi'ni ortaya çıkaran temel faktörler etkisini sürdürmektedir, deniyor kararda. Yeni bir devrimci kriz olgunlaşıyor (f maddesi). Mücadelenin hedefi Çarlığın devrilmesi ve cumhuriyetin ele geçirilmesi olarak kalıyor; proletarya mücadelede "önder" rolü oynamalı ve "siyasi iktidarı ele geçirmeyi" amaçlamalıdır (e ve l maddeleri). Dünya pazarındaki ve dünya politikasındaki koşullar "uluslararası durumu gittikçe daha da devrimcileştiriyor" (g maddesi). Yeni Platform ***bu*** tezleri popüler biçimde ortaya koyuyor ve Bolşeviklerle ve Parti'yle elele yürüdüğü ***ölçüde,*** doğru görüşler sunuyor ve yararlı bir iş yapıyor.

Ama şanssızlık tam da bu ***ölçüde*** sözünün altının çizilmek zorunda oluşundadır. Şanssızlık tam da, yeni grubun, bu kararın ***diğer*** tezlerini ***anlamamasında,*** bunların diğerleriyle bağıntısını, özellikle Bolşeviklere özgü olan ama bu gruba özgü olmayan Otzovizme karşı o uzlaşmaz tavırla ***bağıntısını*** anlamamasındadır.

Devrim bir kez daha kaçınılmaz hale gelmiştir. Devrim yine otokrasiyi düşürmek ve devirmekle yükümlüdür — diyor yeni platformun yazarları. Bu doğru. Fakat ***günümüz*** devrimci sosyal-demokratı-

---

* *Konferans tarafından, özünde bir şey değiştirmeyen bazı değişikliklerle kabul edilen bu kararın Lenin tarafından kaleme alınan taslağı için bkz. elinizdeki cilt, s. 22 —**Alm. Red.***

nın bilmesi ve tartması gereken her şey bu değildir. O, bu yeni devrimin karşımıza yeni bir biçimde çıktığını ve bizim de ona yeni bir biçimde yaklaşmak zorunda olduğumuzu (eskisinden farklı; yalnızca eskisi gibi değil; yalnızca o eski silahlarla ve mücadele araçlarıyla değil), bizzat otokrasinin artık eskisi gibi olmadığını anlayacak durumda olmalıdır. Fakat Otzovizmin savunucuları tam da bunu görmek istemiyorlar! Israrla tek yanlı kalmak istiyorlar ve ***böylelikle*** kendi iradelerine rağmen ve bunun bilincinde olup olmadıklarından bağımsız olarak oportünistlere ve Tasfiyecilere bir ***hizmette bulunuyorlar;*** bir yanın tekyanlılığıyla diğerinin tekyanlılığını destekliyorlar.

Otokrasi ***yeni*** bir tarihsel döneme girdi. Bir burjuva monarşisine dönüşme yönünde bir adım atıyor. III. Duma, belirli sınıflarla bir ittifaktır. Bu yeni monarşi sistemi içinde III. Duma, tesadüfen ortaya çıkmış bir kuruluş değil, bilakis zorunlu bir kuruluştur. Otokrasinin yeni tarım politikası da aynı şekilde tesadüf değil, bilakis zorunlu bir şeydir, burjuva bakış açısından zorunlu bir şey ve burjuva tarzı içinde yeni Çarlığın politikasının zorunlu, önemli bir halkasıdır. Önümüzde yeni devrimin ***özgül*** oluşma koşullarıyla ***özgül*** bir tarihsel dönem var. Eğer sadece eski tarzda hareket edilirse, eğer bizzat Duma kürsüsünden yararlanma bilinmezse vs., bu özgüllüğe egemen olunamayacak ve bu yeni devrime hazırlanılamayacaktır.

Bu son tezi Otzovistler kavrayamıyor. Fakat onu "haklı bir varyasyon" (ele alınan broşürün 28. sayfası) olarak açıklayan Otzovizm savunucuları, bu tezle, ***tüm bir düşünce çerçevesi*** arasında, mevcut anın özgüllüğünü tanıma ile bu özgüllüğü kendi taktiğinde ***hesaba katma*** çabası arasında varolan ***bağıntıyı*** bugüne dek kavramış değiller! "İki devrim arasında bir dönem"den geçtiğimizi (s. 29), "mevcut durum"un, "demokratik devrimin iki dalgası arasında" bir "geçiş aşaması" olduğunu (s. 32) tekrarlıyorlar, ama bu ***"geçiş"in özgüllüğünün*** neden ibaret olduğunu kavrayamıyorlar. Fakat bu geçişi kavramadan, ondan devrim yararına yararlanmak olanaksızdır, yeni devrime hazırlanmak olanaksızdır, ikinci dalgaya ***geçmek*** olanaksızdır! Çünkü devrimin yeni dalgasına hazırlık, devrimin kaçınılmaz olduğu

cümlesini tekrarlamaya indirgenemez: hazırlık, propaganda, ajitasyon ve örgütlenmenin bu ***geçiş aşamasının özgüllüğünü*** hesaba katacak şekilde biçimlendirilmesinden ibaret olmalıdır.

İşte insanların bu ***geçişin*** neden ibaret olduğunu kavramadan ***geçiş*** dönemi üzerine konuşmalarına bir örnek. "Rusya'da asla gerçek bir anayasa bulunmadığını ve Duma'nın sadece, hiçbir güce ve öneme sahip olmayan yanıltıcı bir görüntü olduğunu, deneyimlerine dayanarak yalnızca halk kitleleri çok iyi bilmekle kalmıyor, bu artık şimdi bütün dünya için de açıktır" (s. 11). Bunun karşısına Aralık kararındaki III. Duma değerlendirmesini koymak gerekiyor, orada şöyle deniyordu:

> "16 [3] Haziran hükümet darbesiyle ve Üçüncü Duma'nın kurulmasıyla, Çarlığın gerici çiftlik sahipleriyle ve ticaret ve sanayi burjuvazisinin önde gelenleriyle ittifakı açıkça belgelenmiş ve kabul edilmiştir."

Gerçekten de bir yıl boyunca parti basınında binbir yönden uzun uzadıya tartışılmış ve kafalara sokulmuş olmasına rağmen, platform yazarlarının kararı yine de anlamadıkları "bütün dünya için açık" değil mi? Elbette ki kalın kafalılıklarından değil, üzerlerine yük olan Otzovizm belası ve Otzovist düşünce zincirinden dolayı bunu anlamadılar.

III. Duma'mıza Kara Yüzler yandaşları ve Oktobristler egemendir. Oktobristlerin ve Kara Yüzlerin Rusya'da "güç ve önem"den yoksun oldukları (platform yazarlarından bu sonuç çıkıyor) bir saçmalıktır. "Gerçek bir anayasa"nın yokluğu, otokrasi için sınırsız yetkinin korunması, bu iktidarın tüm imparatorlukta, devlet çapında genel öneme sahip kamu faaliyetinde bulunan kurumlarda belirli sınıfların karşı-devrimci bir ittifakını örgütlemeye zorlandığı o özgül tarihsel durumun, belirli sınıfların kendiliğinden, aşağıdan yukarıya, Çarlığa yardım elini uzatan karşı-devrimci bloklar örgütledikleri bir durumun oluşmasını asla dışlamaz. Eğer Çarlığın bu sınıflarla "ittifakı" (derebeyi çiftlik sahiplerinin gücünü ve gelirini korumayı amaçlayan bir ittifak), mevcut ***geçiş*** döneminde sınıf egemenliğinin ve kliğiyle birlikte Çarlık egemenliğinin özgül bir biçimiyse, "devrimin birinci dalga-

sı"nın yenilgisi koşulu altında ülkenin burjuva evrimiyle ortaya çıkan bir biçimse — o zaman Duma kürsüsünden yararlanmadan geçiş döneminden yararlanmak ***sözkonusu bile olamaz.*** Öyleyse karşı-devrimcilerin konuştukları bu kürsüden devrimi hazırlamak amacıyla yararlanma özgül taktiği zorunludur ve ***tüm*** tarihsel durumun özelliğinden çıkar. Buna karşılık eğer Duma "güç ve önemden yoksun" ise, bir anayasanın sadece "yanıltıcı görüntüsü" ise, o zaman burjuva Rusya'nın, burjuva monarşisinin gelişiminde, en üst sınıfların egemenlik biçiminin gelişiminde vs. herhangi bir ***yeni*** aşama yok demektir ve o zaman tabii ki Otzovistlerin ***prensip olarak*** haklı oldukları anlaşılır!

Platformdan aldığımız cümlenin sakın tesadüfi bir dil sürçmesi olduğu sanılmasın. "Devlet Duması Üzerine" özel bölümde (s. 25–28) hemen en başta şunları okuyoruz:

> "Şimdiye kadarki bütün seçim dönemlerinin Devlet Dumaları, gerçek güç ve iktidara sahip olmayan ve ülkedeki gerçek sosyal güçler dengesini dile getirmeyen kurumlardı. Hükümet bunları halk hareketinin saldırısı altında, bir yandan kitlenin öfkesini dolaysız mücadeleden, oy verme barışçıl yoluna çekmek ve öte yandan bu Dumalarda, hükümeti devrime karşı mücadelede *destekleyen sosyal gruplarla pazarlık kesmek için* topladı"...

Bu, karmakarışık düşüncelerden ya da daha çok düşünce parçacıklarından oluşan bir yumaktır. Hükümet, Dumaları karşı-devrimci sınıflarla pazarlık kesmek için topladıysa, o zaman tam da buradan, I. ve II. Duma'nın (devrime yardım etmek için) ***hiçbir*** "güç ve iktidar"a sahip olmadığı, buna karşılık III. Duma'nın geçmişte ve şimdi (karşı-devrime yardım etmek için) güç ve iktidara ***sahip olduğu*** sonucu çıkar. Devrimciler, devrime yardım edecek durumda olmayan bir kuruma katılamazlardı (ve belirli koşullar altında katılmamaları gerekirdi). Bu tartışma götürmez biçimde kesindir. Platform yazarları, devrimci dönemin bu tür kurumlarını, karşı-devrimi destekleme gücüne sahip "iki devrim arası dönem"in Duması'yla aynı kefeye koyduklarında, korkunç bir hata işliyorlar. Doğru Bolşevik argümanları, gerçekte onların kapsamadığı durumlara genişletiyorlar! Bu ise Bolşevizmi tam da bir karikatüre dönüştürmek demektir.

Platform yazarları Bolşevizmi "kavrayış"larını özetlerken, devrimciliğin bu "karikatürü"nün deyim yerindeyse klasik ifadesini bulduğu özel bir d) maddesi (s. 16) bile açmışlardır. Bu maddede şöyle deniyor:

> "d) Devrimin tamamlanmasına kadar, aralarında Devlet Duması'na katılımın da bulunduğu işçi sınıfının tüm yarı-legal ve legal mücadele yöntemleri ve yolları, bağımsız ve tayin edici bir öneme sahip olamaz, bilakis sadece, doğrudan devrimci, açık kitle mücadelesi için güçlerin toplanması ve hazırlanması için bir araçtır."

Demek ki, "devrimin tamamlanması"ndan ***sonra,*** "aralarında" parlamentarizmin de bulunduğu legal mücadele yöntemleri, bağımsız ve tayin edici öneme sahip ***olabilecektir!***

Bu yanlıştır. O zaman da böyle bir öneme sahip olamazlar. "Vperyod"cuların platformunda bir saçmalık kotarılmıştır.

Devam. Buna göre, "devrim tamamlanıncaya kadar", legal ve yarı-legal ***dışındaki*** bütün mücadele yöntemleri, yani ***tüm illegal*** mücadele yöntemleri bağımsız ve tayin edici öneme sahip ***olabilecektir!***

Bu yanlıştır. Öyle illegal mücadele yöntemleri vardır ki, bunlar "devrimin tamamlanması"ndan ***sonra*** da (örneğin illegal propaganda çevreleri) ve "devrim tamamlanıncaya kadar" (örneğin düşmanın paralarına el konması ya da tutsakların zor yoluyla kurtarılması, muhbirlerin öldürülmesi vs.), ***"platform"*** metninde dendiği gibi, "bağımsız ve tayin edici öneme sahip olamazlar, bilakis ***sadece...***" vs.

Devam. Burada hangi türde "devrimin tamamlanması"ndan söz ediliyor? Herhalde sosyalist devrimin tamamlanmasından ***değil,*** çünkü o zaman genel olarak sınıflar bulunmayacağı için, işçi sınıfının mücadelesi de olmayacaktır. Yani ***burjuva-demokratik*** devrimin tamamlanması söz konusudur. Şimdi platform yazarlarının, burjuva-demokratik devrimin ***tamamlanmasından*** aslında ne "anladıklarına" daha yakından bakalım.

Genel konuşulduğunda, bu tabirden iki şey anlaşılabilir. Geniş anlamda kullanıldığında, burjuva devrimin objektif tarihsel görevlerinin çözülmesi, onun "tamamlanması", yani burjuva devrimi ortaya çı-

karan zeminin ortadan kaldırılması, burjuva devrimlerin ***tüm devresinin*** tamamlanması anlaşılır. Bu anlamda örneğin Fransa'da burjuva-demokratik devrim ancak 1871 yılında ***tamamlanmıştır*** (buna karşılık 1789' da başlamıştır).[20] Ancak sözcük dar anlamda kullanıldığında, o zaman tek bir devrim, burjuva devrimlerinden biri, deyim yerindeyse, eski rejimi kırbaçlayan ama tam olarak işini bitirmeyen, sonraki burjuva devrimler için zemini ortadan kaldırmayan "dalgalar"dan biri kastedilir. Bu anlamda Almanya'da 1848 Devrimi, 60'lı yılların devrimci yükselişi için zemini bir nebze dahi olsa ortadan kaldırmaksızın 1850 yılında ya da 50'li yıllarda "tamamlandı". Fransa'da 1789 yılı devrimi, diyelim ki 1794'te "tamamlandı", fakat bununla 1830 ve 1848 devrimleri için zemin herhangi bir biçimde ortadan kaldırılmadı.

Platformun, "devrim tamamlanıncaya kadar" sözleri, ister geniş ister dar anlamda alınsın, hiç farketmez, hiçbir durumda bir anlam ifade etmiyor. Söylemeye gerek yok ki, devrimci sosyal-demokrasinin taktiğini Rusya'nın olası burjuva devrimlerinin bütün dönemi tamamlanıncaya kadar ***peşinen*** saptama yönündeki her çaba tam bir saçmalık olurdu. 1905–1907 yıllarının devrimci "dalga"sı, yani Rusya'da ilk burjuva devrimi ile ilgili olarak ise, bizzat platform, "onun (otokrasinin) devrimin birinci dalgasını atlattığı"nı (s. 12), "iki devrim arasında", "demokratik devrimin iki dalgası arasında" bir dönemden geçtiğimizi kabul etmek zorunda kalıyor.

"Platform"daki bu sonsuz ve umarsız kargaşanın kökleri nerede yatıyor? Platformun, diplomatik bir biçimde Otzovizmden, onun düşünce zincirini bir nebze dahi olsa terketmeden, onun temel hatasını düzeltmeden ya da hiç olmadı belirtmeden uzaklaşmasından başka bir şeyde değil. Tam da, "Vperyod"cular için Otzovizmin "haklı bir varyasyon", ***yani*** Bolşevizmin Otzovist, karikatürümsü varyasyonunun onlar için ***meşru*** bir şey, bir ideal, eşi görülmedik bir ideal olmasında yatıyor. Bu yanlış yola adımını bir kez atan, zorunlu olarak çözümsüz kargaşanın batakhğına varmak zorundadır ve de varır; uygulanabilirliğinin koşullarını ve anlamının sınırlarını ***iyice düşünüp taşınmayı*** bilmeden sözleri ve şiarları ***tekrarlar.***

Örneğin Bolşevikler 1906–1907 yıllarında oportünistlere karşı neden sık sık şu şiarı attılar: Devrim bitmedi? Çünkü objektif koşullar, sözcüğün dar anlamında devrimin tamamlanmasından söz bile edilemeyecek durumdaydı. Örneğin II. Duma dönemini alalım. O, herhalde en gerici otokratik hükümetle yan yana dünyanın en devrimci parlamentosuydu. Bu koşullardan, yukarıdan darbe ya da aşağıdan ayaklanma dışında bir başka dolaysız çıkar yol yoktu, ve şimdi çokbilmiş ukalalar istedikleri kadar hayır diye başlarını sallasınlar, darbeden önce hükümetin bunda başarılı olacağına, her şeyin pürüzsüz gideceğine, II. Nikola'nın boynunun altında kalmayacağına kimse garanti veremezdi. "Devrim bitmedi" şiarının, en canlı, dolaysız öneme sahip, pratik olarak hissedilebilir bir anlamı vardı, çünkü ***sadece*** o, meselenin ne olduğunu, olayların objektif mantığı sayesinde meselelerin nereye sürüklendiğini doğru bir şekilde ifade ediyordu. Fakat bizzat Otzovistlerin mevcut durumu "iki devrim arasında" bir durum olarak kabul ettikleri bugün, bu Otzovizmi, "devrim tamamlanıncaya kadar", "devrimci kanadın haklı bir varyasyonu" olarak lanse etme çabasında bulunmak — bu umarsız bir kargaşa değil midir?

Bu çözümsüz çelişkiler çemberinden çıkmak için Otzovizmle diplomasi oyunu oynanmamalı, bilakis onun ideolojik temelleri kökünden kurutulmalı, Aralık kararının bakış açısı benimsenmeli ve iyice düşünülmelidir. Mevcut devrim arası dönem bir tesadüfle açıklanamaz. Bugün artık, otokrasinin gelişiminde, burjuva monarşisinin, burjuva-gerici parlamentarizmin, kırda Çarlığın burjuva politikasının gelişmesinde özel bir aşamayla ve bütün bunların karşı-devrimci burjuvazi tarafından desteklenmesiyle karşı karşıya olduğumuza hiç kuşku yoktur. Bu dönem hiç kuşkusuz "devrimin iki dalgası arasında" bir ***geçiş*** dönemidir; fakat ikinci devrime hazırlanabilmek için, tam da bu geçişin özgüllüğünü iyice kavramak, onu anlamak, kendi taktiğini ve örgütünü bu zor, ağır ve karanlıkla tehdit eden, ama bize "kampanya"nın gidişatının dayattığı geçişe uydurmak sözkonusudur. Her türlü diğer legal olanaklar gibi Duma kürsüsünden yararlanmak da, aslında etkileyici bir şey olmayan, asla en üst düzeyde olmayan mücadele

araçları arasındadır. Fakat geçiş dönemi, tam da, onun özgül görevi ***güçlerin*** doğrudan ve tayin edici biçimde harekete geçirilmesi değil, hazırlanması ve biriktirilmesi olduğu için bir geçiş dönemidir. Her türlü parıltıdan yoksun bu faaliyeti doğru biçimde sahneleyebilmek, Kara Yüzler'in ve Oktobristlerin egemen olduğu Duma dönemi için karakteristik olan tüm yarı-legal kurumları onun hizmetine sunmayı bilmek, ***bu zemin üzerinde de*** devrimci sosyal-demokrasinin tüm geleneklerini, en yakın kahramanca geçmişinin tüm şiarlarını, tüm çalışma ruhunu, oportünizme ve reformizme karşı tüm uzlaşmazlığını korumayı bilmek — ***Parti'nin görevi*** budur, anın görevi budur.

Yeni platformun, 1908 Aralık Konferansı'nın kararında ortaya konan taktikten ilk sapmasını ayrıntısıyla inceledik. Bunun Otzovist düşünceler yönünde bir sapma olduğunu, ne mevcut durumun Marksist bir tahliliyle, ne de bir bütün olarak devrimci sosyal-demokratların taktiğinin temel önkoşullarıyla en ufak bir ortak *noktası bulunmayan* düşünceler yönünde bir sapma olduğunu gördük. Şimdi yeni platformun ikinci orijinal özelliğini incelemeye koyulmak zorundayız.

Bu, yeni grup tarafından ilan edilen "kitleler içinde yeni bir proleter kültür yaratma ve yaygınlaştırma":

> "proleter bilimi geliştirme, proleter çevrelerde gerçekten yoldaşça ilişkileri sağlamlaştırma, proleter bir felsefe ortaya koyma, sanatı proleter özlemlere ve proleter deneyime ayarlama" (s. 17) görevinden ibarettir.

İşte size, yeni platformda meselenin özünü gizlemek için yararlanılan o çocuksu diplomasinin ideal örneği! "Bilim" ile "felsefe"nin arasına, "gerçekten yoldaşça ilişkilerin sağlamlaştırılması"nı sokmak çocukça değil mi acaba? Yeni grup tarafından platforma, diğer gruplara karşı (özellikle ilk planda ortodoks Bolşeviklere karşı) yöneltilen, güya kendilerinin rencide edildiği, "gerçekten yoldaşça ilişkileri" onların zedeledikleri yönündeki suçlamalar alınmıştır. Bu eğlendirici noktanın ***gerçek*** içeriği tam da budur.

"Proleter bilim" de burada aynı şekilde "üzücü ve damdan düşmüş gibi" görünüyor. Birincisi, şimdi yalnızca bir tek proleter bilim

tanıyoruz — Marksizm. Platform yazarları herhangi bir sebeple bu biricik tam tanımdan sistematik olarak kaçınıyorlar ve her yere "bilimsel sosyalizm" sözcüğünü koyuyorlar (s. 13, 15, 16, 20 ve 21). Bilindiği gibi bizde Rusya'da. Marksizmin doğrudan karşıtları da bu tanım üzerinde hak iddia ediyorlar. İkincisi, platforma "proleter bilim"i geliştirme görevi de alındığında, burada aslında zamanımızın hangi ideolojik, teorik mücadelesinin kastedildiği ve platform yazarlarının aslında kimin yanında olduklarının açıkça söylenmesi gerekir. Bu konuda susmak, safça bir kurnazlıktır, çünkü 1908-1909 yıllarına ait sosyal-demokrat literatürü tanıyan herkes için ***meselenin özü*** açıktır. ***Zamanımızda,*** bilim, felsefe ve sanat alanında Marksistlerin Machçılara[21] karşı mücadelesi ortaya çıkmıştır. Herkesçe bilinen bu gerçeğe gözlerini kapamak en azından gülünçtür. "Platformlar", görüş ayrılıklarını örtbas etmek için değil, sonuca bağlamak için yazılmalıdır.

Yazarlarımız, platformdan alıntılanan pasajla, kendilerini çok beceriksizce ele veriyorlar. "Proleter felsefe" denince ***gerçekte Machizmin*** kastedildiğini herkes biliyor ve beş duyusu yerinde olan her sosyal-demokrat bu "yeni" ***takma adı*** derhal çıkartacaktır. Yani, bu takma adı uydurmanın hiçbir anlamı yoktu. Onun ardına gizlenmek hiçbir işe yaramaz. Gerçekten de yeni grubun en etkin yazarlar çekirdeği, Machçı olmayan felsefeyi "proleter" olmayan felsefe olarak gören Machçı bir çekirdektir.

Eğer platformda bundan sözedilmek isteniyorduysa, şöyle denmeliydi: yeni grup, felsefede ve sanatta "proleter" olmayan, yani Machçı olmayan teorilere karşı mücadele yürütecek kişileri birleştirmektedir. Bu herkesçe bilinen ***ideolojik*** bir akımın doğrudan, gerçeğe uygun, açık bir hareketi olurdu, diğer akımlara karşı bir mücadeleye girişmek olurdu. Parti için ideolojik mücadeleye önem verdiğinde, insan doğrudan bir savaş ilanıyla harekete geçer, kendini gizlemez.

Biz de herkesi, Platformda gizlice ilan edilen Marksizme karşı felsefi mücadeleye karşı kesin, açık bir yanıta çağırmak istiyoruz. "Proleter kültür" üzerine bütün boş laflar ***gerçekte*** tam da ***Marksizme karşı mücadeleyi*** gizliyor. Yeni grubun "orijinalitesi", felsefede

aslında hangi akımı temsil ettiğini doğrudan söylemeden, Parti platformuna ***felsefeyi*** taşımış olmasından ibarettir.

Geçerken, platformun alıntılanan sözlerinin gerçek içeriğinin tamamen negatif olduğunu söylemek doğru olmaz. Bu sözlerin ardında belli bir pozitif içerik de gizlidir. Bu pozitif içerik tek bir sözcükle ifade edilebilir: M. Gorki.

Gerçekten de, burjuva basının çoktan açıkladığı (ve bu arada saptırıp çarpıttığı), yani M. Gorki'nin yeni grubun yandaşı olduğu gerçeğini gizlemenin hiçbir anlamı yok.[22] Gorki ise ***proleter*** sanatın, onun için çok şey yapmış ve daha da fazlasını yapabilecek olan, kesinlikle son derece önemli bir temsilcisidir. Sosyal-Demokrat Parti'nin her fraksiyonu, Gorki'nin ona dahil olmasından haklı olarak gurur duyabilir, ama buna dayanarak ***platforma*** "proleter sanat"ı katmak, bu platforma bir yoksulluk belgesi çıkarmak, kendi kendisinin tam da "otorite sersemliği" suçunu kanıtlayan grubu bir edebi ***çevreye*** indirgemek anlamına gelir... Platform yazarları çokça otoritelerin tanınmasına karşı konuşuyorlar, ama bununla neyi kastettiklerini doğrudan açıklamıyorlar. Mesele şudur: Felsefede materyalizmin savunulması ve Bolşeviklerin Otzovizme karşı mücadelesi, onlara, Machizm düşmanlarının —söylendiği gibi— "körü körüne güvendiği" tek tek "otoriteler"in girişimi gibi görünüyor (epey sert koşullara nazik bir ima!). Bu tür saldırılar tabii ki son derece çocukçadır. Ama tam da "Vperyod"cular otoritelere pek iyi davranmıyorlar. Gorki, proleter sanat alanında bir otoritedir, bu kesin. ***Bu*** otoriteden Machizmi ve Otzovizmi sağlamlaştırmakta (tabii ki ideolojik anlamda) "yararlanmaya" çalışmak, ***otoritelere*** nasıl davranılmaması gerektiğine ***ideal*** bir ***örnek*** sunmak demektir.

Proleter sanat alanında Gorki, Machizme ve Otzovizme sempatisine rağmen, muazzam bir ***artıdır.*** Sosyal-demokrat proleter hareketin gelişimi alanında, Parti içinden bir grup Otzovisti ve Machisti ayıran ve bu grubun özel görevi olarak sözümona bir "proleter"sanatın geliştirilmesini ileri süren ***platform*** bir ***eksidir,*** çünkü bu platform, büyük bir otoritenin etkinliğinde, tam da onun zayıf tarafını oluşturan, onun proletaryaya sağladığı muazzam yarar toplamına negatif bir değer olarak giren şeye sımsıkı sarılmaya ve ondan yararlanmaya önem veriyor.

Mart 1910

II— PARTİMİZDEKİ "BİRLEŞME KRİZİ"[23]

Bu başlığı okurken bazı okuyucular sanırım gözlerine inanamayacaktır. "Bir bu eksikti! Sanki Partimizde yeterince kriz yokmuş gibi, aniden bir de bu yeni, ***birleşme*** krizi nereden çıktı?"

Kulağa böylesine garip gelen bu ifadeyi Liebknecht'ten ödünç aldım. O bu ifadeyi, 1875 yılında Engels'e yazdığı 3 Mayıs tarihli mektupta, Lasalle'cilerle Eisenach'çıların birleşmesini[24] anlatırken kullanıyordu. Marx ve Engels o sıralar bu birleşmeden iyi bir şey çıkmayacağını varsayıyorlardı. Liebknecht onların endişelerine karşı çıkıyor ve birçok krizi başarıyla atlatmış olan Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin "birleşme krizi"nden de başarıyla çıkacağını garanti ediyordu (bkz. Gustav Mayer: "Johann Baptist von Schweizer ve Sosyal-Demokrasi", Jena 1909, s. 424).

Bizim Partimizin, RSDİP'in de ***kendi*** birleşme krizini başarıyla atlatacağına en ufak bir kuşku yok. Fakat onun şu anda böyle bir kriz yaşadığını, MK Plenum toplantısı kararlarını ve Plenumdan sonraki olayları bilen herkes görüyor. Plenum kararlarına göre hüküm verilirse, sanki birleşme çok mükemmel ve bütünüyle tamamlanmış gibi görülebilir. Fakat şimdi, 1910 Mayıs başında olana dayanarak hüküm verilirse; Merkez Organ'ın, Tasfiyeciler tarafından yayınlanan "Golos Sosyal-Demokrata"ya karşı enerjik mücadelesine dayanarak hüküm verilirse; Plehanov'un ve Parti'yi savunan diğer Menşeviklerin "Golos"çulara karşı şiddetli polemiğine dayanarak hüküm verilirse; "Vperyod"cuların merkez organa karşı tüyler ürpertici hakaret salvosuna (bkz. yeni yayınlanan bildirileri: "Bolşevik Yoldaşlara") dayanarak hüküm verilirse[25] — kenarda duran bir kişiye ***her türlü*** birleşme çok kolayca bir hayal gibi görünebilir.

Parti'nin doğrudan düşmanları zafer kutluyor. Otzovizmin yandaşları ve suç ortakları, "Vperyod"cular, öfkeli hakaretler içinde kendilerini yitiriyorlar. Tasfiyecilerin liderleri —Akselrod, Martinov, Martov, Potresov ve diğerleri— "Plehanov'un Günlüklerine Zorunlu Ek"lerinde daha da acımasızca ateş püskürüyorlar.[26] "Uzlaşmacılar"

ellerini çırpıp şikayet ediyor ve çaresiz tumturaklı sözler kekeliyorlar (bkz. Troçki'nin bakış açısında duran "Viyana Sosyal-Demokrat İşçi Kulübü"nün 30 [17] Nisan 1910'da kabul ettiği karar).[27]

Ama partisel birleşmemizin neden başka türlü değil de böyle cereyan ettiği, neden Plenumdaki (görünürde) tam birleşmenin yerini şimdi (görünürde) tam bir birleşmemeye bıraktığının ***nedenleri*** üzerine en önemli ve temel soruya, ayrıca Partimizin içindeki ve dışındaki "güçler dengesi"ne dayanarak bundan sonraki gelişiminin hangi yönde olması ***gerektiği*** sorusuna — bu temel sorulara ne Tasfiyecilerden ("Golos"çulardan) ne Otzovistlerden ("Vperyod"culardan) ne de uzlaşmacılardan (Troçki ve "Viyanalılar") herhangi bir yanıt alamıyoruz.

Küfür ve tumturaklı laflar yanıt değildir.

I– Birleşme Üzerine İki Görüş

Tasfiyeciler ve Otzovistler, dokunaklı bir birlik içinde, Bolşeviklere (birinciler Plehanov'a da) alabildiğine küfrediyorlar. Suç Bolşe*viklerdedir*, *suç Bolşevik Merkezdedir*, suç Lenin ve Plehanov'un "bireyci" alışkanlıklarındadır ("Zorunlu Ek"in 15. sayfası), suç "Bolşevik Merkezin eski üyeleri"nin "sorumsuz grubu"ndadır (bkz. "Vperyod" Grubunun bildirisi). Tasfiyecilerle Otzovistler arasındaki dayanışma bu bakımdan düşünülebilecek en eksiksiz dayanışmadır; ortodoks Bolşevizme karşı bunların ***bloku*** (daha aşağıda özellikle sözü edilecek olan, Plenum'daki mücadelenin de ***birden fazla durumda*** etkisi altında kaldığı bir blok) reddedilmez bir gerçektir; burjuva düşüncelere tabiyeti aynı biçimde ifade eden ve aynı biçimde Parti düşmanı olan en aşırı iki akımın temsilcileri, Parti-içi politikalarında, Bolşeviklere karşı mücadelelerinde ve Merkez Organa "Bolşevik" damgası vurmada uyuşuyorlar. Fakat Akselrod'la Aleksinski'nin küfürleri ne kadar güçlü olursa olsun, sadece, onların Parti birliğinin anlamı ve önemi için tam anlayışsızlıklarını gizliyor. Troçki'nin (Viyanalıların) kararı, sadece görünüşte, Akselrod ve Aleksinski'nin "taşkınlıklar"ından ayrılıyor. Çok "ihtiyatlı" kaleme alınmış ve "fraksiyonlarüstü" adillikte ol-

ma iddiasında. Fakat anlamı neden ibarettir? Her şeyde suç "Bolşevik önderler"dedir — bu ise Akselrod'la Aleksinski'deki aynı "tarih felsefesi"dir.

Viyana kararının hemen birinci paragrafında şöyle deniyor:

> "... bütün fraksiyonların ve akımların tamsilcileri", (Plenum'da aldıkları) "kararla..., kaleme alınan kararların ***verili koşullar altında, verili kişi, grup ve kurumlarla işbirliği içinde*** uygulanması için sorumluluğu bilinçli ve iyice düşünerek üstlendiler."

Sözkonusu olan "Merkez Organdaki anlaşmazlıklar"dır.[28] Merkez Organda Plenum'un "kararlarının uygulanmasından" kim "sorumlu"dur? Açık ki Merkez Organın çoğunluğu, yani Polonyalılarla birlikte Bolşevikler; Plenumun kararlarının uygulanmasından —***"verili kişilerle"***, yani "Golos"çular ve "Vperyod"cularla ***"işbirliği içinde"***, onlar da sorumludur.

Plenumun ana kararı, Partimizin "en yakıcı"sorunlarına, Plenuma kadar en tartışmalı olan ve Plenumdan sonra en az tartışmalı olması gereken sorunlara ayrılmış bölümünde neyi ele alıyor?

Bir yandan illegal sosyal-demokrat partinin reddinde, onun rolünün ve öneminin daraltılmasında vs., öte yandan sosyal-demokrasinin Duma çalışmasının ve legal olanaklardan yararlanmanın reddinde, birinin diğerine karşı öneminin anlaşılmamasında vs. ***proletarya üzerinde burjuva etkinin ortaya çıktığını*** ele alıyor.

Şimdi aslında bu kararın ne anlama geldiği sorusu ortaya çıkıyor:

"Golos"çuların dürüstçe ve kesin biçimde, illegal çalışmanın reddi, illegal çalışmanın küçümsenmesi vs. üstüne bir çarpı işareti çekip, bu sapmayı kabul etmeleri, bundan kurtulmaları ve bu sapmaya düşman bir anlayış içinde olumlu bir çalışma yapmaları gerektiği; "Vperyod"cuların Duma'da çalışmanın ve legal olanakların vs. reddi üstüne dürüstçe ve kesin biçimde bir çarpı işareti çekmeleri gerektiği; Merkez Organ çoğunluğunun, "Golos"çuları ve "Vperyod"cuları, Plenum kararında ayrıntılı olarak tarif edilmiş "sapmalar"dan dürüstçe, tutarlılıkla ve kesin biçimde ayrılmaları ***koşuluyla,*** her biçimde "işbirliği"ne çekmesi gerektiği mi ***acaba?***

Yoksa kararın anlamı, Merkez Organ çoğunluğunun, (Tasfiyeci ve Otzovist sapmaların üstesinden gelinmesi üzerine) kararların hayata geçirilmesi için, Tasfiyeciliği önceden olduğu gibi şimdi de, hatta şimdi daha kaba bir şekilde savunmaya devam eden "Golos"tan ***"verili"*** kişilerle ***"işbirliği içinde"*** sorumlu olduğu mu?

Troçki'nin kararında tumturaklı boş lafların ne kadar içeriksiz olduğunu, ***gerçekte*** nasıl bütünüyle Akselrod ve ortaklarının, Aleksinski ve ortaklarının aldığı tavra hizmet ettiğini görmek için, bu soruyu sormak yeter.

Troçki, kararının daha ilk sözlerinde, en kötü uzlaşmacılığın, tırnak içinde "uzlaşmacılığın"; parti çalışmasının verili çizgisini, verili anlayışını, verili ideolojik-politik içeriğini değil, "verili kişiler"i öne alan, çevrelerin ve darkafalıların uzlaşmacılığının en mükemmel anlayışını ortaya koydu.

Gerçekte Tasfiyecilere ve Otzovistlere en sadık hizmeti veren, ama bu yüzden de sözümona Parti'ye sadakat ve sözümona fraksiyon düşmanı söylevlerin maskesi ardına ne kadar kurnazca, seçmece ve safsatalı gizlenirse, Parti'de bir o kadar tehlikeli bela olan Troçki ve ortaklarının "uzlaşmacılığı" ile, Parti'nin Tasfiyecilikten ve Otzovizmden temizlenmesinden ibaret olan gerçek parti anlayışı arasındaki uçurumun tüm farkı işte burada yatar.

Parti görevi olarak gerçekte bize verili olan nedir?

Çizgilerinden bağımsız, çalışmalarının içeriğinden bağımsız, Tasfiyeciliğe ve Otzovizme karşı tavırlarından bağımsız olarak "verili" olan ve "uzlaştırılması" gereken "verili kişi, grup ve kurumlar" mıdır?

Yoksa bize, Parti çizgisi mi verilidir, bütün çalışmamızın ideolojik-politik doğrultusu ve içeriği mi verilidir, bu çalışmanın Tasfiyecilikten ve Otzovizmden temizlenmesi görevi mi verilidir — "kişi, grup ve kurumlardan" bağımsız olarak, bu çizgiyi onaylamayan ya da uygulamayan "kişi, kurum ve gruplar"ın direnişine rağmen gerçekleştirilmesi gereken bir görev mi verilidir?

Genelde herhangi bir partisel birleşmenin oluşmasının önemi ve koşulları üzerine iki türlü görüş mümkündür. Bu görüşlerin farkını an-

lamak son derece önemlidir, çünkü bunlar "birleşme krizi"mizin gelişim seyri içinde birbirine karıştırılmaktadır ve bu iki görüşü birbirinden ayırmaksızın, bu krizde yolunu bulmak olanaksızdır.

Birleşme üzerine bir görüş, "verili kişi, grup ve kurumlar"ın "uzlaşma"sını ön plana çıkarabilir. Parti çalışması üzerine, bu çalışmanın çizgisi üzerine görüşlerin birliği burada tali bir meseledir. Görüş ayrılıkları sessizlikle geçiştirilmeli, onların kökleri, anlamları ve objektif koşulları ise ortaya serilmemelidir. Kişileri ve grupları "uzlaştırmak" — esas mesele budur. Eğer bunlar ortak bir çizginin uygulanmasına yanaşmıyorsa, o zaman bu çizgiyi onların hepsi için kabul edilebilir olacak şekilde yorumlamak gerekir. Yaşa ve yaşat. Bu, kaçınılmaz olarak çevrecilik diplomasisine yol açan darkafalı "uzlaşmacılık"tır. Görüş ayrılıklarının kaynaklarını "tıkamak", onları sessizce geçiştirmek, "anlaşmazlıklar"ı ne pahasına olursa olsun "bir yana bırakmak", birbirine düşman akımları nötralize etmek —böylesi bir "uzlaşmacılığın" esas dikkati buna yöneliktir. İllegal partinin operasyon üssünün yurtdışında olduğu koşulda, bu çevrecilik diplomasisinin, her türlü "uzlaşma" ve "nötralleştirme" çabasında, "dürüst simsar" rolü oynayan "kişi, grup ve kurumlar"a kapıları ardına dek açtığı aşikârdır.

Plenum'da bu yönde bir çabayı örneğin Martov "Golos" gazetesinin 19-20. sayısında anlatıyor:

> "Menşevikler, 'Pravda'cılar ve 'Bund' üyeleri, Parti'nin düşünce dünyasında birbirine zıt iki akımın ***'nötralize edilmesi'ni*** garantileyen, bunlardan hiçbirine kesin bir çoğunluk sağlamayacak ve böylece parti organını her önemli sorunda, parti fonksiyonerlerinin çoğunluğunu birleştirmeyi başaracak o ***ortayolcu çizgiyi*** bulmaya ***zorlayacak*** olan bir Merkez Organ bileşimi önerdiler."

Bilindiği gibi, Menşeviklerin önerisi geçmedi, ***nötralleştirici*** olarak Merkez Organ için adaylığını koymuş olan Troçki seçilemedi. Aynı görev için bir "Bundcu"nun adaylığı —bu adaylığı Menşevikler konuşmalarında önerdiler— oylamaya bile konulmadı.

İşte Viyana kararını kaleme alan ve görüşleri şu anda elime geçen "Otkliki Bunda"nın [29] 4. sayısında Yonov'un makalesinde ifadesini bulan, sözcüğün kötü anlamında o "uzlaşmacılar"ın ***fiili*** rolü. Menşe-

vikler, alıntı yaptığım Martov'un açıklamalarından görülebileceği gibi, Parti'de ***birbirine zıt iki akımın*** varlığını kabul etmelerine rağmen, ***kendi*** doğrultularının çoğunlukta olduğu bir Merkez Organ önermeyi ***kararlaştırmadılar. Kendi*** doğrultularının çoğunlukta olduğu bir Merkez Organ önermek, Menşeviklerin aklından bile geçmedi. Kesin doğrultuya sahip bir Merkez Organ hedeflemeye hiç mi hiç niyetleri yoktu (kendilerinden daha yenice Tasfiyeciliğe dürüst ve kararlı bir reddiye talep edilmiş ya da beklenmiş olan Menşeviklerde her türlü yönelim yokluğu Plenum'da o denli açık ortaya çıktı). Menşevikler Merkez Organda "nötralize etme" yönünde etkide bulunuyor ve ***nötralleştirici*** olarak bir "Bund" üyesini ya da Troçki'yi öneriyorlardı. "Bund" üyesi ve Troçki, önüne taraflardan birinin Tasfiyeciliği terkedip etmeyeceğinden bağımsız olarak "verili kişi, grup ve kurumlar"ın "evlendirilmesi" hedefini koyan çöpçatan rolünü oynayacaklardı.

Troçki ve Yonov'un uzlaşmacılığının tüm "ideolojik temeli"ni de zaten bu çöpçatanlık bakış açısı oluşturuyor. Birleşmeden bir şey çıkmadığı için şikayet edip gözyaşı döküyorlarsa, bu ***cum grano salis**** anlaşılmalıdır. Bu, görücülüğün bir işe yaramadığı biçiminde anlaşılmalıdır. Troçki ve Yonov'un besledikleri birleşme umudunun, Tasfiyeciliğe karşı tavırlarından bağımsız olarak "verili kişi, grup ve kurumlar"la birleşme umudunun "boş çıkması", sadece, görücülerin başarısızlığı anlamına gelir, görücülük bakış açısının yanlışlığını, umutsuzluğunu ve perişanlığını gösterir, fakat asla Parti birliğinin başarısızlığı anlamına gelmez.

Bu birleşme üzerine bir başka görüş daha vardır. Bu diğer görüş, (Plenum'da ve Plenum için) "verili kişi, grup ve kurumlar"ın şu ya da bu bileşiminden bağımsız tam bir dizi kesin, objektif nedenin, Rus sosyal-demokratlarının iki bellibaşlı eski fraksiyonunda —bazen "verili kişi, grup ve kurumlar"ın iradesine rağmen ve hatta bilincine karşı— birleşmenin örgütsel ve ideolojik temellerini yaratan değişiklikler ortaya çıkarmaya çoktan başladığından ya da daha doğrusu alabildiği-

---

* *Bir tutam tuzla = belli kısıtlamalarla, çekinceyle* ***—Alm. Red.***

ne devam ettiğinden ibarettir. Bu objektif koşulların kökleri, Rusya'nın geçmekte olduğumuz burjuva gelişme döneminin, burjuva karşı-devrim ve otokrasinin kendisini burjuva monarşisi tipine göre reorganize etme çabaları döneminin özelliklerinde yatmaktadır. Bu objektif koşullar aynı zamanda ve birbiriyle kopmaz bağ içinde, işçi hareketinin karakterinde, sosyal-demokrat işçi öncü müfrezenin mevcudunda, görünüşünde, dışyüzeyinde değişikliklere ve sosyal-demokrat hareketin ideolojik-politik görevlerinde değişikliklere yol açıyor. Bu yüzden, Tasfiyeciliği (= kendini sosyal-demokrasiden saymak isteyen yarı-liberalizm) ve Otzovizmi (= kendini sosyal-demokrasiden saymak isteyen yarı-anarşizm) ortaya çıkaran proletarya üzerindeki burjuva etki, bir tesadüf, bireysel kötülük, aptallık ve hata değil, objektif nedenlerin kaçınılmaz sonuçları — ve bugünkü Rusya'nın tüm işçi hareketinin "altyapı"dan kopmaz "üstyapısı"dır. Her iki sapmanın işçi hareketi için tehlikeliliği, gayri-sosyal-demokrat tarzı ve zararlılığı bilinci, çeşitli fraksiyonlardan unsurların yakınlaşmasını sağlıyor ve "tüm engelleri aşarak", Parti birliğinin yolunu açıyor.

Bu bakış açısından bakıldığında, birleşme yavaş, zor, yalpalamalar ve geri dönüşlerle olabilir, ama olmaması mümkün değildir. Bu bakış açısından bakıldığında, birleşme asla mutlaka ***"verili kişi, grup ve kurumlar"*** arasında değil, bilakis onun kendine tabi kıldığı verili kişilerden bağımsız olarak, "verililer" arasından objektif gelişme yasasını kabul etmeyen ya da etmek istemeyenleri dışlayarak, "verili" mevcuduna dahil olmayan yeni kişileri öne çıkarıp kendine çekerek ve değişikliklere, yeniden düzenlemelere ve oluşumlara yol açarak oluşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında birleşme ideolojik temelinden ayrılamaz, zaten ideolojik yakınlaşma temelinde oluşabilir, Tasfiyecilik ve Otzovizm gibi sapmaların ortaya çıkışı, gelişimi ve büyümesiyle bağıntılıdır, ve bu bağıntı şu ya da bu polemiksel çıkış, şu ya da bu yazınsal mücadele temelinde tesadüfi değil, tıpkı neden ve sonuç arasındaki gibi içsel, ayrılmaz bir bağıntıdır.

2- "İki Cepheli" Mücadele ve Sapmaların Üstesinden Gelinmesi

Partimizin birleşmesinin özü ve önemi üzerine iki farklı, birbirine temelden zıt görüşler bunlardır.

Şimdi şu soru ortaya çıkıyor: Bu görüşlerden hangisi Plenum kararına temel teşkil etmiştir? Kararı iyice düşünen biri, ona ikinci görüşün ***temel*** teşkil ettiğini, ama kararın bazı yerlerde reddedilmez biçimde birinci görüş doğrultusunda kimi "değişiklikler" taşıdığını görecektir; fakat kararı ***kötüleştiren*** bu "değişiklikler", onun ***temelini,*** ikinci görüşün ta iliğine kadar işlemiş olduğu ana içeriğini ***en ufak biçimde otadan kaldırmaz.***

Bunun böyle olduğunu, çevrecilik diplomasisi doğrultusundaki "değişiklikler"in gerçekten tekil değişiklikler karakteri taşıdığını ve meselenin özünde ve kararın ilkesel temelinde hiçbir şey değiştirmediğini göstermek için, parti-içi durum üzerine kararın parti basınında değinilmiş tek tek maddelerini, tek tek pasajlarını ayrıntılı olarak inceleyeceğim. Sondan başlıyorum.

"Eski fraksiyonların liderlerini", birliğin kurulmasını akamete uğratmak için herşeyi yapmakla, Plenumda "her adımın onlardan zorla koparılmak zorunda kalınmasına" yol açacak şekilde davranmakla suçlayan Yonov şöyle yazıyor:

> "Lenin yoldaş, 'sosyal-demokrat çalışmayı genişletme ve derinleştirme' yoluyla 'tehlikeli sapmaların üstesinden gelinmesini' istemiyordu. Oldukça enerjik bir biçimde, Parti'nin her türlü başlangıcının odak noktasına 'iki cepheli mücadele' teorisinin konması yönünde çalıştı. Parti'de 'takviye edilmiş koruma durumu'nun* ortadan kaldırılması düşüncesinin ortaya çıkmasına bile izin vermedi" (s. 22, 1. satır).

Söz konusu olan, Parti-içi durum üzerine kararın 4. maddesinin b paragrafıdır.[30] Bu kararın taslağı Merkez Komitesi'ne benim tarafımdan sunuldu ve ilgili madde, ancak komisyon çalışmasından sonra,

* *Çarlık Rusyası'nda olağanüstü halin birinci derecesine böyle deniyordu; yani "küçük sıkıyönetim" gibi bir şey.* ***—Alm. Red.***

bizzat Plenum tarafından, karşısında başarısızca mücadele ettiğim Troçki' nin bir önerisi üzerine değiştirildi. Benim taslağımda bu maddede, "iki cepheli mücadele" sözcükleri harfiyen olmasa da, bu düşünceyi ifade eden sözcükler vardı. "Genişletme ve derinleştirme yoluyla üstesinden gelme", Troçki'nin önerisi üzerine eklendi. Yonov yoldaşın bu önergeye karşı mücadelemi anlatarak, "değişiklik"in önemi üzerine konuşmam için uygun bir fırsat yaratmasından çok hoşnutum.

Plenum'da hiçbir şey, "iki cepheli mücadele" düşüncesi kadar, harlayan —çoğu kez düpedüz komik— bir öfkeye yol açmadı. Sadece değinilmesi bile hem "Vperyodcular"ı hem de Menşevikleri zıvanadan çıkarıyordu. Bu öfke tarihi olarak kesinlikle anlaşılırdır, Bolşevikler ***gerçekten de*** Ağustos 1908'den Ocak 1910'a dek iki cepheli mücadele, yani Tasfiyecilere ve Otzovistlere karşı mücadele vermemişler miydi. Ancak bu öfke, Bolşeviklere danlanlar bununla sadece kendi suçlarını kanıtladıkları, ya da önceden olduğu gibi şimdi de, Tasfiyeciliğin ve Otzovizmin her türlü mahkûm edilişinin kendilerine dokunduğunu kanıtladıkları için komikti. Hırsızlar kendilerini bizzat davranışlarıyla ele verirler.

Troçki'nin, iki cepheli mücadele yerine, "genişletme ve derinleştirme yoluyla üstesinden gelme"yi koyma önergesi, Menşeviklerin ve "Vperyodcular"ın coşkun desteğini aldı.

Ve şimdi bu "zafer" yüzünden gerek Yonov, gerek "Pravda"[31], gerek Viyana kararı gerekse de "Golos Sosyal-Demokrata" şenlik yapıyorlar. Fakat bu maddeden iki cepheli mücadele sözcüklerinin çıkarılmasıyla, bu mücadelenin zorunluluğunun tanınmasının da karardan silinip silinmediği sorusu ortaya çıkıyor. ***Hiçbir biçimde*** silinmemiştir, çünkü eğer bir kez "sapmalar" kabul edilmişse, bunların "tehlikeliliği" kabul edilmişse, bu tehlikelilik üzerine "aydınlatma" sağlama zorunluluğu kabul edilmişse, bu sapmaların "proletarya üzerinde burjuva etkinin bir tezahürü" olduğu kabul edilmişse, o zaman bununla ***aslında*** tam da iki cepheli mücadele kabul edilmiş demektir! Bir yerde (kimi sevgili dostlar için) "can sıkıcı" tanımlama değiştirilmiş, fakat temel düşünce bırakılmıştır! Ortaya yalnızca bir karışıklık, bir maddenin bir yerinin boş lafla sulandırılması, kötüleştirilmesi çıkmıştır.

Gerçekten de ilgili paragrafta 'çalışmayı genişletme ve derinleştirme yoluyla üstesinden gelmek'ten söz edilmesi, boş bir laf ve çaresiz bir kaçamaktır. Burada hiçbir biçimde berrak bir anlam yoktur. Çalışmayı yaygınlaştırmak ve derinleştirmek her zaman ve mutlaka gereklidir; kararın tüm ***üçüncü*** fıkrası[32] ayrıntılı olarak bunu ele alıyor, hem de özgül —her zaman ve mutlaka zorunlu olmayan, aksine özel dönem koşullarının ortaya attığı— "ideolojik-politik görevler"e geçmeden önce. 4. fıkra yalnızca ve yalnızca bu özel görevlere ayrılmıştır ve her üç maddesine ilişkin olarak girişte doğrudan, bu ideolojik-politik görevlerin "tam zamanında ***ortaya konduğu***" söylenmektedir.

Peki ortaya çıkan nedir? Ortaya çıkan bir saçmalıktır, çünkü sanki genişletme ve derinleştirme görevi de ***hakeza*** tam zamanında ortaya konmuş gibi anlaşılabilir! Sanki bu görevin her zaman olduğu şekilde konmadığı bir tarihsel "an" mümkünmüş gibi!

Ve sosyal-demokrat çalışmayı genişletme ve derinleştirme ***yoluyla*** sapmaların üstesinden nasıl gelinebilir? Her genişletme ve her derinleştirmede kaçınılmaz olarak, nasıl genişletileceği ve derinleştirileceği sorusu ortaya çıkacaktır; eğer Tasfiyecilik ve Otzovizm tesadüfi görüngüler değil de sosyal koşulların ortaya çıkardığı akımlarsa, o zaman çalışmayı her türlü genişletme ve derinleştirme içine sızabilirler. Çalışma Tasfiyecilik ruhunda genişletilip derinleştirilebilir — örneğin "Naşa Zarya" ve "Vozrojdeniye"[33] bunu yapıyorlar; Otzovizm ruhunda da yapılabilir. Öte yandan sapmaların üstesinden gelinmesi, sözcüğün gerçek anlamında "üstesinden gelinmesi", kaçınılmaz olarak, belli güçleri, belli bir zamanı ve enerjiyi, doğru sosyal-demokrat çalışmayı doğrudan genişletme ve derinleştirmeden başka tarafa çeker. Örneğin aynı Yonov, makalesinin aynı sayfasında şöyle yazıyor:

> "Plenum bitti. Katılanlar dağıldı. Merkez Komitesi, çalışmanın düzenlenmesinde korkunç zorlukların üstesinden gelmek zorunda kalacaktır, bunlar arasında Martov yoldaşın varlıklarını ısrarla reddettiği sözümona Tasfiyecilerin" (sadece sözümona mı, Yonov yoldaş, gerçek, hakiki değil mi?) "tavrı son sırada değildir."

İşte size, Troçki ve Yonov'un tumturaklı sözlerinin ne kadar boş olduğunu gösteren —kapsamlı değil ama karakteristik— materyaller. Mihail, Yuri ve ortaklarının tasfiyeci adımlarının üstesinden gelinmesi, Merkez Komitesi'nin gerçekten sosyal-demokrat çalışmayı doğrudan genişletme ve derinleştirmesinden güç ve zaman çaldı. Mihail, Yuri ve ortaklarının hareketleri olmasaydı, yanlışlıkla hâlâ yoldaşımız saydığımız kişiler arasında Tasfiyecilik olmazdı, o zaman sosyal-demokrat çalışmayı yaygınlaştırma ve derinleştirme, iç mücadele Parti'nin güçlerini oyalamayacağı için daha başarılı yürürdü. Yani sosyal-demokrat çalışmayı *genişletmek* ve derinleştirmekten, ajitasyon, propaganda, ekonomik mücadele vs.nin gerçekten sosyal-demokrat ruhta doğrudan geliştirilmesi anlaşılıyorsa, o zaman sosyal-demokratların sosyal-demokrasiden sapmalarının üstesinden gelinmesi, bu çalışma için bir eksi, deyim yerindeyse "pozitif faaliyet"ten bir indirimdir; demek ki buna göre, *genişletme* vs. ***yoluyla*** sapmaların üstesinden gelme cümlesinin hiçbir anlamı yoktur.

Bu tumturaklı söz gerçekten de sosyal-demokratlar arasında daha az iç mücadele olsun karanlık isteğini, yerine getirilemez, masum isteğini ifade ediyor. Bu yerine getirilemez istek dışında bu cümlede kaydadeğer hiçbir şey yoktur: bu, uzlaşmacı denilenlerin bir ***iç çekişidir:*** ah, keşke Tasfiyeciliğe ve Otzovizme karşı bu kadar çok mücadele edilmese!

Bu tür "derin iç çekişler"in politik anlamı sıfırdır, sıfırdan da kötüdür. Parti'de Tasfiyecilerin (ve Otzovistlerin) varlığını "ısrarla reddetmek" kendileri için avantajlı olan kişiler olduğunda, o zaman bunlar "uzlaşmacılar"ın "iç çekişi"nden, bu kötülüğü gizlemek için yararlanacaklardır. "Golos Sosyal-Demokrata" da böyle yapıyor. Ve bu yüzden kararlarda bu tür hayırhah boş lafların temsilcileri, sadece ***sözümona*** "uzlaşmacılar"dır. Gerçekte bunlar Tasfiyecilerin ve Otzovistlerin suç ortaklarıdır, gerçekte bunlar sosyal-demokrat çalışmayı derinleştirmez, aksine tam da bundan sapmaları sağlamlaştırır, tam da kötülüğü sağlamlaştırır, onu geçici olarak gizler ve tedavisini zorlaştırırlar.

Yonov yoldaşa bu kötülüğün önemini göstermek için, ona Yonov yoldaşın "Diskussionni Listok"un[34] 1. sayısındaki bir makalesini anımsatırım. Yonov yoldaş orada Tasfiyeciliği ve Otzovizmi usta bir biçimde ***iyi huylu tümörle*** karşılaştırdı,

> "iyi huylu tümör, olgunlaşma sürecinde, bütün organizmadan her türlü zararlı unsurları bir araya toplar ve bu şekilde organizmanın iyileşmesini teşvik eder."

Çok doğru. Bir organizmadan "zararlı unsurlar"ı ayıran olgunlaşma süreci, iyileşmeye yol açar. Organizmanın bu tür unsurlardan temizlenmesini engelleyen şey ise ona zarar verir. Yonov yoldaş, Yonov yoldaşın bu yararlı düşüncesini kendisine hararetle tavsiye etsin!*

6– Bağımsızlar ve Legalistler Grubu Üzerine[35]

Şimdi Plenumdan sonra neler olup bittiğinin açıklanmasına geçelim. Bu soruya Troçki ve Yonov birbiriyle uyumlu ve basit bir yanıt veriyorlar. "Plenumdan sonra, —diyor Viyana kararı— ***ne*** politik yaşamın dış koşullarında ***ne de*** Partimizin iç ilişkilerinde Parti inşası çalışmasını zorlaştıracak ***herhangi bir reel değişiklik olmadı***"... Bu, fraksiyonculuğa bir geri dönüştür, fraksiyonel ilişkilerin üstesinden gelinmemiş bir mirasıdır — hepsi bu.

Yonov'da da aynı tür açıklamayla karşılaşıyoruz, fakat bu kez "kişilerde".

> "Plenum bitti. Katılanlar dağıldı... Eski fraksiyonların liderleri özgür kaldı, dıştan gelen her türlü etki ve her türlü baskıdan kurtuldular. Ayrıca, tam zamanında uygun takviyeler geldi. Bazıları için, son zamanlarda Parti'nin savaş hali içinde bulunduğunu ilan etme gayretinde olan Plehanov yoldaşın şahsında. Diğerleri için, 'Golos Sosyal-Demokrata' yazı kurulunun iyi tanıdığı onaltı eski Parti fonksiyonerinin şahsında" (bkz. "Açık Mektup", s. 10-20).[36] Bu koşullar altında nasıl

* *Makalenin daha sonraki 3, 4 ve 5. bölümleri (bkz. Bütün Eserler, cilt XIV) yer darlığı nedeniyle buraya alınmamıştır. Bu bölümler, 1. ve 2. bölümlerde geliştirilen temel düşüncelere ilişkin bir dizi somut kanıt ve örnek içermektedir. —**Alm. Red.***

kavgaya atılınmaz? Zaten eski birbirini paralama 'işi'ne girişildi de" ("Otkliki Bunda", No. 4, s. 22).

Fraksiyoncular zamanında "takviye" aldılar ve iş yeni bir kavgaya vardı — hepsi bu. Ne var ki, Bolşeviklerin tam zamanında aldığı "takviye", Tasfiyecilere karşı savaşa "tam zamanında giren" Parti yanlısı bir Menşevikten, Plehanov'dan geldi, ama bu Yonov için hiç farketmez. Öyle anlaşılıyor ki, Plehanov'un Potresov'a, ("herşeyi dağıtma"yı öneren) I. yoldaşa karşı polemiği besbelli Yonov'un hoşuna gitmiyor. Onun elbette bu polemiği eleştirmeye hakkı vardır. Ama bu polemiğin, "***Parti'nin*** savaş hali içinde bulunduğunu ilan etme" anlamına geldiği nasıl söylenebilir? ***Tasfiyecilere*** karşı savaş, ***Parti'de*** savaş hali ilan etmekle eşanlamlıdır — Yonov yoldaşın bu "felsefe"sini aklımızda tutmalıyız.

Yurtdışındaki Menşevikler için takviye, Rus Menşeviklerinden oluşuyordu. Ama bu durum, Yonov yoldaşın düşünmesini gerektiren zorunlu bir neden değildir.

Böyle bir "durum değerlendirmesi"nden Troçki ve Yonov için hangi pratik sonucun çıktığı anlaşılıyor. Önemli hiçbir şey olmamış. Yalnızca bir fraksiyon dövüşü sözkonusu. Yeni nötralizatörler ortaya sürülüyor — ve her şey yolunda olacak. Her şey çevre diplomasisi bakış açısından açıklanıyor. Bütün pratik reçeteler çevre diplomasisinden başka hiçbir şey değil. "Mücadeleye atılanlar" var, "uzlaştırmak" isteyenler var: burada "temel"den söz etmenin üstünü çizmeli, orada sonradan bir "kurum"a bir ad eklemeli, öbür yanda konferans toplama yöntemlerinde Legalistlere tavizler verilmeli... Yurtdışındaki eski, ama hep yeni çevrecilik öyküsü!

Plenum'dan sonra neler olup bittiği konusunda bizim görüşümüz farklıdır.

Plenum, oybirliğiyle kararlar çıkardıktan ve ***tüm*** "kavgacılık" suçlamalarına bir son verdikten sonra, Tasfiyecileri kesin olarak duvara sıkıştırdı. Artık hiç kimse kavgacılık suçlamaları ardına gizlenemez. Uzlaşmazlık ve "mekanik baskı"ya (çeşitleri: takviyeli koruma, savaş hali, sıkıyönetim vs.) istinat etmek artık mümkün değildir. Parti'ye ar-

tık yalnızca Tasfiyeciliğe dahil olduğuna dayanılarak sırt çevrilebilir (tıpkı siz "Vperyod"cular, yalnızca, Otzovizminize ve anti-Marksist felsefenize dayanarak sırt çevirebileceğiniz gibi).

Tasfiyeciler duvara sıkıştırılınca, "yüzlerini" gösterdiler. Onların Rusya'daki merkezi, —resmi ya da gayri-resmi, yarı-legal (Mihail ve ortakları) ya da tümüyle legal (Potresov ve ortakları) olarak varolsun, hiç farketmez— Parti'ye geri dönme çağrısına ***red yanıtı verdi.*** Rusya'daki legalist Tasfiyeciler Parti'den kesin olarak koptular ve (elbette sosyalizmden bağımsız ve liberalizme bağımlı) bir ***bağımsız sosyalistler*** grubu olarak birleştiler. Bir yandan Mihail ve ortaklarının yanıtı, öte yandan "Naşa Zarya" ve "Vozrojdeniye" gazetelerinin çıkışı, "Sosyal-Demokratlar"ın (daha doğrusu sahte Sosyal-Demokratların) Parti düşmanı çevrelerinin bir ***bağımsız sosyalistler*** grubunda birleşmesi anlamına geliyor. Bu yüzden ***şimdi,*** Troçki ve Yonov'un "uzlaşmacı" çabaları gülünç ve acıklıdır. Ve —arkalarında yurtdışında çevre diplomatları dışında, Buxtehude'de bir yerlerde anlayışsızlık ve bilgisizlik dışında hiçbir şey olmadığı için şimdi zararsız olan— bu çabaların açıklaması ancak, neler olup bittiği konusunda tam bir anlayışsızlıkta aranabilir.

Troçki ve Yonov gibi uzlaşmacılar, Plenumdaki uzlaşmacı diplomasiye boy attıran özel koşulları, şimdiki Parti yaşamının genel koşulları saymakla yanıldılar. Plenumda iki ana fraksiyonda uzlaşma (–Parti'nin birleşmesi) yönündeki ***köklü*** çabayı ortaya çıkaran koşulların varlığı ***sayesinde*** rolünü oynamış olan diplomasiyi — bu diplomasiyi kendi başına amaç, ***"verili kişi, grup ve kurumlar"*** arasındaki oyunun kalıcı bir aracı saymakla yanıldılar.

Plenum'da diplomasi için gerçekten hareket alanı vardı, çünkü parti yanlısı Bolşeviklerin parti yanlısı Menşeviklerle bir partide birleşmesi gerekliydi, fakat bu birleşme tavizler ve uzlaşmalar olmadan olanaksızdı. Tavizlerin boyutunun belirlenmesinde "dürüst simsarlar" kaçınılmaz olarak birinci kemandılar — kaçınılmaz olarak, çünkü Parti yanlısı Menşevikler için ve keza Parti yanlısı Bolşevikler için tavizlerin boyutu sorunu, bütün birleşmenin ilkesel temellerine dokunulma-

dıkça, tali bir sorundu. Plenumda birinci keman oldukları ve anlaşmazlıkların ortadan kaldırılması için, Bolşevik Merkez'e karşı "iddialar"ın tatmin edilmesi için "nötralizatörler" olarak, "yargıçlar" olarak bir rol oynama olanağını elde ettikleri için, Troçki ve Yonov gibi "uzlaşmacılar", "verili kişi, grup ve kurumlar" varolduğu sürece, daima bu rolü oynayabilecekleri hayaline kapıldılar. Enfes bir paralojizm. Anlaşmanın sağlanması için gerekli olan tavizlerin ölçüsünü belirlemek sözkonusu olduğunda simsarlara gereksinim duyulur. Tavizlerin ölçüsünü belirlemek ise, birleşmenin, bilgi ve iradeyle birlikte ortak bir ilkesel temeli varolduğunda sözkonusudur. Bütün tavizlerden sonra bu birleşmeye kimin katılacağı sorusu o zaman açıkta kaldı, çünkü prensipte kaçınılmaz olarak, bütün Sosyal-Demokratların Parti'ye girmek istedikleri, bütün Menşeviklerin anti-Tasfiyeci kararı ve bütün "Vperyod" yandaşlarının anti-Otzovist kararı hayata geçirmeye hazır oldukları şartlı varsayımına izin verilmek zorundaydı.

Fakat şimdi artık simsarlara gereksinim yok, tavizlerin boyutu sorunu da artık var olmadığı için onlara yer yok. Tavizlerin boyutu sorunu ise, artık genel olarak herhangi bir taviz sorunu var olmadığı için artık yok. Bütün tavizler (hatta abartılıları dahi) Plenum'da verildi. Şimdi sözkonusu olan, yalnızca, Tasfiyeciliğe karşı mücadelede ilkesel tavır sorunudur — hem de genelde Tasfiyeciliğe karşı değil, belirli bir bağımsız Tasfiyeciler grubuna karşı, Mihail ve ortakları grubuna karşı, Potresov ve ortakları grubuna karşı mücadelede ilkesel tavır sorunudur. Troçki ve Yonov şimdi Parti'yi verili kişi, grup ve kurumlarla "uzlaştırmak" istiyorsa, o zaman onlar bizim için, parti yandaşı tüm Bolşevikler için ve keza parti yandaşı tüm Menşevikler için sadece parti hainleri olacaklardır, başka bir şey değil.

Uzlaşmacılar ve diplomatlar Plenum'da yalnızca, hem parti yanlısı Bolşevikler hem de Parti yanlısı Menşevikler barış istedikleri ve Parti'nin anti-Tasfiyeci ve anti-Otzovist taktiği sorunu karşısında barış koşulları sorununa tali bir önem verdikleri için ve o ölçüde "güçlü" idiler. Örneğin ben tavizleri abartılı buldum ve tavizlerin ölçüsü için mücadele ettim (19-20. sayısında "Golos" buna imada bulunuyor ve

Yonov bundan doğrudan söz ediyor). Ama ben, eğer Parti ***çizgisi*** bununla zarar görmeyecekse, eğer bu tavizler bu çizginin inkârına yol açmayacaksa, eğer tavizler insanları Tasfiyecilikten ve Otzovizmden Parti'ye çekmek için bir köprü görevi görecekse, bu abartılı tavizleri bile kabullenmeye o zaman hazırdım ve şimdi de hazır olurdum. Fakat Mihail ve ortakları ile Potresov ve ortaklarının Partiy'e ve Plenum'a karşı birleşmesinden ve saldırısından sonra, herhangi bir taviz için hiçbir görüşmeye yokum, çünkü Parti şimdi bu bağımsızlarla ilişkisini kesmekle mükelleftir, tam ve kesin olgunlaşmış Tasfiyeciler olarak onlara karşı enerjik bir şekilde mücadele etmekle yükümlüdür. Ve ben yalnızca kendi adıma değil, Parti yanlışı ***tüm*** Bolşevikler adına konuşabileceğim inancındayım. Parti yanlısı Menşevikler de Plehanov'un ve başkalarının ağzından yeterince açık bir şekilde aynı doğrultuda konuştular ve Parti içinde böyle bir durum karşısında, Tröçki ve Yonov gibi "uzlaşmacılar" ve diplomatlar, ya diplomasiden vazgeçmek ya da bağımsızlara geçmek ve Partiyi terketmek zorundadırlar.

Legalistlerin bağımsız sosyalistler grubuyla kesin birliğinden emin olmak için, Plenumdan sonraki olaylara şöyle bir genel bakış atmak yeter, olayları yalnızca, Yonov'un kendisini tamamen haksız bir şekilde sınırladığı gibi, küçük ve darkafalı "anlaşmazlıklar" bakış açısından değil de esas itibariyle değerlendirmek yeter.

1) Mihail, Roman ve Yuri, hem Merkez Komitesi'nin (Plenum'un) *kararlarını*, hem de *bizzat onun varlığını zararli* ilan ediyorlar. Bu olgunun yayınlanmasından bu yana yaklaşık iki ay geçti, ama olgu çürütülmedi. Doğru olduğu açıktır.*

2) Onaltı Rus Menşeviği, aralarında yukarıda adı geçen üçlü gruptan en az ikisi ve bir dizi saygın Menşevik yazar (Çerevanin,

* *"Golos Sosyal-Demokrata"nın 21. sayısı yeni yayınlandı. Sayfa 16'da Martov ve Dan, "üç yoldaşın Merkez Komitesine girmeyi reddetmesi" (??)nden söz ederken, bu olgunun doğruluğunu* ***onaylıyorlar.*** *Bunu yaparken, her zaman olduğu gibi, "Tyszka–Lenin"e yönelik iğrenç hakaretlerle, Mihail ve ortaklarının grubunun kesin olarak bir bağımsızlar grubuna dönüşmüş olduğu olgusunu gizliyorlar.*

Koltsov vs.) olmak üzere, "Golos"ta, yazı kurulunun onayıyla, Menşeviklerin Parti'den ayrılmasının savunmasını yazıyorlar ve katıksız Tasfiyeci bir manifestoyla ortaya çıkıyorlar.

3) Menşevik legal dergi "Naşa Zarya", Bay Potresov'un, "ortak ve örgütlü kurumlar hiyerarşisi olarak Parti'nin olmadığı"nı (No. 2, s. 61), "gerçekte örgütlü bir bütün olarak varolmayan şeyin" (a.g.y.) tasfiye edilemeyeceğini açıktan açığa söyleyen programatik bir makalesini yayınlıyor. Bu derginin çalışanları arasında Çerevanin, Koltsov, Martinov, Avgustovski, Maslov, Martov boy gösteriyorlar — "örgütlü bir bütün" gibi bir merkeze sahip illegal bir partinin "örgütlü kurumlar hiyrarşisi"nde yer almak ile, Stolipin'in lütufkârca izniyle, bu illegal partinin varolmadığını açıklayan legal bir gruba dahil olmayı beceren aynı L. Martov.

4) Popüler Menşevik dergi "Vozrojdeniye"de (12 Nisan [30 Mart] 1910 tarihli No. 5) —çalışan kadrosu *tamamen aynıdır*—, imzasız, yani yazı kuruluna ait bir makale, Bay Potresov'un yukarıda adı geçen "Naşa Zarya"daki makalesine dalkavukluk ediyor ve benim yaptığım alıntının aynısını yaparak şunu ekliyor:

> "Tasfiye edilecek bir şey yok ve —biz" (yani "Vozrojdeniye" yazı kurulu) "şunu ekliyoruz— bu hiyerarşinin eski, illegal biçiminde yeniden kurulması umudu, bir zamanlar en gerçekçi partinin temsilcilerinde politik içgüdünün yitirilmesini işaretleyen zararlı, gerici bir ütopyadır" (s. 51).

Bütün bu olguları tesadüf eseri sayan kimse, besbelli ki gerçeği görmek istemiyordur. Bu olguları "fraksiyonculuğa geri dönüş" olarak açıklamayı düşünen kimse, kendisini boş lafla uyutuyor demektir. Hem Mihail ve ortakları grubunun, hem de Potresov ve ortakları grubunun çoktan sırt çevirdikleri fraksiyonculuğun ve fraksiyon mücadelesinin burada ne işi var? Hayır, gözlerini kasten kapatmak istemeyen biri için, burada herhangi bir kuşku olanaksızdır. Plenum, legalistlerin Parti'ye geri dönüşlerinin önünde duran, yeni koşulları ve legal olanaklardan yararlanmanın yeni biçimlerini hesaba katarak illegal bir partinin inşası önünde duran bütün (gerçek ve sözde) engelleri ortadan

kaldırdı. Dört Menşevik Merkez Komitesi üyesi ve "Golos"un iki redaktörü, ortak bir parti çalışmasının önündeki tüm engellerin ortadan kaldırılmış olduğunu açıkladılar. Rus legalistler grubu, ***Plenuma yanıtını verdi.*** Bu yanıt ***menfidir:*** illegal partinin yeniden inşası ve sağlamlaştırılmasıyla hiçbir ilişiğimiz olmasını istemiyoruz, çünkü bu — gerici bir ütopyadır.

Bu yanıt, sosyal-demokrat hareketin tarihinde son derece önemli bir politik olgudur. (Sosyalizmden) ***bağımsız sosyalistler*** grubunun kesin birliği ve Sosyal-Demokrat Parti'den kesin kopuşu gerçekleşmiştir. Bu grubun biçimlenmesinin ne kadar geliştiği, tek bir örgütten mi, yoksa bir dizi tekil, son derece gevşek bağıntılı çevreden mi oluştuğunu şimdilik bilmiyoruz, ve bu önemli de değil. Önemli olan, —Menşeviklerde çoktandır var olan— Parti'den bağımsız gruplar kurma eğilimlerinin şimdi yeni bir politik oluşuma yol açmış olmasıdır. Ve bu andan itibaren, kendilerini aldatmak istemeyen tüm Rus sosyal-demokratları, bu bağımsızlar grubunun varlığını bir olgu olarak hesaba katmak zorundadır.

Bu olgunun önemini anlaşılır kılmak için, her şeyden önce, en ileri, eskinin bütün kalıntılarından en fazla temizlenmiş burjuva devlette bu politik akımın eğilimlerini doruğa çıkarmış olan Fransa'nın "bağımsız sosyalistleri"ni anımsatıyoruz. Millerand, Viviani ve Briand, Sosyalist Parti'ye mensup idiler, fakat tekrar tekrar, onun kararlarından bağımsız, bu kararlara aykırı davrandılar, ve Millerand'ın, cumhuriyeti kurtarma ve sosyalizmin çıkarlarını koruma bahanesiyle burjuva hükümete girmesi, onun Parti'den kopmasına yol açtı. Burjuvazi, sosyalizm hainlerini bakanlık postuyla ödüllendirdi. Fransız döneklerinin üçlü yıldızı, kendisine ve grubuna bağımsız sosyalistler demeye devam ediyorlar, tutumlarını işçi hareketinin ve sosyal reformun çıkarlarıyla haklı göstermeye devam ediyorlar.

Bizim bağımsızlarımızı burjuva toplum bu kadar çabuk ödüllendiremez tabii: onlar sınırsız geri koşullar altında başlıyorlar; (Menşeviklerin "bağımsızlık" eğilimlerini öteden beri desteklemiş olan) liberal burjuvazinin övgüsü ve yardımıyla yetinmek zorundalar. Ama te-

mel eğilim hem burada hem de orada bir ve aynıdır: sosyalist partiden bağımsızlık, işçi hareketinin çıkarlarıyla gerekçelendiriliyor: "legalite için mücadele" (dönekler gazetesi "Vozrojdeniye" tarafından —No. 5, s. 7— akla gelebilecek her türlü gayretle havada kapılan ***Dan'ın*** formüle ettiği şiar), işçi sınıfının şiarı olarak ilan ediliyor; rollerini dönüşümlü olarak liberallerle paylaşan burjuva entelektüel grupları (Fransa'da parlamenterler, bizde yazarlar) gerçekten oluşuyor; Parti'ye tabiyet reddediliyor; Parti hem Millerand ve ortakları tarafından hem de "Vozrojdeniye" ve "Golos" tarafından yeterince "gerçekçi" değil ilan ediliyor; Parti'nin, "kendi içine kapalı illegal çevrelerin diktatörlüğü" olduğu ("Golos"), kendini yaygın ilerlemeye zarar veren dar devrimci bir topluluk içine kapattığı (Millerand ve ortakları) söyleniyor.

Bağımsızların tavrı hakkında berrak bir görüşe sahip olmak için, ayrıca bizim Rus "Halkçı-Sosyalist Parti"nin oluşum tarihini alalım. Bu tarih, "çalışmalar"ının dış koşullarındaki muazzam farktan dolayı bağımsızlarımızın Millerand ve ortaklarıyla akrabalıklarını görmeyenlerin, olayların özünü kavramalarına yardımcı olacaktır. Bizim "Halkçı-Sosyalistler"in, küçük-burjuva demokrasisinin legalist ve ılımlı kanadını oluşturduğu genelde bilinir, ve Marksistlerden hiç kimsenin bundan kuşku duymadığı anlaşılıyor. Halkçı-Sosyalistler, 1905 sonunda Sosyal-Devrimcilerin konferansında, küçük-burjuva demokratların devrimci partisinin program, taktik ve örgütünün tasfiyecileri olarak ortaya çıktılar; 1905 sonbaharı ve 1906 ilkbaharının özgürlük günlerinde gazetelerde Sosyal-Devrimcilerle çok sıkı bir blok içinde boy gösterdiler. 1906 sonbaharında kendilerini legalize ettiler ve bağımsız bir parti olarak ayrıldılar, bu onların, II. Duma seçimlerinde ve II. Duma'da zaman zaman Sosyal-Devrimcilerle neredeyse tamamen kaynaşmasını engellemedi.

1906 sonbaharında, "Proletari"de Halkçı-Sosyalistler hakkında yazmam isabet oldu ve onlara "Sosyal-Devrimci Menşevikler"* dedim. O zamandan beri üç buçuk yıl geçti ve Potresov'la ortakları, Parti

* *Bu başlıklı makale için bkz. Bütün Eserler, cilt X, s. 94.* ***—Alm. Red.***

yanlısı Menşeviklere, benim haklı olduğumu kanıtlamayı bildiler. Fakat şunu itiraf etmek gerekir ki, Sosyal-Devrimciler Partisi'nden gerçekten bağımsız giriştikleri bir dizi politik eylemden sonra, kendilerini açıkça Sosyal-Devrimcilerden bağımsız, ayrı politik bir parti olarak ilan ettiklerinde, Bay Pyeşehonov ve ortakları bile politik olarak Bay Potresov ve grubundan daha dürüst davrandılar. Tabii bu "dürüstlük", başka şeylerin yanı sıra güçler dengesiyle de bağıntılıdır: Pyeşehonov Sosyal-Devrimciler Partisi'ni güçsüz görüyor ve onunla resmi olmayan bir birleşme dolayısıyla ***yitireceğini*** varsayıyordu; Potresov ise, fiilen Sosyal-Demokrat Parti'den bağımsız olmasına rağmen, kendisini eskisi gibi sosyal-demokratmış gibi gösterirse, böylesi bir politik Azefçilik[37] dolayısıyla ***kazanacağını*** sanıyor.

Bay Potresov ve ortakları, yabancı bir ad paravanası altında ortaya çıkmayı, RSDİP'in saygınlığından hırsız gibi yararlanmayı, bu arada onu içten parçalamayı, ve yalnızca ondan bağımsız değil, gerçekte ona karşı hareket etmeyi şimdilik kendileri için en avantajlı görüyorlar. Bağımsızlar grubumuzun, olabildiğince uzun süre başkalarının hizmet ve eserlerini kendilerine maletmeye çalışmaları mümkündür; bağımsızların, Parti'ye vurulan herhangi bir darbeden sonra, illegal bir örgütün tamamen açığa çıkmasından sonra ya da —diyelim ki— Partiden bağımsız olarak Duma'ya girme olanağı türünden özellikle çekici bir konjonktürde, maskelerini bizzat çıkarmaları mümkündür; politik soytarılıklarının bütün ve her türlü epizodunu imkânsız önceden göremeyiz.

Ama bir şeyi kesin biliyoruz: işçi sınıfının partisi için, RSDİP için, bağımsızların gizli faaliyeti zararlıdır, uğursuzdur ve onları ne pahasına olursa olsun teşhir etmek, bağımsızları gün ışığına çıkarmak ve Partiy'le her türlü ilişkiyi kopardıklarını açıklamak zorundayız. Plenum'u bu yönde çok büyük bir ilerleme kaydetti: ilk bakışta ne kadar garip görünürse görünsün, tam da Martov ve Martinov'un (samimi olmayan ya da bilinçsiz) rızası, tam da onlara verilen geniş, hatta abartılı tavizler, Partimizde Tasfiyeciliğin cerahatli çıbanını, bağımsızların huzur bozucu cerahatli çıbanını deşmeye yardım etmiştir. Vicdan sahibi

hiçbir Sosyal-Demokrat, hangi fraksiyona sempati duyarsa duysun hiçbir parti üyesi, bugün Mihail ve ortakları grubunun, Potresov ve ortakları grubunun *bağımsız* olduklarını, Parti'yi gerçekten de tanımadıklarını, Parti'yi istemediklerini ve Partiy'e karşı çalıştıklarını reddedemez.

Bağımsızların ayrılma ve ayrı bir parti kurmaları sürecinin hızlı mı yoksa yavaş mı geçeceği, elbette ki her türlü hesaplamanın dışında kalan çok sayıda nedene ve koşula bağlıdır. Halkçı-Sosyalistlerde, daha devrimden önce özel bir grup vardı ve Sosyal-Devrimcilere tam olarak değil geçici olarak katılmış olan bu grubun ayrılması özellikle kolaydı. Bağımsızlarımız Parti'yle hâlâ, ayrılma sürecini yavaşlatan kişisel geleneklere, bağlara sahipler, ama bu gelenekler gittikçe zayıflıyor; evet ayrıca devrim ve karşı-devrim durmadan yeni, her türlü devrimci ve partisel geleneklerden yoksun kişiler ortaya çıkarıyor. Buna karşılık "Veki" ruh haliyle birlikte kendilerini çevreleyen koşullar, karaktersiz entelektüelleri hızla bağımsız olmaya sürüklüyor. "Eski" kuşak devrimciler sahneden çekiliyor; Stolipin, özgürlük günlerinde, devrim yıllarında büyük bölümü takma adlarını açığa çıkarmış ve tümüyle gizlilikten ayrılmış bu kuşağın temsilcilerine karşı var gücüyle saldırıyor. Hapisane, sürgün, kürek cezası ve göçmenlik, mücadeleden çekilenlerin saflarını gittikçe uzatıyor, yeni kuşak ise çok yavaş gelişiyor. Entelektüeller arasında, özellikle kendilerine şu ya da bu legal faaliyette "yer bulmuşlar" arasında, illegal partiye tam bir inançsızlık, güçlerini özellikle zor ve zamanımızda özellikle nankör bir çalışmada kullanmaya antipati yaygınlaşıyor. "Dost kara günde belli olur", ve gerek eski gerekse de yeni karşı-devrimci güçlerin saldırısından dolayı zor yıllar geçiren işçi sınıfı, entelektüel "geçici dostlar"ından, bayram günlerinin dostlarından, yalnızca devrim döneminin dostlarından birçoğunun — devrim döneminde devrimci olan, ama yenilgi döneminde metanetini yitiren ve karşı-devrimin ilk başarılarında "legalite için mücadele"yi ilan etmeye hazır olan dostlarından birçoğunun nasıl döküldüğünü kaçınılmaz olarak gözlemlemek zorunda kalacaktır.

Bir dizi Avrupa ülkesinde karşı-devrimci güçler, proleteryanın

devrimci ve sosyal-demokrat örgütlerinin kalıntılarını, örneğin 1848 yılından sonra, bütünüyle yeryüzünden silmeyi başardılar. Gençlik günlerinde sosyal-demokrasiye katılmış olan burjuva entelektüeli, sahip olduğu küçük-burjuva psikolojisi temelinde, bir çırpıda herşeyin üstüne basıp geçmeye eğilimlidir: bu böyleydi, böyle olacaktır; eski illegal örgütü savunmak umutsuz bir dava, yenisini yaratmak ise daha da umutsuz; zaten burjuva devriminde proletaryanın gücünü "abartılı değerlendirdik", proletaryanın rolüne hatalı bir biçimde "evrensel" bir önem biçtik — dönekler eseri "Obşçestvennoye Dvijeniye"nin[38] bütün bu yavan düşünce silsilesi, dolaylı ya da dolaysız olarak illegal partiden uzaklaşmaya sürüklüyor. Bir kez bu eğik düzleme giren bağımsız, gittikçe nasıl derine kaydığını farketmez bile, Stolipin'le el ele çalıştığını farketmez bile: Stolipin, polisiye yoldan, darağacıyla ve kürek cezasıyla, illegal partiyi fiziksel olarak yok ediyor; liberaller "Veki" düşüncelerinin açıkça propagandasını yaparak tamamen aynı şeyi yapıyorlar; sosyal-demokratlar arasındaki bağımsızlar, onun "ceset gibi katı"lığı üzerine yaygaralarıyla ve ona yardım etmeyi reddederek, ondan ayrılmayı haklı göstererek (bkz. Onaltıların mektubu, "Golos" No. 19–20) dolaylı olarak illegal partinin yokolmasına katkıda bulunuyorlar. Basamak basamak batıyorlar.

Karşı-devrimci dönem uzadıkça, Parti uğruna mücadelenin bizim için daha da zorlaşacağına gözlerimizi kapamayacağız. Partili yoldaşların tehlikeyi küçümsemediklerini, onunla doğrudan yüz yüze geldiklerini, örneğin K. yoldaşın Merkez Organ'ın 13. sayısındaki makalesi kanıtlıyor. Fakat Parti'nin güçsüzlüğünün, örgütlerin dağılmasının ve durumun zorluğunun cesurca ve doğrudan itirafı, herhangi bir partili yoldaşta olduğu gibi K. yoldaşta da, Parti'nin gerekli olup olmadığı, onu yeniden ayakları üzerine dikmek için çalışmanın gerekip gerekmediği sorusunda bir an için bile kararsızlığa yol açmıyor. Durumumuz zorlaştığı ölçüde, düşmanlarımızın sayısı arttığı ölçüde —önceki gün "Veki"ciler, dün Halkçı-Sosyalistler onlara katıldı, bugün ise bağımsız sosyalistler katılıyorlar—, nüans farkı gözetmeksizin tüm Sosyal-Demokratlar Parti'yi savunmak için o kadar sıkı birleşeceklerdir.

Devrimci ruha sahip ve sosyal-demokrasiye inanan kitlelerin nasıl saldırıya geçirilmesi gerektiği sorusunun böldüğü pekçok sosyal-demokrat, 1895–1910 yıllarında yaratılmış olan illegal Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin korunması ve sağlamlaştırılması için mücadelenin mutlaka sürdürülmesi gerekip gerekmediği sorusunda zorunlu olarak birleşecektir.

"Golos" ve grubu, geçen yılın Temmuz ayında "Proletari"nin genişletilmiş yazı kurulunun kararında onlar hakkında söylenenleri dikkat çekici bir açıklıkla onayladılar.*

> "... resmi fraksiyon organı 'Golos Sosyal-Demokrata'ya Tasfiyeci Menşeviklerin tam egemen olması karşısında,—deniyor bu kararda (bkz. "Proletari" No. 46'nın eki, s. 6)—, Parti'nin Menşevik kampında, Tasfiyecilik yolunun sonuna kadar tadına bakmış olan fraksiyon azınlığı, bu yola karşı protesto için sesini şimdiden yükseltiyor ve faaliyeti için Parti zeminini yeniden kazanmaya çalışıyor."...

Tasfiyecilik yolunun "sonu"na kadarki uzaklığın, o zaman varsaydığımızdan daha uzun olduğu anlaşıldı, fakat alıntılanan sözlerin ana düşüncesinin doğruluğu o zamandan bu yana olgularla kanıtlandı. Özellikle "Golos Sosyal-Demokrata"nın "Tasfiyecilerin çekim alanı içinde" bulunduğu onaylandı. Bunlar gerçekten de Tasfiyeciliğin çekim alanı içinde bulunan, ne Tasfiyeciliği doğrudan savunmaya ve ne de doğrudan ona başkaldırmaya cesaret edemeyen kişilerdir. Bunlar Plenum'da da kararları özgür insanlar gibi değil, "efendiler"inden kısa bir süre için izin alan ve Plenum'un ertesi günü yine köleliğe geri dönen insanlar gibi kabul ettiler. Tasfiyeciliği savunacak durumda olmadıkları için, ilkesel sorunlarla hiçbir ilgisi olmayan, ama onlar için Tasfiyecilikten vazgeçmelerine engel oluşturan olası (ve uydurulmuş!) bütün engeller üzerinde vargüçleriyle ısrar ettiler. Ve bütün bu "engeller" ortadan kaldırıldığında, hiçbir biçimde konuya ilişkin olmayan bütün kişisel, örgütsel, mali ve başkaca iddiaları tatmin edildiğinde, oylamada istemeye istemeye Tasfiyecilikten vazgeçmeyi "yuttular".

---

* *Bkz. "Bolşeviklerin Parti Görevleri" kararı, elinizdeki cilt, s. 30*—***Red.***

Şanssız adamlar! O sıralarda Onaltıların Manifestosu'nun Paris'e doğru yola çıkmış olduğunu, Mihail ve ortakları grubunun, Potresov ve ortakları grubunun, Tasfiyeciliği savunularında yeniden cesaretlendiklerini bilmiyorlardı. Ve uslu uslu yüzgeri edip Onaltıları izlediler; bir kez daha, Mihail ve Potresov'u Tasfiyeciliğe doğru izlediler!

Bu kişileri savunan ya da haklı gösteren Yonov ve Troçki türü karaktersiz "uzlaşmacılar"ın en büyük suçu, onların Tasfiyeciliğe bağımlılığını güçlendirerek onları mahvetmelerinden ibarettir. Fraksiyoncu olmayan bütün sosyal-demokratların Mihail ve ortaklarına, Potresov ve ortaklarına kararlı bir karşı çıkışı (*bu* grupları savunmaya ne Troçki ne de Yonov karar veremiyor!), Tasfiyeciliğin çekim alanı içinde bulunan "Golos"çulardan bazılarını Parti'ye geri kazandırabilecekken, "uzlaşmacılar"ın kaş göz hareketleri ve süslü çabaları, Parti'yi herhangi bir biçimde Tasfiyecilerle birleştirmeksizin, "Golos"çularda sadece "anlamsız umutlar" uyandırıyor.

Ayrıca bu kaş göz hareketleri ve süslü çabalar, hiç kuşkusuz, önemli ölçüde durum karşısındaki anlayışsızlıktan da ileri geliyor. Salt anlayışsızlık sonucu Yonov yoldaş, kendini Martov'un makalesinin kabul edilmesi ya da edilmemesi sorunuyla sınırlayabilir ve Troçki'nin Viyanalı yandaşları, sorunu, Merkez Organda "çatışmalar"a bağlayabilir. Gerek Martov'un ("Doğru Yolda" ... Tasfiyeciliğe doğru) makalesi gerekse de Merkez Organ'daki çatışmalar, bütünle bağıntısı dışında kavranamayacak olan tekil epizotlardır yalnızca. Örneğin Martov'un makalesi, bir yıl boyunca Tasfiyeciliğin ve "Golos"çuların bütün nüanslarını incelemiş olan bizlere, ***Martov'un değiştiğini*** (ya da değiştirildiğini) açıkça gösterdi. Merkez Komitesi'ne Konferans hakkında "Mektup"u imzalayanla "Doğru Yolda" makalesini yazan, bir ve aynı Martov ***olamazdı.***[39] Troçki ve Yonov, Martov'un makalesini olaylar zinciri içerisinden, ondan önce gelen, Merkez Komitesi'ne "mektuplar"la bağıntısından ve onu izleyen "Golos"un 19-20. sayısından, Onaltıların Manifestosuyla ve Dan'ın ("Legalite İçin Mücadele"), Potresov'un ve "Vozrojdeniye"nin makalesiyle bağıntısından koparıp aldıkları için, aynı olaylar zinciri içerisinden Merkez Organ'da "çatış-

malar"ı koparıp aldıkları için, neler olup bittiğini anlama olanağım kendi ellerinden alıyorlar.* Ve tersine, eğer ***bütün meselelerin temelinde yatan şey***, yani: Rus bağımsızlarının kesin birliği ve onların, illegal partinin restorasyonu ve sağlamlaştırılması "gerici ütopyası"ndan kesin kopuşu odak noktasına konursa, her şey bütünüyle anlaşılır hale gelir.

7– Parti'ye Sadık Menşevizm ve Onun Değerlendirilişi Üzerine

Partimizde "birleşme krizi"nin açıklanması için ele almamız gereken son sorun, Parti'ye sadık Menşevizm denilen şeyin ve onun öneminin değerlendirilmesi sorunudur.

Burada, fraksiyoncu olmayan —yani kendilerini fraksiyoncu değil gibi göstermek isteyen— Yonov ve Troçki'nin görüşleri (*"Pravda"*nın** 12. sayısı ve Viyana kararı) son derece karakteristiktir. Troçki. Merkez Organ'ın daha 13. sayısında dikkat çekilmiş olan Parti'ye sadık Menşevizmi kesinlikle ve inatla görmezlikten geliyor; buna karşılık Yonov, "Plehanov yoldaş"ın (Parti'ye sadık başka Menşevikleri Yonov görmek istemiyor) çıkışının anlamının, Bolşeviklerin fraksiyon mücadelesini "payandalamaya" ve Parti'de savaş hali ilan edilmesini vaaz etmeye vardığını açıkladığında, kafadarının "esas" düşüncesini ele veriyor.

Troçki ve Yonov'un bu tutumunun yanlışlığı, olgular tarafından çürütüldüğü için, sadece bu yüzden bile, bizzat gözlerine çarpmalıydı. Merkez Organ'ın 13. sayısından, Parti'yi desteklemek için kurulmuş en

---

* *Örnek olarak bir de, illegal partinin yeminli legal bekârlarının "hak eşitliği" teorisi alınmalı.*[40] *Yoksa Mihail ve ortaklarının, Potresov ve ortaklarının sahneye çıkışından* ***sonra,*** *bu teorinin anlam ve öneminin, bağımsız legalistler grubunun tanınması ve Parti'nin ona tabi kılınması olduğu açık değil mi?*

** *"Pravda" — Bolşevik değil (bu o zaman henüz yoktu), Troçki'nin Viyana'da çıkardığı Pravda.* ***—Alm. Red.***

az yedi yurtdışı grubunda —Paris, Cenevre, Bern, Zürih, Liege, Nice ve San Remo'da— Plehanovcuların, ya da daha doğrusu Parti'ye sadık Menşeviklerin, "Golos"un 19–20. sayısında takındığı ideolojik tavrın tasfiyeci karakterine dayanarak, "Golos"a karşı, Plenum kararlarının uygulanması ve "Golos"un yayınının durdurulması talebini yükselttikleri görülüyor. Belki biraz daha az anlaşılır olsa da, aynı süreç Rusya'daki fonksiyonerler arasında da yaşanıyor. Bu olguları gizlemek gülünçtür. Bu olguların hilafına, Plehanov'un "Golos"çulara karşı mücadelesini yazarların "fraksiyonel" mücadelesi olarak göstermek, ***—objektif olarak—*** Parti'ye karşı bağımsızlar ve legalistler grubunun yanına geçmek demektir.

Adı geçen "uzlaşmacılar"ın aldığı son derece yanlış, son derece çürük tavır, sanki Plenum'da birleşmenin politik anlamı, "verili kişi, grup ve kurumlar"la bir anlaşmadan ibaretmiş gibi, bundan hareket eden bakış açılarının yanlışlığı hakkında onların gözünü açması gerekirdi. Parti'deki olayların dışsal biçimleri ve kişisel özelliklerin kişiyi yanıltmasına izin verilmemeli, bilakis, olup bitenlerin ideolojik-politik önemi değerlendirilmelidir. Dış izlenime göre değerlendirilirse, "Golos"çularla bir anlaşma şöyle şöyle olmuştur. Fakat anlaşmanın temeli, koşulu, "Golos"çuların Plehanov'un pozisyonuna geçmiş olmalarıydı: yukarıda aktarılmış olan, Parti'deki durum üzerine kararın tahlilinden bu açıkça görülüyor.*[41] Dıştan bakıldığında, tam da "Golos"çuların, —örneğin Merkez Organ yazı kurulunun bileşimine bakarak hüküm verildiğinde— Parti'de Menşevizmin temsilcileri oldukları görüldü. Gerçekten de Plenum'dan sonra Merkez Organ, parti yanlısı Bolşeviklerle Plehanovcuların bir "işbirliği" organına dönüşmeye başladı, "Golos"çular ise buna vargüçleriyle karşı durdular. Parti birliğinin gelişmesinde zikzaklı bir hat ortaya çıktı: başlangıçta, birleşmenin ideolo-

---

* *Plenum'da bulunan dört Menşevik Merkez Komitesi üyesinden ikisi, "Golos" çulara en geniş tavizleri verdikten sonra, tüm çabalarını, onları fiilen Plehanov'un pozisyonuna geçirmeye yönelttiler. Bu, bu ikisinin sağlam bir biçimde parti yanlısı olduğu, "Golos" çulara geri dönmekten muaf olduğu anlamına gelmez. Bu, Menşevizmin, henüz Parti'den* ***kopamayacağı*** *bir anda gafil avlandığı anlamına gelir.*

jik temelinin berrak tanımı olmaksızın genel bir uzlaşmacı bulamaç türünde bir şey ortaya çıkıyor gibi görünüyordu, ama sonra politik eğilimlerin mantığı hakkına kavuştu, bağımsızların Parti'den ayrılması, Plenum'da "Golos"çulara en geniş tavizler verildiği için hız kazandı.

Plenumda, "Golos"ta (No. 19–20, s. 18), "sağ ve sol Tasfiyecilere karşı mücadele için güçlü fraksiyonların anlaşması" şiarına karşı kudurmuş küfürleri duyduğumda ya da bunları gördüğümde[42] (bu şiarı "Golos" tırnak işareti içine almıştı, ama herhangi bir nedenle, bunu Plenum'dan önce ve sonra benim savunduğum doğrudan söylenmedi), şöyle düşündüm: "Abwarten!", "wait and see" ("bekle ve gör"). Bekleyin "Golos"lu baylar, çünkü siz "pazara çıkmadan hesap yapmak" istiyorsunuz: söz konusu olan, Plenum'un sadece "güçlü", ideolojik-politik tutumlarından dolayı güçlü fraksiyonlara değil, herkese anlaşmaya katılma olanağı vermiş olması değildir, söz konusu olan, sizin "pazarcı"larınızın —yani bağımsızlar ve legalistler grubunun— bu olanağın gerçekleşmesine izin verip vermeyecekleridir.

Aradan birkaç ay geçti — ve gerçekten tam da "güçlü fraksiyonların anlaşması"nın Parti'nin birleşmesini oluşturduğunu, "her türlü engeli aşarak" onu ilerlettiğini şimdi ancak körler göremez. Parti'deki gerçek güçler dengesi sayesinde zaten böyle olmak zorundadır ve böyle olacaktır. Hiç kuşkusuz çok yakın gelecekte ya Parti'nin tüm yönetici kurumları resmi olarak bu anlaşmayı ifade edecek tarzda değiştirilecektir, ya da parti yaşamı ve onun birleşmesinin gelişimi, bir süre, onun yönetici kurumlarına rağmen gerçekleşecektir.

Tabii parti yanlısı Menşevikleri "güçlü bir fraksiyon" olarak adlandırmak ilk bakışta garip görünüyor, çünkü verili anda —en azından yurtdışında— belli ki "Golos"çular daha güçlüdür. Fakat biz sosyalistler, gücü, yurtdışı gruplarının kendilerini nasıl ifade ettiklerine, Menşevik yazarların nasıl gruplaştıklarına göre değil, aksine kimin tutumunun objektif olarak doğru olduğuna ve kimin tutumunun politik durumun mantığı sayesinde "bağımsız"lara tabi olmaya mahkûm olduğuna göre değerlendiririz. 1898–1900 yıllarında, "Raboçeye Dyelo" yandaşları hem yurtdışında hem de Rusya'da "Iskra" yandaşlarından daha güçlüydü, ama buna rağmen onlar "güçlü bir fraksiyon" değildi.[43]

"Golos"çuların Plehanov'a karşı tüm güçlerini seferber ettikleri ve pislik dolu tüm kovalarını onun üstüne boşalttıkları şimdi —Bay Potresov'a ve Martov'un 1901–1903 (metinde aynen böyle!) yıllarında nasıl "haksız muamele" gördüğü anılarına kadar varan bir seferberlik—, şimdi, "Golos"çuların bu güçsüzlüğü özellikle aşikârdır. Akselrod ve ortakları Nisan'da yurtdışında Plehanov'a karşı bir kişisel hakaretler külliyatı yayınladıklarında, politik olarak umutsuz bir biçimde gecikmişlerdi, çünkü Rusya'da "Naşa Zarya"nın Şubat sayısı ve Martovcu "Vozrojdeniye", sorunu tamamen farklı bir alana çekmiş ve Plehanov Merkez Organ'ın 13. sayısında, "Golos"çularla çatışmalarının tarihinden, artık mevcut politikalarına karşı mücadeleye geçmişti. "Golos"çular, eski (1901'den kalma!) kırgınlıkları düşündüklerinde, tıpkı Bolşevik Merkez'e karşı savunma için bütün iyi ruhlara yalvaran "Vperyod"cular gibi çaresiz çırpınıyorlar.

Ve 1910'da, bir "Lenin–Plehanov" (onların terminolojisi!) anlaşmasının sadece düşüncesine bile, tıpkı bir yıl önce bu nedenle Maksimov'un kopardığı gürültü gibi gürültü koparan "kırgınlar"ımızın kendilerini gittikçe daha fazla nasıl ele verdiklerine bakın. Maksimov gibi, "Golos"çular da meseleyi sanki neredeyse "Lenin'in Plehanov'la" kişisel bir anlaşması sözkonusuymuş gibi gösterme çabasındalar. Plehanov'un davranışı "saldırganlık" olarak ("Zorunlu Ek", s. 16), "bir Saulus'tan Paulus'a döneklik" olarak, "oradan oraya dalgalanma" olarak vs. vs. ilan ediliyor. Martov, Plehanov'un bir Menşevik rolündeki ***"beş yıllık faaliyeti"ni*** (aynı yerde) anımsatarak, (daha sonra) onu bu oradan oraya dalgalanmakla küçük düşürmek için yırtınıyor, bununla tam da en çok kendi suratına tükürdüğünün farkına varmadan.

İşte bu "Zorunlu Ek"te, "Golos"un kolektif yazı kurulu (s. 32), Plehanov'un tam da anılan beş yıl (1904–1908) sürecinde "büyük" olduğuna bizi temin ediyor. Şimdi buradan ne çıktığına bakmak gerekir. Menşevikler Plehanov'u, kendi kendisine sadık kaldığı, ne Menşevik ne de Bolşevik olmadığı, buna karşılık sosyal-demokrasinin kurucusu olduğu o yirmi yıl (1883–1903) sürecindeki faaliyetinden dolayı değil, aksine aynı Menşeviklerin itirafına göre "oradan oraya dalgalandığı".

yani tutarlı bir Menşevik çizgiye sahip olmadığı tam da o beş yıl sürecinde "büyük" olarak tanımlıyorlar. Demek ki buna göre onun "büyüklüğü", Menşevizmin bataklığına tamamen batmamış olmasından ibaretti.

Ama Akselrod'la Martov'un uğursuz anısını çağrıştırdıkları Menşevizmin tam da beş yıllık tarihi, Menşeviklerin bölünmesini, Martov'un vurgu yaptığı o biçare, kişisel nedenlerle ***açıklamamaya*** katkıda bulunan bir dizi olgu sunuyor.

Plehanov 1903 yılında Akselrod'la Martov'u koopte ediyor, "Iskra" No. 52'de, "Ne Yapmamalı" makalesinde, ***oportünistlerle manevra yapmak*** ve manevralarla onları ***düzeltmek*** istediğini açıklıyor. Bunu yaparken, Bolşeviklere karşı en şiddetli hakaretlerde bulunuyor. Bizzat kendisi, 1904 sonunda, reddedilmez biçimde liberalizme kaymış olan Akselrod'u ("Zemstvo Kampanyası Planı") atmaya çabalıyor, ama bu arada, (***sadece*** Parti üyeleri için yayınlanan "Merkez Komitesine Mektup" broşüründe) Zemstvocular önünde gösterilerin "daha üst düzeyde gösteri tipi" ilan edilmesi gibi incilere tek bir sözcük bile söylememe yönünde hareket ediyor. 1905 ilkbaharında Plehanov, "manevra"nın umutsuzluğuna kanaat getiriyor ve Menşeviklere sırt çevirip, "Dnevnik"i[44] kuruyor ve Bolşeviklerle birleşmeyi vaaz ediyor. "Dnevnik"in 3. sayısı (Kasım 1905) hiçbir biçimde Menşevik değildir.

Yaklaşık bir buçuk yılı (1903 sonundan 1905 ilkbaharına dek), Parti içinde oportünistlerle manevraya harcadıktan sonra, Plehanov 1906'dan itibaren 1907 yılı süresince Kadetlerle ***manevraya*** yöneliyor. Bunu yaparken, diğer Menşeviklerden çok daha güçlü oportünist aşırılıklara kadar varıyor. Fakat I. Duma döneminde "manevra yapmayı" vaat etmiş olan Plehanov, Duma'nın dağıtılmasından sonra ("Dnevnik"in 6. sayısında) devrimci partilerin Kurucu Meclis için mücadele amacıyla anlaşmasını önerir önermez, ***"Proletari"*** derhal (11 Eylül [29 Ağustos] 1906 tarihli 2. sayıda, "Taktik Kararsızlıklar" makalesinde), bu tutumun asla Menşevik olmadığını vurguluyor[45].

1907 ilkbaharında Plehanov, Londra Parti Kongresi'nde —"Oniki Yıl" derlemesinin önsözünde,* tarafından alıntılanmış olan Çereva-nin'in anlatımına göre— Menşeviklerin ***örgütsel anarşizmine*** karşı mücadele ediyor. Parti'ye ***karşı*** değil, Parti'nin gelişmesi ***için*** manevra olarak bir "İşçi Kongresi"ne gereksinim duyuyor. 1907'nin ikinci yarısında Plehanov, Martov'un "Zorunlu Ek"te ortaya koyduğu gibi, (öyle anlaşılıyor ki legal, fiilen Parti dışı organları yeğleyen) Aksel-rod'a karşı Menşeviklerin illegal (yani parti) organının gerekliliğini savunmak için, "hiç de az olmayan bir belâgat göstermek" "zorunda kaldı". 1908 yılında Potresov'un bir makalesi nedeniyle çıkan çatışma, Tasfiyecilerle kopuşun vesilesi oluyor.

Bu olgular neyi kanıtlıyor? Menşeviklerin bugünkü bölünmesinin tesadüfi değil, kaçınılmaz bir şey olduğunu kanıtlıyor. Manevra uğruna hata yapmış olan için, "manevra yapmak" özür değildir ve ben, Plehanov'un bu hatalarına karşı yazdıklarımdan hiçbir şeyi geri almayacağım. Fakat "manevra yapmak", bağımsızlara geçmenin Menşeviklerden birine ***zor gelirken*** ve hatta olanaksız iken, neden bir başka Menşeviğe ***kolay geldiğini açıklıyor.*** Manevrasıyla işçi sınıfını Kadetlerin yönetimi altına sokan bir sosyal-demokrat, işçi sınıfına, oportünizme içrek eğiliminden dolayı bunu yapanlardan daha az zarar vermez. Fakat o kendine egemen olabiliyor ve diğerlerinin düştükleri yerde zamanında durmayı başarabiliyor. Bir Rus atasözü şöyle der: "Tanrıya dua etmeye zorlandıklarında yere o kadar gayretli eğilen insanlar** vardır ki, alınlarını parçalarlar." Plehanov şöyle diyebilirdi: "Potresov'la Dan'ı, manevra amacıyla sağa gitmeye zorlayın, sağa gitmeyi bir prensip haline getirirler."

Bazı tanınmış Menşeviklerin önünde durdukları nokta, "Parti'ye sadık Menşevikler" olarak tanımlanmalarını bütünüyle haklı çıkarır. Bağımsızlara ve legalistlere karşı Parti için mücadele noktasında durdular. Bu basit ve açık sorundan kaçmak için, Bay Potresov ve "Golos Sosyal-Demokrata" yazı kurulu, "Zorunlu Ek"te boşuna çaba harcıyorlar.

---

* *Bu önsöz için bkz. Bütün Eserler, cilt XII.* ***—Alm. Red.***

** *Atasözünde: Aptallar.* ***—Alm. Red.***

Engels de SDF'ye (İngiliz Sosyal-Demokratları) karşı mücadele etti — diye evirip çeviriyor Potresov (s. 24). Bu sofistiktir, dostum! Engels Parti'yi doğru yola getirmek istiyordu.[46] siz ise Parti'nin doğru yola nasıl getirileceğinden söz etmiyorsunuz, evet hatta şimdi illegal bir sosyal-demokrat partinin gerekli olup olmadığını, RSDİP'nin gerekli olup olmadığını dahi söylemiyorsunuz. Stolipin'e karşı: ***Hayır*** diyorsunuz ("Naşa Zarya"). Parti üyelerine karşı ise, illegal basında, bunu söylemeye ***cesaret edemiyorsunuz,*** evirip çeviriyorsunuz.

"Lenin-Plehanov, işçi hareketinin yeni biçimlerine karşı savaşı salık veriyorlar" (s. 31), "biz, gerçek işçi hareketinin durumundan, koşullarından ve gereklerinden ***hareket ediyoruz...***" (s. 32) diye temin ediyor yazı kurulu. Bu sofizmdir, dostum! Plenumun, bu yeni biçimlerin tanınması için ***herşeyi*** yaptığını kendiniz kabul ettiniz; ve Bolşevikler bunu Plenum'dan ***önce*** mücadeleleriyle ***tanıtladılar.*** Aramızda, "yeni biçimler"in gerekli olup olmadığı, legal bir çalışma yapmanın gerekli olup olmadığı, legal dernekler kurmanın gerekli olup olmadığı konusunda bir görüş ayrılığı yok; bu konuda asla yok. Aramızda görüş ayrılıkları, Mihail ve ortakları, Potresov ve ortakları gibi böyle bir çalışma yapan legalistlerin, ***Parti'den bağımsız sosyal-demokratlarken,*** kendilerini sosyal-demokrat saymalarının kabul edilebilir mi olduğu, yoksa Sosyal-Demokrat Parti üyelerinin Parti'yi tanımak, onun gerekliliğini propaganda etmek, onun içinde çalışmak, örgütlenmesine çalışmak, onunla doğru ilişkiler kurmak amacıyla her yerde ve tüm derneklerde illegal hücreler kurmakla vs. mi ***yükümlü*** oldukları konusunda vardır. Ve ***şimdi*** —Plenum'dan sonra— aramızda ***yalnızca*** bu konuda görüş ayrılıkları bulunduğunu çok iyi anlıyorsunuz.

"Golos"çular, Parti'ye sadık Menşeviklere yakınlaşma, bağımsızlara karşı Parti için mücadele amacıyla onlarla anlaşma çabamızı, "Lenin'le Plehanov'un" kişisel bir bloku olarak gösterme çabasındalar. ***"Proletari"*** No. 47-48'deki Potresov'a karşı makalenin yazarına karşı, güya Plehanov'la "bir anlaşma üzerine spekülasyon yapan" "dalkavuk saraylı" tonu nedeniyle galiz küfürler savuruyorlar.

Bu makaleyi açıyor ve sayfa 7'de şunları okuyorum:

> "Plehanov'un devrim sırasındaki bütün hataları da elbette, tam da, bizzat kendisinin eski *'Iskra'da* uyduğu o çizgiyi tutarlılıkla hayata ***geçirmemesinden*** kaynaklanmıştır."

Neyin daha çok "dalkavukluğa" ve "spekülasyona" benzediğine okurlar karar versin: Bolşeviklerin neyi Plehanov'un hatası olarak gördükleri hakkındaki bu doğrudan işaret mi, yoksa Plehanov'u, hem de tam da Menşevik olduğu ve Menşevikler gibi "oradan oraya dalgalandığı" o dönemi gözönüne alarak "büyük" olarak göstermek mi?

> "Plehanov" —diye yazıyor 'Golos Sosyal-Demokrata' yazı kurulu— ***"sorumlu*** (altı 'Golos' tarafından çizilmiştir) politik eylemler dönemi yeniden geldiğinde bizimle birlikte yürüyecektir" ("Zorunlu Ek", s. 32).

Bu politik cehalettir, ama "spekülasyon" anlamında yeterince açıktır. Cehalettir, çünkü tam da ***şimdi,*** eski liderler için, kitlelerin yollarını çok daha kolay buldukları açık mücadele döneminden ***yüz kat*** daha fazla ***sorumlu*** politik eylemler zamanıdır. "Spekülasyon" anlamında açıktır, çünkü yeniden "manevra yapma"ya başladığında, Plehanov'u yeniden Menşevik olarak tanımaya hazır olunduğu ifade ediliyor.

"Golos"çuların bu tür hamlelerinin nasıl bir öneme sahip olduğunu anlamamalarına şaşıyoruz, örneğin Akselrod'un: "Kendimizi" (Plehanov'un önünde) "aşağılamak ve hizmete hazır bir uşak rolüne girmek istemiyorduk" (s. 19) safsatasıyla bir solukta yaptığı gibi. Tam da son sözcüklerde tanımlanan ***türden kişiler*** gibi davranıyorsunuz. Plehanov karşısındaki tutumunuz tam da ***bu*** kişilerin "formülü"ne uyuyor: "Ya ağzına bir tane geçir, ya da elini ver."

Beş yıl boyunca "elini vermek" için yalvardınız, şimdi çift forma 32 sayfa üzerinden "ağzına geçiriyorsunuz", ve 32. sayfada, onu hem yeniden Menşevik olarak tanımaya, hem de "elini" istemeye "hazır olduğunuzu ifade ediyorsunuz".

Biz ise, Plehanov'un bütün o "oradan oraya dalgalanma" döneminde asla Bolşevik olmadığını söylerken haklıyız. Onu Bolşevik ola-

rak görmüyoruz ve asla görmeyeceğiz. Ama onu, bağımsızlar ve legalistler grubuna karşı başkaldırabilecek ve onlara karşı mücadeleyi sonuna kadar götürebilecek herhangi bir başka Menşevik gibi, ***Parti'ye sadık*** bir Menşevik olarak görüyoruz. Teoride Marksizm için ve işçi hareketinin pratiğinde Parti için mücadelenin gündemde olduğu şimdiki zor dönemde, bu tür sosyal-demokratlara yakınlaşma sağlamak için her türlü çabayı göstermeyi tüm Bolşeviklerin mutlak görevi sayıyoruz.

8– Sonuç. Bolşeviklerin Platformu Üzerine

Plenumun yapmayı planladığı Parti Konferansı, kendini tüm Menşeviklerin Parti pozisyonuna geçmesi hali için öngördüğü gündemle sınırlamayacaktır ve sınırlamamalıdır[47] Bu varsayımdan bir şey çıkmamıştır — kendi kendimizle saklambaç oynamak ise bize yakışmaz.

Bu Konferans için seçimlerin şiarı, toplanma ve hazırlanma şiarı, bağımsızlar ve legalistler grubuna karşı mücadelede ***Parti üyelerinin birliği*** olmalıdır. Bu göreve uygun olarak ve "Golos"çuların parti düşmanı tavrını göz önüne alarak, Parti'nin tüm yönetici organlarını tüm kararlılıkla değiştirmeliyiz ki. "Golos"çulardan her birinin onlara karşı ördüğü ve şimdiden sonra da öreceği entrikalarla değil de, ***Parti inşası için gerçek çalışmayla*** uğraşabilsinler. "Golos"çular parti inşasının sözünü bile duymak istemiyorlar, gizlice bağımsızlar ve legalistler grubuna yardım etmek istiyorlar.

Bu konferans için Bolşeviklerin platformu bu karakterde olmalıdır. Parti'yi, Aralık (1908) kararlarına uygun olarak ve o doğrultuda inşa etmek söz konusudur. Plenum'un davasını, Plenum'dan sonra olayların tüm gidişatından dolayı zorunlu görünen, kararlarında yukarıda belirtilen düzeltmeleri gerçekleştirerek sürdürmek sözkonusudur. Proletaryanın güçlerini toplamak, mevzilenmesine ve birleşmesine, mücadele için kendini eğitmesine ve ellerini kollarını hareket ettirmesine yardımcı olmak için, bütün çabaları, bütün ve her türlü legal olanaklardan sistematik, yorulmaksızın, çok yönlü ve kararlı bir şekilde

yararlanmaya yöneltmek söz konusudur. Ayrıca, yorulmaksızın illegal hücreleri, illegal salt partisel ve öncelikle, ilk planda saf proleter örgütleri yeniden tesis etmek söz konusudur, onları yeni koşullara uydurmayı da öğrenmek zorundayız. Yalnızca bu illegal örgütler, legal örgütlerdeki bütün çalışmayı yönetebilecek, onların içine devrimci, sosyal-demokrat ruhu işletebilecek, döneklere karşı, bağımsızlara ve legalistlere karşı uzlaşmaz mücadeleyi yürütebilecek ve Parti'mizin, RSDİP'imizin devrimin ve 1905 yılında proletaryanın büyük zaferinin bütün geleneklerini koruyup, Parti'nin proleter ordusunu sağlamlaştırıp büyüteceği, bu orduya yeni mücadelede ve yeni zaferlerde önderlik edeceği anı hazırlayacak durumdadır.

Haziran (Mayıs) 1910

DEVLET İKTİDARININ SOSYAL YAPISI, PERSPEKTİFLER VE TASFİYECİLİK ÜZERİNE[48]

Başlıkta tanımlanan sorunlar, önem itibariyle, kendisini çevreleyen gerçeklik hakkında açıklık kazanmak isteyen bir Marksistin görüşler sistemi içinde, eğer ilk sırada değilse, ilk sıralardan birinde bir yere sahiptir. 1908–1910 dönemi, hiç kuşkusuz özel bir şeyi temsil ediyor. Toplumun ve devlet iktidarının sosyal yapısı, onları kavramaksızın toplumsal faaliyetin herhangi bir alanında tek bir adımın bile atılamayacağı değişikliklerle karakterizedir. Perspektifler sorunu bu değişikliklerin kavranmasına bağlıdır, elbette ki bundan anlaşılması gereken, hiç kimsenin bilmediği şey üzerine tahminlerde bulunmak değil, ekonomik ve politik gelişmenin temel eğilimlerini — bileşkesi ülkenin en yakın geleceğini belirleyen eğilimleri, hedef bilinçli her kamu adamının görevlerini, faaliyetinin karakterini ve yönünü belirleyen eğilimleri bulmaya çalışmaktır. Görevler, faaliyetin yönü ve karakterine ilişkin bu sorun ise Tasfiyecilik sorunuyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Bu yüzden Marksistlerin daha 1908'de, Rus tarihinin yeni, özgül bir dönemiyle karşı karşıya olduğumuz açıklık kazanır kazanmaz ya da açıklık kazanmaya başlar başlamaz, tam da iktidarın sosyal yapısı, perspektifler ve Tasfiyecilik sorunlarını gündeme getirmeleri, bu sorunların kopmaz bağına dikkat çekmeleri ve sistematik bir tartışmaya tabi tutmaları fazla şaşırtıcı değildir. Ayrıca onlar yalnızca tartışmakla yetinmediler —işte bu, sözcüğün kötü anlamında kalemşor tarzı olurdu, bu ancak, sorumluluklarının bilincinde olmayan ve politikayla ilgi-

lenmeyen bir entelektüel tartışma çevresinde mümkün olurdu—, hayır, tartışma sonuçlarının eksiksiz bir formülasyonunu, sadece ilgili kalemşor çevresinin bir üyesine, sadece herhangi bir biçimde belirli bir entelektüel kategoriye bağlı bir insana değil, aksine Marksizmde kendi ideolojisini gören, sınıfın herhangi bir bilinçli temsilcisine yol gösterici olarak hizmet edebilecek bir formülasyonunu hazırladılar. 1908 sonunda bu gerekli çalışma bitmişti.*

Bu çalışmanın ana sonuçlarının neler olduğuna daha önce dergimizin 2. sayısında değinmiştim.** Sonraki anlatımları anlaşılır kılmak için, oradan şu satırları aktarıyorum.

> "Son üç yüzyıl içinde Rus devlet düzeninin gelişimi bize, onun sınıf karakterinin sürekli olarak gayet belirgin bir yönde değiştiğini gösteriyor. 17. yüzyılın Boyar Dumalı monarşisi, 18. yüzyılın memur ve aristokrat monarşisine benzemez. 19. yüzyılın ilk yarısının monarşisi, 1861–1904 yıllarının monarşisinden farklıdır. 1908–1910 yıllarında, burjuva monarşisine doğru bir yönelim olarak tanımlanabilecek yönde ***yeni bir adım*** anlamına gelen yeni bir aşamanın dış hatları açıkça gün yüzüne çıktı. Üçüncü Duma ve mevcut tarım politikamız bu adımla sıkı bir bağ içindedir. Bundan dolayı yeni aşama bir tesadüf değil, aksine ülkenin kapitalist evriminin özgül bir basamağıdır. Bu yeni aşama eski sorunları çözmez, onları çözebilecek durumda değildir ve ***onları ortadan kaldırmadığı için,*** eski sorunların eski çözümüne hazırlık için yeni yöntemlerin kullanılmasını gerektirir" (No. 2, s. 43).

Ve birkaç satır aşağıda:

> "Eski problemlerle karşı karşıya olduğumuz, onların eski çözümüne doğru gittiğimiz ... gerçeğini yadsıyanlar (ya da kavramayanlar), ***gerçekte*** Marksizm zeminini terketmekte, ***gerçekte*** liberallerin tutsakları olduklarını kanıtlamaktadırlar (Potresov, Levitski vs. gibi)..." (s. 44).

---

* *Lenin burada 1908 Aralık Konferansı'nın kararını, özellikle de Konferansın kabul ettiği "Mevcut Durum ve Parti'nin Görevleri Üzerine" kararı kastetmektedir, bkz. elinizdeki cilt, s. 22.* ***—Alm. Red.***

** *Bkz. "Tasfiyecilerimiz" makalesi, Bütün Eserler, cilt XV.* ***—Alm. Red.***

Bu cümlelerde ifade edilen düşünce silsilesine nasıl tavır alınırsa alınsın, verili dönemin bu değerlendirmesindeki tek tek parçaların en sıkı bağıntısı ve karşılıklı bağımlılığı inkâr edilemez. Örneğin 9 Kasım 1906 Kararnamesi (14 Haziran 1910 yasası) alınsın:[49] Bu kararnamenin belirgin bir burjuva karakter taşıdığı ve "tepedekiler"in Köy Birliği ve pay toprağı mülkiyeti ile ilgili olarak uzun süredir yürüttükleri tarım politikasında ilkesel bir yön değişikliğini tanımladığı kesinlikle reddedilemez. Fakat bu ilkesel yön değişikliğinin sorunu ***şimdiden*** çözdüğünü, kapitalist köylü iktisadı için ***şimdiden*** yeni temeller yarattığını, eski problemleri ***şimdiden*** çözmüş olduğunu iddia etmeye, bunu iddia etmeye şimdiye dek en ilkesiz kişiler, rüzgâra göre yön değiştirmeyi pek seven örneğin Kadetler gibi kişiler bile cesaret edemediler. 14 Haziran 1910 yasası ile, Üçüncü Duma seçimlerinin sistemi ve Duma'nın sosyal bileşimi arasındaki bağıntı apaçıktır; bu yasa, merkezi hükümet erkinin feodal (Avrupa'da genelde kullanılan bu tam doğru olmayan ifadeyi kullanıyoruz) çiftlik sahipleriyle ve ticaret ve sanayi burjuvazisinin başlarıyla bir ittifakından başka bir biçimde gerçekleştirilemez ve hayata geçirilmesi için bir dizi önlem alınamazdı. Demek ki önümüzde ülkenin ***tüm*** kapitalist evriminin özgül bir aşaması duruyor. Bu aşama feodal tipte toprak sahiplerinin —sosyolojik anlamda konuşmak gerekirse— "iktidar ve gelirlerini" korumalarını engelliyor mu? Hayır, engellemiyor. Gerek bu, gerekse tüm diğer alanlarda ortaya çıkan değişiklikler, eski rejimin ***temel*** özelliklerini, sosyal güçlerin eski karşılıklı ilişkisini ortadan kaldırmıyor. Buradan hedef bilinçli bir politikacının öncelikli görevi şöyle anlaşılmalıdır: bu yeni değişiklikleri hesaba katmak, onlardan "yararlanmak", —deyim yerindeyse— onları kapsamak ve aynı zamanda çaresizlik içinde akıntıya kapılmamak, eski eşyaları elden çıkarmamak, temel olanı sadece teoride, programda, politik prensiplerde değil, faaliyet biçimlerinde de korumak.

Şimdi şu soru ortaya çıkıyor: "lanet olası sorular"a verilen bu kesin yanıt, kesin görüşlerin bu doğrudan ve açık anlatımı karşısında, "Vozrojdeniye", "Jizn", "Dyelo Jizni", "Naşa Zarya" vb. gibi yayınlar

çevresinde gruplaşan "ideolojik önderler", Bay Potresov ve Martov, Dan ve Akselrod. Levitski ve Martinov nasıl davrandılar? Politikacılar gibi, "ideolojik önderler" gibi, sorumluluk sahibi yazarlar gibi değil, bir kalemşorlar kategorisi gibi, bir entelektüeller çevresi gibi, kalemşorlar loncasının gönüllü gruplarının gönüllü kıtaları gibi davrandılar. Liberal salonların moda ve ruhunu takdir eden kişiler olarak, lanet olası sorulara berrak yanıt talep eden bu eskimiş, modası geçmiş, garip isteğe tepeden gülümsediler. İnsan istediği yerde, istediği konuda, istediğini istediği gibi yazabilecekken bu kesinlik niyeydi? Hem de Bay Milyukovlar ve Bay Struveler, dolaysız yanıtlardan, görüşlerin eksiksiz konuşundan, açıkça profession de foi* vs.den kaçınmaktan kaynaklanan tüm avantajların, rahatlıkların ve ayrıcalıkların parlak örneklerini sunarken? Hem de zayıf bellekli (ve özellikle eski netliklerini anımsamayı pek sevmeyen) kişiler "toplum"un en geniş çevrelerinde değer ve saygı görürken?

Zaten bütün o üç yıl boyunca bütün bu kalemşorlar topluluğunda "lanet olası sorular"a ***kendi*** net yanıtını verme yönünde en ufak bir çaba algılamadık. Kinayeli konuşmalar ve içi boş hipotezler bol bol vardı, fakat doğrudan bir tek yanıt yoktu. Bu topluluğun dikkate değer, karakteristik bir özelliği, ***şekilsizlik*** düşkünlüğüydü, yani lanet olası sorulara doğrudan bir yanıtın verilmiş olduğu ***daha o zamanlar,*** tam da ***Tasfiyecilik*** kavramının en kesin, en eksiksiz ve en açık biçimde temel unsuru olarak kabul edilen bu özelliğe düşkünlüğü idi. Şekilsizce akıntıya kapılmak, kendi şekilsizliğinden duygulanmak, şekilsiz bugünün karşıtının üstüne bir "çarpı çekmek" — işte Tasfiyeciliğin temel özelliklerinden biri budur. Oportünistler her zaman ve her yerde edilgen bir şekilde kendilerini akıntıya bırakırlar, "durumdan duruma", (alkol) kongresinden (fabrika) kongresine yanıtlarla yetinirler, kâh bir "dernek"le (ve isterse en saygın ve yararlı bir sendika, kooperatif, bir kültür ve yeşilaycı dernek vs. olsun), kâh bir başkasıyla birleşmekle yetinirler vs. Tasfiyecilik, genelde her türlü oportünizme

* *İnanç beyanı. Siyasi inancını açıkça belirtmek.* ***—Alm. Red.***

özgü olan ve Rus tarihinin dönemlerinden birinde, sosyal ve politik akımlarımızdan birinde kesin, somut biçimlerde ortaya çıkan eğilimlerin toplamıdır.

Tarih, yukarıda ortaya koyulan (lanet olası sorulara) "doğrudan yanıt" hakkında Tasfiyecilerin sadece iki tam hükmüne tanık olmuştur. Birinci hüküm: burjuva sıfatının yerine plütokratik sıfatı konmalıydı. — Fakat böyle bir değişiklik tamamen yanlış olurdu. 1861–1904 dönemi bize hayatın çeşitli alanlarında plütokrasinin artan, hatta sık sık ağır basan etkisini gösteriyor. 1908–1910 döneminde, plütokrasiden ***farklı olarak,*** burjuvazinin kendi sınıf konumunun bilgisiyle, önceki üç yıldan kendi sınıf bilincinin payına düşen dersleri içselleştirmesi ve kendisine prensip olarak hem sosyalizme (genelde Avrupa sosyalizmine, kendinde sosyalizme değil, tam da Rus sosyalizmine), hem de demokrasiye düşman olan bir ideoloji yaratması olgusunun sonuçlarını görüyoruz. Evet, dahası. Burjuvazi genel ulusal ölçekte, yani sınıf olarak örgütlenmiştir, belli bir bölümü Üçüncü Duma'da sürekli temsil edilmektedir (ve çok etkin temsil edilmektedir). Son olarak, 1908'den 1910'a kadarki tarım politikasında da, burjuva tarım anayasasının belirli bir planının gerçekleştirildiği bir sistem yatar. Bu plan şimdiye dek "aksamıştır", bu kesin, fakat bu başarısızlık, kırsal alanda ***plütokrasinin*** kuşku götürmez bir "başarı"sının yanında, burjuva sistemlerinden biri'nin başarısızlığıdır: yani kır plütokrasisi 1908'den 1910'a kadarki tarım politikasından hiç kuşkusuz yarar sağlıyor, fakat uğrunda o kadar çok fedakârlık yapılan burjuva düzeni hâlâ tutunamıyor. Tek sözcükle, önerilen "plütokratik" terimi her bakımdan talihsizdir, hem de o kadar talihsizdir ki, bizzat Tasfiyeciler bile, görüldüğü kadarıyla, bu öneriyi unutmayı yeğliyorlar.

Diğer hüküm: Yukarıda ortaya konulan yanıt, "daha önce bir kez" ... başarısızlıkların kaydedildiği "yere doğru itmek"[50] öğüdüyle aynı kapıya çıktığı için yanlıştır. Bu kısa ama enerjik hüküm, Potresov'un "Toplumsal Hareket"inden "Naşa Zarya"da Bay Levitski'ye kadar Tasfiyecilerin bütün yazınsal beyanlarını canlı bir biçimde ifade etmesinden dolayı değerlidir. Bu hükmün içeriği salt negatiftir; ***nere-***

ye doğru "itmek" gerektiği konusunda herhangi bir pozitif işaret vermeksizin, kendisini "oraya doğru itmek" çabalarını mahkûm etmekle sınırlıyor. Nasıl yüzülüyorsa, "herkes" nasıl yüzüyorsa, işte öyle yüz; bunun nereye varacağı ve varmak zorunda olduğu konusunda genellemelere kapılmaya değmez.

Ancak oportünistler bütün genellemelerden kurtulmayı ve "lanet olası sorular"a doğrudan bir yanıt vermekten kaçınmayı ne kadar isterlerse istesinler, bunun olanaksız olduğu görülüyor. Doğayı kapıdan kovun, pencereden içeriye girer. Tarihin cilvesi, kendilerini "ileri", "tutuculuğa" düşman kişiler olarak göstermeyi ve 1908'de doğrudan bir yanıtın zorunluluğuna yönelik her türlü işarete küçümseyerek burun kıvırmayı seven aynı Tasfiyecilerin, ***neredeyse bir buçuk yıl sonra,*** 1910 yazında bu işaretleri hesaba katmak zorunda kalmalarını istedi. Onları buna kendi kamplarındaki olaylar zorladı. Bir buçuk yıl sonra aniden, bizzat Tasfiyeciler arasında, aynı şekilde doğrudan bir yanıt isteyen ve pervasızca doğrudan yanıt veren bir "akım" ortaya çıkmasaydı, küçümsenen, modası geçmiş, ölü, gereksiz, zararlı, kaybedileceği baştan belli bir "mevzi"de onlardan talep edilen doğrudan yanıtı az kalsın bir el hareketiyle geçiştireceklerdi!

Beklenebileceği gibi, "cüretkâr" rolünde J. Larin ortaya çıktı, fakat bu kez artık yalnız değildi. Bilindiği üzere, Larin oportünizmin enfant terrible'idir.* Oportünistlerde ortaya çıkan eğilimleri ciddiyetle, dürüstlükle, çok düşünerek içselleştirmesi, bunları yekpare bir bütün halinde birleştirmeye, enine boyuna düşünmeye, doğrudan yanıtlar almaya ve pratik sonuçlar çıkarmaya çabalamasıyla, oportünistlerin bakış açısından büyük bir kusurla sivrilmektedir. Larin'in geniş işçi partisi üzerine kitabını tanıyanlar —eser üç dört yıl önce yayınlandı—, onun Akselrod'a ait kötü ünlü işçi kongresi düşüncesini ateşli kucaklamasıyla nasıl boğduğunu mutlaka anımsayacaklardır.

Mart 1910'da Larin, "Vozrojdeniye"de, devlet erkinin sosyal yapısı, perspektifler ve Tasfiyecilik sorununa ilişkin bir dizi makale ya-

---

* *Haşin çocuk.* ***—Alm. Red.***

yınlamaya başladı. Bay Piletski ona katıldı. İki yazar da, kendi kamplarında, Tasfiyecilerin kampında, boş yere doğrudan bir yanıt aradıkları bu soruna yeni vaftizlenmişlerin gayretiyle yaklaştılar ve sözlerini esirgemediler. Bugünkü Rusya'da derebeylikten hiçbir biçimde söz edilemezdi, devlet erki *şimdiden* bir burjuva devlet erkine dönüşmüştü.

"Gerek 'birinci' gerekse de 'ikinci' unsur —diyor Larin, kötü ünlü "üçüncü unsur"u soyutlayarak[51]— rahatça uyuyabilir: Ekim 1905 gündemde değildir" ("Vozrojdeniye" No. 9–10, s. 20). "Duma'nın ortadan kaldırılmasından sonra, anayasanın, herhangi bir devrim olmaksızın, sadece ekonomisini kapitalizme göre ayarlamış olan egemen sınıfların en etkin kesiminin çıkarları sayesinde 1860'da, yani dokuz yıl sonra yeniden kabul edilmek üzere 1851'de yürürlükten kaldırıldığı[52] devrim sonrası Avusturyası'nda olduğundan daha hızlı biçimde yeniden tesis edilir. Sonra, egemen sınıfların çeşitli tabakalarının kendi aralarındaki mücadele, burjuva ilişkilerin toplumsal düzeninin tutunmasının ardından, her yerde olduğu gibi bizde de onları, oy hakkının çerçevesini genişletmeye zorlayacaktır..." (a.g.y., s. 26). "Rusya'yı kapitalist dünyaya ilhak etme süreci ... politik alanda da tamamlanıyor. Bu tamamlanmanın anlamı, 1905'te olduğu gibi *tüm halkın* devrimci bir hareketinin şu anda içinden geçtiğimiz aşamada olanaksız olmasıdır" (s. 27).

"Yani eğer iktidar" (Larin'in çıkardığı sonuçlara göre) "asla 'neredeyse tamamen' feodal tarımcıların elinde değilse, o zaman 'toprağın ve fabrikanın kapitalistleri' ile feodal beyler arasındaki *iktidar* mücadelesi de, bütün halkın *mevcut hükümet erkine karşı* bir mücadelesine dönüşemez" (No. 11, s. 9). "... Kendi taktik çizgisini 'tüm halkın hamlesi'nin yakın olduğuna bel bağlayarak tespit etmek, kendi kendini verimsiz bir beklemeye mahkûm etmek demektir" (a.g.y., s. 11). "İki sandalye arasında oturulmaz. Eğer hükümet erkinin sosyal karakterinde hiçbir şey değişmediyse, o zaman hem görevler hem de çalışma biçimleri eskisi gibi olmak *zorundadır,* o zaman geriye yalnızca bir tek şey kalır — Tasfiyecilere karşı mücadele etmek. Buna karşılık bir kimse ileri gitmek, çökmüş, bir işe yaramaz hale gelmiş eskinin yerine, onu *sürdürmek* ve pohpohlamak için *yeni bir şey inşa etmek* istiyorsa, o zaman *inşanın koşullarını* tutarlılıkla hesaba katmalıdır" (a.g.y., s. 14).

Bu Larin saf değil mi? Oportünistlerin "tutarlı" olmasını, "iki sandalye arasında oturmaması"nı talep ediyor!

"Vozrojdeniye" yazı kurulu şaşkınlığa düştü. No. 9–10'da Larin'le hemfikir olmadığını açıkladı ve şöyle yazdı: "Düşünceler taze" (Larin'de), ***ama*** "J. Larin'in makaleleri bizi ikna etmedi". No. 11'de V. Mirov, besbelli yazı kurulu adına, Larin'e karşı çıktı, Larin ve Piletski'nin şahsında, "teorik olarak henüz pek gelişmemiş fakat çok açık bir dil konuşan belirli bir ***akımın*** temsil edildiğini" itiraf etti (oportünistlerin bakış açısından en büyük kusur!).

> "Bunun dışında Larin —diye yazıyor Bay Mirov—, tamamen beklenmedik biçimde" (bakın hele! "Çok açık bir dil konuşan" bu dur durak bilmez Larin, dostlarına hep güçlükler çıkarıyor!) "başka bir soruna, Tasfiyecilik sorununa da değindi. Bize, Parti inşasının biçimleriyle Rus hükümetinin doğası arasında sıkı bir bağ yokmuş gibi görünüyor ve biz bu konu hakkında ayrıca konuşma hakkımızı saklı tutuyoruz" (s. 22, 7 Temmuz 1910 tarihli sayı).

"Jizn"in (30 Ağustos 1910 tarihli) 1. sayısında, bu "biz" adına L. Martov "ayrıca konuştu", Larin'e karşı polemiklerinde V. Mirov ve yazı kuruluna "sadece katılabileceğini" açıkladı (s. 4). Böylece Tasfiyeciler arasındaki bütün bu tartışmada son söz L. Martov'un oldu.

Tasfiyeciliğin bu son sözüne yakından bir bakalım.

Martov işe her zamanki gibi çok cesaretli ve çok ... "becerikli" girişiyor.

> "3 Haziran 1907 Hükümet darbesinden sonra bizde derhal, iktidardaki burjuvazi ya da iktidar sahibi burjuvazi gayretle aranmaya başlandı" ile işe başlıyor. "3 Haziran rejimi, Rusya'nın ticaret ve sanayi burjuvazisinin bir egemenlik rejimidir. Bu şema, hem adı geçen Menşevik yazarlar grubu (Larin, Piletski) tarafından, hem de 1908'de Rusya'da bir burjuva monarşisinin ortaya çıkışı üzerine yazan, onların karşı kutbu ortodoks Bolşevikler tarafından aynı ölçüde kabul edildi."

Bu "beceriklil̇iğin" daniskası değil mi? Larin Martov'u iki sandalye arasında oturmakla suçluyor ve açıkça, her türlü hile ve akıl kumkumalığından uzak bir şekilde, eğer lanet olası sorulara "orto-

dokslar"ın verdiği yanıta yeniden şekil verilmek istenmiyorsa, Tasfiyecilere karşı mücadele edilmesi gerektiğini itiraf ediyor.

Ancak Martov "ustaca" bir takla atıyor ve (Ağustos 1910'da karşı tarafı dinleme olanağına asla sahip olmayan) okuyucuları, "bu şema"yı hem Larin'in hem de "ortodokslar"ın ***"aynı ölçüde kabul ettiklerine"*** inandırmaya çalışıyor!!

Bu Burenin ya da Menşikov'a yakışan bir becerikliliktir, çünkü gerçeğin daha insafsızca ... bir gözardı edilmesi düşünülemez bile.

Martov aynı yerde, başka şeylerin yanı sıra "yazınsal tartışmalarda, aslında kimin başladığını genellikle unutmaya özen gösterilir", diye yazıyor. "Lanet olası sorular"a tam, berrak bir yanıt vermenin sözkonusu olmadığı ***kalemşorvari*** tartışmalarda, durumun böyle olmasına özen gösterildiği doğrudur. Fakat burada, "Jizn" okuyucularını yanıltan L. Martov'un eksiksiz, otantik kaynaktan, birinci elden, dolaysız olarak çok iyi bildiği gibi, ***tam da*** kalemşorvari olmayan ve ***salt yazınsal olmayan bir "tartışma"*** söz konusu. Martov, "ortodokslar" tarafından verilen ve desteklenen yanıtın ne olduğunu çok iyi bilir. Martov, Larin'in tam da bu yanıta karşı mücadele ettiğini, onu "kemikleşmiş şablon" olarak, "hayal kurmak" olarak vs. tanımladığını çok iyi bilir. Martov, ***bizzat kendisinin*** ve bütün kafadarlarının ve çalışma arkadaşlarının, "ortodokslar"ın kesin yanıtını reddettiklerini çok iyi bilir. Martov, "aslında kimin başladığını", tam bir yanıtın verilmesine kimin başladığını (ve bitirdiğini) ve kimin ne o zaman, ne de şimdi ***herhangi bir*** yanıt ***vermeksizin*** kıs kıs gülmekle ve karşı çıkmakla yetindiğini çok iyi bilir.

L. Martov'un bu oyunundan daha öfkelendirici, daha insafsızca bir oyun düşünülemez! Larin (ancak bir buçuk yıl sonra da olsa) tam bir yanıt vermekten kaçınılamayacağını itiraf ettiğinde, dürüstlüğü ve açıkyürekliliğiyle Tasfiyeciliğin diplomatlarını hassas yerlerinden vurdu. Gerçek, rahatsız edicidir. L. Martov, meseleyi sanki Larin ortodokslarla "aynı şema"yı kabul ediyormuş gibi gösterdiğinde, okuyucuyu yanıltmaya çalışıyor, oysa gerçekte bu iki şema birbirine ***zıttır:*** Larin'in şemasından Tasfiyeciliğin haklı gösterilmesi, "ortodokslar"ın şemasından — onun mahkûm edilmesi ***çıkar.***

Oyununu maskelemek için Martov şemadan ***bir*** sözcük alıyor ve kullanıldığı bağıntıyı tahrif ediyor (Burenin ve Menşikov'da mükemmellik derecesine vardırılmış bir yöntem). Ortodokslar, diye temin ediyor Martov, "Rusya'da bir burjuva monarşisinin ortaya çıkışı" üzerine yazdılar —Larin ise bugünkü Rusya'da derebeyliğin sözkonusu olamayacağını, hükümet erkinin şimdiden burjuva olduğunu yazıyor—, ***"dolayısıyla"*** Larin'in şeması ortodokslarınkiyle ***"aynı"dır!!*** Hile tamamlanmıştır. Martov'a inanan okuyucu kafese konmuştur.

Gerçekte ortodoksların "şema"sı ya da daha doğrusu yanıtı, Rusya'daki eski hükümet erkinin —***tam da feodal tipte*** toprak sahiplerinin iktidar ve gelirlerini ***koruyacak*** olan" bir kapitalist gelişme yolunda—, "bir burjuva monarşisine dönüşme yolunda bir adım daha" attığını, bu durum karşısında 20. yüzyılın başında ilk krize "yol açan ekonomik ve politik yaşamın ***temel*** faktörlerinin ***etkili olmaya devam ettiğini"*** ifade ediyor.

Larin şöyle diyor: iktidar ***şimdiden*** burjuvadır; bu yüzden, ancak "kemikleşmiş şablonlar"ın yandaşları, feodal beylerin "iktidarının ayakta tutulması"ndan söz eder; bu yüzden, önceki yükselişin "temel faktörleri" etkili olmaya ***devam etmez;*** bu yüzden, ""işe yaramaz hale gelen eski'nin yerine" yeni bir şey inşa etmek sözkonusudur.

"Ortodokslar" şöyle diyor: hükümet erki bir burjuva (sadece hükümet erkine değil, aksine) monarşisine dönüşme ***yolunda*** bir adım daha atıyor, gerçek iktidar feodal aristokrasinin elinde kalıyor, onun iktidarı korunuyor, böylelikle eski eğilimlerin, evrimin eski tipinin "temel faktörleri" "etkili olmaya devam ediyor", ve bu yüzden "işe yaramaz hale gelen eski"den söz edenler, ***gerçekte*** liberallerin tutsağı olan Tasfiyecilerdir.

Bu iki şema arasındaki, iki yanıt arasındaki zıtlık açıktır. Önümüzde, farklı sonuçlara yol açan, ***kendi içinde kapalı*** iki farklı yanıt var.

Martov, ***her iki*** yanıtta da "bir burjuva monarşisinin ortaya çıkışı"nın ***"sözkonusu"*** olduğuna dayandığında, Burenin usulü hilelere başvurmaktadır. Aynı hakla, her iki yanıtın, Rusya'nın süregiden kapi-

talist gelişmesini saptadığına da dayanılabilir! (Tüm Marksistler ve Marksist olmak isteyenler tarafından yapılan) kapitalist gelişme genel tespiti ***zemini üzerinde,*** bu gelişmenin derecesi, biçimi, koşulları üzerine ***tartışılıyor.*** Martov ise tartışmalı olmayanı tartışma objesi olarak göstermek için tartışma konusunu karıştırıyor! (Tüm Marksistler ve Marksist olmak isteyenler tarafından yapılan) eski devlet erkinin ***bir burjuva monarşisine dönüşme yolunda*** geliştiği ***genel*** tespiti zemini üzerinde, bu dönüşümün derecesi, biçimi, koşulları, gidişatı üzerine tartışılıyor, buna karşılık Martov, tartışmalı olmayanı tartışma objesi olarak göstermek için, tartışma konusunu (önceki faktörlerin etkinliğini sürdürüp sürdürmediği, eski biçimlerden vazgeçmenin caiz olup olmadığı vs.) karıştırıyor!

19. ve 20. yüzyıl Rusyası'nda devlet erkinin, genelde "bir burjuva monarşisine dönüşme yolunda" geliştiğini Larin inkâr etmiyor, tıpkı Marksist olmak isteyen, aklı başında ***tek bir*** insanın dahi şimdiye kadar inkâr etmediği gibi. Burjuva sıfatı yerine plütokratik sözcüğünü koyma önerisi, gerçek "yol"un, gerçek evrim yolunun tam da bu dönüşümden ***ibaret olduğunu prensip olarak*** reddetme çabasını değil, dönüşümün ***derecesinin*** yanlış değerlendirildiğini ele verir. O sadece, 1861–1904 yılları monarşisinin (yani bugünküne kıyasla kuşkusuz daha az kapitalist monarşinin), I. Nikola dönemine, serflik dönemine kıyasla, "bir burjuva monarşisine dönüşme yolunda" adımlardan birini ***oluşturmadığını*** iddia etmeye kalksın bakalım.

Martov yalnızca bunu iddia etmeye kalkışmamakla kalmıyor, bilakis tam tersine, Larin'e karşı polemikte Vitte reformlarının ve altmışlı yılların reformlarının[53] burjuva karakterine dayanan V. Mirov'u "onaylıyor"!

Şimdi okur, Mirov'un ve Martov'un "becerikliliği" hakkında karar verebilir. Larin'e karşı ilkönce, ***bir buçuk yıl*** önce "ortodokslar"ın Martov ve Mirov'un en yakın dostlarına, kafadarlarına ve çalışma arkadaşlarına karşı ortaya sürdükleri gerekçeleri tekrarlıyorlar ve sonra da okuyucuya, Larin'in ve "ortodokslar"ın "şema"sının aynı olduğu konusunda güvence veriyorlar.

Bu yalnızca, kalemşor yöntemlerinin politikaya nasıl uygulandığına dair şahane bir örnek değildir (çünkü politika kesin, doğrudan yanıtlar gerektirir, buna karşılık kalemşorlar sık sık lafı dolandırmakla yetinirler), yazının Burenin yöntemleri düzeyine düşürülmesine de şahane bir örnektir.

*

Larin'in yukarıda aktarılan, "eğer hiçbir şey değişmediyse vs. o zaman geriye sadece Tasfiyecilere karşı mücadele etmek kalır" sözlerini andıktan sonra, Martov ona yanıt veriyor:

> "Şimdiye dek görevlerimizin, içinde faaliyet gösterdiğimiz toplumun sosyal yapısı tarafından belirlendiğine inanıyorduk, faaliyet biçimlerimiz ise, birincisi, bu görevler tarafından, ve ikincisi, ***politik koşullar tarafından*** belirlenir. Bu yüzden 'devlet erkinin sosyal karakteri'nin, görevlerimizin ve faaliyet biçimlerimizin belirlenmesiyle hiçbir ***dolaysız*** (altını çizen Martov) ilişkisi yoktur."

Bu bir yanıt değil, boş, kaçamak bir lakırdıdır. Martov yine sorunu karıştırmaya, kavgayı, yapılmadığı bir alana taşımaya çalışıyor. Sözkonusu olan, devletin sosyal karakterinin, görevler ve faaliyet biçimleriyle ***dolaysız*** mı yoksa ***dolaylı*** mı bağıntılı olduğu değildir. Varsın bu bağıntı ***dolaylı*** olsun — sıkı ve kopmaz bir bağıntının varlığı kabul edildiğinde, mesele bundan dolayı hiçbir biçimde değişmez. Ve Martov, sıkı ve kopmaz bir bağıntının varlığını kabul etmeye ***tek sözcükle*** bile karşı çıkmaya cesaret edemiyor. "Politik koşullar"a işaret edişi, okurun gözüne kül serpmek anlamına geliyor. "Devlet erkinin sosyal karakteri"ni "politik koşullar"la karşı karşıya koymak, insan yapımı lastik kunduraları lastik ayakkabılarla karşı karşıya koymak kadar anlamsızdır. Lastik kundura, lastik ayakkabıdır. Ve insanlar tarafından yapılan lastik kunduradan başka lastik kundura yoktur. Devlet erkinin karakteri de politik koşullardır. Ve devlet erkinin sosyal karakterinden başka bir karakteri yoktur.

Martov'un "lafı dolandırdığı" ve Larin'e yanıt vermekten kaçındığı anlaşılıyor. Ve kaçınmasının nedeni, yanıt verecek bir şeyi olmamasındandır. Larin, "devlet iktidarının sosyal karakteri" (daha doğru olmak gerekirse, onun ekonomik niteliği) anlayışının, "görevler ve fa-

aliyet biçimleri" anlayışlarıyla sıkı ve kopmaz bir bağıntı içinde olduğu konusunda tamamen haklıdır. Gerek Larin, gerekse de "ortodokslar" bu bağıntıyı gördüler ve vurguladılar. Martov'da (ve uşaklarında) görüşlerde bir bağıntı mevcut değildir. Bu yüzden Martov "lastik ayakkabılar"ın yardımıyla kendini çekip çıkarmak ve mazeret beyan etmek zorundadır.

Dinlemeye devam edelim:

> "İşçi sınıfının, anayasal bir rejimin başlangıçlarını içeren o 'yasal ülke'ye* tedricen, deyim yerindeyse organik bir biçimde 'intibak etmesi' düşüncesi; burjuvazinin" ("plütokrasi" değil, öyle mi?) "3 Haziran'la elde etmiş olduğu ayrıcalıkların tedricen geniş demokrasi çevrelerine genişletilmesi düşüncesi, bu Menşeviklerin aklından az çok açıkça" (Martov ***örnek olarak*** 1907 tarihli "Obrazovaniye"de Kogan'a dayanıyor) "geçiyordu. Eğer bu bugünkü tırnak içindeki 'Tasfiyeciliğin' veya bugünkü 'legalizmin' gerçekten ilkesel temeli olsaydı, o zaman önümüzde geleneklerimizin gerçek bir tasfiyesi, gerçekten ilke düzeyine çıkarılmış bir legalizm, bütün geçmişimizle ilkesel bir kopuş olurdu. Böylesine bir Tasfiyeciliğe karşı ciddiyetle mücadele etmemiz gerekirdi... Yine payımıza, öne çıkarılmış bir Tolmaçov rejiminin içine kayan reformistlerle tanışmak mı düşüyor acaba?" Ve bu noktada Martov şu notu düşmüş: "Larin'i elbette ki" (!!) "reformist eğilimlerle suçlandırmıyorum."

Bu uzun alıntıya, Martov'un tutumunu okuyucuya tüm açıklığıyla göstermek için gerek duyduk. Martov Kogan'ın (kendisiyle birlikte sorumluluk dolu "eserler"de sistemli çalışan bir Menşevikin) "az çok açıkça" reformizmi "aklından geçirdiği"ni kabul ediyor. ***Eğer*** refor-

---

* *Bana son derece uygunsuz gibi görünen bu Gallisizm belki bütün okurlar için anlaşılır değildir. "Yasal ülke", Fransızca terim pays légal'in tam çevirisidir, bundan, parlamentoda temsil edilen ve halk kitlelerinden farklı olarak anayasal ayrıcalıklara sahip olan sınıf veya gruplar, halk tabakaları anlaşılır. Başka şeylerin yanı sıra Martov'un yalpalamalarının değerlendirilmesi için karakteristik olan şudur: o, Rusya'nın 1908–1910 yıllarında "bir burjuva monarşisine dönüşme yolunda bir adım daha" attığını kabul etmek istemiyor, ama 3 Haziran 1907'de "burjuvazi" nin ("plütokrasi" nin değil) "anayasal bir rejimin başlangıçları" nı elde ettiğini kabul ediyor. İşin içinden çıkabilen çıksın!*

mizm Tasfiyeciliğin ilkesel temeli olsaydı, bunun "geçmişle bir kopuş" olacağını kabul ediyor. "Ayağı kayan" vs. "reformistler"e karşı çın çın çınlayan, bağıran, gösterişli bir lakırdı savuruyor. Ve ... neyle bitiriyor sanıyorsunuz? — Larin'i ***elbette ki*** reformist "eğilimler"le "suçlandırmadığı"nı temin ederek!!

Bu bir Eduard Bernstein'ın, bir Jean Jaurès'nin veya bir Ramsay Macdonald'ın dilinin tıpatıp aynısıdır. Bunların "hepsi", bazı "aşırılar"ın "aklından" ... kötü bir şeyin, reformizmin, liberalizmin "geçtiğini" "kabul ediyorlar". Hepsi, ***eğer kendi*** politikalarının "ilkesel temeli" liberalizm olsaydı, bunun "geçmişle bir kopuş" olacağını itiraf ediyorlar. Hepsi, "sürünen liberaller"e vs. karşı çın çın çınlayan, bağıran, gösterişli lakırdılar savuruyorlar. Ve hepsi de — Larinleri ... pardon: daha dürüst, daha "sağ"daki yoldaşlarını, kafadarlarını, dostlarını, çalışma arkadaşlarını liberal-burjuva eğilimlerle "suçlandırmadıkları"nı ... temin ederek bitiriyorlar.

İşin püf noktası, Larin'in anılan makalelerde, en kuşku götürmez, en hakiki türden reformist bir görüşler "sistemi" ortaya koymuş olmasıdır! Bunu yadsımak, apaçık olgulara karşı gelmek demektir, reformizm kavramını her türlü anlamdan yoksun kılmak demektir. Ama eğer Larin'i "çürütür", "ilkesel" reformizmi "mahkûm eder", "ayağı kayanlar"a karşı çın çın çınlayan lakırdılar savurur ve fakat aynı zamanda sürekli olarak Larin'i reformizmle "suçlandırmadığınızı" temin ederseniz, o zaman bununla kendi kendinizi tamamen teşhir edersiniz. Bununla, "ilkesel reformizm"e karşı "ilkesel" düşmanlığınıza atıfta bulunmanın, sizin için, "İnanın bana, mal bizzat bana da pahalıya mal oluyor" diye güvence veren hurdacının yeminiyle aynı olduğunu kanıtlarsınız.

Bana, ruhuma inanın: ilkesel reformizmi mahkûm ediyorum, ***fakat*** Larin'i reformizmle "suçlandırmıyorum" (bu ***kuşkucu*** ortodokslar gerçekten iğrenç insanlar!) ve tasfiyeci pratikte Larin'le tamamen hemfikirim.

Rusya'da bugünkü oportünizmin "gelişmiş formülü" budur.

İşte bu formülün, saf (ya da ***yeni*** gruplaşmanın bütün derinliğini kavramayan) kişilerin bugüne dek "kuşkusuz" Tasfiyeci olmayan biri saydıkları bizzat Martov tarafından uygulanışı:

> "'Tasfiyeciler' denilenlerin faaliyetinde gelişen taktik —diye yazıyor Martov, s. 9–10'da—, legal işçi hareketini odak noktasına koyan, onu mümkün her yöne doğru genişletmeye çabalayan ve partisel varoluşun restorasyon unsurlarını bu legal işçi hareketi ***içinde*** (altını çizen Martov) ve sadece orada (dikkat edin: sadece orada!) arayan bir 'taktik'tir."

Bunu L. Martov söylüyor. Ama işte bu, yeniden canlanan Tolmaçov rejimine ***kayan*** reformizmdir. Altı çizilmiş ***"kayan"ı*** aynı Martov'dan ödünç aldım, çünkü onun, Martov'un, az önce alıntılanan sözlerde ***gerçekte tam da*** içine kaymayı vazetmesi önemlidir. Böyle bir vaazın yanına, "ilkesel reformizme" karşı istendiği kadar yemin, istendiği kadar reddiye konsun, bizzat ***meselenin*** özünde birşey değişmez. Martov "ve sadece orada" derken; "odak noktasına" derken, gerçekte (1908–1910 yıllarında Rusya'nın özel durumunda) reformist bir çizgi izlemektedir, yeminlere, verilen sözlere, vaatlere ve içilen antlara ise politik bebeler inansın.

> "... Ellili yılların başında Marx'la Willich-Schapper arasındaki anlaşmazlıklar, tam da (!!) gizli toplulukların önemi ve politik mücadeleyi ***bunlardan hareketle*** yönetme olanağı çevresinde dönüyordu... Blanquistler (altmışlı yılların Fransası'nda) bu olaylara (Bonapartizmin çöküşüne) gizli topluluklar kurarak ve *soyutlanmış işçileri* bunların içine kapatarak hazırlandılar; buna karşılık Marksistlerin Fransız seksiyonu ... işçi örgütlerinin içine girdi, bu tür örgütler kurdu, 'legalite uğruna' her türlü araçla mücadele etti..."

Örneklerin ikisi de ***tamamen*** isabetsizdir. Ellili yıllarda Marx ile Willich arasındaki, altmışlı yıllarda Blanquistlerle Marksistler arasındaki tartışma[54] konusu, "partisel varoluşun restorasyon unsurları"nın "sadece" "barışçıl, göz yumulan" (Martov, "Jizn" No. 1, s. 10) örgütlerde aranması gerekip gerekmediği ***asla değildir.*** Martov bunu çok iyi biliyor ve okurları boş yere yanıltmaya çalışıyor. ***Bu*** iki örnekte tartışmanın nedeni işçi partisinin "restorasyonu" ***değildi,*** çünkü ***o za-***

mana dek hiç olmamış bir şeyin restorasyonu üzerine tartışılamazdı. İki örnekte de tartışma konusu daha çok, ***işçi*** hareketine dayanan bir ***işçi*** partisinin, bir ***sınıf*** partisinin genelde gerekip gerekmediğiydi. Şimdi tartışmasız olan üzerine gevezelikle, ***şimdi*** tartışmalı olanı ***gizlemeye*** boş yere çalışan Martov'un çok iyi bildiği gibi, gerek Willich gerekse de altmışlı yılların Blanquistleri tam da bunu yadsıyordu. Marx ***yalnızca*** ellili ve altmışlı yıllarda, partisel varoluşun restorasyon ya da inşa unsurlarının "***yalnızca***" barışçıl ve göz yumulan örgütlerde aranması gerektiği görüşünü ***asla savunmamakla*** kalmadı, ***bilakis yetmişli yılların sonunda,*** kapitalizmin gelişmesinin ve burjuva monarşisinin gelişmesinin eşsiz yüksek bir basamağında ***bile*** Marx ve Engels, Alman "Parti varoluşunun" en yakın geçmişini tasfiye eden, "kamburlar" üzerine sızlanan, hareketin "uygar" biçimlerinden (modern Rus Tasfiyecilerinin dilinde bir "Avrupalılaşma"dan) söz eden ve "restorasyon unsurları"nın vs. "***yalnızca***" "barışçıl ve gözyumulan" örgütlerde aranması gerektiği düşüncesini savunan Alman oportünistlerine[55] karşı ***acımasız*** bir savaş açtılar.

> "Özetliyorum —diye yazıyor Martov— Marksizme sadık kalmış 'Menşevikler'in şu anda yaptıklarının teorik olarak gerekçelendirilmesi ve politik olarak haklı gösterilmesi için, mevcut rejimin, demokrasinin ve meşrutiyetçiliğin içsel olarak çelişkilerle dolu bir bileşimini temsil ettiği ve Rus işçi sınıfının, 'Batı'nın ileri ülkelerinin işçileri gibi, bu rejimi en zayıf yerinden yakalayacak olgunluğa erdiği gerçeği bütünüyle yeterlidir."

Martov'un bu sözleri ("bütünüyle yeterlidir"), bizim de kendi özetimizi çıkarmamız için ***bütünüyle yeterlidir.*** Martov, hem Kadetlerin hem de Oktobristlerin bir bölümünün kabul ettiği şeyin "bütünüyle yeterli" olacağını söylüyor. Ocak 1911'de ***"Reç",*** sorunu tam da Martov'un Ağustos 1910'da konmasını öğütlediği gibi koydu: meşrutiyetçiliğin ve anti-meşrutiyetçiliğin çelişkilerle dolu bileşimi; iki kamp — meşrutiyetten yana, ve ona karşı. ***"Reç"*** için ***bütünüyle yeterli*** olan, Martov'a da "bütünüyle yetiyor". Marksizmin ***izi bile*** yok. Bütün Marksizm burada uçup gitmiş ve yerine liberalizm konmuş. Bir Marksist için, "çelişkilerle dolu bir bileşim"e sahip olmamız ***hiçbir***

koşul altında "yeterli" değildir. Marksizm, bu gerçeğin yetmediğinin, bunun bir kaşık gerçekle bir fıçı gerçek dışılık içerdiğinin, çelişkilerin derinliğini silikleştirdiğinin, gerçeği şirin gösterdiğinin ve bu durumdan çıkış yolu bulmak için mümkün olan tek çareyi reddettiğinin kavranması ve anlaşılmasının başladığı yerde başlar.

Eski rejimin meşrutiyetçilikle "çelişki dolu bileşimi" yalnızca bugünkü Rusya'da değil, aksine bugünkü Almanya'da da, evet hatta bugünkü İngiltere'de de mevcuttur (Lordlar Kamarası, dış politika meselelerinde tahtın milletvekillerinden bağımsızlığı vs.). Gerek Almanya gerekse de İngiltere için geçerli olan şeyi kabul etmenin Ruslar için "bütünüyle yeterli" olduğunu açıklayan bir politikacının ***gerçekte*** (yani masum isteklerden ve iyiniyetli konuşmalardan bağımsız olarak) hangi tavrı aldığını sormak gerekir. Böyle bir politikacı ***gerçekte*** bir ***liberalin,*** bir Kadetin tavrını alır. Bir ölçüde tutarlı bir burjuva demokratı bile bizde böyle bir tavır alamaz ve almaz da. Martov'un ***sonsözü,*** Tasfiyeciler arasındaki tüm tartışmayı toparlayan, özetleyen ***formülü,*** güya Marksist bayrak altında gizlice içeriye sızdırılan ***liberal*** görüşlerin dikkate değer bir kesinlikte, şaşırtıcı bir açıklıkta, derinlemesine eksiksiz bir ifadesini sunuyor.

Liberaller —ve sadece Kadetler değil, Oktobristlerin bir bölümü de—, faaliyetimizin teorik olarak gerekçelendirilmesi, politik olarak haklı gösterilmesi için, eski rejimin meşrutiyetçilikle içsel olarak çelişkilerle dolu bileşimini tanımak ***bütünüyle yeterlidir*** dediklerinde, kendilerine tamamen sadık kalırlar. Onlar bu sözlerle gerçekten de tam bir liberal formül, 1908'den 1910'a (hatta belki de 1906'dan 1910'a) kadarki liberal politikanın bir formülünü sunuyorlar. Bir Marksist ise ancak, bu formülün ***yetersizliğini ve yalancılığını*** açığa çıkardığı zaman ve ancak o ölçüde Marksistliğini gösterir, çünkü bu formül Rus "çelişkileri"ni Alman ve İngiliz çelişkilerinden ilkesel olarak, radikal olarak ayıran o özgüllüğü ortadan kaldırır. "Bizde birçok şeyin meşrutiyetçilikle çeliştiğini anlamak bütünüyle yeterlidir", der liberal. "Bunu tanımak bütünüyle yetersizdir", diye yanıtlar Marksist. "***Genelde*** bir 'meşrutiyetçilik' ***için*** en basit, temel, asli, özsel, zorun-

lu temelin eksik olduğunu anlamak gerekir. Liberalizmin temel hatası, böyle bir temel yokken, varolduğu iddiasından ibarettir; bu hata, liberalizmin güçsüzlüğünü açıklar ve burjuva edebiyatçılığın güçsüzlüğüyle açıklanır."

Bu politik çatışkı, iktisat bilimi diline çevrildiğinde, şöyle formüle edilebilir. Liberal, ekonomik (kapitalist) gelişme yolunun artık verili, kesin, tamamlanmış olduğu, ***bu*** yol üzerindeki engellerin, çelişkilerin temizlenmesinin sözkonusu olduğu görüşündedir. Marksist, kapitalist gelişmenin bu verili yolunun, ekonomik evrimin 9 Kasım 1906 (ya da 14 Haziran 1910) gibi, Üçüncü Duma gibi, vs. vb. hiç kuşkusuz burjuva ilerlemelerine ***rağmen,*** şimdiye dek henüz çıkmaz sokaktan kurtarmadığı, ve ***hakeza*** kapitalist bir gelişmenin bir ***başka yolunun,*** hedefe götüren bir yolun var olduğu, liberalizmin tüm yalpalamalarına, inandırıcısızlığına ve cesaretsizliğine rağmen, işaret edilmesi, aydınlatılması, savunulması, hayata geçirilmesi gereken bir yolun olduğu görüşündedir.

Martov Larin'e karşı, sanki kendisi Larin'den çok daha "sol"daymış gibi bir tarzda polemik yürütüyor. Ve birçok saf insan, kendisinin yanıltılmasına izin veriyor ve şöyle diyor: Potresov, Levitski, Larin kuşkusuz Tasfiyecidir, elbette bunlar aşırı sağ kanatta bulunuyorlar, diyelim ki, bizim Rouanet ayarındadırlar, fakat Martov — hayır, Martov Tasfiyeci değildir! Gerçekte ise Martov'un Larin'e karşı, kayan reformatörlere karşı gösterişli lakırdıları sadece bir şaşırtma manevrasıdır, çünkü Martov çıkardığı ***sonuçta,*** sonsözünde, özetinde, ***tam da*** Larin'in söylediklerini doğruluyor. Martov asla Larin'den "daha sol" değildir, o sadece, Larin'den daha diplomatik, daha ilkesizdir, güya "Marksist" söylemlerin alacalı parçaları ardına daha kurnazca gizlenir. Martov'un çıkardığı, çelişkilerle dolu bileşimi tanımak "bütünüyle yeterlidir" sonucu, Larin'in gereksinim duyduğu Tasfiyeciliğin (ve liberalizmin) ***onayıdır.*** Fakat Larin, çıkarılan bu sonucu gerekçelendirmek, tanıtlamak, sonuna kadar iyice düşünüp taşınmak, onu prensip haline getirmek istiyor. Ve Martov Larin'e, Vollmar, Auer ve diğer pişkin oportünistlerin genç oportünist Eduard Bernstein'a konuştukları

gibi konuşuyor : "Sevgili Larin ... sevgili Ede, demek istiyorum — sen bir eşeksin! Böyle bir şey yapılır, ama söylenmez." "Sevgili Larin, ikimiz için de tasfiyeci pratik 'bütünüyle yeterlidir', eski rejimle meşrutiyetçilik arasındaki çelişkinin liberal tarzda tanınması 'bütünüyle yeterlidir', ama tanrı aşkına daha ileri gitmeyin, 'derinleştirmeyin', ilkesel açıklık ve tamamlanmışlık aramayın, mevcut durum değerlendirmesi inşa etmeyin, ***çünkü bu sizi ve beni teşhir eder.*** Yapalım, ama söylemeyelim."

Martov Larin'e oportünizm dersi veriyor.

İki sandalye arasında oturulmaz— diyor Larin Martov'a, ve ikisi için de çok değerli olan Tasfiyeciliğin ilkesel bir açıklamasını ve haklı gösterilmesini talep ediyor.

İki sandalye arasında oturmayı bilmedikten sonra —diye yanıtlıyor Martov—, siz nasıl bir oportünistsiniz? Pratiğin doğrudan, eksiksiz ve açık ilkesel bir savunusunu ısrarla talep ettikten sonra, siz nasıl bir oportünistsiniz? Gerçek bir oportünist, iki sandalye arasında oturmayı bilmeli, "süreç olarak taktik"i savunmalı (1901 döneminin Martinov ve Kriçevski'sini düşünün), akıntıya kürek çekmeli, izleri silmeli, ilkesel olan her şeyden kaçınmalıdır. Bernstein, (Vollmar, Auer vs.'nin derslerinden sonra) ***ortodoks*** Erfurt profession de foi'da* herhangi bir değişiklik ***önermeksizin*** revizyonist olmayı bildi. Siz ve ben de, mevcut anın "lanet olası soruları"na (1908 yılının) ***ortodoks*** berrak yanıtında herhangi bir değişiklik ***önermeksizin*** Tasfiyeci olmayı bilmeliyiz. Gerçek bir oportünist olmak için, sevgili Larin, gerçekte, pratikte, çalışmasının karakterinde ***kaymak,*** buna karşılık sözde, izleyiciler önünde, konuşmalarda, basında, yalnızca ***kaymayı*** haklı gösteren teoriler aramamakla kalmayıp, bilakis tam tersine, kayanlara karşı olabildiğince yüksek sesle gürlemek, onlara dahil olmadığımıza dair olabildiğince gayretli yemin etmek ve inandırmaya çalışmak gereklidir.

* *1891 Erfurt Parti Kongresi'nde kararlaştırılan sosyal-demokrat program kastedilmektedir.* ***—Alm. Red.***

Larin sustu. Yüreğinin derinliklerinde, herhalde, Martov'un daha kurnaz bir diplomat, daha hilekâr bir oportünist olduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

*

Martov'un sonuç formülüne bir başka açıdan daha yaklaşmak gereklidir: eski rejimin meşrutiyetçilikle çelişki dolu bileşimini anlamak "bütünüyle yeterlidir". Bu formülü, V. Levitski'nin ünlü formülü: "Hegemonya ***değil, bilakis*** bir sınıf partisi"[56] ile ("Naşa Zarya" No. 7) karşılaştırın. Bu formülde Levitski ("Naşa Zarya"nın Larin'i), Potresov'un, Plehanov'un ültimatomlarının etkisi altında hegemonyaya ***karşı*** makalesini ***düzeltip*** değiştirdiğinde tumturaklı sözlerle birbirine karıştırdığı, sildiği, drape ettiği şeyi sadece daha doğrudan, daha dürüst, daha ilkeli ifade ediyordu.

Martov'un formülü ve Levitski'nin formülü aynı madalyonun iki yüzüdür. Hegemonya düşüncesiyle Tasfiyecilik sorunu arasındaki bağıntıyı anlamıyormuş gibi yapan Martov'a bu hususu anlatmak, bir sonraki makalenin konusunu oluşturacaktır.

P.S.: J. Larin'in makalesinin sonu: "Sağa Çark — ve Olduğun Yerde Dön"ü içeren "Dyelo Jizn"in 2. sayısı elimize geçtiğinde, bu makale baskıya verilmişti. L. Martov'un J. Larin'i "elbette ki suçlandırmadığı" reformizm, Larin tarafından eski açıklıkla yeni Tasfiyeci dergide ortaya konuyor. Şimdilik reformist programın ***özünü*** alıntılamakla yetiniyoruz:

> "İnsanların yarından ne beklediklerini, önlerine hangi görevleri koymaları gerektiğini bilmedikleri bir çaresizlik ve belirsizlik durumu — belirsiz, bekleyen ruh hali, ister devrimin tekrarlanmasına, isterse 'o zaman görürüz'e bağlanan bulanık umutlar işte bu demektir. Günün görevi, daha iyi zamanları verimsizce beklemek değil, aksine Rus yaşamının başlamış olan bu yeni tarihsel döneminde, işçi sınıfının 'devrim için' değil, 'devrim beklentisiyle' değil, bilakis yaşamın tüm alanlarında kendi özel çıkarlarını ısrarla ve planlı bir şekilde ***korumak*** için; bu çok yönlü ve karmaşık çalışma içinde güçlerini ***toplamak*** ve eğitmek için; bu yolla genelde sosyalist bilinci ***eğitmek*** ve çoğaltmak için; özelde Rusya'nın toplumsal sınıflarının karmaşık karşılıklı ilişkileri içinde, feodal gericiliğin iktisaden kaçınılmaz kendi kendini tüket-

mesinin ardından Rusya'yı bekleyen meşruti yenilenmede yönünü saptamayı —ve düşmana göğüs germeyi!— bilmek için örgütlenmesi gerektiği yönetici düşüncesinin geniş çevrelere kabul ettirilmesidir..."

Bu tirad, Larinci "program"ın ve tarafımızdan "tamamen yeterince" tahlil edilen Martov'unki de dahil, "Naşa Zarya", "Vozrojdeniye", "Dyelo Jizni" vs.nin ***tüm*** Tasfiyeci yazılarının tüm ruhunu ve anlamını dile getirmektedir. Bu tirad en saf ve en mükemmel reformizmdir. Şimdi bu tirada daha yakından değinemeyeceğiz; burada bu tiradı hakettiği kadar ayrıntılı olarak ele alamayacağız. Bu yüzden kısa bir notla yetinmek istiyoruz. Solcu Kadetler, partisiz sosyalistler, küçük-burjuva demokratlar ("Halkçı-Sosyalistler" türünden) ve Marksist sayılmak isteyen kişiler arasındaki reformistler, işçilere şu programı vaaz ediyorlar: bekleyen meşruti yenilenmede düşmana göğüs gerebilmek için güç toplayın, kendinizi eğitin, öğrenin, ***basitçe*** kendi çıkarlarınızı savunun. Böyle bir program, işçi sınıfının 1908–1911 yıllarındaki politik görevlerini, tıpkı "Ekonomistler"in bu görevleri 1896–1901 yıllarında hadım ettikleri gibi hadım ediyor, kırpıyor, kısıtlıyor. Eski Ekonomistler, kendi kendilerini ve başkalarını yanıltarak Belçiya'ya dayanmayı seviyorlardı (Belçikalılarda reformizmin ağır basışını kısa süre önce de Man'ın ve de Brouckère'in mükemmel çalışmaları açığa çıkardı; bu çalışmalara daha sonra geri döneceğiz); neo-Ekonomistler, yani Tasfiyeciler, Avusturya'nın 1867 yılında barışçıl yoldan bir anayasa elde etmesine dayanmayı seviyorlar. Hem eski Ekonomistler hem de Tasfiyecilerimiz, Avrupa işçi hareketi ve demokrasi tarihinden, işçilerin şu ya da bu nedenle zayıf, sınıf bilinçsiz, burjuvaziye bağımlı olduğu örnekler, durumlar ve epizodlar seçiyorlar ve bunları Rusya için örnek olarak gösteriyorlar. Gerek Ekonomistler gerekse de Tasfiyeciler proletarya içinde burjuva etkinin aracısıdırlar.

Mart 1911

UZLAŞMACILARIN YA DA ERDEMLİLERİN YENİ FRAKSİYONU ÜZERİNE[57]

Teknik Yurtdışı Komisyonu'nun "Enformasyon Bülteni" (No. 1, 11 Ağustos 1911) ve neredeyse aynı zamanda keza Paris'te yayınlanan "Bir Grup Parti Bolşeviği" imzalı "Tüm RSDİP Üyelerine" bildirisi, "resmi Bolşevizm"e karşı ya da başka bir ifadeye göre "Lenin Bolşevikleri"ne karşı içerik itibariyle aynı beyanı içermektedirler. Bu yayınlar çok öfkelidir —içerikten çok, öfkeli bağırış ve tumturaklı sözler içermektedirler—, fakat buna rağmen bunların üstünde durulmalıdır, çünkü burada Partimizin en önemli sorunlarına değiniliyor. Birincisi, aynı sorunlar üzerine tam da ben, hem de ***tüm*** Bolşevikler adına ***tam bir buçuk yıl önce*** yazdığım için (bkz. "Diskussionni Listok" No. 2)* ve ikincisi, "resmi Bolşevizm" adına sorumluluğumun tamamen bilincinde olduğum için, yeni fraksiyonla ilgilenmem bir o kadar doğaldır. "Leninistler" tabiri başarısız bir iğneleme çabasıdır sadece —bununla, burada sadece ***tek*** bir kişinin taraftarlarının sözkonusu olduğu söylenmek isteniyor! Gerçekte hepimiz pekâlâ biliyoruz ki. bunlar kesinlikle, Bolşevizmin şu ya da bu yanı üzerine benim şahsi görüşlerimi paylaşan kişiler değildir.

"Parti Bolşevikleri" diye imza atan bildiri yazarları, kendilerine bir de "fraksiyonsuz Bolşevikler" diyorlar ve kendilerine "burada" (yani Paris'te) "oldukça isabetsiz biçimde" uzlaşmacı dendiğini belirtiyorlar. Gerçekte ise, en az 15 aydır, ve hem de sadece Paris'te değil.

---

* *Bkz. "Bir Yazarın Notları" makalesi. II. "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'" elinizdeki cilt, s. 45* — ***Alm. Red.***

sadece yurtdışında değil, aynı zamanda tüm Rusya'da da kabul görmüş olan bu tanım, okuyucunun ilerki anlatımlardan kanaat getirebileceği gibi, yeni fraksiyonun politik karakterini doğru yansıtan biricik tabirdir.

Uzlaşmacılık, RSDİP'in 1908'den 1911'e kadarki karşı-devrim yılları döneminde karşı karşıya kaldığı tarihsel görevin bütün ***özüyle kopmaz*** biçimde bağlı olan ruh hallerinin, çabaların ve görüşlerin bir toplamıdır. Çeşitli öncüllerden hareketle, bir dizi Sosyal-Demokrat bu dönemde bu yüzden uzlaşmacılığa "düştü". Uzlaşmacılığı en tutarlı biçimde, bu akıma teorik bir temel kazandırmaya çalışan neredeyse tek kişi olan Troçki dile getirdi. Bu temel şöyledir: fraksiyonlar ve fraksiyonculuk, entelektüellerin "ham proletarya üzerinde nüfuz" mücadelesiymiş. Proletarya olgunlaşıyormuş ve fraksiyonculuk kendiliğinden yok oluyormuş. Fraksiyonların kaynaşması sürecinin temelinde yatan şey, sınıf ilişkilerindeki değişiklikler, iki ana fraksiyonun temel düşünce silsilesindeki evrim değil, bilakis ***tüm*** "entelektüel" fraksiyonları arasındaki anlaşmalara uyma ya da uymama meseleymiş. Zaten Troçki de ısrarla —uzun süredir, kâh Bolşeviklere, kâh Menşeviklere meylederek— ***tüm*** ve bütün fraksiyonlar arasında böyle bir anlaşma (ya da uzlaşma) vaaz ediyor.

Karşıt görüş (bkz. "Diskussionni Listok" No. 2 ve 3),* fraksiyonların Rus devriminde sınıflar arasındaki ilişkilerin eseri olduğundan ibarettir. Bolşevikler ve Menşevikler sadece, proletaryanın 1905-1907 yıllarının objektif gerçekliği dolayısıyla karşı karşıya kaldığı sorulara yanıtları formüle ettiler. Bu yüzden, ancak ***bu*** fraksiyonların iç evrimi, bu "güçlü", iyice kök salmalarından dolayı güçlü fraksiyonların, düşüncelerinin objektif gerçekliğin belirli yanlarıyla uyumundan dolayı güçlü fraksiyonların — işte ancak bu fraksiyonların iç evrimi, fraksiyonların ***gerçek*** kaynaşmasını, yani Rusya'da proleter, Marksist sosyalizmin gerçekten bütünüyle ortak partisinin yaratılmasını garantileyebilir. Buradan şu pratik sonuç çıkar: ancak bu iki güçlü

* *Bkz. "Bir Yazarın Notları" II. "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'", elinizdeki cilt, s. 45 —**Alm. Red.***

fraksiyonun çalışma içindeki yakınlaşması —ve bu da ancak sosyal-demokrat olmayan Tasfiyecilik ve Otzovizm akımlarından temizlendikleri ölçüde—, gerçekten Parti'nin çıkarına olan bir politikadır, birliği gerçekten hayata geçiren, kolayca değil, pürüzsüzce değil, asla kaşla göz arasında değil, bilakis "tüm" fraksiyonların kolayca, pürüzsüz, derhal kaynaşması yönündeki yığınla sahtekârca vaatten farklı olarak gerçekten gerçekleştiren bir politikadır.

Bu iki anlayış daha Plenum'dan önce, ben sohbetlerde "fraksiyonların dağıtılması sızlanması değil, iki güçlü fraksiyonun yakınlaşması" şiarını ileri sürdüğümde, taslak halinde ortaya çıkmıştı, ve "Golos Sosyal-Demokrata" bu şiarı Plenum'dan hemen sonra kamuoyuna duyurdu. Bu iki anlayışı doğrudan, kesin ve sistemli olarak ***Mayıs*** 1910'da, yani bir buçuk yıl önce, hem de "genel" bir Parti kürsüsünden, "Diskussionni Listok"ta (No. 2) ortaya koydum. Eğer kendileriyle bu konular üzerine Kasım 1909'dan beri tartıştığımız "uzlaşmacılar" bu makaleyi yanıtlamak için şimdiye dek ***bir kez bile olsun*** zaman bulamadılarsa, genelde bu sorunu bir ölçüde sistematik bir şekilde tahlil etmeyi ve görüşlerini bir ölçüde açık ve birlik içinde ortaya koymaya ***bir kez olsun*** çalışmadılarsa, bunun suçu yalnızca ve yalnızca onlara aittir. Özel bir grup adına bildirilerinde fraksiyonel beyanlarını "aleni yanıt" olarak tanımladılar: bir yıldan fazla bir süre ***kamuoyundan kaçmış*** olan insanların bu aleni yanıtı, soruna, çoktan ortaya atılmış, çoktan tartışılmış, çoktan ilkesel olarak farklı iki akımda karara bağlanmış olan yanıt gibi bir yanıt ***değildir***, bilakis tam bir bulamaçtır, iki uzlaşmaz yanıtın korkunç bir karışımıdır. Bildiri yazarlarının derhal çürütmeden ortaya koydukları tek tez yoktur. Sözümona Bolşeviklerin (gerçekte tutarsız Troçkistlerin) Troçki'nin yanılgılarının yeni bir baskısını yapmadıkları tek tez yoktur.

Gerçekten de, bildirinin temel düşüncesine bakınız.

Yazarları kimdir? Kendileri, "resmi Bolşevizmin örgütsel anlayışını paylaşmayan" Bolşevikler olduklarını iddia ediyorlar. Yani görünürde ***sadece*** örgütsel sorunlarda bir "muhalefet", öyle değil mi? Aşağıdaki cümleyi okuyun:

"... Şimdi tam da örgütsel sorunlar, Parti'nin inşası ve restorasyonu sorunları, tıpkı bir buçuk yıl önce olduğu gibi ön plana çıkıyor."

Bu düpedüz yanlıştır ve benim bir buçuk yıl önce ortaya çıkardığım Troçki'nin ilkesel yanılgısının ta kendisidir. Plenum'da örgütlenme sorunu ancak, ***tüm*** akımların Tasfiyeciliği ***reddi*** bir gerçeklik ***sayıldığı*** için ve bu ölçüde ana sorun olarak ***görülebilirdi,*** çünkü hem "Golos"çular hem de "Vperyod" yandaşları, Parti'yi "teselli etmek" için, Tasfiyeciliğe ***karşı*** ve Otzovizme ***karşı*** kararı "imzalamışlardı". Troçki'nin hatası tam da, "Naşa Zarya" Şubat 1910'da Tasfiyecilik bayrağını ve "Vperyod"cular kötü ünlü N. okullarında[58] Otzovizm savunusu bayrağını açtıktan ***sonra,*** bu ***görüntüyü*** bir gerçeklik gibi göstermesinden ibarettir. Plenum'da insan kendi kendini kandırıp görüntüyü gerçeklik sanabilirdi. Troçki, Plenum'dan sonra, 1910 ilkbaharından beri, birleşmenin önündeki engellerin esas olarak (eğer tek başına değilse) örgütsel karakterde olduğunu temin ederken, işçileri en ilkesiz ve en insafsız biçimde ***kandırıyordu.*** Parisli uzlaşmacılar 1911'de bu kandırmacayı sürdürdüler, çünkü şimdi örgütsel sorunların ön planda olduğunu iddia etmek, gerçekle alay etmek demektir. Gerçekte ön planda duran asla örgüt sorunu değil, aksine Parti'nin, ya da daha doğrusu ***iki*** partinin, ***Sosyal-Demokrat*** İşçi Partis'inin ve Bay Potresov, Smirnov, Larin, Levitski ve ortaklarının ***Stolipinci*** işçi partisinin tüm programı, tüm taktiği, tüm karakteri sorunudur.[59] Tasfiyecilerle ***tüm*** mücadelenin ***gerek*** bizde ***gerekse de*** Parti'ye sadık Menşeviklerde, örgüt sorunlarından, —liberal değil— ***sosyal-demokrat*** bir işçi partisinin ***varoluşu*** sorunlarına kaydığı Plenum'dan sonraki bir buçuk yıllık süreçte, Parisli uzlaşmacılar sanki uyumuş gibiler. Şimdi, örneğin "Naşa Zarya"dan beylerle örgütsel sorunlar üzerine, legal ve illegal örgüt arasındaki ilişki üzerine tartışmak bir komedi anlamına gelirdi, çünkü bu beyler, Tasfiyecilere hizmet eden "Golos" ***gibi*** bir "illegal" örgütü bütünüyle tanıma durumundadırlar!! Monarşist liberalizme hizmet edecek bir illegal örgütü Kadetlerimizin tanıdığı ve pratiğe geçirdiği çoktan söylendi. Uzlaşmacılar, Troçki'nin Bolşevikler tarafından açığa çıkarılmış (hem de bunun ***tüm*** Bolşevizm adına

yapıldığı kesin kaydıyla *açığa çıkarılmış!*) hatalarını bir buçuk yıl sonra tekrarlıyor, sonra da kalkıp kendilerine Bolşevik diyorlar. Peki, bu, kesin parti kavramlarının kötüye kullanımı değil midir? Buna göre, uzlaşmacıların asla Bolşevik olmadıklarını, Bolşevizmle hiçbir ortak yanları bulunmadığını, tutarsız Troçkistler olduklarını herkese açıklamakla yükümlü değil miyiz?

Biraz daha okuyalım:

> "Resmi Bolşevizmin ve Merkez Organın yazı kurulu çoğunluğunun Tasfiyecilikle mücadele görevini nasıl kavradığıyla hemfikir olunamaz..."

"Tasfiyecilikle mücadele görevi"nin örgütsel bir görev olduğu ciddi ciddi iddia edilebilir mi? Uzlaşmacıların kendileri, Bolşeviklerle ayrılıklarının ***sadece*** örgütsel sorunlarda ***olmadığını*** açıklıyorlar! O halde nerede ayrılıyorlar? Susuyorlar. Onların "aleni yanıt"ı, önceden olduğu gibi, kamuoyu bulunmayan insanların yanıtıdır ... yoksa kaygısız insanların mı? Bir buçuk yıl içinde ***bir kez*** bile olsun "resmi Bolşevizm"i düzeltmeye ya da Tasfiyeciliğe karşı mücadele görevi üzerine ***kendilerinin*** anlayışını ortaya koymaya zaman bulamadılar! Resmi Bolşevizm ise bu mücadeleyi tam üç yıldır, Ağustos 1908'den beri sürdürüyor. Herkesçe bilinen bu verileri birbiriyle karşılaştırdığımızda, ister istemez uzlaşmacıların bu garip "suskunluğu"na bir açıklama arıyoruz ve bu arayış bize ister istemez, ***hakeza*** Tasfiyecilere karşı olduklarını, fakat onlarla mücadele görevini ***farklı*** anladıklarını temin eden Troçki ve Yonov'u anımsatıyor. Bu düpedüz gülünçtür, yoldaşlar: mücadelenin başlamasından üç yıl sonra, onu farklı anladığını açıklamak. ***Böyle*** bir farklı anlama, tamamen anlamamaya ikiz kardeş gibi benzer.

Devam edelim. Şimdiki parti krizinde son tahlilde şu soru sözkonusudur: Partimizin, RSDİP'in, Tasfiyecilerden (bunlar arasında "Golos"çulardan da) tümüyle soyutlanması mı yoksa onlarla bir anlaşma politikasının sürdürülmesi mi. Parti'nin şimdiki durumunun tüm ***özünün*** bu sorundan ibaret olduğunu yadsıyabilecek, meseleye bir ölçüde vakıf tek Sosyal Demokrat yoktur zannederim. Uzlaşmacılar buna nasıl bir yanıt veriyorlar?

> "Bize —diye yazıyorlar bildiride—, bununla (Konferans'ı desteklemekle) parti formlarını çiğnediğimiz ve bir bölünme yarattığımız söyleniyor. Buna inanmıyoruz (metinde aynen böyle!). Ama böyle olsaydı da, bundan korkup geri durmazdık."

(Bunu, Plenum'un MK Yurtdışı Bürosu tarafından engellendiği,[60] "MK'da çok tehlikeli bir oyun oynandığı", "Parti formlarının fraksiyonel içerikle doldurulmaya" başlandığı vs. üzerine işaretler izliyor.)

Bu yanıt hakikaten, ideolojik ve politik çaresizliğin "klasik" bir örneği olarak tanımlanabilir! Düşünün bir kez: bölünme suçlaması yapılıyor. Ve burada, Parti'ye yol gösterme iddiasında olan yeni fraksiyon, alenen ve basında şu açıklamayı yapıyor: "Buna inanmıyoruz" (yani bölünmenin olduğuna ve olacağına inanmıyorsunuz?), "fakat ... fakat bundan korkup geri durmazdık".

Siyasi partilerin tarihinde ***böyle*** bir şaşkınlık örneği bulunamayacağına emin olabilirsiniz. Eğer bölünmenin olduğuna ya da olacağına "inanmıyorsanız", o zaman açıklayın! Tasfiyecilerle ***neden*** birlikte çalışılabileceğini açıklayın! Onlarla birlikte ***çalışılabileceğini*** — ve dolayısıyla çalışılması gerektiğini açıkça söyleyin.

Uzlaşmacılarımız bunu söylemiyor, hatta tersini söylüyorlar. "Enformasyon Bülteni"nin 1. sayısında yazı kurulunun bir makalesinde (bir dipnotta üstüne basa basa, bir Bolşeviğin, Bolşevik Platform = II. Paris Grubu kararı yandaşının bu makaleye karşı olduğu belirtiliyor)[61] şunu okuyoruz:

"Rusya'da Tasfiyecilerle bir işbirliğinin olanaksız olduğu gerçektir", ve biraz önden, "Golos"çularla Tasfiyeciler arasında "en ince sınır çizgisini çekmenin bile gittikçe zorlaştığı" kabul ediliyor.

Anlayan beri gelsin! Bir yandan (uzlaşmacıların, şimdi kendilerini destekleyen Polonyalılarla birlikte, biz Bolşevikler karşısında çoğunluğu oluşturdukları) Teknik Komisyon adına son derece resmi, ***birlikte çalışmanın olanaksız olduğu*** açıklaması. Basit bir dile çevrildiğinde, bu bölünme ilanı anlamına gelir. Bölünme sözcüğünün başka bir anlamı yoktur. Öte yandan aynı "Bülten"in 1. sayısı, Teknik Komisyon'un "bölünme amacıyla değil, aksine bunu önleme amacıy-

la" yaratıldığını bildiriyor ve aynı uzlaşmacılar, "buna inanmadıkları"nı (bölünmenin olduğuna ve olacağına) yazıyorlar.

Bundan daha büyük bir şaşkınlık düşünülebilir mi?

Eğer birlikte çalışma ***olanaksız*** ise, bu bir sosyal-demokrat için, ***ya*** belirli bir kişiler grubu tarafından parti kararlarının ve yükümlülüklerin göze batıcı biçimde çiğnenmesiyle (ki o zaman ***bu*** kişiler grubuyla kopuş kaçınılmazdır), ***ya da*** belirli bir akımın ***tüm*** çalışmasını sosyal-demokrasiden uzaklaştıran tayin edici bir görüş ayrılığıyla (o zaman tüm akımla kopuş kaçınılmazdır) açıklanabilir olur, bir sosyal-demokratın nezdinde haklı görülebilir. Bilindiği gibi, bu iki durumla karşı karşıyayız: Tasfiyeci ***akımla*** işbirliğini 1910 Plenum'u olanaksız ilan etti ve tüm yükümlülüklerinden kopmuş ve kesin olarak Tasfiyecilere yönelmiş olan "Golos"çular ***grubuyla*** bölünme şimdi gerçekleşiyor.

Bilinçli bir biçimde: "bir işbirliği olanaksızdır" diyen, bu açıklamayı bir ölçüde iyice düşünmüş ve ilkesel temelini kavramış biri, bütün dikkatini ve bütün çabasını bu temelleri en geniş kitleler önünde açığa çıkarmaya ve kitleleri, bir işbirliğinin ***olanaksız*** olduğu kişilerle ***herhangi*** bir ilişki sürdürme yönündeki anlamsız ve zararlı çabalardan olabildiğince hızlı ve eksiksiz uzak tutmaya yöneltmekten başka bir şey yapamazdı. Ama böyle bir açıklama yapan ve aynı zamanda, bir bölünme olacağına "inanmıyoruz", "ama bundan korkup geri durmayacağız" diye ekleyen biri, bu karmakarışık ve çekingen dille, ***kendi kendisinden korktuğunu,*** attığı adımdan korktuğunu, yarattığı durumdan korktuğunu gösterir! Herhangi bir nedenle kendilerini haklı göstermek, herhangi birileri önünde kendilerini "uslu çocuklar" olarak göstermek isteyen, birilerine göz kırpan uzlaşmacıların bildirisi tam da böyle bir izlenim uyandırmak zorundadır... Onların ve "Vperyod"un "Pravda" ile göz kırpışmasının ne anlama geldiğini hemen göreceğiz. İlkönce uzlaşmacıların, "Plenum'dan bu yana geçen dönemin sonucu"nu, MK üyeleri konferansının çıkardığı sonucu kavrayış tarzına son vermek zorundayız.

Bu sonucu gerçekten ***kavramak,*** neden kaçınılmaz hale geldiğini kavramak gereklidir. aksi takdirde olaylara katılımımız kendiliğinden, beceriksiz. tesadüfi olacaktır. Uzlaşmacıların bunu nasıl ***kavradığına*** bakalım. Öncelikle birleşmeye yönelik olan Plenum'un çalışmasının. onun kararlarının neden MK Yurtdışı Bürosu'yla (= Tasfiyeciler) anti-Tasfiyeciler arasında bir bölünmeye yol açtığı sorusunu nasıl yanıtlıyorlar? Bu soruya yanıtı. tutarsız Troçkistlerimiz, Troçki ve Yonov'dan basitçe kopya ettiler ve bu yüzden ben. bu tutarlı uzlaşmacılara karşı geçen yılın Mayıs'ında* söylenenleri yinelemek zorundayım.

Uzlaşmacıların yanıtı şöyle: suç fraksiyonculukta, Menşeviklerin. "Vperyod"cuların, "Pravda"nın —fraksiyonel grupları bildirideki sıraya göre sayıyoruz— ve nihayet, "fraksiyonel çabalarında bütün bu grupları geçmiş olması gereken" "Bolşevizmin resmi temsilcileri"nin fraksiyonculuğunda yatıyor. Bildiri yazarları. ***fraksiyonel olmayan*** olarak, doğrudan ve kesinlikle sadece kendilerini. Parisli uzlaşmacıları tanımlıyorlar. Herkes ahlaksız, sadece biz erdemliyiz. Sözkonusu görünügüyü ortaya çıkaran herhangi bir ilkesel nedene uzlaşmacılar değinmiyor. Grupların bu görüngüleri üreten herhangi bir örgütsel ya da başka bir özelliğinden sözetmiyorlar. Fraksiyonculuğun ahlaksızlık. fraksiyonsuzluğun erdem olduğu işareti dışında, ***açıklama*** için hiçbir. kesinlikle hiçbir katkıda bulunmuyorlar. Paris'teki uzlaşmacılarla Troçki arasındaki tek fark, onların Troçki'yi fraksiyoncu görüp kendilerini öyle görmemeleri. Troçki'nin ise bunun tam tersi görüşte olmasıdır.

Politik görüngülerin açıklanmasında, sorunun ***sadece,*** birilerinin ahlaksızlığı ve diğerlerinin erdemliliğinin öne sürülmesi şeklinde konuşunun. bana her zaman o iyi düzenlenmiş reklamımsı fizyonomileri anımsattığını itiraf etmeden geçemeyeceğim, bunlara bakıldığında ister istemez şöyle düşünülür: "Büyük ihtimalle bir dolandırıcı".

---

* *Bkz. "Bir Yazarın Notları" II. "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'", elinizdeki cilt, s. 45* ***—Alm. Red.***

Şu karşılaştırmayı düşünelim: uzlaşmacılarımız gayri-fraksiyonel, erdemliymiş. Biz Bolşevikler, fraksiyonel çabalarda bütün grupları geçmişiz, yani biz içlerinde en ahlaksızlarıymışız. ***Bu yüzden*** erdemli fraksiyon, MK Yurtdışı Bürosu'na karşı mücadelede, en ahlaksız fraksiyonu, Bolşevik fraksiyonu desteklemiş!! Burada doğru olmayan bir şeyler var yoldaşlar! Yaptığınız açıklamayla ipin ucunu iyice kaçırıyorsunuz.

Troçki'yle, karşılıklı fraksiyonculuk suçlamalarıyla deyim yerindeyse top oyunu oynadığınızda kendinizi gülünç duruma sokuyorsunuz. Fraksiyonun ne olduğunu ***düşünme*** zahmetine katlanmıyorsunuz. Onun bir tanımını vermeye çalışın, o zaman ipin ucunu daha da kaçıracağınızı size peşinen söyleyebiliriz, çünkü siz Plenum'da ve Plenum'dan sonra ne olduğunu kavramamış olan, kararsız, ilkesiz bir fraksiyonsunuz.

Bir fraksiyon, çalışma yerinden dolayı değil, dilden dolayı ya da başka objektif koşullardan dolayı değil, aksine Parti sorunlarında anlayışlarının özel bir platformundan dolayı bir arada kalan, Parti içinde bir örgüttür. Bildiri yazarları bir fraksiyondur, çünkü bildiri onların platformudur (çok kötü bir platform, ama yanlış platformlu fraksiyonlar vardır). Bir fraksiyondurlar, çünkü her örgüt gibi iç disiplinle bağlıdırlar: Teknik Komisyon'daki ve Örgütleme Komisyonu'ndaki temsilcileri grupları tarafından oy çoğunluğuyla belirleniyor, aynı grup platformlu bir bildiri kaleme alıp yayınlıyor ***ve saire.*** Fraksiyonculuğa karşı yaygarayı ***ikiyüzlülüğe*** mahkûm eden objektif olgular böyledir. Gerek Troçki gerekse de "tutarsız Troçkistler", fraksiyonları olmadığını temin ediyorlar, ***çünkü*** ... (fraksiyon olarak) birleşmenin "biricik" hedefi fraksiyonları yoketmekmiş, onların kaynaşması propagandası vs. imiş. Ama bu türlü teminatların hepsi sadece kendine tapınma ve korkakça saklambaç oyunudur, nedeni çok basit, çünkü (ne kadar erdemli olursa olsun) fraksiyonun ***hedefi,*** fraksiyonun varlığı ***olgusunda*** birşey değiştirmez. ***Her*** fraksiyon, ***kendi*** platformunun ve politikasının fraksiyonların yokedilmesi için ***en iyi*** yol olduğundan emindir, çünkü hiç kimse fraksiyonların varlığını bir ideal olarak gör-

mez. Fark sadece, ilkesiz fraksiyonlar kendilerini erdemlilikleri ve fraksiyonsuzlukları üzerine ucuz yaygara ardına ***gizlerken,*** berrak, tutarlı, kapalı bir platforma sahip fraksiyonların ***kendi*** platformlarını ***açıkça*** savunmalarıdır.

RSDİP'te neden fraksiyonlar var? Çünkü bunlar 1903–1905 yıllarındaki bölünmenin[62] devamıdırlar. Bunlar, yeni akımların ve akımcıkların ifadesi olarak yazar gruplarının yeni "fraksiyonlar", yani iç disiplini ön plana çıkaran örgütler halinde birleşmelerini engelleyebilecek ***durumda olmayan*** yerel örgütlerin zayıflığının sonucudurlar. Fraksiyonların ortadan kaldırılmasının garantisi nerede yatar? ***Yalnızca,*** devrim döneminden kalma bölünmenin tamamen aşılmasında (ve buna ***sadece ve sadece,*** iki ana fraksiyonun Tasfiyecilikten ve Otzovizmden temizlenmesi yol açar), azınlığı çoğunluğa uymaya zorlayabilecek türde güçlü bir proleter örgütün yaratılmasında yatar. Böyle bir örgüt varolmadığı sürece, ***yalnızca*** tüm fraksiyonların anlaşması, onların yokoluş sürecini ***hızlandırabilirdi.*** Buradan Plenum'un hem ideolojik kazanımı, hem de ***uzlaşmacı hatası*** açıkça ortaya çıkıyor: kazanım, Tasfiyeciliğin ve Otzovizmin düşüncelerinin reddedilmesinden; hata — kişi ve gruplarla ayrım yapmaksızın, verdikleri sözlerin ("kararı imzaladı") eylemleriyle uyumuna bakmaksızın anlaşmasından ibarettir. Tasfiyeciliğe ve Otzovizme karşı mücadele zemininde ideolojik yakınlaşma, tüm engellere ve zorluklara rağmen ilerliyor. Plenum'un uzlaşmacı hatası,* gayet kaçınılmaz bir şekilde onun uzlaşmacı kararlarının fiyaskosuna, yani "Golos"çularla ***ittifakın*** fiyaskosuna yol açtı. Bolşeviklerin (ve onların ardından MK Üyeleri Konferansı'nın da) MK Yurtdışı Bürosu'yla kopuşu, Plenum'un uzlaşmacı hatasına getirilen bir ***düzeltmedir:*** Tasfiyeciliğe ve Otzovizme karşı ***mücadele eden*** fraksiyonların yakınlaşması şimdi, Plenum'da saptanmış olan biçimlere ***rağmen*** gerçekleşecektir, çünkü bu biçimler içeriğe uygun değildi. Genelde tüm uzlaşmacılık ve Plenum'un uzlaşmacılığı da fiyaskoya uğradı, çünkü çalışmanın içeriği Tasfiyecilerle sos-

---

* *Bkz. "Diskussionni Listok" No. 2 (bkz. "Bir Yazarın Notları". II. "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'". elinizdeki cilt, s. 45 —**Alm. Red.**).*

yal-demokratları ***ayırdı*** ve hiçbir biçim, hiçbir diplomasi ve uzlaşmacıların hiçbir tiyatrosu, bu ayrılma sürecinin üstesinden ***gelemedi.***

Plenum'dan sonra olup biten ***her şey*** bu bakış açısından, ve —benim Mayıs 1910'da geliştirmiş olduğum— yalnızca bu bakış açısından hareketle kavranabilir hale gelir, bir zorunluluk haline gelir ve birilerinin "ahlaksızlığı" ve diğerlerinin "erdemliliği"nden değil, aksine Tasfiyeci ***akımı*** soyutlayan ve ara grupları ve grupçukları süpürüp atan olayların objektif seyrinden kaynaklanır.

Uzlaşmacılar, uzlaşmacılığın bu yadsınamaz tam ***iflası*** politik olgusunu örtbas etmek için, gerçekleri doğrudan doğruya çarpıtmaya başvurmak zorundadırlar. Dinleyin:

> "Lenin Bolşeviklerinin fraksiyon politikası, en önemli Parti kurumlarında çoğunluğa sahip olduklarından, bir o kadar daha büyük zarar vermiştir, böylece onların fraksiyon politikası diğer akımlara kendi örgütsel ayrılıkları için bir mazeret nedeni sunmuş ve resmi Parti kurumları karşısında konumlarını pekiştirmiştir."

Bu tirad, Tasfiyeciliğin korkak ve gecikmiş bir ... ***"savunusu"ndan*** başka bir şey değildir, çünkü tam da bu akımın temsilcileri daima Bolşeviklerin "fraksiyonel faaliyeti"ne dayanmışlardır. Bu savunma gecikmiştir, çünkü (Parti üyeliği şiarını reklam olarak kullanan kişilerden farklı olarak) her gerçekten Partili yoldaşın ***görevi,*** bir buçuk yıl sonra değil, bu "fraksiyonel faaliyet" ***başladığında*** ortaya çıkmaktı! Uzlaşmacılar, Tasfiyeciliğin savunucuları, daha önce ortaya ***çıkamazlardı,*** çıkmadılar da, çünkü ellerinde ***olgular yok.*** Tasfiyecilerin asılsız safsatalarını piyasaya sürmek için şimdiki "karışıklık" döneminden yararlanıyorlar. Ama olgular açık ve kuşkuya yer vermeyecek biçimde şunu gösteriyor: Plenum'dan hemen sonra, Şubat 1910'da, Bay Potresov Tasfiyecilik bayrağını açtı. Hemen, Şubat ya da Martta, Bay Mihail, Roman ve Yuri Parti'yi terkedip gitti. "Golos"çular hemen "Golos" için ajitasyona başladılar (bu konuyla ilgili olarak bkz. Plehanov'un Plenum'un ***ertesi günkü*** "Dnevnik"i) ve "Golos"u yeniden yayınladılar. "Vperyod" yandaşları hemen ***kendi*** "okulları"nı kurmaya başladılar. Buna karşılık Bolşeviklerin ***ilk*** frak-

siyonel adımı, ***Eylül 1910'da,*** Troçki'nin MK temsilcileriyle bozuşmasından ***sonra,*** "Raboçaya Gazeta"nın kurulmasıdır.[63]

Uzlaşmacılar, herkesçe bilinen bu olguların tahrifine neden gerek duyuyorlar? Tasfiyecilere göz kırpmak için, onların gözünde uslu çocuklar olmak için. Bir yandan "Tasfiyecilerle bir işbirliği olanaksız"dır. Öte yandan onlar, Bolşeviklerin fraksiyon faaliyeti dolayısıyla "haklıdırlar"!! Yurtdışı diplomasisine bulaşmamış herhangi bir Sosyal-Demokrata soruyoruz: Bu tür çelişkilere düşen kişiler nasıl bir politik güven hakediyorlar? "Golos"un onları alenen ödüllendirirken verdiği öpücükleri pekâlâ hakettiler, o kadar.

Uzlaşmacılar, polemiğimizin ***acımasızlığını*** (bu yüzden Paris'teki ortak toplantılarda bizi binlerce kez çekiştirdiler) ve Tasfiyecileri ***teşhir etmemizdeki*** acımasızlığı (Mihail, Yuri ve Roman'ın teşhir edilmesine ***karşıydılar)*** bizim "fraksiyonculuğumuz" olarak niteliyorlar. Uzlaşmacılar bütün bu süre boyunca, savunmalarını bir kez bile olsun açıkça "Diskussionni Listok"ta ya da basılı, aleni bir çağrıda ifade etme ***cesareti göstermeksizin,*** Tasfiyecileri savundular ve onlara siper oldular. Şimdi de güçsüzlük ve korkaklıklarıyla, Tasfiyecilerden kararlılıkla ayrılmaya başlamış olan Parti'yi engellemek istiyorlar. Tasfiyeciler şöyle diyor: Tasfiyecilik yoktur, bu Bolşevikler tarafından "şişirilmiştir" (bkz. Kafkasyalı Tasfiyecilerin kararı ve Troçki'nin konuşmaları). Uzlaşmacılar şöyle diyor: Tasfiyecilerle çalışmak olanaksızdır, *fakat ...* fakat Bolşeviklerin fraksiyonel tavrı onları "haklı çıkarıyor". Onların sübjektif yargılarının bu gülünç çelişkisinin gerçek anlamının, yalnızca ve yalnızca, Tasfiyeciliğin korkakça savunusu ve aynı zamanda Bolşeviklere kalleşçe bir çelme takmak ve Tasfiyecilere koltuk çıkmak olduğu açık değil midir?

Fakat hepsi bu değil. Gerçeklerin en kötü ve kötü niyetli tahrifi, ***"en önemli Parti kurumlarında"*** "çoğunluk"a sahip olduğumuz iddiasıdır. Bu bas bas bağıran yalanın hedefi sadece şudur: uzlaşmacılığın politik ***iflasını*** gizlemek. Çünkü gerçekte Plenum'dan sonra Bolşevikler "en önemli Parti kurumları"ndan ***hiçbirinde*** çoğunlukta değildi, çoğunluk bilakis uzlaşmacılardaydı. Şu olguyu reddetmeye kalkacak

biri çıksın bakalım. Plenum'dan ***sonra*** sadece üç tane "en önemli Parti kurumu" vardı: 1. MK Rusya Bürosu — ağırlıkla ***uzlaşmacılar;**** 2. MK Yurtdışı Bürosu — Ocak 1910'dan Kasım 1910'a dek Bolşevikler orada bir ***uzlaşmacı*** tarafından temsil ediliyordu; hem Bundcu hem de Letonyalı, uzlaşmacı bakış açısını ***resmen*** benimsedikleri için, demek ki Plenum'dan on bir ay sonra çoğunluk ***uzlaşmacıydı;*** 3. Merkez Organ yazı kurulu — burada iki "Bolşevik fraksiyon"cu iki "Golos"çuyla karşı karşıyaydı; Polonyalılar olmaksızın bir çoğunluk ***sağlanamıyordu.***

Uzlaşmacılar düpedüz bir yalana neden gerek duydular? Devekuşu politikası gütmek, uzlaşmacılığın ***politik*** iflasını gizlemek için. Uzlaşmacılık Plenum'da egemendi, Plenum'dan sonra Parti'nin bütün pratik ana merkezlerinde ***çoğunluktaydı*** ve bir buçuk yıl içinde ***tam bir iflasa*** uğradı: hiç kimseyi uzlaştıramadı, hiçbir yerde hiçbir şey başaramadı, acz içinde pandül gibi ileri geri sallandı ve karşılığında "Golos"çuların öpücüklerini pekâlâ haketti.

Uzlaşmacıların ***Rusya'da*** uğradıkları iflas özellikle tamdır — Parisli uzlaşmacılar demagojik bir biçimde gayretle Rusya'ya dayandıkları ölçüde, bunu vurgulamak o kadar önemlidir. Yurtdışının aksine, Rusya uzlaşmacıdır — uzlaşmacıların laytmotifi budur. Bu ***sözleri gerçeklerle*** karşılaştırın, o zaman bunun en boş ve en ucuz demagoji olduğunu kavrarsınız. Olgular, MK Rusya Bürosu'nda, Plenum'dan sonra ***bir yılı aşkın süre yalnızca*** uzlaşmacıların oturduğunu gösteriyor, Plenum üzerine resmi raporları yalnızca onlar veriyordu, legalistlerle resmen onlar görüşüyordu, ajanları yalnızca onlar atıyor ve çeşitli kurumlara onlar gönderiyordu, MK Yurtdışı Bürosu'nun itirazsız postaladığı paralar üzerinde yalnızca onlar tasarrufta bulunuyordu. "Rusya'da", karışıklık noktasında (yani Tasfiyecilik noktasında) umut veren yazarlarla pazarlıkları yalnızca onlar yürütüyordu vs.

Ya sonuç?

---

* *Tabii uzlaşmacı var, uzlaşmacı var. Rus Bürosu'nun eski üyelerinin tümü, Parisli uzlaşmacıların, Troçki'nin bu basit taklitçilerinin bütün budalalıklarının sorumluluğunu elbette üstlenemez (ve üstlenmek istemez).*

Sonuç sıfırdır. Ne bir bildiri, ne bir eylem, ne bir organ, ne bir "uzlaşma". Buna karşılık Bolşevik "fraksiyoncular" (Ohrana'ya* yardımda bulunan Bay Martov'un alenen konuştuklarını bir yana bırakırsak), yurtdışında iki sayıdan sonra derin kökler salan "Raboçaya Gazeta"ya sahiptir. Uzlaşmacılık = sıfır, laflar, yerine getirilemez istekler (ve bu "uzlaşmacı" isteklere dayanarak, Bolşevizmin önünde engel); "resmi" Bolşevizm yaptıklarıyla, tam da Rusya'da bütünüyle egemenliğini kanıtladı.

Nedir bu — bir tesadüf mü? Tutuklamaların bir sonucu mu? Fakat tutuklamalar Parti'de ***çalışmayan*** Tasfiyecileri "bağışlayabilirdi", Bolşevikler ve uzlaşmacılar aynı ölçüde tırpanlandılar.

Hayır, bu bir tesadüf değildir ve şansın ya da ***kişilerin*** başarısının sonucu değildir. Bu, çıkış noktalarında yanlış olan bir politik ***akımın*** iflasının bir sonucudur. Uzlaşmacılıkta yanlış olan, onun ***temelidir*** — proletarya partisinin birliğini ***tüm***, bu arada anti-sosyal-demokrat, proleter olmayan fraksiyonların da ittifakı üzerine inşa etme çabasıdır; yanlış olan, onun farfaralığa yol açan "birleşme" projelerinin ilkesizliğidir; yanlış olan, (***gerçekte*** yeni bir fraksiyon oluştururken) fraksiyonlara karşı boş laflardır — Parti düşmanı fraksiyonların dağılmasına yol açmayan, fakat Bolşevik fraksiyonu, Tasfiyeciliğe ve Otzovizme karşı mücadelenin onda dokuzunu sonlandırmış olan fraksiyonu zayıflatan boş laflar.

İlkesiz "birleşme" projeleri örneklerini Troçki bol bol sunuyor. (En yeni örneklerden birini alıyorum), Parisli uzlaşmacılar ve "Golos"çular tarafından eşitlik içinde yönetilen Paris'teki "Raboçaya Jizn"i[64] nasıl övdüğü anımsansın. Ne zevk! — diye yazdı Troçki, "ne Bolşevik ne Menşevik, aksine devrimci sosyal-demokrat". Zavallı safsatacının gözünden ufak bir şey kaçmış: devrimci olan sadece, anti-devrimci sahte sosyal-demokratizmin ***zararlılığını*** ilgili ülkede, ilgili zamanda, yani 1908–1911 yılları Rusyası'nda Tasfiyeciliğin ve Otzovizmin zararlılığını kavramış olan, Sosyal-Demokrat ***olmayan*** bu tür akımlarla mücadele etmeyi ***bilen*** sosyal-demokrattır. Troçki, Rus-

* *"Ohrana". Çarlık gizli siyasi polisinin adıydı.* ***—Alm. Red.***

ya'da devrimci ***olmayan*** Sosyal-Demokratlara karşı mücadele yürütmeyen "Raboçaya Jizn"i okşamakla sadece, namus ve vicdan üzerine hizmet ettiği Tasfiyecilerin planını açığa çıkardı: Merkez Organ'da ***eşitlik,*** Tasfiyecilere karşı mücadeleyi ***durdurma*** anlamına geliyor; Tasfiyeciler gerçekte Parti'ye karşı tam mücadele özgürlüğüne sahipler, Parti'nin ise Merkez Organ'da (ve MK'da) "Golos"çuların ve Parti yandaşlarının "eşitliği" sayesinde eli kolu ***bağlansın.*** Ve o zaman Tasfiyecilerin zaferi tamamen garanti olurdu, ve yalnızca Tasfiyecilerin uşakları böyle bir planı ileri sürebilir, daha doğrusu savunabilirdi.

Tasfiyecilere karşı uzun, ısrarlı, çılgınca bir mücadele olmaksızın barış ve refah vaat eden ilkesiz "birleşme" projeleri örneklerini Plenum'da Yonov, İnnokentyev ve diğer uzlaşmacılar sundular. Benzer bir örneği, Tasfiyeciliği Bolşevizmin "fraksiyonculuğu" ile haklı gösteren uzlaşmacılarımızın bildirisinde gördük. Bir örnek daha: Bolşeviklerin. ***"illegal Sosyal-Demokrat Parti'nin zemininde duran diğer akımlardan ('Vperyod', 'Pravda') soyutlanması"*** üzerine konuşmaları.

Bu harika tiradın altını biz çizdik. Burada, güneşin bir su damlasında yansıması gibi, uzlaşmacılığın bütün ilkesizliği, onun politik güçsüzlüğünün temeli yansıyor.

Birincisi, "Pravda" ve "Vperyod", ***sosyal-demokrat akımları*** mı temsil ediyorlar? Hayır, etmiyorlar, çünkü "Vperyod" ***sosyal-demokrat olmayan*** bir akımı temsil ediyor (Otzovizm ve Machizm), "Pravda" ise devrimin ve karşı-devrimin ***tek bir*** önemli ilkesel sorununda bile bağımsız ve bütünlüklü bir yanıt vermemiş olan bir grupçuğu temsil ediyor. Oysa akım olarak ancak, ***hem*** devrimin (çünkü ondan çok az uzaklaştık ve her bakımdan ona bağımlıyız), ***hem de*** karşı-devrimin tüm önemli sorunlarında ortaya çıkmış olan ve ayrıca akım olarak varoluş hakkını, işçi sınıfının geniş tabakaları içinde yaygınlığı ile kanıtlamış olan bir politik düşünceler toplamına denebilir. Gerek Menşevizm gerekse de Bolşevizm, sosyal-demokrat akımlardır, bu, devrimin deneyimiyle, sekiz yıllık bir işçi hareketinin tarihiyle tanıtlanmıştır. Herhangi bir ***akım*** oluşturmayan grupçuklar, önceden oldu-

ğu gibi bu dönemde de yığınla vardı. Bir akımı grupçukla karıştırmak, parti politikasında kendini ***entrikacılığa*** mahküm etmek demektir. Çünkü ilkesiz grupçukların ortaya çıkışı, bunların bir günlük varlıkları, bunların "kendiliklerinden" bir şey söyleme yönünde şiddetli çabaları, bunların kendi aralarında büyük güçler arasındaki gibi "ilişkileri" — işte yurtdışı ***entrikacılığının*** temeli budur, bundan sıkı, sınanmış, işçi hareketinin uzun tarihsel deneyimiyle sınanmış ilkelere bağlılıktan başka bir kurtuluş yoktur ve olamaz.

İkincisi —ve burada hemen uzlaşmacıların ilkesizliğinin pratikte nasıl entrikacılığa dönüştüğünü görüyoruz—, Parislilerin bildirisi "Otzovizm artık Partimizde açık yandaş ve savunucu bulamıyor" açıklamasını yaparken, düpedüz ve açıkça yalan söylüyor. Herkesin bildiği gibi bu yalandır. Bu yalan "Vperyod" No. 3'te (Mayıs 1911) belgeli olarak çürütülür: orada ***açıkça,*** Otzovizmin "Partimizde ***kesinlikle haklı bir akım"*** olduğundan söz edilir (s. 78). Yoksa pek bilgiç uzlaşmacılarımız, böyle bir açıklamanın Otzovizm ***savunusu olmadığını*** mı iddia etmeye kalkacaklar?

İşte, insanlar şu ya da bu grupçuğa yakınlıklarını ilkesel olarak savunamayınca, kendilerine küçük yalanlar, darkafalı dalkavukluk, imalar ve göz kırpmalar politikasından, yani toplamı tam da entrikacılık kavramını oluşturan şeylerden başka bir şey kalmaz. "Vperyod" uzlaşmacıları övüyor, uzlaşmacılar "Vperyod"u övüyorlar ve Parti'yi Otzovizm yüzünden yalancıktan sakinleştirmeye çalışıyorlar. Sonuç, Otzovizmi ***savunan,*** Plenum'un ***tüm*** kararlarını ***çiğneyen*** kişilerle fonksiyonlar ve fonksiyoncuklar uğruna kötü bir pazarlıktır. Gizlice Tasfiyecilere yardım etmek, gizlice Otzovistlere yardım etmek — uzlaşmacılığın kaderi budur, bu aciz ve zavallı entrikacılıktır.

Üçüncüsü. "Rusya'da Tasfiyecilerle bir işbirliği olanaksızdır." Bu gerçeği uzlaşmacılar da kabul etmek zorunda kaldı. Şu soru ortaya çıkıyor: "Vperyod" ve "Pravda" çevresindeki grupçuklar bu gerçeği kabul ediyorlar mı? Sadece kabul etmemekle kalmıyorlar, tam ***tersini*** açıklıyorlar, Tasfiyecilerle doğrudan "işbirliği" talep ediyorlar ve bunu ***uyguluyorlar*** da (örneğin bkz. İkinci "Vperyod" Okulu Raporu).

Şu soruyu sormak gerekiyor: ***temel*** sorunlara ***doğrudan zıt*** yanıtları veren gruplara bir yakınlaşma politikası ilanında, ilkelere bağlılık ***ve dürüstlüğün*** izini dahi olsa bulmak mümkün müdür? — çünkü Tasfiyecilik sorunu, Plenum'un doğrudan ve oybirliğiyle çıkan kararıyla, temel sorunlardan biri olarak kabul edilmiştir. Elbette mümkün değildir, elbette burada ideolojik bir uçurumla karşı karşıyayız, ve sözlerle uçurumun üzerine diplomatik bir köprü kurma çabaları, İvan İvanoviç ve İvan Nikiforoviç'i* kaçınılmaz olarak, bütün iyi niyetlerinden bağımsız olarak entrikacılığa mahkûm ediyor.

Tartışma götürmez olgular ve en önemli sorunların bir özeti temelinde, "Vperyod" ve "Pravda"nın ***sosyal-demokrat akımlar*** oldukları bize gösterilmediği ve kanıtlanmadığı sürece (ve Plenum'dan sonraki bir buçuk yıl içinde hiç kimse bunu kanıtlamayı bile denemedi ve kanıtlayamazdı da), uzlaşmacıların propagandasını yaptıkları "Vperyod" ve "Pravda"ya yakınlaşmaya çıkan o ilkesiz hilelerin, o entrikacı oyunların bütün zararlılığını işçilere anlatmaktan yorulmayacağız. Kendini bu sosyal-demokrat ***olmayan*** ve Tasfiyecileri destekleyen ilkesiz grupçuklardan ***soyutlamak*** devrimci Sosyal-Demokratların ***en öncelikli görevidir.*** Bu grupçuklara rağmen ve bu grupçuklara karşı, "Vperyod" ve "Pravda"ya bağlı olan Rus işçilerine yönelmek — Bolşevizmin yürütmüş olduğu, yürüttüğü ve her türlü engeli aşarak yürüteceği politika budur.

Uzlaşmacılığın, daha Parti merkezlerindeki bir buçuk yıllık ***egemenliği*** sırasında tam bir politik iflasa uğradığını söyledim. Buna verilen mutat yanıt şudur: evet, öyle oldu, çünkü siz fraksiyoncular bizi rahat bırakmadınız (bkz. uzlaşmacı —***fakat*** Bolşevik ***olmayan***— Hermann ve Arkadi'nin "Pravda"nın 20. sayısındaki yazısı).

Bir akımın, bir grupçuğun ***politik*** iflası, işte ***her şeyin*** onu "rahatsız" etmesinde, ***her şeyin*** ona karşı olmasında yatar, çünkü o bu "her şey"i yanlış hesaplamıştır, boş konuşmaları, derin iç çekmeleri, üzüntüyü ve sahte ağlayışları kendi temeli haline getirmiştir.

---

* *Gogol'ün bir öyküsünden figürler, küçük-burjuva kavgacı tipler.* ***—Alm. Red.***

Bize ise, sayın baylar, ***bütün dünya*** yardım etti, ve başarımızın garantisi burada yatıyor. Potresov, Larin ve Levitski baylar bize yardım ettiler, çünkü Tasfiyecilik üzerine ***yargımızı*** doğrulamaksızın ağızlarını ***açamazlardı.*** Martov ve Dan baylar bize yardım ettiler, çünkü herkesi, Tasfiyeciliğin ve "Golos"çuların bir ve aynı olduğu iddiamızı onaylamaya ***zorladılar.*** Tasfiyecileri teşhir ettiği, Plenum kararlarında ***(uzlaşmacılar tarafından)*** "Tasfiyeciler için" açık bırakılan "arka kapıcık"a dikkat çektiği ve bu kararlarda ***(uzlaşmacılar tarafından bize karşı kabul ettirilmiş olan)*** "şişkin" ve "bütünleştirici" pasajları gülünç bulduğu ölçüde Plehanov bize yardım etti. Lenin'e karşı hakaret nöbetleriyle (bkz. "Golos") Mihail, Yuri ve Roman'ı "davet eden" ve böylelikle Tasfiyecileri reddetmenin "fraksiyoncular"ın kötü niyetine bağlı ***olmadığını*** doğrulayan Rusya'daki uzlaşmacılar bize yardım ettiler. Nasıl oldu da, sevgili uzlaşmacılar, erdemliliğinize rağmen herkes sizi sadece rahatsız etti, buna karşılık fraksiyonel ahlaksızlığımıza rağmen bize yardım etti?

Böyle oldu, çünkü grupçuğunuzun politikası sadece lakırdıya, bazen çok iyiniyetli ve lütufkâr, fakat yine de boş lafa dayanıyordu. Gerçekten de birliğe ***ancak, güçlü*** fraksiyonların, ideolojik birliği sayesinde güçlü ve ***kitleler*** üzerindeki etkisinin devrim deneyimiyle sınanmış olması sayesinde güçlü olan fraksiyonların birbirine yakınlaşması halinde yakınlaşılabilir.

Fraksiyonculuğa karşı haykırışlarınız da bugüne kadar boş bir laf olarak kalıyor, çünkü ***siz kendiniz bir fraksiyonsunuz,*** hem de en kötü, en güvenilmez, en ilkesiz fraksiyonlardan biri. ("Enformasyon Bülteni"ndeki) tantanalı, tumturaklı, "Fraksiyonlara Tek Kuruş Yok" açıklamanız boş bir laftır. Eğer bunda ciddi olsaydınız, bir bildiri için, yeni bir grupçuğun platformu için ***"kuruşları"*** nasıl harcayabilirdiniz? Eğer bunda ciddi olsaydınız, o zaman ***fraksiyonel*** organlar "Raboçaya Gazeta" ve "Dnevnik Sosyal-Demokrata"yı görünce nasıl susabilirdiniz? O zaman alenen bu organların yayınının durdurulmasını

talep etmek zorunda olmaz mıydınız?* Bunu talep etseydiniz, ciddi ciddi böyle bir koşul getirseydiniz, herkes size gülerdi. Ama bunu çok iyi hisseden sizlerin, sadece süzgün iç çekişleriyle sınırlı kalmanız — sizin uzlaşmacılığınızın yine havada kaldığını kanıtlamıyor mu?

Fraksiyonların silahsızlandırılması ancak karşılıklılık ilkesine göre mümkündür — aksi takdirde, proletarya davasına çok zararlı olan gerici bir şiardır, demagojik bir şiardır, çünkü Tasfiyecilerin Parti'ye karşı uzlaşmaz mücadelesini sadece ***kolaylaştırır.*** Plenum tarafından başarısız kullanımının ***ardından,*** (fraksiyonların) kaynaşmasının "Golos"çular ve "Vperyod" yandaşları fraksiyonları tarafından engellenmesinin ***ardından,*** şimdi bu şiarı ileri süren, karşılıklılık koşulunu tekrarlamaya, netleştirmeye ve ***gerçekten*** uygulanması üzerinde denetim araçlarını belirlemeye cesaret etmeksizin, en azından denemeksizin bunu yapan, tatlı sözlerin tınısında sadece kendi kendisini sarhoş eder.

Bolşevikler, birleşin, Tasfiyeciliğe ve Otzovizme karşı tutarlı ve kararlı mücadelenin biricik dayanağı sizlersiniz.

Pratikte sınanmış, deneyimle doğrulanmış bir ***anti***-Tasfiyeci Menşevizme yakınlaşma politikası yürüt — şiarımız budur. Bu, zenginlik diyarı vaat etmeyen, çöküş ve parçalanma döneminde gerçekleştirilemeyecek bir "genel barış" sözü vermeyen, fakat fiilen akımların, proleter hareket içinde tüm güçlü, sağlıklı ve hayatiyet sahibi unsurları temsil eden akımların çalışma içindeki yakınlaşmasını ilerleten politikadır.

Karşı-devrim döneminde uzlaşmacıların rolü şu tabloyla karakterize edilebilir. Bolşevikler parti arabamızı sarp dağda zahmetle yokuş yukarı itiyorlar. Tasfiyeciler, "Golos" yandaşları ise onu vargüçleriyle

---

* *Hakkaniyetli olmak için, şimdi bildirilerini çıkarmış olan Parisli uzlaşmacıların, "Raboçaya Gazeta" nın oluşturulmasına karşı olduklarını ve yazı kurulunun onları davet ettiği* ***birinci toplantıyı terkettiklerini*** *söylemek gerekiyor. "Raboçaya Gazeta"ya karşı açık bir çıkışla bize yardım etmemiş olmalarından (uzlaşmacılığın bütün kofluğunun teşhirinde yardım etmemiş olmalarından) üzüntü duyuyoruz.*

geriye, yokuş aşağı çekiyorlar. ***Arabada*** uzlaşmacı oturuyor. Görünüşü dokunaklı, yüzü tatlıdır, İsa'nın yüzü kadar tatlı. Kişiliği sanki erdemin cisimleşmesidir. Ve gözlerini terbiyeli bir biçimde yere indirmiş, kollarını dağa doğru havaya kaldırmış vaziyette uzlaşmacı şöyle bağırıyor: "Oh tanrım, ileriye doğru her türlü hareketi rahatsız eden ***bu*** —Bolşeviklere ve Menşeviklere doğru başıyla bir işaret yapar— kötü niyetli fraksiyonculara benzemediğim için sana şükürler olsun." Fakat araba yavaş yavaş ileriye doğru hareket etmekte ve içinde uzlaşmacı oturmaktadır. Bolşevik Fraksiyon'cular Tasfiyeci MK Yurtdışı Bürosu'nu ***parçalayıp,*** böylelikle yeni evin inşası için, ***Parti'ye sadık*** fraksiyonların bloku (ya da en azından geçici ittifakı) için zemin açtıklarında, bu eve (Bolşevik Fraksiyon'culara küfrede küfrede) uzlaşmacılar geldi ve ... fraksiyonculuğa karşı yapmacık konuşmaların vaftiz suyuyla kutsadılar!

*

Ekonomizme ve "Struvizm"e karşı tutarlı, uzlaşmaz, ilkelere sadık kampanya yerine, o zaman yurtdışında şimdikinden az olmayan ***tüm*** grup ve grupçuklarla herhangi bir bloka, bir ittifaka ya da "kaynaşma"ya yanaşsaydı, eski "İskra"nın anmaya değer tarihi eseri ne hale gelirdi?

Ancak bizim dönemimizle eski "Iskra" dönemi arasındaki farklar, ilkesiz ve lakırdıcı uzlaşmacılığın zararlılığını kat kat artırıyor.

Birinci fark, Rusya'da kapitalizmin ve burjuvazinin gelişmesinde, sınıf mücadelesinin berraklığında şimdi çok daha ileride olmamızdır. Baylar Potresov, Levitski, Larin ve ortaklarının ***liberal*** işçi politikası için artık (hem de Rusya'da ***ilk kez)*** belirli bir nesnel zemin ***var.*** Kadetlerin Stolipinci liberalizmi ve Stolipinci işçi partisi artık oluşmak üzere. Bu yüzden, uzlaşmacı lakırdılar ve Tasfiyecileri destekleyen yurtdışı grupçuklarıyla cilveleşmeler, pratikte daha da zararlıdır.

İkinci fark, proletaryanın, onun sınıf bilincinin, sınıfsal birliğinin gelişmesinin kıyaslanamayacak yükseklikteki düzeyidir. Bu yüzden, uzlaşmacıların yurtdışındaki, sosyal-demokrasi içinde herhangi bir

akım oluşturmamış ve oluşturamayacak olan o günübirlik grupçuklara ("Vperyod", "Pravda" vs.) verdiği ***yapay*** destek daha da zararlıdır.

Üçüncü fark: "Iskra" döneminde Rusya'da Ekonomistlerin, devrimci sosyal-demokratların onlara karşı birleştirilebilmesi için parçalanması, bölünmesi gereken illegal örgütleri vardı. Şimdi paralel illegal örgütler ***yoktur,*** sadece kendilerini soyutlamış olan ***legal*** gruplara karşı mücadele sözkonusudur. Ve bunlar bu soyutlanma sürecini (bunu uzlaşmacılar bile kabul etmek zorunda kalıyor), böyle bir ayrım çizgisi içinde çalışmaya ***gönüllü*** ve yetenekli ***olmayan*** yurtdışı fraksiyonlarıyla oynadıkları politik ***oyunla köstekliyorlar.***

Bolşevizm, Otzovizm hastalığını, devrimci lafazanlık, "radikal" gösteriş, sosyal-demokrasiden sola çarkedişi "altetti". Otzovistler, Sosyal-Demokratları Duma'dan "geri çağırma"nın ***artık*** olanaksız olduğu bir anda fraksiyon olarak ortaya çıktılar.

Bolşevizm, "uzlaşmacı" hastalığı, Tasfiyecilik yönüne çarketmeyi de (çünkü uzlaşmacılar ***pratikte*** Tasfiyecilerin elinde daima bir oyuncaktılar) altedecektir. Uzlaşmacılar da ümitsizce geciktiler, çünkü fraksiyon olarak, artık uzlaşmacılığın Plenum'dan sonraki bir buçuk yıllık ***egemenliği*** geçtikten ve artık uzlaştırılacak hiç kimse kalmadıktan sonra ortaya çıktılar.

P. S.: Önünüzdeki makale bir aydan uzun süre önce yazıldı. Uzlaşmacıların "teori"sini eleştirmektedir. İfadesini, uzlaşmacıların ve Polonyalıların 2 No.lu "Enformasyon Bülteni"ndeki cansıkıcı, saçma, gereksiz ve utandırıcı nifakçılıkta bulan uzlaşmacıların "pratiği"ne gelince — bu konuda tek bir sözcük yitirmeye bile değmez.

Ekim 1911

PARTİ KRİZİNİN ÇÖZÜMÜ[65]

İki yıl önce sosyal-demokrat basında, Parti'nin "birleşme krizi" üzerine konuşuldu.* Karşı-devrimci dönemin çöküntüsü ve çözülüşü, yeni gruplaşmalara ve bölünmelere, yurtdışında mücadelenin yeniden keskinleşmesine yol açmıştı ve çok sayıda yüreksiz ya da siniri zayıf kişi, Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin zor iç durumunu görünce cesaretini yitirdi. Şimdi, Rusya Organizasyon Komisyonu (ROK) oluşturulduktan sonra, krizin sonu değilse de, Parti'nin gelişmesinde her halükârda iyiye doğru yeni ve tayin edici bir dönemeç açıkça ortaya çıkıyor. Yani parti-içi evrimin geride bırakılan etabı ve yakın geleceğin perspektifleri üzerine bir genel bakış vermek yerinde olacaktır.

Devrim RSDİP'i üç ayrı, özerk, ulusal sosyal-demokrat örgüt ve sözcüğün dar anlamında iki tüm-Rusya fraksiyonu olarak geride bırakmıştı. Bu fraksiyonların, proletaryanın gelişme eğilimleri içinde, burjuva devrimin verili döneminde onun yaşam koşullarının bütününde derin kök salmış olduğu, önemli olaylarla dolu 1905, 1906 ve 1907 yıllarının deneyimiyle kanıtlanmıştır. Karşı-devrim bizi, o kadar tepesine tırmanmış olduğumuz dağdan yine vadiye atmıştı. Stolipin'in darağaçları ve "Veki"cilerin şikayet feryatları koşulları altında, proletarya saflarını yeniden düzenlemek ve yeniden güç toplamak zorundaydı.

Yeni durum, Sosyal-Demokrat Parti içinde eğilimlerin yeniden gruplaşmasına yol açtı. İki yeni fraksiyondan —kötü zamanın ağır bo-

* *Bkz. "Bir Yazarın Notları". II. "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'", elinizdeki ciltte*, s. *45* —***Alm. Red.***

yunduruğu altında— en metanetsiz Sosyal-Demokrat unsurlar ve proletaryanın her türlü ***burjuva yol arkadaşı*** ayrılmaya başladı. İki akım: Tasfiyecilik ve Otzovizm, sosyal-demokrasiye bu ***sırt çevirişi*** en canlı biçimde ifade ediyordu. İki fraksiyonun Marksizme sadık kalmış ana gövdesinin birbirine yakınlaşma eğilimini zecri zorunlulukla ortaya çıkaranlar da onlardı. Sosyal-Demokrat Parti'nin daha sonraki gelişmesinde, artıların ve eksilerin, ileriye doğru adımların ve geriye doğru yalpalamaların çıkış noktası olarak, 1910 Ocak Plenumu'nu doğuran durum buydu.

Plenum'un kalıcı ideolojik kazanımı ve çok ağır "uzlaşmacı" hatası, birçokları tarafından şimdiye dek yeterince anlaşılmadı. Fakat bu anlaşılmadan Parti'nin şimdiki durumundan da hiçbir şey anlaşılamaz. Bu yüzden, şimdiki krizin çıkış noktasının açıklığa kavuşturulması üzerinde tekrar tekrar durmak zorundayız.

Bir "uzlaşmacı"nın Plenum'dan hemen önce yazılan ve Plenum'dan hemen sonra yayınlanan makalesinden aşağıdaki alıntı, aydınlatma sürecini doğrudan ve sayısız "belgeler"in uzun uzun değerlendirilmesinden ya da alıntılanmasından daha çok ilerletebilir. Plenum'da egemen olan "uzlaşmacılığın" liderlerinden biri, Bundcu yoldaş Yonov,"Diskussionni Listok" No. 1'de "Parti Birliği Olanaklı mıdır?" makalesinde (19 Mart 1910; s. 6'da yazı kurulunun bir notu var: "Makale Plenum'dan önce yazılmıştır") şunları yazıyordu:

> "Aslında Otzovizm ve Tasfiyecilik Parti için ne kadar zararlı olursa olsun, fraksiyonlar üzerindeki olumlu etkisi kuşku götürmez gibi görünüyor. Patoloji iki türlü çıban tanır: iyi huylu ve kötü huylu. İyi huylu çıban, organizmaya yarar sağlayan bir hastalık olarak görülür. Olgunlaşması sürecinde bütün organizmadan her türlü zararlı unsurları alır ve bu biçimde onun iyileşmesini teşvik eder. Menşevizme karşı Tasfiyeciliğin ve Bolşevizme karşı Otzovizm-Ültimatizmin de böyle bir rol oynadığına inanıyorum."

Plenum* sırasında bir uzlaşmacı tarafından yapılan ve Plenum'da zafer kazanan uzlaşmacılığın psikolojisini ve düşüncelerini ***tam ola-***

** Burada 1910 yılındaki MK Plenum'u kastedilmektedir, elinizdeki ciltte "Bir Yazarın Notları". II. "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'" adlı makalede de bundan söz edilmektedir. s. 45 Bkz. ayrıca Not 22. 45* ***—Alm. Red.***

rak karakterize eden durum değerlendirmesi budur. Aktarılan alıntıda ana düşünce doğrudur, bin kez doğrudur ve tam da doğru olduğu için, (daha Plenum'dan önce hem Tasfiyeciliğe karşı hem de Otzovizme karşı mücadeleyi tamamen geliştirmiş olan) Bolşevikler Plenum'da uzlaşmacılardan ***ayrılamazlardı.*** Ayrılamazlardı, çünkü ana düşüncede görüş birliği mevcuttu; görüş ayrılığı, onun yaşamda gerçekleştirilme biçimiyle ilgiliydi; biçim içeriğe tabi olacaktır — diye düşündü Bolşevikler, ve bu "biçimin içeriğe uyması" için Parti, uzlaşmacıların hatası sonucunda yaşamının neredeyse ***iki yılını*** "boşuna" geçirmiş olsa da, haklı çıktılar.

Bu hata neden ibaretti? Uzlaşmacıların, sadece ve sadece, kendilerini "çıbanlardan" temizleyen (ve temizledikleri ölçüde) akımları onaylamak yerine, salt kendini temizleme vaadine dayanarak ayrımsız herşeyi onaylamasından ibarettir. Hem "Vperyod"cular hem de "Golos" yandaşları ve Troçki, Otzovizme ve Tasfiyeciliğe karşı kararı "imzaladılar" — dolayısıyla "kendilerini temizleme" sözü vermiş oldular, işte bu kadar. Uzlaşmacılar verilen söze "inandılar" ve Parti'yi, Parti'ye ***aykırı,*** kendi itiraflarına göre "çıban oluşturan" grupçuklarla yüklediler. Pratik politika bakımından bu bir çocukluktu ve daha derin bir bakış açısından bir düşüncesizlik, bir ilkesizlik, bir entrika oyunuydu: gerçekten de cidden, Tasfiyeciliğin, Otzovizmin ve Ültimatizmin çıban oldukları kanısında olan biri, çıbanların olgunlaşırken organizmadan tüm zararlı unsurları ***çekip almak,*** organizmadan uzaklaştırmak zorunda olduğunu anlamak zorundaydı. "Çıban zehirleri"ni içeri doğru sürme çabalarıyla organizmanın zehirlenmesine yardım edemezdi.

Plenum'dan sonra geçen ilk yıl, uzlaşmacıların düşüncesizliğini pratikte açığa çıkardı. Parti çalışması (çıbanlardan temizlenme, iyileşme), bütün bu yıl boyunca fiilen Bolşevikler ve Plehanov taraftarlarınca yapıldı. Gerek "Sosyal-Demokrat" gerekse de (MK temsilcisinin Troçki tarafından kovulmasından sonra) "Raboçaya Gazeta" bu olguyu kanıtlıyorlar. 1910 yılının herkesçe bilinen bazı legal yayınları da

bunu kanıtlıyor. Burada işimiz sözlerle değil, aksine olgularladır: Parti'nin yönetici organlarında ortak çalışmayladır.

Gerek "Golos"çular gerekse de "Vperyod" yandaşları ve Troçki, bu yıl (1910) sürecinde fiilen Parti'ye sırt çevirip, Tasfiyeciliğe ve Otzovizm-Ültimatizme yöneldiler. İyi huylu çıbanlar, "zararlı unsurlar" Parti organizmasından onlar tarafından uzaklaştırılmadığı, aksine bu organizmayı cerahatlendirmeye devam ettiği, onu hastalıklı durumda bıraktığı ve Parti çalışması yürütmeye yeteneksiz kıldığı ölçüde, kötü huylu davranan çıbanlar olarak kaldılar. (Herkese açık olan yazındaki) bu Parti çalışması Bolşevikler ve Plehanov yandaşları tarafından. Plenum'un oluşturduğu "uzlaşmacı" kararlara ve organlara ***rağmen,*** "Golos"çulara ve "Vperyod" yandaşlarına ***karşı*** yapıldı, onlarla birlikte değil (çünkü Tasfiyecilerle, Otzovistlerle ve Ültimatistlerle birlikte çalışmak olanaksızdı).

Ya Rusya'daki çalışma? Bir yıl boyunca tek MK toplantısı yok! Neden? Çünkü Rusya'da faaliyet gösteren MK üyeleri (haklı olarak "Tasfiyecilerin Golos"unun okşamalarını kazanan uzlaşmacılar), Tasfiyecileri durmadan "davet ettikleri", ama bir yıl boyunca, beş çeyrek yıl boyunca bir kez bile gelmelerini sağlayamadıkları için! MK önüne "zorla çıkarılma" kurumu, Plenum'daki iyi yürekli uzlaşmacılarımız tarafından ne yazık ki öngörülmemişti. Bolşeviklerin Plenum'da uzlaşmacıların kör güvenine ve saflıklarına karşı mücadele ederken peşinen söyledikleri o saçma ve parti için utandırıcı durum doğdu: Rusya'daki çalışma uyur, Parti bağlanırken, "Naşa Zarya" ve "Vperyod"un sütunlarından Parti'ye iğrenç bir liberal ve anarşist saldırı seli akmaktadır! Mihail, Roman ve Yuri bir yandan, Otzovistler ve tanrı yapıcılar diğer yandan, sosyal-demokrat çalışmayı vargüçleriyle ***imha*** ederken, Uzlaşmacı MK üyeleri Tasfiyecileri "davet edip" onları "beklemektedir"!

5 Aralık 1910[66] "açıklama"sı ile Bolşevikler, bütün diğer fraksiyonlarla anlaşmayı bozduklarını açıkça ve usulüne uygun olarak ilan ettiler. Plenum'da sağlanmış "barış"ın çiğnenmesi, "Golos", "Vperyod" ve Troçki tarafından çiğnenmesi, kesin olarak kabul edilmiş bir olgu haline geldi.

Yaklaşık yarım yıl (Haziran 1911'e dek), anlaşmaya göre en fazla üç aylık bir süre içinde toplanmak zorunda olan bir Yurtdışı Plenumu'nu gerçekleştirme çabalarıyla geçti. Tasfiyeciler ("Golos"çular + Bundcular + Schwarz) Yurtdışı Plenumu'nu da akamete uğrattılar. Bunun ardından üç grubun —Bolşevikler, Polonyalılar ve "uzlaşmacılar"— bloku, meseleyi kurtarmak için son çabaya, bir Konferans toplamaya, Rusya için bir Organizasyon Komisyonu yaratmaya girişti. Bolşevikler önceden olduğu gibi azınlıktadır: Ocak 1910'dan Haziran 1911'e dek üstünlük Tasfiyecilerin elindedir (MK Yurtdışı Bürosu'nda "Golos"çular, Bundcu ve Schwarz; Rusya'da Tasfiyecileri "davet eden" "uzlaşmacılar"); Haziran 1911'den 1 Kasım 1911'e dek (yediemin hakem mahkemesi tarafından saptanmış olan süre) çoğunluk, kendilerine Polonyalıların katıldığı uzlaşmacılardadır.

Şu durum ortaya çıktı: gerek para gerekse de ajanların gönderilmesi Tyszka ve Mark'ın* (Parisli uzlaşmacıların lideri) elindeydi; Bolşeviklere sadece, çalışma için onların da kullanılmasıyla hemfikir olunduğu güvencesi verilmişti. Plenum'un ürettiği görüş ayrılıkları, kaçımlamayacak olan son noktaya varıyordu: ya hiç kimseyi "bekleme"den, hiç kimseyi "davet etme"den (sosyal-demokrat çalışma yapmak isteyen ve çalışabilen birinin davete gereksinimi yoktur!) dosdoğru çalışmak, ya da Troçki, "Vperyod" vs. ile pazarlığı sürdürmek. Bolşevikler, daha Paris'teki MK Üyeleri Konferansı'nda açık ve berrak bir şekilde açıkladıkları gibi, birinci yolu seçtiler. Tyszka ve ortakları ikinci yolu seçtiler (ve bu yolu gerek Teknik Komisyon'a gerekse de Yurtdışı Organizasyon Komisyonu'na dayattılar), bu yol objektif olarak —"Sosyal-Demokrat"ın** 24. sayısındaki tefrikada ayrıntılı olarak gösterildiği gibi— boş ve üzücü bir entrika oyunuyla aynı kapıya çıkmaktaydı.

Sonuç şimdi herkesin gözü önündedir. 1 Kasım'da ***Rusya Organizasyon Komisyonu*** artık kurulmuştu. Onu fiilen Bolşevikler ve

* *Mark – Sommer – Lyubimov. —**Alm. Red.***

** *Bkz. "Uzlaşmacıların ya da Erdemlilerin Yeni Fraksiyonu Üzerine" makalesi, elinizdeki cilt, s. 121 —**Alm. Red.***

Rusya'da faaliyet gösteren Parti'ye sadık Menşevikler yaratmışlardı. Plenum'da ve Plenum'dan sonra ahmakların ona karşı kıyameti kopardıkları (bkz. "Golos", "Vperyod", "Otkliki Bunda". "Pravda" vs.) "iki güçlü (ideolojik sağlamlıkları dolayısıyla, "çıbanlar"dan temizlenme çalışmaları dolayısıyla güçlü) fraksiyonun ittifakı"nın olgu olduğu görüldü. 1910 ve 1911 yılları Rusyası için Bakû ve Kiev'dekiler gibi örnek ve öndegelen sosyal-demokrat örgütlerde bu ittifak, Bolşevikleri çok sevindirerek, Partiye sadık sosyal-demokratların neredeyse tam olarak kaynaşması, ortak, ayrılmaz bir organizmada birleşmesi biçiminde şekillendi.

"Tüm" fraksiyonların dağıtılması feryadının, iki yıllık bir deneyimin ışığında, Bay Potresov ve Otzovist baylar tarafından aldatılan budalaların zavallı bir lakırdısı olduğu kanıtlandı. "İki güçlü fraksiyonun ittifakı" üstüne düşeni yaptı ve —yukarıda sözü edilen yönetici kolektifler şahsında— yekpare bir Parti halinde tam bir kaynaşmanın eşiğine kadar götürdü. Yurtdışında bulunan Parti'ye sadık Menşeviklerin kararsızlıkları bu tamamlanmış olguda artık hiçbir şey değiştiremez.

Görevin şeytani zorluğunu kavramak istemeyen sosyal-demokrasi içindeki çok sayıda şüpheciye ya da amatöre gereksiz, can sıkıcı, anlamsız fesatlık yılları olarak, çöküş ve sarsıntı yılları olarak görünen Plenum'dan sonraki iki yıl, Sosyal-Demokrat Parti'nin Tasfiyeci ve Otzovist yanılgılar bataklığından doğru yola çıktığı yıllar oldu. 1910 yılı bize Bolşeviklerin ve Parti'ye sadık Menşeviklerin (gerek resmi gerek gayri-resmi, legal ve illegal) Parti'nin tüm yönetici organlarında ortak çalışmalarını getirdi: bu "iki güçlü fraksiyonun ittifakı"nın ilk adımıydı, Tasfiyecilere karşı ve Otzovistlere karşı, ortak bayrak altında ideolojik hazırlığın ve güç toplamanın bir adımı. 1911 yılı ikinci adımı getirdi: Rusya Organizasyon Komisyonu'nun oluşturulması. Onun ilk toplantısında başkanlığı Part'iye sadık bir Menşevikin yapması olgusu dikkate değerdir; ikinci adım, Rusya'da pratik olarak çalışan bir merkezin yaratılması, şimdi atılmıştır. Lokomotif kaldırılmış ve rayların üstüne oturtulmuştur.

Dört yıllık çöküşün ve dağınıklığın ardından ilk kez, Rusya'daki sosyal-demokrat merkez bir araya gelmiştir — korkunç polis takibatlarına ve "Golos"çuların, "Vperyod" yandaşlarının, uzlaşmacıların, Polonyalıların ve tutti quanti'nin* eşi görülmedik "çelme takma" çabalarına rağmen. İlk kez, Rusya'da bu merkez adına Parti'ye bir bildiri yayınlanmıştır. İlk kez, illegal yerel örgütleri yeniden inşa çalışması sistematik ve her yerde aynı şekilde (en fazla üç aylık bir zaman dilimi içinde, Temmuz'dan Ekim 1911'e kadar) iki büyük başkenti, Volga bölgesini, Uralları, Kafkasya'yı, Kiev'i, Yekaterinoslav'ı, Rostov'u ve Nikolayev'i sardı — çünkü Rusya Organizasyon Komisyonu, bütün bu yöreleri ziyaret ettikten ***sonra*** toplandı, ilk oturumu, Petersburg Komitesi'nin yeniden inşa edildiği ve bir dizi işçi mitingi düzenlediği, Moskova'nın bölgelerinde Parti lehinde kararların kabul edildiği vs. ***sırada*** yapıldı.

Tasasız bir iyimserliğe kapılmak elbette bağışlanmaz bir saflık olur; daha önümüzde dev zorluklar var; Sosyal-Demokrat Merkez'in ilk Rus bildirisinin yayınlanmasından sonra polis baskısı on kat arttı: önümüzde uzun ve zorlu aylar, yeni tutuklamalar, çalışmanın yeniden kesintiye uğraması var. Fakat esas önemli olan yapıldı. Bayrak dikildi; tüm Rusya'da işçi çevreleri ona doğru ilerliyor , ve hiçbir karşı-devrimci saldırı artık onu deviremeyecektir!

*

Peki, yurtdışındaki "uzlaşmacılar" ve Leder'le birlikte Tyszka, Rusya'daki çalışmadaki bu ileriye doğru dev adımı neyle yanıtladılar? Zavallı entrika oyununu son bir kez alevlendirerek: Plenum arifesinde Yonov tarafından kâhince öngörülen "çıban çıkarma süreci", muhakkak can sıkıcıdır. Ama kim, bu güzel olmayan sürecin sosyal-demokrasiyi ***iyileştirdiğini*** kavramıyorsa, devrimci çalışmadan elini çeksin! Teknik Komisyon ve Yurtdışı Organizasyon Komisyonu, Rusya Organizasyon Komisyonu'na tabi olmayı reddediyorlar. Bolşevikler yurtdışındaki entrikacılardan elbette büyük bir horgörüyle uzaklaşıyorlar.

---

* *Tüm diğerlerinin.* —***Alm. Red.***

Bunun üzerine kararsızlıklar başlıyor. Kasım başında, Yurtdışı Organizasyon Komisyonu'nun kalıntılarına (iki Polonyalı artı bir uzlaşmacı), Rusya OK'nın toplantıya çağrılması hakkındaki rapor iletiliyor. Rapor bütün çalışmayı o kadar ayrıntılı anlatıyor ki, Bolşeviklerin karşıtları, "Golos" tarafından göklere çıkarılan uzlaşmacılar, Rusya Organizasyon Komisyonu'nu tanımak ***zorunda*** kalıyorlar. Yurtdışı OK'nın 13 Kasım 1911 tarihli, "Rusya Organizasyon Komisyonu'nun kararlarına uyma" kararı alınıyor. Yurtdışı Organizasyon Komisyonu'nun paralarından beşte dördü Rusya OK'nın kasasına aktarılıyor — demek ki Polonyalılar bile, uzlaşmacılar bile, her şeyin düzenlenişindeki ciddiyetten kuşku duyacak durumda ***görmüyorlar*** kendilerini.

Ve buna rağmen, birkaç gün sonra hem Teknik Komisyon hem de Yurtdışı Organizasyon Komisyonu, Rusya OK'ya tabi olmayı yeniden reddediyorlar!! Bu oyunun çözümü nerededir?

Merkez Organ yazı kurulunun elinde, Konferans'a sunulacak olan ve Tyszka'nın Rusya Organizasyon Komisyonu'ndan uzak durma, Konferans'tan uzak durma yönünde ajitasyon yaptığının görüldüğü bir belge vardır.

Bundan daha adi bir entrika düşünülebilir mi? Teknik Komisyon'da ve Yurtdışı OK'da, Konferans'ın toplanmasını ve Rusya Organizasyon Komisyonu'nun yaratılmasını teşvik etmeye niyetlenildi, "herkes"in davet edileceğiyle övünüldü, ama hiç kimse davet edilmedi (oysa, çoğunluk olarak, davet etme ve istediği koşulları koyma hakkı vardı), Bolşevikler ve Parti'ye sadık Menşevikler dışında fonksiyoner bulunamadı, seçilen sahnede tam bir fiyasko yaşandı — ve, yetkili merkez olarak, Konferans için paranın beşte dördünün gönüllü biçimde teslim edildiği bu Rusya Organizasyon Komisyonu'na çelme takacak düzeye düşüldü!!

Evet, bir çıban, özellikle "olgunlaşma sürecinde" hoş olmayan bir şeydir. Her türlü yurtdışı grupçuklarının paktı teorisyenleri için geriye neden entrikalar kurmaktan başka bir şey kalmadığı, Merkez Organın 24. sayısında gösterilmişti.* Ve şimdi Rusya'nın sosyal-demokrat iş-

* *Bkz. "Uzlaşmacıların ya da Erdemlilerin Yeni Fraksiyonu Üzerine", elinizdeki cilt. s. 121* ***—Alm. Red.***

çileri, Rusya OK'yı ve Konferans'ı koruyacakları mı, yoksa Tyszka, Leder ve ortaklarının, Konferans'ı entrikalarla engellemelerine izin mi verecekleri konusunda seçimi kolaylıkla yapacaklardır. Entrikacılar kendilerini mahvettiler, bu bir gerçek —Tyszka ve Leder şimdiden RSDİP tarihine bir yüzkarası olarak geçtiler—, fakat Konferans'ı engelleyemeyecekler, Rusya Organizasyon Komisyonu'na halel getiremeyeceklerdir.

Ya Tasfiyeciler? Ocak 1910'dan Haziran 1911'e dek, tam bir buçuk yıl boyunca, Merkez Komitesi Yurtdışı Bürosu'nda çoğunluğu oluştururken ve MK Rus Bürosu'ndaki uzlaşmacılar şahsında sadık "dostlar"a sahipken, Rusya'daki çalışma için hiçbir şey, düpedüz hiçbir şey yapmadılar! Onlar çoğunluğa sahipken çalışma durdu. Fakat Bolşevikler Tasfiyeci MK Yurtdışı Bürosu'nu havaya uçurup, Konferans'ın toplanmasına doğru adım attıklarında, Tasfiyeciler hareketlenmeye başladılar. Bu "hareketlenme"nin neden ibaret olduğunu gözlemlemek son derece karakteristiktir. Bütün bu süre boyunca en sadık hizmetleri sunmuş olan Bundcular, kısa süre önce şimdiki "kargaşa dönemi"nden yararlanmaya heveslendiler (Letonyalılarda örneğin iki akımın, Tasfiyecilerle Parti'ye sadıkların mücadelesinin sonucu henüz belirlenmemiştir), bir yerlerden bir Kafkasyalı buldular ve bütün topluluk, Troçki ve Dan'ın Café Bubenberg'de (Bern, Ağustos 1911) kaleme almış oldukları kararlar için bir imza koparmak amacıyla Z. kentine gitti.[67] Ancak Letonyalı yönetici organizasyonu bulamadılar bile, imza alamadılar ve tumturaklı, "üç güçlü örgütün OK'sı" gibi bir şirket adı altında bir belge hazırlayamadılar. Gerçekler böyledir.*

Rus işçileri, Bundcuların Rusya OK'sını hangi tarz ve surette sabote etmeye çabaladıklarını öğrenmelidir! Düşünün bir kez: Konfe-

*. *Ümitsizliğe kapılmayan Bundcular dışında "Vperyod" yandaşları da kararlar devşirmek için koşuştular. Asla Otzovist olmayan —tanrı korusun!— bu gruptan ünlü bir Otzovist de Kiev'e, Moskova'ya ve Nijni-Novgorod'a "koştu", her yerde uzlaşmacılarla "uzlaştı" ve her yerden hiçbir şey elde etmeksizin ayrıldı. "Vperyod" grubunun başarısızlıktan, Lunaçarski'nin icadı olan kötü tanrıyı sorumlu tuttuğu ve daha iyi bir tanrı icat etme yönünde oybirliğiyle karar aldığı söyleniyor.*

rans'la uğraşan yoldaşların Ural, Volga Bölgesi, Petersburg, Moskova, Kiev, Yekaterinoslav, Rostov, Tiflis ve Bakû'yu dolaştıkları sırada, Bundcular "kendilerine" bir "Kafkasyalı ediniyorlar" (olasılıkla, Kafkasya Bölge Komitesi'nin "mühürü"ne sahip olan ve 1908 RSDİP Aralık Konferansı'na temsilci olarak Dan ve Akselrod'u gönderen üyelerden biri!) ve Letonyalılardan "bir imza koparabilmek" için yola düşüyorlar. Tasfiyecilere hizmet eden ve Rusya'daki her türlü çalışmaya kesinlikle yabancı olan bu entrikacı çetenin, aralarında "en güçlü" iki mühürdarın da bulunduğu *"üç örgüt"ün* "Organizasyon Komisyonu" olarak sahneye çıkmasına gerçekten de fazla bir şey kalmamıştı!! Yoksa sakın Bundcu baylar ve Kafkasyalı, hangi Rus örgütlerini ve ne zaman ziyaret ettiklerini, nerede çalışmayı yeniden inşa ettiklerini ve nerede raporlar sunduklarını Parti'ye ifşa edecek olmasınlar? Denesenize, sevgili dostlar, anlatın!

Yurtdışında bulunan diplomasi uzmanları ise ciddi, işinin eri yüz ifadeleriyle oturmuş bilgiçlik taslıyorlar: "insan kendisini soyutlamamalıdır", "önce Bund'la ve Kafkasya Bölge Komitesi'yle konuşmak gerekir".

Ah bu komedyenler!

Şimdi yalpalayanlar ve Bolşeviklerin "soyutlanması"nı üzüntüyle karşılayanlar, son iki yıllık Parti tarihini iyice düşünsünler ve ders çıkarsınlar. Ah, yurtdışındaki entrikacı sıfırlar koleksiyonunu budadığımız ve Petersburg, Moskova, Ural, Volga Bölgesi, Kafkasya ve Güney'in Rus sosyal-demokrat işçilerinin birliğine katkıda bulunduğumuz *bu* soyutlanma içinde kendimizi her zamankinden iyi hissediyoruz!

Soyutlanmadan şikayet eden, ne Plenum'un büyük ideolojik kazanımından ne de onun uzlaşmacı hatasından bir şey kavramıştır. Plenum'dan bir buçuk yıl sonra yurtdışında görünürde bir birlik ve Rusya'da sosyal-demokrat çalışmanın tümüyle durgunlaşması vardı. 1911'de yarım yıl, evet hatta üçte bir yıl içinde, Bolşeviklerin görünürdeki en büyük soyutlanması, Rusya'da sosyal-demokrat çalışmayı ilk kez harekete geçirdi, Rusya'da sosyal-demokrat merkezi ilk kez yeniden inşa etti.

Tasfiyecilik ve Otzovizm gibi "çıbanlar"ın ideolojik çürüklüğünü ve ölmüşlüğünü hâlâ görmemiş olanlar, şimdi yıkılırken, onları savunmaya çalışan herkesi birlikte sürükleyen "Golos" ve "Vperyod" grupçuklarının içine düştüğü aciz fesatçılık ve zavallı entrika oyununun öyküsüyle kesin olarak aydınlanacaktır.

O zaman görev başına, Partili sosyal-demokrat yoldaşlar! Sosyal-demokrat olmayan akımlarla ve Parti kararlarına rağmen onları besleyen grupçuklarla ilişkilerin son kalıntılarını silkip atın! Rusya Organizasyon Komisyonu'nun etrafında toplanın, onun Konferansı toplamasına ve yerel örgütlerde çalışmayı sağlamlaştırmasına yardımcı olun! RSDİP ağır bir hastalığı atlattı: kriz sona ermek üzere.

Yaşasın birleşik, illegal, devrimci Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi!

Aralık 1911

TARTIŞMALI SORUNLAR[68]
Legal Parti ve Marksistler

I– 1908 YILI KARARI

"Pravda" ile "Luç" arasında yürüyen mücadele, birçok işçiye gereksiz ve pek anlaşılmaz görünüyor. Gazetenin çeşitli sayılarında tekil, bazen oldukça özel sorunlar üzerine polemik makalelerinin, mücadelenin esası ve içeriği hakkında tam bir fikir vermemesi doğaldır. İşçilerin haklı hoşnutsuzluğu da bundandır.

Halbuki, mücadelenin etrafında döndüğü Tasfiyecilik sorunu, şu anda işçi hareketinin en önemli ve en esaslı sorunlarından biridir. Bu sorunun girdisini çıktısını tanımadıkça, bu konuda kesin bir fikir edinmedikçe, sınıf bilinçli bir işçi olunamaz. ***Kendi*** partisinin kaderini bağımsızca belirlemek isteyen işçi, ilk bakışta tam anlaşılır olmasa da polemikten kaçamaz, aksine ciddiyetle gerçeği bulmaya çalışır; ve bulur da.

Ama gerçeği nasıl bulmalı? Birbiriyle çelişen görüş ve iddialar arasında insan yönünü nasıl bulmalı?

Aklı başında her insan, herhangi bir mesele hakkında hararetli bir mücadele olduğunda, gerçeği saptamak için, tartışan tarafların açıklamalarıyla asla yetinemeyeceğini, bilakis ***olguları*** ve ***belgeleri*** bizzat gözden geçirmek, ***tanık*** ifadelerinin mevcut olup olmadığını ve bu ifadelerin güvenilir olup olmadığını bizzat araştırmak zorunda olduğunu anlar.

Bunun her zaman kolay olmadığına kuşku yok. Bulduğunu, ***duyduğunu,*** hakkında en çok gürültü koparılanı ve benzeri şeyleri gerçek olarak kabul etmek çok daha "kolay"dır. Ancak bununla yetinen insanlara "düşüncesiz" ve hafif denir ve kimse onları ciddiye almaz. Belirli bir ***bağımsız*** çalışma olmadan hiçbir ciddi sorunda gerçek bulunamaz, ve bu çalışmadan kaçan kişi gerçeği bulma olanağını kendi kendisinin elinden alır.

O nedenle yalnızca, bu çalışmadan kaçmayan, ***bağımsız* incelemeye ve *olguları, belgeleri ve tanık ifadelerini meydana çıkarmaya*** karar vermiş işçilere sesleniyoruz.

Her şeyden önce, Tasfiyeciliğin ne olduğu sorusu kendini dayatıyor. Bu sözcük nereden geliyor ve ne anlama geliyor?

"Luç", Parti içinde Tasfiyeciliğin, yani Parti'yi feshetme, yok etme çabasının, Parti'den vazgeçmenin sadece kötü bir uyduruk olduğunu iddia ediyor. Bunu Bolşevik fraksiyoncular Menşeviklere karşı uydurmuşlar!

"Pravda", tüm Parti'nin Tasfiyeciliği dört yıldan uzun süredir mahkûm ettiğini ve ona karşı mücadele ettiğini söylüyor.

Kim haklı? Gerçek burada nasıl bulunabilir?

Besbelli ki sadece bir tek yöntem var: Parti ***tarihinden,*** 1908'den, Tasfiyecilerin Parti'den ***kesin olarak ayrıldıkları*** 1912'ye dek son dört yıl içindeki* olguları ve belgeleri arayıp bulmak.

Şimdiki Tasfiyecilerin ***henüz*** Parti'de ***oldukları*** tam da bu dört yıl, Tasfiyecilik kavramının nereden kaynaklandığı ve nasıl ortaya çıktığı sorusunu ***sınamak*** için en önemli dönemdir.

Buradan ilk ve en önemli sonuç çıkıyor: Tasfiyecilikten söz eden ve bu arada Parti'nin 1908–11 dönemine ait olgu ve belgelerini atlayan kişiler, işçilerden gerçeği gizliyor demektir.

Peki bu Parti olguları ve belgeleri hangileridir?

---

* *Bkz. "RSDİP'te Mevcut Durum Üzerine" makalesi, elinizdeki cilt, s. 171 ve ilgili notlar.* ***—Alm. Red.***

Herşeyden önce, Aralık 1908'de alınan ***parti kararıdır.**** Eğer işçiler, masallar ve uyduruk öykülerle beslenen çocuk muamelesi görmek istemiyorlarsa, o zaman danışmanlarından, liderlerinden ya da temsilcilerinden, Aralık 1908'de Tasfiyecilik sorununa ilişkin bir ***Parti kararı*** alınıp alınmadığı ve bunun neden ibaret olduğu hakkında bilgi almalıdırlar.

Bu karar, Tasfiyeciliğin ***mahkûm edilmesini*** ve neden ibaret olduğunun bir ***açıklamasını*** içermektedir.

Tasfiyecilik, "bir bölüm partili aydının, mevcut Parti örgütünü tasfiye etme" (yani dağıtma, yok etme, ortadan kaldırma, lağvetme) "ve onun yerine ne pahasına olursa olsun legalite" (yani yasallık, "açıkta" var olma) "çerçevesi içinde şekilsiz birlikleri geçirme çabalarıdır — bu legalite, ***Parti programı, taktiği*** ve geleneğinin" (yani geçmiş deneyiminin) "***açıkça terkedilmesi*** pahasına satın alınmış olsa da".

Yani dört yıldan uzun süre önce Parti'nin Tasfiyecilik hakkında ***kararı*** buydu.

Bu karardan, Tasfiyeciliğin özünün neden ibaret olduğu, onun neden mahkûm edildiği açıkça görülmektedir. Özü, "yeraltı" örgütünden** ***vazgeçmekte,*** onu tasfiye etmekte, yerine ne pahasına olursa olsun yasallık çerçevesinde şekilsiz birlikleri ***geçirmekte*** yatar. Mantıklı olarak Parti, legal (yasal) çalışmayı, onun gerekliliğinin vurgulanmasını asla mahkûm ***etmez.*** Parti, eski Parti'nin yerine, Parti olarak tanımlanması mümkün olmayan şekilsiz, "açıkta varolan" birşeyin ***geçirilmesini*** mahkûm eder — ve kayıtsız şartsız mahkûm eder.

Parti, eğer varlığını savunmazsa, onu tasfiye edenlere, yok edenlere, tanımayanlara, onu reddedenlere karşı kayıtsız-şartsız mücadele etmezse varlığını sürdüremez. Bu kendiliğinden anlaşılır bir şeydir.

---

* *Söz konusu olan, RSDİP'in o zamanki ulusal konferansıdır; bkz. "Doğru Yolda" makalesi, elinizdeki cilt, s. 13 ve Not 1. —**Alm. Red.***

** *Rus devrimci hareketinde, illegal, gizli örgütün yerleşik tanımı. —**Alm. Red.***

Herhangi bir yeni parti adına mevcut partiden ayrılanlara şu söylenmelidir: deneyin, yeni bir parti kurun, ama eski, şimdiki, mevcut partinin üyeleri olamazsınız! Aralık 1908'de alınan parti kararının anlamı budur ve Parti'nin varlığı sorununda başka bir parti kararı alınamayacağı açıktır.

Tasfiyecilik elbette ***döneklikle, program ve taktiği reddetmeyle, oportünizmle bağlıdır.*** Yukarıda alıntılanan kararın son cümlesi de buna işaret ediyor. Fakat Tasfiyecilik ***yalnızca*** oportünizm değildir. Oportünistler Parti'yi doğru olmayan, burjuva yola, liberal işçi politikası yoluna götürürler, ama bizzat Parti'yi ***reddetmez,*** onu tasfiye etmezler. Tasfiyecilik, Parti'nin ***reddine*** kadar giden oportünizmdir. Parti'nin, varlığını tanımayanları ***saflarında tutarsa*** varlığını sürdüremeyeceği kendiliğinden anlaşılırdır. Mevcut koşullar altında illegaliteyi reddetmenin. eski Parti'yi reddetme anlamına geldiği de o kadar anlaşılırdır.

Şimdi şu soru ortaya çıkıyor: Tasfiyeciler 1908 yılındaki bu parti kararına nasıl tavır takınmaktadırlar?

Püf noktası burada yatıyor, Tasfiyecilerin samimiyetinin ve politik dürüstlüğünün kanıtı burada yatıyor.

Eğer aklını yitirmediyse, içlerinden hiç kimse, böyle bir parti kararının alınmış ve kaldırılmamış olduğu gerçeğini inkâr etmeyecektir.

Böylece Tasfiyeciler, ya soruna yan çizerek ve 1908 yılındaki parti kararını işçilerden ***gizleyerek,*** ya da sık sık küfürler savura savura, bu parti kararının Bolşevikler tarafından kabul ettirildiği yaygarasını koparak kaçamaklara sığınıyorlar.

Fakat küfürler sadece, Tasfiyecilerin zaafım ele veriyor. ***Menşevikler*** tarafından kabul ettirilen ***parti kararları*** vardır — örneğin 1906 yılında Stockholm'de alınmış olan Belediyeleştirme üzerine karar. Bu herkesçe biliniyor. Pekçok Bolşevik bu kararla hemfikir değildir. Fakat içlerinden hiçbiri, bunun bir ***parti kararı*** olduğunu yadsımıyor. 1908 yılındaki Tasfiyecilik üzerine karar da aynen öyle bir ***parti kararıdır.*** Bu sorundaki kaçamakların hepsi, sadece işçileri yanıltma isteğini ele vermektedir.

Parti'yi sadece sözde tanımakla kalmayan biri, burada hilelere izin vermeyecek ve Tasfiyecilik sorununda ***parti kararı*** üzerine gerçeği ortaya çıkarmayı bilecektir. 1909 yılında bu karara "Dnevnik" adlı yayınında ve tam bir dizi başka Marksist yayınlarda, Parti'yi tasfiye edenin ona dahil olamayacağını birçok kez ve son derece kesin açıklayan başta Plehanov olmak üzere, ***Parti'ye sadık bütün Menşevikler*** katılmışlardır.

Plehanov bir Menşevikti ve öyle kalacaktır. Bu, Tasfiyecilerin 1908 yılındaki parti kararının "Bolşevik" karakterine yaptıkları mutat atıfların iki kat yanlış olduğu anlamına gelir.

Tasfiyecilerin "Luç" veya "Naşa Zarya"sında Plehanov'a karşı ne kadar çok küfür bulursak, bu, Tasfiyecilerin düzenbazlığını ve gerçeği gürültü, yaygara ve skandalla örtbas etme çabalarını o kadar açık kanıtlar. Bu tür yöntemlerle bir acemiyi hemen kandırmak bazen mümkündür, fakat işçiler buna rağmen doğru yolu bulmaktadırlar ve bu küfürleri kısa süre içinde geri çevireceklerdir.

İşçilerin birliği gerekli midir? Kesinlikle.

İşçilerin birliği işçi örgütünün birliği olmadan mümkün müdür? Mümkün değildir, bu açık.

Parti'nin birliğini engelleyen nedir? Tasfiyecilik yüzünden yapılan kavga.

Bu, Partilerinin kaderini ***bizzat*** belirlemek ve ***onu savunmak*** için işçilerin bu kavgalar içinde yönlerini bulmak zorunda oldukları anlamına gelir.

Bu yolda ilk adım, ***Parti'nin*** Tasfiyecilik üzerine ***ilk*** kararını tanımaktan ibarettir. İşçiler bu kararı iyice tanımalı ve onu dikkatle incelemelidirler; bunu yaparken, bu soruna yan çizme ya da bir kenara itme yönündeki tüm çabaları geri çevirmelidirler. Bu sorunu adamakıllı hesap kitap ettikten sonra, her işçi, Tasfiyecilik sorununun özünün nerede yattığını, bu sorunun neden bu kadar önemli ve "nazik" olduğunu, dört yıldan fazla süren gericilik dönemi boyunca bu sorunun neden Parti'nin önünde durduğunu anlamaya başlayacaktır.

Bundan sonraki makalede, Tasfiyecilik üzerine bir başka önemli parti kararını, yaklaşık üç buçuk yıl önce kabul edilmiş olan bir kararı incelemek, sonra sorunun mevcut durumunu belirleyen olgu ve belgelere geçmek istiyoruz.

II– 1910 YILI KARARI

Birinci makalede ("Pravda" No. 289*), mevcut kavgada gerçeği bulmak isteyen işçilerin mutlaka tanımak zorunda olduğu ilk ve temel belgeyi, yani Tasfiyecilik sorunu üzerine Aralık 1908 tarihli parti kararını sunduk.

Şimdi aynı soruna ilişkin, daha az önemli olmayan, Ocak 1910'da kabul edilmiş bir başka parti kararını sunmak ve incelemek istiyoruz.** Bu karar, ***oybirliğiyle*** kabul edilmiş olmasından dolayı özel bir öneme sahiptir: istisnasız tüm Bolşevikler, sonra tüm "Vperyod"cu denilen kişiler ve son olarak (en önemlisi budur) istisnasız ***tüm*** Menşevikler ve şimdiki Tasfiyeciler, aynı şekilde tüm "ulusal" (yani Yahudi, Polonyalı ve Letonyalı) Marksistler bu kararı kabul ettiler.

Bu kararın en önemli pasajını tam haliyle aktarıyoruz:

"Burjuva karşı-devrim döneminde sosyal-demokrat hareketin tarihi durumu, kaçınılmaz bir biçimde, proletarya üzerinde burjuva etkinin görünümü olarak, bir yandan illegal Sosyal-Demokrat Parti'nin reddini, onun rolünün ve öneminin küçümsenmesini, tutarlı sosyal-demokrasinin programatik ve taktik görev ve şiarlarını kırpma çabaları vs.: öte yandan sosyal-demokrasinin Duma faaliyetinin ve legal olanaklardan yararlanmanın reddini, ne birinin ne diğerinin öneminin anlaşılmamasını, tutarlı sosyal-demokrat taktiği, mevcut anın özgül tarihsel koşullarına uyarlama yeteneksizliğini vs. üretir.

---

* *Bu, bu dizinin yukarıdaki 1. makalesidir.* ***—Alm. Red.***

** *Bu, elinizdeki ciltte basılmış olan "Bir Yazarın Notları", II. "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'"nin konu edindiği, 1910 yılı MK Plenum kararıdır. s. 45* ***—Alm. Red.***

Bu koşullar altında, sosyal-demokrat taktiğin vazgeçilmez bir unsuru, proletaryanın sınıf mücadelesinin bütün alanlarında sosyal-demokrat çalışmayı genişletme ve derinleştirme yoluyla bu iki sapmanın üstesinden gelmek ve bu sapmaların tehlikesini aydınlatmaktır."

Bu karardan açıkça görülmektedir ki, üç buçuk yıl önce, istisnasız tüm akımların şahsında tüm Marksistler, Marksist taktikten iki ***sapmayı oybirliğiyle*** kabul etmek zorunda kalmışlardır. İki sapma da ***tehlikeli*** sayılmıştır. İki sapma da, tesadüfi bir şey olarak, tek tek kişilerin kötü niyetiyle değil, bilakis işçi hareketinin şimdiki dönemdeki ***"tarihsel durumu"*** ile açıklanmıştır.

Sadece bu değil. Oybirliğiyle alınan parti kararında, bu sapmaların ***sınıf*** ilişkileriyle bağıntı içinde kökenine ve önemine işaret edilmiştir. Çünkü Marksistler, yıkım ve çöküşe yapılan boş ve içeriksiz işaretle yetinmezler: demokrasi ve sosyalizmin birçok yandaşının kafasında yıkım, inançsızlık, cesaretsizlik ve kuşkunun egemen olduğunu herkes görüyor. Bunu kabul etmek yetmez. Bu dağılmanın ve bu yıkımın ***sınıfsal*** kökeninin ne olduğunu, proletaryanın dostları arasındaki proleter olmayan çevreden hangi ***sınıf*** çıkarlarının "karışıklık" yarattığını anlamak gerekir.

Ve parti kararı, üç buçuk yıl önce bu önemli soruyu yanıtladı: Marksizmden ***sapmaları*** "karşı-devrim", "proletarya üzerinde burjuva etki" ortaya çıkarır.

Peki, proletaryayı burjuvazinin etkisine teslim etmekle tehdit eden bu sapmalar hangileridir? Bu sapmalardan "Vperyod" akımıyla bağlı ve sosyal-demokratların Duma'da çalışmasının ve keza legal olanaklardan yararlanmanın reddinden ibaret olanı, ***neredeyse tamamen ortadan kaybolmuştur.*** Rusya'da artık hiçbir sosyal-demokrat, bu hatalı, Marksist olmayan görüşleri savunmuyor. "Vperyod"cular (Aleksinski vb. *dahil olmak üzere*), Parti'ye sadık Menşeviklerle birlikte "Pravda"da çalışmaya başladılar.

Parti kararında işaret edilen diğer sapma ise ***Tasfiyeciliktir.*** Gizli örgütün reddine ve onun rol ve öneminin "küçümsenmesi"ne işaret edilmesinden bu açıkça anlaşılmaktadır. Son olarak, ***üç yıl*** önce ya-

yınlanmış ve hiç kimse tarafından çürütülmemiş en berrak belgeye, tüm "ulusal" Marksistler ve Troçki'den (yani Tasfiyecilerin daha iyisini gösteremeyecekleri tanıklardan) kaynaklanan bir belgeye sahibiz: bu belge doğrudan şunu açıklıyor: "aslında kararda adı geçen, ***mücadele edilmesi gereken*** bu akımı ***Tasfiyecilik*** olarak adlandırmak gerekirdi..."

Böylece, mevcut kavgada yolunu bulmak isteyen herkesin bilmek zorunda olduğu temel ve en önemli olguya geliyoruz: üç buçuk yıl önce Parti, ***oybirliğiyle, Tasfiyeciliği,*** Marksizmden "tehlikeli" bir sapma olarak, "proletarya üzerinde burjuva etki"yi ifade eden, karşısında mücadele edilmesi gereken bir sapma olarak tanıdı.

Demokrasiye düşman, esasen karşı-devrimci olan burjuvazinin çıkarları, proletaryanın eski partisinin ***tasfiye*** edilmesini, dağıtılmasını gerektirir. Burjuvazi, işçi sınıfı partisinin ***tasfiye*** edilmesine yönelik tüm fikirleri her biçimde yayıp destekler. Burjuvazi eski görevlerden vazgeçme fikrinin tohumlarını ekmeye çalışır ki, böylelikle bu görevler "kırpılsın", budansın, hadım edilsin ve Purişkyeviç'le ortaklarının iktidarının temellerini kararlılıkla ortadan kaldırmanın yerine, onlarla uzlaşma ya da anlaşma geçsin.

Ve Tasfiyecilik de işte bu burjuva vazgeçme ve döneklik fikirlerinin proletarya içine sızmasıdır.

Üç buçuk yıl önce ***oy birliğiyle*** alınan parti kararında ortaya konduğu haliyle Tasfiyeciliğin ***sınıfsal*** anlamı budur. Tüm Parti, Tasfiyeciliğin işçi hareketi üzerindeki, işçi sınıfının bağımsız (sadece sözde değil, gerçekten bağımsız) partisinin birliği üzerindeki en büyük zararını, tehlikesini ve bozucu etkisini burada görüyor.

Tasfiyecilik yalnızca, işçi sınıfının eski Partisi'nin tasfiye edilmesi (yani dağıtılması, yok edilmesi) değil, aynı zamanda ***sınıf olarak*** proletaryanın ***bağımsızlığının*** yok edilmesi, onun sınıf bilincinin ***burjuva*** fikirlerle bozulmasıdır da.

Tasfiyeciliğin bu değerlendirilmesini, Tasfiyeci "Luç"un en önemli görüşlerini tam olarak aktaracağımız bir sonraki makalede açıklayacağız. Ama şimdi söylenenlerden kısaca sonuç çıkarmak isti-

yoruz. Genelde "Luç"tan kişilerin ve özelde Bay F. Dan ve Potresov'un, meseleyi sanki tüm "Tasfiyecilik" bir uydurmaymış gibi gösterme çabaları, "Luç" okurlarının bütünüyle bilgisizliğini hedefleyen sahtekârlığıyla şaşırtıcı bir düzenbazlık oluşturur. Gerçekte 1908 yılındaki parti kararı dışında, Tasfiyeciliğin tam değerlendirmesini, tehlikeli ve işçi sınıfı için zararlı, proleter yoldan burjuva bir sapma olarak yapan, 1910 yılında ***oybirliğiyle*** alınan bir parti kararı vardır. Parti'nin bu değerlendirmesini, yalnızca işçi sınıfının düşmanları gizleyebilir ya da atlayabilir.

III– TASFİYECİLERİN 1908 VE 1910 KARARLARINA KARŞI TAVRI

Önceki makalede ("Pravda" No. 95/299), proletarya üzerinde burjuva etkinin bir tezahürü olarak Tasfiyecilik üzerine oybirliğiyle alınan parti kararının tam metnini sunduk.

Bu karar, gösterdiğimiz gibi, ***Ocak 1910'da*** kabul edildi. Ancak şimdi, ne geçmişte ne de şimdi Tasfiyecilik diye bir şeyin olmadığını temin etme cesaretini gösteren Tasfiyecilerin tavrını değerlendirelim.

Şubat 1910'da, o zamanlar yeni yayınlanmaya başlayan "Naşa Zarya" dergisinin 2. sayısında Bay Potresov doğrudan şöyle yazıyordu: "Ortak ve örgütlü kurumlar hiyerarşisi" (yani merdiveni ya da sistemi) "olarak bir parti yoktur", ve ***"gerçekte*** örgütlü bir bütün olarak ***artık varolmayan bir şey"*** tasfiye edilemezmiş (bkz. "Naşa Zarya", No. 2, yıl 1910, s. 61).

Oybirliğiyle alınan parti kararından bir ay ***sonra,*** belki de daha önce böyle yazılıyordu!!

Ancak Mart 1910'da, çalışanları aynı —Potresov, Dan, Martinov, Yejov, Martov, Levitski ve ortakları— olan bir başka Tasfiyeci dergi, "Vozrojdeniye", Bay Potresov'un sözlerini vurgulayıp popüler bir tarzda şunu ilan ediyordu:

> "Tasfiye edilecek bir şey yok ve —biz" (yani "Vozrojdeniye" yazı kurulu) "şunu ekliyoruz— bu hiyerarşinin eski, illegal biçiminde yeniden kurulması düşü, bir zamanlar en gerçekçi partinin temsilcile-

> rinde politik içgüdünün yitirilmesini işaretleyen zararlı, gerici bir ütopyadır" ("Vozrojdeniye" 1910, No. 5, s. 51).

Parti yoktur ve onu yeniden kurmak zararlı bir ütopyadır — bunlar berrak, kesin sözlerdir. Burada Parti'den berrak ve doğrudan bir vazgeçmeyle karşı karşıyayız. Vazgeçenler (ve işçileri vazgeçmeye çağıranlar) illegaliteden vazgeçmiş ve açıkta varolan parti "düşü kuran" kişilerdir.

Bu illegaliteden "dışarıya çıkışı" ayrıca P. B. Akselrod 1912 yılında gerek "Nevski Golos"da (1912, No. 6) gerekse de "Naşa Zarya"da (No. 6, 1912) son derece kesin ve açıkça destekledi.[69]

> "Meselenin bu kadar net olduğu bir durumda fraksiyonsuzluk üzerine tartışmak" —diye yazıyordu P. B. Akselrod— "devekuşu politikası gütmek demektir, kendini ve başkalarını aldatmak demektir." "Sıkı bir fraksiyon oluşturmak, parti reformu ya da daha doğrusu parti devrimi yandaşlarının doğrudan yükümlülüğü ve acil görevi olarak görünüyor."

P. B. Akselrod, doğrudan bir ***parti devriminden,*** yani eski partinin yokedilmesi ve yeni bir partinin kurulmasından yana olduğunu ilan ediyor.

1913 yılında "Luç"un 101. sayısında, yazı kurulunun imzasız bir başyazısında açıkça, "işçiler arasında yer yer illegalite için sempatinin hatta canlandığı ve güçlendiği" ve bunun ***"üzücü bir olgu"*** olduğu söylendi. Bu makalenin yazarı, L. Syedov, bu makalenin, "Luç" taktiğinin yandaşları arasında bile "hoşnutsuzluk yarattığı"nı bizzat itiraf etti ("Naşa Zarya" 1913, No. 3, s. 49). Bizzat L. Syedov'un açıklamaları, yine "Luç" yandaşlarından birinin, "Luç"un 181. sayısında Syedov'a karşı yazan An'ın* yeniden hoşnutsuzluğunu uyandıracak türdeydi. An, Syedov'un "gizli örgütün, hareketimizin politik oluşumu için, Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin inşası için bir engel oluşturduğu" iddiasını protesto etti. An, gizli örgütün arzu edilir olup olmadığı konusunda bir "belirsizliğin" görüldüğü L. Syedov'la alay etti.

---

* *An — N. Yordania. —**Alm. Red.***

"Luç" yazı kurulu, An'ın makalesine, Syedov'dan yana olduğunu ve "An'ın L. Syedov'u eleştirisinde haklı olmadığı"nı ifade eden kapsamlı bir sonsöz ekledi.

"Novaya Jizn"in 8. sayısında (19 Temmuz 1913) Vera Zasuliç şöyle yazdı: "Örgütün" (yani Sosyal-Demokrat Parti'nin) "... çalışmada yardımcı mı olduğu yoksa rahatsız mı ettiğini söylemek zor..." Bu sözlerin Parti'den vazgeçmekle eşanlamlı olduğu açıktır. Vera Zasuliç, "Örgütler ıssızlaştı, çünkü o anda orada yapacak hiçbir şey yoktu" derken, Parti'den kaçışı onaylıyor. Vera Zasuliç, Parti yerine salt anarşist bir "geniş *tabakalar*" *teorisi kuruyor* (bu teorinin tam incelemesi için bkz. "Prosveşçeniye" No. 9, yıl 1913).*

Aktardığımız belgelerden çıkan en önemli ve en *bellibaşlı* sonuç nedir?

Tüm Parti, hem 1908'de hem de 1910'da Tasfiyeciliği mahkûm ve reddedip, bu akımın sınıfsal kökeninin ve tehlikesinin neden ibaret olduğunu ayrıntısıyla ve açıkça anlatıyor. Tasfiyecilerin tüm gazete ve dergileri, gerek "Vozrojdeniye" (1900–10), gerekse de "Naşa Zarya" (1910–13), gerek "Nevski Golos" (1912), gerek "Luç" (1912–13) gerekse de "Novaya Raboçaya Gazeta",** ***hepsi*** de —en kesin ve hatta oybirliğiyle alınmış parti kararlarından ***sonra— açık*** Tasfiyecilik içeren fikir ve düşünceleri tekrarlamaktadırlar.

Bu değerlendirmelerle, bu yargılarla uyuşmadıklarını ***bizzat "Luç" yandaşları bile*** açıklamak zorunda kaldılar. Bu olgudur. Dolayısıyla, Troçki, Semkovski ve Tasfiyeciliğin birçok başka savunucu-

---

* *Lenin burada "V. Zasuliç Tasfiyeciliği Nasıl Öldürüyor" makalesini kastetmektedir. bkz. Bütün Eserler, cilt XVI.* ***—Alm. Red.***

** *Bkz. örneğin "Novaya Raboçaya Gazeta" nın 1914 yılı 1. sayısındaki yeni yıl başmakalesi: "Legal Politik Eylem Partisi'ne Giden Yol, Aynı Zamanda Parti'nin Birliğine Giden Yoldur" (Legal Parti Kurucularının Birliğine mi?). Ya da 1914 yılı 5. sayısı: (İşçi Kongrelerinin örgütlenmesi önünde duran tüm engellerin) "aşılması, dernekleşme özgürlüğü için, yani Sosyal-Demokrat Parti'nin legal varoluşu için mücadeleyle en sıkı bağ içinde bulunan işçi hareketinin legalliği için gerçek bir mücadeleden başka bir şey de değildir."*

sunun kopardığı, Tasfiyecilere karşı "tahrikler" yaygarası düpedüz vicdansızlıktır; çünkü bu gerçeğin çarpıcı bir tahrifidir.

Aktardığım, ***beş*** yıldan (1908–1913) fazla zamanı kapsayan belgelerde ortaya konduğu haliyle gerçek, Tasfiyecilerin, tüm Parti kararlarıyla alay edercesine, Parti'yi, yani illegal örgütü kötülemeye ve ona karşı kışkırtmalarda bulunmaya devam ettiklerinden ibarettir.

Bu tartışmalı ve nazik parti sorunlarını tam bir ciddiyetle bizzat incelemek, bu sorunları bizzat karara bağlamak isteyen işçi, bu amaçla, aktarılan parti kararlarını ve Tasfiyecilerin görüşlerini incelemek ve sınamak için bağımsız önlemler aldıktan sonra, her şeyden önce bu gerçeği benimseyecektir. Ancak kendi Partisi'nin sorunlarını ve ***kaderini*** dikkatle ve bağımsızca inceleyen, iyice düşünen ve karara bağlayanlar, parti üyesi ve işçi partisinin kurucusu adını hakederler. Parti'nin mi Tasfiyecilere karşı "tahrik" (yani çok sert ve haksız saldırı) "suçlusu" olduğu, ***yoksa*** Tasfiyecilerin mi parti kararlarını doğrudan çiğneme, ***ısrarla Parti'yi tasfiye, yani yok etme tellallığı*** suçlusu olduğu sorusuna kayıtsız kalınamaz.

Parti'yi yıkanlara karşı tüm gücüyle mücadele etmedikçe, Parti'nin var olamayacağı açıktır.

Bundan sonraki makalede, bu temel soruna ilişkin belgeleri aktararak, ***"açıkta varlık sürdüren Parti"*** propagandasının ***ideolojik*** içeriğini değerlendirmeye geçmek istiyoruz.

IV– TASFİYECİLİĞİN SINIFSAL ANLAMI

Önceki makalelerde ("Pravda" No. 289, 299 ve 314),* tüm Marksistlerin, hem 1908 yılında hem de 1910 yılında, ilk ve son olarak Tasfiyeciliği geçmişten vazgeçme olarak mahkûm ettiklerini ortaya koyduk. Marksistler işçi sınıfına, Tasfiyeciliğin burjuva etkinin proletarya içine sızması olduğunu anlattılar. Ancak 1909'dan 1913'e dek ***tüm*** Tasfiyeci yayınlar, Marksistlerin kararını açıkça çiğnediler ve hâlâ çiğniyorlar.

* *Bu dizinin I–III. makaleleri.* ***—Alm. Red.***

Tasfiyecilerin "Luç"ta ve "Naşa Zarya"da şimdiye dek savundukları, "açıkta varlık sürdüren işçi partisi" ya da "açıkta varlık sürdüren parti için mücadele" şiarına bakalım.

Bu şiar, Marksist, proleter bir şiar mıdır, yoksa liberal, burjuva bir şiar mıdır?

Bu sorunun yanıtı, Tasfiyecilerin ya da diğer grupların niyet ve planlarında değil, mevcut dönemde Rusya'nın toplumsal güçler dengesinin tahlilinde aranmalıdır. Şiarların anlamı, yazarlarının niyetleriyle değil, ülkenin ***tüm*** sınıflarının güçler dengesiyle belirlenir.

Derebeyi çiftlik sahipleri ve ***onların*** "bürokrasisi", politik özgürlük yönündeki her türlü değişikliğe düşmandır. Bu anlaşılırdır. Geri ve yarı-derebeylik bir ülkede burjuvazi, iktisadi durumu yüzünden, özgürlüğü hedeflemekten ***kaçınamaz.*** Fakat burjuvazi, gericilikten ***çok*** halkın eylemliliğinden korkar. Bu gerçeği 1905 yılı özellikle anlaşılır bir şekilde kanıtladı; işçi sınıfı bunu mükemmel biçimde gördü: bunu anlamayanlar yalnızca oportünistler ve yarı-liberal entelektüellerdir.

Burjuvazi liberal ve karşı-devrimcidir. Düpedüz gülünç derecede güçsüz ve acınası ***reformizmi*** bundandır. Reform düşleri ve yalnızca reform yapmamakla kalmayıp, yapılmış olanları da geri alan feodallerle ciddi bir çatışmaya girme korkusu bundandır. Reform vaazları ve halk hareketinden korku bundandır. Derebeylerini bir kenara itme çabası ve ***onların*** yardımını yitirme korkusu; ***kendi*** ayrıcalıklarını yitirme korkusu bundandır. Tüm iktidarı derebeylerine ve ayrıcalıkları burjuvaziye veren 16 [3] Haziran sistemi bu sınıf dengesi üzerine kurulmuştur.

Proletaryanın sınıfsal konumu, proletarya için, ayrıcalıkları "paylaşma" ya da kimden dolayı olursa olsun onları yitirmekten ***korkma*** olasılığını tamamen dışlar. Bencil-darkafalı, sefil ve kalın kafalı reformizmin proletaryaya tamamen yabancı olması bundandır. Bir yandan sınırsızca ezilen ve ayrıcalıklar yerine kıtlıkla karşılaşan, öte yandan ise kesinlikle küçük-burjuva olan köylü kitlesi ise liberallerle işçiler arasında kaçınılmaz olarak yalpalar.

Objektif durum budur.

Bu durumdan açıkça şu ortaya çıkar: açıkta varlık sürdüren işçi partisi şiarı, sınıf kökeni itibariyle, karşı-devrimci liberallerin şiarıdır. Reformizmden başka bir şey içermez; baştan sona demokratik biricik sınıf olarak proletaryanın, tüm demokrasi üzerinde nüfuz uğruna liberallere karşı mücadele görevini tanıdığının iması bile yoktur; derebeylerin, "bürokrasi"nin vs. her türlü ayrıcalıklarının temelini ortadan kaldırma düşüncesi, politik özgürlüğün ve demokratik anayasanın genel temelleri düşüncesi yoktur; buna karşılık şiar, eskinin zımnen reddini ve dolayısıyla döneklik ve işçi partisinin dağıtılmasını (tasfiye edilmesini) içeriyor.

Daha kısası: bu şiar, karşı-devrim döneminde işçilerin saflarına, liberal burjuvazinin kendi cephesinden yaptığı ***şeylerin tellallığını*** taşıyor. Bu yüzden, eğer Tasfiyeciler olmasaydı, akıllı burjuva ilerlemeciler, bu propagandayı işçi sınıfının içine taşımak için önce entelektüeller aramak ya da kiralamak zorunda kalacaklardı!

Yalnızca kafasızlar, Tasfiyecilerin ***sözlerini*** Tasfiyecilerin ***saikleriyle*** karşılaştırabilirler. Onların ***sözlerini,*** liberal burjuvazinin ***eylemleriyle*** ve bu burjuvazinin objektif durumuyla karşılaştırmak gerekir.

Şimdi bu ***eylemlere*** bakalım. 1902 yılında burjuvazi illegaliteden ***yanaydı.*** Struve'yi, illegal "Osvobojdeniye"[70] gazetesini çıkarmaya o yolladı. İşçi hareketi 17 Ekim'e yol açtığında, liberaller ve Kadetler illegal örgütü yarı yolda bırakıp, sonra da ondan vazgeçtiler, onu gereksiz, anlamsız, günahı ve suç ilan ettiler.* Liberal burjuvazide illegal örgütün ***yerini, legal parti için mücadele*** aldı. Bu, Kadetlerin (1905–1907) ve İlerlemecilerin (1913)[72] partilerini legalize etmek için yorulmaz çabalarıyla onaylanan tarihi bir olgudur.

Kadetlerde "açık çalışmayı ve onun gizli örgütü"nü görürüz: iyiniyetli, yani bilinçsiz Tasfiyeci A. Vlasov, Kadetlerin pratiğini sadece "kendi sözleriyle" yansıtmıştır.

---

* *Dikkate değer bir kitap var, "Veki"; birçok baskı yapan bu kitap, karşı-devrimci liberalizmin bütün bu düşüncelerinin mükemmel bir özetini verir.*[71]

Peki, liberaller neden illegaliteden vazgeçip, "legal parti için mücadele" şiarını kabul etmişlerdir? Sakın Struve bir hain olduğu için olmasın? Hayır. Tam tersine. Struve, tüm burjuvazi bir dönüş yaptığı için değişmiştir. Ve burjuvazi, 1) ayrıcalıklar elde ettiği ve kendisine 24 [11] Aralık 1905'te ve hatta 16 [3] Haziran 1907'te de ***göz yumulan*** bir muhalefet konumu tanındığı için; 2) bizzat kendisi halk hareketinden ölümüne korktuğu için bir dönüş yapmıştır. "Legal parti için mücadele şiarı, "yüksek politika"dan basit ve anlaşılır dile çevrildiğinde şu demektir: — Siz büyük toprak sahibi beyler! Sakın sizi güneşteki yerinizden etmek istediğimizi sanmayın. Hayır. Sadece birazcık sıkışın ki biz burjuvalar da oturabilelim (legal parti); o zaman sizi Timoşkinlerden ve Sabler'in "saygıdeğer pederler"inden "daha akıllı", zeki, "bilimsel" savunacağız.[73]

Küçük-burjuvalar, Narodnikler, Kadetleri taklit ederek "legal parti için mücadele" şiarını kaptılar. Ağustos 1906'da, Bay Pyeşehonov ve "Ruskoye Bogatstvo"lu ortakları, illegal örgütten vazgeçip, "legal parti için mücadele" ilan ettiler ve programlarından tutarlı-demokratik "illegal" şiarları çıkardılar.[74]

Bu küçük-burjuvaların "geniş ve açık parti" üzerine reformist gevezeliklerinin sonucu, herkesin gördüğü gibi, ***her türlü*** partiden, kitlelerle ***her türlü*** bağdan yoksun kalmaları oldu; böyle bir bağı düşünmek ise Kadetlerin aklına düşlerinde bile gelmiyor.

Tasfiyecilik böyle ve ancak böyle, sınıfların durumunun tahliliyle, karşı-devrimin genel tarihiyle ***anlaşılabilir.*** Tasfiyeciler, işçilerin saflarına liberal bozulma taşımak için burjuvazi tarafından gönderilmiş küçük-burjuva entelektüelleridir. Tasfiyeciler, Marksizm ve demokrasi hainleridir. "Legal parti için mücadele" şiarı onlarda (hem liberallerde hem de Narodniklerde), geçmişten vazgeçmelerinin ve ***işçi sınıfıyla kopuşlarının*** maskelenmesidir. Bu olgudur, bu olgu, hem dördüncü Duma'ya işçi kuryesi seçimleriyle, hem de işçi gazetesi "Pravda"nın ortaya çıkış tarihiyle kanıtlanmıştır. Kitlelerle bağ yalnızca, herkesin görebileceği gibi, geçmişten vazgeçmemiş ve yalnızca ***onun*** ruhu doğrultusunda, onu sağlamlaştırmak, güçlendirmek ve ge-

liştirmek için "açık çalışma"dan ve tüm "olanaklar"dan yararlanmayı bilenlerde görüldü.

3 Haziran rejimi döneminde zaten başka türlü olamazdı da.

Programın ve taktiğin Tasfiyeciler (yani liberaller) tarafından "budanması" üzerine bir sonraki makalede konuşacağız.

V- LEGAL PARTİ İÇİN MÜCADELE ŞİARI

Önceki makalede ("Pravda" No. 123),* "açıkta varlık sürdüren parti" ya da "legal parti için mücadele" şiarının objektif, yani *sınıf* ilişkileriyle belirlenen anlamını inceledik. Bu şiar burjuvazinin taktiğinin kölece tekrarıdır, burjuvazi için bu şiar, onun devrimden vazgeçişinin ya da karşı-devrimci karakterinin doğru ifadesini oluşturur.

Tasfiyeciler arasında özellikle revaçta olan, "açık parti için mücadele" şiarını savunma çabalarından bazılarına bakalım şimdi. Gerek Mayevski gerekse de Syedov ve Dan ve "Luç"un bütün yandaşları, legal ***partiyi*** legal çalışma ya da ***faaliyetle*** karıştırmaya uğraşıyorlar. Bu karıştırma, doğrudan safsatacılıktır, sahtekârlıktır, okurları dolandırmaktır.

İlk olarak, 1904-1913 döneminde sosyal-demokrasinin legal faaliyeti bir ***olgudur.*** Legal parti, Parti'den vazgeçmeyi maskelemek için entelektüellerin bir ***lakırdısıdır.*** İkinci olarak Parti, Tasfiyeciliği, yani legal parti şiarını defalarca mahkûm etmiştir. Fakat Parti, legal faaliyeti mahkûm etmemekle kalmamış, bilakis tam tersine onu bırakan ya da ondan vazgeçenleri mahkûm etmiştir. Üçüncü olarak, 1904-1907 yıllarında legal faaliyet ***tüm*** sosyal-demokratlarda ***özellikle*** gelişmişti. Fakat buna rağmen o sıralar sosyal-demokratların ***tek bir*** akımı, ***tek bir*** fraksiyonu bile "legal parti için mücadele" şiarını atmamıştır!

Bu tarihi bir olgudur. Tasfiyeciliği ***anlamak*** isteyenler bunları iyice düşünmelidir.

"Legal parti için mücadele" şiarının yokluğu 1904-1907 yıllarındaki legal faaliyete zarar vermiş midir acaba? Asla.

---

* *Bu dizinin bir önceki makalesi* —***Alm. Red.***

O sıralar sosyal-demokratlarda neden benzer bir şiar ortaya çıkmamıştır? Çünkü o sıralar, sosyal-demokratların bir bölümünü yüksek dereceli bir oportünizme ayartan karşı-devrimin cümbüşü henüz kasıp kavurmuyordu. O sıralar, "legal parti için mücadele" şiarının oportünist bir safsata olduğu, illegal örgütten vazgeçme olduğu ***çok açıktı.***

Bu ani tarihsel değişikliğin mantığını kavramayı deneyin baylar: legal faaliyetin parlak bir şekilde geliştiği 1905 döneminde, "legal parti için mücadele" şiarı ***yok;*** legal faaliyetin çok daha zayıf geliştiği karşı-devrim döneminde, Sosyal-Demokratların bir bölümünde (burjuvazinin peşinden), illegal örgütten vazgeçme ve "legal parti için mücadele" parolası ortaya çıkıyor.

Bu ani değişikliğin mantığı ve sınıfsal anlamı hâlâ bulanık olabilir mi?

Son olarak, dördüncü ve en önemli husus. Legal faaliyet ***iki*** tarzda, birbirine taban tabana zıt iki doğrultuda mümkündür (ve yapılmaktadır da): eskiyi savunmak için ve tamamen onun ***ruhu*** doğrultusunda ve onun şiarları ve taktiği ***adına*** yürütülen bir faaliyet; ve eskiye ***karşı,*** ondan vazgeçmeye, onun rolünü, şiarlarını küçültmeye vs. yönelik bir başka faaliyet.

Legal faaliyet üzerine birbirine ilkesel olarak düşman ve uzlaşmaz bu iki görüşün varlığı, 1906'dan (Kadetler ve Bay Pyeşehonov ile ortakları) 1913'e ("Luç", "Naşa Zarya") kadarki dönemde, reddedilebilmesi en az mümkün olan tarihsel olgudur. O halde, kavga edecek ne var, ikisi de legal faaliyet geliştirmiyor mu? diyen bir budalayı (ya da arasıra budalaymış gibi davranan birini) gülümsemeden dinlemek mümkün müdür? Ama dostum, kavga tam da, bu faaliyet illegal örgütü savunmak için ve onun ruhu doğrultusunda mı, yoksa onu kıymetten düşürmek için, ona karşı ve onun ruhuna karşıt doğrultuda mı yürütülecek konusundadır! Kavga —sonuçta ***"yalnızca"!***—, verili legal çalışmanın liberal ruhla mı, yoksa tutarlı-demokratik ruhla mı yürütüleceği konusundadır. Kavga "yalnızca", legal çalışmayla ***yetinmenin*** mümkün olup olmadığıyla ilgilidir: 1902 yılında bununla yetinmeyen ve 1906 –1913 yıllarında bununla kesinlikle yetinen liberal Bay Struve'yi anımsayın!

"Legal parti için mücadele" şiarının, adeta-Marksist lakırdı paçavralarına büründürülmüş liberal (Struveci) fikirlerin işçi saflarına sokulması olduğunu "Luç"tan Tasfiyecilerimizin havsalaları bir türlü almıyor.

Ya da bizzat "Luç" yazı kurulunun An'a yanıtındaki mülahazaları alın (No. 181):

> "...Sosyal-Demokrat Parti, gerçekliğin illegal çalışmaya zorladığı az sayıdaki yoldaştan ibaret değildir. Çünkü ***Parti*** illegal örgütten ibaret olsaydı, kaç üyesi olurdu ki? İki ile üçyüz? Fakat o zaman, fiilen tüm sosyal-demokrat çalışmayı omuzlayan eğer onbinlerce değilse binlerce işçi ne olacaktır?"

Düşünen bir insan için, tek başına böyle bir değerlendirme bile, onun yazarının liberal olduğunu tanımaya yeter. İlk olarak, illegal örgüt hakkında bilerek yalan söylüyorlar; üye sayısı kesinlikle "yüzlerce" değildir. İkinci olarak, dünyanın her yerinde parti üyelerinin sayısı, sosyal-demokrat çalışma yapan işçilerin sayısına kıyasla ***"dar"dır.*** Böylece örneğin Almanya'da sosyal-demokrat partide yalnızca bir milyon üye var, fakat sosyal-demokratlara beş milyon dolayında oy verilir; proleterlerin sayısı ise onbeş milyondur. Parti üyelerinin, sosyal-demokratların sayısıyla sayısal illişkisini çeşitli ülkelerde tarihsel koşulların farklılığı belirler. Üçüncü olarak, bizde illegal örgütün yerine geçebilecek başka bir şey ***yoktur.*** Yani "Luç", Parti'ye karşı ***partisiz*** ya da ***Parti dışında bulunan*** işçilere dayanıyor. Zaten, kitleyi ***bilinçli*** öncüsünden ayırmaya çalışan liberallerin mutat yöntemi de budur. "Luç", ***Parti*** ile ***sınıf*** arasındaki ilişkiyi anlamıyor, tıpkı 1895-1901 yıllarında "Ekonomistler"in de anlamadıkları gibi. Dördüncü olarak, "sosyal-demokrat çalışma" bizde şimdilik yalnızca, eskinin ***ruhu*** doğrultusunda, onun şiarları doğrultusunda yürütüldüğünde gerçekten ***sosyal-demokrat*** bir çalışmadır.

"Luç"un değerlendirmeleri, gerçekten varolan parti örgütüne girmek istemedikleri için, partisiz, bağıntısız, az bilinçli kitleyi ona karşı kışkırtarak bu parti örgütünü ***yıkmaya*** çalışan liberal entelektüellerin değerlendirmeleridir. Sosyal-demokratların proletaryayı temsil etme-

diğini, çünkü "yalnızca" onbeşte birinin "Parti"de olduğunu söyleyen Alman liberalleri de böyle davranıyor!

"Luç"un daha sıradan bir değerlendirmesini alalım: "biz" "Avrupa'daki gibi" legal bir partiden yanayız. Liberaller ve tasfiyeciler, ***bugün*** "Avrupa'daki gibi" bir anayasa ve legal parti istiyorlar: ama Avrupa'nın bugüne ulaştığı yolu reddediyorlar.

Tasfiyeci ve Bundcu Kosovski, "Luç"ta bize, Avusturyalılar örneğiyle ders veriyor. Fakat, Avusturyalıların 1867 yılından beri bir anayasaya sahip olduklarını ve bunun: 1) 1848 hareketi olmadan, 2) işçi sınıfının ***zaafının,*** Bismarck ve ortaklarına, ünlü "tepeden devrim"le ***bir çıkış yolu bulma*** izni verdiği 1859–1866 yıllarındaki derin devlet krizi olmadan mümkün olmadığını unutuyor. Kossovski, Dan, Larin ve tüm "Luç"çuların bu dersinden ne çıkıyor?

Sadece şu çıkıyor: krizimizin ***kesinlikle*** "tepeden devrim" ruhunda bir çözümünü destekledikleri! Fakat onlarla aynı "çalışma"yı, Stolipinci bir işçi partisi de ***yapar.***

Nereye bakarsak bakalım, Tasfiyecilerde her yerde, hem Marksizmden hem de demokrasiden vazgeçmeyi görüyoruz.

Bundan sonraki makalede ayrıntılı olarak, onların şiarlarımızı, sosyal-demokrat şiarlarımızı budama zorunluluğu üzerine görüşlerini eleştireceğiz.

VI

Geriye, Marksist şiarların Tasfiyeciler tarafından budanmasını incelemek kalıyor. Bu amaçla, onların Ağustos Konferansı kararlarını ele almak en iyisi olurdu, fakat anlaşılır nedenlerle bu kararların incelenmesi sadece yurtdışında yayınlanan bir gazetede mümkündür. Burada "Luç"u almak zorundayız, o, L. S.'nin bir makalesinde (No. 108–194), Tasfiyeciliğin tüm özünün ve ruhunun dikkate şayan tamlıkta bir sunusunu veriyor.

Bay L. S. şöyle yazıyor:

> "... Temsilci Muranov şimdiye dek yalnızca üç kısmi talebi, Lenin yandaşlarının seçim platformunun üstüne kurulu olduğu üç direği tanı-

yor: devlet rejiminin tamamen demokratikleştirilmesi, sekiz saatlik işgünü ve toprak ve arazinin köylülere devri. 'Pravda' da bu bakış açısında ısrar ediyor. Biz ise, tüm Avrupa sosyal-demokrasisi gibi" (siz bunu "bizde tanrıya şükür bir anayasa olduğunu temin eden Milyukov gibi biz de" diye okuyun) "kısmi talepler yükseltmede, ancak işçi sınıfının günlük mücadelesiyle uyum içindeyse başarılı olabilecek bir ajitasyon aracı görüyoruz. Biz sadece, bir yandan işçi hareketinin daha da gelişmesi için ilkesel önemi olan, öte yandan ise kitleler için aktüel olabilecek şeylerin, verili anda sosyal-demokrasinin dikkatini yoğunlaştırmak zorunda olduğu kısmi talepler olarak ortaya konabileceğini düşünüyoruz. 'Pravda'nın ön plana çıkardığı üç talepten, işçinin günlük mücadelesinde sadece sekiz saatlik işgünü bir rol oynar ve oynayabilir. Diğer iki talep, verili anda gerçi propaganda konusu olabilir, ama ajitasyon konusu olamaz. Propaganda ve ajitasyon arasındaki farka ilişkin, G. V. Plehanov'un 'Açlığa Karşı Mücadele' broşüründeki mükemmel sayfalara bakınız" (L. S. burada yaş tahtaya basıyor: Plehanov'un L.S.'nin kopya ettiği "Ekonomistler"le 1899-1902 yıllarındaki polemiğini anımsamak ona "acı" veriyor!).

"Sekiz saatlik işgünü dışında, gerek işçi hareketinin gereklerinin gerekse de Rus yaşamının tüm seyrinin yükselttiği demekleşme özgürlüğü talebi, her türlü örgütlenme özgürlüğü ve bununla bağıntılı olarak toplantı ve yazılı ve sözlü ifade özgürlüğü talebi, böyle bir kısmi talep olarak görünüyor."

İşte Tasfiyecilerin taktiği. Lütfen dikkat ediniz, L. S.'in "tam demokratikleşme vs." sözleriyle dolamladığı şey, "toprağın köylülere devri" dediği şey, "kitleler için aktüel" ***görünmüyor*** ve "işçi hareketinin gerekleri" ve "Rus yaşamının tüm seyri" tarafından talep ***edilmiyor!!*** [75] Bu görüşler ne kadar da eski ve Rus Marksist pratiğinin ***tarihini***, onun demokrasinin görevlerinden vazgeçen "Ekonomistler"e karşı uzun süreli mücadelesini anımsayanlar için ne kadar da tanış! "Luç", ***o sıralar*** işçileri liberal yola sokmaya çabalayan Prokopoviç ve Kuskova'nın görüşlerini kopya etmekte ne kadar yetenekli!

Fakat "Luç"un değerlendirmelerini daha yakından inceleyelim. Sağduyu açısından bakıldığında bu değerlendirmeler düpedüz delice birşeydir. Gerçekten de, aklını yitirmiş olmaksızın, ortaya konan "köylü" (yani köylülerin lehine) talebin, kitleler için aktüel ***olmadığı***

ve "işçi hareketinin gerekleri" ve "Rus yaşamının tüm seyri" tarafından *yükseltilmediği* iddia edilebilir mi? Bu sadece yalan değil, aynı zamanda çok vahim bir saçmalıktır. Rusya'da 19. yüzyılın tüm tarihi, "Rus yaşamının tüm seyri" bu sorunu *yükseltmiş,* onu aktüel ve son derece aktüel *kılmıştır* ve bu Rusya'nın tüm *yasamasında* da ifadesini bulmuştur. "Luç" böyle korkunç bir yalana nasıl varabildi?

Buraya varmak zorundaydı, çünkü "Luç" liberal politikaya tabi oldu, liberaller ise köylü taleplerini reddederken (ya da "Luç" gibi bir kenara iterken) kendi kendilerine sadıktırlar. Liberal burjuvazi bunu yapıyor, çünkü onun *sınıfsal* konumu onu, büyük toprak sahipleriyle akrabalık kurmaya ve halk hareketine karşı olmaya zorluyor.

"Luç", liberal büyük toprak sahiplerinin düşüncelerini işçiler arasına taşıyor ve demokratik köylülüğe ihanet ediyor.

Devam. Yalnızca dernekleşme özgürlüğü mü "aktüel"? Ya kişi dokunulmazlığı? Polis nezaretinin ve keyfiliğin ortadan kaldırılması? Ve genel vs. oy hakkı? Tek meclis sistemi? Vs....? Okumuş her işçi, yakın geçmişi tanıyan herkes, tüm bunların aktüel olduğunu çok iyi bilir. Binlerce makale ve konuşmada tüm liberaller bütün bunların aktüel olduğunu tanıyorlar. O zaman "Luç", *özgürlükler arasında* en önemlisi de olsa, neden yalnızca bir tanesini güncel olarak tanıdı ve politik özgürlüğün, demokrasinin, anayasal rejimin temel koşullarının üstüne bir çizgi çekti, geri plana itti, onları "propaganda" arşivine kaldırdı ve ajitasyondan çıkardı?

Yalnızca ve yalnızca, *liberaller için kabul edilemez* olan hiçbir şeyi "Luç" kabul etmediği için.

Kitleler için aktüellik, işçi hareketinin gerekleri ve Rus yaşamının seyri bakış açısından, Muranov'un üç talebiyle "Pravda"nınkiler (kısaca: tutarlı Marksistlerin talepleri diyelim) arasında hiçbir fark yoktur. Gerek işçilerin gerekse köylülerin talepleri ve genel politik talepler kitleler için *aynı şekilde* aktüeldir ve *aynı şekilde* gerek işçi hareketinin gerekleri gerekse de "Rus yaşamının bütün seyri" tarafından yükseltilmektedirler. Ilımlılık ve titizlik yandaşlarımızın pek sevdiği kısmi talepler bakış açısından her üç talep de türdeştir: nihai he-

defe kıyasla bunlar kısmi taleplerdir, ancak örneğin genelde "Avrupa" açısından çok yüksek taleplerdir.

Öyleyse neden "Luç" sekiz saatlik işgününü alıp geri kalanları reddediyor? Neden işçilerin ***yerine,*** sekiz saatlik işgününün günlük mücadelelerinde bir rol oynadığı, genel-politik ve köylü taleplerinin ise böyle bir rol ***oynamadığına*** karar verdi? Gerçekler bize bir yandan, işçilerin günlük mücadelede gerek genel-politik gerekse de köylü taleplerini koyduklarını, öte yandan ise sık sık işgününde mütevazı kısaltmalar için ***mücadele ettiklerini*** söylüyor.

O halde söz konusu olan nedir?

Söz konusu olan, kendi liberal darkafalılığını herzamanki gibi kitlelerin üstüne, tarihin seyrine vs. ***yıkan*** "Luç"un reformizmidir.

Reformizm genelde, insanların kendilerini eski, egemen sınıfın ana temellerini ortadan kaldırmayı gerektirmeyen değişiklikler için, bu temellerin ***korunmasıyla bağdaştırılabilir*** değişiklikler için ajitasyonla sınırlamalarından ibarettir. Sekiz saatlik işgünü, sermayenin iktidarının korunmasıyla bağdaştırılabilir. Rus liberalleri, işçileri kazanmak için, bu talepleri ("mümkün olduğunca") bizzat imzalamaya hazırdırlar. "Luç"un "ajitasyonu"nu yapmak istemediği talepler, kapitalizm öncesi, derebeylik döneminin temellerinin korunmasıyla ***bağdaşmazdır.***

"Luç" ajitasyondan özellikle, büyük toprak sahiplerinin iktidarının ortadan kaldırılmasını değil, sadece iktidarın ve ayrıcalıkların paylaşılmasını isteyen liberaller için kabul edilemez olan şeyleri çıkarıyor. "Luç", reformizmin bakış açısıyla bağdaşmaz olan şeyleri çıkarıyor.

İşin özü budur.

Ne Muranov, ne "Pravda", ne de Marksistler kısmi talepleri reddetmiyorlar. Bu saçmalıktır. Bir örnek: sosyal sigorta.[76] Biz, kısmi talepler gevezeliğiyle ***reformizmin* halkı *dolandırmasını*** reddediyoruz. Bugünün Rusyası'ndaki ***liberal reformizmi*** reddediyoruz, çünkü ütopiktir, menfaatperest-yalancıdır, anayasa hayalleri üzerine inşa edilmiştir ve büyük toprak sahipleri önünde dalkavukluk ruhuyla dolu-

dur. Sorun budur, ve "Luç" bunu bir bütün olarak "kısmi talepler" lakırdılarıyla çarpıtmaya ve gizlemeye çalışıyor, oysa bizzat kendisi, gerek Muranov'un gerekse de "Pravda"nın belli "kısmi talepleri" reddetmediklerini itiraf ediyor.

"Luç", Marksist şiarları buduyor, onları zorla dar, liberal, reformist ölçüye sokuyor ve bu biçimde işçi saflarına burjuva düşünceleri sokuyor.

Marksistlerin Tasfiyecilere karşı mücadelesi, halk kitleleri üzerinde etki, onların politik aydınlanması ve eğitimi uğruna ileri işçilerin liberal burjuvalara karşı mücadelesinin ifadesinden başka bir şey değildir.

Nisan–Haziran 1913

II

YÜKSELİŞ YILLARI 1912–1914

RSDİP PRAG ULUSAL KONFERANSI'NIN KARARLARINDAN[77]

PARTİ'NİN DURUMU VE GÖREVLERİ ÜZERİNE

Konferans herşeyden önce. Aralık 1908 Parti Konferansı'nın aldığı 3 Haziran Rejimi ve Parti'nin Görevleri Üzerine kararı onaylar.* Konferans, bir yandan bütün 3 Haziran rejiminin tarihsel önemi ve sınıf karakteri üzerine, öte yandan devrimci krizin yükselişi üzerine tezleri, geçen üç yılın olaylarıyla tam olarak onaylanmış olan bu kararın özel önemine işaret eder.

Konferans bu olaylar içinde özellikle şunların altını çizer:

a) Gerek çiftlik beylerinin ve büyük burjuvazinin hükümet partilerinin gerekse de pratikte, karşı-devrimci liberalizmin karşı-devrimci çıkarlarını ona bağladığı Çarlığın tarım politikası, kırda bir ölçüde istikrarlı burjuva ilişkilerin oluşmasına sadece yol açmamakla kalmadı, halkın durumunun olağanüstü kötüleşmesi ve ülkenin üretici güçlerinin korkunç bir israfı anlamına gelen köylülüğü kitlesel kıtlıktan bile kurtarmadı.

b) Modern kapitalist devletlerin uluslararası rekabet sahnesinde güçsüz olmaya devam eden ve Avrupa'da gittikçe daha çok geri plana itilen Çarlık, şimdi koyu gerici aristokrasi ve güçlenen sanayi burjuvazisiyle ittifak içinde, talancı çıkarlarını, her şeyden önce kenar bölgelere karşı, tüm ezilen milliyetlere karşı, kültürel olarak daha gelişmiş

* *Bkz. elinizdeki cilt, s. 22* ***—Alm. Red.***

bölgelere (Finlandiya, Polonya, Kuzey-Batı Bölgesi) karşı yönelen vahşi bir "milliyetçi" politika yoluyla ve devrimci özgürlük mücadelesi içinde bulunan Asya halklarına (İran, Çin) karşı yönelen sömürgeci fetih yoluyla tatmin etmeye çalışıyor.

c) Ekonomik canlanma, köylülüğün ekonomik durumunun tamamen bozulmasıyla, otokrasinin talancı bütçe politikasıyla ve bürokratik aygıtın parçalanmasıyla büyük ölçüde felce uğruyor, öte yandan artan pahalılık işçi sınıfının ve geniş halk kitlelerinin sıkıntısını şiddetlendiriyor.

d) Bunun sonucunda geniş halk kitlelerinde, Üçüncü Duma'nın varolduğu beş yıl içinde, geniş halk kitlelerinin durumunu iyileştirmek için Duma'da istek, beceri ve güç bulunmadığı ve orada egemen olan partilerin halk düşmanı olduğu inancı gittikçe pekişiyor.

e) Geniş demokrasi çevrelerinde ve ilk planda proletarya arasında politik bir canlanmanın başlangıcı algılanabiliyor. 1910–11 yıllarının işçi grevleri, gösterilerin ve proleter mitinglerin başlaması, kentli burjuva demokrasisi arasında başlayan hareket (öğrenci grevleri, vs.) — bütün bunlar kitlelerin 3 Haziran rejimine karşı artan devrimci ruh halinin semptomlarıdır.

Bütün bu olgulardan hareketle Konferans, 1908 Aralık Konferansı'nın kararında ayrıntısıyla gösterilen, Parti'nin önüne konmuş bütün o görevleri onaylar ve köylülüğü peşinden sürükleyen proletaryanın iktidarı ele geçirme görevinin Rusya'da demokratik devrimin görevi olmaya devam ettiğine özellikle işaret eder. Konferans yoldaşların dikkatini özellikle:

1) her şeyden önce, proletaryanın ileri kitlelerinin uzun süreli sosyalist eğitimi, örgütlenmesi ve birleştirilmesi çalışmasının gündemde durmaya devam ettiğine;

2) çeşitli legal olanaklardan şimdiye kadar olduğundan daha çok yararlanan, proletaryanın ekonomik mücadelesini yönetebilecek olan ve gittikçe sıklaşan politik eylemlerini tek başına yönetebilecek durumda olan RSDİP'in illegal örgütünün yeniden inşası için daha güçlü bir çalışmanın gerekliliğine;

3) sistemli bir politik ajitasyonun örgütlenmesi ve yaygınlaştırılması, aynı şekilde, başlayan kitle hareketinin, Parti'nin kısıtlanmamış şiarlarının bayrağı altında çok yönlü desteklenmesi ve geliştirilmesi gerekliliğine çeker. Çarlık monarşisinin politikasına karşı cumhuriyetçi propaganda, başka şeylerin yanı sıra yaygın olarak yürütülen, şiarların kısıtlanması ve çalışmanın mevcut "legalite" sınırları içine sıkıştırılması propagandasına karşı da özellikle vurgulanmalıdır.

TASFİYECİLİK UZERİNE VE TASFİYECİLER GRUBU ÜZERİNE

1) RSDİP'in neredeyse dört yıldır, Aralık 1908 Parti Konferansı'nda

> "Parti entelektüellerinin belli bir bölümünün, RSDİP'in mevcut örgütünü tasfiye etme ve onun yerine ne pahasına olursa olsun legalite çerçevesinde —bu, Parti programından, taktiğinden ve geleneğinden açıkça vazgeçme pahasına satın alınsa da— şekilsiz bir birleşmeyi geçirme çabası"

olarak tanımlanan Tasfiyeci akıma karşı kararlı bir mücadele yürüttüğünü;

2) MK Plenumu'nun Ocak 1910'da bu akıma karşı mücadeleyi devam ettirerek, onu oybirliğiyle burjuvazinin proletarya üzerindeki etkisinin ifadesi olarak nitelediği ve Tasfiyecilikle tam kopuşu, aynı şekilde, sosyalizmden bu burjuva sapmanın kesin olarak aşılmasını gerçek parti birliğinin ve Bolşeviklerle Menşeviklerin eski fraksiyonlarının kaynaşmasının bir şartı haline getirdiğini;

3) "Naşa Zarya" ve "Dyelo Jizni" dergileri çevresinde gruplaşan Sosyal-Demokratların bir kesiminin, tüm parti kararlarına ve 1910 Ocak Plenumu'nda tüm fraksiyon temsilcilerinin üstlendiği yükümlülüklere rağmen, tüm Parti tarafından proletarya üzerinde burjuva etkinin ürünü olarak karakterize edilen akımın savunmasını açıkça üstlendiğini;

4) eski Merkez Komitesi üyeleri Mihail, Yuri ve Roman'ın 1910 ilkbaharında sadece MK'ya girmeyi reddetmekle kalmayıp, aynı

zamanda yeni üyelerin koopte edilmesi amacına yönelik tek bir oturuma bile katılmayı reddettikleri ve Parti MK'sının salt varlığını bile "zararlı" gördüklerini açıkça bildirdiklerini;

5) Tasfiyecilerin adı geçen ana yayınları "Naşa Zarya" ve "Dyelo Jizni"nin, özellikle 1910 Plenumu'ndan sonra, kesinlikle ve tüm çizgi boyunca Tasfiyeciliğe yöneldikleri, "illegal partinin önemini" (Plenumun kararlarına rağmen) yalnızca "küçültmek"le kalmayıp, doğrudan reddettikleri, Parti'yi bir "ceset" olarak, artık tasfiye olmuş olarak nitelendikleri, illegal partinin restorasyonunu "gerici bir ütopya" olarak adlandırdıkları, illegal partiye legal dergilerin sütunlarında iftira ve hakaret yağdırdıkları, işçileri, parti hücrelerini ve parti hiyerarşisini "ölü" olarak görmeye çağırdıklarını vs.;

6) tüm Rusya'da parti üyelerinin, fraksiyon farkı gözetmeksizin, bir Parti konferansı toplanması güncel çalışmasında birleştiği bir sırada, Tasfiyecilerin tamamen bağımsız grupçuklar olarak ayrıldığı ve partili Menşeviklerin ağır bastıkları yerlerde de (Yekaterinoslav, Kiev) ayrıldıkları ve RSDİP'in yerel örgütleriyle her türlü parti bağını reddettiklerini göz önüne alarak,

Konferans, "Naşa Zarya" ve "Dyelo Jizni" grubunun davranışlarıyla kendini ***kesin olarak Parti dışına çıkardığını*** açıklar.

Konferans, akım ya da nüans farkı gözetmeksizin tüm Partili yoldaşları, Tasfiyecilikle mücadele etmeye, onun işçi sınıfının kurtuluş davasına büyük zararını sergilemeye ve tüm güçleriyle illegal RSDİP'i restore etmeye ve sağlamlaştırmaya koyulmaya çağırır.

PARTI ÇALIŞMASININ KARAKTERI VE ÖRGÜTSEL BİÇİMLERİ ÜZERİNE

Son üç yılın deneyimlerinin, Aralık Konferansı'nda (1908) kabul edilen örgütsel sorun üzerine kararın esaslarını tamamen onayladığını göz önüne alarak ve işçi hareketinde başlayan canlanma zemininde, parti çalışmasının örgütsel biçimlerini aynı yolla, yani çok çeşitli legal işçi birliklerinin mümkün olduğunca dallı budaklı bir ağıyla çevrelen-

miş illegal sosyal-demokrat hücreler yaratma yoluyla, daha da geliştirmenin mümkün olacağı görüşünden hareketle

Konferans şu görüştedir:

1) illegal Parti örgütlerinin ***ekonomik mücadelenin*** (grevler, grev yönetimleri vs.) yönetimine en enerjik katılımı ve bu alanda illegal Parti hücreleri ile sendikalar, özellikle sendikalardaki sosyal-demokrat hücreler arasında ve ayrıca sendika hareketinde aktif bir şekilde yer alan kişiler arasında bir işbirliği kurulması gereklidir;

2) sendikalarda ***sendikal*** ilkeye göre örgütlenmiş sosyal-demokrat hücreler yerel koşullar göz önüne alınarak, mümkün olduğunca, ***teritoryal*** ilkeye göre inşa edilmiş parti hücreleriyle birleştirilmelidir;

3) legal birliklerde —derneklerde, okuma salonlarında, kütüphanelerde, işçilerin çeşitli sosyal derneklerinde— sosyal-demokrat çalışmayı genişletme alanında olabildiğince büyük bir inisiyatif gereklidir, sendika gazetelerinin yayılması ve sendikal basının Marksist doğrultuda etkilenmesi, sosyal-demokrat Duma konuşmalarının değerlendirilmesi, işçiler içinden legal raportörlerin eğitilmesi, (Dördüncü Duma seçimleriyle bağıntılı olarak) bölgelerde, çeşitli caddelerde vs. işçi ve diğer seçim komitelerinin kurulması, seçimlerle bağıntılı olarak kent özyönetim organlarında sosyal-demokrat ajitasyon vs.;

4) illlegal parti hücrelerini sağlamlaştırmak ve sayıca güçlendirmek için, bu hücrelerin yeni, olabildiğince esnek örgütlenme biçimlerini bulmak için, her kentte yönetici illegal parti örgütleri yaratmak ve sağlamlaştırmak için ve "iş borsaları", işyeri parti toplantıları vs. gibi illegal kitle örgütleri biçimlerinin propagandasını yapmak için enerjik önlemler alınmalıdır;

5) propaganda çevreleri mümkün olduğunca günlük ***pratik*** çalışmaya çekilmelidir: illegal sosyal-demokrat ve legal Marksist yazının yayılması vs.;

6) basın yoluyla sistemli sosyal-demokrat ajitasyonun ve özellikle zamanında ve sık yayınlanan illegal bir parti gazetesinin düzenli da-

ğıtımının, hem illegal hücreler arasında hem de legal işçi birlikleri içindeki sosyal-demokrat hücreler arasında örgütsel bağlar kurulması için de büyük öneme sahip olabileceği göz önünde tutulmalıdır.

Ocak 1912

DEVRİMCİ YÜKSELİŞ[78]

Rus proletaryasının şanlı Mayıs grevi ve onunla bağıntılı sokak gösterileri, işçi kalabalıkları önündeki devrimci beyannameler ve devrimci konuşmalar, Rusya'nın devrimci bir yükseliş dönemine girdiğini açıkça gösterdi.

Bu yükseliş asla gökten zembille inmedi. Hayır, Rusya'nın bütün yaşam koşulları tarafından uzun süredir hazırlanıyordu ve Lena'daki kurşuna dizmelerle ve 1 Mayıs'la bağıntılı kitle grevleri bunun başlangıcını sadece kesin olarak belirledi. Karşı-devrimin geçici zaferi, işçilerin kitle mücadelesinin gerilemesiyle kopmaz bir bağ içindeydi. Grevcilerin sayısı, bu mücadelenin yaygınlığı hakkında, sadece yaklaşık olarak da olsa, yine de kesinlikle objektif ve tam bir fikir veriyor.

Devrimden önceki on yılda, 1895–1904 yıllarında, grevcilerin ortalama sayısı (yuvarlak hesap) yılda 43000'di. 1905 yılında bu rakam $2^{3}/_{4}$ milyon, 1906'da 1 milyon, 1907'de $^{3}/_{4}$ milyondu. Devrimin üç yılı, proletaryanın grev mücadelesinin ***dünyada daha önce hiçbir yerde görülmemiş*** yükselişiyle karakterizedir. 1906 ve 1907 yıllarında başlayan tavsayışı 1908'de kesin olarak ortaya çıktı: 175.000 grevci. Koyu gerici toprak sahiplerinin ve ticaret ve sanayi kodamanlarının Duması'yla ittifak içinde Çar'ın otokrasisini yeniden kuran 3 Haziran 1907 hükümet darbesi, kitlelerin devrimci enerjisinin tavsamasının kaçınılmaz sonucuydu.

1908–1910 arası üç yıl, en gerici karşı-devrimin dizginsizce tahribat, liberal-burjuva döneklik ve proleter bunalım ve şaşkınlık dönemiydi. Grevcilerin sayısı sürekli geriliyordu, 1909 yılında 60.000'e ve 1910 yılında hatta 50.000'e düştü.

Fakat 1910 sonundan beri hissedilir bir değişim başlıyor. Liberal Muromtsev'in ve Leo Tolstoy'un ölümü nedeniyle yapılan gösteriler ve aynı şekilde öğrenci hareketi,[79] rüzgârın yönünün değiştiğine, demokratik kitlelerin ruh halinde belli bir dönemecin başlamış olduğuna açıkça işaret ediyor. 1911 yılı bize işçi kitlelerinin yavaş yavaş bir ***saldırıya*** geçişini gösteriyor: grevcilerin sayısı 10.000'e çıkıyor. Çeşitli yönlerden, karşı-devrimin zaferinin yolaçtığı yorgunluğun ve hareketsizliğin geçmekte olduğunu, gelişmenin yeniden devrim yolunu ***tuttuğunu*** gösteren işaretler geliyor. RSDİP Ulusal Konferansı Ocak 1912'de durum değerlendirmesinin özetinde şunu saptadı:

> "Geniş demokrasi çevrelerinde ve ilk planda proletarya arasında politik bir canlanmanın başlangıcı algılanabiliyor. 1910–1911 yıllarının işçi grevleri, gösterilerin ve proleter mitinglerin başlaması, kentli burjuva demokrasisi içinde başlayan hareket (öğrenci grevleri vs.) — bütün bunlar, kitlelerin 3 Haziran rejimine karşı artan devrimci ruh halinin semptomlarıdır" (bkz. Konferans Üzerine "Rapor", s. 18).*

Bu ruh hali bu yılın ikinci çeyreğinin başında artık o kadar gelişmişti ki, kitlelerin bir eyleminde ifadesini buldu ve bir ***devrimci yükseliş*** yarattı. Son bir buçuk yılın olaylarının seyri, bu yükselişte herhangi bir tesadüf olmadığını, başlamasının tamamen yasaya uygun ve Rusya'nın tüm önceki gelişimiyle zorunlu olarak koşullanmış olduğunu tartışmasız biçimde gösteriyor.

Lena'daki kurşuna dizmeler, kitlelerin devrimci ruh halinin kitlelerin devrimci bir yükselişine dönüşmesinin vesilesi oldu. Troçki'nin Viyana "Pravda"sında Tasfiyecilerin ardından tekrarladığı, "koalisyon özgürlüğü [mesleki birlikler halinde birleşme özgürlüğü —ÇN] için mücadelenin gerek Lena'daki trajedinin gerekse de bunun ülkedeki güçlü yankısının ***temelini*** oluşturduğu" liberal buluşundan daha yalancı bir şey yoktur. Lena'daki grevde koalisyon özgürlüğü ne özgül ne de ana talep olarak konmadı. Lena'daki kurşuna dizmeler asla koalisyon özgürlüğünün yokluğunu değil, aksine özgürlük yokluğunu açı-

---

* *Bkz. elinizdeki cilt, s. 157 —**Alm. Red.***

ğa çıkardı... provokasyonları, genel haklardan yoksunluğu ve sınırsız keyfiyeti gösterdi.

"Sosyal-Demokrat" No. 26'da saptadığımız gibi, Lena'daki kurşuna dizmeler, ***tüm*** 3 Haziran monarşisi rejiminin en tam ifadesi idi. Bu olaylar için karakteristik olan, ***haklardan*** biri için, en temel, proletarya açısından en önemli hak için mücadele hiç de değildir. Bunlar için karakteristik olan, ***her*** bakımdan en temel yasallığın yokluğudur. Karakteristik olan, provokatörün, ajanın, gizli polisin, Çarlık hafiyesinin herhangi bir politik vesile olmaksızın kitlesel kurşuna dizme yolunu tutmuş olmasından ibarettir. Tam da Rus yaşamındaki bu genel haklardan yoksunluk, tam da tek tek ***haklar*** için mücadelenin umutsuzluğu ve olanaksızlığı, tam da Çarlık monarşisinin ve onun tüm rejiminin bu ıslah olmazlığı Lena olaylarında öylesine göze batıcı biçimde ortaya çıktı ki, bu olaylar kitleler içinde ***devrimci*** bir ateş ***yaktı.***

Her ne kadar liberaller Lena olaylarına ve Mayıs grevlerine bir sendikal hareket ve bir "haklar" için mücadele karakteri vermeye en büyük gayreti gösterdilerse ve hâlâ da gösteriyorlarsa da, liberal (ve Tasfiyeci) anlaşmazlıklarla gözü kamaşmamış olan herkes için bir başka şey açıktır. Açık olan, 1 Mayıs'tan kısa süre önce çeşitli sosyal-demokrat grupların (ve hatta Sosyal-Devrimci bir işçi grubunun!) Petersburg beyannamesinde özellikle vurgulanan, kitlesel grevin ***devrimci*** karakteridir. "Kronik" bölümünde bu beyannamenin tamamını basıyoruz; Ocak 1912 RSDİP Ulusal Konferansı'nın attığı şiarları tekrarlıyor.[80]

Ayrıca, Lena ve Mayıs grevlerinin devrimci karakterinin en önemli onayı şiarlarda yatrnaz. Şiarlar olguların ifade ettiklerini ***formüle*** etmiştir. Bir bölgeden diğerine sıçrayan kitlesel grev olgusu, bunların muazzam artışı, yayılmalarındaki hız, işçilerin ataklığı, gittikçe sıklaşan mitingler ve devrimci konuşmalar, Mayıs kutlamasına katılım nedeniyle verilen cezaların ortadan kaldırılması talebi, Birinci Rus Devrimi'nden tanıdığımız politik ve ekonomik grevlerin birleşti-

rilmesi — bütün bunlar, ***kitlelerin devrimci yükselişinden*** ibaret olan hareketin gerçek karakterine kusursuz bir berraklıkla işaret eder.

1905 yılının deneyimlerini anımsayalım. Olaylar bize, devrimci kitle grevi ***geleneğinin*** işçiler arasında ***canlı*** olduğunu ve işçilerin bu geleneği derhal kavrayıp canlandırdığını gösteriyor. 1905 yılında grev hareketinin beklenmedik yükselişi, ilk çeyrek yılda 810.000 grevci ve son çeyrekte 1.277.000 grevci ortaya çıkardı, ve ekonomik grev politik grevle birleştirildi. Lena grevleri yaklaşık hesaplara göre 300.000 işçiyi, Mayıs grevleri 400.000'e varan işçiyi kapsadı ve grevler hâlâ büyümeye devam ediyor. Gazetelerin —hatta liberal basınınkilerin bile— her sayısı, grev alevinin çevresine nasıl yayıldığı hakkında haberler veriyor. 1912 yılının ikinci çeyreği henüz tamamen dolmadı, fakat daha şimdiden, 1912 yılının devrimci yükselişinin başlangıcının, grev hareketinin boyutu açısından, 1905 yılı başlangıcından ***geri kalmadığı, bilakis onu fazlasıyla aştığı*** gerçeği kesinlikle ortaya çıkıyor!

Ajitasyonun, sarsıp uyandırmanın, kitleleri birleştirip mücadele içine çekmenin bu proleter yöntemini ilk kez Rus devrimi geniş boyutlarda geliştirdi. Proletarya şimdi de bu yöntemi tekrar uyguluyor, hem de daha sıkı bir biçimde. Proletaryanın devrimci öncüsünün bu yöntemle gerçekleştirdiğini dünyanın hiçbir gücü gerçekleştiremez. Dev bir alana yayılmış, parçalanmış, ezilmiş, haklardan yoksun, bilisiz olan ve bir resmi makamlar, polis, casus sürüsü tarafından "kötü etkiler"den korunan 150 milyon nüfuslu muazzam bir ülke — ***tüm*** bu ülke kaynıyor. İşçilerin ve köylülerin en geri tabakaları grevcilerle dolaylı ya da dolaysız temasa geliyorlar. Yüzbinlerle devrimci ajitatör birden ortaya çıkıyor, bunların etkisi, alt tabakalarla, kitleyle kopmaz biçimde bağlı oluşlarıyla ve onların saflarında kalmalarıyla, ***her*** işçi ailesinin en acil gereksinimleri için mücadele etmeleriyle ve bu günlük ekonomik sıkıntılar için dolaysız mücadeleyi politik protesto ve monarşiye karşı mücadeleyle birleştirmeleriyle sonsuz derecede artıyor. Çünkü karşı-devrim milyonların ve on milyonların içine monarşiye karşı yakıcı nefreti ve kendi rollerini anlamalarının tohumlarını taşıdı ve şimdi başkentlerin ileri işçilerinin mevcut şiarı: Yaşasın De-

mokratik Cumhuriyet!, aralıksız binlerce kanaldan, her grevin peşi sıra, geri kalmış tabakalara, uzak taşraya, "halk"a, "Rusya'nın derinliklerine" nüfuz ediyor.

"Ruskiye Vyedomosti" tarafından konukseverce kabul edilen ve "Reç" tarafından sempatiyle yeniden basılan liberal Severyanin'in grev üzerine gözlemi olağanüstü karakteristiktir:

> "İşçilerin Mayıs grevine ekonomik ya da herhangi başka (!) talepler katmaları için herhangi bir neden var mı?" — diye soruyor Bay Severyanin ve yanıtlıyor: "Olmadığını iddia ediyorum. Her ekonomik greve şansların ciddiyetle düşünülüp taşınılmasından sonra başlanabilir ve başlanmalıdır... Bu yüzden, bu tür grevleri tam da 1 Mayıs anıyla ilişkilendirmek her şeyden önce temelsizdir... Garip de geliyor: uluslararası işçi bayramı kutlanıyor ve bu vesileyle şu ya da bu cins basma için yüzde onluk bir ücret artışı talep ediliyor."

Bir liberal böyle argüman yürütüyor! Ve bu sınırsız banalite, alçaklık ve adilik, demokrat sayılmak istenen "en iyi" liberal gazeteler tarafından onaylanarak yeniden basılıyor!

Bir burjuvanın en kaba kişisel çıkarı, bir karşı-devrimcinin en adi korkaklığı — liberalin gösterişli gevezelikleri ardında işte bu vardır. O, işverenlerin ceplerini korumak istiyor. "Koalisyon özgürlüğü" için "onurlu" ve "zararsız" bir gösteri istiyor! Proletarya ise bunun yerine, kitleleri, politika ve ekonomiyi ayrılmaz biçimde birleştiren ***devrimci*** greve çekiyor, işçi yaşamının derhal düzeltilmesi mücadelesindeki başarı dolayısıyla en geri tabakaları cepheye yaklaştıran ve aynı zamanda halkı ***Çarlık monarşisine karşı*** çıkaran greve çekiyor.

Evet, 1905 yılının deneyimi, derin ve büyük bir kitle grevleri geleneği yaratmıştır. Ve Rusya'daki bu grevlerin neye yol açtığı unutulmamalıdır. Israrlı kitle grevleri bizde ayrılmaz biçimde ***silahlı ayaklanmayla*** bağlıdır.

Sakın bu sözler yanlış yorumlanmasın. Bu asla bir ***ayaklanma*** çağrısı değildir. Böyle bir çağrı şu anda son derece akılsızca olurdu. Burada söz konusu olan, Rusya'da grev ve ayaklanma arasında bir ***bağ*** kurulmasıdır.

1905 ayaklanması nasıl ***gelişti?*** İlkin, kitle grevleri, gösteriler ve mitingler yoluyla kalabalıkların polis ve askeriyeyle çatışmaları sıklaştı. İkinci olarak, kitle grevleri köylülüğü bir dizi tekil, dağınık, yarı kendiliğinden ayaklanmalara sevketti. Üçüncü olarak, kitle grevleri çabucak ordu ve donanmaya sıçradı, ekonomik zeminde çatışmalara ("bezelye isyanları" vs.) ve sonra ayaklanmalara yol açtı. Dördüncü olarak, ***bizzat*** karşı-devrim, pogromlarla, demokratlara kötü muamelelerle vs. içsavaşı başlattı.

1905 Devrimi asla, liberaller vs. arasındaki döneklerin zannettikleri gibi, "fazla ileriye gittiği" için, Aralık ayaklanması "yapay" olduğu için yenilgiyle sonuçlanmadı. Tersine, yenilginin nedeni, ayaklanmanın ***yeterince ileriye*** gitmemiş, zorunluluğunun bilinci yeterince yayılmamış ve devrimci sınıflar tarafından yeterince köklü kavranmamış olması ve ayaklanmanın tek kişiymişçesine, kararlı, örgütlü, eşzamanlı, saldırgan olmamasıydı.

Şimdi, şu anda ***ayaklanmanın gelişmesi*** için algılanabilecek işaretlerin olup olmadığına bakalım. Devrimci coşkuya kapılmamak için, tanık olarak ***Oktobristleri*** alıyoruz. Petersburg'daki Alman Oktobristler Birliği'nin büyük bölümü, Kadetlerin özel bir teveccüh gösterdiği ve olayları "objektif" olarak gözlemleme konusunda diğer Oktobristlerden ve Kadetlerden daha yetenekli olan, hükümeti bir devrimle korkutma hedefini önüne koymayan sözümona "solcu" ve "anayasal" Oktobristlere dahildir.

Bu Oktobristlerin organı, "St. Petersburg Gazetesi", 6 [19] Mayıs tarihli haftalık politik aktüalitede şunları yazıyor:

> "Mayıs geldi. Mayıs'ın gelişi, havalar bir yana, genellikle saray sakinlerinin pek hoşuna gitmez, çünkü bir ***proleter 'bayram'ıyla*** başlar. Bu yıl, işçiler daha Lena gösterilerinin etkisi altında oldukları için, 1 Mayıs özellikle tehlikeliydi. Çeşitli grev ve gösteri söylentileriyle dolu büyük kent havasında yangın kokusu vardı. Güvenilir polisimiz hissedilir derecede sinirliydi, ev aramaları yaptı, kimi kişileri tutukladı, sokak gösterilerini önlemek için büyük devriye birlikleri örgütledi. Polisin, işçi gazetelerinin redaksiyonlarını aramaktan ve redaktörlerini alıp götürmekten daha akıllıca bir şey düşünememesi, işçilerin kukla alaylarını yönetmekte kullanılan ipler hakkında özellikle derin bir bil-

giye sahip olunmadığını kanıtlıyor. Bu ipler mevcuttur. Grevlerin disiplinliliği ve daha birçok husus bunu gösteriyor. Bu Mayıs grevi bu nedenle bu kadar ürkütücüdür, bugüne kadarkilerin en büyüğüydü — büyük ve küçük atölyelerin 100, hatta 150 bin işçisi grev yaptı. Bu barışçıl bir resmigeçitti sadece, fakat bu ordunun birlik-beraberliği dikkat çekti. Ve işçilerin yapay heyecanıyla el ele, daha başka huzursuz edici olaylar gündeme geldiği için, bu daha da çok dikkat çekti. Donanmamızın çeşitli gemilerinde, devrimci propaganda nedeniyle ***bahriyeliler*** tutuklandı. Basına sızan tüm haberlere bakılırsa, zaten az sayıda olan savaş gemilerimizde durum pek iyi değildir. ***Demiryolcular*** da akılları rahatsız ediyor. Gerçi hiçbir yerde grev olmadı, hatta bir grev örgütleme çabası bile olmadı, ama tutuklamalar —özellikle Nikolai Demiryolu İstasyon Şefinin yardımcısı A. A. Uşakov'unki gibi göze batıcı tutuklamalar— burada da belli bir tehlikenin varlığına işaret ediyor.

Olgunlaşmamış işçi kitlelerinin devrimci girişimleri elbette ki Duma seçimlerinin sonucunu ancak olumsuz etkileyebilir. Bu girişimler ... Çar'ın Manuhin'i[81] ataması ve Devlet Şurası'nın işçi sigortasını kabul etmesi karşısında daha da anlamsızlaşıyor...!!"

Bir Alman Oktobristi böyle yargıda bulunuyor. Biz ise kendi cephemizden, bahriyeliler hakkında, "Novoye Vremya"nın meseleyi abarttığını ve şişirdiğini kanıtlayan eksiksiz yerel raporlar aldığımızı belirtiyoruz. Ohrana'nın provokatörce "çalıştığı" açıktır. Zamansız ayaklanma girişimleri akılsızlığın daniskası olur. İşçilerin öncü müfrezesi, Rusya'da zamanlı —yani muzaffer— bir silahlı ayaklanmanın temel önkoşullarının, işçi sınıfının demokratik köylülük tarafından desteklenmesi ve ordunun aktif katılımı olduğunu kavramak zorundadır.

Devrimci dönemlerde kitle grevlerinin kendi objektif mantığı vardır. Her yöne doğru yüzbinlerce ve milyonlarca kıvılcım saçarlar — ve en uç noktaya vardırılmış kin, duyulmadık açlık ıstırabı, sınırsız keyfiyet, "dilenci"nin, "mujik"in, sıradan askerin utanmazca ve sinik aşağılanması kolayca ateş alan bir malzeme olarak çepeçevre yatmaktadır. Darkafalı ve kana susamış Nikola Romanov'un saray çevresi tarafından gizlice beslenen ve yönetilen Kara Yüzler'in dizginsiz anti-Semitik pogrom kışkırtmaları da buna eklenmelidir... "Böyleydi ve

böyle kalacaktır", diyordu Bakan Makarov ve bu kâhince sözler kendi tepesine, sınıfının ve toprak beyi Çar'ın tepesine geri düşüyor!

Kitlelerin devrimci yükselişi, her sosyal-demokrat işçiye, her dürüst demokrata büyük ve sorumlulukla dolu görevler yüklüyor. "Kitlelerin başlayan hareketinin" (şimdi artık şöyle denmek zorunda: kitlelerin ***başlamış olan devrimci*** hareketinin) "çok yönlü desteklenmesi ve Parti'nin eksiksiz gerçekleştirilecek şiarlarının bayrağı altında genişletilmesi" — RSDİP Ulusal Konferansı bu görevleri böyle tanımladı. Parti'nin şiarları —demokratik cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü, tüm büyük toprak mülkiyetine elkonması—, ***tüm*** demokrasinin şiarları, ***halk*** devriminin sloganları haline gelmek zorundadır.

Kitlelerin hareketini desteklemek ve genişletmek için, ***örgüte ve bir kez daha örgüte*** ihtiyaç vardır. İllegal bir parti olmadan bu çalışma gerçekleştirilemez ve bunun üzerine konuşmanın hiçbir anlamı yoktur. Kitlelerin saldırısını destekleyip genişletmede, 1905 yılının deneyimi dikkatle göz önüne alınmalıdır; ayaklanmanın zorunluluğu ve kaçınılmazlığı açıklanmalı ve bu tür *zamansız* girişimlere karşı uyarılmalı ve engellenmelidir. Kitle grevlerinin büyümesi, başka sınıfların mücadeleye çekilmesi, örgütlerin durumu, kitlelerin ruh hali — tüm bunlar, kendiliğinden, Çarlık monarşisine karşı devrimin ortak, kararlı, saldırgan, kayıtsız şartsız atak hücumunda tüm güçlerin birleşmesi gerektiği anı işaret edecektir.

Muzaffer devrim olmadan Rusya'da özgürlük olmayacaktır.

Çarlık monarşisi, proleter-köylü ayaklanmasıyla devrilmeden Rusya'da muzaffer devrim olmayacaktır.

Haziran 1912.

RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ'NDE MEVCUT DURUM ÜZERİNE

Almanya Sosyal-Demokrat Partisi Parti Başkanlığı'na[82]

Değerli yoldaşlar!

Letonya Sosyal-Demokrasisi Yurtdışı Komitesi'nin size hitaben 24 Haziran tarihli yazısının kopyası bir süre önce elimize geçti. Bilgi sahibi hiç kimsenin bu planı ciddiye almayacağını düşündüğümüzden Letonyalıların bu garip planı hakkında sizleri aydınlatmayı gereksiz görmüştük. Fakat bize gönderdiğiniz 22 Temmuz tarihli mektubunuzdan, bu planı kabul etmeye niyetlendiğinizi şaşırarak gördük. Bu bizi, buna karşı size yönelik kesin bir protesto yükseltmeye zorluyor. Başkanlığın bu niyeti, Partimizdeki (Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nde) bir bölünmeye ve yeni bir karşıt partinin oluşmasına yardım etme çabasından başka bir şey değildir. Bu, tüm Enternasyonal'de bugüne kadar görülmedik bir şeydir. İddiamızı Alman yoldaşlara tam olarak kanıtlayacağız.

OCAK 1912'DEN BERİ RUSYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ'NDE DURUM

Ocak 1912'de, Rusya Sosyal-Demokrat Işçi Partisi'nin Petersburg, Moskova, Moskova Bölgesi, Kazan, Saratov, Tiflis, Bakû, Nikolayev, Kiev, Yekaterinoslav, Vilna ve Dvinsk örgütleri delegelerinden

oluşan Tüm-Rusya Konferansı yapıldı. Bu Konferans Parti'yi restore etti ve Tasfiyeciler tarafından yok edilmiş olan bir Merkez Komitesi seçti, bu arada Konferans bu Tasfiyecileri Parti dışı ilan etmek zorunda kaldı. (Bkz. Başkanlık'a gönderilen "Vorwärts'in İsimsizi ve Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nde Durum"[83] broşürü; aynı broşürde Tasfiyecilerin, ulusal örgütlerin, Polonyalıların, Letonyalıların, Bund'un ve yurtdışı grupların protestolarına değinilmiştir.)

Yine Ocak'ta, Tasfiyecilerin ve dostlarının "Genel Parti Konferansı" olarak adlandırdıkları yeni bir konferansın toplanması için bir Organizasyon Komitesi[84] oluşturulması amacıyla bir görüşme yapıldı.

Başkanlık'a gönderilen 24 Haziran tarihli yazıda Letonyalılar bu "Organizasyon Komitesi"ni şu örgüt ve akımların oluşturduğunu iddia ediyorlar: Bund, Letonya Sosyal-Demokratları, Kafkasya Bölge Komitesi, Menşevik "Golos Sosyal-Demokrata", Viyana "Pravda"sı ve "Vperyod" grubu.

Yani bir yanda, Rus örgütleri, yani Rusya'da faaliyet gösteren örgütler tarafından Konferans'ta seçilen Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi Merkez Komitesi (karşıtları ona Leninist Akım diyor), diğer yanda, "genel" Parti Konferansı'nın toplanmasını vaat eden sözümona Organizasyon Komitesi.

ŞİMDİYE KADAR YANSIZ OLAN RUS SOSYAL-DEMOKRATLARI, SÖZÜMONA ORGANİZASYON KOMİTESİ İLE NASIL BİR İLİŞKİ İÇİNDEDİR?

Parti'nin Tasfiyeciler tarafından yok edilmesine karşı şiddetle mücadele eden en tanınmış Menşevik, Plehanov, çağrılmış olmasına rağmen Ocak'taki Parti Konferansı'na gelmedi. Nisan 1912'de, Organizasyon Komitesi temsilcileriyle yazışmalarını yayınladı (bkz. "Dnevnik Sosyal-Demokrata", No. 16).

Plehanov, Bund'un mevcut Parti örgütlerinin bir konferansını değil, bilakis ***"kurucu", yani yeni bir parti kuracak olan bir konferans*** topladığını açıklayarak, sözümona Organizasyon Komitesi'ne katılmayı reddetti. Gerçekte sadece Organizasyon Komitesi'ni destekleyen sözümona inisiyatif grupları, Plehanov'un iddiasına göre, Partiye dahil olmayan ve yeni bir parti kurmak isteyen Tasfiyeci gruplardır. "Yeni Konferans Tasfiyeciler tarafından toplanıyor", diye yazdı Plehanov Nisan 1912'de.

Haziran'da bu Organizasyon Komitesi'ne ait "Listok"un (Gazete) 3. sayısı çıktı. Bunda Plehanov'un yanıtı hakkında tek sözcük yok. Buna bakarak Letonyalıların, "Leninist" Merkez Komitesi'nin Organizasyon Komitesi'nin mektuplarını yanıtlamadığından yakınan Letonyalıların Başkanlık'ı nasıl bilgilendirdikleri hakkında bir yargıya varılabilir.

Şimdiye kadar yansız olan Plehanov'un ifadesine göre yeni bir parti kuranlara Parti'nin —eski Parti'nin— Merkez Komitesi'nin yanıt vermemesi o kadar garip midir?

Organizasyon Komitesi herşeyden önce yansız Plehanov'a, yeni bir parti kurmadığını ve eski Parti'yi tasfiye etmediğini kanıtlamak zorundadır.

Organizasyon Komitesi'ne katılan Letonyalılar, 24 Haziran'da Başkanlık'a başvururken, hem de Tasfiyecilerin bu Organizasyon Komitesi'nin Parti'ye karşı yarım yıl mücadelesinden sonra başvururken, olgular ve belgeler aracılığıyla bu mücadelenin sonuçlarını kanıtlamalıdırlar. Bunun yerine Letonyalıların Başkanlık'a gösterdikleri

Tasfiyecilerin Potemkinci köyleridir.

Letonyalılar Başkanlık'ı, Rus sosyal-demokrasisinin on bir "örgüt" merkezini, örgütünü ve fraksiyonunu göreve tayin etmeye çağırdı. Sözcüğü sözcüğüne böyle. (Bkz. Letonyalıların Başkanlığa 24 Haziran tarihli mektubunun 4. sayfası.)

Şimdiye dek bütün dünyada bütün partiler, bir merkezi kurumun birleştirdiği yerel örgütlerden kurulmuştur. Ama Rus ve Letonyalı Tasfiyeciler 1912 yılında büyük bir buluş yaptılar. Bundan sonra artık bir parti "merkezlerden, örgütlerden ve fraksiyonlar"dan kurulabilir.

On bir örgüt merkezi, örgüt ve fraksiyon arasına, en yeni Letonyalı Tasfiyeci seçim geometrisine göre, birincisi Organizasyon Komitesi ve ikincisi, ***bu Organizasyon Komitesi'ni oluşturan*** altı fraksiyon ya da örgüt ya da merkez dahildir. Letonyalıların mektubunda böyle yazıyor: "2'den 7'ye kadar noktalar birlikte Organizasyon Komitesi'ni oluşturur".

Bu biçimde, Parti'yi tasfiye eden aydın grupları, tıpkı kokuşmuş kentlerdeki aristokratlar gibi üç kez oy hakkı elde ediyorlar:*

1) Kafkasya Bölge Komitesi, hayali bir örgüt,

2) "Golos"un Kafkasya'dan sürekli bir vekaleti olmamasına rağmen, Paris'li "Golos"un şahsında yine Kafkasya Bölge Komitesi,

3) "Organizasyon Komitesi" şahsında yine Kafkasya Bölge Komitesi.

Rus işçilerinin, çifte adaylık sorununu görüşme düşüncesini, yani Tasfiyecilerin zavallı yurtdışı gruplarıyla birlik halinde bölünmeye yol açma çabasını öfke ve küçümsemeyle reddedeceklerini belirtelim, çünkü bu gruplar entelektüellerin saflarından dezorganizatörleri oluşturmaktadırlar sadece.

Parti'ye karşı mücadele yürüten bu yurtdışı gruplarından kesinlikle hiçbirinin, son yarım yıl içinde Rusya'daki herhangi bir örgütten, organlarını yönetme ya da bildirilerini yayınlama vekaleti almadığı gerçeğini saptıyoruz. Letonyalılar Başkanlığa bunun tersini kanıtlamak istiyorlarsa, o zaman Rus basınında 22 Temmuz tarihine dek en azından böyle bir vekalet bulsunlar.

"Golos Sosyal-Demokrata", Rusya'daki herhangi bir örgütün organı değildir.

---

* *İngiltere'de 1832 seçim reformundan önceki "rotten boroughs"*. —***Alm. Red.***

Troçki'nin Viyana "Pravda"sı da keza herhangi bir Rusya örgütünün organı değildir. "Pravda" üç yıl önce Ukraynalı "Spilka"nın (Güney Rusya)[85] organıydı, ama "Spilka" vekaletini çoktan geri çekti.

Ne "Vperyod", ne Plehanov, ne de "Parti Bolşevikleri", Rusya'daki herhangi bir örgütün Parti organı olan organlar çıkarmıyorlar.

Gerçekte varolmayan gruplara dayanmak çok kolaydır. "Sempati besleyen" mektuplar basmak da zor değildir. Fakat yarım yıl da olsa, Rusya'da faaliyet gösteren bir örgütün organını yönetmek için, sürekli ilişkiler, yerel işçilerin tam güveni, uzun süre birlikte çalışmanın sonucu olarak ortaya çıkan taktik görüşlerin tam uyumu gereklidir. Letonyalı ve Bundcu dezorganizatörlerin Parti'ye karşı seferber ettikleri yurtdışı grupçuklarında bütün bunlar eksiktir.

PPS'ye kısaca değineceğiz. O, ***sosyal-demokrat*** bir örgüt ***değildir.*** Hiçbir zaman Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ne mensup olmamıştır. Onun bu işin içine çekilmesi için yalnızca tek bir neden vardır: kendisi sosyal-demokrat olmaya ve Tasfiyecilere katılmaya "söz vermektedir"! Dezorganizatörlere ve bölme heveslilerine bu yetiyor tabii ki! Eğer görüşmelere PPS çekilecekse, o zaman Duma seçimlerine katılan Sosyalist-Devrimcileri, Siyonist Sosyalistleri, Letonyalı Sosyalist-Devrimci Birlik'i ve benzer "akımlar"ı da çekmemek için hiçbir neden yoktur.

ÜÇÜNCÜ DUMA'NIN SOSYAL-DEMOKRAT FRAKSİYONU

Başkanlık, örgüt merkezleri arasına yurtdışı grupçuklarını soktu, buna karşılık ***ama Sosyal-Demokrat Duma Fraksiyonunu davet etmedi.*** İnanılmaz, ama gerçek. Troçki ve ortaklarının, yabancı yoldaşlarımızı nasıl yanılttıklarını öğrenmek Rus işçileri için yararlı olacaktır. Letonyalılar, Başkanlığa yolladıkları 24 Haziran tarihli mektupta şöyle yazıyorlar:

> "Sosyal-Demokrat Duma Fraksiyonu'na gelince, Duma'nın toplantı devresi artık sona ermekte olduğundan ve böylece Sosyal-Demokrat Fraksiyon da dağıldığından, seçim destekleme kampanyasında bir aracı olarak ondan artık söz edilemez." (Birçok kez adı geçen mektubun 2. sayfası.)

Bu ya bilinçli bir aldatmacadır ya da Brükselli Letonyalıların Rusya'daki seçimler üzerine bilgisini yeterince açık karakterize eden sınırsız bir politik cehalettir.

Mektup 24 Haziran tarihlidir. 9 Haziran'da, bu yeni takvimle 22 Haziran'dır, Üçüncü Duma belirsiz bir zaman için resmen dağıtıldı, fakat bütün temsilciler, dolayısıyla sosyal-demokrat temsilciler de yetkilerini korudular. Bu yüzden sosyal-demokrat temsilciler, Rusya'da okuma-yazma bilen her işçinin bildiği gibi, ***bugüne dek Duma temsilcileridir.*** Yurtdışındaki Parti iftiracıları ise bunu bilmiyorlar.

Ülkede nerede bulunurlarsa bulunsunlar, şimdiye dek biricik resmi örgütü oluşturan Rusya'daki biricik legal Sosyal-Demokratlar, Üçüncü Duma Sosyal-Demokrat Fraksiyonu'nun üyeleridir.

Bütün Tasfiyeciler bu fraksiyondan nefret ediyorlar. Tasfiyecilerin gazeteleri ("Naşa Zarya") onlara hakaret ve suçlama yağdırıyor, yurtdışındaki bütün dezorganizatörler onlar hakkında dedikodu yapıyor. Neden? Parti'ye sadık Menşeviklerin daima üstünlüğe sahip olduğu fraksiyon çoğunluğu, Tasfiyecilere karşı daima kararlılıkla mücadele ettiği ve bunları Petersburg'da tamamen zararsız hale getirmeye yardımcı olduğu için.

"İsimsiz vs." broşüründe önemli bir gerçeği yayınladık. Hiç kimse buna karşı tek bir sözcük söyleyemedi. Fraksiyonun yalnızca ***iki*** üyesi Tasfiyeci gazetelerin sürekli çalışanıdır. Fraksiyonun ***sekiz*** üyesi ise anti-Tasfiyeci gazetelerin sürekli çalışanlarıdır.

Ve Letonyalılar ve hakeza Troçki, Başkanlığa, birliği koruyan bu biricik Tüm-Rusya heyetini görüşmelerden dışlamayı öneriyorlar! Letonyalılar, Rusya'da her işçinin bildiği şeyi 24 Haziran'da bilmedikleri için sadece yanılmış da olsalar, 22 Temmuz'a kadar, yani bütün bir ay geçtikten sonra yanılgılarını düzeltebilecek durumda değiller miydi? Yanılanlar için çok yararlı olan yanılgılar vardır işte.

Başkanlığı yanıltmış olan Letonyalıların ve Tasfiyecilerin niyeti, Rusya'daki Parti'nin çoğunluğuna karşı, Sosyal-Demokrat Duma Fraksiyonu'nun çoğunluğuna karşı, yurtdışındaki hayali grupçukların birleşmesiyle Tasfiyeci adayları zorla kabul ettirmeye ve hile yoluyla Alman işçilerinden para elde etmeye yöneliktir. — (Letonyalıların, Bundcuların, Troçki ve ortaklarının) uzun laflarının kısası budur.

Fakat bu hile cezasız kalmayacaktır.

PARTİ'NİN ETKİSİNE KIYASLA TASFİYECİLERİN ETKİSİ ÜZERİNE ALENEN KONTROL EDİLEBİLİR GERÇEKLER

Aklı başında her insan, güya Tasfiyecilere sempati duyan gizli "örgütler"in varlığına dair boş gevezeliklerin inandırıcı olmadığını anlar.

Tasfiyecilerin Rusya'daki tüm örgütlerinin hayali olduğunu iddia ediyoruz.

Rusya'nın sosyal-demokrat çevrelerinin durumu hakkında şahsen tam bilgiye sahip olmayan biri için doğruyu saptamak zordur. Fakat o da söze *inanmadan,* belgeleri araştırıp, bunların anlamını inceleyecek olursa, doğruyu bulabilir. İncelemeye açık ilk aleni olguyu ortaya koyduk, ve bu da Sosyal-Demokrat Duma Fraksiyonu'nun güçlerinin Tasfiyecilerle anti-Tasfiyeciler arasındaki dağılımıdır.

Fakat şimdi, Tasfiyecilerin Parti'yle yarım yıllık mücadelesinin ardından, daha başka, tamamen objektif ve çok daha inandırıcı olgular var.

Letonyalılar 24 Haziran tarihli yazıda (s. 5 ve 6), Petersburg'daki legal Marksist gazeteleri anıyorlar. Menşevik akım ("Golos Sosyal-Demokrata") tarafından yönlendirilen "Jivoye Dyelo" ve "Nevski Golos"tan söz ediyorlar ve onların karşısına, Letonyalıların iddiasına göre ***"sadece Lenininci grubun sahipliği ve yönetimi altında bulunan"***

"Zvezda" ve Petersburg "Pravda"sı gazetelerini (Troçki'nin Tasfiyeci Viyana "Pravda"sıyla karıştırılmamalıdır) koyuyorlar.

Bu iddia isabetli olmasa da, Letonyalılar burada istemeden Tasfiyecilere karşı çürütülmez bir olguyu andılar.

Eğer "açık parti" Tasfiyecilerin sadece boş bir liberal sloganıysa, o zaman Duma'da ve basında açık ***faaliyet*** Marksist propagandanın ana faaliyetidir. Burada ve yalnızca burada, Tasfiyecilerin ve anti-Tasfiyecilerin gücünü objektif olarak kanıtlayan olgular bulunabilir.

Letonyalıların andıkları dışında tüm-Rusya çapında başka siyasi organlar yoktur. Tasfiyeciler "Jivoye Dyelo" ve "Nevski Golos"a, anti-Tasfiyeciler "Zvezda"ya, daha sonra "Nevskaya Zvezda"ya ve (Petersburg) "Pravda"sına sahiptir. Rusya'da ne basında ne de kamuya açık kitlesel arenada başka akım ve fraksiyon yoktur; Letonyalılar tarafından anılan tüm yurtdışı grupları birer sıfırdır.

Şimdi önümüzde, iki akımın yarım yıllık faaliyetinin sonuçları duruyor.

Bu yarım yıl içinde (Ocak–Haziran 1912) Rusya'nın tüm partileri seçim hazırlıklarına başladılar ve bitirdiler. Şimdi seçime yalnızca altı ile sekiz hafta kaldı. Seçim listeleri şimdiden büyük ölçüde hazırlanmıştır. Gerçekte seçimin sonucu şimdiden belirlenmiştir, hem de bu yarım yıllık hazırlık temelinde.

Letonyalıların sıralamasındaki "1'den 7'ye kadarki noktalar" (Organizasyon Komitesi, Bund, Letonya Sosyal-Demokrasisi, "Golos", Viyana "Pravda"sı, Kafkasya Bölge Komitesi, "Vperyod") Tasfiyeci akımdan yana olduklarını, Rus örgütlerini, yani Rusya'da faaliyet gösteren örgütleri (Tasfiyecilerin iddiasına göre sadece biricik "Leninist akım") birleştiren Merkez Komitesi, anti-Tasfiyeci akımdan yana olduğunu açıkladılar.

Birinin ve diğerinin neleri gerçekleştirdiğine bakalım.

Tasfiyeciler Petersburg'da eski takvimle 1 Ocak 1912'den 30 Haziran 1912'ye dek "Jivoye Dyelo" gazetesinin 16 sayısını ve "Nevski Golos"un 5 sayısını yayınladılar. Toplam 21 sayı.

Anti-Tasfiyeciler aynı yarı yıl içinde "Zvezda" gazetesinin 33 sayısını, "Nevskaya Zvezda" gazetesinin 14 sayısını ve "Pravda" gazetesinin 53 sayısını yayınladılar. Toplam 100 sayı.

21'e karşı 100.

Rusya'da Tasfiyecilerle Parti arasındaki güç dengesi budur. Gazeteler üzerine olgular aleni olgulardır: herkesin önünde kanıtlanabilir ve kontrol edilebilir.

Gazete satışı ne durumdadır? Letonyalılar Tasfiyecilerin 30.000 adet sattığını iddia ediyorlar. Bunun abartılı olmadığını varsayalım. Anti-Tasfiyecilerin gazeteleri hakkında Başkanlığa, Haase yoldaş ve diğer üyelerin gördükleri bir kişi tarafından 60.000 rakamı söylenmiştir. Bu oran, Tasfiyecilerin etkisini Parti'ninkine kıyasla 1:10 oranına indirgiyor.

Satış raporları yayınlanmamış ve abartılı görülebilecek olsa da, başka, daha önemli, daha inandırıcı raporlar yayınlanmıştır.

Bunlar, Tasfiyecilerin ve Parti'nin Rusya'da işçi kitleleriyle bağı üzerine raporlardır.

RUSYA'DA TASFİYECİLERİN VE PARTİ'NİN İŞÇİ KİTLELERİYLE BAĞI ÜZERİNE AÇIK, SINANABİLİR VERİLER

Gazete sayılarının miktarı ve tiraj üzerine veriler, Parti'nin Tasfiyecilere üstünlüğünü henüz tam olarak kanıtlamıyor. Küçük liberal entelektüel grupları da gazete çıkarabilir. "İşçi dostu" ya da hatta radikal renkli her liberal gazete bile Rusya'da daima çok okur bulacaktır. İşçilerin dışında hem liberaller hem de küçük-burjuva demokratlar onu okuyacaktır.

Fakat Rusya'da Tasfiyecilerin ve Parti'nin işçi kitleleriyle bağını çok daha basit ve berrak bir şekilde kanıtlayan olgular var.

Bunlar, işçi basınının çıkmasına yardımcı olan parasal kaynaklar üzerine verilerdir.

Rusya'da öteden beri, bir günlük işçi gazetesi çıkarmak üzere kaynak toplamak için işçiler arasında ajitasyon yapılır. Böyle bir gazete olmadan seçimlere katılmanın neredeyse hayal olduğu herkes için anlaşılırdı. Bir günlük gazete, seçim kampanyasının ana aracıdır, Marksist bir kitle ajitasyonu için ana araçtır.

Bu gazete için para nereden bulunacak?

İşçiler arasında bağışlar düzenlenmeli. Bu bağışlar bir fon oluşturacak ve şu ya da bu grubun bağlarının gücünü kanıtlayacak, onun prestijini, işçilerin ona güvenini, proleter kitleler üzerindeki gerçek etkisini gösterecektir.

Ve sonunda bu günlük işçi gazetesi için bağışlar, Petersburg'da 1912 yılı başında açıldı. 1 Ocak'tan 30 Haziran'a kadar yarım yıl, yeterli bir süredir. Toplanan bağışlar üzerine veriler, yukarıda adı geçen gerek Tasfiyeci gerek anti-Tasfiyeci bütün gazetelerde eksiksiz yayınlanacaktır.

Yarım yıl için bu verilerin sonucu, Rusya'da Tasfiyecilerle Partinin güç dengesi sorusuna aleni, tam, objektif, kesin yanıt için en iyi malzemedir. Bu yüzden ekte, yukarıda adı geçen beş gazetenin hepsinde günlük işçi gazetesi için bağışlar üzerine yarım yıllık bütün hesapların tam çevirisini verdik.

Şimdi burada bu verilerin sonucunu veriyoruz.

Yarım yıl için anti-Tasfiyeci gazetelerde, işçi gruplarının 504 para bağışı üzerine raporlar yayınlandı, bunlar, bağışı toplayan işçi grubunun adının doğrudan verildiği türde bağışlardır. Bu bağışlar 50 Rus kentinde ve fabrika yöresinde düzenlendi.

1 Ocak'tan 30 Haziran 1912'ye kadarki aynı yarı yıl için Tasfiyeci gazetelerde, işçi gruplarının on beş para bağışı üzerine raporlar yayınlandı. Bu bağışlar beş Rus kentinde düzenlendi.*

---

* *Tasfiyecilerin dedikodusuna rağmen, 12.000 Markı geçen tam da bu bağışlar ve Alman yoldaşların önceki yardımı, Rusya'da sosyal-demokrat basınımızın temel fonunu oluşturdu. Yarım yıl içinde çeşitli sosyal-demokrat gazetelerde para bağışları üzerine tüm hesap verme raporlarının metinde değinilen tam çevirisi Başkanlığa, Kontrol Komisyonu'na ve Bebel'e gönderilmiştir.*

Eksiksiz raporlar bunlardır.

1 Ocak'tan 30 Haziran 1912'ye dek işçi gruplarının bir günlük işçi gazetesi için para bağışları

	Tasfiyeci gazetelerde	anti-Tasfiyeci gazetelerde
Ocak	0	14
Şubat	0	18
Mart	7	76
Nisan	8	227
Mayıs	0	135
Haziran	0	34
	15	504

Aynı şey Rusya'nın ana reyonlarına göre

Petersburg	10	415
Güney Rusya	1	51
Moskova	2	13
Kuzey ve Batı Rusya	1	12
Kafkasya, Sibirya, Finlandiya	1	7
Ural ve Volga	0	6
	15	504

Parti'ye karşı yarım yıllık bir mücadeleden sonra Tasfiyeciler topyekûn yenildiler.

Tasfiyeciler, Rusya sosyal-demokrat işçi hareketinde tam bir sıfır oluştururlar. Bunu, herkesin kontrol edebileceği yukarıdaki veriler kanıtlıyor. Bunlar, Troçki'nin ve Tasfiyecilerin böbürlenmelerine rağmen, Rusya'da yayınlanmış, tüm bir yarım yılı kapsayan olgulardır.

Troçki'nin, "Jivoye Dyelo"nun çalışanı olduğunu belirtmek gerekir. Ayrıca bizzat Letonyalılar 24 Haziran tarihli yazıda, —aralarında Troçki, Menşevik "Golos", "Jivoye Dyelo" ve "Nevski Golos" gazete-

leri yöneticilerinin bulunduğu— toplam altı grubun Organizasyon Komitesi denen şeyi oluşturduğunu itiraf ettiler. Bu yüzden verilerimiz, yalnızca Tasfiyecilerin değil, aynı zamanda büyüklük taslayan yurtdışındaki bütün dostlarının da, Rusya'da sosyal-demokrat işçi hareketinde kocaman bir sıfır oluşturduklarını kanıtlıyor.

Rusya'da otuz işçi grubundan ortalama olarak yalnızca bir işçi grubu onlardan yanadır.

Petersburg'daki tüm sosyal-demokrat gazetelerin adreslerini ve çıkış günlerini veriyoruz.

Tasfiyeciler

1. "Jivoye Dyelo". Petersburg, Gr. Moskovskaya 16. Birinci sayı: 20 Ocak 1912; on altıncı ve son sayı: 28 Nisan 1912. (Kapandı.)
2. "Nevski Golos". Petersburg, Kolokolnaya 3. No. 1: 20 Mayıs 1912: No. 5: 28 Haziran 1912. (Bugüne, 29 Temmuz 1912'ye dek varlığını sürdürüyor.)

Anti-Tasfiyeciler

3. "Zvezda". Petersburg, Razyeshaya 10, Ev 14. No. 1 (37): 6 Ocak 1912; No. 33 (69): 22 Nisan 1912. (Kapandı.)
4. "Nevskaya Zvezda". Petersburg, Nikolayevskaya 33, Ev 57. (No. 1: 26 Şubat 1912); No. 2: 3 Mayıs 1912; No. 14: 24 Haziran 1912. (Bugüne dek varlığını sürdürüyor.)
5. "Pravda". Petersburg, Nikolayevskaya 18, Ev 37. No. 1: 22 Nisan 1912; No. 53: 30 Haziran 1912. (Bugüne dek varlığını sürdürüyor.)

SONUÇLAR

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin önümüzdeki Duma seçimlerine adayları, görüşlerine ve akımlarına bakmaksızın Parti'nin yerel örgütleri tarafından atanacaktır. Sosyal-demokrat işçilerin azınlığı her yerde çoğunluğa uymak zorunda kalacaktır.

Yalnızca yurtdışındaki yoldaşları ürkütmeye ve para pompalamaya yarayan kötü ünlü çifte adaylıklar düpedüz saçmadır.

Bir tek, kötü ünlü on "akım"ın ***on kat*** adaylıkla korkutması ve her aday için yabancılardan parasal kaynak istemesi eksikti.

Çifte adaylıklar olmayacaktır. Tasfiyeciler çifte adaylık koyamayacak kadar güçsüzdür. Parti'ye sırt çevirmiş bir avuç Tasfiyeciyle görüşmeye yokuz. Ne Rusya'daki Merkez Komitesi ne de yerel örgütler Tasfiyecileri ciddiye almıyorlar. Örneğin Petersburg'daki son olaylara bakalım. Tasfiyeciler "Nevski Golos" gazetesinde (No. 6), Petersburg'da kendileriyle (Tasfiyecilerle) seçim kampanyasının yönetimi nedeniyle görüşmeler yapıldığını duyurdular. Hem "Nevskaya Zvezda" (No. 16, 10 Temmuz) ve hem de "Pravda" (No. 61, 23 Temmuz), görüşmelere temsilcilerini göndermediklerini açıkladılar; ayrıca görüşmelere katılanlardan biri "Nevskaya Zvezda"da, tüm Rusya'da işçilerin, RSDİP Ocak Konferansı'nın kararlarını uygulayacaklarını açıkladı.

Tasfiyecileri kastederek şu açıklamayı yaptı: "Çeşitli akımların sosyal-demokrat seçim kampanyasında birleştirilmesi tümüyle olanaksızdır" ("Nevskaya Zvezda", No. 16, 8 [21] Temmuz 1912).

Dünyadaki hiçbir para yardımı Tasfiyecilere Rus işçilerinin sempatisini kazandırmayacaktır. Fakat elbette ki, Başkanlığın paraları karşılığında çeşitli yerlerde hayali çifte adaylıklar koymak mümkündür. Bu durumda, fiilen Alman Başkanlığı'nın adaylıkları olacak olan bu tür adaylıkların sorumluluğu da Başkanlığın sırtına binecektir. ***Tasfiyecilere teslim edilen paralar, günlük gazeteye sahip olmayan Tasfiyecilerin rakip organ kurmalarına yarayacaktır. Bu paralar, yıllar süren bir mücadele içinde sıfırlıklarını kanıtlamış olanlar tarafından kopuşun gerçekleştirilmesi için kullanılacaktır. Paralar, yeni bir partinin kurulması için seyahatlerde vs. kullanılacaktır.*** Eğer Başkanlık şimdi Tasfiyecilere şu ya da bu biçimde yardım etmek istiyorsa, o zaman bu durum, kardeş Alman partisine tüm saygımıza rağmen bizi Enternasyonal'e çağrı yapmaya zorlayacaktır. O zaman Uluslararası Viyana Kongresi'ne,[86] Başkanlığın para yardımıyla biz-

deki bölünmeyi teşvik etmeye, çifte adaylıkları hayata geçirmeye ve yenilmiş Tasfiyecileri, bu kadavraları, galvanize etmeye hazır olduğunu açıkladığını ***belgelere dayanarak kanıtlayacağız.*** Alman yoldaşlar Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ne yardım etmek istiyorlarsa, paraları yeni bir parti kuranlara değil, eski Parti'nin Merkez Komitesi'ne teslim etmelidirler.

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi
Merkez Komitesi

*

Başkanlık, amaçlanan görüşmeyi iptal ettikten sonra, "bize (Başkanlığa), parayı kabul etmek ve dağıtmakla görevlendirilecek, herkesin güvenine sahip, herkes tarafından birlikte bir makam gösterilmedikçe, seçim mücadelesi için Rusya'daki Parti gruplarından birine para gönderecek durumda olmadığı"nı bildirdi.

Başkanlığın bu sözümona yansızlığı, gerçekte, yurtdışındaki grupçukların ve Tasfiyecilerin "Konferans"ının iftiralarına maruz kalması nedeniyle, Rusya'daki işçi partisini desteklemekten vazgeçmesi anlamına geliyor.

Yukarıdaki ifadelere ek olarak şunu eklemeyi görev sayıyoruz.

Marksizmin ruhuna uygun yönetilen legal çıkan Rus gazeteleri, şu anda Rus sosyal-demokrat işçilerinin, Parti'nin ajitasyon çalışmasıyla bağıntısı içinde en önemli açık tercümanlarıdır. Yurtdışında yayınlanan, Rusya için legal olmayan gazeteler, hareketin teorik olarak aydınlatılması için ***ilkesel*** önemleri hiç kuşkusuz olağanüstü büyük de olsa, ***işin gereği icabı*** yukarıdakilerle aynı öneme sahip olma iddiasında bulunamazlar. Bu tür gazetelerin yurtdışındaki küçük, dağınık Rus göçmen grupları tarafından ne kadar kolay ve zaman zaman ne kadar düşüncesizce kurulduğu biliniyor; bu gazeteler acıklı varlıklarını bu tür gruplar içinde sürdürürler ve neredeyse hiçbir zaman Rus Parti üyelerinin eline geçmezler. Bu yüzden onlara, işin gereği icabı, Rusya'daki Parti yaşamı için herhangi bir kayda değer önem biçilmez.

Anti-Tasfiyeci gazetelerin yarım yıl (Ocak–Haziran 1912) süren mücadelesinden sonra, Tasfiyecilerin ***tek*** organı "Nevski Golos"tur (Neva'nın Sesi). Politik organ olarak bu gazete neredeyse kapanmıştır: bir buçuk ay sürecinde (Haziran'dan Ağustos ortasına dek) sadece ***iki*** sayı (6 ve 7) çıkmıştır. Böyle bir gazetenin, eğer yaşam gücünü işçilerle sıkı bağından almıyorsa, Rusya'da ***tüm*** işçi gazetelerine ve oldukça ılımlı birçok liberal gazeteye karşı da şiddetli polis takibiyle başa çıkamayacağı açıktır.

Büyük politik erimli ve doğrudan aktüel önemde böylesi işçi gazeteleri olarak şu anda haftalık dergi "Nevskaya Zvezda" (Neva Yıldızı) ve günlük gazete "Pravda" (Gerçek) çıkıyor. Gazetelerin ikisi de Petersburg'da yayınlanıyor; bunlar Letonyalı sosyal-demokratlar arasındaki ***politik hasımlarımız*** tarafından küçümseyici bir nitelemeyle, "Leninci Grup"un organları olarak bir kenara atılıyor. Her zaman açıkça kontrol edilebilecek olan yukarıda sunulmuş ***objektif*** olgulardan, Alman yoldaşlarımız için bu "Leninci Grup"un gerçekte, Rus sosyal-demokrat işçilerinin ezici çoğunluğunu kapsadığı açıkça anlaşılır olmalı.

Bu yüzden, Tasfiyecilerin ve onlarla dost grup ve grupçukların arasından sızan haberlerin, ***en ufak bir güvenilirlik iddiasında*** bulunamamaları gerektiği sanırız anlaşılırdır. Bu tür bütün çevrelerin ve onlarla birlikte Rus hareketiyle doğrudan hiçbir bağa sahip olmayan Yahudi (Bund) ve Letonyalı Sosyal-Demokratların, bütün "akımlar"ın çağrılmış ya da güya çağrılacak olan bir Tüm-Rusya Konferansı üzerine yaydıkları söylentilerin tamamen uydurma olduğu görülüyor. Yapılacak olsa bile böyle bir konferans, Rus proletaryasının mücadelesinde ***herhangi bir gerçek öneme*** sahip değildir. Şu sert sözcüğü istemeden kullanmak gerekirse, burada aslında bir dolandırıcılık sözkonusudur.

Alman Partisi'nden yoldaşlarımıza hiç kuşkusuz ciddi politik etkiye sahip sözkonusu gerçekleri daha iyi aydınlatmak amacıyla, son olarak, Tasfiyecilerin liderlerinden biri olan Akselrod'un, aylık dergi "Naşa Zarya"nın (Şafağımız) son sayısında yayınlanan makalesinden bazı açıklamaları buraya alıyoruz.

Akselrod şöyle yazıyor:

> "Hiçbir fraksiyona ait olmayan bir organın olabilirliği düşüncesi şimdi hâlâ bir ütopya, hem de Parti'nin politik gelişiminin çıkarlarına ters düşen bir ütopya olarak görünüyor... Sıkı örgütsel biçimlere varmış fraksiyonlarımız olmadığı söylenebilir. Onların yerine, sadece çok azının kesin politik, taktik ve örgütsel görüşlerinde ısrar eden, diğerlerinin ise hedefsizce ortalıkta dolaştığı ve yalnızca diğerlerinin önünde engel oluşturduğu çeşitli küçük çevre ve grupçuklar var... Anlaşmazlıkların merkezi ve ana kaynağı, çeşitli Parti çevrelerinin yeni açık sosyal-demokrat Rus işçi hareketine ilişkin farklı tutumlarından ve Rus sosyal-demokrasisinin en yakın politik görevleri ve politik taktikleri üzerine önemli görüş ayrılıklarından kaynaklanıyor. Bu türden sorunlar tam da şimdi özellikle dolaysız ve yakıcı bir önem kazanıyor. Ve tam da burada Rus sosyal-demokrasisi iki büyük kampa bölünmüştür. Ortaya şu soru çıkıyor: Petersburg'daki bazı işçiler ve yurtdışındaki çok sayıda entelektüel tarafından tasarlanan işçi gazetesi, iki karşıt kamp arasında gerçekten yansız bir tavır nasıl alabilir? Sadece prensipte de olsa böyle bir tavır caiz midir? Besbelli ki, değildir! ... Parti içindeki bu durum karşısında, tek kurtuluş çaresi olarak her türlü fraksiyonel bölünmenin ortadan kaldırılmasından söz edilirse, Rus sosyal-demokrasisi içindeki gerçek durum hakkında insan kendi kendisini ve başkalarını kandırmış olur ... Sağlam bir fraksiyonun oluşturulması, bir Parti reformunun ya da daha doğrusu bir Parti devriminin yandaşlarının doğrudan yükümlülüğü ve acil görevi olarak görünüyor."

Son sözlerle Akselrod Tasfiyecileri kastediyor... Alman Partisi'nden yoldaşlarımıza, eğer kendilerine kimi yerlerden, "fraksiyonsuzluk" ve —Tasfiyecilerin katılımıyla— fraksiyonsuz konferans üzerine bir şeyler anlatılırsa, yönlerini daha iyi saptayabilmek için, Akselrod'un adı geçen makalesinin tamamının çevirisini Alman sosyal-demokrat basını için talep etmelerini öğütlüyoruz. Böylece bazı masalların masal olduğu görülecek ve böyle değerlendirilecektir.

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi Merkez Organı:
"Sosyal-Demokrat" Yazı Kurulu

Ağustos (Temmuz) 1912.

REFORMİSTLERİN PLATFORMU VE DEVRİMCİ SOSYAL-DEMOKRATLARIN PLATFORMU[87]

Rusya'da devrimci yükseliş 1912 yılının ilk yarısında reddedilmez biçimde ortaya çıktı. Politik grevlere katılanların sayısı fabrikatörlerin hesabına göre beş ayda 515.000'e yükseldi. Bu grevcilerin şiarlarının neler olduğunu, taleplerinin neler olduğunu, gösterilerinin, mitinglerinin vs. nasıl bir politik içeriği arzettiğini, Merkez Organın 27. sayısında tam içeriğiyle basılmış olan özellikle önemli bir belge, Petersburg işçilerinin 1 Mayıs çağrısı kanıtlıyor.

Petersburglu işçiler, anmaya değer bu günlerde reformist şiarlarla değil, devrimci sosyal-demokrasinin şiarlarıyla ortaya çıktılar: Kurucu Meclis, Sekiz Saatlik İşgünü, Çiftlik Sahiplerinin Arazilerine Elkonması, Çarlık Hükümetinin Devrilmesi, Demokratik Cumhuriyet.

Türkistan'da, Baltık Denizi Filosunda ve Karadeniz'de askerlerin ve bahriyelilerin ayaklanmaları ve ayaklanma girişimleri,[88] Rusya'da karşı-devrimin frenlenemeyen egemenliğinin ve işçi hareketinin durgunluğunun uzun yıllarından sonra yeni bir devrimci yükselişin başladığını ***objektif olarak*** yeniden doğruladı.

Bu yükseliş, bütün politik partilerin, bütün politik akımların şu ya da bu biçimde, politik durumun bir ***genel*** değerlendirmesiyle ortaya çıkmak ***zorunda*** kaldıkları IV. Devlet Duması seçimleri dönemine rastladı. O halde, politik görevlerimizi, grupların sofu istekleri olarak değil de işçi sınıfının görevleri olarak tahlil edeceksek, programları ve platformları kitle mücadelesinin gerçekleriyle ve verili toplumun tüm

sınıflarının eylemleriyle karşılaştırarak Marksist tarzda sınayacaksak. o zaman çeşitli seçim platformlarını da tam da kitlelerin ***bu devrimci yükselişinin*** mihenk taşında denemeli ve sınamalıyız. Çünkü sosyal-demokrasi için seçimler, kimi vaatler ya da açıklamalar pahasına özel bir politik operasyon, bir oy avı değil, sınıf bilinçli proletaryanın ana talepleri ve politik dünya görüşünün temellerinin ajitasyonu için özel bir vesiledir yalnızca.

Kara Yüzler'den Guçkov'a dek tüm hükümet partilerinin program ve platformları hiçbir kuşku uyandırmıyor. Bunların karşı-devrimci özü göze batıyor, açıkça gün yüzüne çıkıyor. Bu partilerin, sadece işçi sınıfı ve köylülük içinde değil, aynı zamanda ***hatta*** burjuvazinin geniş tabakaları içinde bile herhangi bir ciddi destekten yoksun oldukları herkesçe biliniyor. Bu tabakalar Oktobristlere neredeyse tamamen sırt çevirdiler.

Liberal-burjuva partilerin program ve platformları kısmen neredeyse resmi olarak yayınlandı (müslüman grubun platformu), diğer kısmı "büyük" politik basından tam olarak biliniyor ("İlerlemeciler"in ve Kadetlerin platformu). Bütün bu program ve platformların ***özünü*** Kadet Gredescul, "Reç"te basılan ve buradan Marksist basına ulaşan açıklamalarda mükemmel biçimde ifade etti.

"Rusya'da yeni bir devrimin ***gerekliliğinin*** alenen ***yadsınması***" — Bay Gredescul görüşlerini bizzat böyle formüle etti (bkz. "Sosyal-Demokrat" No. 27, s. 3), ve devrimcilere karşı (başta Kadetler olmak üzere) liberalizmin ***gerçek*** platformunu çıkardı: "***Sadece*** sakin, sebatlı ve inançlı bir ***anayasal*** çalışma gereklidir".

Gerek Rusya'da gerekse de bütün burjuva ülkelerde çoğu platformlar yalnızca ***göstermelik*** platformlar olduğu için, gerçek platform sözlerinin altını çiziyoruz.

Meselenin özü tam da. Bay Gredescul'un (ender bir samimiyet nöbetinde) itiraf ettiği şeyde yatıyor. Liberal-monarşist burjuvazi yeni bir devrime ***karşıdır*** ve ***yalnızca*** anayasal reformlardan yanadır.

Sosyal-demokrasi tutarlılıkla, burjuva demokrasisi (Narodnikler) yalpalamalarla, yeni bir devrimin "gerekliliği"nden yanadır ve bunun

propagandasını yapıyor. ***Kitle*** mücadelesinin yükselişi ***başladı.*** Devrimci sosyal-demokratlar onu daha ileriye, ***devrim*** aşamasına kadar yükseltmeye yardım ederek genişletmeye ve sağlamlaştırmaya çabalıyorlar. Buna karşılık reformistler yükselişi yalnızca "bir canlanma olarak" görüyorlar, politikaları anayasal tavizlerin, anayasal reformların elde edilmesine yöneliktir. Bunun sonucu olarak burjuvazi ve proletarya, Rus tarihinin bu "aşaması"nda da "halk" üzerinde, kitleler üzerinde nüfuz mücadelesine girdiler. Mücadelenin sonucunu hiç kimse önceden söyleyemez, fakat RSDİP'in ***bu*** mücadelede hangi yeri alması gerektiği hakkında da hiç kimse kuşku besleyemez.

Parti'nin seçim platformunun ve Tasfiyeciler Konferansının[89] seçtiği Organizasyon Komitesi'nin bugünlerde yayınladığı seçim platformunun değerlendirilmesine böyle ve ancak böyle yaklaşılabilir.

Merkez Komitesi tarafından Ocak Konferansı'ndan sonra yayınlanan Parti'nin seçim platformu, Nisan ve Mayıs olaylarından ***önce*** yazılmıştı. Bu olaylar onun doğruluğunu ***onayladı.*** Tüm platform boyunca bir düşünce uzanıp gider: ***bugünün*** Rusyası'nda anayasa reformlarının umutsuzluğunun, ütopik karakterinin eleştirisi ve devrim propagandası. Platformun şiarları, ***işte bu yüzden,*** devrimci görevleri tam bir açıklıkla ifade etsin ve onların anayasa reformları üzerine vaatlerle karıştırılmasını olanaksız kılsın diye seçilmiştir. Parti'nin platformu, ayaklanmanın görevlerinin kendilerine ***açıklandığı yüzbinlerce*** politik grevciye, köylülüğün milyonlarca ordusunun ileri kişilerine, devrimci sosyal-demokratların doğrudan bir ***çağrısı*** niteliğindedir. Devrimci parti, kendi platformu için, açıklamalarına verilen, Mayıs grevleri ve Haziran-Temmuz askeri ayaklanma girişimleri görünümündeki bu dolaysız yankıdan daha iyi bir mihenk taşı, platformunun bizzat yaşam tarafından daha iyi bir onayını düşleyemez bile.

Tasfiyecilerin platformuna bir göz atalım. Onun Tasfiyeci özü Troçki'nin devrimci lafızlarıyla ustaca gizleniyor. Bu maske, saf ve tamamen deneyimsiz kişileri bazen yanıltabilir ve hatta onlara Tasfiyecilerin Parti'yle "uzlaşma"sı olarak bile görünebilir. Fakat birazcık büyük bir dikkat, bu kendi kendini kandırmayı hemen giderecektir.

Tasfiyecilerin platformu Mayıs grevlerinden ve yazınki ayaklanma girişimlerinden ***sonra*** kaleme alınmıştır. Ve bu platformun karakteri sorununun objektif yanıtını ararken, herşeyden önce şunu sorarız: o bu grevleri ve ayaklanma girişimlerini ***nasıl*** değerlendirmiştir?

"Ekonomik yükseliş" … "Grev hareketindeki artışla proletarya, yeni bir toplumsal yükselişin yaklaşan başlangıcına işaret etti"… "Proletaryanın koalisyon özgürlüğü talebini içeren güçlü Nisan hareketi" — Tasfiyecilerin Nisan ve Mayıs grevleri üzerine platformda söylediklerinin ***hepsi*** budur.

Fakat bu düpedüz bir yalandır! Bu, olguların açıkça çarpıtılmasıdır! Burada ***esas mesele*** atlanmıştır, herhangi bir anayasa reformunun elde edilmesine ***değil,*** hükümetin ***devrilmesine,*** yani devrime yönelik olan politik grevin ***devrimci*** karakteri atlanmıştır.

Nasıl oldu da, "güzel" lafızlarla dolu, illegal, devrimci bir bildiride böylesine bir yalan söylenebildi? Böyle olmak ***zorundaydı,*** çünkü liberaller ve Tasfiyeciler olayları ***böyle değerlendiriyorlar.*** Onlar grevlerde, görmek istedikleri şeyi görüyorlar: anayasa reformları için bir mücadele. Görmek istemedikleri şeyi hiç görmüyorlar: devrimci yükseliş. Biz liberaller reformlar için mücadele etmek istiyoruz, devrim için değil — ifadesini Tasfiyecilerin ***yalanında*** bulan sınıfsal konumun ***gerçeği*** budur.

Ayaklanma girişimleri üzerine şunları okuyoruz: "… Kışladaki askerler … şiddet, aşağılama ve açlıkla ***umutsuz protesto patlamalarına*** itiliyorlar, ama sonra 'leblebiyle', yağlı kementle vs. yeniden sakinleştiriliyorlar"…

Liberallerin değerlendirmesi budur. Biz devrimci Sosyal-Demokratlar, ayaklanma girişimlerinde, ***kitle ayaklanmasının başlangıcını*** görüyoruz, başarısızlığa uğramış, vakitsiz, doğru olmayan bir başlangıç, fakat biz biliyoruz ki, ***kitle,*** başarılı ayaklanmayı ancak, tıpkı Rus işçilerinin 1901–1904 yıllarında bir dizi başarısız ve hatta bazen özellikle talihsiz siyasi grevler yoluyla 1905 Ekim'inin başarılı grevini yönetmeyi öğrendiği gibi, başarısız ayaklanmaların deneyimine dayanarak ***öğrenir.*** Kışla tarafından en fazla aptallaştırılan işçiler ve köylü-

ler baş kaldırmaya ***başladılar*** — diyoruz biz. Buradan şu berrak ve açık sonuç çıkıyor: onlara, ***başarılı*** ayaklanmanın hangi hedefler uğruna ve ***nasıl*** hazırlanması gerektiğini ***açıklamak*** gerekiyor.

Liberaller farklı değerlendiriyor: askerler "***umutsuz*** protesto patlamalarına itiliyor" diyorlar. Liberaller için ayaklanan asker devrimin bir öznesi değil, başkaldıran kitlenin ilk müjdecisi değil, bilakis hükümetin keyfiliğinin, bu keyfiliğin gösterilmesine hizmet eden bir ***nesnesidir*** ("umutsuzluğa itilmektedir").

Bakın, Hükümetimiz ne kadar kötü, askerleri ***umutsuzluğa itiyor*** ve sonra da onları 'leblebiyle' sakinleştiriyor — diyor liberal (sonuç: gördünüz mü, eğer biz liberaller iktidarda olsaydık, o zaman bizde asker ayaklanmaları olmazdı).

Bakın, geniş kitlelerin derinliklerinde devrimci enerji nasıl olgunlaşıyor —diyor Sosyal-Demokrat—, kışla talimiyle ezilen asker ve bahriyeliler bile başkaldırmaya başlıyor ve başarısız ayaklanma yapa yapa başarılı ayaklanmanın nasıl yapılacağını öğreniyorlar.

İşte görüyorsunuz: Tasfiyeciler, ilkbahar ve yazın başlayan Rusya'daki devrimci yükselişi (sözcüğün Senato'da[90] sahip olduğu anlamda) "açıkladılar".

Ardından Partimizin programını "açıklıyorlar".

RSDİP programında şöyle deniyor:

> "... RSDİP önüne ***en yakın dolaysız*** politik görev olarak Çarlık otokrasisinin devrilmesini ve yerine demokratik cumhuriyetin getirilmesini koyar, demokratik cumhuriyetin anayasası: 1. halkın mutlak egemenliğini ***güvence altına alacaktır"*** ... vs. — ardından "özgürlükler"in ve "haklar"ın sayılması gelir.

İnsan bunun yanlış anlaşılamayacağına inanmak istiyor. "En yakın dolaysız" görev otokrasinin devrilmesi, yerine, özgürlükleri ***güvence altına alan*** cumhuriyetin getirilmesidir.

Tasfiyeciler bütün bunları değiştirdiler:

> ... "Sosyal-demokrasi —diye okuyoruz platformlarında— halkı demokratik cumhuriyet için mücadeleye çağırıyor...

> ... Halkın ***ancak devrim ertesinde*** gerçekleştirebileceği bu hedefe ulaşmaya çalışan sosyal-demokrasi, ***şu anki seçim kampanyasında"*** (bakın hele!) "emekçi kitleleri, şu ***günlük*** talepler etrafında toplanmaya çağırıyor: 1. ... ***Devlet Duması seçimlerinde*** genel vs. oy hakkı".

Sosyal-Devrimci Tasfiyeci Pyeşehonov, 1906 sonbaharında, "legal" partinin kurulması üzerinde çalışırken (neredeyse kuracaktı da... polis onu rahatsız edip kodese tıktı sadece!), cumhuriyetin ***"uzaklarda*** yiten bir perspektif" olduğunu, "cumhuriyet sorununun büyük bir ihtiyat gerektirdiğini", şimdi talep olarak ***gündemde*** — reformların durduğunu yazdı.

Fakat Sosyal-Devrimci Tasfiyeci safdil, ahmak, kabaydı ve dolambaçsız konuşuyordu. "Avrupalı" oportünistler böyle mi davranıyor? Hayır, onlar daha kurnaz, daha hilekâr, daha diplomatikler...

Cumhuriyet şiarından vazgeçmiyorlar — nasıl bir iftira! Onu sadece, her darkafalının elinin altında bulunan düşünceleri kendilerine kılavuz edinerek, gerektiği gibi "açıklıyorlar". İş devrime varacak mı, varmayacak mı, bu henüz bir soru işareti — der darkafalı kendi basit tarzında ve Troçki bilgili tarzda tekrarlar "Naşa Zarya"da (No. 5, s. 21). Cumhuriyet "ancak devrim ertesinde", ama "şu anki seçim kampanyasında" ***"gündemde"*** anayasa reformları duruyor!

Her şey ne güzel gidiyordu: cumhuriyet hem kabul ediliyor hem de uzağa itiliyordu. Devvvrimci sözler esirgenmedi — fakat gerçekte "şu anki seçim kampanyasında" (bütün platform sadece ***şu anki kampanya*** için yazılmıştır!) reform talepleri "gündemde duran" talepler olarak gösterildi.

Evet, evet, Tasfiyeci Konferansı'nda "diplomasi sanatı"nın büyük "ustaları" oturuyordu... Ve bu ustalar ne kadar da acınasıdır! Fakat bunlar çevrecilik diplomatlarını sevince garketmeyi, "sade bir uzlaşmacı"yı yanıltmayı başarsalar da — bir Marksist onlara başka şeyler söyleyecektir.

Darkafalı, işin devrime varıp varmayacağının önceden bilinemeyeceği tartışmasız, kutsal ve ***boş*** gerçeğiyle yetinir. Marksist bununla yetinmez; propagandamız ve tüm sosyal-demokrat işçilerin propagandası, işin devrime varıp varmayacağını ***belirleyen faktörlerden biri-***

dir, der. Yüzbinlerce politik grevci, çeşitli askeri birliklerin ileri unsurları bize, Partimize, hangi yolu tutmaları, hangi dava adına başkaldırmaları, neyi hedeflemeleri gerektiğini, başlayan yükselişin devrime kadar yükseltilmesi mi yoksa reformlar için mücadeleye mi yöneltilmesi gerektiğini soruyorlar.

Devrimci sosyal-demokrasi bu sorulara, darkafalı-Troçkist, devrim olacak mı olmayacak mı, kim bilebilir ki diye "burun karıştırmak"tan bir ölçüde daha ilginç ve önemli yanıtlar verdi.

Yanıtımız şudur: Anayasa reformlarının ütopik özünün eleştirisi, ona bağlanan umutların asılsızlığı konusunda aydınlatma, ***devrimci*** yükselişi çok yönlü ve mümkün olduğunca çok teşvik etme, seçim kampanyasından ***bunun için*** yararlanma. Devrimin olup olmayacağı ***yalnızca*** bize bağlı ***değildir.*** Fakat biz ***elimizden geleni*** yapacağız ve hiçbir şey bunu olmamış saydıramayacaktır. Bu, kitlelerin ta içine demokratizmin ve proleter öz faaliyetin tohumlarını saçacaktır, ve bu tohum, yarın demokratik devrimde mi olur, öbür gün sosyalist devrimde mi olur, ama ***mutlaka*** filiz verecektir.

Buna karşılık ***kitlelere*** kendi yavan, entelektüelimsi, Bundcu-Troçkist kuşkuculuklarını: "devrimin olup olmayacağı bilinmez, ama ***'gündemde'*** reformlar var"ı vaaz edenler — bu kişiler ***daha bugünden*** kitleleri bozuyor ve kitlelere liberal ütopyalar vaaz ediyorlar.

Seçim kampanyasını yarım milyon işçinin devrimci greve girdiği, asker üniforması giymiş köylülerin ileri unsurlarının soylu subaylara ateş açtığı verili, reel ***"şu anki"*** politik durumun ruhuyla ***doldurmak*** yerine — bunun yerine, (çok az "Avrupalı", çok fazla "Çinli", yani demokratik-devrimci olan) bu reel durumu sözümona "Avrupalı" (bu Tasfiyeciler zaten öyle Avrupalıdır, ah, öyle iyi Avrupalıdır ki!) "parlamenter" düşüncelerinden ***siliyorlar.*** Fakat bu durumu, hiçbir yükümlülüğü olmayan bazı lafızlarla bir kenara iterken, reformist seçim kampanyasını ***gerçek*** seçim kampanyası ilan ediyorlar!

Sosyal-Demokrat Parti, Dördüncü Duma seçim platformuna, ***hem*** seçimler nedeniyle ***hem de*** vesilesiyle, ***ve hem de*** seçimler üzerine tartışmada kitleleri devrimin ***zorunluluğu,*** acil ***gerekliliği*** ve ***kaçınılmazlığı*** üzerine bir kez daha aydınlatmak için gerek duyuyor.

Tasfiyeciler ise platforma, seçimler ***"için"***, yani devrim üzerine düşünceleri belirsiz olasılıklardan biri olarak kibarca bir kenara itmek, buna karşılık seçim kampanyasını, anayasa reformlarına ön ayak olma amacıyla "gerçek" kampanya ilan etmek için gerek duyuyorlar.

Sosyal-Demokrat Parti, seçimlerden, kitleleri tekrar tekrar devrim düşüncesine, artık kaydedilebilen devrimci yükseliş düşüncesine ***getirmek*** için yararlanmak istiyor. Bu yüzden Sosyal-Demokrat Parti, platformuyla Dördüncü Duma seçmenlerine açıkça şunu söylüyor: anayasal reformlar ***değil,*** cumhuriyet, reformizm ***değil,*** devrim.

Tasfiyeciler Dördüncü Duma seçimlerini, anayasa reformlarını propaganda etmek ve devrim düşüncesini ***zayıflatmak*** için kullanıyorlar. ***Bu amaçla,*** asker ayaklanmaları, askerlerin "itildiği" "umutsuz protesto patlamaları" olarak gösteriliyor, yükselecek ya da alçalacak olan kitle ayaklanmasının ***başlangıcı*** olarak değil, ki bu, başka şeylerin yanında, Rusya'nın ***tüm*** sosyal-demokrat işçilerinin onu tüm güçleriyle, tüm enerjileriyle, tüm coşkularıyla derhal desteklemeye geçip geçmeyeceklerine de bağlıdır.

Bu amaçla Mayıs grevleri, devrimci değil reformist grevler olarak "izah edilmiş"tir.

Bu amaçla parti programı "izah edilmiş" ve "en yakın dolaysız" görev olarak özgürlüğü ***güvence altına alan*** cumhuriyetin kurulması yerine, "şu anki seçim kampanyasında" ve genel olarak —şaka bir yana, hem de Dördüncü Duma için!— çeşitli özgürlükler talebini ***aktüel*** görmek emredilmiştir.

Rus yaşamı eski Çin'den ne kadar çok şey barındırıyor! Çarlığımız ne kadar çok eski Çin tarzına sahip, ve tepede Purişkyeviç ve Treşçenkov'un, tabanda ise kitlelerin devrimci girişimlerinin egemen olduğu bir durumda parlamenter mücadele ve reformizm "seremonisi" sergilemek isteyen Tasfiyecilerimizde bunlardan ne kadar çok var! Entelektüellerin, MacDonald ve Jaurès'nin, Bissolati ve Bernstein'ın, Kolb ve Frank'ın tavsiye mektubunu göstererek, kendilerini Kvostov ve Makrov'dan koruma çabalarında eski Çin'den ne kadar çok şey var!...

Troçki'nin Tasfiyeciler Konferansı'nda sergilediği, Tasfiyeci görüşleri Parti görüşleriyle diplomatça "uzlaştırması", gerçekte hiçbir şeyi "uzlaştırmıyor".[91] Bu, bugünkü Rusya'nın bütün sosyal ve politik durumunu belirleyen o muazzam politik olguyu yeryüzünden kaldırmayacaktır. Bu olgu, reformist ve devrimci sosyal-demokrat platform arasındaki mücadeledir, liberal parti önderlerinin şahsında burjuvazinin Rusya'da yeni bir devrimin gerekliliğine karşı çıkması ve kitleleri özgürlük için gerçek mücadeleye çağıran proletaryanın yüzbinlerinin devrimci greve çıkışına karşı dengeleyici olarak, salt anayasal bir "çalışma"yı savunmasıdır.

Bir reformistlerin önünde, sonra devrimci sosyal-demokratların önünde yerlere kadar eğilmek bu objektif politik olguyu ortadan kaldırmaz, böylece onun gücü ve ağırlığı asla zayıflatılmış olmaz. Bu olgunun yol açtığı görüş ayrılıklarını ortadan kaldırmaya yönelik iyiniyetler —bu niyetler gerçekten kesinlikle "iyi" ve dürüst de olsa—, bütün karşı-devrim koşullarının ortaya çıkardığı ve birbirine uzlaşmaz biçimde düşman politik eğilimleri değiştirecek halde değildir.

Proletarya, devrimci ve sosyal-demokrat bayrağı altında başkaldırmıştır ve bu bayrağı dördüncü, gerici Duma'nın arifesinde, liberallerin önünde dürmeyecektir, onu reformistlerin hatırına dürmeyecektir; çevre diplomasisinin düşünceleri hatırına platformunu körleştirmeye ya da örtbas etmeye razı olmayacaktır.

Devrimci sosyal-demokrasinin platformu, reformizmin platformuna karşı — Mayıs grevleri bu sembol altında geçmiştir, RSDİP, toprak sahiplerinin ve papazların Duma'sına seçimlere de bu sembol altında giriyor. Parti'nin bu Duma'daki ve geniş halk kitleleri arasındaki tüm çalışması bu sembol altında olacaktır.

Kasım 1912

BİRLİK YAYGARASIYLA BİRLİĞİN ÇİĞNENMESİ ÜZERİNE[92]

Modern işçi hareketinin sorunları, birçok bakımdan yaralı sorunlardır — özellikle de dünkü hareketin (yani tarihsel olarak yeni kapanmış dönemin) temsilcileri için böyledir. Her şeyden önce, fraksiyonculuk, bölünme vs. gibi sorunlar bunlar arasındadır. İşçi hareketine katılan aydınlardan, sık sık, bu yaralı sorunlara değinmeme yönünde heyecanlı, asabi, neredeyse histerik ricalar duymak mümkün. Marksistler arasında örneğin 1900–1901'den bu yana çeşitli eğilimlerin uzun yıllar süren mücadelesini yaşayanlar için, bu yaralı sorunlara ilişkin bazı değerlendirmeler gereksiz tekrarlar gibi görünebilir elbette.

Fakat bugün artık Marksistler arasındaki on dört yıllık mücadeleye katılmış olanların sayısı çok değil ("Ekonomizm"in ilk ortaya çıkış belirtilerinden başlayarak hesaplandığında on sekiz, on dokuz yıllık mücadeleye katılanlar ise daha da azdır). Günümüzde Marksist safları dolduran işçilerin muazzam çoğunluğu, ya eski mücadeleyi anımsamıyor, ya da bu mücadeleden bihaber. Bu muazzam çoğunluk (dergimizin araştırmasının da gösterdiği gibi) bu sorunlara özellikle büyük ilgi duyuyor. Troçki'nin "gayri-fraksiyonel işçi dergisi" "Borba" tarafından ***görünürde*** yeni bir şey olarak (ve yeni işçi kuşağı için gerçekten yeni bir şey olarak) ortaya atılan bu sorunlar üzerinde durmak istiyoruz.

I– "FRAKSİYONCULUĞA" DAİR

Troçki yeni dergisini "gayri-fraksiyonel" olarak niteliyor. Bütün ilanlarda bu sözcüğü öne çıkarıyor, gerek "Borba"nın başyazılarında, gerekse "Borba" çıkmadan önce Troçki'nin bunun üzerine bir makalesinin yayınlandığı Tasfiyeci "Severnaya Raboçaya Gazeta"da bunun altını her biçimde çiziyor.

Troçki'nin "işçi dergisi", Troçki'nin işçiler ***için*** bir dergisidir, zira dergide ne bir proleter inisiyatif, ne de işçi örgütleriyle herhangi bir bağın izini bulmak mümkün. Popüler olma isteğiyle Troçki, işçiler için çıkardığı dergide okurlara "teritoryum", "faktör" vs. gibi sözcük-'leri açıklıyor.

Çok iyi. Öyleyse neden işçilere "fraksiyonsuzluk" sözcüğü de açıklanmasın? Yoksa bu sözcük teritoryum ve faktör sözcüklerinden ***daha*** mı anlaşılır?

Hayır. Mesele bu değil. Mesele, fraksiyonculuğun en kötü kalıntılarının en kötü temsilcilerinin, genç işçi kuşağını "fraksiyonsuzluk" etiketiyle ***aldatmasıdır.*** Bunu açıklamaya değer.

Fraksiyonculuk, belli bir tarihsel zaman diliminde Sosyal-Demokrat Parti tarihinin en önemli özelliğidir. Hangi zaman dilimidir bu? 1903'ten 1911'e kadarki zaman dilimi.

Fraksiyonculuğun özünün ne olduğunu en anlaşılır biçimde açıklamak için, örneğin 1906 ve 1907 yıllarının somut koşullarını anımsamak zorunludur. O zamanlar Parti bütündü, bölünme yoktu, fakat fraksiyonculuk vardı, yani yekpare Parti'nin içinde ***fiilen iki*** fraksiyon, fiilen ayrı iki örgüt vardı. Tabandaki işçi örgütleri birlik halindeydiler, fakat iki fraksiyon her ciddi sorunda iki taktik geliştiriyordu: bu farklı taktiklerin savunucuları birlik halindeki işçi örgütlerinde birbiriyle çatışıyordu (örneğin 1906 yılında Duma mı yoksa Kadet hükümeti mi şiarı üzerine, ya da 1907 Londra Parti Kongresi'ne seçimler sırasında) ve sorunlar ***çoğunluk kararıyla*** çözülüyordu: fraksiyonlardan biri ortak Stockholm Kongresi'nde (1906), diğeri ortak Londra Parti Kongresi'nde (1907) yenilgiye uğradı.

Bunlar, Rusya'da örgütlü Marksizmin tarihine ait, herkesçe bilinen olgulardır.

Troçki tarafından yayılan korkunç yalanı görmek için bu herkesçe bilinen olguları anımsamak yeter.

1912 yılından beri, iki yıldan fazla bir zamandır, Rusya'da örgütlü Marksistler arasında ***hiçbir*** fraksiyonculuk, ***birleşik*** örgütler içinde, birleşik ***konferanslarda*** ve kongrelerde taktik üzerine hiçbir anlaşmazlık ***yoktur.*** Ocak 1912'de Tasfiyecilerin kendisine mensup ***olmadığını*** resmen açıklayan Parti ile Tasfiyeciler arasında ***tam*** bir kopma durumu vardır. Troçki bu durumu "bölünme" olarak niteliyor. Bu niteleme üzerinde ileride özel olarak duracağız. Fakat "fraksiyonculuk" sözcüğünün ***gerçeğe uygun olmadığı*** kuşku götürmez bir olgudur.

Bu sözcük, daha önce de söylendiği gibi, ***dün,*** yani artık geçmiş bir zaman diliminde ***doğru olan bir şeyin*** tekrarıdır, eleştirel olmayan, anlaşılmaz ve anlamsız bir tekrarıdır. Ve Troçki bize "fraksiyon mücadelesi kaosu"ndan söz ettiğinde (bkz. No. 1, s. 5, 6 vs. vs.), ağzından ***hangi*** eski geçmişin konuştuğu hemen anlaşılmaktadır.

Bugünkü duruma, Rusya'nın örgütlü Marksistlerinin onda dokuzunu oluşturan genç Rus işçisi açısından bakalım. Bu genç işçi, önünde, işçi hareketi içinde çeşitli görüş ve akımların ***üç*** kitlesel tezahürünü görüyor: 40.000 tirajlı bir gazete etrafında toplanmış "Pravda" taraftarları, "Tasfiyeciler" (tiraj 15.000) ve Sol Narodnikler* (tiraj 10.000). Tiraj üzerine veriler okura sözkonusu eğilimin ***kitlesel*** karakterini göstermektedir.

Bunun "kaos"la ne ilgisi var? diye sormak gerekiyor. Troçki hoş fakat boş lafları seviyor — bu biliniyor, ama "kaos" sözcüğü ***sadece*** boş laf ***değil, bunun dışında dünkü*** dönemin ***yurtdışı*** koşullarını bugünkü dönemin Rusya zeminine aktarmaktır (daha doğrusu başarısız bir aktarma girişimidir). Meselenin özü budur.

Marksistlerin Narodniklere karşı mücadelesinde "kaos" yoktur. Bunu Troçki'nin ***dahi*** iddia etmeye cüret edemeyeceğini umuyoruz.

---

* *Yani Sosyal-Devrimciler.* ***—Alm. Red.***

Marksistlerin Narodniklere karşı mücadelesi 30 yıldan fazla bir zamandır. Marksizmin ortaya çıkışından beri sürüyor. Bu mücadelenin nedeni, iki farklı sınıfın, proletaryanın ve köylülüğün çıkarları ve bakış açısı arasındaki temel farktır. Eğer herhangi bir yerde "kaos" varsa, bu sadece, bunu anlamayan şaşkın kukumavların kafasındadır.

Geriye ne kalıyor? Marksistlerin Tasfiyecilere karşı mücadelesi "kaos"u mu? Bu da bir yalandır, çünkü tüm Parti tarafından Tasfiyeci olarak kabul edilen ve 1908'den beri mahkûm edilen bir ***akıma*** karşı mücadele kaos olarak nitelenemez. Fakat Rusya'da Marksizmin tarihiyle ilgilenen herkes, önderliğin ve taraftarların bileşimi hususunda bile Tasfiyeciliğin "Menşevizm"le (1903–1908) ve "Ekonomizm"le (1894–1903) kopmaz biçimde ve sımsıkı bağlı olduğunu bilir. Dolayısıyla burada da neredeyse yirmi yıllık bir tarihle karşı karşıyayız. Kendi Partisinin tarihini "kaos" olarak değerlendirmek, kafasında affedilmez bir boşluk olmak demektir.

Fakat bugünkü duruma bir de Paris ya da Viyana açısından bakalım. Herşey derhal değişecektir. "Pravdacılar"ın ve "Tasfiyeciler"in ***dışında,*** kendilerini bir ve aynı Sosyal-Demokrat Parti'ye saymak isteyen ***en az beş Rus*** "fraksiyonu", yani tekil grubu vardır: Troçki'nin grubu, iki "Vperyod" grubu, "Parti Bolşevikleri" ve "Parti Menşevikleri".[93] Paris'te ve Viyana'da (örnek olarak bu iki büyük merkezi alıyorum) bunu bütün Marksistler çok iyi bilirler.

Ve bu noktada Troçki belli bir anlamda haklı: bu gerçekten de bir fraksiyonculuktur, gerçekten de bir kaostur!

"Fraksiyonculuk", yani ismen birlik (***lafta*** hepsi ***aynı*** partidendir) ve gerçekte parçalanmışlık (gerçekte bütün gruplar bağımsızdır, birbirleriyle görüşmeler yapıyor ve egemen güçler gibi anlaşmalara varıyorlar).

"Kaos"; 1) bu fraksiyonların Rusya işçi hareketiyle bağıntısı üzerine nesnel, inceleme yapmayı olanaklı kılan verilerin olmaması ve 2) bu fraksiyonların gerçek ideolojik ve politik fizyonomisini değerlendirebilmek için materyalin olmaması demektir. Tamı tamına iki yıllık bir zaman dilimini alalım: 1912 ve 1913. Bilindiği gibi bu yıllar, işçi

hareketinin canlanma ve yükselme yıllarıydı, ve ***kitlesel*** akıma benzer (ki politikada sadece kitlesel akımlar dikkate alınır) her akım ve eğilim. IV. Duma seçimlerinde, grev hareketinde, legal gazetelerde, sendikalarda, sosyal güvenlik kampanyasında vs. etkisini göstermek ***zorundaydı.*** Fakat bu beş yurtdışı fraksiyonundan hiçbirinin, bir tekinin bile, tüm bu iki yıllık dönemde Rusya'daki proleter kitle hareketinin yukarıda sözünü ettiğimiz tezahürlerinden ***bir tekinde bile olsa*** hissedilir bir etkisi olmamıştır!

Bu herkesin kolayca kontrol edebileceği bir olgudur.

Ve bu olgu, Troçki'den "fraksiyonculuğun en kötü kalıntıları"nın bir temsilcisi olarak söz ederken haklı olduğumuzu gösterir.

Lafta fraksiyoncu olmayan Troçki; —Rusya'daki işçi hareketini biraz yakından bilen herkes için bu apaşikârdır— "Troçki ***fraksiyonu"nun*** temsilcisidir; burada fraksiyonculuk mevcuttur, çünkü bunun iki özsel belirtisinin ikisi de vardır: 1. lafta birliğin tanınması ve 2. gerçekte grupsal ayrılık. Burada fraksiyonculuk kalıntısı mevcuttur, çünkü burada Rusya proleter kitle hareketiyle bağ anlamında ciddiye alınabilecek hiçbir şey yoktur.

Nihayet burada en kötü türden fraksiyonculuk mevcuttur, çünkü ***hiçbir*** ideolojik-politik belirlilik ***yoktur.*** Ne "Pravda" taraftarlarının bu belirliliğe sahip olmadıkları söylenebilir (kararlı hasmımız L. Martov bile bütün sorunlarda herkesçe bilinen resmi kararlar karşısındaki "birlik ve disiplin"imizi kabul ediyor), ne de Tasfiyecilerin belirli olmadıkları iddia edilebilir (en azından en önde gelenleri gayet belirli bir fizyonomiye sahiptir, Marksist değil, liberal bir fizyonomi).

Troçki'nin fraksiyonuna benzer bir şekilde, asla Rusya bakış açısından değil, sadece Viyana ve Paris bakış açısından gerçeklikleri olan bu fraksiyonların bir bölümü için, belli bir belirliliğe sahip olmadıkları söylenemez. Örneğin Machçı grup "Vperyod"un ***Machçı*** teorileri belirlidir; "Parti Menşevikleri"nde bu teorilerin kesin reddi ve Tasfiyecilerin teorik olarak mahkûm edilmesinin yanı sıra Marksizmin savunulması belirlidir.

Buna karşılık Troçki'de hiçbir ideolojik-politik belirlilik yoktur, çünkü "fraksiyonsuzluk" patenti, sadece, (bunu daha ayrıntılı değerlendireceğiz) bir fraksiyondan diğerine ***geçme*** ve dönme tam özgürlüğü patenti anlamına gelmektedir.

Sonuç:

1) Troçki, Marksizmin eğilimleri ve fraksiyonları arasındaki ***düşünsel*** farklılıkları, bu farklılıklar sosyal-demokrasi tarihinin yirmi yılını kapsıyor ve bugünün temel sorunlarına değiniyor olmasına rağmen, (bunu daha sonra göstereceğiz) açıklamıyor ve anlamıyor;

2) Troçki, lafta birliğin tanınması, gerçekte ise parçalanma olarak ***fraksiyonculuğun*** baş belirtilerini anlamamıştır;

3) "fraksiyonsuzluk" bayrağı altında Troçki, Rusya'daki işçi hareketi zemininden yoksun olan özellikle düşünce yoksunu bir yurtdışı fraksiyonunu temsil etmektedir.

Parlayan her şey altın değildir. Troçki'nin laflarında çok parlaklık ve gösteriş var, fakat içerik yok.

II- BÖLÜNME ÜZERİNE

Bize yanıt olarak, "Siz 'Pravda' taraftarlarında fraksiyonculuk, yani gerçekte parçalanmışken lafta birliğin kabul edilmesi yoksa da, daha kötüsü, yani bölücülük var" deniyor. Kendi düşünceleri üzerine kafa yoracak ve kendi laflarını birbiriyle uyumlu hale getirecek durumda olmayan Troçki, kâh fraksiyonculuk üzerine sızlanıp, kâh: "Bölünme birbiri ardından intiharvari fetihler yapıyor" (No. 1, s. 6) diye haykıran Troçki böyle konuşuyor örneğin.

Bu açıklamanın anlamı sadece şu olabilir: ***"'Pravda' yandaşları*** birbiri ardından fetihler yapıyor" (bu, Rusya'da proleter kitle hareketinin, diyelim ki 1912 ve 1913 yıllarında incelenmesiyle saptanabilecek, nesnel, kontrol edilebilir bir olgudur), ***fakat ben, Troçki,*** "Pravda" taraftarlarını, 1. bölücüler olarak, 2. intihar politikacıları olarak mahkûm ediyorum.

Bunu inceleyelim.

Her şeyden önce Troçki'ye teşekkür ederiz: Kısa süre önce (Ağustos 1912'den Şubat 1914'e dek), bilindiği gibi anti-Tasfiyeciliği ***"yok etme"*** tehdidinde bulunan ve buna çağıran F. Dan'ı izlemekteydi. Şimdi artık Troçki, eğilimimizi (ve Partimizi — kızmayın yurttaş Troçki, gerçek bu!) "yok etme" tehdidini savurmuyor, bilakis sadece, onun ***kendi kendisini*** öldüreceği kehanetinde bulunuyor!

Bu çok daha yumuşak, öyle değil mi? Bu neredeyse "fraksiyonsuz", öyle değil mi?

Fakat şaka bir yana (Troçki'nin yaptığı dayanılmaz lafazanlığa yumuşak tepki göstermenin biricik yolu şaka olmasına rağmen).

"İntihar"la ilgili sözler düpedüz bir laftır, boş laftır, salt "Troçkizm"dir.

Bölücülük ciddi bir politik suçlamadır. Gerek Tasfiyeciler, gerekse de Paris ve Viyana'dan bakıldığında hiç kuşkusuz var olan yukarıda saydığımız gruplar, bu suçlamayı bize karşı bin türlü tekrarlıyorlar.

Ve bunların hepsi de bu ciddi politik suçlamayı şaşılacak derecede gayri-ciddi biçimde tekrarlıyorlar. Troçki'yi alalım. Troçki "bölünme"nin (bunu "Pravda" taraftarları diye okuyun) birbiri ardından intiharvari fetihler" yaptığını kabul etti. Bir de şunları ekliyor:

> ***"Çok sayıda ileri işçi, politik olarak-tam bir kafasızlık durumunda, sık sık bölünmenin gayretli ajanları haline geliyorlar"*** (No. 1, s. 6).

Bir soruna ilişkin, kendini bu sözcüklerle açığa vuran, bundan daha gayri-ciddi bir tutum bulunabilir mi?

Biz Rusya işçi hareketi alanında Tasfiyecilikten başka doğrusu hiçbir şey görmezken, sizler bizi bölücülükle suçluyorsunuz. Demek Tasfiyeciliğe karşı tutumumuzu yanlış buluyorsunuz? Gerçekten de yukarıda saydığımız yurtdışı gruplarının ***tümü,*** birbirlerinden ne kadar çok ayrılsa da, tam da Tasfiyeciliğe karşı tavrımızı yanlış, "bölücü" olarak açıklamakta birleşiyorlar. ***Tüm*** bu grupların Tasfiyecilikle benzerliği (ve özsel politik yakınlıkları) da bundan ibarettir.

Eğer Tasfiyeciliğe karşı tavrımız teorik olarak, ilkesel olarak yanlışsa, Troçki bunu ***doğrudan*** söylemek, bu yanlışı nerede gördü-

ğünü ***kesin*** biçimde, dolandırmadan açıklamak zorundaydı. Ne var ki Troçki bu önemli soruna ***yıllardan beri*** yan çizmektedir.

Tasfiyeciliğe karşı tavrımız pratikte, hareketin deneyimiyle çürütülüyorsa, o zaman bu deneyim incelenmelidir, ki Troçki bunu da yapmıyor. "Çok sayıda ileri işçi —diye itiraf ediyor— bölünmenin ***gayretli ajanları*** (bunu "Pravda" akımı çizgisinin, taktiğinin, sisteminin ve örgütlenmesinin gayretli ajanları diye okuyun) haline geliyorlar."

Neden böyle üzüntü duyulacak ve Troçki'nin itirafına göre deneyimle doğrulanan, ***ileri,*** hem de ***çok sayıda*** ileri işçinin "Pravda"dan yana tavır alması gibi bir olgu görülüyor?

Bu ileri işçilerin "politik olarak tam bir kafasızlığı" sonucunda, diye yanıt veriyor Troçki.

Troçki için, beş yurtdışı fraksiyonunun tümü için ve Tasfiyeciler için olağanüstü gönül okşayıcı bir açıklama, söylenecek bir şey yok. Troçki, tarihsel olayları "bir uzmanın bilge ifadesiyle", kulağa hoş gelen dolgun ve tınlayan sözlerle, kendisi için gönül okşayıcı biçimde açıklamayı pek sever. Eğer "çok sayıda ileri işçi" Troçki'nin çizgisiyle uyum içinde olmayan bir politik çizginin ve Parti çizgisinin "gayretli ajanları" haline geliyorsa, Troçki bu sorunu hiç utanmadan bir çırpıda ve anında hallediyor: Bu ileri işçiler "politik olarak tam bir kafasızlık durumunda" bulunuyorlar, o, yani Troçki ise, politik olarak sağlam, berrak ve doğru bir çizgi "durumunda" bulunuyor herhalde!... Ve Troçki göğsünü gururla gererek, fraksiyonculuğa karşı, çevreciliğe karşı, aydınların işçilere kendi iradelerini dayatmak istemelerine karşı gürlüyor!...

Gerçekten de insan, bu tür şeyleri okuduğunda, ister istemez, bu sözler herhangi bir tımarhaneden gelmiyor mu acaba diye soruyor.

"İleri işçiler" nezdinde Tasfiyecilik ve onun Parti tarafından mahkûm edilmesi sorunu 1908 yılından beri* ortaya atılmıştır; tamamen belli bir Tasfiyeciler grubuyla (yani "Naşa Zarya" grubuyla) ilgili "bölünme" sorunu, yani Parti'yi bu grup ***olmadan*** ve bu gruba rağ-

---

* *1908 Aralık Konferansı kastedilmektedir, bkz. elinizdeki cilt. s. 132 —**Alm. Red.***

men inşa etmekten başka bir şeyin olanaksızlığı sorunu ise 1912 yılında, iki yıldan fazla süre önce ortaya atılmıştır... İleri işçilerin muazzam çoğunluğu tam da "Ocak çizgisi"nin (1912) desteklenmesinden ***yana*** tavır almışlardır.* "Fetihler" ve "çok sayıda ileri işçi" sözleriyle Troçki bu olguyu bizzat kabul ediyor. Ve Troçki bunu, bu ileri işçilere "bölücü" diye, "politik olarak kafasız" diye ***küfrederek*** hallediyor!

Aklını yitirmemiş insanlar ise bu olgulardan başka bir sonuç çıkarıyorlar. Sınıf bilinçli işçilerin ***çoğunluğunun*** tam ve kesin kararlar temelinde birleştiği yerde, görüş ve davranış ***birliği*** vardır, parti ruhu ve Parti vardır.

İşçiler tarafından "görevden alınmış" Tasfiyecileri ya da iki yıl boyunca Rusya proleter kitle hareketiyle bağlarını ***hiçbir biçimde*** kanıtlamamış olan yarım düzine yurtdışı grubunu gördüğümüz yerde, tam da orada kafasızlık ve ***bölücülük*** egemendir. Troçki bugün işçileri, bütün Marksistler ve "Pravda" taraftarlarınca kabul edilen "bütün"ün ***kararlarını uygulamamaya*** ikna etmeye çalıştığında, hareketi dezorganize etmeye ve bir bölünme yaratmaya ***çabalamaktadır.***

Bu çabalar âcizdir, fakat bölünmeyi gerçekleştirirken bölünme üzerine yaygara koparan, iki yıldan fazla zaman içinde "ileri işçiler" nezdinde ***tam bir yenilgiye*** uğradıktan sonra ise inanılmaz bir küstahlıkla, kararları ve bu ileri işçilerin iradesini, bu işçileri "politik olarak kafasız" diye niteleyerek hiçe sayan küçük aydın gruplarının kendini tamamen kibre kaptırmış önderlerini teşhir etmek gerekir. Çünkü bunlar tam da Nosdrev'in ya da Yuduşka Golovlyev'in yöntemleridir.[94]

Ve biz yazar olarak görevimiz gereği, bölünme üzerine tekrar tekrar yapılan bu yaygaraya yanıt olarak, çürütülmemiş ve çürütülemez olan ***tam*** verileri yinelemekten yorulmayacağız. II. Duma'da işçi kuryesinde Bolşevik temsilcilerin oranı yüzde 47, III. Duma'da yüzde 50, IV. Duma'da yüzde 67 idi.

"İleri işçiler"in çoğunluğu buradadır, Parti buradadır, sınıf bilinçli işçilerin çoğunluğunun görüş ve davranış birliği buradadır.

---

* *1912 Prag Ocak Konferansı'nda. Bkz. elinizdeki cilt. s. 157* ***—Alm. Red.***

Tasfiyeciler, bizim Stolipinci kuryelerin argümanlarını kullandığımızı söyleyerek itiraz ediyorlar (bkz. Bulkin, L. M., "Naşa-Zarya" No. 3). Bu akılsızca ve dürüst olmayan bir itirazdır. Almanlar seçimlerdeki başarılarını, kadınları dışlayan Bismarck'ın seçim yasasına göre ölçüyorlar. Alman Marksistlerini, başarılarını ***mevcut*** seçim yasasına göre —bu yasanın gerici kısıtlamalarını herhangi bir biçimde savunmadan— ölçüyorlar diye ancak deliler suçlayabilir.

Biz de kuryeler ya da kuryeler sistemini savunmadan, başarılarımızı mevcut seçim yasasına göre ölçtük. Her üç Duma'da da (II, III, IV) kuryeler vardı ve bir ve aynı işçi kuryesi ***içinde,*** sosyal-demokrasi ***içinde*** Tasfiyeciler aleyhine ***tam*** bir kayma olmuştur. Kendini ve başkalarını aldatmak istemeyen, Tasfiyecilere ***karşı işçilerin birliğinin*** zaferi nesnel gerçeğini kabul etmek zorundadır.

Diğer itiraz da daha az "akıllıca" değil: "şu ya da bu Bolşevik için Menşevikler ve Tasfiyeciler de oy verdiler" (ya da seçimlere katıldılar). Çok iyi! Fakat bu, II. Duma'nın yüzde 53 oranındaki Bolşevik ***olmayan*** temsilcileri, III. Duma'nın yüzde 50, IV. Duma'nın yüzde 33 oranındaki temsilcisi için de geçerli değil mi?

Temsilcilere ilişkin veriler yerine işçi vekilleri ve ikinci seçmenler vs. üzerine veriler olsaydı, bunları seve seve kullanırdık. Fakat bu tür daha ayrıntılı veriler ***yok*** ve dolayısıyla "itirazcılar" izleyenlerin gözüne düpedüz kül serpiyor.

Peki, ya çeşitli eğilimlerin gazetelerini desteklemiş olan işçi grupları üzerine veriler? ***İki*** yılda (1912 ve 1913) 2801 grup "Pravda"dan, 704 grup "Luç"tan yana olmuştur.* Herkes bu rakamları kontrol edebilir, ve hiç kimse bunları çürütmeye çalışmamıştır.

Burada "ileri işçiler"in ***çoğunluğunun davranış ve irade birliği*** nerededir, ve nerededir çoğunluk iradesinin ***ihlali?***

Troçki'nin "fraksiyonsuzluğu", işçilerin çoğunluğunun iradesinin en utanmazca ihlal edilmesi anlamında bölücülük demektir.

---

* *1 Nisan 1914'e kadar yapılan hesaba göre, 4000 grup "Pravda"dan (1 Ocak 1912'den itibaren), 1000 grup ise Tasfiyecilerle bütün müttefiklerinden yanadır.*

III- AĞUSTOS BLOKU'NUN DAĞILMASI ÜZERİNE

Fakat, Troçki'nin yüzümüze fırlattığı bölücülük suçlamalarının doğruluğunu ve gerçekliğini kontrol etmek için çok önemli bir araç daha var.

Asıl "Leninistler"in bölücü olduğunu düşünüyorsunuz, öyle mi? İyi. Haklı olduğunuzu varsayalım.

Fakat eğer haklıysanız, neden tüm diğer fraksiyonlar ve gruplar "Leninistler" ***olmadan*** ve "bölücüler"e ***karşı*** Tasfiyecilerle birlik olamadılar?... Eğer biz bölücüysek, birleştirici olan sizler neden kendi aranızda ve Tasfiyecilerle birleşemediniz? Bununla işçilere birliğin olanaklı olduğunu ve yararlarını ***eylemle*** göstermiş olurdunuz!...

Tarih sırasına göre anımsayalım!

Ocak 1912'de "bölücüler" ve "Leninistler", Tasfiyeciler ***olmadan*** ve onlara ***rağmen*** Parti olduklarını açıklar.

Mart 1912'de ***bütün*** gruplar ve "fraksiyonlar", Rus gazeteciklerinde ve Alman sosyal-demokrat gazetesi "Vorwärts"in sayfalarında bu "bölücüler"e karşı ***birleşirler:*** Tasfiyeciler, Troçkistler, "Vperyod"cular, "Parti Bolşevikleri", "Parti Menşevikleri". Hepsi birden bize, dayanışma, birlik ve uyum içinde "gaspçılar", "aldatıcılar" diye küfreder ve en az bunlar kadar yumuşak ve okşayıcı daha başka lakaplar takar.

Pekâlâ, baylar! Fakat sizler için "gaspçılar"a ***karşı*** birleşmekten ve "ileri işçiler"e bir ***birlik*** örneği sunmaktan daha kolay ne olabilirdi? İleri işçiler, bir yanda gaspçılara karşı herkesin, gerek Tasfiyecilerin gerekse de Tasfiyeci olmayanların birliğini, öte yanda ise ***sadece ve tek başına*** "gaspçılar"ı, "bölücüler"i vs. gördüklerinde, birincileri desteklemezler miydi?

Farklılıklar sadece "Leninistler" tarafından uydurulmuş ya da şişirilmişse vs., fakat gerçekte Tasfiyecilerin, Plehanov yanlılarının, "Vperyod"cuların, Troçkistlerin vs. birliği ***olanaklıysa,*** neden iki yıl içinde bunu ***kendi*** örneğinizle kanıtlamadınız?

Ağustos 1912'de "birleştiriciler" konferansı toplandı. Ve toplanır toplanmaz da ***ayrılık*** başladı: Plehanov yandaşları konferansa gelmeyi bir bütün olarak reddettiler. "Vperyod"cular geldiler, fakat tüm girişimin hayali niteliğini protesto ve teşhir ederek Konferans'tan çekildiler.

Tasfiyeciler, Letonyalılar, Troçkistler (Troçki ve Zemkovski), Kafkasyalılar ve Yediler* "birleşti". Bunlar birleşti mi? Bunun böyle olmadığını, bunun sadece Tasfiyeciliği maskeleme olduğunu daha o zaman açıklamıştık. Olaylar bizi yalanladı mı?

Tam bir buçuk yıl sonra, Şubat 1914'te anlaşılıyor ki:

1) Yediler parçalanıyor — Buryanov onlardan ayrılıyor.

2) Geriye kalan yeni "Altılar" içinde Çaydze ve Tulyakov ya da herhangi biri Plehanov'a verilecek yanıt üzerinde anlaşamıyorlar. Basında Plehanov'u yanıtlayacakları açıklamasını yapıyorlar, ***fakat yanıtlayamıyorlar.***

3) Aylardan beri fiilen "Luç"tan kaybolmuş olan Troçki, ***ayrılıp,*** "kendi öz" dergisi "Borba"yı çıkarıyor. Troçki bu dergiyi "fraksiyonsuz" olarak nitelediğinde, o bununla berrak bir şekilde (meseleyle bir ölçüde bilen herkes için berrak bir şekilde) "Naşa Zarya" ve "Luç"un, onun, yani Troçki'nin düşüncesine göre "fraksiyoncu", yani kötü "birleştiriciler" olarak kendilerini ***kanıtladıklarını*** söylemektedir.

Eğer siz, sevgili Troçki, birleştiriciyseniz, Tasfiyecilerle birliğin olanaklı olduğunu açıklıyorsanız, onlarla birlikte "Ağustos 1912'de formüle edilen temel düşünceler"in bakış açısında duruyorsanız ("Borba" No. 1, s. 6, "Yazı Kurulu'ndan"), neden ***bizzat kendiniz*** "Naşa Zarya" ve "Luç" Tasfiyecileriyle ***birleşmediniz?***

"Severnaya Raboçaya Gazeta"da, Troçki'nin dergisi çıkmadan önce, derginin "bulanık" fizyonomisi ve bu dergi hakkında "Marksist çevrelerde oldukça fazla konuşulması" üzerine kötü bir haber çıkınca, "Put Pravdi" (No. 37) doğal olarak bu iddianın yanlışlığını açığa çıkarmak zorunda kalmıştı: "Marksist çevrelerde" Troçki'nin "Luç" yandaşlarına ***karşı*** gizli mektuplaşmalarından "söz ediliyor": Troç-

---

* *IV. Duma'daki Menşevik Fraksiyon.*

ki'nin fizyonomisi ve Ağustos Bloku'ndan ayrılması tamamen "berraklaşmıştır".

4) L. Syedov'a karşı çıkan (ve bunun için F. Dan ve şürekası tarafından alenen fırçalanan) Kafkasyalı Tasfiyecilerin ünlü lideri An* şimdi "Borba"da ortaya çıkıyor. Şu henüz "açık" değil: Kafkasyalılar Troçki'yle mi olmak istiyorlar, yoksa Dan'la mı?

5) "Ağustos Bloku" içinde hiç kuşkusuz biricik gerçek örgüt olan Letonyalı Marksistler, en son kongrelerinde (1914) bir kararla şu açıklamayı yaptıktan sonra ***resmen*** Blok'tan ayrıldılar:

"Uzlaşmacıların ne pahasına olursa olsun Tasfiyecilerle birleşme çabasının (Ağustos Konferansı 1912) yararsız olduğu ortaya çıkmış ve bizzat birleştiriciler Tasfiyecilere ideolojik-politik bağımlılık içine düşmüşlerdir."

Bunu, bir buçuk yıllık deneyimin ardından, iki merkezden ***hiçbiriyle*** bağ kurmak istemediği için ***tarafsız*** bir tavır takınan bir örgüt açıklamıştır. ***Tarafsız*** insanların bu kararı Troçki için daha vahim olmak zorundadır!

Sanırım bu kadar yeter, öyle değil mi?

Bizi bölücülükle, Tasfiyecilerle geçinmek istememek ya da bu beceriyi gösterememekle suçlayanlar, ***kendileri*** de Tasfiyecilerle geçinememişlerdir. Ağustos Bloku'nun bir hayal olduğu görülmüş ve Blok dağılmıştır.

Troçki bu dağılmayı okurlarından gizlemek için onlara yalan söylüyor.

Hasımlarımızın deneyimi bizim haklı olduğumuzu, Tasfiyecilerle bir işbirliğinin olanaksız olduğunu kanıtlamıştır.

IV- BİR UZLAŞMACININ "YEDİLER"E ÖĞÜTLERİ

"Borba" No. 1'deki yazı kurulu makalesi: "Duma Fraksiyonu'nun Bölünmesi", bir uzlaşmacının Devlet Duması'nın yedi Tasfiyeci (ya

* *N. Yordania.* —***Alm. Red.***

da Tasfiyecilere doğru yalpalayan) temsilcisine öğütlerini içeriyor. Bu öğütlerin özü şu cümlede yatmaktadır:

> "Diğer fraksiyonlarla bir anlaşmanın gerekli olduğu tüm durumlarda, ilk planda Altılar'a* başvurulmalı..." (s. 29).

Bu akla uygun bir öğüt ve Troçki başka şeylerin yanı sıra bu öğüt nedeniyle "Luç" Tasfiyecilerinden ayrılıyor gibi görünüyor. Duma'da iki fraksiyonun mücadelesi başladığından beri, Yaz Konferansı kararından (1913)[95] bu yana, "Pravda" taraftarları işte tam da bu görüşü savundular. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi fraksiyonu, ayrılıktan sonra da ***basında*** defalarca, "Yediler"in tekrar tekrar reddetmesine rağmen, bu görüşü savunduğunu açıklamıştır.

En başından beri, Yaz Konferansı kararından bu yana, ***Duma'daki*** faaliyetin sorunları üzerine ***anlaşmaların*** arzu edilir ve mümkün olduğuna inanıyorduk ve hâlâ da bu inançtayız: bu tür anlaşmalar defalarca küçük-burjuva köylü demokratları (Trudovikler) ile yapılabildiyse, benzer anlaşmaların küçük-burjuva, liberal işçi politikacılarıyla yapılabilmesi daha olanaklıdır ve gereklidir.

Farklılıkları abartmamak ve gerçekliği görmek gerekir: Yediler dün tamamen Dan'ın peşinden giden, bugün ise sıkıntı içinde gözlerini bir Troçki'ye, bir Dan'a çeviren Tasfiyecilerin safına doğru yalpalayan insanlardır. Tasfiyeciler, Parti'den ayrılan legalite yanlılarından oluşan, liberal işçi politikası güden bir gruptur. Bu grubun illegaliteye karşı oluşu göz önüne alındığında, bu grupla parti inşası ve işçi hareketi meselelerinde herhangi bir birliğin sözü bile edilemez. Farklı düşünenler fena halde yanılıyorlar ve 1908'den beri meydana gelen değişiklikleri görmüyorlar.

Fakat Parti'nin dışında bulunan ya da Parti'ye yakın duran bu grupla tek tek sorunlarda anlaşmalar yapmak elbette caizdir: Trudovikleri olduğu gibi bu grubu da daima proleter eğilimle ("Pravda" eğilimiyle), liberal politika arasında seçim yapmaya zorlamak ***zorundayız.*** Örneğin basın özgürlüğü için mücadele sorununda, Tasfiyeciler

---

* *Bolşevik Fraksiyon.* —***Alm. Red.***

içinde, sansüre tabi olmayan basın sorununu reddeden ya da görmezden gelen sorunun liberal konuşuyla, sorunun bu konuluşuna tamamen karşıt proleter politika arasında açıkça yalpalamalar görülmüştür.

Duma dışında karara bağlanacak olan en önemli sorunların doğrudan ortaya atılmadığı ***Duma'daki*** politikanın sınırları içinde, yedi liberal işçi temsilcisiyle anlaşmalar yapmak mümkündür ve arzu edilir. Bu noktada Troçki, ***Tasfiyecilerin*** pozisyonundan Parti'nin (1913) Yaz Konferansı'nın ***görüşüne*** geçmiştir.

Fakat şunu unutmamak gerekir ki, Parti dışındaki bir grubun bakış açısından, anlaşmadan anlaşılan, kesinlikle, Partililerin genellikle bundan anladıkları şey değildir. Parti üyesi olmayan insanlar için Duma'da bir "anlaşma" sağlanması, "taktik bir kararın ya da çizginin ***hazırlanması"dır.*** Partililer için ise anlaşma, başkalarını parti çizgisinin uygulanmasına ***çekme*** girişimidir.

Örneğin: Trudoviklerin partisi yok. Onların anlaşmadan anladıkları, bugün Kadetlerle, yarın Sosyal-Demokratlarla bir çizginin "özgürce hazırlanması"dır. Oysa biz, Trudoviklerle anlaşmadan kesinlikle bunu anlamıyoruz: bütün önemli taktik sorunlarda Partimizin kararları var ve biz bu kararlardan hiçbir zaman ayrılmayacağız; yani bizim için Trudoviklerle bir anlaşma yapmak, onları bizim yanımıza ***çekmek,*** onları Kara Yüzlere ve liberallere karşı ortak eylemlerden ***vazgeçmemekte*** haklı olduğumuza ***ikna etmek*** anlamına gelmektedir.

Troçki'nin, Partili bakış açısından anlaşmalarla partisiz bakış açısından anlaşmalar arasındaki bu en temel farkı ne ölçüde unuttuğunu (boşuna Tasfiyecilerden yana olmadı), şu mülahazası göstermektedir:

> "Enternasyonal'in yetkili kıldığı kişilerin, bölünmüş parlamento temsilciliğimizin iki kısmını da bir araya getirip, onlarla birlikte, onları neyin birleştirdiğini ve neyin ayırdığını incelemesi *zorunludur*... Parlamento taktiğinin esaslarını formüle eden ayrıntılı bir taktik karar hazırlanabilir..." (No. 1, s. 29/30).

Bu, sorunun Tasfiyeci tarzda konuluşunun karakteristik ve son derece tipik bir örneğidir! Troçki'nin dergisi Parti'yi düşünmüyor: Gerçekten de böyle bir ayrıntıyı düşünmeye değer mi?

Avrupa'da (Troçki uygunsuz yerde Avrupalılıktan söz etmeyi pek sever) çeşitli partiler anlaştığında ya da birleştiğinde, bu genellikle şöyle olur: temsilciler bir araya gelir ve her şeyden önce ayrılık noktalarını açıklığa kavuştururlar (bu, Enternasyonal'in Rusya için de gündeme aldığı şeydir, fakat Kautsky'nin "eski Parti artık yok"* yönündeki düşüncesizce iddiasına kararda kesinlikle yer vermemiştir). Ayrılık noktalarının açıklığa kavuşturulmasından sonra temsilciler, taktik, örgüt vs. sorunlarında ***her iki Partinin kongrelerine hangi kararların*** (kararlar, koşullar vs.) ***sunulacağını*** saptarlar. Bir birleşik kararlar tasarısı sunabilirlerse, bu kararların kabul edilip edilmemesine parti kongreleri karar verir; çeşitli öneriler varsa, bunlar da aynı şekilde iki Parti'nin kongreleri tarafından nihai olarak oylanırlar.

Tasfiyecilere ve Troçki'ye sadece oportünizmin ***Avrupaî*** örnekleri "sempatik" geliyor, asla Avrupaî parti ruhununun örnekleri değil.

Duma temsilcileri "ayrıntılı bir taktik karar" hazırlayacaklar!!! Troçki'nin boşuna böylesine hoşnutsuz olmadığı Rusya'nın "ileri işçiler"i, Kautsky'ye bile Rusya'da "Parti'nin olmadığı" güvencesini veren yurtdışı grupçuklarının Viyana ve Paris'teki gülünç plancılıklarının ne boyutta olduğunu bu örnekte görebilirler. Zaman zaman yabancıları bu sorunda aldatmak başarılsa da, Rusya'nın "ileri işçiler"i (korkunç Troçki'nin yine hiddetini üstlerine çekme tehlikesine rağmen) bu plancıların yüzüne karşı kahkahayla güleceklerdir.

"Ayrıntılı taktik kararlar —diyeceklerdir onlara— bizde Parti Kongreleri ve Konferansları tarafından hazırlanır (siz partisizlerde nasıl olduğunu biz bilemeyiz), örneğin 1907, 1908, 1910, 1912 ve 1913 yıllarında olduğu gibi. Konuyu bilmeyen yabancılara ve unutkan Ruslara da parti kararlarımızı memnuniyetle tanıtırız ve daha büyük bir memnuniyetle, 'Yediler'in ya da 'Ağustosçular'ın ya da 'Solcular'ın[96] ya da her kimse onların temsilcilerinden, bize kongrelerinin ya da konferanslarının kararlarını tanıtmalarını ve bundan sonraki kongrelerinde bizim kararlarımıza ya da Letonyalıların 1914 yılında

* *Bkz. bir sonraki "İyi Bir Karar ve Kötü Bir Konuşma" adlı makale ve buna ilişkin not. s. 218—**Alm. Red.***

yaptıkları tarafsız kongre kararına vs. karşı konumlarını belirleyen sorunu ortaya koymalarını isteriz."

Rusya'nın "ileri işçileri" çeşitli plancılara bunu söyleyeceklerdir, örneğin Petersburg'un örgütlü Marksistleri, Marksist basında bunu ***şimdiden söylemişlerdir.*** Tasfiyecilerin önüne konan ve yayınlanan bu şartları Troçki görmezden gelmeyi mi yeğleyecek? Bunu yapması Troçki için daha kötü olur. Okuru, Rusya'nın sınıf bilinçli işçilerinin çoğunluğunun iradesini hesaba *katmak* istemeyen Ağustos "Birliği" *tipinde* "birleşme" planları tasarlamanın ne kadar gülünç olduğu konusunda önceden uyarmak görevimizdir.

V– TROÇKİ'NİN TASFİYECİ GÖRÜŞLERİ

Troçki, konuyla ilgili görüşleri hakkında yeni dergisinde mümkün olduğunca az şey söylemeyi yeğledi. "Put Pravdi" (No. 37) Troçki'nin ne illegalite sorunu, ne de legal bir parti için mücadele şiarı vs. üzerine tek bir sözcük bile etmediğini daha önce belirtmişti. İşte bu nedenle biz, herhangi bir ideolojik-politik fizyonomiden ***yoksun*** ayrı bir örgütlenmenin ortaya çıkmak istemesi durumunda, başka şeylerin yanı sıra, ***en kötü*** fraksiyonculuktan söz ettik.

Troçki görüşlerini açıkça ortaya sermek istemese de, dergisinin tam bir dizi pasajı, onun gizliden gizliye ve üstü örtülü olarak hangi görüşleri savunduğunu gösteriyor.

İlk sayının daha ilk yazı kurulu makalesinde şunları okuyoruz:

> "Devrim öncesi sosyal-demokrasi bizde sadece fikirleri, hedefleri itibariyle bir ***işçi*** partisi idi. Gerçekte ise, o zamanlar uyanmaya başlayan işçi sınıfını peşinden sürükleyen Marksist aydınların bir örgütüydü..." (s. 5).

Bu, gerçekte Parti'nin ***yadsınmasına*** başlangıç olan, herkesin bildiği liberal ve tasfiyeci nakarattır. Bu nakarat, tarihsel olguların çarpıtılmasına dayanır. Daha 1895/96 yıllarının grevleri, hem ideolojik, hem de örgütsel olarak sosyal-demokrasiyle bağlı proleter bir ***kitle***

hareketi yaratmıştı. Bu grevlerde, ekonomik ve ekonomik olmayan ajitasyonda "aydınlar işçi sınıfını ***peşinden mi sürüklemiştir"!!?***

Ya da önceki döneme kıyasla 1901–1903 yıllarında devlete karşı işlenen suçlar üzerine verileri alalım.

Kurtuluş hareketine katılan (devlete karşı suç işlemek yüzünden kendilerinden hesap sorulan) her 100 kişinin meslekleri şöyleydi:

Dönem	Tarım	Sanayi ve Ticaret	Serbest Mes. ve Öğrenci	Belirsiz mesl. ve Mesleksiz
1884–1890	7,1	15,1	53,3	19,9
1901–1903	9,0	46,1	28,7	8,0

Rusya'da henüz Sosyal-Demokrat Parti'nin ***olmadığı,*** hareketin henüz "Narodnik" olduğu seksenli yıllarda, aydınların ağırlıkta olduğu görülüyor: katılanların yarısından çoğunu oluşturuyorlardı.

Fakat bu tablo artık bir Sosyal-Demokrat Parti'nin var olduğu, eski "Iskra"nın faaliyetini sürdürdüğü 1901–1903 yıllarında tamamen değişti. Artık aydınlar harekete katılanlar arasında ***azınlığı*** oluşturuyorlar, artık ***işçilerin*** sayısı (sanayi ve ticaret) aydınlardan fazla, işçilerle köylüler ise birlikte toplam sayının yarısından fazlasını oluşturuyorlar.

Tam da Marksizm içindeki eğilimlerin mücadelesi içinde, sosyal-demokrasinin küçük-burjuva aydın ***kanadı,*** önce "Ekonomizm" (1895–1903), sonra "Menşevizm" (1903–1908), daha sonra da "Tasfiyecilik" (1908–1914) kendisini gösterdi. Troçki, Parti'ye karşı Tasfiyecilerin ileri sürdükleri iftiraları tekrarlıyor ve bunu yaparken de yirmi yıllık eğilimler arası Parti-içi mücadeleye değinmekten korkuyor.

İşte bir başka örnek:

> "Rus sosyal-demokrasisi parlamentarizme karşı tutumunda" (öteki ülkelerde olduğu gibi) "aynı üç safhadan geçmiştir..." "... ilkönce 'boykotçuluk' ... sonra parlamenter taktiğin ilkesel olarak kabulü, ancak ..." (mükemmel bir "ancak", Şçedrin'in şu cümleyle anlattığı "ancak"ın aynısı: Kulaklar alın hizasını geçmez, hayır, geçmez!) "... salt ajitatif amaçlarla ... ve son olarak ... Duma kürsüsünden güncel taleplerin öne sürülmesi..." (No. 1, s. 34).

Tarihin yine Tasfiyeci tarzda çarpıtılması. İkinci ile üçüncü aşama arasındaki fark, reformizm ve oportünizm savunmasını gizliden gizliye buraya taşımak için icat edilmiştir. "Sosyal-demokrasinin parlamentarizme karşı tutumu"nda bir aşama olarak boykotçuluk olmamıştır. ***Ne*** Avrupa'da (orada anarşizm vardı ve anarşizm kaldı) ***ne de*** Rusya'da; ki Rusya'da örneğin Buligin Duması'nı boykot, ***sadece*** belli bir kurumla ilgiliydi, ***hiçbir zaman*** parlamentarizmle bağıntılandırılmadı ve boykotu saldırının devam ettirilmesi uğruna liberalizmle Marksizm arasındaki mücadele yarattı. Bu mücadelenin Marksizm içindeki iki akımın mücadelesine nasıl yansıdığı konusunda Troçki tek söz etmiyor.

Tarihe dayanıldığında, somut sorunlar ve çeşitli eğilimlerin sınıfsal kökleri açıklanmak zorundadır: sınıf mücadelesini ve Buligin Duması'na katılım hususunda eğilimler arasındaki mücadeleyi Marksistçe incelemek isteyen biri, orada liberal işçi politikasının köklerini görecektir. Fakat Troçki, somut sorunlara ***yan çizmek*** ve bugünkü oportünistleri haklı çıkarmak ya da buna benzer bir şey inşa etmek için tarihe dayanıyor.

> "... Fiilen —diye yazıyor— bütün eğilimler tarafından, bir ve aynı mücadele ve parti inşası yöntemleri kullanılıyor" — "İşçi hareketimizde bir liberal tehlike üzerine koparılan yaygara, gerçekliğin sadece kaba sekter bir karikatürüdür" (No. 1, s. 5 ve 35).

Bu, Tasfiyecileri çok açık ve son derece öfkeli bir şekilde savunmadır. Ancak biz buna rağmen yakın tarihli küçük bir olgudan söz edeceğiz — Troçki salt laf üretiyor, biz işçilerin bizzat olgu üzerine kendi başlarına düşünmelerini diliyoruz.

"Severnaya Raboçaya Gazeta"nın 13 Mart tarihli sayısında şunları yazdığı bir olgudur:

"İşçi sınıfının önünde duran belli, somut bir görevi —Duma'yı (basın üzerine çıkarılacak) yasa tasarısını reddetmeye zorlamak— öne çıkarmak yerine, 'kısaltılmamış şiarlar' muğlak mücadele formülü öne sürülmekte, aynı zamanda, işçilerin legal basınları için

mücadelesini güçsüzleştirmekten başka bir işe yaramayacak olan illegal basın için reklam yapılmaktadır."

Bu, Tasfiyecilerin politikasının açık, belgesel ve net olarak savunulması, "Pravda" yandaşlarının politikasının ise eleştirilmesidir. Peki şimdi ne olacak? Bu sorunda iki eğilimin de "bir ve aynı mücadele ve parti inşası yöntemlerini" kullandıklarını söyleyecek, meselelere vakıf birini bulmak mümkün mü? Burada Tasfiyecilerin ***liberal*** bir işçi politikası ***yürütmediklerini*** söyleyecek meselelere vakıf birini bulmak mümkün mü? Burada işçi hareketinde liberal tehlikenin uydurulduğunu söylemek mümkün mü?

Troçki olgulardan ve somut belirtilerden kaçınıyor, çünkü bunların hepsi onun öfkeli yaygarasını ve cafcaflı laflarını acımasızca çürütüyor. Kurum kurum kurumlanarak "kaba sekter bir karikatür" diye açıklama yapmak elbette çok kolay. Ve "muhafazakâr fraksiyonculuğun köleliğinden kurtulmak" üzerine daha güçlü ve daha cafcaflı laflar etmek de hakeza zor değil.

Fakat bu pek kelepir bir tarz değil mi? Bu silah, Troçki'nin liseliler önünde parladığı zamanların deposundan alınma değil mi?

Troçki'nin öfkelendiği "ileri işçiler", yine de kendilerine şunun açıkça ve net olarak söylenmesini istiyorlar: Somut politik kampanyanın sözü edilen değerlendirilmesinde açıkça ifade edilen "mücadele ve parti inşası yöntemleri"ni onaylıyor musunuz? Evet mi, hayır mı? Eğer evetse, o zaman bu bir liberal işçi politikasıdır, Marksizme ve Parti'ye ihanettir, ve ***böyle*** bir politikayla, ***böyle*** bir politika güden gruplarla "barış"tan ya da "birlik"ten söz etmek, kendi kendini ve başkalarını aldatmak demektir.

Hayır mı? O zaman bunu açıkça söyleyin. Fakat lafla günümüz işçilerini derinlemesine etkilemek, tatmin etmek ve korkutmak mümkün değildir.

Ayrıca: Tasfiyecilerin aktarılan alıntıda açıkladıkları politika liberal açıdan bile aptalcadır, çünkü Duma'da yasanın kabul edilmesi,

Bennigsen gibi Komisyonda kartları tamamen açan "Zemstvo Oktobristleri"ne bağlıdır.

*

Rusya'daki Marksist hareketin eski katılımcıları Troçki figürünü çok iyi bilirler ve onlar için onun hakkında konuşmaya değmez. Fakat genç işçi kuşağı onu bilmiyor, ve onun hakkında konuşmak gerekir, çünkü o, gerçekte aynı şekilde Tasfiyecilikle Parti arasında yalpalayan beş yurtdışı grupçuğunun tümü için tipik olan bir figürdür.

Eski "Iskra" zamanında (1901–1903), yalpalayan ve "Ekonomistler"den "Iskracılar"a, Iskracılardan Ekonomistlere geçen bu kişilere "Tuşino firarileri" damgası vurulmuştu (Rusya'daki karışıklık döneminde bir kamptan ötekine geçen savaşçılar böyle adlandırılıyordu*).

Tasfiyecilikten söz ederken, yılların seyri içinde ortaya çıkan, Parti'nin yirmi yıllık tarihi içinde "Menşevizm" ve "Ekonomizm"le iç içe geçen ve belli bir sınıfın, liberal burjuvazinin politikası ve ideolojisiyle ilintilenmiş belli bir ideolojik akımı saptıyoruz.

"Tuşino firarileri" kendilerinin fraksiyonlarüstü olduklarını açıklıyorlar ve bunun biricik nedeni, görüşlerini bugün bir fraksiyondan, yarın bir başka fraksiyondan "ödünç almaları"dır. 1901–1903 yıllarında Troçki, ele avuca sığmaz bir "Iskra" taraftarıydı ve Ryazanov, onun 1903 yılındaki Parti Kongresi'ndeki rolünü, "Lenin'in sopası" olarak niteliyordu. 1903 sonunda Troçki bu kez ele avuca sığmaz bir Menşevik olmuştu, yani "Iskra" taraftarlığından "Ekonomistler"e geçmişti; "eski 'Iskra' ile yenisi arasında bir uçurum olduğunu" açıkladı. 1904/1905 yılında Menşeviklerden ayrılıp, yalpalayan bir tutum alarak kâh ("Ekonomist") Martinov'la birlikte çalışır, kâh kaba-solcu "sürekli devrim"i ilan eder. 1906/1907 yıllarında Bolşeviklere yakınlaşır, 1907 ilkbaharında ise Rosa Luxemburg'la dayanışma içinde olduğunu açıklar.[97]

---

* *17. yüzyıl başındaki "karışıklık" dönemi, köylü ayaklanmaları ve Çarlar Boris Godunov ve Vasili Şuyski'ye karşı "düzme Dimitri" nin savaşları; ikinci, "düzme Dimitri" nin ordugâhı ve sarayı Moskova'nın 15 km. kuzeybatısında bulunan Tuşino'daydı. —**Alm. Red.***

Dağılma döneminde uzun "fraksiyonel olmayan" yalpalamalardan sonra yeniden sağa sapar ve 1912 Ağustos'unda Tasfiyecilerle bir blok oluşturur. Şimdi yine onlardan ayrılıyor, fakat ***meselenin özü itibariyle*** onların zavallı düşüncelerini tekrarlıyor.

Bu tür tipler, Rusya'da proleter kitle hareketinin henüz uyuduğu ve herhangi bir grupçuğun, başkalarıyla birleşmekten söz eden bir akım, bir grup, bir fraksiyon, tek sözcükle bir "güç" olarak görünmek için yeterince "yer bulduğu" dünün tarihsel oluşumları ve formasyonlarının enkazı olarak tipiktir.

Genç işçi kuşağının, ***ne*** 1908'den beri Tasfiyecilikle ilişkiyi belirleyen ve saptayan parti kararlarını, ***ne de*** sözü edilen kararların eksiksiz tanınması temelinde, çoğunluğun ***birliğini*** fiilen gerçekleştirmiş olan Rusya'nın modern işçi hareketinin deneyimine herhangi bir biçimde güvenmek istemeyen, inanılmaz iddialarla ortaya çıkan kişilerin ne mal olduğunu tam olarak bilmesi gerekir.

Mayıs 1914

İYİ BİR KARAR VE KÖTÜ BİR KONUŞMA[98]

Rusya'nın bütün sınıf bilinçli işçileri, Uluslararası Büro'nun Rus meseleleri üzerine kararını hiç kuşkusuz ilgi ve dikkatle karşıladılar. Bu kararın özü, bilindiği gibi, gerek sosyal-demokrat programı tanıyan, gerekse de programları sosyal-demokrat programla "uyum içinde olan" Rusya "işçi hareketinin tüm fraksiyonları"nın bir ***"genel görüş alışverişi"*** toplantısını örgütleme kararıdır.

Bu ikinci saptama, sadece Yagiello taraftarlarını değil, programlarının sosyal-demokrasinin programına "uyduğu"nu ya da onunla "uyum içinde bulunduğu"nu açıklamaya hazır her grubu kapsadığı için olağanüstü geniş kapsamlıdır. Yine de bu lastikli saptamanın hiçbir zararı yok, çünkü bir ***"görüş alışverişi"*** için, sosyal-demokrasinin tek tek gruplarının birleşmek ***istedikleri*** grupları bile dışarıda bırakmaksızın, katılımcıların bileşimini geniş kapsamlı tutmak arzu edilir bir şeydir. Uluslararası Sosyalist Büro'nun toplantısında iki planın sunulduğunu unutmamak gerekir: 1) Kautsky'nin , "bir genel görüş alışverişi düzenleme" planı, ve ***sadece bu.*** Tarafsız bir heyet önünde, yani Uluslararası Sosyalist Büro (USB) Yürütme Komitesi önünde yapılacak bir görüş alışverişi, durumun ne olduğunu ve farklılıkların ne kadar derin olduğunu gösterecektir. 2) Diğer plan, Rosa Luxemburg tarafından önerildi, fakat Kautsky'nin itirazlarından sonra onun tarafından yeniden geri çekildi; bu plan, "birleşik partinin yeniden tesisi amacıyla bir birleşme konferansı" öngörmekteydi.

Bu planın daha kötü olduğu kendiliğinden anlaşılır, çünkü —Rosa Luxemburg'un burada sadece, acıklı bir ünü olan "Tyszka çevre-

si"nin[99] "yeniden tesisini" gizliden gizliye işin içine sokmaya çabaladığını tamamen bir yana bırakırsak— ilkönce tam veriler toplanmak zorunda.

Daha ihtiyatlı tutulan ve birlik sorununa, önceden bir "görüş alışverişi" yapılması ve eksiksiz belgelerin incelenmesi ***yoluyla*** daha sistematik yaklaşan Kautsky'nin planı kabul edildi.

Fakat, Büro'nun kararı haline gelen Kautsky'nin hazırladığı karardan, Kautsky'nin bir noktada ***korkunç şeyler*** iddia edecek kadar ileri giden konuşmasını ayırt etmek gerekir. Bu hususa kısaca değinmiştik, ancak şimdi "Vorwärts"in (Alman merkez organının) Kautsky'nin konuşması hakkındaki raporu, bizi bu önemli sorun üzerinde ayrıntılı biçimde durmaya zorluyor.

Rosa Luxemburg'a karşı çıkarak şöyle dedi Kautsky:

> "Eski adlar kalmasına rağmen, eski Parti artık yok, fakat bu adlar yılların seyri içinde yeni bir içerik kazandı. Eski yoldaşları sadece Partileri eski adı taşımadığı için tez elden dışlamamak gerekir."

Rosa Luxemburg, "Kautsky'nin Rus Partisi'nin ölmüş olduğu ifadesinin düşüncesizce edilmiş bir laf olduğu"nu söyleyerek itiraz ettiğinde, Kautsky sadece,

> "sözlerinden sanki Rus sosyal-demokrasisinin ölmüş olduğunu açıkladığının anlaşılmasını protesto etmekle yetindi. O sadece eski biçimlerin kırıldığını ve yeni bir biçimin yaratılmak zorunda olduğunu söylemiştir."

Resmi raporun sorunumuzla ilgili pasajları bunlar.

Kautsky'nin ***sosyal-demokrasinin*** ölmüş olduğunu söylemediği ve bunu söyleyemeyeceği çok açık. Fakat ***Parti'nin*** ortadan kaybolduğunu söyledi ve kendisine itiraz edilmesine rağmen bunu ***geri almadı!***

İnanılmaz gibi geliyor, ama gerçek!

Kautsky'nin açığa vurduğu karışıklık inanılmaz ölçüde büyük. ***Hangi*** "eski yoldaşlar"ın dışlanmasından söz etti? Bay Potresov ve ortaklarının mı? Tasfiyeci şekilsizliği "***onların*** Partisi" olarak mı niteledi?

Yoksa Kautsky, Rosa Luxemburg'un formülüyle dışlanan "PPS solu"nu mu kastetmekteydi? Fakat o zaman da "eski yoldaşlar" sözünü anlamak mümkün değil, çünkü PPS üyeleri Sosyal-Demokrat Parti kurulduğundan bu yana, 1898 yılından bu yana ***kesinlikle hiçbir zaman*** Sosyal-Demokrat Partili yoldaşlar ***olmamışlardır!***

Bizim için iki yorum da eşanlamlıdır, çünkü birlik üzerine bir "görüş alışverişi"nden Tasfiyecileri dışlamak gerçekten de gülünçtür (aslında bütün mesele onlardan kaynaklanıyor), aynı şekilde PPS'in sol kanadını dışlamak da gülünç olurdu (soyut konuşulduğunda, Tasfiyecilerin —onlardan her şey beklenir!— sosyal-demokrat bir parti olmayan PPS ile kurdukları bölücü Blok'u kesin olarak savunması mümkündür). Her halükârda sadece Tasfiyeci bayların değil, onların müttefiklerinin de Parti'den ne istediklerini anlamak zorunludur.

Fakat Kautsky'nin, işi Büro önünde Rus Partisi'nin var olmadığını açıklamaya kadar vardırdığı tartışma götürmez bir gerçektir.

Kautsky işi nasıl bu korkunç şeylere kadar vardırabildi? Bunu anlamak için, Rus işçilerinin, Alman sosyal-demokrat basınım Rus meseleleri üzerine ***kimin bilgilendirdiğini*** bilmeleri gerekir. Almanlar yazdıklarında, görüş ayrılıkları sorununu genellikle geçiştiriyorlar. Alman sosyal-demokrat gazetelerinde Ruslar yazı yazdıklarında ise, ya "Leninistler"e karşı rezilce küfretmek amacıyla bütün yurtdışı grupçuklarının Tasfiyecilerle kurdukları bir ittifakı görüyoruz (1912 ilkbaharında "Vorwärts"de olduğu gibi), ya da herhangi bir Tyszkacının, Troçkistin ya da sorunu bilerek belirsizleştiren herhangi bir yurtdışı çevresi üyesinin yazı alıştırmasını. ***Yıllar boyunca*** tek bir belge, tek bir kararlar derlemesi, fikirlerin tek bir tahlili, gerçeklere ilişkin belge toplama yönünde tek girişim yok!

(Teoriyle ilgilendiklerinde materyal toplamayı ve bunları incelemeyi pekâlâ bilen) Alman Parti yöneticilerinin, kendilerine bilgi veren Tasfiyecilerin masallarını dinleyip bunları tekrarlamaktan utanmamalarından üzüntü duyuyoruz.

Kautsky'nin konuşması acınacak bir tuhaflık olarak kalırken, Büro'nun ***kararı*** hayata geçecektir.

Aralık 1913

BİR KEZ DAHA ULUSLARARASI SOSYALİST BÜRO ÜZERİNE VE TASFİYECİLER ÜZERİNE

"Novaya Likidatorskaya Gazeta"* yazarlarının temel karakter çizgisi —çaresiz bir kötülüğün teşvik ettiği ikiyüzlülük—, hiçbir zaman, Tasfiyecilerin, Uluslararası Büro'nun kararları üzerine yazdıkları makalelerde vardığı sınırlara varmamıştı.

Bu hususta ne kadar ileri gittikleri, Uluslararası Sosyalist Büro Sekreteri Huysman'ın, bu konuya ilişkin çıkan ilk makalelerden hemen sonra, Popov yoldaşı, "Novaya Raboçaya Gazeta"nın, Rus okurlarının "eksik bilgilenmeleri"nden "kendi fraksiyon çıkarları için yararlanma" çabalarına ve Büro'nun kararları üzerine Tasfiyeciler tarafından yayılan haberlerin "kesin yanlışlığı ve sadakatsizliği"ne karşı protestosundan Rus işçilerini bilgilendirmekle yetkilendirmesinden anlaşılmaktadır.

"Novaya Raboçaya Gazeta" yazarlarının, Büro Sekreteri'nin ağzından böylesine güzel duyulan ... bir karakteristikle donatılmasından sonra, şimdi, bizi, Londra'da alınan kararın gerçek karakterini tahrif etmekle suçlama çabalarını gayet sakin bir şekilde es geçebiliriz. Büro Sekreteri'nin, Büro kararlarından "kendi fraksiyon çıkarları için yararlanırken" alenen suçüstü yakaladığı ve bu kararlara karşı "sadakatsiz" davranan kişiler, Enternasyonal'e vs. saygılarını istedikleri kadar yüksek sesle haykırsınlar, onlara neredeyse hiç kimse inanmayacaktır.

---

* *"Novaya Raboçaya Gazeta" kastedilmektedir.* ***—Alm. Red.***

Şimdi artık her işçi, Dan'ın, Büro'nun kararlarından büyük bir gayretle gerek Parti "inşası yöntemleri"ni, gerekse de Altılar'ın "mahkûm edildiği"ni, "taleplerimiz"in "reddedildiği"ni, aynı zamanda PPS'in sol kanadının sosyal-demokrat karakterinin "kabul edildiği"ni zorla okumasını sağlayan bu manipülasyonun gerçek adını biliyor. Büro'nun kararlarıyla edebi hokkabazlık yapmak, Bay Dan, kesinlikle bu kararlara saygı duyulduğunun göstergesi değildir!

Bu hokkabazların kafası öylesine karışık ki! Attıkları her adımda kendilerini nasıl çürütmek zorunda kaldıklarına bakın!

1. No. 102'de Bay Dan, resmen şunu bildiriyor: "Uluslararası Sosyalist Büro, altı temsilcinin fraksiyondan ayrılmasını ***mahkûm*** etmiştir"; iki sayı sonra, No. 104'te, bir başka hokkabaz, Bay L. Syedov, yine aynı debdebeyle şunu açıklıyor: "Uluslararası Sosyalist Büro, ne övücü, ***ne de yerici*** referans vermiştir". Ve —dikkat edin!— iki saygıdeğer adam da Büro'nun kararından son derece hoşnut: biri "mahkûm ettiği" için, diğeri ise herhangi bir mahkûmiyet vermediği için! Bundan daha büyük bir şaşkınlık düşünülebilir mi?

Tasfiyeci bayların çileden çıkmaları için her neden var! Büro'nun kararının ana maddesi iki anlama gelmez bir şekilde şunu söylüyor: ***Birliğe doğru atılacak her pratik adımdan önce mevcut görüş ayrılıklarının açıklığa kavuşturulması zorunludur.***

Ve bu karar tamamen doğrudur.

"Birlik" adına işçi sınıfının başına çok çeşitli unsurların şekilsiz bir karışımını sarmak istemiyorsak, çalışmada gerçekten birliği istiyorsak, bu yolda ilk ve mutlak zorunlu adım, "ayrılık noktaları"nın tam olarak açıklığa kavuşturmaktan ibaret olmalıdır. "Ayrılık noktaları" "genel bir görüş alışverişi"yle tam olarak açıklığa kavuşturulsun, o zaman, birleşme doğrultusunda herhangi bir pratik adımdan söz edilip edilemeyeceği görülecektir. Büro'nun kararında sorun böyle konmuştur. Sorunun böyle konmasını kesinlikle selamlıyoruz. Uluslararası Sosyalist Büro'nun önerisini, işçilere ayrılıkları bir kez daha sakin ve ayrıntılı biçimde tartışma ve ayrılık noktalarında görüşlerini açıklama çağrısı yaparak yanıtladık. Ayrıca yabancı yoldaşlara, mevcut görüş

ayrılıkları konusunda daha tam bir fikir edinebilmeleri için her biçimde yardımcı olacağımızı açıkladık. "Proletarskaya Pravda" No. 9'da yayınlanan karar[100], bizi Tasfiyecilerden ayıran temel anlayışların gayet doğru bir özetini içermektedir. Büro'nun önerisine yanıtımız bu olmalıdır ve Büro'nun "ayrılık noktaları üzerine genel bir görüş alışverişi" sağlama kararını ciddiye alanlar için başka bir yol elbette olamazdı ve yoktur.

Ancak —ve bütün sorun burada!— Tasfiyeci baylar için, hüküm süren teorik, programatik, taktik ve örgütsel görüş ayrılıklarını açıklığa kavuşturmaktan daha sıkıcı, daha istenmeyen ve kabul edilemez başka bir şey yoktur. Büro'nun kararıyla ilgili bütün bu göz boyamalar, tahrif etmeler ve rezilce sözler, sadece, kararın önce ayrılıkları açıklığa kavuşturma talebini ***örtbas etmeyi*** amaçlamaktadır. Gerek Bay L. Syedov gerekse de Bay Dan, şu hususta pek gayretliler: Acaba birleşecek olanların ideolojik "formülleri" "soruşturulmaksızın" herhangi bir biçimde "birleşmeleri" mümkün değil mi; "eski gazete ve dergilerden alıntı yapmadan olmaz mı" diyor Bay L. Syedov kaygıyla; Bay Dan ise pek gayretli bir kaygıyla, "geçmiş"i unutmak mümkün değil mi diye belirtiyor. Onları çok iyi anlıyoruz: Bay L. Syedov için illegalite üzerine yazdığı makaleyi ("Luç" No. [101] 15), Bay Dan için "legalite için mücadele" şiarını anımsamakta hoş olan hiçbir şey yok. Ve biz geçmiş hataları yeniden ortaya çıkarmamayı öğütlediği ölçüde Uluslararası Büro'nun kararına kesinlikle katılıyoruz. Tasfiyeci bayların "geçmiş hatalar"ı için istedikleri affı onlardan esirgemeyeceğiz. Bizi geçmiş, geçmiş uğruna ilgilendirmiyor; bizi ilgilendiren bugünkü ve yarınki çalışma. Ve biz işte bu çalışma aşkına, Tasfiyecilerin gazetelerinde illegaliteye karşı kışkırtmaların ***devam edip etmeyeceğini***, "üç ok"un* şu dönemde uygun olmadığı yönündeki değerlendirmelerini ***sürdürüp sürdürmeyeceklerini***, "Ağustosçular" tarafından tahrif edilen programı savunup savunmayacaklarını vs. bilmek istiyoruz.

---

* *Bolşeviklerin şu üç temel talebi kastedilmektedir: Demokratik Cumhuriyet, Sekiz Saatlik İşgünü ve Büyük Toprak Mülkiyetine Elkonması.* ***—Alm. Red.***

Bu sorunların ve bu sorunlardaki görüş ayrılıklarının derecesinin açıklığa kavuşturulması, Büro'nun kararına göre, eğer "birlik"ten Tasfiyeciler gibi kendisini sosyal-demokrat olarak adlandırmayı iyi bulan herkesin anlamsız biçimde aynı kefeye konması anlaşılmıyorsa, birlik sorununda ileriye doğru atılacak her adımın ***önkoşuludur.***

"İddianame noktaları şimdiden formüle edildi" diye hoşnutsuzluğunu belirtiyor Bay L. Syedov. Burada, şapkası ateş almış biriyle ilgili özdeyişi* anımsatmak istemiyoruz, fakat Bay L. Syedov bu barış koşullarını neden "iddianame" olarak değerlendiriyor? Bizim dediğimiz şu: Birleşmeden çıkacak örgüt şu ve şu ilkelere: eski programın, bilinen örgütsel biçimin, kısaltılmamış şiarların, enerjik bir taktiğin vs. tanınmasına dayanmalıdır... Ve siz derhal, program, taktik ve örgütlenme görevlerinin bu formülasyonunun, "Tasfiyecilerin günahlarının eksiksiz bir listesi"nden başka bir şey olmadığını açıklıyorsunuz. Sizin için çok üzgünüz, ama ne biz, ne de Büro, programını, taktiğini vs. açıklığa kavuşturma yolu dışında yeni bir örgüt inşa etmenin başka bir yöntemini bilmiyoruz...

Fakat bizim işlediğimiz daha büyük bir günah var. Sadece yeni bir örgütün yaratılması için koşulları ileri sürmekle, yani sadece barış koşullarını açıklığa kavuşturmakla kalmadık, bunun da ötesinde, bu koşulları işçilerin yargısı önüne getirdik.

Büro'nun kararının gereğini yerine getirmenin, bizim seçtiğimiz dışında başka bir yolu olmadığında ısrarlıyız.

Büro, kendisine sosyal-demokrat diyen ***herkesi,*** onları ayıran farklılıkları açıklığa kavuşturmaya, birlik sorununun çözümünden önce atılacak bir adıma çağırıyor.

Gazetemizde yayınlanan karar, Büro'nun çağrısını, program, taktik ve örgütlenmenin temel sorunları üzerine bir görüşler "listesi"yle ve bu "liste"mizin görüşmeleri için işçi yoldaşlara verilmesiyle yanıt-

* *Şapkası çalınan askerle ilgili bir Rus fıkrası: Şapkasını çaldıran asker birden bağırır: "Hırsızın başındaki şapka yanıyor". Faka basan hırsız bunun üzerine hemen başındaki şapkaya davranır ve kendini belli eder.* ***—Alm. Red.***

ladı. Tasfiyeci baylar bizi örnek alsalardı, az çok yakın ya da uzak gelecekte, bütün tarafların net biçimde formüle edilmiş görüşlerini ve örgütlü işçilerin çoğunluğunun kimin tarafında olduğunu bilirdik. Uluslararası Sosyalist Büro'nun Rus proletaryasının önüne koyduğu görev, böylece çözümüne daha da yaklaşmış olacaktı. Ne var ki Tasfiyeciler bu yola elbette kesinlikle yan çizeceklerdir, ve bunu gerek politik görüşlerinin net biçimde formüle edilmesinin, gerekse de bu görüşlerin geniş işçi çevrelerinin yargısına sunulmasının kendi çevrelerinin çıkarları için yarar getirmeyeceğinden dolayı yapacaklardır.

Bu koşullar altında onlar kaçınılmaz olarak, Büro'nun talebi olan "ayrılıkların açıklığa kavuşturulması" yerine, sadece Büro'nun çalışmalarını zorlaştıran küçük, kişisel çekişmeleri, tahrif ve hokkabazlıkları koyma çabası güdecekler ve sürekli olarak, Enternasyonal Sekreteri'nin Tasfiyeci baylara şimdiden vermek zorunda kaldığı "sadakat" dersini gerektireceklerdir.

Ocak 1914 (Aralık 1913)

III

1908–1914 YILLARINDA TARIM VE KÖYLÜ SORUNU

İ. İ. SKVORZOV-STEPANOV'A MEKTUP[101]

29 [16] Aralık 1909.

Sevgili arkadaş! Yanıtınızı aldım ve sohbeti sürdürmek için kaleme sarılıyorum.

Sorunu daha çok (taktik değil) teorik zemine çekmek ***istiyorsunuz.*** Kabul. Ben sadece ***sizin*** hareket noktanızın taktik olduğunu anımsatırım: Siz, temel taktik tezin "klasik konuluşu"nu reddettiniz. Bu taktik kararı (bundan çıkan taktik ***sonuçları*** tam olarak ifade etmeksizin) "Amerikan olasılığı"nın yadsınmasıyla bağıntılı olarak öngördünüz. Bu nedenle ben, aramızdaki görüş ayrılıklarını şu sözlerle dile getirmenizi doğru görmüyorum: "Siz (yani ben) ***köylülüğün*** hareketi olgusunu vurguluyorsunuz. Ben, ***proleterleşen*** köylülüğün hareketi olgusunu tanıyorum." Görüş ayrılığı burada yatmıyor. Gerçekten ben de köylülüğün proleterleştiğini yadsımıyorum. Görüş ayrılığı şundan ibarettir: Rusya'da burjuva tarım rejimi, tarım kapitalizminin "Prusya" tipi gelişiminden, tarım kapitalizminin "Amerikan" tipi gelişimine katı geçişini nesnel olarak imkânsız kılacak kadar sağlamlaşmış mıdır, sağlamlaşmamış mıdır. Eğer evetse, temel taktik sorunun "klasik" konuluşu düşer. Eğer değilse, varlığını sürdürür.

Ben bunun varlığını sürdürmek zorunda olduğunu düşünüyorum. "Prusya" yolu olasılığını yadsımıyorum; ben, bir Marksistin, ne bu yollardan ***biri*** için "güvence vermesi", ne de bunlardan ***sadece*** birine kendini ***bağlaması*** gerektiğini kabul ediyorum; Stolipin'in politikasının "Prusya" yolunda bir adım ***daha*** attığını ve bu yol üzerinde belli

bir aşamada "Amerikan" yoluna ilişkin tüm umut ve olasılıkları gündemden ***kaldıran*** diyalektik bir dönüşümün meydana ***gelebileceğini*** kabul ediyorum. Fakat ben ***şu anda bu*** dönüşümün ***kesinlikle*** ortaya çıkmadığını ve bu nedenle bir Marksistin sorunun "klasik" konuşunu reddetmesinin kesinlikle gayri-caiz, teorik olarak kesinlikle yanlış olduğunu iddia ediyorum. Görüş ayrılıklarımız işte buradadır.

Teorik olarak bunlar, eğer yanılmıyorsam, iki ana maddede toplanabilir: 1) "Müttefikiniz" V. İlyin[102] benim tavrımın yerinde olduğunu göstermek için tarafından yokedilmelidir. Başka bir deyişle bu tavır, Rusya'nın devrim öncesi ekonomisinin Marksist tahlilinden çıkan sonuçlara aykırıdır. 2) Sorunun "klasik" konuluşu, reformistlerin (David ve ortakları) tarımsal oportünizmiyle kıyaslanabilir ve kıyaslanmak zorundadır, çünkü Rusya'da ve Almanya'da işçinin "köylücük"e karşı tavrı sorununun konuluşunda özsel, ilkesel ve temel bir fark yoktur.

Ben bu tezlerin ikisini de temelden yanlış buluyorum. 1'e ilişkin. "Taktik"le uğraşmamak için, Martov'un İlyin'e karşı hakaretlerini dikkate almıyor ve sadece teorik sorunu koyuşunuza geçiyorum.

İlyin neyi kanıtlamaya çalıştı ve kanıtladı? Birincisi, Rusya'da tarımsal ilişkilerin gelişiminin ***gerek*** çiftlik beyi, ***gerekse de*** köylü iktisadında, Köy Birliğinin ***gerek*** dışında, ***gerekse de*** içinde, kapitalist tarzda gerçekleştiğini. İkincisi, bu gelişmenin ***sadece*** kapitalist yolu ve ***sadece*** kapitalist sınıfsal gruplaşmayı şimdiden ***geri döndürülmez*** biçimde belirlediğini.

Narodniklerle anlaşmazlık konusu buydu. Bunun kanıtlanması gerekiyordu ve kanıtlandı. Kanıtlanmış olarak kalacak. Şu anda önümüzde duran soru (ve 1905–1907 hareketinin önümüze ***koyduğu*** soru), İlyin'in (elbette sadece onun değil) karara bağladığı sorunun sonucunu ***önşart koşan başka,*** daha kapsamlı bir sorundur, fakat ***sadece*** bunu ***değil,*** daha öte, daha karmaşık, daha yeni bir şeyi önşart koşan bir sorun. 1883–1885 yıllarında, 1895–1899 yıllarında nihai ve doğru olarak karara bağlanan sorun ***dışında,*** Rusya'da yirminci yüzyıl tarihi bizim önümüze bir sorun ***daha*** koymuştur — ve bu sorun önünde gerilemek ve eskiden kararlaştırılmış olana dikkat çekerek başından sav-

maya, halletmeye kalkışmak kadar teorik olarak daha yanlış bir şey yoktur. Bu, ikinci, yani daha yüksek sınıftan sorunları, daha alt, yani birinci sınıf sorunlara indirgemek anlamına gelirdi. ***Yeni*** olayların (hem de 1905–1907 yılı olayları gibi dünya çapında tarihsel öneme sahip olaylar) daha somut, daha ayrıntılı bir sorunu, ***kapitalist*** tarımsal gelişmenin ***iki*** yolu ya da yönteminin mücadelesi sorununu ortaya atmasından sonra, kapitalizm sorununu ***genel*** bir hükme bağlamada takılıp kalmak caiz değildir. Bu yolun kaçınılmaz ve geriye döndürülmez biçimde kapitalist olduğunu kanıtladığımızdan dolayı, Narodniklerle mücadele ederken tamamen haklıydık ve bütün gücümüzü, bütün dikkatimizi kapitalizm mi, ***yoksa*** "halk üretimi" mi sorununa yoğunlaştırmadan ***edemezdik.*** Bu hem doğal hem de kaçınılmaz ve haklıydı. Ancak bugün bu sorun gerek teori gerekse de hayatın kendisi tarafından ***karara bağlanmıştır*** (zira kütle halinde Trudoviklerin küçük-burjuva özü Rusya'nın yakın geçmişi tarafından kanıtlanmıştır), gündemde artık daha başka, daha yüksek bir sorun var: a tipi bir kapitalizm mi, ***yoksa*** b tipi bir kapitalizm mi. Ve benim kesin kanıma göre, İlyin kitabın ikinci baskısının önsözünde, kitaptan kapitalist tarımsal gelişimin ***iki*** türü olasılığının ***çıktığına*** ve ***bu iki tür*** uğruna tarihsel mücadelenin henüz bitmediğine dikkat çekerken haklıydı.

Marksizm içinde Rus oportünizminin, yani günümüz Menşevizminin özelliği, onun, Marksizmin lafzının doktriner bir basitleştirme, yavanlaştırma ve çarpıtılmasıyla, onun ruhuna ihanetle el ele yürümesidir (hem "Raboçeye Dyelo" eğiliminde, hem de Struve eğiliminde durum buydu). Menşevikler, yanlış bir ***sosyalizm*** doktrini olarak Narodnik harekete karşı mücadele ederken, doktriner bir tarzda, liberal-toprak beyi kapitalizmine karşı demokratik kapitalizmin, "Prusya" kapitalizmine karşı "Amerikan" kapitalizminin kitlesel bir karakter taşıyan ***küçük-burjuva*** mücadelesinin teorisi olarak, Narodnik hareketin tarihteki gerçek ve ilerici tarihsel ***içeriğini*** görmemiş, gözden kaçırmışlardır, Onların, köylü ***hareketinin*** gerici olduğu, Kadetlerin Trudoviklerden daha ilerici olduğu, "proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü"nün (= klasik koyuş) "ekonomik gelişmenin ***tüm seyri" ile çelişti-***

ği ("Obşçestvennoye Dvijeniye"nin 661. sayfası) korkunç, aptalca ve dönek fikri bundandır (bu fikir "Obşçestvennoye Dvijeniye"nin de iliğine kadar işlemiştir). "Ekonomik gelişmenin ***tüm seyri*** ile çelişmek" — bu cümle içinde gericiliğin ruhunu taşımıyor mu?

Bence, Marksizmin bu korkunç çarpıtılmasına karşı mücadele "sorunun klasik konuluşu"nun temeliydi ve bu mücadele, dönemin doğal koşulları nedeniyle ne yazık ki taktik olarak son derece gayretli ve teorik olarak yeterince gayretli yürütülmemiş olsa da ***doğru*** bir temeldi. Ayrıca "ne yazık ki" ifadesi doğru değil ve çıkarılması gerekir!

Zaten Rusya'da ***bugün*** de burjuva gelişmenin ***ulusal*** sorunu işte ***bu*** tarım sorunudur. Ve pekçok açıdan doğru ve her bakımdan son derece değerli Alman örneğini bize (mekanik biçimde) aktarma yanlışına düşmemek için, Almanya'nın ***tamamen*** pekişmiş burjuva gelişiminin ulusal sorununun, tarım sorunu değil birleşme vs. olduğu, buna karşılık Rusya'nın burjuva gelişimini nihai olarak pekiştirme ***ulusal*** sorununun tam da tarım (hatta artık köylü) sorunu ***olduğu*** konusunda kafaların açık olması gerekir.

İşte Marksizmin (takriben) 1848–1868 yıllarında Almanya'da ve 1905–19?? yıllarında Rusya'ya ***uygulanmasındaki farkın*** salt teorik temeli budur.

Bizde burjuva gelişim için başka bir sorunun değil de tarım sorununun ulusal önem ***kazandığını*** neyle kanıtlayabilirim? Böyle bir kanıta gerek olup olmadığını gerçekten bilmiyorum. Ben bunun kesin olduğuna inanıyorum. Fakat ***teorik*** temel tam da burada bulunuyor ve tüm kısmi sorunlar ***buna bağlanmak*** zorundadır. Anlaşmazlık çıkacak olursa, o zaman kısaca (önce kısaca), tam da olayların ve olguların seyrinin, 1905–1907 yıllarının ***tarihinin,*** benim tarafımdan ortaya konan Rusya'da tarım (köylü ve elbette küçük-burjuva köylü, ama Köy Birliği içindeki köylü değil) sorununun önemini ***kanıtladığını*** göstereceğim. Bunu ***bugün,*** hem 16 [3] Haziran 1907 yasası, hem de III. Duma'nın bileşimi ve faaliyeti, ayrıca özel bir durum kanıtlıyor — 3 Aralık [20 Kasım] 1909[103] ve (ki bu özellikle önemlidir) hükümetin tarım politikası.

Rusya'nın ***yakın*** tarihinin, 1905–1909 yıllarının tarihinin, Rusya'da burjuva evrimin belli bir tipinin sağlamlaştırılmasında tarım sorununun temel, birinci sınıf, (bu anlamda kavranan) ulusal önemini ***kanıtladığı*** konusunda görüş birliğindeysek, devam edebiliriz. Eğer değilsek, devam etmemiz mümkün değil.

1905 yılı dolaylarında Rusya'nın burjuva gelişimi, eskimiş üstyapının, eskimiş, ortaçağdan kalma toprak mülkiyetinin derhal parçalanmasını gerektirecek kadar tamamen olgunlaşmış durumdaydı (burada ***tüm*** üstyapı içinden neden sadece toprak mülkiyetini öne çıkardığımı elbette anlamışsınızdır). ***Bu*** parçalanma döneminde yaşıyoruz, ***burjuva*** Rusya'nın çeşitli sınıfları bunu kendi tarzlarında tamamlama, sonuçlandırma ***çabasındalar:*** köylüler (+ işçiler) millileştirme yoluyla (belediyeleştirmenin tam bir saçmalık olduğu hususunda sizinle görüş birliğinde olmamıza çok sevindim; "Artı-Değer Üzerine Teoriler"den millileştirme lehinde alıntıları, ***kısmen*** Polonya dilinde yayınlanmış olan bir çalışmamda[104] aktardım), büyük toprak sahipleri (+ eski burjuvazi, Jironden burjuvazi) 22 [9] Kasım 1906 vs. yoluyla... Toprağın millileştirilmesi = eski toprak mülkiyetinin köylüler tarafından yokedilmesidir, Amerikan yolunun iktisadi temelidir. 22 [9] Kasım 1906 Yasası = eski toprak mülkiyetinin büyük toprak sahipleri tarafından yokedilmesidir, Prusya yolunun iktisadi temelidir. 1905–19?? yıllarını kapsayan bizim dönemimiz, ***tıpkı*** 1848–1871 yıllarında Almanya'da birleşmenin (= Almanya'nın burjuva gelişiminin ***ulusal*** sorununun çözümü) iki yolu, büyük Alman Cumhuriyeti yolu ve Prusya monarşisi yolu için sırasıyla devrimci ve karşı-devrimci mücadele gibi, ***bu*** yollar uğruna sırasıyla devrimci ve karşı-devrimci mücadele dönemidir. İkinci yol ***ancak*** 1871'de ***kesin*** (benim kullandığım "tam" sözcüğü buraya dayanır) ***zafer kazanmıştı.*** Ve o zaman Liebknecht parlamento boykotundan vazgeçti. Ve Lassallecilerin Eisenachçılarla kavgası o zaman ***söndü gitti.*** Ve Almanya'da genel ***demokratik*** devrim sorunu o zaman yavaş yavaş ortadan kalktı — Naumann, David ve hempaları ise 90'lı yıllarda (yirmi yıl ***sonra!)*** bir cesedi yeniden diriltmek istediler.[105]

Bizde mücadele ***henüz*** sürüyor. Henüz tarımsal gelişmenin iki yolundan hiçbiri zafer kazanmış değil. Bizde ***bizim*** dönemimizin her krizinde (1905–1909–19??) "küçük köylü"nün "***genel*** demokratik" hareketi ortaya çıkacak, hem de mutlaka ortaya çıkacaktır, ve bu durumun görmezden gelinmesi, ***teoride*** mücadele başka bir alana kaydırılsa da ***gerçekte*** Menşevizme götüren temel bir yanlış olacaktır. Tartışmayı "Menşevizm"e "indirgeyen" ben değilim, bilakis çağımızın ***tarihi,*** Rusya'nın burjuva gelişimi ulusal görevinin proletarya tarafından görmezden gelinmesini Menşevizme ***indirgiyor,*** çünkü Menşevizmin ***özü*** tam da burada yatmaktadır.

Sırası gelmişken. ***Çerevanin'in*** "Mevcut Durum"unda sorunun Bolşevikler tarafından "klasik konuluşu"nun ***oportünizmini*** okudunuz mu? Bunu okuyun!

2'ye ilişkin. Aslında ikinci hususa ilişkin neredeyse her şeyi söyledim. Almanya'da "küçük köylü"nün, büyük toprak sahibinin, junkerin toprak ve arazisini ***kendi*** (yani küçük köylünün) eline geçirme isteğinin ***işçiler tarafından*** desteklenmesi ***gericidir.*** Böyle değil mi? Değil mi? Rusya'da 1905–1909–19?? yıllarında bu desteğin ***reddedilmesi gericidir.*** Hic Rhodus, hiç salta.* Burada ya tüm tarım programından vazgeçmek ve ... neredeyse Kadetçiliğe geçiş, ya da Almanya'da ve Rusya'da sorunun konuluşundaki ***ilkesel*** farkı —bizde kapitalist bir dönemin olmaması anlamında değil, kapitalizmin ***tamamen*** başka, ilkesel olarak başka ***dönemlerinde*** olduğumuz anlamında ilkesel farkı— ***tanımak*** söz konusudur: kapitalizmin ulusal yolunun nihai olarak sağlamlaştırılmasına ***kadarki*** dönem ve bu sağlamlaştırmadan ***sonraki*** dönem.

Şimdilik bitiriyorum ve size sohbetlerimizin konusuna ilişkin kupürler göndermeye çalışacağım. Boş bir an yakalayabildiğinizde lütfen yazın.

Elinizi sımsıkı sıkarım.

Sizin ***İhtiyar***

---

* *İşte Rodos, hadi atla. Ortaçağdan bir masal. Anlamı yaklaşık olarak şöyle: Ne yapabildiğini hemen göster.* ***—Alm. Red.*** *[Halep oradaysa, arşın burada! –ÇN]*

BUGÜNKÜ HÜKÜMETİN (GENEL) TARIM POLİTİKASI SORUNU ÜZERİNE[106]

Hükümetin tarım politikası 1905 Devrimi'nden sonra eski karakterini tamamen değiştirdi. Otokrasi eskiden Katkov ve Pobedonostsev çizgisini izliyor ve meseleyi halk kitlelerinin gözünde sanki kendisi "sınıflarüstü" bir konumdaymış, sanki köylülüğün geniş kesimlerinin çıkarlarını savunuyormuş ve onları topraksız kalmaktan ve mahvolmaktan koruyormuş gibi göstermeye çabalıyordu. Köylüler için duyulan bu ikiyüzlü kaygının, gerçekte sadece eski, devrim öncesi Rusya'nın bu söz konusu "liderleri"nin ahmakça bir düzlükle devletin ve toplumsal yaşamın bütün alanlarında izledikleri derebeyi politikasını gizlediği kendiliğinden anlaşılır. O sıralar otokrasi, tümüyle ve bütünüyle, köylü kitlelerinin tamamen geri, cahil ve bilinçsiz oluşlarına güveniyordu. Pay toprağının "devredilemezliği"nin savunucusu, "Köy Birliği" yanlısı rolünü oynuyor ve böylece devrim öncesi dönemde Rusya'nın ekonomik durgunluğuna, köylü halk kitlelerinin derin bir politik uyku içinde olmasına dayanmaya çalışıyordu. O zamanlar bütün tarım politikası derebeyi soyluların ruhuyla doluydu.[107]

Şimdi 1905 Devrimi otokrasinin tüm tarım politikasında bir değişikliğe yol açtı. Stolipin, Birleşik Soylular Konseyi'nin[108] emirlerini tam olarak uygulayarak, kendi deyimiyle, "güçlüden yana olma" kararı aldı.* Bu, hükümetimizin, 1905 Devrimi'nin yol açtığı proletaryanın

---

* *Stolipin'in 18 [5] Aralık 1908'de III. Duma'da yaptığı "Köylülük İçin Bir Tarım Anayasası Yasa Tasarısı Üzerine" konuşma ima edilmektedir.* —***Alm. Red.***

ve Rusya'daki demokratik köylülüğün geniş kesimlerinin güçlü uyanışından sonra, artık ***kendisini güçsüzlerin*** koruyucusu olarak ***gösterecek*** durumda olmadığı anlamına gelmektedir. Rusya'nın eski, derebeyi devlet düzeninde (henüz yetersiz de olsa) ilk gediği açmasını bilen halk, böylece politik uykudan uyandığını, hükümetin "Köy Birliği"ni ve "pay toprağının devredilemezliği"ni koruduğu, güçsüzlerin sınıflarüstü bir hükümet tarafından korunduğu masalının köylülük içinde her türlü kredisini kesin olarak kaybedecek ölçüde politik uykudan uyanmış olduğunu ispatladı.

Hükümet 1905 yılına kadar, yüzyıllardır süren kölelik, sabır ve itaatkârlık önyargılarından kurtulamayan bütün köylü kitlesinin çaresizliği ve hareketsizliğinde kendine bir dayanak bulmayı umabilirdi. Köylüler itaatkâr ve yılgın kaldıkları müddetçe, hükümet kendine "güçsüzlerden yana olduğu" imajını, yani gerçekte sadece derebeyi çiftlik sahiplerini ve kendi otokrasisini korumaya itina göstermesine rağmen güçsüzlere itina gösterdiği imajını verebilirdi.

1905 yılından sonra eski politik önyargılar öylesine derinden ve büyük ölçüde kırıldı ki, hükümet ve onu yöneten Birleşik Soylu Derebeyleri Konseyi* köylülerin bilisizliği ve kuzu gibi uysallığı üzerine eski spekülasyonların artık olanaksız olduğunu kabul ettiler. Hükümet kendisiyle, kendisi tarafından mahvedilen, tam bir sefalete itilen, yok olmaya ve açlığa mahkûm edilen köylü halk ***kitleleri*** arasında ***bir barışın olamayacağını*** gördü. İşte "Birleşik Soylular Konseyi"nin politikasında değişikliğe yol açan bu bilinçti, köylülükle bir "barış"ın olanaksızlığı bilinciydi. Konsey, ne pahasına olursa olsun köylülüğü bölmeye ve köylülük arasından,1905 yılında devrimci kitlelerin saldırısından yine de bir ölçüde zarar görmüş olan çiftlik beylerinin muazzam mülklerinin asayişini ve masuniyetini ***kitlelere karşı*** korumaya ***kendi isteğiyle ve içgüdüsel olarak*** hazır olacak bir "yeni çiftlik sahipleri" katmanı, zengin-köylü mülk sahipleri katmanı çıkarmaya çalışmayı kararlaştırdı.[109]

* *"Birleşik Soylular Konseyi" kastedilmektedir.* ***—Alm. Red.***

Devrimden sonra hükümetin tüm tarım politikasındaki bu değişiklik, bundan dolayı, kesinlikle bir tesadüf değildir. Tam tersine, bu değişiklik hükümet ve "Birleşik Derebeyleri Konseyi" için ***sınıfsal açıdan bir zorunluluktu.*** Hükümet bundan başka hiçbir yöne kaçamak yapamazdı. Hükümet kendisiyle köylü kitleleri arasında bir "barış" olamayacağını, köylülüğün yüzlerce yıllık serflik uykusundan uyandığını görmüştü. Hükümete, köylülüğü var kuvvetiyle, köyü her biçimde yoksulluğa düşürerek ***bölmeye çalışmaktan,*** sırtını soylu toprak sahiplerinin "yeni çiftlik sahipleri" ile, yani zengin-köylü mülk sahipleriyle, köy burjuvazisiyle ***ittifakına*** dayamak amacıyla köyü "yağma ve talan etmek için"* köy tefecilerine ve zengin köylülere teslim etmekten başka yapacak hiçbir şey kalmamıştı.

"Birleşik Derebeyleri Konseyi"ne sadakatle ve gayretle hizmet eden ve onun politikasını uygulayan Stolipin bizzat şöyle diyordu: "Bana yirmi yıl asayiş verin, Rusya'yı ıslah edeyim." "Asayiş"ten anladığı ***mezarlık sessizliği*** idi, köyün üzerine çöken korkunç yıkım ve sefalete, sessizce, bir kuzu uysallığıyla katlanmaktı. "Asayiş"ten anladığı, köylülüğün tam bir hareketsizlik ve çaresizlik içinde, her türlü protestodan yoksun ve uysalca ve terbiyeli bir biçimde açlıktan ölmeye, topraklarını vermeye, köylerini terketmeye ve sadece her şey toprak sahiplerinin istediği gibi olsun diye mahvolmaya hazır olmalarını görmek isteyen ***çiftlik sahiplerinin*** asayişiydi. Stolipin'in Rusya'nın ıslah edilmesinden anladığı ise, geriye köyde sadece memnun çiftlik sahipleri, memnun büyük köylüler ve tefecilerle, bunların yanında parçalanmış, ezilmiş, çaresiz ve güçsüz gündelikçilerin kalacağı bir değişiklikti.

Stolipin'in Rusya için yirmi yıl boyunca bir mezar sessizliğini gönülden istemesi, bir çiftlik sahibi açısından tamamen doğal ve anlaşılırdır. Fakat şimdi hepimiz ortaya ne çıktığını biliyoruz, görüyor ve hissediyoruz: Ne "ıslahat" ne de "asayiş", tersine, 30 milyon köylünün açlığı, yoksulluğun ve sefaletin şimdiye kadar hiç görülmedik (çok acı

* *Eski Novgorod'da uygulanan bir ceza tanımı. —**Alm. Red.***

çekmiş Rusya'da bile hiç görülmedik)* biçimde şiddetlenmesi, köylülük içinde öfke ve huzursuzluğun olağanüstü güçlenmesi.

Bütçenin Duma tarafından kabul edilmesiyle yeniden onaylanması istenen (ve Duma'daki çiftlik sahipleri partilerince elbette onaylanacak olan) hükümetin "Stolipinci" tarım politikasının bu ***çöküşünün*** nedenlerini kavrayabilmek için, "yeni" tarım politikamızın deyim yerindeyse en önemli ***iki kozu*** üzerinde ayrıntılı biçimde duracağım:

birinci olarak göçler ve

ikinci olarak kötü ünlü ***bireysel çiftlikler.***

Göçlerle ilgili olarak, köylülerin politik uyanışını gösteren 1905 Devrimi, toprak sahiplerini supabı birazcık "açmak" ve eskiden olduğu gibi göçleri engellemek yerine, Rusya'da atmosferi "deşarj etmek", mümkün olduğunca çok ***huzursuz*** köylüyü Sibirya'ya ***sürmek*** yönünde çaba sarfetmek zorunda bırakmıştı.

Hükümet başarılı oldu mu? Köylülüğün ***sükunete*** kavuşmasını, Rusya ve Sibirya'da onun durumunun iyileşmesini başardı mı? Tam tersine. Hükümet sadece köylülerin durumunun ***hem Rusya'da hem de Sibirya'da*** daha da şiddetlenmesine ve kötüleşmesine yol açmıştır.

Bunu size derhal kanıtlayacağım.

Maliye Bakanı'nın 1913 yılı bütçe tasarısına ilişkin açıklayıcı layihasında her zamanki resmi iyimserlik ve hükümet politikasının "başarıları"na övgüler yağdırıldığım görüyoruz.

Bize, göç edenlerin daha önce boş duran bölgeleri "kültür merkezleri"ne dönüştürdükleri, göçmenlerin zenginleştiği, iktisatlarını iyileştirdikleri vs. vb. söyleniyor. Her zamanki resmi övgüler! Eski, çok eskilerden kalma, bildik, ***"Her şey yolunda", "Şipka Geçidi'nde her şey sakin".****

---

* *Lenin burada, 1911'de Avrupa Rusyası'nın doğu kesiminin ve Batı Sibirya'nın 20 eyalet ve bölgesinde yaşayan 30 milyon insanı etkileyen büyük bereketsizlik yılını kastetmektedir. —**Alm. Red.***

** *1877–78 Rus–Türk savaşında Rus Komutanlığı'nın haberlerine ve Vereşçagin'in bu yalan haberleri dokunaklı bir şekilde tasvir eden ünlü tablosuna imada bulunulmaktadır. —**Alm. Red.***

Heyhat ki, açıklayıcı layiha, geri dönen göçmenlere ilişkin verileri ***tam*** bir sessizlikle ***geçiştiriyor!!*** Tuhaf ve anlamlı bir sessizlik!

Evet, baylar, göçmenlerin sayısı ***1905*** yılından sonra yılda ortalama yarım milyona çıktı. Evet, 1908 yılında göç dalgası en yüksek noktasına ulaştı: bir yılda 665.000 göçmen. Ne var ki daha sonra dalga ***hızla geriledi,*** 1911 yılında ***189.000'e*** kadar düştü. Göçmenlerin hükümet tarafından bu çok övülen "yerleştirilmesi"nin bir ***farfaradan*** ibaret olduğunun görüldüğü açık değil mi? Hükümetin, devrimin üzerinden henüz altı yıl geçmişken bir kez daha ***umut ve beklentilerinin enkazı önünde*** durduğu açık değil mi?

Ve geri dönen göçmenlerin sayısı üzerine veriler —Bay Maliye Bakanının "açıklayıcı" (gerçekte ise her şeyi gölgeleyen) layihasında dikkatle yan çizilen veriler— geri dönenlerin sayısında ***1910 yılında yüzde 30–40'a, 1911 yılında ise yüzde 60'a varan korkunç*** bir yükselme olduğunu gösteriyor. Geri dönen göçmenlerin bu muazzam dalgası Sibirya'ya göçmek için memleketlerinde her şeylerini satan, ama şimdi tamamen mahvolmuş ve yoksullaşmış olarak Sibirya'dan geri dönmek zorunda kalan köylülerin umutsuz sıkıntılarını, sefalet ve yoksulluklarını gösteriyor.

Tamamen mahvolmuş olarak geri dönen göçmenlerin bu büyük dalgası, hükümetin göç politikasının ***tamamen çöküşünü*** çürütülemez bir açıklıkla göstermektedir. Uzun süre Sibirya'da kalan göçmenlerin çiftliklerinin kalkındığına ilişkin küçük tablolar vermek (Göç İdaresi bütçesine ilişkin açıklayıcı notta yapıldığı gibi), ama bu arada geriye dönen ***onbinlerce*** göçmenin tam ve kesin mahvından ***söz etmemek,*** verileri doğrudan tahrif etmek demektir! Bu, Duma temsilcilerini genel refah üzerine iskambil kağıdından evler ve çocuk masallarıyla atlatmak demektir, gerçekte ise sefalet ve yoksullaşmayı görüyoruz.

Maliye Bakanı'nın açıklayıcı layihasında, geri dönen göçmenlere, bunların umutsuz ve sefalet içindeki durumlarına, tam bir yıkım içinde bulunduklarına ilişkin verilerin ***gizlenmesi,*** baylar, hükümetin ***gerçeği umutsuzca gizleme*** çabası anlamına gelmektedir. Boşuna bir çaba! Gerçek gizlenemez! Gerçek kendisini dayatır. Rusya'ya ***geri dönmüş***

olan mahvolmuş köylülerin sefaleti, Sibirya'nın mahvolmuş eski sakinlerinin sefaleti, kendisinden söz ettirmek ***zorunda bırakıyor.***

Hükümetin göç politikasının çöküşü üzerine çıkardığım bu sonuçları açık bir şekilde anlatabilmek için, baylar, 27 yıl —***yirmi yedi yıl,*** baylar— Sibirya'da Orman İdaresinde faaliyet göstermiş, göç işlerinin bütün girdi-çıktısını öğrenmiş, ülkemizdeki Göç İdaresi'nde meydana gelen bütün alçaklıklara ***katlanamayan*** bir memurun açıklamalarını aktaracağım.

Bu memur, devlet müşaviri Bay ***A. İ. Komarov'dur.*** Bu bay 27 yıl hizmet ettikten sonra, Stolipin ve Krivoşeyin'in, Başbakan'ın ve Tarım ve Toprak Düzeni Dairesi şefinin 1910 yılında Sibirya'ya yaptıkları kötü ünlü yolculuğun bir ***"maskaralık yolculuğu"***ndan başka bir şey olmadığını kabul etmek zorunda kalmıştır; bu, 27 yıl hizmet veren bir devlet müşavirinin kendi ifadesidir!! Bu tür "maskaralık yolculukları" ile tüm Rusya'nın dolandırılmasına katlanamadığı için ***görevinden istifa eden*** bu memur, her türlü Hazine yağmasının, ihtilasının, göç politikamızın bütün alçaklığının barbar ve mahvedeci karakterini gerçeklere uygun biçimde anlattığı özel bir broşür çıkarmıştır.

Bu broşür, "Göç İşleri Üzerine Gerçekler" adını taşıyor; 1913 yılında, yani bu yıl St. Petersburg'da yayınlanan bu broşürün fiyatı 60 kopek — içerdiği zengin teşhir malzemesiyle karşılaştırıldığında pahalı değil. Ülkemizde hükümet her zaman olduğu gibi, göç meselesinde de başka "mesele" ve "yönetim alanları"nda yaptığını tekrarlayarak bütün gücüyle gerçekleri gizliyor ve "sırların açıklanması"ndan korkuyor. Memur Komarov hizmette bulunduğu sürece kendisini ***gizlemek,*** gazetelere gönderdiği teşhir mektuplarını ***takma adla*** yazmak zorundaydı ve amirleri bunları yazanı ***"yakalama"*** çabası içindeydi. Memurların hepsi görevden ayrılma ve gerçeği söyleyen teşhir broşürleri yazma olanağı bulamazlar! Fakat böyle bir broşür temelinde bu "karanlıklar imparatorluğu"nda ne büyük bir çürüme, ne korkunç bir bozulmanın hüküm sürdüğünü göz önüne getirebiliriz.

Memur Komarov hiçbir şekilde devrimci değil. İlgisi yok! Sosyal-demokratların ve Sosyal-Devrimcilerin teorilerine karşı iyiniyetli

düşmanlığını bizzat kendisi anlatıyor. Hayır, o basit, ilkel bir dürüstlük ve doğrulukla tamamen hoşnut olabilecek sıradan, son derece iyiniyetli bir Rus memuru. O, 1905 Devrimi'ne karşı düşmanca duygular içinde olan ve karşı-devrimci bir hükümete hizmet etmeye hazır bir insan.

Fakat böyle bir insanın bile çekip gitmesi, görevini bırakması, ayağındaki tozu silkmesi daha da anlamlıdır. O, göç politikamızın ***"rasyonel ormancılık denen*** şeyin ***tamamen yok edilmesi"*** anlamına gelmesini kaldıramamıştır (s. 138). O, ***"eski yerleşik halkın giderek yoksullaşmasına"*** yol açan ***"eski yerleşik halkın iyi arazilerinin mülksüzleştirilmesini*** (yani zoralımını)" kaldıramamıştır (s. 137 ve 138). "Sibirya arazileri ve ormanlarının, bir zamanlar ***Başkır arazilerinin talan edilmesinin*** bunun yanında ***çocuk oyuncağı kaldığı böyle*** bir devlet ***talanını,*** ya da daha doğrusu ***yok edilmesini"*** kaldıramamıştır (s. 3).

İşte bu memurun çıkardığı sonuçlar:

> "Büyük kapsamlı çalışmalara el atabilmek için Göç İşleri Ana İdaresi bünyesinde ***hiçbir hazırlığın olmaması",*** "çalışmalarda plansızlık ve kalitesizlik", "tarım için elverişsiz, susuz, ya da ***içmeye elverişsiz suyun*** bulunduğu toprakların parsel olarak tahsis edilmesi" (s. 137).

Göç dalgası yükseldiğinde memurlar baskına uğramışlardı.

> "Neredeyse daha dün düzenlenen devlete ait orman alanlarını paramparça ettiler", "sırf, göç istasyonunda bulunan ve saatlerce Göç İdaresi'nin salonunda bekleyen ***bitkin düşmüş, yorulmuş düzinelerce insanı*** yerleştirip başlarından savmak için önlerine ilk çıkanı aldılar" (s. 11).

İşte birkaç örnek. Göçmenlere göç bölgesi olarak ***Kurinskoye**** gösterilir. Burası Altay Tuz Fabrikasının Rus olmayan ahalisinin elinden alınan topraklardan oluşuyordu. Rus olmayanlar talan edilmişti. Ve yeni göçmenler, içilmesi mümkün olmayan tuzlu suyla öylece kalmışlardı. Hazine, kuyu kazılması için boş yere para harcar. Sonuç sıfır.

* *Altaylar Bölgesi'nde. —**Alm. Red.***

Yeni göçmenler su getirmek için 7–8 (yedi–sekiz) Verst yol gitmek zorundalar!! (s. 101.)

Mana nehrinin* yukarı kesiminde bulunan "Vyezdnoy" Mıntıkası. Buraya 30 aile yerleştirildi. Son derece zor geçen yedi yıldan sonra yeni göçmenler nihayet burada tarım yapmanın olanaksızlığını anladılar. ***Neredeyse tümü kaçtı.*** Geride kalan çok az sayıda göçmen, vahşi hayvan avı ve balık tutmakla uğraşıyorlar (s. 27).

Çuna–Angara Bölgesi Mıntıkaları:** ***yüzlerce*** toprak payı planlanmıştı. 900 pay, 460 pay vs. Fakat hiç göçmen yok. Burada yaşamak olanaksız. Dağ sırtları, bataklıklar, içmeye elverişsiz su.

Ve şimdi memur A. İ. Komarov, Bay Maliye Bakanı'nın gizlediği, geri dönen göçmenler üzerine hükümetin ***hoşuna gitmeyecek gerçeği*** dile getiriyor.

> ***"Yüzbinlerce can"*** — diyor geriye dönen bu mahvolmuş göçmenlere için. "Öylesine bir unsur geri dönüyor ki —diyor memur Komarov— eğer gerçekleşirse önümüzdeki devrimde bu unsur korkunç bir rol oynayacaktır... Geri dönen, bütün hayatı boyunca tarım işçisi olan değil ... geri dönen, daha düne kadar çiftçi olan, kendisinin ve toprağın birbirinden ayrı varolabileceğini düşünmeyi aklından bile geçirmeyen birisi; ve bu insan, kendisini yerleştirmeyi beceremedikleri, onu sadece mahvettikleri için en derinden yaralanmış bu insan, her türlü devlet düzeni için korkunç bir tehlikedir" (s. 74).

Devrim korkusuyla dolu Bay Komarov böyle yazıyor. Bay Komarov sadece ***toprak beylerinin*** "devlet düzeni"nin mümkün olduğuna boş yere inanıyor. En iyi ve kültürel açıdan en ileri devletlerde çiftlik sahipleri ***olmadan da*** oluyor. Rusya da onlar olmadan edebilir, hem de halkın yararına olarak.

Komarov eski yerleşik halkın ***yıkımını*** teşhir ediyor. Eski yerleşik nüfusun talan edilmesi sonucunda "kötü ürün" —gerçekte ise ***açlık***—, şimdiden "Sibirya İtalya'sı"nı, yani Minusinsk Mıntıkasını***

---

* *Yenisey'in kolu, Krasyonarsk'ta Yenisey'le birleşir.* ***—Alm. Red.***

** *Angara — Yenisey'in sağ kolu; Çuna, Angara'nın sol kolu (bir başka kolla birleşir).* ***—Alm. Red.***

*** *Bugünkü Batı Sibirya bölgesinde bir kent.* ***—Alm. Red.***

bile kırıp geçirmeye başladı. Bay Komarov Hazine'nin işverenler tarafından talan edildiğini; memurlar tarafından hazırlanan hesap ve planların tamamen fiktif, yani uydurük karakterini; milyonlar yutan Obi–Yenisey Kanalı gibi işe yaramaz çalışmalarını; ***yüzlerce milyon rublenin*** israf edildiğini teşhir ediyor.

Bütün göçlerimiz —diyor tanrıdan korkan alçakgönüllü memur— ***"tek ve çirkin bir şakadan"*** ibarettir (s. 134).

Bay Maliye Bakanı'nın gizlediği ***geri dönmüş*** göçmenlere ilişkin ***gerçek*** budur! Göç politikamızın tamamen ***çöküşü gerçekte*** böyledir! ***Gerek*** Rusya'da ***gerekse de*** Sibirya'da yıkım ve yoksullaşma. Arazilerin talan edilmesi, ormancılığın ***yokedilmesi*** — düzme hesaplar, resmi yalanlar ve ikiyüzlülük.

Şimdi de bireysel çiftlikler sorununa geçiyorum.

Bay Maliye Bakanı'nın açıklayıcı layihası, göç sorununda olduğu gibi bu sorunda da bize aynı genel, hiçbir şey ifade etmeyen, resmi ikiyüzlü verileri (daha doğrusu sözde verileri) sunuyor.

Bize 1912 yılına kadar 1,5 (bir buçuk) milyon çiftliğin Köy Birliği'nden çıktığı, bir milyondan fazla çiftliğin bireysel çiftlik haline geldiği açıklanıyor.

Fakat bireysel çiftlik sahiplerinin gerçek iktisadının durumunun ne olduğu üzerine, hükümet raporlarının hiçbirinde ***hiçbir yerde bir tek de olsa*** doğru söz söylenmiyor!!

Oysa biz, (artık hayatta olmayan İvan Andreyeviç Konovalov gibi) dürüst gözlemcilerin yeni toprak mülkiyeti ilişkileri üzerine anlatımlarından, köye ve köylülerin yaşamına ilişkin kendi gözlemlerimizden de, birbirinden tamamen farklı iki tür (kategori) ***bireysel çiftlik sahibi*** olduğunu biliyoruz. Bu iki türü harmanlayıp genel veriler sunduğunda hükümet halkı sadece aldatmaktadır.

Bireysel çiftlik sahiplerinin bir türü, son derece az bir bölümü, yeni toprak mülkiyeti ilişkilerinden önce de son derece iyi yaşayan zengin köylüler, Kulaklardır. Köy Birliği'nden ayrılan ve köy yoksullarının pay toprağını satın alan bu köylüler, hiç kuşkusuz başkalarının sırtından zenginleşiyor ve halk kitlelerini daha çok mahvediyor ve kö-

leleştiriyorlar. Fakat bu tür bireysel çiftlik sahipleri, tekrar ediyorum, ***son derece azdır.***

Asıl ağırlığı, hem de ezici ağırlığı bireysel çiftlik sahiplerinin diğer türü, ne yapacaklarını bilemedikleri için çaresizlikten bireysel mülk sahibi olan yoksul, sefalete düşmüş köylüler oluşturmaktadır. "Başka bir çıkış yolu bilmiyorum, o nedenle bireysel çiftlik sahibi oldum" — diyor bu köylüler. Zavallı bir çiftlikte, aç ve bitkin bir halde, göç yardımı almak, çiftlik kurmak için borç almak amacıyla son saman çöpüne sarılıyorlar. Bireysel çiftliklerinde en umarsız bir uğraş veriyorlar; banka ödemelerini denkleştirebilmek için tüm tahılı satıyorlar; sürekli borç içindeler; umutsuz bir sefalet içindeler; dilenci gibi yaşıyorlar; ***ödemeleri yapamadıkları*** için çiftliklerinden ***sürülüyor*** ve sonunda evsiz ve topraksız serserilere dönüşüyorlar.

Ve resmi veriler bize, hiçbir şey ifade etmeyen fiktif bir refah tablosu sunacak yerde, toprak kulübelerde yaşayan, hayvanlarıyla aynı mekânı paylaşan, insanların çalışmaktan bitkin düştüğü, yetersiz beslendiği, çocukların lime lime giysiler içinde ve hasta oldukları bu ***dilenciler kadar yoksul bireysel çiftlik sahiplerinin*** gerçek sayısını verseydi, bu durumda ***"bireysel çiftliklere ilişkin gerçeği"*** öğrenirdik.

Fakat asıl mesele, tam da, hükümetin bireysel çiftlikler üzerine bu gerçeği bütün araçlarla gizlemesidir. Köylü yaşamının özgür ve bağımsız gözlemcileri kovuşturmaya uğramakta ve köylerden sürülmektedir. Gazetelere yazı yazan köylüler, Rusya'da bile görülmedik bir zorbalıkla karşılaşıyor, polisin ve resmi makamların külfet ve kovuşturmasına uğruyor.

Bir avuç zengin bireysel çiftlik sahibi, zenginleşen köylü kitleleri olarak gösteriliyor! Kulaklar üzerine resmi yalan, köy gerçeği olarak gösteriliyor! Fakat hükümet gerçeği gizlemeyi başaramayacaktır. Hükümetin yoksullaşan ve açlık çeken köye ilişkin gerçekleri gizleme çabası, köylülük arasında sadece haklı bir ***öfke*** ve ***kine*** yol açıyor. Geçtiğimiz yılda ve bir önceki yılda olduğu gibi, düzinelerce milyon köylü aç kaldığında, bu olgu, bireysel çiftliklerin faydalı etkisi masallarının yalancılığını ve ikiyüzlülüğünü, her türlü uzun açıklamalardan çok da-

ha iyi açığa çıkarıyor. Bu olgu, Rus köyünün hükümetin tarım politikasının değişmesinden ***sonra da,*** Stolipin'in kötü ünlü reformlarından ***sonra da,*** serflik altında olduğu gibi boyunduruk, sömürü, sefalet ve haklardan yoksunluk altında iki büklüm kalmaya devam ettiğini çok açık biçimde gösteriyor. Birleşik Soylular Konseyi'nin ***"yeni"*** tarım politikası, ***eski*** derebeylerine ve onların binlerce, onbinlerce desiyatinlik muazzam çiftliklerinin boyunduruğuna dokunmamıştır. "Yeni" tarım politikası, ***eski*** büyük toprak sahiplerini ve bir avuç köy burjuvazisini zenginleştirmiş, köylülüğün büyük kütlesini ise daha da yıkmıştır.

"Güçlüden yanayız" diye haykırıyordu, artık hayatta olmayan Stolipin, tarım politikasını açıklar ve savunurken. Bu sözcükleri, ender doğrulukta sözler, bir Bakanın istisnai olarak doğru sözleri olarak akıllarda tutmakta, belleklere kazımakta yarar var. Köylüler bu doğru sözleri gayet iyi anladılar ve bunların doğruluğunu kendi etlerinde ve kemiklerinde yaşadılar, çünkü bu sözler ***yeni*** yasaların da ***zenginler için*** ve onlar tarafından yazılmış yasalar olduğu, ***yeni*** tarım politikasının ***zenginler*** için bir politika olduğu ve ***zenginler tarafından*** uygulandığı anlamına gelmektedir. Köylüler, beyler Duması'nın beyler için yasalar çıkardığı, hükümetin derebeyi çiftlik sahiplerinin Rusya üzerindeki egemenliğinin organı ve iradesinin organı olduğu "kurnazca ***olmayan"*** mekanizmasını anladılar.

Stolipin "ünlü" (acıklı ünlü) "güçlüden yanayız" sözüyle köylülere ***bunu*** öğretmek istiyorduysa, Stolipin'in yoksullaşmış ve öfkeli köylüler arasında son derece iyi öğrenciler bulduğuna ve bulacağına eminiz; bu köylüler hükümetin ***kimden yana*** olduğunu kavradıktan sonra, ***kendilerinin kimden yana*** olmaları gerektiğini daha da iyi anlayacaklardır: işçi sınıfından ve onun özgürlük mücadelesinden yana.

Boş sözler etmemek için, İvan Andreyeviç Konovalov gibi becerikli ve davasına sınırsız bağlı bir gözlemci tarafından hayatın içinden alınmış bazı örnekler vereyim (İvan Konovalov: "Günümüz Köyünden Anlatılar", St. Petersburg 1913, fiyatı 1 ruble 50 kopek. Sayfa numaraları alıntılarda verilecek.)

Orel ili Livni kazasında dört çiftlik bireysel işletmelere ayrılmıştır: Grandük Andrey Vladimiroviç'inki — 5000 desiyatin, Polyakov'unki — 900 desiyatin, Nabakov'unki — 400 desiyatin, Korf'unki — 600 desiyatin. Toplam yaklaşık 7000 desiyatin. Bireysel işletmelerin büyüklüğü 9 desiyatin olarak saptandı ve ancak istisnai hallerde 12 desiyatine çıkıyordu, böylece toplam ***altı yüzden*** fazla bireysel çiftlik ortaya çıktı.

Bu rakamların anlamını daha iyi anlatabilmek için, 1905 yılı Orel ili resmi istatistiklerinin verilerini aktarıyorum. Bu ilde ***beş*** soylunun ***143.446*** desiyatin toprağı vardı, yani her birine ortalama ***28.000*** desiyatin toprak. Bu kadar muazzam çiftliklerin sahipleri tarafından tamamen tek başlarına işletilemeyeceği, bunların sadece köylülerin ezilmesine ve köleleştirilmesine hizmet ettiği açıktır. Orel ilinde 1905 yılında çiftlik başına 5 desiyatin pay toprağına sahip eski çiftlik köylülerinin 173.000 desiyatin toprağı olan 44.500 çiftliği vardı. Büyük toprak sahiplerinin her biri ***28.000 desiyatin,*** yoksul ***"çiftlik"*** köylülerinin her biri ***4 desiyatin*** toprağa sahipti.

500 ve daha fazla desiyatin toprağa sahip soylular, 1905 yılında Orel'de 378 kişiydi ve toplam ***592.000*** desiyatin toprağa sahipti, yani her birine ortalama ***1500 desiyatinden*** fazla toprak düşüyordu. Buna karşılık Orel ilinde çiftlik başına 7 desiyatine kadar pay toprağına sahip ***"eski çiftlik"*** köylülerinin sayısı — ***647.000*** desiyatine sahip 124.000 çiftlikti, yani çiftlik başına ***5 desiyatin.***

Buna bakarak, Orel köylülerinin derebeyi çiftlikleri tarafından ne kadar ezildiği ve bireysel çiftliklere ayrılan Livni kazasındaki ***dört*** çiftliğin sefalet ve yoksulluk denizinde nasıl bir damla olduğu yargılanabilir. Peki ama 9 desiyatin toprağa sahip bireysel mülk sahipleri nasıl yaşıyorlar?

Toprağın fiyatı desiyatin başına 220 ruble olarak saptanmıştır. Yılda ödenecek miktar 118 ruble 80 kopektir (yani bir desiyatinlik ekim alanı için yaklaşık 20 ruble). Bu tür ödemeler yoksul köylünün gücünü aşmaktadır. Eline birazcık para geçmesi için yoksul köylü, toprağının bir bölümünü son derece ucuz biçimde devreder. Banka

ödemelerini yapabilmek için bütün tahılını satar. Elinde ne tohumluk, ne de yiyecek bir şey kalır. Yeniden borç alır ve yeniden toprak köleliğine düşer. Bir atı vardır, ineğini satmıştır. İş aletleri eskiden kalmadır. İşletmesini ıslah etmeyi düşünmesi bile olanaksızdır. "Çocukcağızlar sütün sadece tadını değil, rengini bile unuttular" (s. 198). Böyle bir çiftçi ödemelerini zamanında yapmazsa, toprağından sürülür ve böylece yıkım tamamlanır.

Bay Maliye Bakanı açıklayıcı layihasında, köylülerin yeni tarım düzeni, daha doğrusu düzensizliği tarafından bu yıkımını safça gizleme çabasındaydı.

Açıklayıcı layihanın ikinci bölümünün 57. sayfasında Bay Maliye Bakanı, 1911 yılının sonuna kadar topraklarını satmış olan köylülerin sayısını veriyor. Bu sayı ***385.407 ailedir.***

Ve Bay Maliye Bakanı ***"teselli ediyor":*** Satın alanların sayısı (362.840) ***"satanların sayısına çok yakın"*** (385.407). Bir satıcıya 3,9 desiyatin, buna karşılık bir alıcıya 4,2 desiyatin toprak düşmektedir (Açıklayıcı Layiha, s. 58).

Teselliye bakın. Birincisi, bizzat bu resmi veriler bile, satın alanların sayısının satanların sayısından ***az*** olduğunu gösteriyor. Demek ki köyün yıkımı ve yoksullaşması artmaktadır. Ve ikincisi: pay toprağı satın alanların, saptanan az miktarda pay toprağından fazlasını satın almayı yasaklayan yasayı.[110] karılarının, akrabalarının ve maşalarının adına satın alarak aştıklarını kim bilmiyor ki?? Köylüler arasında, zorunluluğun dayatmasıyla, kiralama ve benzeri gibi bin türlü başka biçimler görüntüsü altında toprak satma sisteminin son derece gelişmiş olduğunu kim bilmiyor ki? Yarı Kadetlerden yana, yarı Oktobristlerden yana olan Prens Obolenski'nin "Ruskaya Mysl"daki makalelerine şöyle bir bakın, tamamen feodal görüşlere sahip bu büyük toprak sahibinin bile, zenginler tarafından ***muazzam*** ölçülerde pay toprağı satın alındığı gerçeğini ve bunun, yasa bin türlü biçimde punduna getirilerek ***maskelendiğini*** kabul ettiği görülecektir!!

Hayır baylar! Hükümetin ve soyluların "yeni" tarım politikası, soyluların yapabilecekleri ve bu arada mülklerini ve gelirlerini zarar

görmeden koruyabilecekleri ***herşeyleri*** idi (evet, hatta bunlar gelirleri-ni toprak satış fiyatlarını ***yükseltme*** ve "Köylü Bankası"nın soylulara yaptığı binlerce küçük armağan yoluyla ***yükseltmişlerdir).***

Ve soyluluğun bu "herşeyi" bir ***hiç*** çıktı. Köy daha da yoksullaşmış, daha da ***öfkelenmiş*** durumdadır. Köyde korkunç bir öfke egemen. Vahşilik olarak adlandırılan şey, esas olarak köylülerin inanılmaz öfkelerinin sonucu ve ***protestolarının*** başlangıç biçimleridir.[111] Ne takibatlar, ne cezalandırmaların şiddetlenmesi, bugün "tarım ilişkilerinin düzenleyicileri" tarafından şimdiye kadar görülmedik bir hız, duygusuzluk ve gaddarlıkla mahvedilen milyonlarca aç köylünün bu öfkesini ve bu protestosunu ortadan kaldıramayacaktır.

Hayır, soylu ya da Stolipinci tarım politikası çare değil, Rusya'da tarım sorununun yeni bir ***çözümüne*** özellikle acı dolu bir ***yaklaşımdır.*** Bu çözümün nasıl olması gerektiğini, toprak sahiplerinin binlerce geciktirme, sürüncemede bırakma ve engellemelerinden sonra toprağın yine de çiftçilerin eline geçtiği İrlanda'nın kaderi bile dolaylı olarak göstermektedir.

Rusya'da tarım sorununun özünün neden ibaret olduğunu, en çarpıcı biçimde büyük toprak mülkiyetine ilişkin veriler göstermektedir. Bu veriler hükümetin 1905 yılındaki resmi istatistiklerinde vardır ve Rus köylülüğünün kaderiyle, ülkemizin tüm politikasında meselelerin durumuyla ciddi olarak ilgilenen herkes, bu veriler üzerinde dikkatle durmalıdır.

Avrupa Rusyası'nda büyük toprak mülkiyetini inceleyelim. ***62 milyon desiyatin toprağa*** sahip ***27.833*** büyük toprak sahibinin her birinin 500 desiyatinden fazla toprağı bulunuyor!! Buna Çarlık hanedanının topraklarıyla Ural'daki çiftlik işletmecilerinin büyük çiftliklerini eklersek, ***30.000'***den az büyük toprak sahibinin elinde ***70 milyon desiyatin*** toprağın bulunduğu görülür. Bu, en büyük büyük toprak sahiplerinin ortalama ***2000*** desiyatinden fazla toprağı ellerinde bulundurdukları anlamına gelir. Bu latifundiyaların, yani Rusya'daki en büyük çiftliklerin hangi çapa ulaştığı, ***699*** büyük toprak sahibinden her birinin ***10.000 desiyatinden*** fazla toprağa sahip olmasından anlaşılır.

Bu kodamanların, ya da "en büyükler"in her birine neredeyse ***30.000 desiyatin*** (29.754) düşmektedir!!

Avrupa'da, hatta bütün dünyada, derebeyi büyük toprak mülkiyetinin böylesine muazzam ölçülerde ayakta kaldığı bir başka ülke bulmak kolay değildir.

Ve en önemlisi de, bu topraklar üzerinde ancak kısmen kapitalist bir iktisat yürütülmesi, yani toprağın ücretli işçiler tarafından ve mülk sahibinin araçlarıyla işlenmesidir. Çok büyük kısmı itibariyle ise daha ziyade ***angarya*** tarzında bir iktisat yürütülmektedir, ***yani*** büyük toprak sahipleri, köylüleri, yüz, üç yüz, beş yüz yıl önce olduğu gibi, çiftlik beyinin topraklarını ***köylünün*** atıyla, ***köylünün iş aletleriyle*** işlemeye zorlayarak köleleştirmektedirler.

Bu kapitalizm değildir. Bu, Avrupaî iktisat tarzı değildir, Bay sağcılar ve Oktobristler, Rusya'nın tarımını "Avrupaîleştirmek" (yani Avrupaî tarza dönüştürmek) istemekle övünen sizler bunu kabul edin! Hayır, bu hiç de Avrupaî tarz değildir. Bu ***eski Çin*** tarzıdır. Bu, ***Türk*** tarzıdır. Bu, ***angarya iktisadı*** tarzıdır.

Bu, mükemmelleştirilmiş iktisat değil, bilakis tarım tefeciliğidir. Bu, eski, ezeli köleleştirmedir. En iyi yılda bile dilenci gibi yoksul ve yarı aç kalan, güçsüz, aç bir ata, eski, zavallı ve sefil aletlere sahip köylü, nereye başvuracağını bilemediği için, kendini çiftlik sahibinin, ***"beyefendi"***nin köleleştirmesine izin verir.

"Beyefendi", köylü bu suretle köleliğe düşmeden ona ne toprak, ne geçit, ne yalak, ne otlak, ne de orman alanı kiralar. Köylü "yasaya aykırı" biçimde ağaç keserken yakalandığında ne olur? Koruculardan, Çerkezlerden vs. dayak yer ve sonra Duma'da tarımımızın ilerlemesi ve Avrupa'yı örnek almamız konusunda coşkulu konuşmalar yapan ***"beyefendi"***, dövülen köylüyü şu seçenekle karşı karşıya bırakır: Ya hapsi boylayacak, ya da çalışarak ödeceyektir, iki üç desiyetin sürecek, ekecek ve hasat kaldıracaktır! Otlayan hayvanların verdiği zararlar için aynı şey. Kışın alınan borç tahıl için aynı şey. Çayır ve otlaklar için aynı şey, bunun bir türlü sonu gelmez.

Bu, çiftlik sahiplerinin büyük iktisadı değildir. Köylülerin ***köleleştirilmesidir.*** Bu, binlerce desiyatinlik çiftlikler sayesinde, köylüleri her yandan sıkıştıran ve ezen büyük toprak sahiplerinin çiftlikleri sayesinde, sefalete düşmüş milyonlarca köylünün ***angaryacı*** sömürüsüdür!!

Bireysel iktisatlar bir avuç zengine yarıyor. Ne var ki kitle eskiden olduğu gibi yine aç. Neden Avrupa'da çoktan beri kıtlık çekilmiyor acaba, bay toprak sahipleri? Neden orada 1910–1911 yılında bizim ülkemizde olduğu gibi korkunç açlık felaketleri sadece serflik döneminde yaşanmıştır?

Avrupa'da angarya köleliği yok da ondan. Avrupa'da zengin ve orta köylüler var, gündelikçiler var, ama tümüyle ve bütünüyle mahvolmuş, sefalet içinde, sürekli bir eziyet ve angarya altında şaşkına dönmüş, bütün haklardan yoksun, çaresiz, "beyefendi"ye bağımlı köylüler yok da ondan!

Ne yapılabilir? Çare nedir?

Tek bir çare var: köyün bu derebeyi latifundiyalarının boyunduruğundan kurtarılması, bu ***yetmiş milyon*** desiyatin toprağın toprak sahiplerinin elinden, tazminatsız, köylülere geçmesi.

Sadece bu yol, Rusya'yı gerçekten de bir Avrupa ülkesine benzetecektir. Sadece bu yol, milyonlarca Rus köylüsüne nefes aldıracak ve kendine getirecektir. Sadece bu yol, Rusya'yı: dilenci gibi yoksul, çiftlik sahiplerine köleliğin iki büklüm ettiği ve sürekli açlık çeken bir köylüler ülkesinden, "Avrupaî ilerleme"nin bir ülkesine; okuma yazma bilmeyenler ülkesinden eğitimli bir ülkeye; gerilik ve umutsuz bir durgunluk ülkesinden, gelişmeye ve ilerlemeye yetenekli bir ülkeye; hakların bulunmadığı bir kölelik ülkesinden özgür bir ülkeye dönüştürmeyi mümkün kılacaktır.

Ve özgür, demokratik kurumlar yolu dışında sosyalizme giden bir başka yolun olmadığı ve olamayacağı bilinciyle, işçi sınıfı partisi, hükümetin izlediği tarım politikasıyla Rusya'yı bir kez daha soktuğu çık-

maz sokaktan çıkış yolunu gösteriyor; bu yol, tüm çiftlik beyi arazilerinin tazminatsız olarak köylülere geçmesidir, tam politik özgürlüğün yeni bir devrimle ele geçirilmesidir.

Haziran 1913

TARIM SORUNU VE RUSYA'NIN BUGÜNKÜ DURUMU

Bir Yazarın Notları[112]

Bu konu üzerine dergilerde kısa süre önce iki ilginç makale yayınlandı. Bu makalelerden biri Tasfiyecilerin "Naşa Zarya"sında (1913, yazarı N. Rojkov), diğeri sağ Kadetlerin "Ruskaya Mysl"ında (1913, No. 9, yazarı Y. Y. Polfyerov) çıktı. Bu iki yazarın birbirinden tamamen habersiz yazdıklarına ve tamamen farklı önkoşullardan hareket ettiklerine kuşku yoktur.

Yine de iki makalenin benzerliği beklenmedik ölçüde büyük. Liberal işçi politikacılarının düşünceleriyle karşı-devrimci liberal burjuvaların düşüncelerinin ilkesel akrabalığı —bu, iki makaleye de özel bir değer yüklüyor— burada çarpıcı biçimde görülebilir.

N. Rojkov'un materyali Bay Polfyerov'unkiyle tıpatıp aynı, ikincisininki sadece daha kapsamlı. 1905 Devrimi'nden sonra Rusya tarımında kapitalizm büyüyor. Tahıl ve toprak fiyatları yükseliyor; tarım makineleri ve gübre ithalatı, hakeza bunların iç üretimi yükseliyor. Küçük kredi kuruluşları çoğalıyor, Köy Birliği'nden ayrılıp bireysel mülk sahibi haline gelen köylülerin sayısı artıyor. Ücretler yükseliyor (N. Rojkov'un bildirdiğine göre, 1890'dan 1910'a kadar yüzde 44,2 oranında artmış, ne var ki Rojkov bu zaman dilimi içinde pahalılığın artışını unutuyor!). Pazar için üretim yapan hayvancılık, sütçülük, otçuluk, yanı sıra tarımsal eğitim gelişiyor.

Bütün bunlar çok ilginç, söyleyecek bir şey yok. Marksizmin bakış açısından kapitalizmin gelişiminin durdurulamayacağına kuşku

olamazdı. Yazarlar bunu yeni verilerle aydınlatmaktan başka bir şey yapmamış olsalardı, onlara müteşekkir olmamak elimizden gelmezdi.

Fakat püf noktası, bu verilerin değerlendirilmesinde, onlardan çıkarılan sonuçlarda yatıyor. N. Rojkov bunu yaparken öyle dokunaklı bir gayretkeşlik içinde ki:

> "Çiftlik beyi, derebeyi iktisadının burjuva, kapitalist iktisada dönüşümü tamamlandı... Tarımın burjuva ilişkilere geçişi, tamamlanmış, itiraz kabul etmeyen bir olgudur... Eski biçimiyle tarım sorunu Rusya'da gündemden kalkmıştır... Ceset —eski biçimiyle tarım sorunu— yeniden canlandırılmaya çalışılmamalıdır."

Çıkarılan sonuçlar, okurun da gördüğü gibi, kesinlikle net ve kesinlikle ... tasfiyecidir. Tasfiyecilerin dergisinin yazı kurulu, makaleyi (çoktan beri mihanikî-ilkesiz yazı kurullarında gelenek haline gelmiş olduğu üzre) ***küçük*** bir ***ihtiraz kaydıyla*** donatmıştır:

> "... birçok şeyle hemfikir değiliz... Biz, N. Rojkov'un yaptığı gibi, ***böylesine kesin biçimde,*** Rusya'nın 9 Kasim ve 14 Haziran yasalarıyla belirlenen yola gireceğini iddia etmenin olanaksız olduğunu düşünüyoruz"...

Tasfiyeciler, N. Rojkov gibi "böylesine" kesin "değil"ler! Meseleye ilişkin ne derin, ilkesel bir tutum!

N. Rojkov makalesiyle Marksizmin bir dizi ilkesini ***ezberlediğini,*** ama bunları ***anlamadığını*** bilmem kaçıncı kez kanıtlamıştır. O nedenle bu ilkeler N. Rojkov'dan kolayca "uçup gitmiş"tir.

Rus tarımında kapitalizmin gelişmesi 1861–1904 yılları arasında da cereyan etti. Bugün Rojkov ve Polfyerov'un değindiği belirtiler daha o zaman mevcuttu. Kapitalizmin gelişmesi 1905 yılındaki ***burjuva-demokratik*** krizi ortadan kaldırmayıp, bilakis onu hazırladı ve şiddetlendirdi. Neden? Çünkü eski, yarı-derebey ve doğal iktisadın altı oyulmuştu, fakat ***yeni,*** burjuva iktisadı ***için koşullar*** henüz oluşmamıştı. 1905 krizinin olağanüstü şiddetinin nedeni budur.

Bu tür krizler için temel ortadan kalkmıştır — diye açıklıyor Rojkov. Soyut konuşulduğunda, yani Rusya'dan ***değil,*** 1913 yılından ***değil,*** genel olarak kapitalizmden söz edildiğinde, bu elbette müm-

kündür. Marksistler elbette sadece özel koşullar altında (her zaman ve her yerde ***değil)*** burjuva-demokratik bir tarım sorununun varlığını kabul ederler.

Fakat Rojkov, çıkardığı ***somut*** sonuçları pekiştirmek istediği ölçüde hangi iddiaları kanıtlaması gerektiğini anlamaktan bile yoksun.

Köylüler durumlarından hoşnut değiller mi? — "Fakat köylüler hiçbir yerde durumlarından hoşnut değiller" diye yazıyor Rojkov.

Batı Avrupalı köylünün —kırdaki tüm sistemleri ve hukuki durumları burjuva olan ve "Nizam Partisi"ni[113] oluşturan bu köylülerin – hoşnutsuzluğunu Rusya'daki ***kıtlıkla,*** köyün zümresel ***tam*** bir boyun eğmişliğiyle, hukuk alanında ***tam*** bir derebeyi rejimiyle vs. karşılaştırmak ve özdeşleştirmek— bu sadece çocukça bir komikliktir. Rojkov ağaçlardan ormanı göremiyor.

Kapitalizm gelişiyor, angarya (çalışarak ödeme sistemi) kalkıyor, diye yazıyor.

> "Çiftlik sahiplerinin muazzam çoğunluğu —diye yazıyor liberal Polfyerov — ... sırf köylülerin parasızlığının ve topraksızlığının sonucu olan toptan ödeme değil de pey ödeme sistemini gittikçe daha çok geliştiriyorlar."

"Ruskaya Mysl"'ın liberali, Tasfiyeci "Naşa Zarya"nın eski Marksistinden daha az naif bir iyimser!

N. Rojkov, ***bugünkü*** köyde yarıcılık, çalışarak ödeme sistemi, angarya ve toprak köleliğinin yaygınlık ***derecesi*** üzerine verilere hiçbir şekilde değinmemiştir. Rojkov şaşılacak bir düşüncesizlikle bu kurumların yaygınlığının ***hâlâ*** büyük olduğu gerçeğine yan çizmiştir. Ve buradan ***burjuva-demokratik*** krizin daha da şiddetlendiği sonucu çıkmaktadır. Cesedi canlandırmayın — diye yazıyor Tasfiyeci, 1905'in taleplerini ***başka*** sözcüklerle "ceset" olarak ilan eden liberali taklit ederek.

Bizim yanıtımız şu oldu: Markov ve Purişkyeviç ceset değildir. Bunları ortaya çıkarmış olan ve bugüne kadar da hâlâ ortaya çıkaran ekonomi ceset değildir. Bu sınıfa karşı mücadele, sınıf hedefleri için canlı bir anlayışla canlı işçilerin canlı görevidir.

Bu görevden vazgeçmek, Rojkov gibi "böylesine kesin" konuşmayan, ama ***hepsi*** de (özellikle toprak mülkiyeti sorununda) tarımsal Purişkyeviççiliğe ve politik Purişkyeviççiliğe karşı mücadeleyi unutan ya da yok eden Tasfiyecilerin ***cesetvari*** çözülüşünün bir işaretidir.

Ülkemizde Purişkyeviçlerin egemenliği, köyde çalışarak borç ödeme, toprak köleliği, angarya, serflik olarak, burjuva ekonomisi için en temel genel koşulların eksikliği olarak nitelenen aynı madalyonun öbür yüzüdür. Eğer tepede milyonların sahipleri (Guçkov ve ortakları) homurdanıyorsa, o zaman dolayısıyla tabanda milyonlarca küçük mülk sahibi (köylüler) için koşullar tamamen inanılmazdır.

İşçiler, Purişkyeviççiliğin köklerine karşı mücadeleyi görev edindiklerinde, kendilerine yabancı bir şeyi "canlandırmak" için "kendi öz" görevlerini herhangi bir biçimde asla bir kenara itmiyorlar. Hayır. ***Tam da bunu yaparken, kendi*** mücadelelerinin, kendi sınıflarının demokratik görevleri üzerine netleşirler, bunu yaparken geniş kitlelere demokrasiyi ve sosyalizmin abecesini öğretirler. Çünkü ancak "Prusya imparatorluk sosyalizmi" (Marx'ın Schweitzer'e karşı söylediği gibi),[114] genelde Purişkyeviççiliğin ve özelde tarımsal Purişkyeviççiliğin feodal mutlak gücünü dikkate almayacak durumdadır.

Rojkov, kendisi de farketmeksizin, yoğunlaşma olmadan "toprağın basitçe paylaştırılması"nın "kurtuluş" olmayacağını açıklayan Polfyerov'un seviyesine düşmüştür! Sanki yoğunlaştırma, Purişkyeviççiliğin ***ortadan kaldırılmasıyla*** yüz kat hızlı gerçekleşmeyecekmiş gibi! Sanki ***tüm*** halktan, Purişkyeviççilik tarafından deforme edilen ve geciktirilen kapitalizmin ***tüm*** gelişiminden değil de, yalnızca tek başına köylülerden —onlara "pay etmek" ya da etmemek— söz ediliyormuş gibi!

Rojkov, her şeyi kapsayan "koalisyon özgürlüğü" şiarının (bkz. bu şiarın 23 Ekim 1913'te Devlet Duması'nda Tulyakov'un ***liberal*** konuşmasında ve Badayev'in ***Marksist*** konuşmasında ele alınışı),[115] tarım sorununun bugünkü durumu üzerine ***rahatlatmayla bağıntısını*** göstererek, Tasfiyeciliğin ***özünü*** ele verdi.

Bu bağıntı objektif bir olgudur; "küçük ihtiraz kayıtları" ile "Naşa Zarya" bunu ortadan kaldıramaz.

Bütün halkı, tüm yaşamda Purişkyeviççiliği, köylülüğün açlığını, çalışarak ödemeyi, angaryayı, serfliği düşünmeyi bırakın ve "legalite" için, reformlardan biri olarak "koalisyon özgürlüğü" için mücadele edin — işçilere ***burjuvazi*** tarafından telkin edilen ***düşünceler*** bunlardır. Rojkov ve Tasfiyeciler onu sadece bilinçsizce geriden izliyorlar.

Biz ise, proleterin, tüm emekçi kitlelerin ileri temsilcisinin, ancak burjuvaziye karşı mücadele adına ve onun yararına her bakımdan Purişkyeviççilikle mücadele ederek kendi kurtuluşuna doğru da ilerleyebileceğine inanıyoruz. Marksisti liberal işçi politikacısından ayıran düşünceler bunlardır.

Kasım 1913

IV

1908–1914 YILLARINDA ULUSAL SORUN

ULUSLARIN KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKI ÜZERİNE[116]

Rusya Marksistlerinin programının, ulusların kaderini tayin hakkını ele alan dokuzuncu maddesi, son zamanlarda (daha önce "Prosveşçeniye"de* gösterdiğimiz gibi) oportünistlerin gerçek bir kampanyasına neden oldu. Gerek Rus Tasfiyecisi Semkovski, Petersburg'daki Tasfiyeci gazetede, gerekse de Bundçu Libmann ve Ukrayna milliyetçi-sosyalisti Yurkeviç, hepsi organlarında bu maddenin üstüne saldırdılar ve en büyük bir küçümseme edasıyla ele aldılar. Kuşkusuz, Marksist programımıza bu oportünist "büyük ordu sürülerinin saldırısı", genel olarak milliyetçi karakterdeki mevcut yalpalamalarla sıkı bir bağ içindedir. Bu yüzden değinilen konunun tam olarak tahlil edilmesi bize güncel görünüyor. Adı geçen tüm oportünistlerden bir tanesinin bile tek bir bağımsız gerekçe getirmediğini önceden belirtelim: hepsi Rosa Luxemburg'un 1908/9 yılındaki uzun Leh'çe makalesi: "Ulusal Sorun ve Özerklik"teki vecizelerini tekrarlıyorlar. Biz de anlatımlarımızda herşeyden önce bu yazarın "orijinal" argümanlarını tartışacağız.

1— ULUSLARIN KENDİ KADERİNİ TAYİNİ NEDİR?

Kendi kaderini tayin denen şeyi Marksistçe inceleme girişiminde bulunulduğunda, bu sorunun ilk sıraya konması gerektiği doğaldır.

---

* *Bkz. "Ulusal Soruna İlişkin Eleştirel Notlar" makalesi, Bütün Eserler, Cilt XVII.* —***Alm. Red.***

Bundan ne anlaşılması gerekir? Bunun yanıtını, çeşitli "genel hukuk kavramları"ndan türetilen hukuksal tanımlarda (tariflerde) mı aramak gerekir? Yoksa yanıt, ulusal hareketlerin tarihsel-ekonomik incelenmesinde mi aranmalıdır?

Bay Semkovski, Libmann, Yurkeviç'in bu soruyu sormayı bile akıl etmemeleri, bilakis bönlüklerinden, ulusların kendi kaderini tayininden yalnızca 1903 RSDİP programının değil, 1896 Londra Uluslararası Kongresi kararının da söz ettiğini (bu konuda daha eksiksiz bilgi yeri geldiğinde verilecektir) bilmeksizin, Marksist programın "bulanıklığı" üzerine bönce bir kıkırdamayla soruyu geçiştirmeleri şaşırtıcı değildir. Tartışma konusu maddenin sözümona soyutluğu ve metafizikliği üzerine bol bol deklamasyonlarda bulunan Rosa Luxemburg'un, bilakis ta kendisinin bu soyutluk ve metafiziklik günahını işlemesi çok daha şaşırtıcıdır. Rosa Luxemburg, kendi kaderini tayin üzerine bitmek bilmez genel değerlendirmeler içinde yitiyor (ulusun iradesinin nasıl anlaşılabileceği üzerine son derece eğlendirici biçimde felsefe yapmaya varana dek) ve hiçbir yerde, meselenin özünün hukuksal tariflerde mi yoksa bütün dünyanın ulusal hareketlerinin deneyimlerinde mi yattığı sorusunu açık ve berrak biçimde koymuyor.

Marksistler için kaçınılmaz olan bu sorunun tam olarak konması, Rosa Luxemburg'un argümanlarının onda dokuzunu bir vuruşta yok ederdi. Ulusal hareketler Rusya'da ilk kez varolmuyor, ve bunlar Rusya'nın bir özelliği de değildir. Bütün dünyada, kapitalizmin feodalizm üzerinde kesin zaferi çağı, ulusal hareketlerle bağıntılıydı. Bu hareketlerin ekonomik nedeni, meta üretiminin tam zaferi için, iç pazarın burjuvazi tarafından ele geçirilmesinin ve ülke sınırlarının aynı dili konuşan nüfusla, aynı zamanda bu dilin gelişimi ve edebiyatta güçlenmesi için tüm engellerin ortadan kaldırılmasıyla, devlet olarak bir araya toplanmasının zorunlu olmasında yatar. Dil, insanlar arası ilişkide en önemli araçtır; dilin birliği ve onun engelsiz gelişimi, gerçekten özgür ve kapsamlı, modern kapitalizme uygun *ticari ilişki için, nüfusun* çeşitli sınıflara göre özgür ve kapsamlı bir gruplaşması için en önemli koşullardan biridir ve nihayet pazarın büyük ya da küçük her bir girişimci, satıcı ve alıcıyla sıkı bağı için bir koşuldur.

Bu yüzden, modern kapitalizmin bu gereklerine en iyi uyan ***ulusal devletlerin*** kurulması, her ulusal hareketin eğilimi (emeli) ola-

rak görünür. Temel ekonomik faktörler buna zorlar. Bu yüzden tüm Batı Avrupa'da —dahası: tüm uygar dünyada— kapitalist dönem için ulusal devlet ***tipik*** olarak, normal olarak görülür.

O halde, ulusların kendi kaderini tayininin anlamını kavramak istiyorsak ve hukuksal tanımlarla oynamayıp, soyut tarifler "uydurmayıp", bilakis ulusal hareketlerin tarihsel-ekonomik temellerini incelersek, o zaman kaçınılmaz olarak şu sonuca varırız: ulusların kendi kaderini tayininden, onların başka ulusal topluluklardan devlet olarak ayrılması anlaşılır, bağımsız bir ulusal devletin kurulması anlaşılır.

Daha aşağılarda, kendi kaderini tayin hakkından, kendi devletinin varlığı hakkından başka birşey anlamanın doğru olmayacağını gösteren daha başka nedenlerle tanışacağız. Şimdi Rosa Luxemburg'un, ulusal devlet emelinin derin ekonomik temellere sahip olduğu kaçınılmaz sonucunu nasıl "atlamaya" çalıştığı üzerinde durmak zorundayız.

Rosa Luxemburg Kautsky'nin "Milliyet ve Enternasyonalite" broşürünü ("Neue Zeit" No. 1'in Eki, 1907–08) pekâlâ bilir. Kautsky'nin, ulusal devlet sorunlarını ayrıntılı olarak inceledikten sonra (bu broşürün 4. bölümü) Otto Bauer'in "ulusal devletin kurulmasına yönelik güdünün gücünü ***küçümsediği***" sonucuna vardığını bilir (s. 23, a.g.y.). Bizzat Rosa Luxemburg Kautsky'nin sözlerini aktarıyor:

> "Ulusal devlet, modern" (yani kapitalist, uygar, iktisaden ilerici, orta-çağın, kapitalizm öncesinin zıttı, vs.) "koşullara ***en uygun*** devlet biçimidir, onun görevlerini" (yani kapitalizmin en özgür, en kapsamlı ve en hızlı gelişiminin görevlerini) "en kolay yerine getirebilecek biçimidir".

Burada Kautsky'nin daha da sert sonsözünü eklemek gerekir, ki buna göre ulusal olarak karışık oluşmuş devletler (ulusal devletlerin tersine, çok-uluslu devletler denilenler) her yerde, "iç şekillenişleri kimi nedenlerle geri ya da anormal kalan" devletler olarak görülür. Doğal olarak Kautsky anormallikten yalnızca, kapitalizmin gelişiminin gereklerine uygun olmamaları anlamında sözediyor.

Şimdi, Kautsky'nin bu tarihsel-ekonomik vargılarına Rosa Luxemburg'un tavrının ne olduğu sorulmalıdır. Bunlar doğru mudur, değil midir? Tarihsel-ekonomik teorisiyle Kautsky mi haklıdır, yoksa aslında teorisi psikolojik olan Otto Bauer mi?[117] Bauer'in kuşkusuz

"ulusal oportünizmi" ile, kültürel-ulusal özerkliğe sahip çıkması ile, milliyetçi yoldan çıkışları ile (Kautsky'nin ifade ettiği gibi "ulusal anın güçlendirilmesi"nin), "ulusal anı muazzam abartması" ve "uluslararası anı tümüyle ihmal etmesi" (Kautsky) ile ulusal devletin kurulması güdüsünün gücünü küçümsemesinin bağıntısı neden ibarettir?

Rosa Luxemburg bu soruyu sormadı bile. Bu bağıntıyı farketmedi. Otto Bauer'in teorik görüşlerinin ***bütününü*** anlayamadı. Ulusal sorunda, tarihsel-ekonomik ve psikolojik teori arasındaki çelişkiyi hiç göstermedi. Kautsky'ye karşı kendini şu notla sınırladı:

> "... Bu 'en iyi' ulusal devlet, teorik olarak kolayca geliştirilen ve savunulan, ama gerçeğe uygun olmayan bir soyutlamadır sadece" ("Przeglad Socjal Demokratyczny" 1908, No. 6, s. 499).

Ve bu enerjik iddiayı güçlendirmek için ardından büyük kapitalist devletlerin ve emperyalizmin gelişiminin, daha zayıf halkların "kendi kaderini tayin hakkı"nı hayal haline getirdiğine dair görüşler geliyor.

> "Bizzat bağımsızlıkları, —diye haykırıyor Rosa Luxemburg— 'Avrupa ahengi' denilen politik mücadelenin ve diplomatik oyunun ürününden başka birşey olmayan şeklen bağımsız Karadağlıların, Bulgarların, Romenlerin, Sırpların, Yunanlıların, hatta kısmen İsviçrelilerin 'kendi kaderini tayin'inden ciddi ciddi sözetmek mümkün müdür?!" (s. 500).

Bu koşullara en uygun olan, "Kautsky'nin dediği gibi ulusal devlet değil, aksine yağmacı devlet"tir. Ardından, İngiltere, Fransa vs.'ye ait sömürgelerin büyüklüğü üzerine birkaç düzine rakam geliyor.

Bu tür değerlendirmeleri okuduğunda, insan yazarın ***neyin sözkonusu olduğunu*** anlamama yeteneğine ancak şaşabilir! Ciddi bir tavırla Kautsky'ye, zayıf devletlerin ekonomik olarak güçlülere bağımlı oldukları, burjuva devletlerin kendi aralarında diğer halkların haydutça ezilmesi için mücadele ettikleri ve emperyalizmin ve sömürgelerin bulunduğu hakkında ders vermek, gülünç, çocukça bir ukalalıktır, çünkü bütün bunların meseleyle en ufak bir ilişkisi yoktur. Yalnızca daha küçük devletler değil, aynı zamanda örneğin Rusya da iktisaden

tümüyle ve bütünüyle "zengin" burjuva ülkelerin emperyalist finans kapitalinin gücüne bağımlıdır. Yalnızca Balkanların minyatür devletleri değil, aynı zamanda 19. yüzyılın Amerikası da, Marx'ın "Kapital"de gösterdiği gibi, iktisaden Avrupa'nın bir sömürgesiydi. Bütün bunları, her Marksist gibi Kautsky de mutlaka pekâlâ bilir, ama bunların ulusal hareketler ve ulusal devletler sorunuyla kesinlikle hiçbir ilişkisi yoktur.

Rosa Luxemburg burjuva toplumda ulusların kendi politik kaderini tayini, devletsel bağımsızlığı sorununu, onların ekonomik özgürlüğü ve bağımsızlığı sorunuyla karıştırıyor. Bu tıpkı, burjuva devlette parlamentonun, yani halk temsilcileri meclisinin en yüksek egemenliği ile ilgili program talebiyle uğraşan birinin, herhangi bir burjuva ülkenin devlet düzeninde büyük sermayenin egemenliğine dair tamamen doğru inancını ortaya koymaya başlaması kadar akıllıcadır.

Kuşkusuz Asya'nın, yeryüzünün en yoğun nüfuslu kıtasının çok büyük bölümü, ya "büyük güçler"in sömürgeleri ya da aşırı ulusal bağımlılık ve baskı altında olan devletler durumunda bulunuyorlar. Fakat herkesçe bilinen bu durumlardan dolayı, Asya'da bizzat meta üretiminin tam gelişimi için, kapitalizmin en özgür, en geniş ve en hızlı büyümesi için koşulların yalnızca Japonya'da, yani yalnızca özgür bir ulusal devlette oluşmuş olduğu tartışmasız gerçeği herhangi bir biçimde sarsılır mı? Bu devlet burjuva bir devlettir, ve bu yüzden bizzat o başka halkları ezmeye ve sömürgeleri köleleştirmeye başladı; Asya'nın, kapitalizmin çöküşüne dek Avrupa benzeri bir özgür ulusal devletler sisteminde birleşmeyi başarıp başaramayacağını bilmiyoruz. Fakat kapitalizmin Asya'yı uyandırarak orada her yerde ulusal hareketlere yol açtığı, bu hareketlerin eğilimi olarak Asya'da ulusal devletlerin yaratılmasının görüldüğü ve tam da bu devletlerin kapitalizmin gelişimi için en elverişli koşulları garanti ettiğine hiç kuşku yoktur. Asya örneği Kautsky'den ***yanadır,*** Rosa Luxemburg'a ***karşıdır.***

Balkan devletlerinin örneği de ona karşıdır, çünkü bugün herkes, Balkanlarda kapitalizmin gelişimi için en elverişli koşulların tam da, bu yarımadada özgür devletlerin oluşumu gerçekleştiği ölçüde oluştuğunu görüyor.

Dolayısıyla —Rosa Luxemburg'a rağmen— gerek bütün ileri uygar insanlığın örneği, gerekse de Balkanlar ve Asya örneği, Kautsky'nın tezinin mutlak doğruluğunu gösteriyor: Ulusal devlet kapitalizmde kural ve "norm"dur; ulusal olarak karışık oluşmuş devlet, bir geri kalmışlıktır ya da bir istisnadır. Ulusal ilişkiler açısından ulusal devlet hiç kuşkusuz, kapitalizmin gelişmesi için en elverişli koşulları sunar. Elbette ki bu, burjuva ilişkiler zemininde böylesi bir devletin, ulusların sömürülmesini ve ezilmesini dışlayabileceği anlamına gelmez. Bu yalnızca, Marksistlerin, ulusal devletler yaratma özlemine yolaçan güçlü ***ekonomik*** faktörleri gözardı edemeyecekleri anlamına gelir. Bu, Marksist programda, "ulusların kendi kaderini tayin"in, tarihsel-ekonomik bakış açısından, kendi politik kaderini tayinden, devletsel bağımsızlıktan, ulusal devletlerin kurulmasından ***başka*** bir anlama sahip ***olamayacağı*** anlamına gelir.

"Ulusal devlet" burjuva-demokratik talebinin desteklenmesinin, Marksist, yani proletaryanın sınıf bakış açısından hangi koşullara bağlı olduğundan daha aşağıda ayrıntılı olarak söz edilecektir. Burada, "kendi kaderini tayin" ***kavramını*** tarif etmekle yetiniyoruz ve sadece şunu kaydetmeliyiz ki, Rosa Luxemburg bu kavramın içeriğini ("ulusal devlet") ***bilirken,*** onun oportünist yandaşları, Libmann, Semkovski, Yurkeviç ***bunu dahi bilmiyor!***

2— SORUNUN TARİHSEL, SOMUT KONULUŞU

Her sosyal sorunun tahlilinde Marksist teorinin mutlak gereği, onu ***belirli*** bir tarihsel çerçeve içine koyması ve ayrıca, eğer bir ülke (örneğin belirli bir ülke için ulusal program) sözkonusuysa, bu ülkeyi bir ve aynı tarihsel dönemde diğerlerinden ayırdeden somut özellikleri gözönünde bulundurmasıdır.

Bizim sorunumuza uygulandığında Marksizmin bu mutlak gereği ne anlama gelir?

Herşeyden önce bu, kapitalizmin, ulusal hareketler bakımından temelden farklı iki dönemini kesin olarak birbirinden ayırma zorunlu-

luğu anlamına gelir. Birinci olarak, ulusal hareketlerin ilk kez kitle hareketleri haline geldiği ve şu ya da bu biçimde nüfusun ***tüm*** sınıflarını, basın yoluyla, parlamento organlarına katılım yoluyla vs. politikanın içine çektiği feodalizmin ve otokrasinin çöküş dönemi, burjuva-demokratik toplumun ve burjuva-demokratik devletin oluşum dönemi vardır. Ve ikinci olarak önümüzde, çoktan saptanmış anayasal düzeniyle, proletaryayla burjuvazi arasında çok gelişmiş antagonizmasıyla tam gelişmiş kapitalist devletler dönemi duruyor. Bu, kapitalizmin çöküşünün arifesi olarak niteleyebileceğimiz dönemdir.

Birinci dönem için tipik olan, ulusal hareketlerin uyanışı ve —genelde politik özgürlük için ve özelde milliyet hakkı için mücadeleyle bağıntı içinde—, en kalabalık ve en zor harekete geçirilebilecek nüfus katmanı olarak köylülüğün bu ulusal hareketlerin içine çekilmesidir. İkinci dönem için tipik olan, burjuva-demokratik kitle hareketlerinin yokluğudur, gelişmiş kapitalizmin, artık tamamen ticari ilişki içine çekilmiş olan ulusları gittikçe artan oranda yakınlaştırır ve karıştırırken, uluslararası birleşik sermaye ile uluslararası işçi hareketi arasındaki çelişkiyi ön plana çıkarmasıdır.

Elbette iki dönem birbirinden bir duvarla ayrılmamıştır, bilakis sayısız geçiş biçimleriyle birbirine bağlıdır, ayrıca tek tek ülkeler, ulusal gelişmenin hızında, nüfusun ulusal bileşiminde, bunların yöresel dağılımında vs. vs. birbirinden ayrılırlar. Bütün bu genel-tarihsel ve somut-devletsel koşulları hesaba katmadan, belirli bir ülkenin Marksistlerinin ulusal programıyla uğraşmak sözkonusu olamaz.

Ve yine bu noktada Rosa Luxemburg'un görüşlerinin en zayıf noktasıyla karşılaşıyoruz. Olağanüstü bir gayretle yazısını, programımızın 9. maddesine karşı bir dizi "güçlü" sözcükle süslüyor ve onu "genelleme" olarak, "şablonvari" olarak, "metafizik safsata" olarak vs. niteliyor. Tabii şimdi metafiziği (Marksist anlamda, yani anti-diyalektiği) ve her türlü boş soyutlamayı böyle mükemmel bir şekilde mahkûm eden bir yazarın, bize sorunun somut tarihsel bir değerlendirilmesi örneğini vermesi beklenirdi. Sözkonusu olan, belirli bir ülkenin —Rusya'nın— ve belirli bir dönemin —20. yüzyıl başlangıcı-

nın— Marksistlerinin programıdır. Elbette Rosa Luxemburg, Rusya'nın ***hangi tarihsel*** dönemden geçtiği, ***verili*** ülkenin ve ***verili*** dönemin ulusal sorunu ve ulusal hareketlerinin ***somut*** özelliklerinin ***hangileri*** olduğu sorusunu soracaktır.

Bütün bunlardan Rosa Luxemburg kesinlikle hiç söz etmiyor! Onda, verili tarihsel dönemde ***Rusya'***da ulusal sorunun nasıl olduğu ve ***Rusya'***nın bu bağıntıda hangi özellikler gösterdiği konusunda bir tahlilin gölgesi bile bulunmaz!

Bize, ulusal sorunun Balkan devletlerinde İrlanda'dan farklı olduğu, Marx'ın Polonya ve Çek ulusal hareketini 1848 yılının somut koşulları altında şöyle değerlendirdiği (Marx'tan bir sayfa alıntı), Engels'in İsviçre Wald kantonunun Avusturya'ya karşı mücadalesini ve 1315 yılında gerçekleşen Morgarten savaşını şöyle değerlendirdiği (Engels'ten bir sayfa alıntı ve Kautsky'nin ilgili yorumları), Lassalle'in Almanya'da 16. yüzyıldaki köylü savaşını gerici olarak ilan ettiği vs. söyleniyor.

Bu notların ve alıntıların herhangi yeni birşey söylediği söylenemez, ama özellikle Marx, Engels ve Lassalle'in, tek tek ülkelerin somut tarihsel sorunlarının incelenmesine nasıl yaklaştığını tekrar tekrar anımsamak okur için ilginçtir. Ve Marx'la Engels'in öğretici alıntılarını okurken, Rosa Luxemburg'un kendisini nasıl gülünç bir duruma düşürdüğü özellikle açık görülüyor. Belagatla ve öfkeyle, çeşitli ülkelerde çeşitli zamanlarda ulusal sorunun somut tarihsel bir tahlilinin zorunluluğunu vurguluyor ve 20. yüzyılın başında ***Rusya'da*** kapitalizmin gelişiminin ***hangi*** tarihsel aşamadan geçtiğini, bu ülkede ulusal sorunun ***özelliklerini*** belirlemek için ***en ufak*** bir girişimde ***bulunmuyor.*** Rosa Luxemburg, ***başkalarının*** sorunu nasıl Marksistçe incelediğini örneklerle gösteriyor, fakat bununla sadece, cehenneme giden yolun ne kadar sık iyiniyet taşlarıyla döşenmiş olduğunu ve iyi nasihatlerle nasıl sıl sık sadece gerçekte bu niyetlere uyma isteksizliği ya da beceriksizliğinin gizlendiğini adeta özenle vurguluyor.

Onun öğretici karşılaştırmalarından birini alalım. Polonya'nın bağımsızlığı şiarına karşı mücadelesinde Rosa Luxemburg, "Polonya"nın hızlı "endüstriyel gelişimi"nin, Polonya'nın sanayi ürünlerinin Rusya'daki sürümüyle kanıtlandığı 1893 yılındaki çalışmasına dayanıyor. Söylemeye gerek yok ki, buradan kendi kaderini tayin ***hakkı*** sorununa ilişkin henüz hiçbir sonuç çıkmaz, bununla yalnızca eski feodal Polonya'nın ortadan kaybolması kanıtlanır. Rosa Luxemburg farkında olmadan ve sürekli olarak, sanki Rusya'yla Polonya'yı birleştiren faktörler arasında, şimdiden modern kapitalist ilişkilerin salt ekonomik faktörleri egemenmiş türünden vargılara düşüyor.

Şimdi ise Rosamız özerklik sorununa geçiyor ve makalesine ***açıkça*** "Ulusal Sorun ve Özerklik" diye başlık atmış olmasına rağmen, ***sadece*** Polonya krallığının özerklik hakkını kanıtlamaya başlıyor (bu konuda bkz. "Prosveşçeniye" Yıl 1913, No. 12).* Polonya'nın özerklik hakkını güçlendirmek için Rosa Luxemburg, Rusya'nın devlet biçimini, birlikte ele alındığında "Asyaî despotizm" kavramına uygun düşen bir genel tablo sonucu veren, ekonomik, politik, kültürel ve sosyolojik özelliklere göre karakterize ediyor. ("Przeglad" No. 12, s. 137.)

Bu tür bir devlet biçiminin, belirli bir ülkenin ekonomisinde tamamen patriyarkal, kapitalizm öncesi çizgilerin ağır bastığı ve meta ekonomisi kadar sınıf farklılaşmasının da önemsiz olduğu durumlarda büyük bir dayanıklılık sergilediği genel olarak bilinir. Devlet biçimi kesin kapitalizm ***öncesi*** karakteriyle öne çıkan böylesi bir ülkede, kapitalizmi ***hızla*** gelişen ulusal olarak sınırları çizilmiş bir bölge varsa, o zaman bu kapitalist gelişme ne kadar hızlı gerçekleşirse, bu bölgeyle kapitalizm ***öncesi*** devlet biçimi arasındaki çelişki bir o kadar keskinleşecektir ve —devletin bütünüyle "modern kapitalist" değil, aksine "Asyaî despotik" bağlarla bağlı olan— bu ileri bölgenin bu devletin bütününden ayrılması bir o kadar olası olacaktır.

** Bkz. "Ulusal Soruna İlişkin Eleştirel Notlar" makalesi, Bütün Eserler, Cilt XVII. — **Alm. Red.***

Böylece Rosa Luxemburg, Rus devlet iktidarının burjuva Polonya'yla bağıntısı içinde sosyal yapısı sorununu bile asla sonuna dek düşünmemiştir, Rusya'da ulusal hareketlerin somut tarihsel özellikleri sorusunu ise sormamıştır bile.

Bu yüzden bu sorunun üzerinde biraz durmamız gerekiyor.

3— RUSYA'DA ULUSAL SORUNUN SOMUT ÖZELLİKLERİ VE RUSYA'NIN BURJUVA-DEMOKRATİK DÖNÜŞÜMÜ

> "... Salt beylik bir laf olan ve öyle anlaşılıyor ki yalnızca Rusya'da değil, bilakis Almanya'da ve Avusturya'da, İsviçre ve İsveç'te, Amerika ve Avustralya'da yaşayan halklara da uygulanabilir olan 'ulusların kendi kaderini tayin hakkı' ilkesinin elastikiyetine rağmen, onu mevcut sosyalist partilerin hiçbirinin programında bulmayız." ("Przeglad" No. 6, s. 483.)

Marksist programın 9. maddesine karşı saldırısını böyle açıyor Rosa Luxemburg. Bu program maddesinin "salt beylik laf" olduğu anlayışını bize isnat ederken, tam da Rosa Luxemburg'un kendisi bu hataya düşüyor ve eğlendirici bir cüretkârlıkla, bu noktanın Rusya'ya, Almanya'ya vs. "besbelli ki aynı biçimde" uygulanabilir olduğunu açıklıyor.

Besbelli ki, diye yanıtlıyoruz, Rosa Luxemburg makalesinde, liseliler için ders malzemesi olabilecek tüm mantık hatalarının bir koleksiyonunu vermeye kararlı. Çünkü Rosa Luxemburg'un tiradları A'dan Z'ye saçmadır ve sorunun tarihsel somut konuluşuyla gerçek bir alaydır.

Marksist program üzerine çocukça değil, Marksistçe konuşmak istiyorsak, onun burjuva-demokratik ulusal hareketlere ilişkin olduğunu anlamak çok kolaydır. Eğer bu böyleyse —ki kuşkusuz böyledir—, o zaman buradan "besbelli ki", bu programın "genelde", "beylik laf" olarak vs. *tüm* burjuva-demokratik hareket örneklerini kapsadığı sonucu çıkar. Biraz düşünse, programımızın *yalnızca* bu tür hareketlerin gerçek örneklerini kapsadığı sonucu Rosa Luxemburg için de daha az anlaşılır olmazdı.

Eğer Rosa Luxemburg bu apaçık gerçekler üzerine düşünmüş olsaydı, o zaman büyük bir çaba sarfetmeksizin, ne kadar saçma birşey söylediğini görürdü. Kendisi ***bizi*** "beylik laflar" etmekle suçlarken, bizzat kendisi, ***bize karşı,*** burjuva-demokratik ulusal hareketlerin ***olmadığı*** ülkelerin programlarında, ulusların kendi kaderini tayininin sözkonusu olmadığı gerekçesini getiriyor! Olağanüstü akıllıca bir gerekçe!

Çeşitli ülkelerin politik ve ekonomik gelişimleri kadar Marksist programlarını da karşılaştırmak Marksistler için olağanüstü önemlidir, çünkü modern kapitalist devletlerin genel kapitalist karakteri kadar onların genel gelişme yasası da kuşku götürmez. Fakat böyle bir karşılaştırma yapmayı da bilmek gerekir. Bunun en temel önkoşulu, karşılaştırılacak ülkelerin tarihsel gelişim aşamalarının birbiriyle ***karşılaştırılabilir*** olup olmadığı sorusunun açıklığa kavuşturulmasıdır. Örneğin, Rus Marksistlerinin tarım programını Batı Avrupalı tarım programıyla ancak ("Ruskaya Mysl"da Prens E. Trubetskoi gibi) tümüyle karacahiller "karşılaştırabilirler"; çünkü bizim programımız, Batılı ülkelerde asla sözkonusu olmayan tarım sisteminin ***burjuva-demokratik*** dönüşümü sorusunu yanıtlıyor.

Aynı şey ulusal sorun için de geçerlidir. Batılı ülkelerin çoğunda bu sorun çoktan çözülmüştür. Batılı programlarda, varolmayan sorulara bir yanıt aramak gülünçtür. Rosa Luxemburg burada tam da esas meseleyi: burjuva-demokratik dönüşümün tamamlanmış ve tamamlanmamış olduğu ülkeler arasındaki farkı gözardı etmiştir.

Bu fark bütün sorunun canalıcı noktasıdır. Bu farkın bütünüyle gözardı edilmesi, Rosa Luxemburg'un uzun makalesini bir yığın boş, içeriksiz beylik laflara dönüştürüyor.

Kıtasal Batı Avrupa'da, burjuva-demokratik devrimler dönemi oldukça belirli bir zaman dilimini, yaklaşık olarak 1789–1871 yıllarını kapsar. İşte bu zaman dilimi, ulusal hareketler dönemiydi, ulusal devletlerin yaratılması dönemiydi. Bu dönemin sonunda Batı Avrupa, homojen ulusal devletlerin kural olduğu bir düzenli burjuva devletler sistemine dönüştü. Bu nedenle, bugün Batı Avrupalı sosyalistlerin prog-

ramlarında kendi kaderini tayin hakkını aramak, Marksizmin ABC'si-ni anlamamak demektir.

Doğu Avrupa'da ve Asya'da burjuva-demokratik devrimler dönemi ancak 1905 yılında başladı. Rusya, İran, Türkiye ve Çin'deki devrimler, Balkan savaşları[118] — ***bizim*** dönemimizin ve bizim "Doğu"muzun dünya olayları zinciri budur. Ve bu olaylar zinciri içinde, ***tam bir dizi*** burjuva-demokratik ulusal kurtuluş hareketinin uyanışını ve ulusal olarak bağımsız ve ulusal olarak homojen devletler kurma çabalarını görmemeyi yalnızca bir kör başarabilir. Rusya, komşu ülkelerle birlikte şimdi tam da bu dönemden geçtiği için ve tam da bu yüzden, programımızda ulusların kendi kaderini tayin hakkı üzerine maddeye ihtiyacımız var.

Fakat yukarıda Rosa Luxemburg'un makalesinden yaptığımız alıntıya biraz daha devam edelim:

> "... Özellikle —diye yazıyor— olağanüstü karışık ulusal bileşime sahip bir ülkede etkinlik gösteren ve ulusal sorunun onun için en önemli rolü oynadığı partinin programı, yani Avusturya sosyal-demokrasisinin programı, ulusların kendi kaderini tayin hakkı ile ilgili hiçbir şey içermez" (agy).

Böylece okuyucu "özellikle" Avusturya örneğiyle ikna edilmek istenir. Bu örnekte pek zekice birşey olup olmadığına somut tarihsel bakış açısından bir bakalım.

İlkönce, burjuva-demokratik devrimin tamamlanması temel sorusunu soralım. Avusturya'da bu devrim 1848 yılında başladı ve 1867 yılında bitti. O zamandan bu yana orada neredeyse yarım yüzyıldır genelde iyice yerleşmiş burjuva anayasası egemendir, buna dayanarak legal işçi partisi legal çalışmaktadır.

Bu yüzden Avusturya'nın iç gelişme koşulları altında (yani genelde Avusturya'da ve özelde çeşitli uluslarda kapitalizmin gelişimi bakış açısından), tali görünümü, başka şeylerin yanısıra, ulusal olarak bağımsız devletlerin kurulması da olabilecek türde sıçramalara yolaçabilecek faktörler ***yoktur.*** Eğer Rosa Luxemburg karşılaştırmasında,

Rusya'nın bu noktada benzer koşullar içinde bulunduğunu öngörüyorsa, yalnızca temelden yanlış, anti-tarihsel bir sapma içine düşmekle kalmıyor, aksine istemeden Tasfiyeciliğe de düşüyor.

İkincisi, bizi meşgul eden sorun için, herşeyden önce Avusturya'daki ve Rusya'daki milliyetler arasındaki çok farklı karşılıklı ilişkiler büyük bir öneme sahiptir. Avusturya yalnızca uzun süre Alman egemenliği altında bir ülke olmakla kalmadı, aynı zamanda Avusturyalı Almanlar genel olarak Alman ulusu içinde egemenlik iddiasında da bulundular. Bu "hak iddiası", Rosa Luxemburg'un belki lütfedip anımsayacağı gibi (beylik lafları, soyutlamaları, şablonları hiç sevmediği için...), 1866 savaşıyla yokedildi. Avusturya'da egemen olan ulus, Alman ulusu, kendini, 1871 yılında kesin olarak kurulan bağımsız Alman devletinin ***sınırları dışında*** buldu.[119] Öte yandan, Macarların bağımsız bir ulusal devlet kurma girişimi, daha 1849 yılında Rus serf ordusunun darbeleri altında çöktü.

Böylece olağanüstü garip bir durum doğdu: Macarlarda ve sonra da aynı şekilde Çeklerde, Avusturya'dan kopma değil, bilakis, daha güçlü ve yağmacı komşular tarafından bütünüyle yokedilebilecek olan tam da ulusal bağımsızlığın yararına, Avusturya'nın birliğini koruma eğilimi! Avusturya bu garip durum sayesinde iki merkezli devlet (düalist devlet) olarak birleşti ve şimdi hatta üç merkezli bir devlete (trialist: Almanlar, Macarlar, Slavlar) dönüşüyor.

Rusya'da benzer birşey var mıdır? Bizde ***daha kötü*** bir ulusal baskı korkusundan dolayı "yabancı kökenliler"in Büyük Ruslarla birleşme çabası var mıdır?

Ulusal kendi kaderini tayin sorununda Avusturya'nın Rusya'yla karşılaştırılmasının ne derece saçma, şabloncu ve bilgisizlikle dolu olduğunu görmek için bu soruyu sormak yeter.

Ulusal sorunda Rusya'nın özel koşulları, Avusturya'da gördüklerimizin neredeyse tam tersidir. Rusya tek ulusal merkezli bir devlettir: Büyük Rus. Büyük Ruslar muazzam, bitişik bir toprakta yaşıyorlar ve yaklaşık 70 milyon insana ulaşıyorlar. Bu ulusal devletin özelliği şundan ibarettir: 1) "yabancı kökenliler" (hepsi birlikte nüfusun ço-

ğunluğunu oluşturur: yüzde 57) tam da kenar bölgelerde yaşarlar; 2) bu yabancı kökenlilere baskı komşu ülkelerdekinden (ve hatta sadece Avrupa'daki değil) daha güçlüdür; 3) tam bir dizi durumda, kenar bölgelerde yaşayan milliyetlerin, sınır ötesinde, daha büyük ulusal bağımsızlıktan yararlanan ulusdaşları vardır (imparatorluğun batı ve güney sınırlarını: Finlileri, İsveçlileri, Polonyalıları, Ukraynalıları, Romenleri anımsamak yeter); 4) kapitalizmin gelişimi ve tüm kültürel düzey, "yabancı kökenli" kenar bölgelerde çoğunlukla imparatorluğun merkezindekinden daha yüksektir. Ve son olarak tam da Asya'daki komşu ülkelerde, Rusya'daki akraba milliyetleri kısmen saran bir dizi burjuva devrimler ve ulusal hareketler görüyoruz.

Böylece, tam da Rusya'daki ulusal sorunun somut tarihsel özelliklerinden dolayı, mevcut dönemde ulusların kendi kaderini tayin hakkının tanınması bizim için özellikle önemlidir.

Ayrıca salt olgusal olarak bile, Rosa Luxemburg'un, Avusturya sosyal-demokrasisinin programında, ulusların kendi kaderini tayin ilkesine dair hiçbir şey bulunmadığı iddiası doğru değildir. Sadece, ulusal programı kabul etmiş olan Brünn Kongresi'nin [120] tutanaklarını açıp bakmamız yeter; orada Rutenyalı sosyal-demokrat Hankyeviç'in tüm Ukrayna (Rutenya) delegasyonu adına (Tutanak, s. 85) ve Polonyalı sosyal-demokrat Reger'in tüm Polonya delegasyonu adına (s. 108), adı geçen iki ulusun Avusturyalı sosyal-demokratlarının, uluslarının ulusal birlik, özgürlük ve bağımsızlığı talebini kendi talepleri saydıkları açıklamasını buluyoruz. Böylece, Avusturya sosyal-demokrasisi gerçi ulusların kendi kaderini tayin hakkını özel bir program maddesi olarak koymamıştır, fakat aynı zamanda Parti'nin ***bölümlerinin*** ulusal bağımsızlık talebini yükseltmelerini tamamen kabul etmiştir. Bu tabii ki, ulusların kendi kaderini tayin hakkını fiilen kabul etmek anlamına gelir! Yani Rosa Luxemburg'un Avusturya'ya işaret etmesi, ***her*** bakımdan Rosa Luxemburg'un ***aleyhine*** bir tanıklıktır.

4— ULUSAL SORUNDA "PRATİKLİK"

Oportünistler, Rosa Luxemburg'un; programımızın 9. maddesinin "pratik" bir içeriğe sahip olmadığı gerekçesine özel bir gayretle

sarıldılar. Rosa Luxemburg'un kendisi bu gerekçeyi o kadar beğenmiş ki, makalesinin her sayfasında bu "slogan"ın yaklaşık sekiz kez tekrarını buluyoruz.

> 9. madde, diye yazıyor, "proletaryanın günlük politikası için hiçbir pratik direktif, ulusal sorunların hiçbir pratik çözümünü vermiyor."

9. maddenin, ya genel olarak hiçbir şey ifade etmediği ya da tüm ulusal çabaları destekleme yükümlülüğünü ifade ettiği biçiminde de formüle edilen bu gerekçeye bir bakalım.

Ulusal sorunda "pratik olma" talebi ne anlama geliyor?

Bu, tüm ulusal çabaların desteklenmesi; ya da her ulusun ayrılması sorusunun "evet ya da hayır"la yanıtlanması; ya da genel olarak ulusal taleplerin dolaysız "gerçekleştirilebilir" olduğu anlamına mı geliyor?

"Pratik olma" talebinin bu üç olası yorumunun hepsine bakalım.

Doğal olarak her ulusal hareketin başlangıcında hegemon olarak ortaya çıkan burjuvazi, tüm ulusal çabaların desteklenmesini pratik olarak niteler. Fakat proletaryanın ulusal sorundaki politikasını (diğer sorunlarda da olduğu gibi) burjuvazi, sadece belirli bir doğrultuda destekler ve onun politikasıyla asla tam olarak uyuşmaz. İşçi sınıfı burjuvaziyi sadece (burjuvazi asla tam olarak kuramayacağı ve ancak *tam* demokratikleştirmeyle gerçekleştirebilir olan) ulusal barış yararına, hak eşitliği yararına, sınıf mücadelesi için en elverişli koşullar yararına destekler. Bu yüzden proleterler tam da burjuvazinin ***pratikliğine karşı,*** ulusal sorunda kendi ***ilkesel*** politikalarını öne çıkarır ve burjuvaziyi her zaman ***ancak şartlı*** desteklerler. Her burjuvazi ulusal sorunda ya ***kendi*** ulusu için ayrıcalıkları ya da yalnızca avantajları amaçlar; buna "pratik olma" denir. Proletarya her türlü ayrıcalığa karşıdır, her türlü istisnai konuma karşıdır. Ondan "pratiklik" talep etmek, burjuvazinin dümen suyunda hareket etmek, oportünizme düşmek demektir.

Her ulusun ayrılma sorununu "evet ya da hayır"la mı yanıtlamak gerekir? Bu çok önemli "pratik" bir talep gibi görünüyor. Fakat gerçekte budalacadır; teoride metafiziktir ve pratikte proletaryayı bur-

juvazinin politikasına tabi kılmaya götürür. Burjuvazi daima kendi ulusal taleplerini önplana koyar. Bunları mutlaka koyar. Proletarya için bunlar, sınıf mücadelesinin çıkarlarına tabidir. Bir ulusun ayrılmasının ya da bir başka ulusun yanında eşit haklara sahip konumunun burjuva-demokratik devrimi tamamlayıp tamamlamayacağını önceden söylemek teorik olarak imkânsızdır; proletarya için önemli olan, ***her iki durumda da*** sınıfının gelişimini garantilemektir; burjuvazi için önemli olan, proletaryanın görevlerini "onun" ulusunun görevlerinin gerisine koyarak bu gelişimi zorlaştırmaktır. Bu yüzden proletarya kendisini, belirli bir ulusa herhangi bir güvence vermeksizin ve ona başka bir ulusun ***sırtından herhangi birşey*** verme yükümlülüğü altına girmeksizin, kendi kaderini tayin ***hakkının*** tanınması deyim yerindeyse negatif talebiyle sınırlar.

Bu "pratik" olmayabilir, ama olabildiğince demokratik bir çözümü en kesin bir şekilde garantiler; proletaryanın ***yalnızca*** bu garantilere ihtiyacı vardır, buna karşılık her ulusun burjuvazisi, başka ulusların durumunu (olası dezavantajlarını) gözönüne almaksızın ***kendi*** avantajı için güvencelere ihtiyaç duyar.

Burjuvaziyi herşeyden önce belirli bir talebin "uygulanabilirliği" ilgilendirir; diğer ulusların burjuvazisiyle proletarya zararına sürekli kötü bir trampa işlemi politikası bundandır. Buna karşılık proletarya için, sınıfının burjuvazi karşısında güçlenmesi ve kitlelerin tutarlı demokrasi ve sosyalizm ruhuyla eğitimi önemlidir.

Bu, oportünistler için "pratik" olmayabilir, ama bu gerçekte biricik güvencedir, gerek feodalizme karşı gerekse de ***milliyetçi*** burjuvaziye karşı maksimum ulusal hak eşitliği için ve maksimum ulusal barış için bir güvencedir.

Ulusal sorunda proletaryanın tüm görevi, tüm ulusların ***milliyetçi*** burjuvazisinin bakış açısından "pratik" değildir, çünkü proleterler "soyut" eşitliği, en ufak bir ayrıcalığın bile ilkesel olarak ortadan kaldırılmasını talep ediyorlar ve her türlü milliyetçiliğin düşmanıdırlar. Rosa Luxemburg bunu anlamadığı için, pratikliğe akılsızca övgüleriyle oportünistlere, özellikle Büyük Rus milliyetçiliğine oportünist tavizlere kapıları ardına dek açmıştır.

Neden Büyük Rus milliyetçiliğine? Büyük Ruslar Rusya'da bir ezen ulus oldukları ve ulusal bakımdan oportünizm doğal olarak ezen uluslarda ezilen uluslardakinden farklı ifade bulduğu için.

Ezilen ulusların burjuvazisi, "pratik" talepleri adına proletaryayı, çabalarını kesinlikle desteklemeye çağıracaktır. Bütün ve her türlü ulusların ayrılma hakkına değil de, ***herhangi*** bir ulusun ayrılmasına doğrudan "evet" demek çok daha pratiktir!

Proletarya böyle bir pratikliğe karşıdır: o, tüm ulusların hak eşitliğini ve ulusal devletlerine sahip olmada eşit hak sahipliğini tanırken, tüm ulusların proleterlerinin birliğini her şeyden daha üstün tutar ve öne çıkarır, ve her ulusal talebi, her ulusal özgürleşmeyi proleter sınıf mücadelesi ***bakış açısından*** değerlendirir. Pratiklik sloganı gerçekte sadece burjuva çabaların eleştirisiz devralınmasının sloganıdır.

Bize deniyor ki: ayrılma hakkını destekleyerek, ezilen ulusların burjuva milliyetçiliğini destekliyorsunuz. Rosa Luxemburg böyle konuşuyor ve oportünist Semkovski —geçerken belirtelim, Tasfiyeci bir gazetede bu sorunda Tasfiyeci düşüncelerin biricik temsilcisidir— onun söylediklerini tekrarlıyor!

Şöyle yanıt veriyoruz: Hayır. Burada tam da burjuvazi için "pratik" çözüm önemlidir, oysa işçiler iki eğilimin ***ilkesel olarak*** birbirinden ayrı tutulmasına önem verir. Ezilen ulusun burjuvazisi ezenlere karşı mücadele ettiği ***ölçüde,*** biz her zaman ve her durumda herkesten daha kesin ***bundan yana*** olacağız, çünkü biz baskının en güçlü ve en tutarlı düşmanlarıyız. Ezilen ulusun burjuvazisi ***kendi*** burjuva milliyetçiliğini temsil ettiği sürece, biz ona karşı dururuz. Ezen ulusun ayrıcalıklarına ve diktatörlüğüne karşı mücadele ederiz ve ezilen ulusun ayrıcalıklar elde etmeye yönelik herhangi bir çabasına hoşgörü göstermeyiz.

Eğer kendi kaderini tayin ***hakkı*** sloganını ileri sürmez ve ajitasyonda propaganda etmezsek, o zaman ***ezen*** ulusun yalnızca burjuvazisine değil, feodallerine ve otokrasisine de yardım etmiş oluruz. Bu gerekçeyi Kautsky Rosa Luxemburg'a karşı çoktan ileri sürdü, ve bu gerekçe çürütülemez. Polonya'nın milliyetçi burjuvazisine "yardım"

etme korkusuyla Rosa Luxemburg, ***Rus*** Marksistlerinin programındaki ayrılma ***hakkını*** reddederek ***gerçekte*** Büyük Rus gericilerine yardım ediyor. Gerçekte Büyük Rusların ayrıcalıklarıyla (ve ayrıcalıklarından daha kötüsüyle) oportünistçe uzlaşmayı destekliyor.

Kendini Polonya'da milliyetçiliğe karşı mücadeleye kaptıran Rosa Luxemburg, Büyük Rus milliyetçiliğini unutmuştur, oysa tam da ***bu*** milliyetçilik şimdi bütün diğerlerinden daha kötüdür; çünkü tam da o, burjuvadan çok feodaldir, tam da o, demokrasi için ve proletaryanın mücadelesi için en önemli engeldir. Ezilen ulusun ***her*** burjuva milliyetçiliği, baskıya ***karşı*** yönelen genel demokratik bir içeriğe sahiptir ve biz bu içeriği ***kayıtsız-şartsız*** destekleriz. Bunu yaparken, kendi ulusu için istisnai bir konum elde etme çabasını titizlikle ayırırız ve Polonya burjuvazisinin Yahudileri ezme çabasına vs. vs. karşı mücadele ederiz.

Burjuvanın ve küçük-burjuvanın bakış açısından bu "pratik" değildir. Fakat bu, ulusal sorunda hem pratik hem de ilkesel olan ve demokrasiyi, özgürlüğü ve proleter birliği gerçekten teşvik eden biricik politikadır.

Herkes için ayrılma hakkını tanıma; her somut ayrılma sorununu, her türlü eşitsizliği, ayrıcalığı, istisnai konumu ortadan kaldırma bakış açısından değerlendirme.

Ezen bir ulusun durumunu alalım. Başka halkları ezen bir halk özgür olabilir mi? Hayır. Büyük Rus nüfusun* özgürlüğünün çıkarları, bu baskıya karşı mücadeleyi gerektirir. Ezilen ulusların hareketlerinin uzun, yüzyıllardır süren ezilme tarihi ve bu ezilmenin "üst" sınıflar tarafından sistematik olarak propaganda edilmesi, bizzat Büyük Rus halkının özgürlük davasına, önyargılar vs. biçiminde korkunç engeller hazırladı.

---

* *Paris'ten L.Vl. diye birine bu söz gayri-Marksistmiş gibi görünüyor. Bu L. Vl. eğlendirici ölçüde "süper akıllı" dır. Anlaşılan "süper akıllı" L. Vl., "nüfus", "halk" vs. sözcüklerinin asgari programımızdan (sınıf mücadelesi bakış açısından) atılması üzerine bir inceleme hazırlamaya soyunuyor.*

Büyük Rus gericileri bu önyargıları bilinçli olarak besliyor ve körüklüyorlar. Büyük Rus burjuvazisi bu önyargılarla uzlaşıyor ya da onlara uyuyor. Büyük Rus proletaryası, eğer sistematik olarak bu önyargılara karşı mücadele etmezse, ***kendi*** hedeflerini gerçekleştiremez, özgürlüğe giden yolu düzleyemez.

Özgür ve bağımsız bir ulusal devlet kurmak, Rusya'da şimdiye dek Büyük Rus ulusunun bir ayrıcalığı olarak kalmıştır. Biz Büyük Rus proleterleri, hiçbir ayrıcalığı savunmuyoruz ve bu ayrıcalığı da savunmuyoruz. Verili devlet zemininde mücadele ediyoruz, verili devletin tüm uluslarının işçilerini birleştiriyoruz, ulusal gelişimin şu ya da bu yolu için teminat veremeyiz, sınıf hedeflerimizi olası ***bütün*** yollardan izliyoruz.

Fakat, her türlü milliyetçiliğe karşı mücadele etmez ve tüm ulusların işçilerinin eşitliğini savunmazsak, bu hedeflere ulaşmak olanaksızdır. Örneğin Ukrayna'nın bağımsız bir devlet kurup kuramaması, önceden bilinemeyen binlerce faktöre bağlıdır. Ve biz boş yere ***"kehanette bulunmak"*** istemediğimiz için, kuşkusuz olan şeyde: Ukrayna'nın böyle bir devlet kurma hakkında ısrar ediyoruz. Bu hakka saygı duyuyoruz, Büyük Rusların Ukraynalılar karşısında ayrıcalıklarını desteklemiyoruz, kitleleri bu hakkın tanınması ruhuyla, herhangi bir ulusun ***devlet*** ayrıcalığının reddi ruhuyla ***eğitiyoruz.***

Burjuva devrimler çağında tüm ülkelerin geçirdikleri sıçramalı gelişim sırasında, ulusal devlet hakkı uğruna çatışmalar ve mücadeleler mümkün ve muhtemeldi. Biz proleterler, peşinen, Büyük Rus ayrıcalıklarının ***düşmanı*** olduğumuzu açıklıyor ve tüm propaganda ve ajitasyonumuzu bu doğrultuda yapıyoruz.

"Pratiklik" peşinde koşan Rosa Luxemburg, Büyük Rus ve diğer ulusların proletaryasının ***en önemli*** pratik görevini: her türlü ulusal devlet ayrıcalığına karşı, tüm ulusların kendilerine ait bir ulusal devlet hakkı, eşit hakkı için günlük ajitasyon ve propaganda görevini gözden kaçırıyor. Bu görev (şu anda) ulusal sorunda bizim en önemli görevimizdir, çünkü demokrasinin ve bütün ulusların tüm proleterlerinin hak eşitliğine dayalı birliğinin çıkarlarını ancak bu yoldan savunabiliriz.

Bu propaganda gerek Büyük Rus zalimlerinin bakış açısından, gerekse de ezilen ulusların burjuvazisinin bakış açısından (ikisi de ***kesin*** bir evet ya da hayır talep ediyorlar ve sosyal-demokratları "belirsizlik"le suçluyorlar) "gayri-pratik" gibi görünebilir. Gerçekte tam da bu propaganda ve yalnızca o, kitlelerin gerçekten demokratik ve gerçekten sosyalist eğitimini garanti eder. Yalnızca böyle bir propaganda, gerek —eğer Rusya ulusal olarak karışık bileşimli bir ülke olarak kalacak olursa— Rusya'da ulusal barış için en büyük şansı, gerekse de —eğer bir bölünme sözkonusu olacak olursa— Rusya'nın çeşitli ulusal devletlere en barışçıl (ve proleter sınıf mücadelesi için en zararsız) bölünmesini garantiler.

Ulusal sorunda bu yalnızca ve biricik proleter politikayı somut olarak aydınlatmak amacıyla, Büyük Rus liberalizminin "ulusların kendi kaderini tayini"ne ilişkin tavrını ve Norveç'in İsveç'ten ayrılması örneğini bir değerlendirmeye tabi tutmak istiyoruz.[121]*

7— 1896 LONDRA ULUSLARARASI KONGRESİ'NİN KARARI

Bu karar şöyledir:

> "Kongre, tüm ulusların kendi kaderini tayin hakkını tam olarak savunduğunu ve şu anda askeri, ulusal veya başkaca despotizmin boyunduruğu altında acı çeken her ülkenin işçilerine duyduğu sempatiyi dile getirir. Bütün bu ülkelerin işçilerini, birlikte uluslararası kapitalizmi altetmek ve uluslararası sosyal-demokrasinin hedeflerini gerçekleştirmek için tüm dünyanın sınıf bilinçli işçilerinin saflarına katılmaya çağırır."**

* *5. ve 6. bölümler buraya alınmamıştır. Bkz. Bütün Eserler Cilt XVII.* ***—Alm. Red.***

** *Bkz. Londra Kongresi'nin resmi Almanca raporu: "Verhandlungen und Beschlüsse des internationalen sozialistischen Arbeiter- und Gewerkschaftskongresses zu London, vom 27. Juli bis 1. August 1896", Berlin 1897, S. 18 ("Londra Uluslararası Sosyalist İşçiler ve Sendikalar Kongresi'nin Görüşmeleri ve Kararları, 27 Temmuz — 1 Ağustos 1896", Berlin 1897, s. 18.)*

Daha önce göstermiş olduğumuz gibi, oportünistlerimiz, Bay Semkovski, Libmann, Yurkeviç bu karar hakkında düpedüz hiçbir şey bilmiyorlar. Rosa Luxemburg ise, bizim programımızla aynı ifadeyi: "kendi kaderini tayin hakkı" ifadesini içeren onun tam metnini biliyor ve aktarıyor.

Şimdi şu soruyu sormak gerekiyor: Rosa Luxemburg, "orijinal" teorisinin önüne çıkan bu engeli nasıl ortadan kaldırıyor?

Çok basit: ... burada ağırlık noktası kararın ikinci bölümündedir... onun deklaratör karakteri... ona yalnızca yanlışlıkla dayanılabilir!

Yazarımızın çaresizliği ve kafasızlığı düpedüz şaşırtıcıdır! Genellikle kesin demokratik ve sosyalist program maddelerinin deklaratör karakterine, sadece bu maddelere karşı doğrudan bir polemikten korkakça kaçınan oportünistler işaret eder. Besbelli ki, Rosa Luxemburg bu kez sebepsiz yere Bay Semkovski, Libmann ve Yurkeviç'in trajik cemiyetinde görünmüyor. Rosa Luxemburg, sözü edilen kararı doğru mu yoksa yanlış mı bulduğunu dosdoğru açıklamaya karar veremiyor. Sanki kararın ikinci bölümünü okumadan birinci bölümünü unutacak kadar dikkatsiz ya da bilgisiz, ya da Londra Kongresi'nden önce sosyalist basındaki tartışmalar hakkında hiçbir şey duymamış bir okura güveniyormuşcasına eğilip bükülüyor ve gizleniyor.

Fakat Rosa Luxemburg, Rusya'nın sınıf bilinçli işçileri önünde, eleştirel bir incelemeye bile tabi tutmaksızın Enternasyonal'in önemli ilkesel bir sorundaki kararını öyle kolayca ayaklar altına almayı başarabileceğini sanıyorsa çok yanılıyor.

Londra Kongresi'nden önceki tartışmalarda —esas olarak Alman Marksist dergisi "Die Neue Zeit"ın sayfalarında— Rosa Luxemburg'un bakış açısı ortaya kondu ve ***bu bakış açısı Enternasyonal'de esas olarak yenilgiye uğradı!*** Özellikle Rus okurunun göz önünde tutması gereken meselenin özü burada yatıyor.

Tartışmalar, Polonya'nın bağımsızlığı sorunu üzerinde yürütüldü. Üç bakış açısı ifade edildi:

1) Hecker'in sözcülüğünü yaptığı "Fraki"nin bakış açısı. Bunlar, Enternasyonal'in ***kendi*** programında, Polonya'nın bağımsızlığı talebini tanımasını istediler. Bu öneri kabul edilmedi. Bu bakış açısı Enternasyonal'de yenilgiye uğradı.

2) Rosa Luxemburg'un bakış açısı: Polonyalı sosyalistler Polonya'nın bağımsızlığını talep etmemeliler. Bu bakış açısından hareketle ulusların kendi kaderini tayin hakkının ilanı sözkonusu bile olamazdı. Bu bakış açısı da Enternasyonal'de yenilgiye uğradı.

3) O zaman Rosa Luxemburg'a karşı çıkan ve onun materyalizminin aşırı "tekyanlılığı"nı kanıtlayan, en ayrıntılı biçimde Karl Kautsky'nin geliştirdiği bakış açısı. Enternasyonal —diyordu Kautsky— bugün Polonya'nın bağımsızlığını programına alamaz, fakat Polonyalı sosyalistler buna benzer talepleri kesinlikle öne sürebilirler. Sosyalist bakış açısından, ulusal baskı koşulları altında ulusal kurtuluşun görevlerini küçümsemek tamamen yanlıştı.

Enternasyonal'in kararında da bu bakış açısının en özsel, en temel tezleri yeniden üretildi: bir yandan, kesinlikle doğrudan, hiçbir yanlış yoruma izin vermeyecek biçimde, tüm uluslar için kendi kaderini tam tayin hakkının tanınması; öte yandan, aynı şekilde kuşkuya yer bırakmayan, işçilere, sınıf mücadelelerinin ***enternasyonal*** birliği çağrısı.

Bu kararın bütünüyle doğru olduğuna ve tam da bu kararın ve ulusal sorunda onun proleter sınıf politikasının tam da bu iki parçası arasındaki sağlam bağıntının, 20. yüzyılın başlangıcında Doğu Avrupa ile Asya ülkeleri için biricik doğru direktifi verdiğine inanıyoruz. Yukarıda değindiğimiz üç bakış açısı üzerinde biraz daha ayrıntılı duralım.

Karl Marx ve Friedrich Engels'in, Polonya'nın bağımsızlığı talebinin aktif olarak desteklenmesini, tüm Batı Avrupa demokrasisinin ve herşeyden önce de Sosyal-demokrasinin kesin yükümlülüğü olarak değerlendirdikleri biliniyor.[122] Geçen yüzyılın kırklı ve altmışlı yılları için, Avusturya'da ve Almanya'da burjuva devrimleri ve Rusya'da "köylü reformu" dönemi için, bu bakış açısı bütünüyle doğruydu ve

yalnızca o, tutarlı demokratik ve proleter bir bakış açısıydı. Rusya'da ve çoğu Slav ülkelerinde halk kitleleri henüz derin uykuda olduğu müddetçe, bu ülkelerde henüz bağımsız demokratik kitle hareketleri ***olmadığı*** müddetçe, Polonya'da ***alt dereceden soyluların*** özgürlük hareketi, yalnızca tüm Rusya ve tüm Slav demokrasisi açısından değil, tüm Avrupa demokrasisi açısından da muazzam çığır açıcı önemdeydi.*

Fakat Marx'ın bu bakış açısı 19. yüzyılın ikinci üçte biri ya da üçüncü çeyreği için tamamen doğru olsa da, 20. yüzyılda doğru olmaktan çıktı. Slav ülkelerinin çoğunda ve hatta en geri Slav ülkelerinden biri olan Rusya'da bağımsız demokratik hareketler ve hatta bağımsız bir proleter hareket bile ortaya çıktı. Feodal Polonya ortadan kayboldu ve yerini kapitalist Polonya'ya bıraktı. Bu koşullar altında Polonya ***mutlak*** devrimci önemini yitirmek zorundaydı.

PPS ("Polonya Sosyalist Partisi", şimdi "Fraki") 1896 yılında, Marx'ın ***başka*** bir ***dönemde*** geçerli olan bakış açısını "saptamaya" çalıştığında, bu, Marksizmin ***lafzını*** Marksizmin ***ruhuna*** karşı çıkarmak anlamına geliyordu. Bu yüzden Polonyalı Sosyal-Demokratlar, Polonya küçük-burjuvazisinin milliyetçi coşkusuna karşı çıkarken, ulusal sorunun Polonya işçileri için tali önemini gösterirken, Polonya'da ilk kez salt proleter bir parti yaratıp, Polonya işçilerinin Rus işçileriyle sınıf mücadelesinde en sıkı birliği ilkesinin olağanüstü önemini ilan ederken tümüyle haklıydılar.

* *1863 yılından Polonyalı bir asi alt soylunun bakış açısıyla, Polonya hareketinin önemini (Marx gibi) takdir etmeyi bilen Rus devrimci-demokratı Çernişevski'nin bakış açısını ve son olarak Polonyalı Pan'lara (beylere) karşı haklı nefretinden dolayı bu Pan'ların mücadelesinin tüm Rusya demokrasisi için önemini kavrayamayan, son derece barbar, miskin, kendi pislik yığını üzerinde kök salmış köylülerin bakış açısını ifade eden, çok sonra ortaya çıkmış Ukraynalı küçük-burjuva Dragomanov'un tavrını karşılaştırmak olağanüstü ilginç bir tarihsel çalışma olurdu. (Bkz. Dragomanov'un "Tarihsel Polonya ve Tüm-Rusya Demokrasisi".) Dragomanov, sonraları artık milli-liberal olmuş olan Bay P. B. Struve'nin onu coşkulu öpücüklerle ödüllendirmesini tümüyle haketti.*

Fakat bu, Enternasyonal'in, 20. yüzyılın başında, ulusların kendi politik kaderini tayin ya da ayrılma hakkı ilkesini Doğu Avrupa ve Asya için gereksiz ilan edebileceği anlamına mı geliyordu? Bu (teorik olarak) Türk, Rus, Çin devletlerinin burjuva-demokratik dönüşümünün tamamlandığının kabulü ve (pratik olarak) otokrasi karşısında oportünist bir tavra denk düşen korkunç bir saçmalık olurdu.

Hayır. Artık başlamış olan burjuva-demokratik devrimler döneminde, ulusal hareketlerin uyandığı ve şiddetlendiği dönemde, Doğu Avrupa'da ve Asya'da bağımsız proleter partilerin ortaya çıkış döneminde, ulusal politikada partilerin görevleri ikili olmak zorundadır: tüm uluslar için kendi kaderini tayin hakkının tanınması, çünkü burjuva-demokratik dönüşüm henüz tamamlanmadı ve proleter demokrasi liberal ve Kokoşkin *tarzında* değil, kararlı, ciddiyetle ve dürüstçe ulusların hak eşitliğini savunmalıdır — ve verili devlet içinde tarihinin bütün ve *her türlü dönüşümlerinde, çeşitli devletlerin burjuvazi tarafından* bütün ve her türlü sınır değiştirmelerinde tüm ulusların proleterlerinin sınıf mücadelesinde en sıkı, kesintisiz ittifakı.

Enternasyonal'in 1896 tarihli kararında proletaryanın tam da bu ikili görevi formüle ediliyor. Ve Rus Marksistlerinin 1913 Yaz Konferansı kararı da ilkesel temelleri itibariyle tam bu türdendir. Bu kararın dördüncü maddede, kendi kaderini tayin ve ayrılma hakkını tanıyarak deyim yerindeyse azami milliyetçilik "yaptığı"nı (gerçekte bütün uluslar için kendi kaderini tayin ***hakkının*** tanınması azami ***demokrasi*** ve asgari milliyetçilik demektir), beşinci maddede ise işçileri her türlü burjuvazinin milliyetçi şiarlarına karşı uyarmasını ve tüm ulusların işçilerinin uluslararası ortak proleter örgütlerde birleşmesini ve kaynaşmasını talep etmesini "çelişkili" bulan kişiler var.[123] Burada ancak, örneğin *İsveçli işçiler Norveç'in bağımsız bir* devlet olarak ayrılmasını savunurken, İsveç ve Norveç işçilerinin birlik ve sınıf dayanışmasının nasıl ***kazançlı çıktığını*** kavramayan yüzeysel kişiler bir çelişki görebilir.

8— ÜTOPİST KARL MARX VE PRATİK ROSA LUXEMBURG

Rosa Luxemburg Polonya'nın bağımsızlığını bir "ütopya" olarak açıklar ve bunu bıktırasıya tekrarlarken alayla haykırıyor: İrlanda'nın bağımsızlığı talebi neden ileriye sürülmesin?

Anlaşılan "pratik" Rosa Luxemburg, İrlanda'nın bağımsızlığı sorununda Karl Marx'ın nasıl tavır aldığını bilmiyor. Oportünist değil, gerçek Marksist bir bakış açısından ***somut*** bir ulusal bağımsızlık talebinin tahlilini göstermek için bu konu üzerinde durmak gerekiyor. [124]

Marx, tanıdığı sosyalistleri, kendi deyimiyle "yoklama", bilinçlerini ve inançlarını sınama adetindeydi. Lopatin'le tanıştıktan sonra Marx 5 Temmuz 1870'de Engels'e, genç Rus sosyalisti hakkında son derece gönül okşayıcı bir değerlendirme yazdı, ama şunu da ekledi:

> "Zayıf nokta: ***Polonya.*** Burada aynen bir İngilizin —say an English chartist of the old school" (yani eski ekolden bir İngiliz Chartistinin)— "İrlanda hakkında konuştuğu gibi konuşuyor."

Marx, ezen ulus mensubu bir sosyaliste, ezilen ulusa ilişkin tavrını soruyor ve hemen egemen ulusların (İngiliz ve Rus) sosyalistlerinin ***genel*** hatasını açığa çıkarıyor: ezilen uluslara karşı sosyalist görevlerini anlamama, "büyük güç" burjuvazisinden devralınan önyargıların usandırıcı tekrarı.

Marx'ın İrlanda üzerine pozitif açıklamalarına geçmeden önce, Marx ve Engels'in ulusal soruna genelde katı eleştirel yaklaştıklarını ve onu sınırlı tarihsel önemine göre değerlendirdiklerini önceden belirtmeliyiz. Böylece Engels 23 Mayıs 1851'de Marx'a, Polonya sorununda tarihi inceleyerek karamsar sonuçlara vardığını, Polonya'nın öneminin zamanla sınırlı olduğunu ve Rusya tarım devriminin içine çekildiğinde önemini yitireceğini yazdı. Polonya'nın tarihteki rolü, "cesur, kavgacı aptallık"tı.

> "Polonya'nın yalnızca Rusya'ya karşı bile, ilerlemeyi başarıyla temsil ettiği ya da tarihsel önemde herhangi birşey yaptığı tek bir an bile iddia edilemez."

Rusya, "şövalyevari-tembel Polonya"dan çok daha fazla uygarlık, kültür, sanayi, burjuvazi unsurlarına sahipti. "Varşova ve Krakau, Petersburg, Moskova, Odessa vs.. vs. karşısında nedir ki!" Engels, Polonya aristokrasisinin bir ayaklanmasının başarısına inanmıyordu.

Fakat dahice bir keskin zekâyı içeren tüm bu düşünceler Engels ve Marx'ı, on iki yıl sonra, Rusya hâlâ uyurken Polonya alevlendiğinde, Polonya hareketine içten ve ateşli bir biçimde katılmaktan en ufak biçimde alıkoymadı.

1864 yılında Enternasyonal'in açış konuşmasını kaleme alırken, Marx Engels'e (4 Kasım 1864'te), Mazzini milliyetçiliğine karşı mücadele etmek gerektiğini yazdı.

> "Konuşmada uluslararası politika geçtiği ölçüde, nationalities'den" (milliyetlerden) "değil, countries'den" (ülkelerden) "söz ediyorum ve minores gentium'u" (daha küçükleri, daha az önemlileri) "değil Rusya'yı suçluyorum" — diye yazıyordu Marx.

İşçi sorunuyla karşılaştırıldığında, ulusal sorunun tali önemi Marx için kuşkusuzdu. Fakat teorisi, ulusal hareketleri görmezlikten gelmekten fersah fersah uzaktır.

1866 yılı geldi. Marx Engels'e Paris'teki "Proudhon kliği" hakkında şunları yazdı: bu klik

> "...*milliyetleri* saçmal*ık olarak ilan ediyor, Bismarck* ve Garibaldi'ye saldırıyor vs. Şovenizme karşı polemik olarak, yaptıkları yararlıdır ve açıklanabilir. Fakat, Fransa'daki baylar 'la misère de l'ignorance'" (cahillik belasını) "ortadan kaldırana dek bütün Avrupa'nın kıçı üzerinde sessizce oturmak zorunda olduğunu ve oturacağını düşünen Proudhon'un müritleri olarak (şimdiye kadar çok iyi dostlarım olan Lafargue ve Longuet de bunlara dahildir)... gülünçtürler." (7 Haziran 1866 tarihli mektup.)

> "Dün —diye yazıyordu Marx 20 Haziran 1866'da— International Council'de şimdiki savaş meselesi hakkında tartışma vardı... Tartışma, öngörülebileceği gibi, genel olarak 'milliyetler' sorununa ve bizim buna ilişkin tavrımıza geldi dayandı... Ayrıca 'jeune France'ın" (Genç Fransa) "(***işçi olmayan***) temsilcileri, bütün milliyetlerin ve milletlerin bizzat 'des préjugés surannées,'" (eskimiş önyargılar) "olduğunu açıkça bildirdiler. Proudhonize olmuş Stirnerizm ... bütün dünya, Fransız-

> lar bir sosyal devrim yapacak olgunluğa erişene dek bekleyecek ... Konuşmamı, milliyetleri ortadan kaldıran dostumuz Lafargue'ın vs., bizlere 'Fransızca', yani dinleyicilerin onda dokuzunun anlamadığı bir dilde hitap ettiğini söyleyerek açtığımda, İngilizler çok güldü. Ayrıca onun, milletleri yadsırken, tamamen bilinçsizce, bunların örnek Fransız ulusu içinde massedilmesini anlıyor gibi göründüğünü ima ettim."

Marx'ın bütün bu eleştirel notlarından çıkan sonuç açıktır: işçi sınıfı ulusal sorunu asla bir fetiş haline getirmemelidir, çünkü kapitalizmin gelişimi mutlaka *tüm* ulusları bağımsız yaşama uyandırmaz. Fakat ulusal kitle hareketleri bir kez ortaya çıktıktan sonra, onlara sırt çevirmek, onların içindeki ilerici yanı desteklemeyi reddetmek, gerçekte ***milliyetçi*** önyargılar önünde teslimiyettir; herşeyden önce "kendi" ulusunun bir "örnek ulus" (ya da ekliyorum, devlet kurmak için mutlak imtiyaza sahip bir ulus) olduğu önyargısının kabulüdür.*

Fakat biz İrlanda sorununa geri dönelim. Marx'ın bu soruna ilişkin tavrı en açık biçimde mektubun şu bölümünde ifadesini buluyor:

> "İngiliz işçilerinin Fenianizm** lehine bu gösterisini her türlü tarzda kışkırtmaya çalıştım ... Önceden İrlanda'nın İngiltere'den ayrılmasını imkânsız sayıyordum. Ayrılığın ardından ***federasyon*** gelebilecek olsa da şimdi bunu kaçınılmaz sayıyorum."

Marx, Engels'e 2 Kasım 1867 tarihli mektubunda böyle yazıyordu.

Aynı yılın 30 Kasım tarihli mektubunda şunu ekliyor:

> "Şimdi, İngiliz ***işçilerine*** neyi öğütlememiz gerektiği sorusu geliyor: Bence onlar, Union'un (kısacası, sadece demokratikleştirilmiş ve zamanın koşullarına uyarlanmış 1783 şakasının) Repeal'ini" (feshini)

---

* *Bkz. Marx'ın Engels'e 3 Haziran 1867 tarihli mektubu: "'Times'ın Paris yazışmalarından, Parislilerin, Alexander vs.'ye karşı Polonya dostu sevinç nidalarını gerçek bir keyifle gördüm. Bay Proudhon ve onun küçük doktriner kliği, French people" (Fransız halkı. —* ***Alm. Red.****) "değildir."*

** *19. yüzyılın ortalarında ortaya çıkan ulusal-devrimci İrlanda mücadele örgütünün çaba ve özlemleri. —****Türkçeye ÇN.***

"Pronunziamento'larının* bir maddesi haline getirmelidirler. Bu, İrlanda'nın özgürleşmesinin, bir ***İngiliz*** partisinin programına alınabilecek biricik legal ve dolayısıyla biricik olanaklı biçimidir. Daha sonra deneyim, iki ülke arasında salt kişisel birleşmenin sürüp sürmeyeceğini gösterecektir...

İrlandalıların gereksindiği şey şudur:

1) Özyönetim ve İngiltere'den bağımsızlık,

2) Tarım devrimi."

İrlanda sorununa muazzam önem atfeden Marx, Londra'daki bir Alman işçi birliğinde, bu konuda bir buçuk saatlik bir konferans verdi. (17 Aralık 1867 tarihli mektup)

Engels, 20 Kasım 1868 tarihli mektubunda, "İngiliz işçileri arasında ***İrlandalılara*** karşı nefret"e değiniyor, fakat bir yıl geçmeden (24 Ekim 1869) aynı konuya yeniden dönerek şöyle yazıyor:

"İrlanda'dan Rusya'ya il n'y a qu'un pas" (sadece bir adımdır) ... "Bir başka halkı boyunduruk altına almış olmanın bir halk için nasıl bir talihsizlik olduğu İrlanda tarihinden görülebilir. Bütün İngiliz pisliklerinin kaynağı İrlanda Pale'sindedir" (alan). "Cromwell dönemini daha ineklemem gerekiyor, fakat şundan eminim ki, eğer İrlanda'da askeri olarak egemen olmak ve yeni bir aristokrasi yaratmak gerekliliği olmasaydı, İngiltere'de de mesele başka bir yön alırdı."

Geçerken, Marx'ın Engels'e 18 Ağustos 1869 tarihli mektubuna da değinelim.

"Posen'da —Zabicki'nin gösterdiği gibi— Polonyalı işçiler (doğramacılar vs.) Berlinli yoldaşlarının yardımıyla bir grevi zaferle sonuçlandırdılar. Monsieur le Capital'e karşı bu mücadele —grevin tali biçiminde bile—, ulusal önyargıları burjuva bayların barış konuşmalarından farklı tarzda hallediyor."

Marx'ın Enternasyonal'de İrlanda sorununda hangi politikayı izlediği şuradan görülüyor:

---

* *Mevcut hükümete karşı miting; ayaklanma çağrısı.* —***Türkçeye ÇN.***

18 Kasım 1869'da Marx Engels'e, Enternasyonal Genel Konseyi'nde, İngiliz bakanlığının İrlandalıların affı[125] sorununa ilişkin tavrı üzerine yaklaşık beş çeyrek saatlik bir konuşma yaptığını ve bununla ilgili şu kararı önderdiğini yazdı:

"Genel Konsey:

Mr. Gladstone'un, İrlandalıların, hapse atılmış İrlandalı yurtseverlerin serbest bırakılması taleplerine yanıtında —Mr. O'Shea ve diğerlerine mektubunun içerdiği bir yanıt— İrlanda ulusuna kasten hakaret ettiğini;

siyasi affı, hakeza kötü yönetimin kurbanlarına ve mensup oldukları halka hakaret eden koşullara bağladığını;

sorumlu konumuna rağmen Amerikan köle sahiplerinin başkaldırısını resmen ve coşkuyla alkışladıktan sonra, şimdi İrlanda halkına pasif boyun eğiş vaazıyla öne çıktığını;

İrlanda affı sorununa ilişkin tüm tavrının, Mr. Gladstone'un ateşli damgasıyla Tory rakiplerini hükümetten defettiği 'fetih politikası'nın asıl ve gerçek ürünü olduğunu;

Uluslararası İşçi Birliği Genel Konseyi'nin, İrlanda halkının af hareketini yürütüşündeki cesur, sağlam ve yüce ruhlu tarzına hayranlığını ifade ettiğini;

bu kararın, Uluslararası İşçi Birliği'nin tüm şubelerine ve onunla ilişki içinde bulunan Avrupa ve Amerika'daki işçi örgütlerine bildirilmesini kararlaştırır."

10 Aralık 1869'da Marx, İrlanda sorunu üzerine açıklamalarını Enternasyonal Genel Konseyi'nde şöyle sunacağını yazıyor:

"... ***Enternasyonal'in*** Konseyi'nde kendiliğinden anlaşılır olan tüm 'uluslararası' ve 'insani' justice for Irland* lafzı bir yana, English working class'ın" (İngiliz işçi sınıfının) ***"dolaysız mutlak çıkarı, to get rid of their present connexion with Ireland"*** (İrlanda'yla mevcut bağından kurtulmaktır). "Ve bu benim, İngiliz işçilerine kısmen bizzat ***bildiremeyeceğim*** nedenlerle, tam inancımdır. Uzun süre İrlanda rejimini English working class ascendancy sayesinde" (İngiliz işçi sınıfının artan etkisiyle) "devirmenin mümkün olacağına inandım. Bu görü-

* *İrlanda için adalet.*

> şü New Yok Tribune'da sürekli savundum. Şimdi daha derin bir araştırma beni tersine ikna etti. English working class" (İngiliz işçi sınıfı) "before it has got rid of Ireland" (İrlanda'dan kurtulmadan önce) "***asla birşey yapamayacaktır.*** Çare İrlanda'da aranmalıdır ... İngiltere'de İngiliz gericiliğinin (Cromwell döneminde olduğu gibi) İrlanda'nın boyunduruk altına alınmasında yatan kökü" (s. 290). (Altını çizen Marx).

Buna göre, Marx'ın İrlanda sorununa ilişkin tavrı okur için tamamen açık olmalıdır.

"Ütopist" Marx öyle "gayri-pratik" ki, yarım yüzyıl sonra bile gerçekleşmemiş olan İrlanda'nın ayrılmasını savunuyor.

Marx'ın bu politikası neye yol açtı ve acaba bir hata değil miydi?

Başlangıçta Marx, ezilen ulusun ulusal hareketinin değil, ezen ulus içindeki işçi hareketinin İrlanda'yı kurtaracağına inanıyordu. Marx ulusal hareketleri mutlaklaştırmıyor, çünkü ancak işçi sınıfının zaferinin tüm milliyetlerin tam kurtuluşunu sağlayabileceğini biliyor. Ezilen ulusların burjuva kurtuluş hareketleriyle ezen ulus içindeki proleter kurtuluş hareketleri arasındaki tüm olası karşılıklı ilişkileri önceden hesaplamak (ve bugünün Rusyası'nda ulusal sorunu bu kadar zorlaştıran sorun tam da budur) olanaksız bir şeydir.

Fakat olaylar öyle gelişti ki, İngiliz işçi sınıfı, oldukça uzun bir süre liberallerin etkisi altına girdi ve bizzat kendisi liberal bir işçi politikasıyla bağımsızlığından vazgeçtikten sonra onun uzantısı haline geldi. İrlanda'da burjuva kurtuluş hareketi güçlendi ve devrimci biçimler aldı. Marx bakış açısını gözden geçirir ve düzeltir. "Başka bir halkı boyunduruk altına alması bir halk için nasıl bir talihsizliktir." İngiliz işçi sınıfı, İrlanda İngiliz baskısından kurtulmadıkça kurtulamayacaktır! İngiltere'deki gericilik İrlanda'nın köleleştirilmesiyle güçleniyor ve besleniyor (Rusya'daki gericiliğin bir dizi ulusun köleleştirilmesiyle beslendiği gibi!).

Marx Enternasyonal'de, "İrlanda ulusu", "İrlanda halkı" için sempati kararını kabule sunuyor (çok zeki L. Vl., zavallı Marx'ı, sınıf mücadelesini unuttuğu için temelli mahkûm ederdi herhalde!) ve "ay-

rılığın ardından federasyon gelebilecek olsa da" İrlanda'nın İngiltere'den ***ayrılmasını*** propaganda ediyor.

Marx'ın bu sonucunun teorik öncülleri nelerdir? İngiltere'de burjuva devrimi genelde çoktan tamamlanmıştır. Fakat İrlanda'da henüz tamamlanmamıştır; ancak şimdi, yarım yüzyıl sonra, İngiliz liberallerinin reformlarıyla tamamlanıyor. Eğer kapitalizm İngiltere'de, Marx'ın başlangıçta beklediği gibi hızlı devrilmiş olsaydı, o zaman İrlanda'da burjuva-demokratik, genel-ulusal bir harekete yer kalmazdı. Fakat bu hareket bir kez ortaya çıktıktan sonra Marx, İngiliz işçilerine onu desteklemeyi, ona devrimci bir atılım vermeyi ve ***kendi öz*** özgürlüklerinin çıkarına onu tamamlamayı öğütledi.

Geçen yüzyılın altmışlı yıllarında İrlanda'nın İngiltere'yle ekonomik bağı, Rusya'nın Polonya'yla, Ukrayna'yla vs. bağından mutlaka daha sıkıydı. İrlanda'nın (coğrafi koşullar ve İngiltere'nin ölçüsüz sömürge gücünden dolayı bile) ayrılmasının "pratik olmayışı" ve "gerçekleştirilemezliği" göze batıyordu. Federalizmin ilkesel karşıtı olmasına rağmen Marx, bu durumda, ***eğer*** İrlanda'nın kurtuluşu reformist değil, İrlanda'daki halk kitlelerinin hareketi ve İngiliz işçi sınıfının desteği sayesinde devrimci yoldan gerçekleşecek ***olursa,*** federasyonu* bile onaylamaya hazır. Tarihsel görevin yalnızca böyle bir çözümünün, proletaryanın çıkarları ve toplumsal gelişimin hızı için en elverişli yol olacağına kuşku yoktur.

---

* *Ayrıca, sosyal-demokrat bakış açısından, ulusların "kendi kaderini tayini" nden niçin ne bir federasyon ne de salt özerkliğin anlaşılamayacağı kolayca kavranabilir (gerçi soyut konuşulduğunda, biri gibi diğeri de "kendi kaderini tayin" kavramına girer). Federasyon hakkı bir bütün olarak saçmalıktır, çünkü bir federasyon iki sözleşmeci taraf arasında bir anlaşmadır. Marksistlerin federalizm savunusunu programlarına alması açıkçası olanaksızdır; bu sözkonusu bile olamaz. Özerkliğe gelince, Marksistler "özerklik hakkını" değil, karışık ulusal nüfus bileşimine ve coğrafi vs. koşullarda kesin farklara sahip bir demokratik devlet düzeninin genel evrensel bir ilkesi olarak özerkliğin kendisini savunurlar. Bu yüzden "federasyon hakkı" gibi "özerklik hakkı" nı tanımak da aynı şekilde saçma olurdu.*

Başka türlü oldu. Gerek İrlanda halkı gerekse de İngiliz proletaryasının çok zayıf olduğu ortaya çıktı. İrlanda sorunu ancak şimdi, İngiliz liberallerinin İrlanda burjuvazisiyle sefil bir trampa işlemiyle (ve Ulsters[126] örneği onun ne kadar hantal olduğunu gösteriyor) toprak reformu (bedel ödeyerek) ve (hâlâ uygulanmayan) özerklik aracılığıyla *çözülüyor*. Bu ne demektir? Buradan, Marx ve Engels'in "ütopistler" oldukları, "gerçekleştirilemeyecek" ulusal talepler ileri sürdükleri, İrlanda'nın küçük-burjuva milliyetçilerinin etkisinde kaldıkları (Fenian hareketinin küçük-burjuva karakteri açıktır) vs. sonucu mu çıkıyor?

Hayır. İrlanda sorununda da Marx ve Engels, kitleleri gerçekten demokrasi ve sosyalizm ruhuyla eğiten tutarlı proleter bir politika izlediler. Yalnızca bu politika, gerek İrlanda'yı gerekse de İngiltere'yi, gerekli dönüşümün elli yıldır sürüncemede bırakılmasından ve bu dönüşümün liberaller tarafından gericilik lehine tahrif edilmesinden kurtaracak durumdaydı.

Marx ve Engels'in İrlanda sorunundaki politikası, ezen ulus proletaryasının ulusal hareketlere tavrının ne olması gerektiğine ilişkin, bugün de hâlâ muazzam *pratik* öneme sahip en iyi örneği verdi; bir ulusun toprak beyleri ve burjuvazisinin zor politikası ve ayrıcalıklarıyla yaratılmış devlet sınırlarının her türlü değişimini "ütopik" olarak niteleyen tüm ülkelerden, renklerden ve dillerden küçük-burjuvaların o "uşakça acelesi"ne karşı uyardı.

Eğer İrlanda ve İngiltere proletaryası Marx'ın politikasını kabul etmemiş ve İrlanda'nın ayrılmasını kendi şiarları haline getirmemiş olsaydı, bu, en kötü oportünizm olurdu, demokratların ve sosyalistlerin görevlerinin ihmal edilmesi ve *İngiliz* gericiliğiyle burjuvazisine bir taviz olurdu.

9— 1903 PROGRAMI VE ONUN TASFIYECILERI

Rus Marksistlerinin programının kabul edildiği 1903 Parti Kongresi'nin tutanağı ender bulunan birşey oldu, ve bugün işçi hareketi içinde faaliyet gösterenlerin çok büyük çoğunluğu tek tek program

maddelerinin gerekçelendirilmesi hakkında hiçbir şey bilmiyor (buraya ait bütün literatür legalitenin inayeti altında olmadığından bu daha çok böyledir...). Bu yüzden, bizi ilgilendiren, 1903 Parti Kongresi'nde ele alınmış olan sorunu incelemek kaçınılmazdır.

Herşeyden önce, ne kadar yetersiz olursa olsun, "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" üzerine Rus sosyal-demokrat literatüründen, bu hakkın her zaman ayrılma hakkı anlamında kavrandığının açıkça görülebileceğini belirtelim. Bundan kuşku duyan, 9. maddeyi "anlaşılmaz" ilan eden vs. Bay Semkovski, Libmann, Yurkeviç, sadece bilgisizliklerinden ya da dikkatsizliklerinden "anlaşılmazlık"tan sözediyorlar. Daha 1902 yılında Plehanov, program taslağında "kendi kaderini tayin hakkı"nı savunurken "Zarya"da, "bu talebin burjuva demokratlar için bağlayıcı olmadığı, fakat sosyal-demokratlar için ***bağlayıcı***" olduğunu yazdı.

> "Eğer Büyük Rus ulusundan çağdaşlarımızın ulusal önyargılarını incitme korkusuyla.—diye yazıyordu Plehanov— bunu gözardı edersek ya da ileri sürmeyi kararlaştırmazsak, o zaman 'Tüm Ülkelerin Proleterleri Birleşin!' sözü bizim ağzımızda utanmazca bir yalan haline gelecektir."

Bu, değerlendirilmesi gereken program maddesi için ana gerekçenin çok isabetli bir karakterizasyonudur, o kadar isabetli ki, "demokratlığı unutan" program eleştirmenlerimizin ona hep ürkekçe yan çizmiş olmaları ve hâlâ da yan çizmeleri sebepsiz değildir. Bu program maddesinden vazgeçmek, hangi motiflerle gizlenirse gizlensin, ***gerçekte Büyük Rus*** milliyetçiliğine "utanmazca" bir tavizdir. ***Tüm*** ulusların kendi kaderini tayin hakkından söz edildiğine göre, neden Büyük Rus? Çünkü Büyük Ruslar'***dan*** ayrılmaktan söz ediyoruz. ***Proleterlerin birliğinin*** çıkarı, onların sınıf dayanışmasının çıkarı, ***ulusların ayrılma*** hakkının tanınmasını gerektirir — aktarılan sözlerde Plehanov'un on dört yıl önce tanıdığı şey budur; eğer bu konu üzerinde düşünmüş olsalardı, oportünistlerimiz herhalde kendi kaderini tayin hakkında bu kadar saçmalamazlardı.

Plehanov'un savunduğu bu program taslağının onaylandığı 1903 Parti Kongresi'nde, esas çalışma ***Program Komisyonu'nda*** yoğunlaştı. Ne yazık ki burada tutanak tutulmamıştır. Oysa tam da bu noktada özellikle ilginç olurdu, çünkü Polonya sosyal-demokratlarının temsilcileri Varşavski ve Hanecki, ***sadece*** Komisyon'da görüşlerini savunmaya ve "kendi kaderini tayin hakkının tanınması"na karşı mücadele etmeye çalıştılar. Bunların kanıtlamalarını (Varşavski'nin konuşmasında ve Hanecki'yle birlikte açıklamasında.[127] Kongre tutanakları s. 134-136 ve s. 388-390), Rosa Luxemburg'un incelediğimiz Lehçe makalesindeki kanıtlamalarla karşılaştıran okur, ikisinin tamamen özdeş olduğunu görecektir.

İkinci Parti Kongresi'nin —Plehanov'un herşeyden önce Polonyalı Marksistlere karşı çıktığı— Program Komisyonu'nun bu kanıtlamalara karşı tavrı ne oldu? Bu kanıtlamalara zalimce güldü! ***Rus*** Marksistlerine yapılan, kendi kaderini tayin hakkının tanınmasını iptal etme talebinin budalalığı o kadar açık ve anlaşılır ortaya kondu ki, Polonyalı Marksistler ***gerekçelerini Kongre Plenumu önünde tekrarlamaya bile karar veremediler!*** Rus, Yahudi, Gürcü ve Ermeni Marksistlerinin en yüce meclisi önünde tavırlarının umarsızlığından emin olduktan sonra Kongre'yi terkettiler.

Kendi programıyla ciddi olarak ilgilenen herkes için bu tarihsel öykünün elbette ki çok önemli bir anlamı vardır. Polonyalı Marksistlerin gerekçelerinin Kongre Program Komisyonu'nda tamamen yenilgiye uğratılması ve onların görüşlerini Kongre Plenumu'nda savunma girişiminden vazgeçmeleri, son derece önemli olgulardır. Rosa Luxemburg 1908 yılındaki yazısında bu konuda boşuna "alçakgönüllülükle" susmamıştır — besbelli ki Kongre anısı onun için çok can sıkıcıydı! Kendisi, Varşavski ve Hanecki'nin 1903'te tüm Polonyalı Marksistler adına ileri sürdükleri ve ne Rosa Luxemburg'un ne de diğer Polonyalı sosyal-demokratların hiçbir zaman tekrarlama kararlılığını göstermedikleri (ve de göstermeyecekleri), programın 9. maddesini "düzeltme" yönündeki, gülünç derecede yersiz öneri hakkında da sustu.

Fakat Rosa Luxemburg, 1903 yılındaki yenilgisini gizlemek için bu olgular hakkında susuyorduysa, partilerinin tarihiyle ilgilenen kişiler, bu olguları öğrenme ve anlamlarını araştırma amacıyla bunlarla ilgileniyorlar.

> "...Biz —diye yazıyordu Rosa Luxemburg'un dostları 1903 Parti Kongresi'ne, onu terkederken— program taslağının 7. (şimdi 9.) maddesine şu biçimin verilmesini öneriyoruz: ***§ 7: Devlete dahil olan tüm uluslara tam kültürel gelişme özgürlüğünü garantileyen kuruluşlar."*** (Tutanak, s. 390).

Polonyalı Marksistler o zaman ulusal sorun üzerine böylesine belirsiz görüşlerle ortaya çıktılar, kendi kaderini tayin ***yerine*** aslında kötü ünlü "kültürel-ulusal özerklik" için bir takma isimden başka birşey önermediler!

Bu neredeyse inanılmaz geliyor, ama ne yazık ki gerçektir. Bizzat Parti Kongresi'nde, 5 oya sahip 5 Bundcu ve 6 oya sahip 3 Kafkasyalı —Kostrov'un istişari oyu dahil değildir— mevcut bulunmasına rağmen, kendi kaderini tayin üzerine maddenin ***kaldırılması*** için ***bir tek*** oy ***dahi*** çıkmadı. Bu maddeye "kültürel-ulusal özerkliğin" eklenmesi lehinde (Goldblatt'ın "Devlete dahil olan tüm uluslara tam kültürel gelişme özgürlüğünü garantileyen kuruluşlar" formülü lehinde) üç oy ve Liber'in formülü (ulusların "kültürel gelişme özgürlüğü hakkı") formülü lehinde dört oy verildi.

Bir Rus liberal partisinin, Anayasal-Demokratlar Partisi'nin ortaya çıktığı şimdi, ***onun*** programında ulusların kendi siyasi kaderini tayininin yerine "kendi kültürel kaderini tayin"in geçirildiğini biliyoruz. Yani Rosa Luxemburg'un Polonyalı dostları, PPS'in milliyetçiliğine karşı "mücadele"lerini, Marksist programı ***liberal*** programla değiş-tokuş etme başvurusunda bulunma başarısıyla sürdürmüşlerdir! Ve bunu yaparken, bir de bizim programımızı oportünizmle suçluyorlar — İkinci Parti Kongresi'nin Program Komisyonu'nda bu suçlamanın kahkahalara yol açmış olmasına şaşılabilir mi?!

Kendi kaderini tayin, gördüğümüz gibi, ***hiçbiri*** "ulusların kendi kaderini tayini"ne karşı olmayan İkinci Parti Kongresi'nin delegelerince hangi anlamda anlaşılıyordu?

Tutanaktan aşağıdaki üç alıntı bunu kanıtlıyor:

> "***Martinov,*** 'kendi kaderini tayin' sözüne daha genel bir yorum vermeyi imkânsız buluyor; bu sadece, ulusların özel bir politik bütünlük *halinde ayrılmaları hakkı* anlamına gelir, asla bölgesel özyönetim değil" (s. 171).

Martinov, Rosa Luxemburg'un dostlarının gerekçelerinin çürütüldüğü ve gülünüp geçildiği Program Komisyonu'nun üyesiydi. Görüşleri itibariyle Martinov o sıralar Ekonomistti, "Iskra"nın şiddetli bir hasmıydı, ve eğer Program Komisyonu'nun çoğunluğunun paylaşmadığı bir görüş ifade etmiş olsaydı, ona muhakkak itiraz edilirdi.

Komisyon çalışmasından sonra 7. madde (şimdi 9. madde) Kongre'de görüşüldüğünde, Bundcu Goldblatt ilk sözü aldı.

> "'Kendi kaderini tayin hakkı'na karşı —dedi Goldblatt— herhangi bir itiraz getirmenin mümkünü yok. Eğer herhangi bir ulus kendi bağımsızlığı uğruna mücadele ediyorsa, ona karşı durulamaz. Polonya'nın Rusya ile yasal bir evlilik yapmaya gönlü yoksa, onu rahatsız etmemeli, Plehanov yoldaşın dediği gibi. Bu çerçevede onun görüşüne katılıyorum" (s. 175-176).

Plehanov, Kongre Plenumu'nda bu madde üzerine hiç söz almadı. Goldblatt, Plehanov'un, "kendi kaderini tayin hakkı"nın ayrıntılı ve popüler bir şekilde ayrılma hakkı anlamında açıklandığı Program Komisyonu'ndaki sözlerine atıfta bulunuyor. Goldblatt'tan sonra konuşan Liber şunları belirtti:

> "Herhangi bir milliyet Rus devletinin sınırları içinde yaşayacak durumda değilse, Parti ona kesinlikle hiçbir engel çıkarmayacaktır" (s. 176).

Okur, programın kabul edildiği İkinci Parti Kongresi'nde, kendi kaderini tayinin "sadece" ayrılma hakkı anlamına geldiği konusunda fikir birliği bulunduğunu görüyor. O sıralar Bundcular bile bu gerçeği benimsemişlerdi, ve sadece, üzücü, uzayıp giden karşı-devrim ve her türlü "tevekkül" dönemimizdedir ki, programı "anlaşılmaz" diye niteleyen küstahlar çıkabilmiştir. Fakat zamanımızı bu zavallı "güya sosyal-demokratlar"a ayırmadan, Polonyalıların programa ilişkin tavırlarının sonuna gelmek istiyoruz.

İkinci Parti Kongresi'ne (1903), birliğin zorunluluğu ve aciliyeti üzerine bir başvuruyla geldiler. Fakat Program Komisyonundaki "terslik"lerinden sonra Kongre'yi terkettiler, ve ***son sözleri,*** Kongre tutanağında basılan ve yukarıda sözü edilen, kendi kaderini tayini "kültürel-ulusal özerklik"le ***değiş-tokuş etme*** önerisini içeren bir yazılı açıklama oldu.

1906 yılında Polonyalı Marksistler Parti'ye girdiler, fakat ne Parti'ye girişleri sırasında ve ne de sonra (ne 1907 Parti Kongresi'nde ve ne de 1907 ve 1908 Konferanslarında ya da 1910 Plenumu'nda) Rus programının 9. maddesinin değiştirilmesi konusunda ***bir tek kez dahi de olsa*** tek başvuruda ***bulunmadılar!***

Bu olgudur.

Ve bu olgu, bütün boş laflara ve güvencelere rağmen, Rosa Luxemburg'un dostlarının, İkinci Parti Kongresi'nin Program Komisyonu'ndaki bu sorunlar üzerine tartışmaları ve bu Kongre'nin kararını yeterli bulduklarını, sessizce hatalarını kabul ettiklerini ve 1903 yılında Kongre'yi terkettikten sonra, ***Parti kanallarından*** 9. maddenin revizyonu sorununu asla ortaya atma girişiminde bulunmadan 1906'da Parti'ye girerek hatalarını düzelttiklerini açıkça kanıtlıyor.

Rosa Luxemburg'un makalesi, kendi imzasıyla 1908'de yayınlandı —elbette ki Parti yazarlarının programı eleştirme hakkını inkâr etmek, asla hiç kimsenin aklından dahi geçmemiştir— ve bu makaleden ***sonra*** da Polonyalı Marksistlerin ***tek bir*** resmi kurumu ***bile*** 9. maddenin revizyonu sorununu ortaya atmadı.

Bu yüzden Troçki, "Borba"nın 2. sayısında (Mart 1914) yazı kurulu adına şunları yazarken, Rosa Luxemburg'un kimi hayranlarına gerçek bir ayı dostluğu yapıyor:

> "... Polonyalı Marksistler 'ulusların kendi kaderini tayin hakkı'nı kesinlikle her türlü politik içerikten yoksun ve programdan çıkarılmaya uygun görüyorlar" (s. 25).

İyiliksever Troçki bir düşmandan daha beter! O, "Polonyalı Marksistler"in aslında Rosa Luxemburg'un her makalesiyle hemfikir olduklarına dair kanıtlarını, "özel konuşmalar"dan (yani Troçki'ye her

zaman hayat veren dekikodulardan) başka bir yerden ***toplayamazdı.*** Troçki "Polonyalı Marksistleri", inançlarına ve Partilerinin programına bile saygı gösterecek durumda olmayan onursuz ve vicdansız kişiler olarak gösterdi. İyiliksever Troçki!

Polonyalı Marksistlerin temsilcileri 1903 yılında kendi kaderini tayin hakkı ***nedeniyle*** İkinci Parti Kongresi'ni terkettiklerinde, ***o sıralar*** Troçki, onların bu hakkı içeriksiz ve programdan çıkarılmaya uygun bulduklarını söyleyebilirdi.

Fakat sonra Polonyalı Marksistler, bu programa sahip olan Parti'ye ***girdiler*** ve gözden geçirilmesi yönünde tek bir önerge vermediler.*

Troçki neden bu olguları dergisinin okurlarından gizledi? Bunun tek nedeni, Tasfiyecilerin Polonyalı ve Rus karşıtları arasında ayrılıkların alevlenmesi üzerine spekülasyon yapmanın ve Rus işçilerini program sorununda aldatmanın onun için avantajlı olmasıdır.

Marksizmin hiçbir ciddi sorununda hiçbir zaman Troçki sağlam görüşlere sahip olmadı, her zaman şu ya da bu görüş farklılıklarının "yırtık ve yarıklarına sızdı" ve bu arada bir taraftan bir tarafa sıçradı. Şu anda Bundcularla ve Tasfiyecilerle birliktedir. Fakat bu bayların Parti'yle pek bir alışverişi yok.

Bundcu Libmann'ı dinleyin:

> "Rus sosyal-demokrasisi —diye yazıyor bu centilmen— 15 yıl önce her milliyetin 'kendi kaderini tayin' hakkı üzerine maddeyi programına aldığında, herkes (!!) kendi kendisine, bu moda (!!) tabirin ne anlama geldiğini sordu. Buna yanıt yoktu (!!). Bu sözcük sisler içinde kaldı (!!). Gerçekten de o zaman bu sisi dağıtmak zordu. Bu maddenin somutlaştırılabileceği zaman henüz gelmedi —dendi bize o zaman—,

* *Polonyalı Marksistlerin, Rus Marksistlerinin 1913 Yaz Konferansı'na sadece istişari oyla katıldıkları ve kendi kaderini tayin (ayrılma) hakkı sorununda zaten oy vermedikleri ve zaten bu hakka karşı çıktıkları bildiriliyor. Elbette ki böyle davranmaya ve herşeyden önce bizzat Polonya'da, onun ayrılmasına karşı ajitasyon yürütmeye hakları vardı. Fakat bu, Troçki'nin sözünü ettiği şeyin aynısı değil, çünkü Polonyalı Marksistler "9. maddenin programdan çıkarılması" nı talep etmediler.*

varsın şimdi sis içinde kalsın (!!), bu maddeye hangi içeriğin konması gerektiğini bizzat yaşam gösterecektir."

Bu "ufaklığın" Parti programıyla dalga geçişi harika değil mi?

Peki niye dalga geçiyor?

Hiçbir şey öğrenmemiş ve Parti tarihini biraz bile okumamış, aksine Parti ve Parti yaşamı konularında karacahil olmanın "adabı muaşeretten sayıldığı" bir Tasfiyeciler çevresinin içine düşmüş yetişkin bir karacahil olduğu için.

Pomyalovski'nin papaz okulu öğrencisi, "turşu fıçısının içine tükürmüş" olmakla övünür. Bundcu beyler daha da ileriye gitti. Bu centilmenler alenen kendi çanaklarına tükürmeleri için Libmannları serbest bırakıyorlar. Uluslararası bir kongrenin belli bir kararının bulunduğundan, kendi partisinin kongresinde kendi "Bund"unun iki temsilcisinin (bunlar "Iskra"nın öyle "katı" eleştirmenleri ve öyle kesin karşıtlarıydı ki!) "kendi kaderini tayin" düşüncesini tamamen anlayacak ve hatta onaylayacak durumda olmasından — bütün bunlardan Bay Libmannlara ne? Ve "Parti yazarları" (gülmeyin!) Parti tarihini ve Parti programını papaz okulu öğrencileri tarzında ele alırlarsa, Parti'yi tasfiye etmek daha kolay olmayacak mıdır?

İkinci bir "ufaklık" daha var, "Dsvin"den Bay Yurkeviç. Bay Yurkeviç'in elinde herhalde İkinci Kongre tutanakları vardı, çünkü Plehanov'un Goldblatt tarafından devralınan sözlerini alıntılıyor ve kendi kaderini tayinin ancak ayrılma hakkı anlamına gelebileceği gerçeğine vakıf görünüyor. Fakat bu onu, Ukrayna küçük-burjuvazisi arasında Rus Marksistlerine karşı, onların "Rus imparatorluğunun" devletsel "birliği"ni savundukları iftirasını yaymaktan alıkoymuyor. (1913, No. 7-8, s. 83 vd.). Elbette Bay Yurkeviçler, Ukrayna demokrasisinin Büyük Rus demokrasisine yabancılaştırılması için bu iftiradan daha uygun birşey düşünemezlerdi. Fakat bu yabancılaşma, Ukraynalı işçilerin ***özel*** bir ulusal örgüt olarak ***ayrılmasını*** propaganda eden "Dsvin" çevresindeki yazarlar grubunun tüm politikasıyla aynı çizgidedir.*

* *Bkz. özellikle Bay Yurkeviç'in, Levinski'nin "Nariss rosvitku ukrainskovo robitniçogo ruchu v Galiçini" kitabına önsözü, Kiev 1914. (Galiçya'da Ukrayna İşçi Hareketinin Gelişiminin Özeti, Kiev 1914. — **Alm. Red.**)*

Proletaryayı bölen —"Dsvin"in objektif rolü budur çünkü— bir grup milliyetçi küçük-burjuvaya, ulusal sorun hakkında onmaz bir karışıklık yaymak yakışırdı. "Parti'nin kıyısında durdukları" söylendiğinde "korkunç" alınan Bay Yurkeviç ve Libmann'ın, programda ayrılma hakkı sorununu ***kendilerinin*** nasıl kararlaştıracakları üzerine tek sözcük, tek bir sözcük söylemedikleri kendiliğinden anlaşılırdır.

Ve şimdi üçüncü ve en önemli "ufaklık", Tasfiyeci gazetenin sayfalarında Büyük Rus okurların önünde programın 9. maddesiyle "işportacılık" yapan ve aynı zamanda, "kimi mülahazalardan sonra", bu maddenin çıkarılması gerektiği "düşüncesini paylaşmadığını" açıklayan Bay Semkovski!!

İnanılmaz, ama gerçek.

Ağustos 1912'de Tasfiyeciler Konferansı resmen ulusal sorunu ele alıyor. Birbuçuk yıl boyunca, 9. madde sorunu üzerine, Bay Semkovski'nin makalesi hariç, tek makale yok. Ve bu makalede yazar programa karşı ***mücadele ediyor,*** ama ***"kimi*** mülahazalardan sonra" (herhalde gizli bir dert), onu düzeltme önerilerini "paylaşmıyor"!! Dünyada böylesi bir oportünizm ve oportünizmden daha kötüsünün, Parti'den vazgeçme, Parti tasfiyeciliği örneğinin kolay kolay bulunamayacağına yemin edebilirim.

Semkovski'nin ne tür gerekçeler getirdiğini görmek için bir örnek yeter:

> "Eğer Polonya proletaryası —diye yazıyor—, bir devlet çerçevesi içinde tüm Rus proletaryasıyla birlikte ortak mücadele yürütme niyetinde olsa, buna karşılık Polonya toplumunun gerici sınıfları Polonya'yı Rusya'dan ayırmak istese ve bir referandumda (genel halk oylaması) oyların çoğunluğunu ayrılıktan yana kazansa nasıl olurdu? O zaman biz Rus Sosyal-Demokratları merkezi parlamentoda Polonyalı yoldaşlarımızla birlikte ayrılmaya ***karşı*** mı, yoksa, 'kendi kaderini tayin hakkı'nı çiğnememek için ayrılıktan ***yana*** mı oy vermemiz gerekirdi?" ("Novaya Raboçaya Gazeta", No. 71).

Bay Semkovski'nin, ***neyin sözkonusu olduğunu*** bile anlamadığı buradan görülüyor! Kendi kaderini tayin hakkının, sorunun çözümünü tam da merkezi parlamento aracılığıyla ***değil*** de, sadece ***ayrılan*** böl-

genin parlamentosu aracılığıyla (diyet meclisi, referandum vs. ile) öngördüğünü düşünmedi bile.

Demokraside çoğunluk gericilikten yana olursa "nasıl olurdu" çocukça sorusuyla, ***hem*** Purişkyeviçlerin ***hem de*** Kokoşkinlerin salt ayrılma düşüncesini bile caniyane bulduğu gerçek, hakiki, canlı politika sorunu çocukça bir anlayışsızlıkla gizleniyor! Elbette bugün ***tüm*** Rusya proletaryası Purişkyeviç ve Kokoşkin'e karşı değil, aksine onlardan kaçınarak Polonya'nın gerici sınıflarına karşı mücadele yürütmelidir!!

Ve benzeri inanılmaz saçmalıklar var, Bay L. Martov'un düşünsel önderlerinden biri olduğu Tasfiyecilerin organında. Program taslağını kaleme alan ve 1903 yılında hayata geçiren, daha sonra da ayrılma özgürlüğünden yana yazan aynı L. Martov. L. Martov şimdi besbelli şu kurala göre yargıda bulunuyor:

Bunun için akıllı biri gerekmez.

Read gitmeye amade.

Bırakın gitsin.*

Bırakıyor Read-Semkovski gitsin ve bir günlük gazetede, programımızı tanımayan yeni okuyucu katmanları önünde onu çarpıtmasına ve sonsuz derecede karıştırmasına izin veriyor!

Evet, evet, Tasfiyecilik epey ilerledi — bir zamanlar saygın birçok Sosyal-Demokratta bile Parti ruhunun izi kalmadı.

Elbette Rosa Luxemburg Libmann, Yurkeviç ya da Semkovski'yle karşılaştırılamaz, fakat tam da bu tür kişilerin onun hatalarına sımsıkı sarılmaları gerçeği, onun hangi oportünizme battığını özellikle açık kanıtlıyor.

10— SONUÇ

Sonuç çıkaralım.

---

* *Rus Genarali Read'in 1855 Kırım savaşındaki bir yenilgisini ele alan, Tolstoy'a mal edilen "4 Ağustos" adlı asker türküsünden.* ***—Alm. Red.***

Genelde Marksist teori açısından kendi kaderini tayin hakkı sorunu hiçbir zorluk arzetmiyor. Ciddi olarak hiç kimse ne 1896 Londra kararını yadsıyabilir ne de kendi kaderini tayinden yalnızca ayrılma hakkının anlaşılabileceğinden ya da bağımsız ulusal devletlerin kurulmasının tüm burjuva-demokratik devrimlerin bir eğilimi olduğundan kuşku duyabilir.

Zorluk bir dereceye kadar, Rusya'da ezilen ulusların proletaryasıyla ezen ulus proletaryasının omuz omuza mücadele etmesinden ve mücadele etmek zorunda olmasından kaynaklanıyor. Sosyalizm için proleter sınıf mücadelesinin birliğini savunmak, tüm burjuva ve gerici milliyetçi etkilere direnmek — görev budur. Ezilen uluslarda proletaryanın bağımsız bir parti olarak ayrılması bazen ilgili ulusun milliyetçiliğine karşı öyle acımasız bir mücadeleye yolaçar ki, perspektif kayar ve ezen ulus milliyetçiliği gözden kaçırılır.

Fakat perspektifin böylesine kayması sadece kısa bir süre için mümkündür. Çeşitli ulusların proleterlerinin ortak mücadele deneyimi, politik sorunları "Krakau" açısından değil, tüm-Rusya açısından koymak zorunda olduğumuzu çok açık gösteriyor. Tüm Rusya çapında politikada egemen olanlar ise Purişkyeviçler ve Kokoşkinlerdir. Duma'da, okullarda, kiliselerde, kışlalarda, yüzlerce ve binlerce gazetede onların düşünceleri egemendir, "ayrılıkçılık"ları yüzünden, ayrılma ***düşüncesi*** yüzünden yabancı kökenlilere karşı onların kışkırtmaları propaganda edilir ve yürütülür. Bu Büyük Rus milliyetçiliği zehiri tüm Rusya'nın politik atmosferini zehirliyor. Başka halkları boyunduruk altına alan halkın talihsizliği, tüm Rusya'da gericiliği güçlendiriyor. 1849 ve 1863 yıllarının anısı, eğer araya büyük sarsıntılar girmezse, daha onlarca yıl her türlü demokratik ve ***özellikle*** sosyal-demokratik hareketi zorlaştırmakla tehdit eden canlı bir politik gelenek oluşturuyor.

Ezilen uluslardan kimi Marksistlerin bakış açısı bazen ne kadar doğal görünse de (bunların "talihsizliği" bazen, halk kitlelerinin gözlerinin "kendi" ulusal kurtuluşları fikriyle kamaşmasından ibarettir), hiç kuşkusuz ***gerçekte,*** Rusya'daki objektif sınıf koşulları altında, kendi

kaderini tayin hakkının savunulmasının reddi, en kötü oportünizmle, proletaryaya Kokoşkin düşüncelerinin bulaştırılmasıyla aynıdır. Fakat bu düşünceler esasında Purişkyeviç'in düşünceleri ve politikasıdır.

Yani Rosa Luxemburg'un bakış açısı henüz başlangıçta spesifik Leh, "Krakau" darkafalılığı* olarak mazur görülebilse de, milliyetçiliğin ve özellikle iktidardaki Rus milliyetçiliğinin her yerde güçlendiği, politikayı ***onun*** yönlendirdiği bugün, böyle bir darkafalılık düpedüz affedilemezdir. Gerçekten de bunlara, "sarsıntılar" ve "sıçramalar" düşüncesinden kaçan, burjuva-demokratik devrimlerin bittiğini ilan eden ve Kokoşkin'in liberalizmini örnek alan ***tüm*** ulusların oportünistleri sarılıyor.

Büyük Rus milliyetçiliği, her milliyetçilik gibi, burjuva devlette şu ya da bu sınıfların egemenliğine göre çeşitli safhalardan geçiyor. 1905'e dek neredeyse yalnızca ulusal-gericileri biliyorduk. Devrimden sonra ise ***ulusal liberaller*** ortaya çıktı.

Bizde hem Oktobristler hem de Kadetler (Kokoşkin), yani bugünkü tüm burjuvazi gerçekten de bu bakış açısında duruyor.

Devamında ise Büyük Rus Ulusal-Demokratların ortaya çıkması ***kaçınılmazdı.*** "Halkçı-Sosyalist Parti"nin kurucularından biri, Bay Pyeşehonov, ("Ruskoye Bogatstvo"nun 1906 Ağustos sayısında) köylülerin ulusal önyargılarına karşı tavırda ihtiyatlı olma uyarısında bulunurken bu bakış açısını dile getirmişti. Her ne kadar biz Bolşevikler köylüleri "idealize" etmekle de itham edilmiş olursak olalım, köylü yargısıyla köylü önyargısını, köylülerin Purişkyeviç'e karşı demokratik tutumuyla köylülerin papazlar ve toprak sahipleriyle barış içinde yaşama çabasını hep özenle birbirinden ayırdık ve ayıracağız.

* *__Tüm Rusya__ Marksistlerinin ve ilk planda Büyük-Rus Marksistlerinin ulusların ayrılma __hakkını__ tanımasının, şu ya da bu __ezilen__ ulus Marksistlerinin ayrılmaya karşı __ajitasyonunu__ asla dışlamadığını anlamak zor değildir, tıpkı boşanma hakkının, şu ya da bu durumda boşamaya karşı ajitasyonu dışlamadığı gibi. Bu yüzden, şimdi Semkovski ve Troçki tarafından "yeniden ısıtılan", varolmayan bir "çelişki" ye gülüp geçen Polonyalı Marksistlerin sayısının kaçınılmaz olarak artacağına inanıyoruz.*

Büyük Rus köylülerinin milliyetçiliğini proleter demokrasi şimdiden hesaba katmak zorundadır (taviz anlamında değil, mücadele anlamında) ve olasılıkla daha uzun süre hesaba katmak zorunda kalacaktır.* 1905'ten sonra çok güçlü hale gelen (sadece, Birinci Duma'da "Federasyon Özerklikçileri" grubunu, Ukrayna hareketinin, müslüman hareketin vs. gelişmesini anımsatmakla yetiniyoruz) ezilen uluslarda milliyetçiliğin uyanışı, kentte ve kırda Büyük Rus küçük-burjuvazisi içinde de kaçınılmaz olarak milliyetçiliği güçlendiriyor. Rusya'nın demokratik dönüşümü ne kadar yavaş ilerlerse, çeşitli ulusların burjuvazileri arasındaki ulusal kışkırtmalar ve ulusal çatışma da o kadar inatçı, kaba ve acımasız olacaktır. Rus Purişkyeviçlerinin özellikle gerici karakteri bu arada, komşu devletlerde çok daha büyük bir özgürlüğe sahip olan şu ya da bu ezilen ulusta "ayrılıkçı" akımlar ortaya çıkaracaktır (ve güçlendirecektir).

Bu durum Rusya proletaryasının önüne ikili, ya da daha doğrusu iki yönlü bir görev koyuyor: Her türlü milliyetçiliğe karşı ve ilk planda Büyük-Rus milliyetçiliğine karşı mücadele; sadece genelde bütün ulusların tam hak eşitliğinin değil, aynı zamanda devletin inşasında da hak eşitliğinin, yani ulusların kendi kaderini tayin, ayrılma hakkının da tanınması; ve bununla eşzamanlı olarak, tüm ulusların her türlü milliyetçiliğine karşı başarılı mücadelenin çıkarları doğrultusunda,

* *Örneğin Polonya milliyetçiliğinin aristokrat milliyetçilikten burjuva ve sonra köylü milliyetçiliğine dönüşmesiyle nasıl değiştiğini izlemek ilginç olurdu. Bizzat kendisi bir Alman Kokoşkin'inin bakış açısında duran Ludwig Bernhard, "Prusya Devletinde Polonya Kamu Kurumu" adlı kitabında olağanüstü karakteristik bir olguyu anlatıyor:* ***Leh*** *köylülerinin tüm kooperatif ve benzeri birliklerinin milliyet, din, "Leh" toprağı uğruna mücadele amacıyla sımsıkı birleşmesiyle Almanya'daki Polonyalıların bir tür "köylü cumhuriyeti"nin kurulması. Alman baskısı Polonyalıları birleştirdi, tecrit etti ve önce aristokrasinin, sonra burjuvazinin, en sonu da köylü kitlelerinin (özellikle 1873'te başlayan, okullarda Polonya diline karşı Alman kampanyasından beri) milliyetçiliğini üretti. Rusya'da da mesele böyle gelişiyor, ve sadece Polonyalılara karşı da değil.*

proleter mücadelenin ve proleter örgütlerin birliğini, burjuvazinin ulusal tecrit çabalarına inat, uluslararası bir topluluk halinde en yakın kaynaşmasını savunmak.

Ulusların tam hak eşitliği; ulusların kendi kaderini tayin hakkı; tüm ulusların işçilerinin birliği — Marksizmin, tüm dünyanın deneyiminin ve Rusya'nın deneyiminin işçilere öğrettiği ulusal program budur.

Şubat 1914

V

1908'DEN 1914'E DEK ULUSLARARASI DEVRİMCİ HAREKETİN SORUNLARI

DÜNYA POLİTİKASINDA PATLAYICI MADDE[128]

Avrupa'nın ve Asya'nın çeşitli ülkelerinde devrimci hareket son zamanlarda o kadar canlı ortaya çıktı ki, proletaryanın uluslararası mücadelesinde öncekileri çok çok aşan yeni bir safhanın çizgilerini gayet açık bir şekilde görebiliyoruz.

İran'da, Birinci Duma'nın dağıtılması ve 1905 sonundaki Rus ayaklanmasına benzer belli olguların çok tuhaf biçimde birbirine bağlı olduğu bir karşı-devrim gerçekleşti.[129] Japonlar tarafından yenilerek rezil olan Rus Çarının birlikleri, karşı-devrimin hizmetinde ellerinden geleni yaparak intikam alıyorlar. Kitlesel kurşunlamalarda, tedip seferlerinde, katliamlarda ve yağmalamalarda Kazakların gösterdiği kahramanlıkların ardından, İran'da devrimin bastırılmasında gösterdiği kahramanlıklar geliyor. Kara Yüz çiftlik sahiplerinin başındaki Nikola Romanov'un ve ayaklanmalarla, iç savaşla dehşete düşmüş kapitalistlerin İranlı devrimcilere karşı hiddetlenmesi anlaşılır birşeydir; hıristiyan Rus savaşçılarına uluslararası cellatlık rolü de ilk defa düşüyor değil. İngiltere'nin ikiyüzlü bir şekilde ellerini masumiyet içinde yıkaması ve aynı zamanda İranlı gericilere ve otokrasi yandaşlarına karşı apaçık dostça bir tarafsızlık gayreti içinde olması biraz farklı türden bir fenomendir. Kendi ülkesinde işçi hareketinin artışıyla hiddetlenmiş, Hindistan'da devrimci mücadelenin büyümesinden ürkmüş olan liberal İngiliz burjuvaları, kitlelerin sermayeye karşı, kapitalist sömürge sistemine karşı, yani kölelik, yağma ve tecavüz sistemine karşı mücadelesi sözkonusu olduğu, "en uygar", anayasacılığın en yüksek okulunda eğitilmiş Avrupalı politikacıların nasıl ***canavarlar***

haline gelebileceklerini gittikçe daha sık, daha açık ve daha çarpıcı bir şekilde gösteriyorlar. Bir yandan Hindistan'a hükmedenlerin, öte yandan karşı-devrimci Rus hükümetinin kendi aralarında neredeyse paylaşmaya koyuldukları bir ülkede, İranlı devrimcilerin durumu zordur. Fakat Tebriz'deki inatlı mücadele, savaş şansının tekrar tekrar, görünürde çoktan hezimete uğramış devrimcilerin safına geçmesi, Rus Lyahovlarının ve İngiliz diplomatlarının desteğine rağmen Şah'ın başıbozuklarının* alttan gelen şiddetli bir direnişe çarptıklarını gösteriyor. Restorasyon çabalarına karşı askeri direniş gösterebilen ve bu tür çabaların kahramanlarını yabancılardan yardım almak zorunda bırakan devrimci bir hareket yok edilemez, ve İran gericiliğinin tam zaferi bile bu koşullar altında yalnızca yeni halk ayaklanmalarının uvertürü olabilir.

Türkiye'de Jöntürklerin yönettiği, ordunun devrimci hareketi zafere ulaştı. Ne var ki, Türkiye'nin II. Nikola'sı, ünlü Türk anayasasını yeniden tesis etme sözüyle şimdilik paçasını kurtardığı için, bu zafer sadece yarım bir zaferdir ya da sadece bir zafer kırıntısıdır.[130] Ancak devrimlerde bu tür yarım zaferler, eski rejimden böyle zorla alınmış, acele tavizler, içsavaşın çok daha tayin edici, çok daha şiddetli, büyük halk kitlelerini kapsayan yeni etapları için en emin garantidir. Halk da iç savaş okulundan boşuna geçmez. Bu zorlu bir okuldur ve karşı-devrimin zaferleri, öfkeli gericilerin taşkınlıkları, eski iktidarın asilere karşı vahşi öç alma eylemleri vs. de ***kaçınılmaz olarak*** müfredata dahildir. Fakat ancak ıslah olmaz müşkülpesentler ve yaşlı, bunak mumyalar halkın bu ıstıraplı okuldan geçmek zorunda olmasından yakınabilirler; bu okul, ezilen sınıflara iç savaşı yürütmeyi ve devrimde zafer kazanmayı öğretir. Modern köleler kitlesinde, sindirilmiş, duyarsız ve bilgisiz kölelerin içlerinde sonsuza dek bastırdıkları ve köleliklerinin utanç vericiliğini görmüş olan köleleri en büyük tarihsel kahramanlık eylemlerine götüren o kini biriktirir.

Tam da son zamanlarda Hindistan'da "uygar" İngiliz kapitalistlerinin yerli köleleri, "efendileri"ni gayet nahoş tarzda rahatsız ediyor-

* *Başıbozuklar (orijinalde Türkçe) — düzensiz birlikler, çeteler.* ***— Alm. Red.***

lar.[131] Hindistan'daki İngiliz yönetim sistemi denen baskıların ve haydutlukların sonu gelmiyor. Dünyanın hiçbir yerinde, tabii ki Rusya hariç, böyle kitlesel bir sefalet yoktur, halk böylesine kronik bir kıtlık çekmez. Özgür Britanya'nın, örneğin John Morley gibi, Rus ve Rus olmayan Kadetler için bir otorite, "ilerici" (gerçekte ise kapitalizm önünde uşakça sürünen) basının bir yıldızı olan en liberal ve en radikal adamları bile, Hindistan'ın iktidar sahipleri olarak rollerinde gerçek birer Cengiz Han haline gelirler ve kendilerine emanet edilmiş halkı "sakinleştirmeye" hizmet eden tüm önlemleri, politik protestocuların ***kırbaçlanmasını*** onaylamayı bile becerirler! İngiliz Sosyal-Demokratlarının küçük haftalık gazetesi "The Justice" ("Adalet"), Hindistan'da, Morley ayarındaki liberal ve "radikal" alçaklar tarafından ***yasaklandı.*** Ve İngiliz parlamento üyesi, "Bağımsız İşçi Partisi"nin (Independent Labour Party) lideri Keir Hardie, Hindistan'a gidip yerlilere demokrasinin en temel gereklerini anlatmaya cüret ettiğinde, tüm burjuva basını bu "asi"ye karşı gerçek bir uğultu kopardı. Etkili İngiliz gazeteleri Hindistan'ın huzurunu bozan "ajitatörler"den şimdi de diş gıcırdatarak sözediyorlar ve Hindistan'ın demokrat yazarlarına karşı yargıçların hakiki Rus bir Plehve'ye yakışan kararlarını ve idari öç alma eylemlerini selamlıyorlar. Fakat Hindistan'da sokaklar ***kendi*** yazarlarını ve politik liderlerini savunmaya başlıyor. İngiliz çakallarının Hintli demokrat Tilak'a karşı verdiği alçakça karar (o uzun yıllar sürgüne mahkûm edildi, bu arada kısa süre önce İngiliz Avam Kamarası'na yöneltilen bir sorudan, Hintli Jüri üyelerinin beraatten yana oldukları ve kararın ***İngiliz jüri üyelerinin*** oylarıyla verildiği ortaya çıktı), parababalarının uşaklarının bir demokrata karşı bu öç alma eylemi, Bombay'da sokak gösterilerine ve bir greve yolaçtı. Hindistan'da da proletarya artık bilinçli bir politik kitle mücadelesi için olgundur; böylece Hindistan'daki İngiliz-Rus yöntemlerinin sonu geldi. Asya ülkelerine karşı sömürgeci yağma politikalarıyla Avrupalılar, bunlardan birinin, Japonya'nın, bağımsız bir ulusal gelişimini garantileyen büyük askeri zaferler için çelikleşmesini sağladılar. Hindistan'ın İngilizler tarafından yüzyıllardır yağmalanışının, bu "ileri" Avrupalı-

ların İran ve Hint demokrasisine karşı bugünkü mücadelesinin, milyonlarca Asyalı proleteri, aynı şekilde (Japonlar gibi) kendilerini ezenlere karşı muzaffer bir mücadele için ***çelikleştireceğine*** hiç kuşku yoktur. Sınıf bilinçli Avrupalı işçi artık Asya'da yoldaşlar buluyor, ve bu yoldaşlarının sayısı durmadan artıyor.

Çin'de de, ortaçağ koşullarına karşı devrimci hareket son aylarda özellikle güçlü biçimde kendini belli etti.[132] Elbette, bu hareket üzerine henüz kesin birşey söylenemez, haberler öylesine kıt ve Çin'in çeşitli kesimlerinde isyanlar hakkında raporlar öylesine çok. Fakat Çin'de, özellikle Rus–Japon savaşından sonra, "yeni ruh"un ve "Avrupaî etkiler"in güçlü bir şekilde arttığına hiç kuşku yok; dolayısıyla eski Çin isyanlarının bilinçli demokratik bir harekete dönüşümü de kaçınılmazdır. Sömürgeci yağma politikasının bazı üyelerinin bu kez kendilerini rahatsız hissetmeye başladıkları, Fransızların Hindi-Çin'deki davranışlarından çıkıyor: Devrimcilerle hesaplaşmada Çin'in "kadim devlet iktidarı"na yardım ettiler. "Kendilerine ait" komşu Asyalı mülklerinin güvenliğinden korktular.

Fakat Fransız burjuvazisini yalnızca Asya'daki mülkleri kaygılandırmıyor. Paris yakınındaki Villeneuve-St.- Georges'da barikatlar, bu barikatları kurmuş olan grevcilerin üzerine ateş edilmesi (30 Temmuz Perşembe) — bu olaylar Avrupa'da sınıf mücadelesinin keskinleştiğini bir daha gösterdi.[133] Kapitalistler adına Fransa'yı yöneten radikal Clémenceau, proletarya içinde cumhuriyetçi-burjuva illüzyonların son kalıntılarını yok etmek için alışılmadık bir gayretle çalışıyor. "Radikal" hükümetin emriyle hareket eden birliklerin işçiler üzerine ateş açmasıyla, Clémenceau'nun idaresi altında şimdiye kadar olduğundan neredeyse daha sık karşılaşılıyor. Bu yüzden Clémenceau'ya, Fransız sosyalistleri tarafından "kanlı" lakabı takıldı, ve onun ajanlarının, polislerinin ve generallerinin yine işçi kanı döktüğü bugün, sosyalistler, bu en ilerici burjuva cumhuriyetçinin bir zamanlar işçi delegelerine söylediği veciz sözü anımsıyorlar: "Barikatın karşıt taraflarındayız!" Evet, Fransız proletaryası ve en uç burjuva cumhuriyetçiler şimdi kesin olarak barikatın karşıt yanlarında yerlerini alıyorlar. Fransa iş-

çi sınıfı, cumhuriyetin kazanılmasında ve savunulmasında çok kan döktü; cumhuriyetçi devlet düzeninin tamamen sağlamlaştığı bugün ise, mülk sahipleriyle emekçiler arasında tayin edici mücadele gittikçe daha *hızlı* yaklaşıyor: "Basit bir katliam değildi" diye yazıyor "l'Humanité" 30 Temmuz üzerine, "bir meydan savaşıydı adeta". Generaller ve polisler işçileri ne pahasına olursa olsun kışkırtmak ve barışçıl, silahsız gösteriyi bir kan gölüne çevirmek istiyorlardı. Fakat grevcilerin ve göstericilerin kuşatılması sırasında, silahsız kişilere saldırı sırasında askeriye direnişle karşılaştı, bu davranış derhal barikatların kurulmasına yol açtı ve tüm Fransa'yı heyecana boğan olaylara neden oldu. Bu hafif tahta barikatlar gülünç derecede kötüydü, diye yazıyor aynı gazete. Fakat önemli olan bu değil, Üçüncü Cumhuriyet'in barikatları kullanım dışı bırakmış olmasıydı. Şimdi "Clémenceau onları yine gündeme sokuyor" ve bunu yaparken tıpkı "Haziran 1848 cellatlarının ve 1871 yılında Gallifet'in" iç savaş üzerine konuştuğu o aynı açıklıkla argüman yürütüyor.

30 Temmuz olayları vesilesiyle bu büyük tarihi olayları yalnızca sosyalist basın anmıyor. Burjuva gazeteler de bunu yapıyor; şiddetli bir öfkeyle işçilerin üstüne saldırıyor ve onları sanki sosyalist devrime başlamak istiyormuş gibi davranmakla suçluyorlar. Bu gazetelerden biri bu fırsatla, tarafların mücadele alanındaki ruh halini yansıtan küçük ama karakteristik bir öykü anlatıyor. İşçiler yaralı yoldaşlarından birini, grevcilere karşı saldırıya komuta etmiş olan General Virvaire'in yanından geçirirken gösterici kalabalığın arasından "Saluez!" ("Selâm verin!") sesleri yükseldi. Ve burjuva cumhuriyetin generali yaralı düşman önünde resmî selâma durdu.

Proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadelenin keskinleşmesi tüm ileri kapitalist ülkelerde gözlemlenebiliyor, fakat tarihsel koşulların, politik ilişkilerin ve işçi hareketinin biçimlerinin farklılığı, bir ve aynı eğilimin farklı görünüm biçimlerini koşullandırıyor. Tam politik özgürlüğün hüküm sürdüğü ve proletarya içinde hiç, ya da en azından bir ölçüde canlı devrimci ve sosyalist geleneğin bulunmadığı Amerika ve İngiltere'de, bu keskinleşme, tröstlere karşı güçlü bir harekette,

sosyalizmin olağanüstü büyümesinde, mülk sahibi sınıflar tarafından artan oranda dikkate alınışında ve bazen salt ekonomik işçi örgütlerinin bağımsız proleter ve planlı bir politik mücadeleye geçişinde kendini gösteriyor. Avusturya'da ve Almanya'da, kısmen de İskandinav ülkelerinde, sınıf mücadelesinin keskinleşmesi seçim mücadelesinde, partilerin karşılıklı ilişkisinde, olası her renkten tüm burjuvaların ortak düşman proletaryaya karşı karşılıklı yakınlaşmasında, adli ve polisiye zecri önlemlerin şiddetlenmesinde ifadesini buluyor. İki düşman kamp yavaş ama emin bir şekilde güç topluyor, örgütlerini sağlamlaştırıyor ve sanki sessiz ve kararlı bir şekilde, gelecek devrimci meydan savaşlarına hazırlanıyorlarmış gibi tüm kamu yaşamında birbirlerinden gittikçe daha sert ayrılıyorlar. Latin ülkelerinde, İtalya'da, esas olarak ise Fransa'da sınıf mücadelesinin keskinleşmesi, proletaryanın gizli kini, kendisini ezenlere karşı ani öfkeyle patlayıp, parlamenter mücadelenin "barışçıl" ortamı yerini gerçek bir iç savaştan sahnelere bıraktığında, özellikle fırtınalı, vahşi, kısmen düpedüz devrimci patlamalarla kendisini ifade ediyor.

Çeşitli ülkelerde proletaryanın uluslararası devrimci hareketi orantılı ve türdeş yürümüyor; zaten yürüyemez de. Tüm çalışma alanlarında tüm olanaklardan tam ve çok yönlü yararlanma ancak çeşitli ülkelerin işçilerinin sınıf mücadelesinin sonucu olarak ortaya çıkar. Her ülke ortak akıma kendi değerli, orijinal çizgilerini katar, ama her bir ülkede hareket şu ya da bu tekyanlılığın, çeşitli sosyalist partilerin şu ya da bu teorik veya pratik eksikliklerinin acısını çeker. Fakat bir bütün olarak uluslararası sosyalizmin muazzam ilerlediğini, düşmanla bir dizi somut mücadelede proletaryanın milyonluk ordularının saflarını sıklaştırdığını, burjuvaziyle tayin edici mücadelenin, işçi sınıfının Komün dönemine; bu son büyük proleter ayaklanmasına göre çok daha fazla ***hazırlıklı*** olduğu bir mücadelenin yaklaştığını açıkça görüyoruz.

Tüm uluslararası sosyalizmin kaydettiği bu ilerleme ve aynı zamanda Asya'da devrimci demokratik mücadelenin keskinleşmesi, Rus devrimini çok özgül ve özellikle zor bir duruma sokuyor. Rus devrimi

gerek Avrupa'da gerekse de Asya'da büyük bir uluslararası müttefike sahiptir, ama aynı zamanda ve ***tam da bu yüzden*** yalnızca ulusal değil, yalnızca Rus değil, aynı zamanda ***uluslararası*** bir düşmana da sahiptir. Proletaryanın artan mücadelesine karşı bir tepki, tüm kapitalist ülkelerde kaçınılmazdır ve bu tepki tüm dünyanın burjuva hükümetlerini hem Asya'da hem de özellikle Avrupa'da her türlü halk hareketine karşı, her türlü devrime karşı birleştiriyor. Liberal Rus entelektüellerin çoğunluğu gibi, Partimiz içindeki oportünistler de bugüne dek Rusya'da, burjuvaziyi "itmeyen" ve ürkütmeyen, "aşırı" bir tepki üretmeyen ve devrimci sınıfların iktidarı ele geçirmesine yol açmayan bir burjuva devrimi düşlüyorlar. Boşa umut! Dargörüşlü ütopya! Dünyanın tüm ileri devletlerinde patlayıcı madde o kadar hızlı birikiyor, daha düne kadar derin uykuda olan Asya ülkelerinin çoğunu alevler o kadar açık sarıyor ki, uluslararası burjuva gericiliğin güçlenmesi ve her bir ulusal devrimin şiddetlenmesi kesinlikle kaçınılmazdır.

Rusya'daki karşı-devrim, devrimimizin tarihsel görevlerini çözmeyecektir ve çözemez. Rus burjuvazisi kaçınılmaz olarak uluslararası anti-proleter ve anti-demokratik akıma gittikçe daha çok yakınlaşıyor. Rus proletaryası liberal müttefiklere bel bağlamamalıdır. O, devrimin tam zaferine dek kendi yolunda yürümek zorundadır; bunu yaparken Rusya'da tarım sorununun bizzat köylü kitleleri tarafından kaçınılmaz olarak zor yoluyla çözümüne dayanmak zorundadır; Kara Yüz çiftlik sahiplerinin ve Kara Yüz otokrasisinin egemenliğini devirmekte onlara yardım etmek zorundadır; Rusya'da proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğündeki görevlerini görmek ve mücadelesinin ve zaferlerinin uluslararası devrimci hareketle kopmaz biçimde bağlı olduğunu daima akılda tutmak zorundadır. (Gerek Rusya'da gerekse dünyada) karşı-devrimci burjuvazinin liberalizmi hakkında daha az illüzyon. Uluslararası devrimci proletaryanın güçlenmesi ve büyümesi için daha fazla özen!

Ağustos (Temmuz) 1908

ÇİN'DE DEMOKRASİ VE NARODNİZM[134]

Çin Cumhuriyeti'nin geçici Başkanı Sun Yat-sen'in Brüksel'de çıkan sosyalist gazete "Le Peuple"den aldığımız makalesi, biz Ruslar için olağanüstü öneme sahiptir.

Bir atasözü şöyle der: Dışta duran daha iyi görür. Sun Yat-sen, Avrupa eğitimi almış olmasına rağmen besbelli Rusya'yı hiç tanımayan, "dışta duran" olağanüstü ilginç bir tanıktır. Ve cumhuriyeti kazanmış olan militan ve muzaffer Çin demokrasisinin bu Avrupa eğitimi almış temsilcisi —Rusya'dan ve Rus deneyimlerinden, Rus yazınından tamamen bağımsız bir şekilde— bizlerin önüne bütünüyle Rus sorular atıyor. En ileri Çin demokratı, kelimesi kelimesine bir Rus gibi yargıda bulunuyor. Bir Rus Narodnikiyle benzerliği o kadar büyük ki, ana düşüncelerde ve tam bir dizi tekil ifadede tam bir uyuma kadar varıyor.

Dışta duran daha iyi görür. Büyük Çin demokrasisinin patformu —çünkü Sun Yat-sen'in makalesi tam da böyle bir platformu temsil ediyor— bizi, yeni dünya olaylarının bakış açısından, Asya'nın mevcut devrimlerinde demokratizmle Narodnizm arasındaki karşılıklı ilişkiler sorununu gözden geçirmeye sevkedip, bunu yapmak için bize bir kez daha elverişli bir vesile sunuyor. Bu, Rusya'nın 1905'te başlayan devrimci dönemde karşı karşıya kalmış olduğu en ciddi sorunlardan biridir. Fakat Çin cumhuriyetinin geçici başkanımn platformundan anlaşılacağı gibi, bu sorunla yalnızca Rusya değil, tüm Asya karşı karşıyadır, özellikle de bu platform, Rusya, Türkiye, İran ve Çin'deki dev-

rimci olayların* gelişimiyle karşılaştırıldığında. Rusya pekçok bakımdan ve çok özsel bakımlardan hiç kuşkusuz en Asyaî devletlerden biridir, hem de Asyaî devletlerin en vahşi ve ortaçağcıl, fena halde geri kalmış devletlerinden biri.

Rus burjuva demokrasisi —en eski tekil öncüsünden, soylu Herzen'den başlayıp, 1905 yılındaki Köylü Birliği üyelerinin, 1906'dan 1912'ye kadarki ilk üç Duma'nın Trudovik vekillerinin şahsındaki kitlesel temsiline kadar— Narodnizm eğilimlidir. Şimdi Çin'in burjuva demokrasisinin de tamamen aynı Narodnik eğilimle ortaya çıktığını görüyoruz. Şimdi dünyayı kapsayan kapitalist uygarlık akımının içine kesin olarak çekilen yüzlerce ve yüzlerce milyon insanın derin devrimci hareketinden doğmuş olan düşüncelerin "sosyal anlam ve önemi"nin neden ibaret olduğunu Sun Yat-sen örneğinde inceleyelim.

Sun Yat-sen'in platformunun her satırı, militan, dürüst demokratik anlayışla doludur. Bir "ırk" devriminin yetersizliği için tam kavrayış. Ne bir damla apolitiklik ne de politik özgürlüğün küçümsenmesi ya da örneğin Çin otokrasisinin bir Çin "sosyal reformu"yla, bir Çin anayasal değişimiyle vs. bağdaştırılabilirliği düşüncesinin kabulü. Cumhuriyet talebiyle tam demokrasi. Kitlelerin durumu, onların mücadelesi sorununun doğrudan ortaya atılması, emekçilerle ve sömürülenlerle sıcak dert ortaklığı, onların hakkına ve gücüne inanç.

Önümüzde, yüzyıllardır süren köleliğinden yalnızca şikayet etmeyen, eşitlik ve özgürlüğü yalnızca düşlemeyip, aksine Çin'in zalimlerine karşı ***mücadele etmeyi*** de bilen gerçekten büyük bir halkın gerçekten büyük ideolojisi duruyor.

Vahşi, ıssız, Asyaî Çin'in geçici başkanıyla, Avrupa ve Amerika'daki cumhuriyetlerin, ileri uygarlık ülkelerinin çeşitli başkanları arasında bir karşılaştırma kendiliğinden dayatıyor. Oradaki cumhuriyetlerin başkanları genellikle burjuvazinin elinde idareci, ajan ya da kukladırlar, baştan sona çürümüş, tepeden tırnağa pisliğe ve kana boyanmışlardır, padişahların ve büyük hanların kanıyla değil, grevler yü-

* *Bkz. önceki makale, "Dünya Politikasında Patlayıcı Madde" ve ilgili not.* ***— Alm. Red.***

zünden ilerleme ve uygarlık adına kurşunlanan işçilerin kanıyla. Oradaki başkanlar, gençliklerinin tüm ideallerinden çoktan kopmuş, son haddine kadar fahişeleşmiş ve kendilerini tümüyle ve bütünüyle milyonerlere, milyarderlere ve bujuvalaşmış feodallere satmış olan bir burjuvazinin temsilcileridir.

Burada, bir cumhuriyetin Asyaî geçici başkanı; gerilemeyen, bilakis yükselen, gelecekten korkmayan, bilakis ona inanan ve özveriyle onun uğruna mücadele eden bir sınıfa; geçmişten nefret eden ve ölmüş olanı, her türlü yaşamı boğan kokuşmuşluğu bir kenara atmayı bilen bir sınıfa; kendi ayrıcalıkları uğruna geçmişin korunmasına ve yeniden kurulmasına sarılmayan bir sınıfa özgü yücegönüllülük ve kahramanlıkla dolu bir devrimci demokrat.

Ne demek? Yoksa bu, materyalist Batı'nın çürüdüğü ve ışığın yalnızca mistik, dindar Doğu'dan ışıdığı anlamına mı geliyor? Hayır, tam tersine. Bu, Doğu'nun kesin olarak Batı'nın yoluna adım attığı, şimdi ***yüzlerce ve yüzlerce milyon*** yeni insanın Batı'nın savaşarak kazandığı idealler uğruna mücadeleye katıldığı anlamına geliyor. Batı'nın artık karşısında mezar kazıcısının —proletarya— durduğu burjuvazisi çürümüştür. Fakat Asya'da ***hâlâ,*** dürüst, militan ve tutarlı demokrasiyi temsil edebilecek yetenekte olan, XVIII. yüzyıl sonu Fransası'ndaki büyük kâhinlerin ve büyük eylem insanlarının değerli arkadaşı bir burjuvazi var.

Tarihsel olarak ileri bir davaya hâlâ yetenekli bu Asya burjuvazisinin baş temsilcisi ya da temel sosyal dayanağı köylülerdir. Onların yanı sıra artık, Yuan Şi-kai gibi, liderleri özellikle ihanete yetenekli olan bir liberal burjuvazi vardır: bunlar daha düne kadar "göğün oğlu"ndan korkuyor ve önünde sürünüyorlardı; sonra —bir başka güç görüp, devrimci demokrasinin zaferini hissettiklerinde— göğün oğluna ihanet ettiler, ve yarın da herhangi bir eski ya da yeni "anayasal" göğün oğluyla bir anlaşma uğruna demokratlara ihanet edeceklerdir.

Emekçi kitleleri ateşleyen, onları mucizeler gerçekleştirmeye yetenekli kılan ve Sun Yat-sen'in platformunun her cümlesinde görülebilen güçlü, dürüst demokratik bir yükseliş olmadan, Çin halkının yüzyıllar süren kölelikten gerçekten kurtuluşu imkansız olurdu.

Fakat bu militan demokrasi ideolojisi, Çin Narodniklerinde: birincisi, sosyalist hayallerle, Çin'de kapitalizm yolundan kaçınabilme, kapitalizmin önünü alabilme umuduyla, ve ikincisi, radikal bir tarım reformu planı ve uygulamasıyla bağlıdır. Tam da bu iki ideolojik-politik akım, kavramın özgül anlamında, yani demokratizmden farkı anlamında ***Narodnizmin,*** demokratizmin bütünleyenini oluşturan unsurunu temsil eder.

Bu akımların kaynağı ve sahip oldukları önem nedir?

Çin demokrasisi, kitlelerin muazzam bir düşünsel ve devrimci yükselişi olmadan Çin'de eski düzeni devirip cumhuriyeti kazanamazdı. Böyle bir yükseliş, emekçi kitlelerin durumuyla en samimi dert ortaklığını, onları ezenlere ve sömürenlere karşı en şiddetli nefreti önşart koşar ve üretir. Fakat ileri Çinlilerin, bu yükselişi yaşadıkları ölçüde ***tüm*** Çinlilerin, kurtuluş düşüncesini aldıkları Avrupa ve Amerika'da artık ***burjuvaziden*** kurtuluş, yani sosyalizm gündemdedir. Çin demokratlarının sosyalizm için, kendi ***sübjektif*** sosyalizmleri için sempatileri kaçınılmaz olarak buradan kaynaklanır.

Onlar sübjektif sosyalistlerdir, çünkü kitlelerin ezilmesine ve sömürülmesine karşıdırlar. Fakat Çin'in, geri kalmış, yarı-feodal bir tarım ülkesinin ***objektif*** koşulları, neredeyse yarım milyarlık bir halkın gündemine bu baskının ve bu sömürünün yalnızca belirli tarihsel-kendine özgü biçimini, yani feodalizmi koyuyor. Feodalizm, tarımın ve aynî ekonominin egemenliğine dayanıyordu; Çin köylüsünün feodal sömürüsünün kaynağı, onun şu ya da bu biçimde toprağa ***zincirlenmesi*** idi; bu sömürünün politik taşıyıcıları feodallerdi, sistemin başı olarak imparatorla birlikte hepsi ve teker teker her biri.

Ve şimdi Çin demokratlarının sübjektif-sosyalist düşünce ve programlarından, pratikte ***ancak ve yalnızca*** "taşınmaz mülk"ün "tüm kanlı temellerinin değiştirilmesi" programının, ***yalnızca*** feodal sömürünün yokedilmesi programının çıktığı görülüyor.

Sun Yat-sen'in Narodnizminin, onun tarımın burjuva-demokratik dönüşümünün ilerici, militan, devrimci programının ve güya sosyalist teorisinin ***özü*** burada yatar.

Bu teori, doktrin açısından bakıldığında, bir küçük-burjuva "sosyalist"in ve gericinin teorisidir. Çünkü Çin'de kapitalizmin önünün alınabileceğini, Çin'in geriliğinin bir sonucu olarak orada "sosyal devrim"in daha kolay olduğunu vs. düşlemek bütünüyle gericidir. Ve bizzat Sun Yat-sen, yaşamın görmeye zorladığı şeyi, yani: "Çin'in dev bir endüstriyel" (yani kapitalist) "gelişmenin arifesinde bulunduğu", Çin'de "ticaretin" (yani kapitalizmin) "muazzam ölçülerde gelişeceği", "bizde 50 yılda pekçok Şanghay'ların", yani kapitalist zenginliğin ve proleter yoksulluğun ve sıkıntının milyonlarca merkezi "olacağı"nı gördüğünde, kendi gerici Narodnik teorilerinin eşsiz, denebilir ki neredeyse çocukça bir saflıkla uçup gitmesine izin veriyor.

Fakat sorun, —ve sorunun tüm özü de burada yatıyor, hadım edilmiş liberal yarı-Marksizmin önünde sıkça durakladığı en ilginç nokta burada yatıyor— Sun Yat-sen'in, gerici ekonomik teorileri temelinde gerçekten gerici bir tarım programını savunup savunmadığıdır.

Meselenin püf noktası, onun bunu savunmamasıdır. Ve Çin'deki sosyal koşullarının diyalektiği, Avrupa'daki sosyalizme samimiyetle sempati duyan Çinli demokratların, onu gerici bir teoriye dönüştürmüş olmaları ve Çin'de kapitalizmin "önünün alınabileceği" yönündeki bu gerici teori ***temelinde, katıksız kapitalist,*** maksimal kapitalist bir tarım programı uygulamalarından ibarettir!

Ve gerçekten de, Sun Yat-sen'in makalesinin başlangıcında o kadar mükemmel ve muğlak sözünü ettiği "ekonomik devrim" neye yol açar?

Rantın devlete teslimine, yani Henry Georges'un istediği gibi bir tür tek tip vergi aracılığıyla toprağın ulusallaştırılmasına yolaçar. Sun Yat-sen tarafından önerilen ve ilan edilen "ekonomik devrim", bundan farklı bir ***gerçeği*** içermiyor.

Taşrada ücra bir köşedeki toprakla Şanghay'daki toprağın değeri arasındaki fark, rantın büyüklüğündeki farktan ibarettir. Toprağın değeri sermayeleştirilmiş ranttır. Toprağın "değer artışı"nı "halkın mülkiyeti" olacak biçimde yatırmak, rantın, yani toprağın mülkiyetinin

devletin eline verilmesi ya da başka bir deyişle, toprağın ulusallaştırılması anlamına gelir.

Böyle bir reform kapitalizm çerçevesinde mümkün müdür? Sadece mümkün değildir, aynı zamanda en katıksız, maksimum oranda tutarlı, ideal, en mükemmel kapitalizmdir. Marx bunu "Felsefenin Sefaleti"nde gösterdi ve "Kapital"in III. Cilt'inde ayrıntılı olarak kanıtladı; "Artı-Değer Teorileri"nde Rodbertus'a karşı polemikte bunu özellikle anlaşılır bir biçimde açımladı.

Toprağın ulusallaştırılması, mutlak rantı yok etme ve yalnızca diferansiyel rantı bırakma olanağı verir. Tarımda ortaçağ tekellerinin ve ortaçağ ilişkilerinin mümkün olduğunca ortadan kaldırılması, mümkün en büyük toprak ticareti özgürlüğü, toprağın işlenmesinin pazara uyumunda en büyük kolaylık — Marx'ın öğretisine göre toprağın ulusallaştırılması bu anlama gelir. Tarihin cilvesi şundan ibaret ki, Narodnizm, "kapitalizme karşı mücadele" adına tarımda öylesine bir tarım programı uyguluyor ki, bunun tam olarak hayata geçirilmesi tarımda kapitalizmin ***en hızlı*** gelişimi anlamına gelirdi.

Asya'nın en geri kalmış tarım ülkelerinden birinde, toprak sorununda bu en ileri burjuva-demokratik programın yaygınlaşmasına hangi ekonomik zorunluluk yolaçtı? Feodalizmin tüm biçim ve tezahürleriyle yokedilmesi zorunluluğu.

Çin ne kadar çok Avrupa ve Japonya'nın gerisinde kalırsa, o ölçüde parçalanma ve ulusal dağılma tehdidiyle karşı karşıyaydı. Onu "yenileyebilecek" olan yalnızca, politika alanında Çin cumhuriyetini yaratma, tarım alanında toprağın ulusallaştırılması aracılığıyla en hızlı kapitalist ilerlemeyi garantileme yeteneğine sahip devrimci halk kitlelerinin kahramanlığıydı.

Bunun başarılıp başarılamayacağı ve ne ölçüde başarılacağı başka bir konudur. Çeşitli ülkeler burjuva devrimlerinde politik ve tarım demokrasisinin çeşitli basamaklarını gerçekleştirdiler, hem de en renkli kombinasyonlarda. Karar, uluslararası durum ve Çin'deki toplumsal güç dengeleri tarafından verilecektir. İmparator muhakkak feodalleri, bürokrasiyi ve Çin din adamlarını birleştirecek ve restorasyonu hazır-

layacaktır. Liberal monarşistlikten liberal cumhuriyetçiliğe bile güçbela dönüşmüş olan (ne kadar süreyle?) burjuvazinin temsilcisi Yuan Şi-kai, monarşiyle devrim arasında bir idarei maslahat politikası güdecektir. Sun Yat-sen'in temsil ettiği devrimci burjuva demokrasisi, çok doğru olarak Çin'in "yenilenme" yolunu, politik reform ve tarım reformu meselesinde köylü kitlelerinin mümkün olan en büyük bağımsızlığı, kararlılığı ve ataklığını geliştirmede arıyor.

Ve son olarak, Çin'de Şanghay'ların sayısı arttığı ölçüde, Çin proletaryası da artacaktır. Muhtemelen, Sun Yat-sen'in küçük-burjuva ütopyalarını ve gerici görüşlerini eleştirirken,aynı zamanda onun politik programının ve tarım programının devrimci-demokratik özünü mutlaka özenle vurgulayacak, koruyacak ve geliştirecek, şu ya da bu Çin sosyal-demokrat işçi partisini oluşturacaktır.

Haziran 1912

YENİLENEN ÇİN[135]

İlerici ve uygar Avrupa, Çin'in yenilenmesiyle ilgilenmiyor. Geri kalmış dört yüz milyon Asyalı özgürlüğü kazandı, politik yaşama gözlerini açtı. Yerküre nüfusunun ***dörtte biri*** deyim yerindeyse uykulu varlıktan ışığa, harekete, mücadeleye geçti.

Uygar Avrupa bunu hiç önemsemiyor. Şimdiye kadar Fransız Cumhuriyeti bile Çin Cumhuriyeti'ni resmen tanımadı! Yakında bu konuda Fransız millet meclisinde bir gensoru verilecektir.

Avrupa'nın bu kayıtsızlığı neyle açıklanır? Batı'da her yerde, dörtte üçü artık çürümüş olan, işçilere karşı sert önlemler karşılığında ya da yüzde 5 daha fazla kazanç karşılığında bütün "uygarlığı"nı herhangi bir macerapereste satmaya hazır olan emperyalist burjuvazinin hüküm sürmesiyle. Bu burjuvazi Çin'e şimdi ***sadece,*** —Moğolistan'ın Rusya tarafından "şefkatle kucaklanması"ndan sonra[136]— Japonların, İngilizlerin, Almanların vs. en iyi lokmaları koparacakları bir ganimet parçası gibi bakıyor.

Fakat Çin'in yenilenmesi buna rağmen ilerliyor. Şu anda parlamento seçimleri, eski despotizmin ***ilk*** parlamentosunun seçimleri başlıyor. Avam Kamarası 600, "Senato" 274 üyeden oluşacak.

Oy hakkı genel ve doğrudan ***değil***. Oy hakkına yalnızca, seçim bölgesinde en az iki yıldır yerleşik olan, yaklaşık iki ruble civarında dolaysız vergi ödeyen ya da yaklaşık 500 ruble değerinde mülke sahip olan 21 yaşın üstündekiler sahip. Önce ikinci seçmenler seçiliyor, bunlar da milletvekillerini seçecekler.

Böyle bir oy hakkı bile, proletaryanın yokluğunda ya da bütünüyle güçsüz olduğu bir durumda, varlıklı köylülüğün burjuvaziyle ittifakına işaret ediyor.

Çin'in politik partilerinin karakteri de aynı hususa işaret ediyor. Belli başlı üç parti var:

1) "Radikal Sosyalist" Parti — gerçekte bu partide, tıpkı bizim "Halkçı Sosyalistler"imizde ve "Sosyal-Devrimciler"imizin onda dokuzunda olduğu gibi, ***kesinlikle hiçbir*** sosyalizm yoktur. Bu, küçük-burjuva ***demokrasisinin*** bir partisidir. Ana talepleri şunlardır: Çin'in politik birliği, ticaretin ve sanayiin "sosyal anlamda" gelişimi (bu bizim Narodniklerde ve Sosyal-Devrimcilerde "emek ilkesi" ve "dengeleme" kadar muğlak bir laf), barışın korunması.

2) İkinci parti liberallerdir. Bunlar "Radikal Sosyalist" partiyle ittifak içindedir ve onunla birlikte ***"Ulusal Parti"***yi oluşturur. Bu parti büyük bir olasılıkla, ilk Çin parlamentosunda çoğunluğa sahip olacaktır. Bu partinin lideri ünlü Dr. Sun Yat-sen'dir. Kendisi şimdi özellikle boyutlu bir demiryolu yasası planının hazırlığıyla meşgul (Rus Narodniklerinin bilgisine: Sun Yat-sen bunu ***kesinlikle,*** Çin'in kapitalizm kaderinden "kaçması" ***için*** yapıyor!).

3) Üçüncü parti, kendisine "Cumhuriyetçiler Birliği" diyor — politikada tabelaların ne kadar aldatıcı olduğuna tipik bir örnek! Gerçekte bu, esas olarak yüksek devlet memurlarına, çiftlik sahiplerine ve ***Kuzey*** Çin burjuvazisine, yani ülkenin en geri bölgesinin burjuvazisine dayanan ***muhafazakâr*** partidir. "Ulusal Parti", ağırlıklı olarak, Çin'in daha endüstriyel, daha ilerici, daha gelişmiş ***güneyinin*** partisidir.

"Ulusal Parti"nin temel dayanağı geniş köylü kitlesidir. Liderleri, yurtdışında öğrenim görmüş entelektüellerdir.

Çin'in özgürlüğü, köylü demokrasisi ve liberal burjuvazinin ittifakıyla kazanıldı. Bir proletarya partisi tarafından yönlendirilmeyen köylülerin, sağa devrilmek için sadece uygun anı kollayan liberallere ***karşı*** demokratik pozisyonlarını koruyup koruyamayacaklarını yakın gelecek gösterecektir.(137)

Kasım 1912

STUTTGART ULUSLARARASI SOSYALİSTLER KONGRESİ[138]

Kısa süre önce sona eren Stuttgart'taki Kongre, proleter Enternasyonal'in 12. Kongresiydi. İlk beş Kongre —Bebel'in isabetli ifadesini kullanmak gerekirse— mücadeleci proletaryanın uluslararası birliğini tepeden gerçekleştirmeye çabalamış olan Marx'ın önderliği altındaki I. Enternasyonal dönemine (1866-1872) rastlıyor. Ulusal sosyalist partiler ortaya çıkmadan ve güçlenmeden, bu çaba başarılı olamazdı, ancak I. Enternasyonal'in faaliyeti, bütün ülkelerin işçi hareketine büyük hizmetlerde bulundu ve kalıcı izler bıraktı.

II. Enternasyonal, 1889 Paris Uluslararası Sosyalistler Kongresi ile başlar. Bunu izleyen Brüksel (1891), Zürih (1893), Londra (1896), Paris (1900) ve Amsterdam (1904) Kongrelerinde, sağlam ulusal partilere dayanan bu Enternasyonal kesin olarak güçlendi. Stuttgart'ta, Avrupa, Asya (Japonya ve kısmen Hindistan), Amerika, Avustralya ve Afrika'nın (Güney Afrika'dan bir delege) 25 halkından 884 delege toplandı.

Stuttgart Uluslararası Sosyalistler Kongresi'nin büyük önemi, tam da, II. Enternasyonal'in kesin olarak sağlamlaşmasına ve uluslararası kongrelerin, bütün dünyada sosyalist faaliyetlerin karakteri ve doğrultusu üzerinde büyük etkisi olan resmi toplantılara dönüşmesine işaret etmesinde yatar. Uluslararası kongrelerin kararları tek tek uluslar için resmen bağlayıcı değildir, ancak manevi önemleri o kadar büyüktür ki, kararlara uymamak gerçekte istisnadır — belki de kendi Parti Kongrelerinin kararlarına uyulmamasından daha ender rastlanan bir istisna. Amsterdam Kongresi, Fransız sosyalistlerinin birleşmesini

kabul ettirdi ve ministeriyalizme karşı kararı gerçekten tüm dünyanın sınıf bilinçli proletaryasının iradesini dile getiriyordu, işçi partilerinin politikasını belirliyordu.

Stuttgart Kongresi aynı yönde büyük bir adım attı ve tam bir dizi önemli sorunda, sosyalizmin politik çizgisinin saptanması için en üst organ olduğunu kanıtladı. Amsterdam Kongresi'nden daha kesin biçimde Stuttgart Kongresi bu çizgiyi devrimci sosyal-demokrasi yönünde ve oportünizme karşı belirledi. Clara Zetkin tarafından çıkarılan, Alman sosyal-demokrat kadın işçilerinin dergisi, "Die Gleichheit"* olarak isabetle şöyle dedi:

> "Bütün ülkelerin sosyalistlerinin ortak etkinliği sayesinde, tek tek sosyalist partilerin çeşitli sorunlarda oportünist yöne doğru özel sapmaları, devrimci anlamda güçlü bir düzeltmeye tabi tutuldular."

Bu arada dikkate değer ve üzücü bir olgu, şimdiye dek her zaman Marksizmde devrimci anlayışı temsil etmiş olan Alman sosyal-demokrasisinin, bu kez yalpalaması ya da oportünist bir bakış açısını savunmasıydı. Stuttgart Kongresi, Engels'in Alman işçi hareketi üzerine derin bir değerlendirmesinin doğrulanması oldu. 29 Nisan 1886'da Engels, Birinci Enternasyonal'in emektar savaşçısı Sorge'ye şöyle yazdı:

> "Özellikle o kadar çok darkafalı unsurları seçtiklerinden beri (tabii kaçınılmaz olarak) Almanların önderliğinin biraz tartışmalı hale getirilmesi aslında iyi olmuştur. Almanya'da sakin zamanlarda herşey darkafalı oluyor; burada Fransız rekabetinin dikeni kesinlikle gereklidir.
>
> Ve eksik olmayacaktır."

Fransız rekabetinin dikeni Stuttgart'ta eksik değildi ve bu dikenin gerçekten gerekli olduğu görüldü, çünkü Almanlar az darkafalılık sergilemediler. Rus Sosyal-Demokratları buna özellikle çok dikkat etmelidir, çünkü liberallerimiz (ve sadece liberaller de değil), Alman sosyal-demokrasisinin tam da en az parlak yanlarını, taklit edilmeye de-

---

* *"Eşitlik" —ÇN.*

ğer bir örnek olarak göstermek için akla gelebilecek her türlü gayreti gösteriyorlar. Alman sosyal-demokrasisinin düşünce dünyasının en seçkin ve en bilgili liderleri bu gerçekleri bizzat vurguladılar ve her türü sahte utancı bir kenara atıp, bir uyarı işareti olarak bunlara kesinlikle dikkat çektiler.

> "Amsterdam'da —diye yazıyor Clara Zetkin'in organı— proleter dünya parlamentosunun görüşmelerinin devrimci leitmotifini oluşturan, Dresden kararıydı,[139] Stuttgart'ta Askeri Komisyon'da Vollmar'ın, Göçmenlik Komisyonu'nda Päplov'un, Sömürge Komisyonu'nda David'in" (ve Bernstein'ın, bunu da biz ekleyelim)[140] "konuşmaları, Kongre'nin utandırıcı oportünist falsolarıydı. Çoğu konularda ve komisyonlarda Almanya'nın temsilcileri bu kez oportünizmin sözcülüğünü yaptılar."

Kautsky ise Stuttgart Kongresi üzerine şöyle yazıyor:

> "...Alman sosyal-demokrasisinin yeni Enternayonal'de şimdiye dek gerçekten sahip olduğu yönetici rolden bu kez hiç iz yoktu."

Şimdi, Kongre'de ele alınmış olan tek tek sorunlara bakalım. Sömürge sorununda görüş ayrılıklarını Komisyonda gidermek mümkün olmadı. Oportünistlerle devrimciler arasındaki kavga bizzat Kongre'de yapıldı, bu kavga, 10 çekimser, 100'e karşı 127 oy çokluğuyla devrimci kanadın lehine sonuçlandı. Bu arada, Rusya'nın ***tüm*** sosyalistlerinin ***tüm*** sorunlarda hep birlikte devrimci doğrultuda oy kullandıkları sevindirici olgusuna dikkat çekmek isteriz (Rusya'nın 20 oyu vardı, bunlardan 10 tanesi, Polonyalılar hariç, RSDİP'e, 7'si Sosyal-Devrimcilere ve 3'ü sendika temsilcilerine tanınmıştır. Ayrıca Polonya'nın 10 oyu vardı — 4'ü Polonya Sosyal-Demokrasisinin ve 6'sı, Polonya'nın Rus olmayan kesimleriyle birlikte PPS'indi, son olarak Finlandiya'nın iki temsilcisi 8 oya sahipti.)

Sömürge sorununda Komisyon'da oportünist bir çoğunluk oluştu ve karar taslağında şu korkunç cümle yer aldı: "O,* sosyalist rejim altında uygarlaştırıcı etkinlik gösterebilecek olan her türlü sömürge politikasını ilkesel olarak ve her dönem için reddetmez." Gerçekte bu tez,

* *Yani Kongre.* — ***Alm. Red.***

sömürge savaşlarını ve dehşeti haklı çıkaran burjuva politikası ve burjuva dünya görüşü doğrultusunda açık bir geri dönüşle eşanlamlıydı. Bu, Roosevelt'e bir geri dönüştür, dedi Amerikalı bir delege. Bu geri dönüşü "sosyalist sömürge politikası"nın görevleri ve sömürgelerde pozitif reform çalışmasıyla haklı gösterme çabaları, bütünüyle başarısız kalmıştır. Sosyalizm, sömürgeler için de reform savunuculuğu yapmayı asla reddetmedi ve reddetmez, ama bunun, "sömürge politikası"nın içeriğini oluşturan fetihlere, başka halkların boyunduruk altına alınmasına, şiddet ve yağmaya karşı bizim ilkesel tavrımızın zayıflatılmasıyla hiçbir ilgisi yoktur ve olmamalıdır. Sosyalist partilerin asgari programları gerek ana vatanlar gerekse de sömürgeler için geçerlidir. "Sosyalist sömürge politikası" kavramı bile onmaz bir karışıklıktır. Kongre, bu sözleri karardan çıkarmakla ve yerine sömürge politikasının önceki kararlardan daha sert bir şekilde mahkûm edilmesini koymakla doğru yaptı.

Sosyalist partilerle sendikalar arasındaki ilişkiler üzerine karar, biz Ruslar için özellikle büyük bir öneme sahiptir. Bu sorun bizde gündemdedir. Stockholm Parti Kongresi, bu sorunu ***partisiz*** sendikalar lehine karara bağlamış, yani başta Plehanov olmak üzere ***tarafsızlık*** yandaşlarımızın bakış açısını onaylamıştı. Londra Parti Kongresi, ***Partiye bağlı*** sendikalar doğrultusunda, tarafsızlığa ***karşı*** bir adım attı.[141] Londra kararı bilindiği gibi sendikaların bir bölümünde, özellikle de ama burjuva-demokratik basında hararetli bir tartışmaya ve hoşnutsuzluğa yolaçtı.

Stuttgart'ta sorun aslında şöyle konmuştu: Sendikaların tarafsızlığı mı, yoksa Partiye gittikçe daha sıkı bağlanmaları mı? Okurun karara bakarak emin olabileceği gibi, Uluslararası Sosyalistler Kongresi sendikaların Parti'ye daha sıkı bağlanmasını savundu. Kararda sendikaların ne tarafsızlığından ne de partisizliğinden sözedilmiyor. Alman sosyal-demokrasisinde sendikaların partiyle daha sıkı bağından yana olan ve Bebel tarafından onaylanan tarafsızlığa karşı çıkan Kautsky, bu yüzden Leipzigli işçilere Stuttgart Kongresi üzerine raporunda ("Vorwärts" No. 209, 1907, birinci ek) tamamen haklı olarak, "gerek-

sinim duyduğumuz şeyi yalnızca karar söylüyor. *'Tarafsızlığa' her zaman için bir son veriyor"*, dedi.

Clara Zetkin şöyle yazıyor:

> "Stuttgart'ta artık prensipte hiç kimse, proleter sınıf mücadelesinin tarihsel temel eğilimine, politik ve ekonomik mücadeleyi, ve keza iki örgütü olabildiğince sıkı biçimde sosyalist işçi sınıfının ortak gücü olarak şekillendirmeye muhalefet etmedi. Yalnızca Rus Sosyal-Demokratlarının temsilcisi yoldaş Plehanov" (şöyle denmeliydi: "tarafsızlık" şampiyonu olarak Plehanov'u Komisyon'a gönderen Menşeviklerin temsilcisi) "ve Fransız delegasyonunun çoğunluğu, oldukça talihsiz gerekçelerle, ülkelerinin özelliklerini, bu prensibe karşı dikkate alınması gereken kısıtlayıcı amiller olarak ileri sürmeye çalıştılar. Kongre'nin ezici çoğunluğu, sosyal-demokrasiyle sendikalar arasında açıkça birlik politikasından yana tavır aldı."

Belirtmemiz gerekir ki, yoldaş Zetkin'in haklı olarak dediği gibi, Plehanov'un talihsiz gerekçesi bu biçimiyle bütün legal Rus gazetelerinde elden ele dolaştı. Plehanov, Stuttgart Kongresi'nin Komisyonu'nda şöyle dedi:

> "Rusya'da 11 devrimci örgüt var, sendikalar hangisiyle bağ kursun?" ("Vorwärts" No. 196, birinci ek).

Bu ne fiilen ne de ilkesel olarak doğrudur. Fiilen Rusya'nın her milliyeti içinde sosyalist proletarya üzerinde etkinlik için en fazlasından iki parti mücadele etmektedir: Sosyal-Demokratlar ve Sosyal-Devrimciler, Polonyalı Sosyal-Demokratlar ve Polonya Sosyalist Partisi, Letonyalı Sosyal-Demokratlar ve Letonyalı Sosyal-Devrimciler ("Letonya Sosyal-Demokrat Birliği" denilenler), Ermeni Sosyal-Demokratlar ve Daşnakzutyun vs. Stuttgart'taki Rus delegasyonu da hemen başlangıçta iki parçaya bölündü. 11 rakamı bütünüyle keyfidir ve işçileri yanıltır. İlkesel olarak ise Plehanov, Rusya'da küçük-burjuva sosyalizmi ile proleter soyalizmi arasındaki mücadele her yerde, dolayısıyla sendikalarda da kaçınılmaz olduğu için haksızdır. Örneğin İngiltere'de de iki sosyalist parti karşı karşıya olmasına rağmen —Sosyal-Demokratlar (SDF) ve "Bağımsızlar" (ILP)[142] —, İngilizler karara karşı çıkmayı akıllarından geçirmediler.

Stuttgart'ta reddedilen tarafsızlık düşüncesinin işçi hareketine daha şimdiden çok zarar vermiş olduğu, Almanya örneğinde özellikle açıktır. Burada tarafsızlık en yaygın biçimde propaganda edildi ve uygulandı. Sonuç, Alman sendikalarının oportünizm doğrultusunda öylesine açık bir sapması oldu ki, bu sorunda Kautsky gibi ihtiyatlı bir adam bile bunu açıkça kabul etmek zorunda kaldı. Leipzigli işçilere raporunda, dobra dobra şöyle dedi: Stuttgart'taki Alman delegasyonunun "tutuculuğu",

> "... onun bileşimine bakıldığında anlaşılır olur: yarısı sendikacılardan oluşuyordu ve Parti'nin 'sağ kanadı', Parti'de gerçekten sahip olmadığı bir yaygınlıkta ortaya çıktı."

Stuttgart Kongresi'nin kararı, Rus sosyal-demokrasisinin, liberallerimiz tarafından pek sevilen tarafsızlık düşüncesinden kesin kopuşunu kuşkusuz hızlandıracaktır. Gerekli dikkat ve tedricilikle, herhangi bir sert ve saygısız adım atmaksızın, sendikalarda, onları Sosyal-Demokrat Parti'ye gittikçe daha çok yakınlaştırma anlayışından şaşmaksızın çalışmak zorundayız.

Göç sorununda da, Stuttgart Kongresi'nin Komisyonu'nda, oportünistlerle devrimciler arasında görüş ayrılıkları tüm açıklığıyla ortaya çıktı. Birinciler, geri, gelişmemiş işçilerin, özellikle Japonların ve Çinlilerin göç hakkını ***sınırlamayı*** tasarlıyorlardı. Bu insanlarda, loncasal darkafalı içine kapanıklık, trade-unioncu başkalarını dışlama ruhu, sosyalist görevlerin bilincine ağır basıyordu: proletaryanın işçi hareketi içine henüz çekilmemiş tabakalarında aydınlatma ve örgütleme çalışması. Kongre, bu doğrultudaki tüm çabaları reddetti. Komisyonda bile göç hakkının sınırlanmasından yana oylar tek tük kaldı, ve Uluslararası Kongre'nin kararı tüm ülkelerin işçilerinin dayanışmacı sınıf mücadelesinin tanınmasıyla doludur.

Kadınların seçme ve seçilme hakkı üzerine karar da aynı şekilde oybirliğiyle kabul edildi. Yalnızca, yarı-burjuva "Fabian Derneği"nden bir İngiliz kadın, kadınlara tam oy hakkı için değil, mülk sahipleri yararına sınırlı bir kadın oy hakkı için mücadelenin geçerliliğini savundu. Kongre bu bakış açısını kesinkes reddetti ve işçi kadınla-

rın oy hakkı mücadelesini, kadın eşitliğinin burjuva yandaşı kadınlarla ortak değil, proletaryanın sınıf partileriyle birlikte yürütmeleri gerektiğini savundu. Kongre, kadınların seçme ve seçilme hakkı için kampanyada, sosyalist ilkelerin ve erkeklerle kadınların eşitliğinin, herhangi bir faydacılık nedeniyle daraltılmaksızın, tüm boyutlarıyla savunulması gerektiği ilkesini getirdi.

Komisyonda bu sorunda ilginç bir görüş ayrılığı ortaya çıktı. Avusturyalılar (Viktor Adler, Adelheid Popp), erkeklerin genel oy hakkı için mücadelede taktiklerini şöyle haklı gösterdiler: bu oy hakkını elde etmek uğruna, kadınlar için de oy hakkı talebini ajitasyonda ön plana çıkarmamak amaca uygundu. Alman Sosyal-Demokratları, özellikle Clara Zetkin, bunu daha Avusturyalılar genel oy hakkı için kampanyalarını geliştirdikleri dönemde protesto etmişlerdi. Zetkin basında, kadınlar için oy hakkı talebi asla gölgede bırakılmamalıydı, diye açıklama yaptı, Avusturyalılar ilkeyi faydacılık mülahazalarına oportünistçe kurban ettiler, eğer kadınların oy hakkını aynı şekilde enerjik biçimde savunmuş olsalardı, ajitasyonun kapsamını ve halk hareketinin gücünü zayıflatmamış, aksine güçlendirmiş olurlardı. Bir başka seçkin Alman Sosyal-Demokrat kadın, Zietz, Komisyonda Zetkin'in bakış açısına katıldı. Avusturya taktiğini dolaylı olarak haklı çıkarmaya çalışan Adler'in bir değişiklik önergesi 9 oya karşı 12 oyla ***reddedildi*** (bu önergede yalnızca, oy hakkı mücadelesinde gerçekten bütün vatandaşlar için hiçbir kesinti olmaması gerektiğinden söz ediliyor, ama oy hakkı mücadelesinde daima kadınların erkeklerle eşitliğinin talep edilmesi gerektiğinden söz edilmiyordu). Kongre Komisyonu'nun bakış açısı en iyi, yukarıda adı geçen Sosyal-Demokrat kadın Zietz'in Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda yaptığı konuşmadaki şu sözleriyle yansıtılabilir[143] (bu Konferans, Stuttgart'taki Kongre'yle aynı zamanda toplandı):

> "Prensip olarak, doğru gördüğümüz her şeyi talep etmeliyiz ve yalnızca, gücümüz daha ötesine yetmediğinde, elde edebildiğimizi alırız. Sosyal-demokrasinin taktiği hep böyle olmuştur. Taleplerimizde ne

kadar mütevazı olursak, hükümetin verdikleri de o kadar mütevazı olacaktır"...

Avusturyalı ve Alman sosyal-demokrat kadınların bu tartışmasından okur, en iyi Marksistlerin, tutarlı, ilkesel bir devrimci taktikten en ufak bir sapma karşısında ne kadar katı olduklarını görebilir.

Kongre'nin son günü, herkesin ilgisini en çok çeken militarizm sorununa ayrılmıştı. Ünlü Hervé, olağanüstü tutarsız bir bakış açısı savundu — savaşı genel olarak kapitalist rejimle ve anti-militarist ajitasyonu sosyalizmin bütün çalışmasıyla ilişkilendirmeyi bilemedi. Hervé'nin, her savaşı genel grevle ve ayaklanmayla "yanıtlama" planı, şu ya da bu mücadele aracının kullanımının, devrimcilerin önceki bir kararına değil, savaşın yol açtığı gerek ekonomik gerekse politik krizin objektif koşullarına bağlı olduğuna ilişkin her türlü anlayıştan yoksun olduğunu gösteriyor.

Fakat Hervé hiç kuşkusuz düşüncesizlik, yüzeysellik ve gösterişli laflara aşırı tutku sergilemiş de olsa, ona karşı yalnızca genel sosyalist gerçekleri dogmatik biçimde savunmak olağanüstü bir miyopluk olurdu. Bu hataya özellikle Vollmar düştü (Bebel ve Guèsde de bu hatadan tamamen özgür sayılmazlar). Vollmar, şabloncu parlamentarizme aşık bir adamın en büyük kendini beğenmişliğiyle, Hervé'nin sorunu ortaya koyuşundaki teorik anlamsızlığa ve saçmalığa ***rağmen,*** kendi hasis ruhluluğunun ve oportünizmin kuruluğunun onu, Hervéizmde canlı bir özü kabul etmeye ***zorladığını*** farketmeksizin, Hervé'ye karşı gürledi. Hareketin yeni bir dönemecinde, teorik saçmalık altında belli bir pratik gerçeğin gizlendiği olur. Ve sorunun bu yanı, tek başına parlamenter mücadele yöntemlerine değer vermeme çağrısı, gelecek savaşın ve gelecek krizlerin yeni koşullarına uygun olarak eyleme çağrı, devrimci Sosyal-Demokratlar tarafından, özellikle Rosa Luxemburg tarafından konuşmasında vurgulandı. Rus sosyal-demokrat delegeleriyle (bu sorunda dayanışma içinde olan Lenin ve Martov) birlikte Rosa Luxemburg, Bebel'in kararıyla ilgili olarak, gençlik arasında ajitasyonun zorunluluğu, savaşın yol açtığı krizden burjuvazinin devrilmesini hızlandırmak için yararlanma zorunluluğu, aynı zamanda sınıf

mücadelesinin ilerleyen şiddetlenmesi ve politik durumun değişmesiyle birlikte, mücadele yöntemlerinin ve mücadele araçlarının da kaçınılmaz olarak değiştiğini hesaba katma zorunluluğunun vurgulandığı değişiklik önergeleri verdi. Bu biçimde, Vollmar'ın anlayışına uygun yorumlanabilecek olan Bebel'in tek yanlı-dogmatik, ölü kararından, sonunda, çok farklı bir karar ortaya çıktı. Anti-militarizmden dolayı sosyalizmi unutacak beceriye sahip olan Hervéistlere ders vermek için, tüm teorik doğrular orada tekrarlanıyor. Ancak bunlar, parlamenter kretinizmi haklı çıkarmaya, salt barışçıl yöntemleri kutsamaya, verili, nispeten barışçıl ve sakin durum önünde diz çökmeye bir girizgâh olarak değil, aksine tüm mücadele araçlarını kabul etmeye, Rus devriminin deneyimlerini gözönünde bulundurmaya ve hareketin aktif, yaratıcı yanını geliştirmeye bir girizgâh olarak hizmet eder.

Clara Zetkin'in, daha önce birçok kez adı geçen organında, Kongre'nin anti-militarist kararının bu en seçkin ve en önemli çizgisi olağanüstü doğru kavranıyor.

> "Ve burada da —diyor Zetkin anti-militarist karar hakkında— sonunda işçi sınıfının devrimci enerjisi ve kendi eylem yeteneğine erkekçe güveni, kendi güçsüzlüğü ve eski, salt parlamenter mücadele yöntemlerine inatla sarılmanın kötümser İncil'i üzerinde, aynı şekilde diğer yandan Fransız yarı-anarşisti Hervé tarzı basit anti-militarist spor üzerinde de zafere ulaştı. Son tahlilde hem Komisyon hem de tüm ülkelerin 900 sosyalist delegesi tarafından oybirliğiyle kabul edilen karar, son Uluslararası Kongre'den bu yana devrimci işçi hareketinin muazzam yükselişini güçlü sözlerle ifade ediyor ve proleter taktiğin ilkesi olarak onun değiştirilebilirliğini, onun gelişme yeteneğini, koşulların olgunlaşmasıyla ***keskinleşmesini*** ortaya koyuyor."

Hervéizm reddedildi, ama oportünizm yararına değil, dogmatizm ve pasiflik bakış açısıyla değil. Gittikçe daha kesin ve yeni mücadele yöntemlerine yönelik canlı çaba, şimdi artık uluslararası proletarya tarafından tüm boyutlarıyla kabul edilmiş ve ekonomik çelişkilerin tüm şiddetlenişiyle, kapitalizmin yol açtığı krizlerin tüm koşullarıyla bağıntılı hale getirilmiştir.

Boş Hervéist tehditler değil, bilakis sosyal devrimin kaçınılmazlığının berrak bilinci, sonuna kadar mücadeleye kesin kararlılık, en dev-

rimci mücadele yöntemlerine hazır olmak — Stuttgart Uluslararası Sosyalistler Kongresi'nin, militarizm sorunundaki kararının anlamı budur.

Proleter ordu tüm ülkelerde gittikçe güçleniyor. Sınıf bilinci, birlik ve kararlılığı günbegün, saatbesaat artıyor. Kapitalizm ise, bu ordunun kapitalizmi yoketmek için yararlanacağı krizlerin sık sık tekerrürünü sağlıyor başarıyla.

1907 sonu

MİLİTAN MİLİTARİZM VE SOSYAL-DEMOKRASİNİN ANTİ-MİLİTARİST TAKTİĞİ[144]

I

Diplomatlar büyük heyecan içinde. "Notalar", "raporlar" ve "açıklamalar" yağıyor; ellerinde şampanya bardaklarıyla "barışı sağlamlaştıran" kukla hükümdarların arkasında bakanlar fısıldaşıyor. Fakat "tebaa" pekâlâ biliyor ki: Kargalar birlikte uçuyorsa, leş kokusu var demektir. Ve muhafazakâr Lord Cromer İngiliz Avam Kamarası'nda şu açıklamayı yaptı:

> "Ulusal (?) çıkarların tehlikede olduğu, tutkuların alevlendiği ve egemenlerin niyetleri ne kadar barışçıl (!) olursa olsun, bir çatışma tehlikesi ve olasılığının bulunduğu bir zamanda yaşıyoruz."

Son zamanlarda yeterince patlayıcı madde birikti ve hâlâ da birikiyor. İran'daki devrim, Avrupa devletlerinin orada kurdukları duvarları, "etkinlik alanları"nı birbirine katmakla tehdit ediyor. Türkiye'deki anayasa hareketi bu yurdu Avrupalı kapitalist haydutların pençelerinden koparıp almakla tehdit ediyor; ve devamla eski, artık akutlaşmış "sorunlar" —Makedonya, Orta Asya, Uzak Doğu vs. vs.[145]— tehditkâr bir biçimde ortaya çıkıyor.

Bu arada, mevcut açık ve gizli sözleşmeler, anlaşmalar vs. ağında, herhangi bir "iktidar"ın "kıvılcımından ateş yakması" için burnuna bir fiske yeterlidir.

Ve hükümetler birbirlerine karşı kılıçları öylesine tehditkâr salladıkları oranda, kendi ülkelerinde anti-militalist hareketi o kadar acımasızca eziyorlar. Anti-militaristlerin takibata uğratılmasının yaygınlığı ve yoğunluğu gittikçe artıyor. "Radikal-sosyalist" Clémenceau-Briand hükümeti, junker-muhafazakâr Bülow hükümetinden daha az zorba değil.[146] Yirmi yaşın altındaki kişilere siyasi toplantılara katılmayı yasaklayan yeni dernek ve toplantı yasasının yürürlüğe girmesinden sonra tüm Almanya'da "gençlik örgütleri"nin dağıtılması, Almanya'da anti-militarist ajitasyonu son derece zorlaştırdı.

Bunun sonucunda, Stuttgart Kongresi'nden beri kesilmiş olan sosyalistlerin anti-militarist taktiği ile ilgili tartışma, Parti basınında yeniden canlandı.

İlk bakışta garip bir olgu: bu sorunun bu kadar gözle görünür önemine rağmen, militarizmin proletarya için bu kadar açık göze batıcı zararlılığına rağmen, Batı Avrupalı sosyalistler arasında, anti-militarist taktik üzerine tartışmadaki gibi böylesine yalpalamaların, böylesine görüş ayrılıklarının egemen olduğu başka bir sorun bulmak zordur.

Bu sorunun doğru çözümü için ilkesel önkoşullar uzun süredir bütünüyle kesindir ve görüş ayrılıklarına yolaçmaz. Modern militarizm kapitalizmin sonucudur. Kapitalist devletler tarafından dış çatışmalarında kullanılan savaş gücü olarak (Almanların ifadesiyle "dışa yönelik militarizm") ve egemen sınıfların elinde proletaryanın tüm ekonomik ve politik hareketlerinin bastırılması için hizmet gören silah olarak ("içe yönelik militarizm"), her iki biçimiyle kapitalizmin bir "fenomeni"dir. Bir dizi uluslararası kongre (1889 Paris, 1891 Brüksel, 1893 Zürih ve nihayet 1907 Stuttgart Kongresi)[147] kararlarında bu görüşü kesin olarak ifade ettiler. Militarizmle kapitalizm arasındaki bu bağıntı, gündeme ("Uluslararası Çatışmalar") uygun olarak Stuttgart Kongresi, militarizmin daha çok Almanların "dışa yönelik militarizm" dediği yanıyla ilgilenmesine rağmen, en kapsamlı biçimde Stuttgart kararında ortaya konur. Bu kararın ilgili bölümü şöyledir:

"Kapitalist devletler arasında savaşlar, genellikle, onların dünya pazarındaki rekabet mücadelesinin sonuçlarıdır, çünkü her devlet yalnızca kendi sürüm alanını garantilemeye değil, aynı zamanda yenilerini de fethetmeye çabalar, burada yabancı halkların ve ülkelerin boyunduruk altına alınması temel bir rol oynar. Bu savaşlar ayrıca, burjuva sınıf tahakkümünün ve işçi sınıfının ekonomik ve politik olarak boyunduruk altına alınmasının temel bir aracı olan militarizmin bitmez tükenmez silahlanma yarışından doğar.

Savaşlar, uygar halklarda egemen sınıfların yararına, proletarya kitlelerini kendi sınıf görevlerinden ve uluslararası sınıf dayanışması görevlerinden uzaklaştırmak için bir halkın diğerine karşı önyargılarının sistematik olarak beslenmesiyle teşvik edilir.

Yani savaşlar kapitalizmin özünde yatar; ancak kapitalist ekonomik düzen ortadan kaldırıldığında ya da askeri teknik gelişmenin gerektirdiği insan ve para fedakârlığının boyutu ve silahlanmanın yolaçtığı öfke halkları bu sistemi ortadan kaldırmaya ittiğinde bitecektir.

Bu nedenle, esas görevi öncelikle asker sağlamak ve esas olarak maddi fedakârlıklarda bulunmak olan işçi sınıfı, kendisinin, halkların dayanışmasını gerçekleştiren sosyalist temele dayalı bir ekonomik düzenin yaratılması hedefiyle çelişki içinde bulunan savaşların doğal karşıtıdır."

II

Militarizmle kapitalizm arasındaki ilkesel bağ sosyalistler için gayet kesindir ve bu sorunda görüş ayrılıkları yoktur. Fakat bu bağın tanınması, henüz somut olarak sosyalistlerin anti-militarist ***taktiğini*** belirlemez, militarizm belasına karşı nasıl mücadele edileceği ve savaşların nasıl engellenmesi gerektiği pratik sorununu karara bağlamaz. Ve tam da bu sorulara yanıtlarda sosyalistlerin görüşleri arasında önemli ayrılıklar görülüyor. Stuttgart Kongresi'nde bu görüş ayrılığını özel bir açıklıkla saptamak mümkün oldu.

Bir kutupta, Vollmar ayarında Alman Sosyal-Demokratları duruyor. Madem ki —diye argüman yürütüyor bunlar— militarizm kapita-

lizmin bir ürünüdür, madem ki savaşlar kapitalist gelişmenin kaçınılmaz bir arazıdır, o zaman hiçbir özel anti-militarist faaliyet gerekmez. Essen Parti Kongresi'nde Vollmar böyle dedi.[148] Bir savaş ilanı durumunda Sosyal-Demokratların nasıl davranması gerektiği sorununda, Alman Sosyal-Demokratlarının çoğunluğu, başta Bebel ve Vollmar olmak üzere, Sosyal-Demokratların anavatanlarını bir saldırıya karşı korumak zorunda oldukları, bir "savunma savaşı"na katılmakla yükümlü oldukları görüşünü ısrarla savundular. Bu tavır Vollmar'a Stuttgart'ta şu açıklamayı yaptırdı: "Fakat insanlığa duyduğum sevgi, beni bir an bile iyi bir Alman olmaktan alıkoyamaz" — ve sosyal-demokrat milletvekili Noske, Reichstag'da, Almanya'ya karşı bir savaş durumunda, "sosyal-demokratların burjuva partilerin gerisinde kalmayacakları ve tüfeği sırtlanacakları"nı ilan etti; bu bakış açısından, Noske'nin, "Almanya'nın olabildiğince silahlanmış olmasını istiyoruz" açıklamasını yapması için bir adım ileri gitmesi yeterliydi.

Diğer kutupta, sayıları pek az olan Hervé'nin grubu var. Proletaryanın anavatanı yoktur — diyor Hervéistler. Yani, bütün ve her türlü savaşlar kapitalistlerin yararına bir savaştır; dolayısıyla proletarya her savaşa karşı mücadele etmek zorundadır. Her savaş ilanına proletarya askere gitmeme ve ayaklanmayla yanıt vermelidir. Anti-militarist propaganda da ilk planda bunu hedeflemelidir. Bu yüzden Hervé Stuttgart'ta şu karar taslağını sundu:

> "... o (Kongre), ***nereden gelirse gelsin her savaş ilanını,*** askeri grevle ve ayaklanmayla yanıtlamaya çağırır."

Batı Avrupalı sosyalistlerin saflarında bu soruna ilişkin "uç" tavırlar böyledir. Batı Avrupa'da sosyalist proletaryanın faaliyetine hâlâ zararlı etkide bulunan o iki hastalık: bir yanda oportünist eğilimler, diğer yanda anarşist safsatacılık, bu uç tavırlarda "bir su damlacığındaki güneş gibi" yansıyor.

Önce yurtseverlik üzerine bazı notlar. "Komünist Manifesto"da gerçekten de "proletaryanın anavatanı yoktur" denir; Vollmar, Noske ve ortaklarının tutumunun, ***uluslararası*** sosyalizmin bu temel tezinin "yüzüne şamar indirdiği" de hakeza doğrudur. Fakat buradan, Her-

vé'nin ve Hervéistlerin, proletaryanın nasıl bir anavatanda yaşadığı: monarşist Almanya'da mı, yoksa cumhuriyetçi Fransa'da mı, yoksa despotik Türkiye'de mi yaşadığı farketmez iddiasının doğru olduğu sonucu çıkmaz. Anavatan, yani verili politik, kültürel ve sosyal çevre, proletaryanın sınıf mücadelesinde en güçlü faktördür, ve Vollmar, proletaryanın "anavatan"a karşı "hakiki Alman" bir ilişkisini saptarken haksızdır, keza proletaryanın kurtuluş mücadelesinin böylesine önemli bir faktörüne ilişkin tavrı affedilmez şekilde gayri-eleştirel olan Hervé de daha az haksız değildir. Mücadelesinin politik, sosyal ve kültürel koşulları proletarya için önemsiz olamaz, dolayısıyla ülkesinin kaderi de onun için önemsiz olamaz. Ancak bu kader onu yalnızca, kendi sınıf mücadelesiyle ilgili olduğu ***ölçüde*** ilgilendirir, Sosyal-Demokratların ağzına hiç yakışmayan bir burjuva "yurtseverliği"ne dayanarak değil.

Diğer sorun, militarizm ve savaş karşısında tavır, daha karmaşıktır. Daha ilk bakışta, Hervé'nin bu iki sorunu affedilmez biçimde aynı kefeye koyduğu, savaş ve kapitalizm arasındaki nedensel bağı unuttuğu açıktır. Hervé'nin taktiğinin kabulüyle proletarya kendisini verimsiz çalışmaya lanetler: bütün mücadele azmini (ayaklanmadan sözedilmektedir) tali bir olguya (savaşa) karşı mücadeleye yöneltir, nedenin (kapitalizmin) ise varlığını sürdürmesine izin verir.

Anarşist düşünme yöntemi burada tam olarak günyüzüne çıkıyor. Her action directe'in* mucizeler yaratan gücüne körü körüne inanç; bu "doğrudan etki"yi, onu en ufak bir tahlile tabi tutmaksızın genel sosyo-politik konjonktürden ayırmak, kısaca (Liebknecht'in dediği gibi) "sosyal olguların keyfi mekanik kavranışı" burada açıkça görülür.

Hervé'nin planı "çok basittir": savaşın ilan edildiği gün bütün sosyalist askerler kaçar, ihtiyatlar ise grev yapar ve evde kalırlar. Fakat

> "ihtiyatların grevi pasif bir direniş değildir: işçi sınıfı kısa sürede açık direnişe, aktif ordu ülkenin sınırlarında durduğu ölçüde başarı şansı artan ayaklanmaya geçecektir". (G. Hervé, "Leur Patrie"**)

---

* *Doğrudan eylem.* — ***Alm. Red.***

** *"Anavatanınız".* — ***Alm. Red.***

"Etkili, pratik ve doğrudan plan" budur ve Hervé başarısından emin, her savaş ilanını grev ve ayaklanmayla yanıtlamayı öneriyor.

Buradan açıkça anlaşılacağı gibi sorun, proletaryanın amaca uygun gördüğünde, bir savaş ilanını grev ve ayaklanmayla yanıtlayıp yanıtlayamayacağı değildir. Tartışma konusu, proletaryanın ***her*** savaşı ayaklanma ile yanıtlamakla yükümlü kılınıp kılınmaması gerektiğidir. Bu sorunun evetle yanıtlanması, proletaryanın elinden tayin edici mücadelenin zamanını seçme olanağını almak ve onun düşmanına vermek anlamına gelir. Kendi öz çıkarlarıyla uyum içinde —genel sosyalist bilinci yüksek bir dereceye ulaştığında, örgütlülüğü büyük, fırsat elverişli olduğunda vs.— savaş anını seçen proletarya değildir, hayır, burjuva hükümetler onu, koşullar onun bakış açısından bakıldığında elverişsiz olsa da, örneğin geniş halk tabakaları içinde yurtsever ve şovenist duyguları uyandırmaya özellikle elverişli olan, yani asi proletaryayı tecrit edecek olan bir savaş ilanıyla da ayaklanmaya kışkırtabilir. Ayrıca şu da gözden uzak tutulmamalıdır: monarşist Almanya'dan, cumhuriyetçi Fransa'ya ve demokratik İsviçre'ye dek, barış zamanlarında da anti-militarist faaliyeti acımasızca takibata uğratan burjuvazi, savaş yasalarının, savaş halinin, savaş mahkemelerinin vs. egemen olduğu savaş sırasında askeri grev girişimlerine nasıl bir öfkeyle saldıracaktır.

Hervé'nin düşüncesi hakkında şöyle diyen Kautsky haklıdır:

> "Savaşa karşı grev düşüncesi, 'iyi' güdülerin etkisi altında ortaya çıkmıştır, soyludur ve kahramanlık doludur, ama kahramanca bir budalalıktır."

Eğer proletarya yararlı ve uygun bulursa, savaş ilanını askeri grevle yanıtlayabilir. Sosyal devrimin diğer araçlarının yanı sıra askeri greve de başvurabilir. Fakat kendisini bu "taktik reçete"yle bağlamak proletaryanın çıkarına değildir.

Zaten Stuttgart Kongresi de bu tartışma konusunu bu yönde çözmüştür.

III

Fakat Hervéistlerin anlayışı "kahramanca budalalık"sa, Vollmar, Noske ve "sağ kanat"tan yandaşlarının bakış açısı, oportünist korkaklıktır. Madem ki militarizm kapitalizmin bir hortlağıdır ve madem ki onunla birlikte düşecektir —dediler Stuttgart'ta ve özellikle Essen'de— o zaman özel bir anti-militarist ajitasyona da gerek yoktur; asla yapılmamalıdır. Fakat işçi ve kadın sorununun radikal bir çözümü de kapitalizm altında olanaksız —diye karşılık verildi kendilerine Stuttgart'ta—, buna rağmen işçilerin korunması için, kadınların vatandaşlık haklarının genişletilmesi için vs. mücadele ediyoruz. Sermaye ile emek arasındaki mücadeleye silahlı güçlerin müdahale örnekleri gittikçe sıklaştığı ve militarizmin önemi proletaryanın yalnızca bugünkü mücadelesinde değil, gelecekteki —sosyal devrim anında— mücadelesinde de gittikçe daha açık günyüzüne çıktığı ölçüde, özel bir anti-militarist propaganda o kadar enerjik bir şekilde yürütülmelidir.

Yalnızca ilkesel mülahazalar değil, aynı zamanda önemli tarihsel deneyimler de özel bir anti-militarist propagandadan yanadır. Bu bakımdan Belçika diğer ülkelerden ileridedir. Belçika İşçi Partisi, anti-militarist düşüncelerin genel propagandası dışında, "Genç Muhafızlar" ("Jeunes Gardes") adı altında sosyalist gençlik grupları örgütledi.[149] Bir bölgenin grupları bir Bölge Birliğini, tüm Bölge Birlikleri, başında bir "Merkez Konsey"le Ülke Birliği'ni oluşturuyorlar. "Genç Muhafızlar"ın organları "La jeunesse c'est l'avenir", "De Caserne", "De Loteling"in* tirajı onbinlercedir. En güçlü Birlik, 10.000 üyeli 62 yerel gruptan oluşan Wallon Birliği'dir. Bütün "Genç Muhafızlar"ın bugün 121 yerel grubu vardır.

Yazılı ajitasyonun yanı sıra yoğun bir sözlü ajitasyon da yapılıyor: Ocak ve Eylül aylarında (asker toplama aylarında) Belçika'nın en büyük kentlerinde halk toplantıları ve yürüyüşler düzenleniyor; belediye binaları önünde, açık havada, sosyalist konuşmacılar acemi erlere militarizmin anlamını açıklıyorlar. "Genç Muhafızlar"ın "Merkez

* *"Gelecek Gençliğindir", "Kışla, "Acemi Er".* — ***Alm. Red.***

Konseyi"ne, kışlalarda karşılaşılan bütün haksızlıklar üzerine bilgi toplamakla yükümlü bir "Şikayet Komitesi" eklenmiştir. Bu bilgiler her gün "Ordudan" sütununda Parti Merkez Organı "Le Peuple"da yayınlanıyor. Anti-militarist propaganda kışla kapılarının önünde sona ermiyor — sosyalist askerler ordu içinde propaganda grupları oluşturuyorlar. Şu anda bu türden yaklaşık 15 grup ("Asker Birlikleri") var.

Belçika örneğine uygun olarak Fransa'da,* İsviçre'de, Avusturya'da ve diğer ülkelerde farklı yoğunlukta ve örgütlerde anti-militarist propaganda yürütülüyor.

Dolayısıyla, özel bir anti-militarist faaliyet yalnızca prensip olarak gerekli değil, aynı zamanda pratikte de yararlı ve verimlidir. Bu nedenle, Vollmar buna karşı çıktığı ve Almanya'da bu açıdan imkânsız olan polisiye koşullara, bu koşullar altında Parti'nin yok edilme tehlikesine dikkat çektiği ölçüde, sorun, sözkonusu ülkenin koşullarının somut bir tahlili sorununa dayandı. Bu ise olgulara ilişkin bir sorundur, prensip sorunu değil. Ancak burada da, Jaurès'nin, gençliğinde Sosyalistler Yasası'nın ağır sınavını, Bismarck'ın demir yumruğunu atlatmış olan Alman sosyal-demokrasisinin, şimdi, o zamanla kıyaslanamayacak kadar büyük ve güçlüyken, bugünün iktidarının zulmünden korkmaması gerektiği ifadesi doğrudur. Vollmar ise, iddiasını özel anti-militarist bir propagandanın ilkesel yararsızlığı gerekçeleriyle desteklemeye çabalarken yüz kez haksızdır.

Vollmar ve yandaşlarının, sosyal-demokratların bir savunma savaşına katılmakla yükümlü olduğu anlayışı da aynı şekilde oportünisttir. Kautsky'nin parlak eleştirisi bu gerekçeleri yerle bir etti. Kautsky, bazen, özellikle yurtsever sarhoşluk anlarında, sözkonusu savaşın bir saldırı mı yoksa savunma hedefi mi güttüğünü saptamanın olanaksız olduğuna dikkat çekti (Kautsky'nin verdiği örnek: Rus-Japon savaşının başında Japonya saldırılan mıydı, yoksa saldıran mıydı?). Eğer

* *Fransızların ilginç bir özelliği, "Sau du Soldat" denen şeyin örgütlenmesidir: her işçi, haftalığından Birlik Sekreteri'ne bir Sau verir ve böylece toplanan paralar, "asker üniforması içinde bile, sömürülen sınıfa mensup oldukları ve bunu hiçbir koşul altında unutmamaları gerektiği" yönünde uyarmak için askerlere ulaştırılır.*

sosyal-demokratlar savaşa karşı tavırlarını bu özelliğe bağımlı kılmaya kalkarlarsa, diplomatik pazarlıkların ağma takılıp kalırlar. Sosyal-Demokratlar, saldırı savaşlarını teşvik ettikleri bir duruma bile düşebilirler: 1848 yılında (bunu anımsamak Hervéistlere de zarar vermez) Marx ve Engels, Almanya'nın Rusya'ya karşı bir savaşını gerekli gördüler. Daha sonra İngiliz kamuoyunu, Rusya'ya karşı bir savaş yönünde etkilemeye çalıştılar.[150] Kautsky başka şeylerin yanı sıra şu hipotetik örneği veriyor:

> "Varsayalım ki devrimci hareket Rusya'da zafer kazanıyor ve bu zaferin etkisi Fransa'da iktidarın proletarya tarafından devralınmasına yol açıyor; öte yandan varsayalım ki, yeni Rusya'ya karşı Avrupa monarklarının bir koalisyonu oluşuyor. Eğer Fransız cumhuriyeti o zaman Rusya'nın yardımına gelirse, uluslararası sosyal-demokrasi protesto mu edecektir?" (K. Kautsky: "Yurtseverlik ve Savaş Üzerine Görüşümüz").

Bu sorunda ("yurtseverlik "anlayışında da olduğu gibi), sosyal-demokrasinin uluslararası ilişkilerin şu ya da bu olgusuna ilişkin tavrı sorunu değerlendirilip karara bağlanırken, olanaklı biricik bakış açısının, savaşın saldırı ya da savunma karakteri değil, aksine proletaryanın sınıf mücadelesinin çıkarları ya da daha doğrusu, proletaryanın uluslararası hareketinin çıkarları olduğu açıktır.

Bu sorunlarda oportünizmin hangi uçlara kadar gidebildiğini Jaurès'nin yakın zamandaki bir çıkışı gösteriyor. Uluslararası ilişkiler hakkında görüş bildirdiği burjuva-liberal bir Alman gazetesinde, Fransa ve İngiltere'nin Rusya'yla ittifakını, barış düşmanı niyetler suçlamasına karşı savunuyor ve bunu "barışın garantisi" olarak değerlendiriyor; "İngiltere ve Rusya'nın, bu uzun yılların düşmanlarının ittifakını görmüş olmamız" gerçeğini selamlıyor.[151]

Bu anlayışın parlak bir değerlendirmesini Rosa Luxemburg, Jaurès'yi hararetle terslediği "Neue Zeit"ın son sayısındaki "Açık Mektup"ta veriyor.

R. Luxemburg her şeyden önce, "İngiltere" ve "Rusya"mn bir ittifakından sözetmenin, "burjuva politikacıların lonca dilini kullanmak"olduğunu saptıyor, çünkü dış politikada kapitalist devletlerin çı-

karlarıyla proletaryanın çıkarları birbirine zıttır ve bu yüzden dış politika alanında çıkar ahenginden söz edilemez. Madem ki militarizm kapitalizmin bir hortlağıdır, o zaman savaşlar da hükümet edenlerin ve diplomatların entrikalarıyla ortadan kaldırılamaz, ve sosyalistlerin görevi bu konuda hayal yaymak değil, bilakis tam tersine, diplomatik "barışçıl adımlar"ın ikiyüzlülüğünü daima açığa çıkarmaktır.

Ancak mektubun odak noktasını, Jaurès tarafından o kadar övülen İngiltere ve Fransa'nın Rusya'yla ittifakının değerlendirilmesi oluşturuyor. Avrupa burjuvazisi Çarlığa, devrimin saldırısını savuşturma olanağı vermiştir.

> "Otokrasi şimdi devrim üzerindeki geçici zaferi kesin bir zafer kılmaya, kendisini sağlamlaştırmaya çalışıyor ve bunun için her şeyden önce, sarsılmış her despotizmin eski sınanmış çaresini: dış politikada başarıyı deniyor."

Şimdi Rusya'nın bütün ittifakları

> "Batı Avrupa burjuvazisinin Rus karşı-devrimiyle, Rus ve Polonyalı özgürlük savaşçılarının boğazlayıcıları ve cellatlarıyla Kutsal İttifakının sağlamlaştırılması" anlamına gelir. "Bunlar, yalnızca Rusya içinde değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde de en kanlı gericiliğin sağlamlaştırılması ve desteklenmesi demektir." "Tüm *bunlar* göz önüne alındığında, bütün ülkelerin sosyalistlerinin ve proleterlerinin en temel görevinin, karşı-devrimci Rusya'yla ittifaklara karşı vargücüyle çalışmak olduğu açıktır."

> "Rus devriminin ve İran ayaklanmasının kanlı celladı olan hükümeti, Avrupa politikasının etkili faktörü, Rus darağacını uluslararası barışın dayanağı haline getirmek için 'tutkulu bir çabayla' çalışmanız —diye Jaurès'ye yöneliyor R. Luxemburg— nasıl açıklanabilir? Siz ki, zamanında Rusya'ya kredi verilmesine karşı Fransız parlamentosunda en parlak konuşmaları yaptınız,[152] siz ki daha birkaç hafta önce, Rusya Polonyasında sahra mahkemelerinin kanlı faaliyetine karşı kamuoyuna sarsıcı çağrıyı "Humanitè"nizde yayınladınız.[153] Franko-Rus ve Anglo-Rus ittifakına dayanan barış planlarınız, Fransız sosyalist meclis fraksiyonunun ve Sosyalist Parti Ulusal Konseyi İdari Komisyonu'nun, Fallière'in Rusya'ya gezisine[154] karşı en son protestosuyla, altında sizin de imzanız bulunan ve Rus devriminin çıkarlarını

dokunaklı sözlerle savunan protestoyla nasıl bağdaştırılabilir? Fransız Cumhuriyetinin Başkanı, uluslararası durum üzerine yorumunuzu kendisine dayanak yapamaz mı ve protestonuza karşı şu açıklamayı yaptığında mantık ondan yana olmayacak mıdır: Amacı isteyen aracı da istemek zorundadır, Çarlık Rusyası'yla ittifakı, uluslararası barışın garantisi olarak değerlendiren biri, bu ittifakı sağlamlaştıran ve dostluğu pekiştiren her şeyi de kabul etmek zorundadır.

Bir zamanlar Almanya'da, Rusya'da, İngiltere'de 'barış yararına', Restorasyon hükümetiyle ya da Cavaignac hükümetiyle ya da Thiers ve Jules Favre hükümetiyle[155] ittifakı onaylayan ve manevi otoriteleriyle himaye eden sosyalistler ve devrimciler olsaydı, buna ne derdiniz?"

Bu mektubu izaha ne hacet? Rus Sosyal-Demokratları yoldaş R. Luxemburg'un bu protestosuyla Rus devrimini savunmasını, uluslararası proletarya önünde ancak selamlayabilirler.

Ağustos (Temmuz) 1908

ALMAN İŞÇİ HAREKETİNDEN NELERİ TAKLİT ETMEMEK GEREKİR[156]

Alman sendikalarının en önemli ve en sorumlu temsilcilerinden biri, K. Legien, kısa süre önce, Amerika gezisi üzerine raporunu, "Amerika İşçi Hareketinden" başlıklı oldukça kapsamlı bir kitap halinde yayınladı.

Yalnızca Alman değil, uluslararası sendika hareketinin de en önemli temsilcilerinden biri olarak K. Legien, gezisini özel, deyim yerinde ise resmi bir öneme büründürdü. Bu gezi hakkında gerek Amerika Sosyalist Partisi ile gerekse de ünlü (kötü ünlü) Gompers'in yönettiği sendika birliği American Federation of Labor'la yıllarca görüşmeler yaptı. Karl Liebknecht'in de Amerika'ya gideceği ortaya çıkınca, Legien,

> "Almanya'dan iki konuşmacı Birleşik Devletler'de aynı anda faaliyet göstermesin" diye onunla aynı zamanda gitmek istemedi, "üstelik Parti'nin taktiği ve işçi hareketinin tek tek kollarının değeri ve önemi üzerine görüşleri de tam uyuşmazken."

K. Legien, Amerika'daki sendikal hareket hakkında bol bol materyal topladı, ancak bunları kitabında işlemeyi bilemedi. Kitap ağırlıkla, içeriği itibariyle tefrika niteliğinde olan, ama sıkıcı anlatımıyla tefrikalardan kötü olan kısa gezi anlatımları biçiminde pılıpırtıyla doludur. Legien'i özellikle ilgilendiren Amerikan sendikalarının tüzükleri bile, incelenmiş ve üzerinde çalışılmış değildir, sadece —gayri-sistematik ve tam olmayan bir tarzda— çevrilmişlerdir.

Legien'in gezisinden bir öykü çok öğreticidir ve uluslararası, özellikle de Alman işçi hareketinin ***iki eğilimini*** bize özellikle açık gösterir.

Legien, Birleşik Devletler Temsilciler Meclisi'ni, "Kongre"yi ziyaret etti. Cumhuriyetin demokratik kurumları, Prusya polis devletinde yetişmiş insanın üzerinde hoş bir etki bıraktı, ve o, anlaşılır bir memnuniyetle, Amerika'da devletin her milletvekiline, yalnızca her türlü konforla donatılmış birer oda sunmakla kalmadığını, kapsamlı milletvekili faaliyetinin görülmesi için maaşlı bir sekreter de verdiğini saptıyor. Milletvekilleriyle Kongre Başkanı arasındaki sade ve teklifsiz davranış biçimleri, Legien'in diğer Avrupa parlamentolarında ve özellikle Almanya'da gördüklerinden göze batıcı biçimde farklıydı. Avrupa'da bir Sosyal-Demokrat, bir burjuva parlamentosunun resmi oturumunda bir selamlama konuşması yapmayı aklına bile getiremezdi! Amerika'da ise bu çok kolay oluyor ve bir Sosyal-Demokratın adı kimseyi korkutmuyordu ... ***bu Sosyal-Demokratın kendisi*** dışında.

İşte, dayanıklı olmayan sosyalistleri "yumuşaklıkla öldürme"nin Amerikan burjuva tarzı ve "yumuşak", sevimli ve demokratik burjuvazi karşısında hatırşinaslıktan dolayı sosyalizmden vazgeçmenin Alman oportünist tarzı kendisini burada gösteriyor.

Legien'in selamlama konuşması İngilizceye çevrildi (demokrasi, parlamentoda "yabancı" bir dilde konuşma yapılmasından en ufak bir korkuya kapılmadı), 200'den fazla milletvekili, cumhuriyetin "konuğu" olarak Legien'in elini sırayla sıktılar; Kongre Başkanı ona özellikle teşekkür etti.

> "Konuşma için seçtiğim biçim ve içerik —diye yazıyor Legien — Birleşik Devletler ve Almanya sosyalist basınının da onayını aldı. Ancak Almanya'da bazı redaktörler, konuşmanın, bir burjuva dinleyici kitlesi önünde sosyal-demokrat bir konuşma yapmanın bir sosyal-demokrat için mümkün olmadığını bir kez daha kanıtladığını belirtmeden edemediler. Pekâlâ, bu redaktörler benim yerimde olsalardı mutlaka kapitalizme karşı ve kitle grevinden yana bir konuşma yaparlardı, benim için önemli olan ise bu parlamento önünde, Almanya'nın sosyal-demokrat ve sendikal örgütlü işçilerinin, uluslararasında barışı ve barış yoluyla kültürün ulaşılabilir en üst noktaya kadar geliştirilmesini istediğini vurgulamaktı."

Zavallı redaktörler — Legien'imiz "devlet adamına yaraşır" konuşmasıyla onları nasıl ezdi! Almanya işçi hareketinde genelde sendi-

ka liderlerinin ve özelde Legien'in oportünizmi, birçok sınıf bilinçli işçi tarafından çoktan doğru değerlendirilen, çok bilinir bir olgudur. Fakat *Avrupa* sosyalizmi "örneği"nden çok sık sözedilen, bu arada "örneğin" tam da en kötü, tam da negatif çizgilerinin seçildiği Rusya'da, Legien'in konuşmasıyla daha ayrıntılı ilgilenmek iyi olacaktır.

İki milyonluk Alman sendikalılar ordusunun, hem de Sosyal-Demokrat Sendika Birliği'nin lideri, Alman Reichstag'ının Sosyal-Demokrat fraksiyonunun üyesi, kapitalist Amerika'nın temsilcilerinin en üst mercii önünde katıksız bir liberal-burjuva konuşma yapıyor. Hiçbir liberalin, hatta hiçbir Oktobristin, "barış" ve "kültür" hakkında sözcükleri imzalamayı reddetmeyeceği açıktır.

Ve Almanya'nın sosyalistleri, bunun sosyal-demokrat bir konuşma olmadığını belirttiklerinde, sermayenin ücretli kölelerinin "lideri", sosyalistlere olağanüstü bir küçümseme bahşediyor. "Redaktörler" — "faal politikacı" ve işçi meteliklerinin toplayıcısıyla karşılaştırıldığında onlar da kim oluyor! Küçük-burjuva narsistimiz redaktörlere karşı, tıpkı belli bir ülkede polisiye Pompadur'un üçüncü unsura yönelik küçümsemesine sahip.[157]

Onlar, "bu redaktörler", herhalde "kapitalizme karşı" bir konuşma yaparlardı!

Bu güya sosyalistin neyle alay ettiğini düşünün: bir sosyalistin aklına kapitalizme *karşı* konuşmanın gerekli olduğu düşüncesinin gelebileceğiyle. Alman oportünizminin "devlet adamları"na böyle bir düşünce sonsuz uzaktır: "kapitalizm" *sakın gücendirilmesin* tarzında konuşuyorlar. Ve sosyalizmden bu uşakça vazgeçişleriyle kendilerini lekelerken, bir de rezillikleriyle gururlanıyorlar.

Legien sıradan biri değildir. O, sendikalar ordusunun, ya da daha doğrusu bu ordunun subaylar heyetinin temsilcisidir. Konuşması asla bir rastlantı, asla bir dil sürçmesi değil, tekil bir muziplik değil, Amerika'nın polisiye farfaralıktan uzak sevecen kapitalistleri önünde çekingenleşen taşralı bir Alman "büro şefi"nin hatası asla değildir. *Sadece* böyle olsaydı, Legien'in konuşmasının üstünde durmaya değmezdi.

Ama bunun böyle olmadığını herkes biliyor.

Stuttgart'taki Uluslararası Kongre'de, Alman delegasyonunun yarısı böyle "güya sosyalist" çıktı ve sömürge sorununa ilişkin koyu oportünist karardan yana oy verdi.

Alman dergisi "Aylık Sosyalist(??) Dergi"yi elinize alın, içinde sürekli Legien'in ve ona benzer diğer fonksiyonerlerin makalelerini, tepeden tırnağa oportünist olan, sosyalizmle hiçbir ortak yanı bulunmayan ve fakat işçi hareketinin ***bütün*** önemli sorunlarını ele alan makaleler bulursunuz.

Ve "resmi" Alman partisinin "resmi" açıklaması, "'Aylık Sosyalist Dergi'yi kimsenin okumadığı", bunların "hiçbir etkiye sahip olmadığı" vs. yolundaysa da, bu ***doğru değildir.*** Stuttgart "olayı" bunun doğru olmadığını kanıtlamıştır. "Aylık Sosyalist Dergi"de yazan en saygın ve en sorumlu fonksiyonerler, parlamenterler ve sendika liderleri, görüşlerini sürekli ve aralıksız olarak kitlelere taşıyorlar.

Alman partisinin "resmi iyimserliği", kendi kampında, Legien'den (burjuva bakış açısından) küçümseyici ve (sosyalist bakış açısından) onurlu "bu redaktörler" lakabını kazanmış olan kişiler tarafından çoktan anlaşıldı. Ve Rusya'da liberallerle Tasfiyeciler tarafından (aralarında tabii ki Troçki de var), bu hoş özelliği ***bizim toprağımıza ekme*** girişiminde ne kadar sık bulunulursa, buna o kadar şiddetli direniş gösterilmelidir...

Alman sosyal-demokrasisinin büyük kazanımları vardır. Marx'ın Höchberg, Dühring ve ortaklarına karşı mücadelesi sayesinde, bizim "Narodniklerimiz"in yan çizmeye ya da oportünistçe düzeltmeye boşuna çabaladıkları, titizlikle hazırlanmış bir teoriye sahiptir. Bir kitle örgütü, gazeteleri, sendikaları, politik dernekleri vardır, şimdi bizde de Marksist "Pravda" akımının gerek Duma seçimlerinde gerekse günlük basında, gerek işçi sigorta kuruluna seçimlerde gerekse sendikalarda genel zaferi biçiminde o kadar açıkça görünür oluşmaya başlamış olan, kitleleri kavrayan o örgütlülüğe sahiptir. İşçiler tarafından "azledilmiş" Tasfiyecilerimizin, Rus koşullarına uyumu sağlanmış ve kitleleri kucaklayan bu örgütlülük sorununa yan çizmek için bu şiddetli ça-

baları, tıpkı Narodniklerin çabaları gibi boşunadır ve tıpkı onlar gibi yalnızca işçi hareketinden entelektüellerin ***kopması*** anlamına gelir.

Fakat Alman sosyal-demokrasisinin kazanımları, Legien'in konuşması türünden rezilce konuşmaların ve (basında) "Aylık Sosyalist Dergi" çalışanlarının "konuşmaları" sayesindeki kazanımlar değil, onlara ***rağmen*** kazanımlardır. Alman partisinin, kendisini bu tür olgularla gösteren reddedilmez ***hastalığını*** örtbas edip "resmi-iyimser" laflarla gizlememeli, bilakis daha eski bir hareketin deneyimlerinden öğrenmemiz için; neleri taklit etmemek gerektiğini öğrenmek için bunları Rus işçilerine göstermeliyiz.

Nisan 1914

EK

NOTLAR

[1] 10 Şubat (28 Ocak) 1909 tarihli Parti merkez organı "Sosyal-Demokrat"m 2. sayısında basılan "Doğru Yolda" makalesi, Lenin tarafından, Ocak 1909 (Aralık 1908) RSDİP Paris Ulusal Konferansı'ndan hemen sonra yazıldı. Bu Konferans'ın Parti için önemi büyüktü, çünkü Parti burada ilk kez, karşı-devrimin zaferinin yarattığı politik duruma ilişkin, hükümetin ve egemen sınıfların (ve partilerin) politikasına ilişkin, Parti çalışmasının günlük görevlerine ve özellikle Parti'nin Duma'daki çalışmasına ilişkin bakış açısını saptadı. Konferans delegelerinden 6'sı Bolşevikti (aralarında 2 Otzovist vardı), dördü Menşevikti, üçü Bund'dandı ve beşi Polonya sosyal-demokrasisinin temsilcisiydi. Polonyalı yoldaşların desteği sayesinde Bolşevikler bütün önemli sorunlarda çoğunluğu kazandılar ve bütün sorunlarda Konferans tarafından esas olarak Bolşeviklerin sunduğu kararlar kabul edildi (bkz. Bütün Eserler, Cilt XIV. "Belgeler, Materyaller" ekinde). En önemli karar, "Mevcut Durum ve Parti'nin Görevleri Üzerine", Lenin tarafından yazılmıştı, elinizdeki ciltte basılmış olan (bu makalenin arkasında) Lenin'in taslağı Konferans tarafından, tali nitelikte çok az düzeltmelerle kabul edildi. Bu karara, 1905-1907 Devrimi üzerinde zafer kazandıktan sonra otokrasinin "bir burjuva monarşisine dönüşme tarzında geliştiği", bu yönde yeni adımlar attığı, ama bunu feodal toprak sahiplerine "iktidarları ve gelirleri kalacak" tarzda yaptığı tezi temel teşkil ediyordu. 1905-1907 Devrimi'nden sonra otokrasinin sınıf karakterinin bu değerlendirmesine Lenin, sonra bütün 1908-1914 dönemi sırasında, proleter partinin taktiğinin belirlenmesi için mutlak bir önem biçti. Bu değerlendirmenin kabul edilmemesi Lenin için, ya Menşevik Tasfiyeciliğe ya da Otzovistlerin konumuna düşmek anlamına geliyordu. Bu yüzden Lenin, gericilik döneminde bu iki cepheye karşı mücadelesinde her zaman tam da otokrasinin karakterinin bu değerlendirmesinden hareket ediyor ve saldırılarını otokrasinin gerek Menşevik Tasfiyeciler tarafından gerekse de Otzovistler tarafından değerlendirilişine karşı yöneltiyordu. Konferans, otokrasinin Leninist karakterizasyonunu tüm sonuçlarıyla kabul ederek, gerek Otzovistlere gerekse de Tasfiyecilere bir darbe indirmiş oldu. Konferans, sosyal-

demokrat Duma fraksiyonu ve örgüt sorunu üzerine kararlarıyla da iki tarafa aynı biçimde darbeler indirdi.

Lenin'in ve Bolşeviklerin, Aralık 1908 Konferansı'nda ve sonrasında "iki cepheye karşı" mücadelesinde "işçi hareketi içindeki düşmanlara karşı" o sürekli mücadelenin tarihsel bir kesitini görmemiz gerekir, Lenin'in dediği gibi, Bolşevizm sağdan küçük-burjuva oportünizmine karşı bu mücadele içinde büyümüş, sağlamlaşmış ve çelikleşmiştir. Proletaryanın illegal devrimci partisine karşı, liberal reformların bir legal "işçi" partisi için mücadelesiyle Menşevik Tasfiyecilik, 1905-1907 Devrimi'nde Menşevizmin oportünist çizgisinin, gericilik ve yeni yükseliş döneminin yeni koşulları altında doğrudan devamı ve geliştirilmesinden başka bir şey değildi.

Gericilik dönemi, Stolipin gericiliğinin 3 Haziran 1907 darbesine (2. Duma'nın dağıtılması) atfen ***"3 Haziran Rejimi"*** (Haziran Rejimi) olarak nitelenir. Stolipin 14 [1] Haziran 1907'de 2. Duma'dan, sosyal-demokrat fraksiyonun 55 üyesinin uzaklaştırılmasını ve 16 üyesinin tutuklanmasını talep etti. Hükümet Duma'nın kararını beklemeksizin Duma'yı dağıttı, sosyal-demokrat fraksiyonun Petersburg'da bulunan tüm üyelerini tutukladı ve eskisinden önemli ölçüde daha gerici olan yeni bir seçim yasası çıkardı. Bunun sonucunda, yeni seçim yasasına dayanarak seçilmiş, Kasım 1907'de toplanan 3. Duma'nın çoğunluğu koyu gericilerden ve Oktobristlerden oluşuyordu (bkz. Not 3). Duma'nın dağıtılmasının arifesinde tutuklanan sosyal-demokrat fraksiyonun üyeleri, bir muhbir raporuna dayanarak gizli bir askeri örgüt kurma ve ayaklanma hazırlığı iddiasıyla mahkemeye çıkarıldılar. İçlerinden sekizi beşer yıl hapis, onu dörder yıl kürek cezasına ve onu Sibirya'da sürgüne ve iskâna mahkûm edildiler.

1905-1907 yıllarında Menşeviklerin genel politik çizgisi liberal burjuvaziyle işbirliği ve devrimci işçi hareketini ona tabi kılmak iken, bu çizgi Tasfiyecilik görünümü altında, bu hareketi, liberal burjuvazinin Çarlıkla gerçekleştirmiş olduğu anlaşmanın ve 1905-1907 Devrimi'nin yenilgisinden sonra kurulmuş olan rejimde liberal-refomist küçük yamaların çıkarlarına tabi kılma karakterini kazandı. Otzovizm, sınıfsal güç dengelerindeki ve mücadele koşullarındaki değişiklikleri kavrayacak ve taktikte buna göre değişiklik yapacak durumda olmayan "çıldırmış küçükburjuvazinin" devrimciliğinden başka bir şey değildi. Mücadele koşullarını değerlendirmek yerine, kulağa hoş gelen devrimci safsataları koyan

bu küçük-burjuva devrimciliği, Otzovizm için karakteristiktir. 1905-1907 Devrimi'nin yenilgisi, otokrasinin burjuva monarşisi yönünde attığı yeni adımlar, feodal otokrasinin, liberal burjuvazi de dahil burjuvaziyle uzlaşmasında, ittifakında ifadesini bulan sınıfsal ilişkilerin değişikliğe uğraması — bütün bunlar yenilgiye uğramış devrimci ordunun geri çekilmesini gerekli kılmıştı. Bolşevikler bu geri çekilişi, yeni bir devrimci saldırı olasılığını açık tutacak ve böyle bir saldırıyı hazırlayabilecek biçimde gerçekleştirdiler. Buna karşılık Menşevikler liberal reformizm batağına geri çekildiler. Otzovistler böyle bir geri çekilme içine girmediler, ama Bolşeviklerle birlikte de geri çekilmediler. Ne değişen mücadele koşullarını ne de bu değişimin anlamını kavramadıkları, yeni bir devrimci saldırının hazırlanması amacıyla geri çekilmeyi reddettikleri ve bu amaçla legal kuruluş ve örgütlerden yararlanmayı kabul etmedikleri için, gerçekte tıpkı Menşevikler gibi, yeni bir saldırının hazırlanmasını engellemişler ve böylece aynı şekilde Tasfiyeci olduklarını göstermişlerdir; ne var ki bunlar "sol"dan gelen "tersyüz edilmiş" Tasfiyecilerdi. Bu "sol" Otzovist tehlike, bizzat Bolşevik saflarda bile ortaya çıktığı için daha büyük bir mücadele gerektiriyordu ve Bolşevikler ancak bunları ortadan kaldırarak sağ tehlikeye, Menşevik Tasfiyeciliğe karşı mücadele için fırsat bulabilmişti. Gericilik döneminde Otzovizme karşı mücadelenin bütün önemini Lenin (1920 yılında yayınlanan "Radikalizm, Komünizmin Çocukluk Hastalığı" adlı broşürde, Bölüm III, bu baskının VIII. cildi) şu sözlerle vurgulamıştır: "Yenilgiye uğramış bütün muhalif ve devrimci partiler arasında Bolşevikler, büyük bir düzenle, 'orduları' için en az kayıbı vererek, çekirdeğini büyük ölçüde koruyarak, en az bölünmeyle (derinliği ve iflah olmazlığı itibariyle), en az moral bozukluğuyla, çalışmaya mümkün olduğunca kapsamlı, doğru ve enerjik biçimde yeniden başlama yeteneğiyle geri çekilmişlerdir. Ve Bolşevikler bunu sadece, geri çekilme, geri çekilmeyi gerçekleştirebilme, en gerici parlamentolarda, en gerici sendikalar, kooperatifler, sigortalar ve diğer örgütler içinde legal çalışmayı öğrenme zorunluluğunu kavramak istemeyenlerin devrimci safsatalarını amansızca teşhir edip saflarından kovaladıkları için başarabildiler."

Bazı kavramların açıklanması: ***Otzovistler:*** Rusça "otozvaty" sözcüğünden, geri çağırma anlamına geliyor. Bu eğilimin yandaşları Duma'daki sosyal-demokrat temsilcilerin geri çağrılmasını talep ediyorlardı; ***Ültimatistler:*** sosyal-demokrat temsilcilerinin geri çağrılmasıyla ilgili olarak bir ültümatom verilmesini talep edenler; ***Tasfiyeciler:*** Birleşik dev-

rimci sosyal-demokrat Parti'nin ve illegal örgütünün feshedilmesini, dağıtılmasını (tasfiyesini) isteyenler. Bkz. Not 13.

[2] ***"Trudovikler"*** diye Duma'da köylülüğün çıkarlarını savunan ve çeşitli Narodnik partilerin yandaşlarıyla partisiz köylülerden oluşan ***"Emek Grubu"*** (Rusça, "Trudovaya Gruppa") üyelerine deniyordu. Trudovikler grubu şu talepleri öne sürüyordu: Tarım sorununun çözümü; kır ve kent özyönetiminin demokratikleştirilmesi; genel, eşit ve gizli oy hakkı; sorumlu bakanlık, sekiz saatlik işgünü; devlete ait işçi sigortası; çocuk ve kadın emeğinin korunması vs. "Emek Grubu"nun bileşimi, onun Sosyal-Demokratlarla Kadetler arasında sürekli yalpalamasına yolaçtı. (s. 15)

[3] ***"Kadetler", Anayasal Demokratik Parti*** (KD) adının kısaltılmışıdır. Bu parti, Rusya'da liberal burjuvazinin ilk legal politik partisiydi ve birinci Rus devrimi döneminde zaten mevcut olan iki liberal birlikten ortaya çıktı. 1905–1907 devrimi döneminde Lenin, "Kadetlerin Zaferi ve İşçi Partisi'nin Görevleri" broşüründe (Bütün Eserler, Cilt IX) Kadet Partisi'nin bir karakteristiğini veriyor. Lenin Kadetlerin anayasal-monarşist bir Parti olduğunu sık sık vurguladı. Ocak 1906'da 2. Kongrelerinde, anayasal parlamentarist bir monarşi taleplerini de programlarına aldılar. Tarım programlarında "adil bir değerlendirme temelinde toprağın kamulaştırılması"nı talep ettiler. 1906 yılında "Halkın Özgürlüğü Partisi" adını aldılar.

Oktobristler diye, Birinci Duma'nın toplanması üzerine Ekim 1905'te Çarlık Manifestosu'nun yayınlanmasından sonra oluşan "17 Ekim Birliği" yandaşlarına deniyordu. Parti, burjuvalaşmış çiftlik sahiplerinin ve endustriyel büyük burjuvazinin belirli bir bölümünün çıkarlarını temsil ediyordu. Parti programı anayasal bir monarşi, çiftlik sahipleri ve kır burjuvazisi yararına son derece ılımlı liberal bir tarım reformu talep ediyordu. 1917 Ekim Devrimi elbette ki Oktobristleri, Kadetlerle, Menşeviklerle ve Sosyal-Devrimcilerle birlikte karşı-devrim kampında birleştirdi. (s. 15)

[4] Lenin burada, Konferans'ta Menşevikler tarafından önerilen değişikliği kastediyor. Kararda feodal otokrasinin ***burjuva*** monarşisine dönüşümü yolunda bir adım daha attığının söylendiği yerde, "burjuva" sözcüğünün yerine ***"plütokratik"*** sözcüğünün konmasını önerdiler. Plütokrasi söz-

cüğü genel olarak varlıklıların egemenliği demektir; bu varlıklıların kimler olduğunu tam olarak göstermez, çiftlik sahipleri mi yoksa kapitalist ***burjuvazi*** mi? Konferans bu değişikliği tabii ki reddetti, çünkü otokrasi çoktan plütokratikti (varlıklıların bir egemenliği) ve dolayısıyla daha bu hale gelmesi gerekmiyordu; oysa verili tarihsel dönemde otokrasinin tam bir sınıfsal karakteristiğini vermek ve tarifini "plütokratik" sözcüğüyle bozmamak gerekliydi. (s. 15)

[5] Almanya'da Bismarck tarafından sosyalistlere karşı çıkarılan, 1878'den 1890'a kadar Bismarck yönetimi altında yürürlükte kalan olağanüstü hal yasası, "Sosyalistler Yasası" sırasında, Sosyal-Demokratların tüm toplantıları, dernekleri, gazeteleri yasaklandı ve resmi makamlara "küçük sıkıyönetim"in ilanı ve kişilerin sınırdışı edilmesi hakkı verildi. O zaman Sosyal-Demokrat Parti illegaliteye geçti, illegal çalışmayla legal çalışmayı birleştirmeye gayret etti. Yurtdışında (İsviçre'de) Parti Merkez Organı "Sosyal-Demokrat" yayınlandı ve illegal olarak Almanya'ya gönderildi. Merkez organın ve başka illegal yazıların bu illegal dağıtımı için özel bir gizli örgüt, "Kızıl Posta" kuruldu. Parti yurtdışında kongreler yaptı ve Almanya'da da illegal yerel ve bölge konferansları düzenledi. Parti aynı zamanda vargücüyle, legal çalışma için üsleri ayakta tutmaya ve sağlamlaştırmaya çabalıyordu. Sosyal-demokrat Reichstag fraksiyonunun vakıa Engels tarafından eleştirilen birçok oportünist hatalar yaptığı Reichstag, Parti üyelerinin Parti anlayışı doğrultusunda çalışabilecekleri işçi dernekleri (kültür dernekleri, spor dernekleri vs.), Parti'nin kitleleri sürekli çalışma içinde burjuvaziye karşı mücadele için eğitme olanağına sahip olduğu sendikalar vs. bu tür üsler olmak zorundaydı. Legal ve illegal çalışmanın birleştirilmesi Parti'ye, çok sayıda oportünist hataya rağmen, hükümet tarafından bütün izlenmelere karşın kitleler içinde etkinliğini güçlendirme ve sonuçta ve nihayet hükümeti ya da burjuva partileri bu olağanüstü hal yasasını kaldırmaya zorlama olanağı verdi. (s. 17)

[6] ***"Kara Yüzler"*** diye, "Rus Halk Birliği"nin ve başka gerici örgütlerin üyelerine deniyordu. Esas görevleri olarak devrime karşı mücadeleyi gören bu örgütler, Yahudi katliamlarını (pogromlar) ve devrimcilerle liberallere karşı bireysel terörü bu mücadelenin temel yöntemi haline getirdiler. Faaliyetleri otokrasinin hükümet mekanizmasında destek buldu. "Kara Yüzler" küçük-burjuva unsurlardan oluşturuluyordu. Çok doğru olmayan ve eksik bir tabloya göre, 31 [18] Ekim'den 6 Kasım [24 Ekim]

1905'e kadar 101 kentte pogromlar düzenlenmiş ve bu arada yaklaşık 4000 insan öldürülmüş ve 10.000'den fazlası yaralanmıştır. (s. 21)

[7] 1905–1907 devriminden sonra Çarlık otokrasisinin politikasının neden "burjuva-Bonapartist" olarak, yani Fransa'da 1789–1793 devriminden sonra I. Napoleon'un ve 1848–1849 devriminden sonra III. Napoleon'unkine benzer bir politika olarak nitelenebileceği sorusunu Lenin, 1908 yılında Aralık Parti Konferansı'ndan önce "Mevcut Durum ve Parti'nin Görevleri Üzerine" karar taslağının gerekçelendirilmesi için yazılmış olan "Mevcut Durum Değerlendirmesi Üzerine" (bkz. Bütün Eserler, Cilt XII) makalesinde ayrıntılı olarak ele alıyor. Bonapartist rejim artık feodalizmin ve toprak beylerinin eski desteğine sahip değildi ve bu yüzden burjuva politikası yapmaya, ve fakat aynı zamanda toprak beyleriyle burjuvazi arasındaki sınıfsal güçlerin belirli bir dengesini korumaya mecburdu. Çiftlik sahiplerinin bir monarşisi olarak kaldı (diğer iki Napoleon monarşisinden farkı da buradaydı), fakat bu biçimde kendisini ve toprak beylerini kurtarmak için burjuva politikası yapmaya ve burjuvaziye dayanmaya zorunluydu. Aynı zamanda varlıklı köylülüğe dayanmaya çabalıyordu. 1905 devriminden sonra burjuvaziye dayanan Çarlık otokrasisi de, kırsal alanda destek aradı ve köylülüğün üst tabakasını, büyük köylülüğü vargücüyle güçlendirdi. Çarlık otokrasisi de kırsal alanda kendi tarzında, toprak beyi tarzında burjuva politikası yürüttü, bu arada yeni Stolipinci yasamasıyla, Köy Birliğini parçaladı, büyük köylülüğü genişletti ve sağlamlaştırdı (bkz. elinizdeki ciltte, "Rusya'da Tarım Sorunu ve Mevcut Durum" ve "Mevcut Hükümetin (Genel) Tarım Politikası Sorununa İlişkin" makaleleri).

Çarlığın kırsal alandaki bu politikasına Lenin tarımsal "Bonapartizm" adını taktı. "Mevcut Durum Değerlendirmesi Üzerine" makalesinde (*Bütün* Eserler, Cilt XIII) şöyle yazıyordu: "Bu noktada koyu gerici çiftlik sahipleri ve Oktobrist burjuvazi tarafından tamamen bilinçli ve tutarlı bir şekilde desteklenen Stolipin'in tarım Bonapartizmi, eğer Köy Birliği bizzat Rusya'da kapitalist olmayan biçimde gelişmeseydi, Köy Birliği içinde, otokrasinin kendi oyununu oynayabileceği ve: 'Zenginleşin!' ve 'Köy Birliğini yağmalayın, ama beni destekleyin!' çağrısını yapabileceği unsurlar sürekli oluşmasaydı, neredeyse iki yıldır tutunmak bir yana, ortaya bile çıkamazdı." 1905–1907 devriminden sonra Çarlık otokrasisinin Bonapartist tarım politikası bu biçimde, Rusya'nın kapitalist gelişiminin kırsal alana etkisinin sonuçlarından birini, yani kırsal nüfus içinde

tabakaların oluşumunu, köy burjuvazisi tabakasının, büyük köylülüğün oluşumunu, büyük toprak sahiplerinin egemenliğini sağlamlaştırmak amacıyla kullandı. (s. 22)

[8] Polis ruhuyla dolu seçim sisteminin ağlarından ve tuzaklarından sıyrılıp geçmiş olan 3. Duma'daki köylü temsilcileri —bunlar partisizdiler ve kısmen sağ görüşlüydüler—, toprağın zoralımı ve tüm halk tarafından seçilen yerel toprak organlarından yana olduklarını ifade ettikleri bir yasa tasarısı ("42'ler Tasarısı") sundular. "Ve —diyordu Lenin— Kara Yüzler Duması'nda özel olarak toprak sahiplerinin yararına birleşik soyluluğun istekleri ve yararı doğrultusunda üretilmiş bir oy hakkı temelinde seçilmiş, en berbat gericiliğe ve dizginsiz beyaz teröre rağmen 42 köylünün böyle bir tasarıyı imzalamış olması durumu, bugünün Rusyası'nda köylü kitlelerinin devrimci ruh halini bütün gerekçelerden daha iyi kanıtlar" (bkz. "3. Duma'da Tarım Tartışmaları" makalesi, Bütün Eserler Cilt XII). (s. 23)

[9] Bu ***Stolipin tarım rejimi,*** hükümetin 1906 Ağustosu'ndan Kasımı'na kadar çıkardığı bir dizi yasaya, her şeyden önce, köylüye Köy Birliği'nden özgürce ayrılma, pay toprağını kişisel mülkiyetine geçirme hakkı ve kendine ait bu toprak üzerinde özgür kullanım hakkı veren 22 [9] Kasım yasasına dayanıyordu. ***Birlik köylüleri*** (Köy Birliği'ne dahildirler) ve ondan ayrılmış olan tekil çiftlik sahibi tanımları buradan gelir. Bütün bu yasa ve kararnamelerin politik amacı, kırda, kendi mülkiyetinin devrime karşı güvenceye alınmasında çıkarı olan ve bu yüzden otokrasiyle toprak sahiplerine destek olan, önemli ve sağlam bir varlıklı çiftçi tabakası yaratmaktı. (s. 23)

[10] Burada kastedilen 1906 İran devrimi, ayrıca 1908 Türk devrimi ve Hindistan'la Çin'de ulusal özgürlük hareketinin canlanmasıdır (bkz. elinizdeki ciltteki 129,132,134, 135. notlar). (s. 24)

[11] Burjuva-demokratik devrimde RSDİP'in temel mücadele şiarları şunlardı: Cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü ve çiftlik sahiplerinin bütün topraklarının zoralımı. Parti'nin ajitasyon çalışması esas olarak "üç sütun" da denilen bu üç ana şiar etrafında dönüyordu. Devrime ihanet eden Menşevik Tasfiyeciler, Parti'nin bu üç devrimci şiarını da reddettiler ve onların yerine Çarlık devrilmeksizin dernekleşme özgürlüğü, ifade özgürlüğü vs. gibi reformist talepleri koydular, yani liberal bakış açısına sahip-

lerdi. Devrimci şiarların bu sınırlanışı üzerine daha ayrıntılı bilgi, elinizdeki ciltte "Tartışmalı Sorunlar" makalesindedir. (s. 24)

[12] II. Enternasyonal'in ***Londra Kongresi*** (1896 yılında yapılmıştır), işçi sınıfının ekonomi politikası üzerine kararında, politik iktidarı ele geçirmeyi ve toplumun sosyalist dönüşümü için mücadeleyi temel görevi sayan proletaryanın aynı zamanda, politik iktidarı ele geçirmeden önce de, durumunu yasama yoluyla düzeltmek için, sekiz saatlik işgünü için, işçilerin korunması için, toplantı ve dernekleşme özgürlüğü için mücadele etmesi gerektiğine işaret etti. Kongre işçi sınıfının politik örgütleriyle birlikte, görevleri üyelerini inançlı sosyalistler olarak eğitmekten ibaret olan sendikal örgütlerin son derece gerekliliğini vurgular. Kongre, grev ve boykotu, bu örgütlerin görevlerini yerine getirmesinin gerekli aracı olarak tanımladı.

Stuttgart Kongresi (1907), politik partilerle sendikal örgütler arasındaki ilişkiler üzerine kararında, proletaryanın tam kurtuluşu için, politik ve ekonomik mücadelenin aynı biçimde gerekli olduğuna dikkat çekti. "Yani Parti ve sendikalar —deniyor kararda— proletaryanın eşitlik mücadelesinde eşit değerde devrimci görevler yerine getirmek zorundadır." "Parti ve sendikalar eylemlerinde birbirlerini manevi olarak teşvik etmeli ve desteklemelidirler." ... "Sendikalar, işçi sınıfının eşitlik mücadelesinde görevlerini ancak, tüm eylemlerde sosyalist anlayışı kendilerine kılavuz edindikleri takdirde yerine getirebilirler", ("Uluslararası Sosyalistler Kongresi, Stuttgart 1907", "Vorwärts" Yayınevi, Berlin, s. 100.) (s. 24)

[13] RSDİP Londra Kongresi sırasında (1907 yılında) Bolşeviklerin fraksiyon konferansında, Bolşevik akımın yönetici organı olarak MK'nın Bolşevik üyelerinden ve adaylarından ve "Proletari" gazetesi yazı kurulundan oluşan Bolşevik Merkez'in (BM) geçerli olmasına karar verildi. 4-13 Temmuz [21-30 Haziran] 1909 tarihleri arasında, bir dizi büyük parti örgütlerinin (Petersburg, Moskova, Ural) temsilcilerinin ve başka yoldaşların da katıldığı bu BM'nin bir oturumu yapıldı. ***"'Proletari'nin Genişletilmiş Yazı Kurulu Konferansı"*** adıyla tanınan bu oturum, gericilik döneminde Parti'nin Leninist çizgisi için mücadelede önemli bir rol oynamıştır. Lenin tarafından redakte edilen ve kısmen de yazılan bu toplantıda kabul edilmiş kararlardan ikisi burada basılmıştır. Sonuncusu, adından da anlaşılacağı gibi Otzovizme ve Ültimatizme yöneliktir.

Daha Aralık 1908'deki Tüm-Parti Konferansı'nda Parti, Lenin'in önerisiyle, Duma kürsüsünden devrimci sosyal-demokrat propaganda ve ajitasyon için yararlanmanın önemini vurguladı ve aynı zamanda Duma'dan ayrılmakta ısrar eden Otzovistlerle Ültimatistlerin büyük hatasına dikkat çekti. Konferans'ta Otzovistler hatalarında ısrar etmediler ve değişiklik önergeleri reddedilmiş olmasına rağmen politik durum ve Partinin görevleri üzerine Lenin'in kararından yana oy bile kullandılar. Öte yandan Konferans'tan sonra sadece hatalarından vazgeçmemekle kalmadılar, hatta hatalarını daha da derinleştirdiler. Otzovistler sosyal-demokrat fraksiyonun yetersiz bileşimine, onun hatalarına ve gerici 3. Duma'da çalışmanın zorluğuna dikkat çekerek, fraksiyonun Duma'dan geri çağrılmasının tek çare olduğunda ısrar ettiler. Fraksiyonun geri çağrılması için enerjik bir ajitasyon geliştirdiler ve bir dizi yerel örgütü yanlarına çekmeye çalıştılar. Otzovistler açıkça sadece Duma'ya katılmaya karşı çıkmalarına rağmen, gerçekte, neredeyse bütün legal olanaklardan, gerek sendikalar, gerekse de kooperatiflerden, kültürel ve aydınlatma örgütlerinden vs. yararlanmaya karşıydılar. Legal proleter örgütlerde çalışmayı ve onlardan sosyal-demokrat propaganda ve ajitasyon için yararlanmayı reddettiklerinden Otzovistler işçi kitlelerinden tecrit oldular.

Ültimatistlerin Otzovistlerden farkı, fraksiyonun Duma'dan hemen geri çağrılmasını talep etmemeleri, aksine fraksiyondan Parti disiplinine mutlak tabiyetin, Duma dışında Parti çalışmasına katılma ve Parti çizgisinin kesin ve tutarlı uygulanmasının talep edildiği bir ültimatom verilmesini önermeleriydi. Bu taleplerin fraksiyon tarafından yerine getirilmemesi durumunda Ültimatistler de aynı şekilde fraksiyonun geri çağrılmasını gerekli görüyorlardı. Fraksiyonun çalışması ancak uzun süreli ve zorlu sistematik bir çalışmayla düzeltilebileceğinden, Ültimatistlerin önerisi, Otzovistlerin talebiyle aynı sonuca varmak zorundaydı. Bu yüzden de Lenin Ültimatistlere "utangaç Otzovistler" diyordu.

Otzovistlerle Ültimatistlerin politik hatalarında ve propagandalarıyla yol açtıkları zararda inatla ısrar etmeleri, "Proletari"nin genişletilmiş yazı kurulu konferansında bu akımla uğraşmayı ve onu kesinlikle mahkûm etmeyi zorunlu kıldı. Fakat Otzovistlerle Ültimatistlerin inatçılığı politik hatalarıyla sınırlı değildi. Bizzat Bolşevik saflarda özel bir fraksiyon oluşturmaya başladılar. Bu, özellikle, Capri adasında (İtalya) kendilerine ait fraksiyonel bir "Parti Okulu" kurmalarında ifadesini buldu. Bu kadarla da kalmadı, politikada Bolşeviklerin pozisyonunu terkettikleri ölçüde, Marksizmin teorik temellerini de idealizme doğru terkediyorlar ve —ön-

celikle Lunaçarski ile Gorki'nin— bilimsel sosyalizmi dönüştürmeye çalıştıkları özel bir "sosyalist" dine, "tanrı yapıcılığı" denen şeye ulaşıyorlardı. Bu koşullar altında Otzovizmle Ültimatizmin ve anarşist ve "tanrı yapıcı" düşünceleriyle onların liderlerinin kesinlikle mahkûm edilmesi sorunu özel bir önem kazandı. Bu yüzden "Proletari"nin 'genişletilmiş yazı kurulu konferansı ilk planda, açık Parti düşmanı bir akım olarak Otzovizm ve Ültimatizmle tam kopuşun işareti altında geçti. Otzovizm ve Ültimatizm hakkında burada basılmış olan kararı karakterize eden de budur. Konferans'ta ayrıca, sosyal-demokrat hareket içinde tanrı yapıcı eğilimler üzerine özel bir karar kabul edildi. Bu kararda, Konferans'ın, "özellikle yoldaş Lunaçarski'nin makalelerinde propagandası yapılan bu akımı, Marksizmin temellerinden kopan, kesinlikle yalnızca terminolojisiyle değil, propagandasının bütün karakteriyle de işçi kitleleri arasında devrimci sosyal-*demokrat aydınlatma çalışmasına zarar* veren bir akım olarak gördüğü ve Bolşevik fraksiyonun, bilimsel sosyalizmin böylesine bir tahrifatıyla hiçbir ortak yanı bulunmadığı" söylenir. Bu tür eğilimlere karşı kararlı mücadeleyi, anti-Marksist karakterlerinin ortaya çıkarılmasını Konferans, "Proletari" yazı kuruluna görev olarak verdi. Konferans *aynı* kararlılıkla Otzovizmin ve Ültimatizmin ideolojik müşevviki Bogdanov'un (Maksimov), Lunaçarski'nin "tanrı yapıcılığı"nı *himaye* etme girişimini de *mahkûm* etti (kararın tanrı yapıcılık ve Bogdanov üzerine tam metni için bkz. Bütün Eserler, Cilt XIV, Ek). Konferansın sonucu, Bogdanov'un (Maksimov) Bolşeviklerden ayrılması hakkında,"Proletari" yazı kurulunun, onun politik adımlarından doğacak her türlü sorumluluğu reddettiğini saptayan bir kararın kabul edilmesi oldu.

Otzovizm ve Ültimatizmle tam kopuş işareti altında geçen Konferans, bu arada "iki cepheli" mücadele şiarına sadık kaldı ve kararlarında, Marksist teorinin ve parti programının temelleriyle kopuşu gerçekleştirmiş, parti düşmanı bir akım olarak tanımlanmış olan Menşevik Tasfiyeciliğe karşı aynı kararlılıkla kendisini ifade etti. Burada basılmış olan Konferansın ikinci kararı (Parti'de Bolşeviklerin Görevi Üzerine), bütünüyle, şimdi artıkk esinlikle yalnızca illegal partinin varlığına karşı değil, aksine genel olarak devrimci Marksizme karşı yönelmiş bir akım olarak ortaya çıkan bu Tasfiyeciliğe yönelikti.

Burada adı geçen iki karar dışında, Konferans tarafından "Duma'da Faaliyetin Parti Çalışmasının Diğer Dallarıyla İlişkisi Üzerine" de bir karar kabul edildi. Bu karar; "parlamentarizmden devrimci sosyal-demokrat

tarzda yararlanmanın" oportünist parlamento faaliyetinden farkının neden ibaret olması gerektiğini saptar. Karar "parlamentarizmin esas, temel, kendi başına varolan bir şey olarak değerlendirilmesi"ne karşı uyarıda bulunur ve bunun karşısında, proleter bir partinin parlamento fraksiyonunun, "sosyalist işçi hareketine tabi bir organ olarak, tüm Parti'nin taktiğini uygulamak zorunda olan bir Parti örgütü olarak" değerlendirilmesi gerektiği anlayışını koyar. Buna uygun olarak kararda şöyle denir: "...katı ilkesel sınıf pozisyonu ön plana çıkarılmalıdır... Duma kürsüsünden sosyalizmin ilanında, devrimci-demokratik hedeflerin savunulmasında ve Rusya'da burjuva-demokratik devrimin görevleri yerine getirilirken devrimci yöntemlerin kullanılmasında ısrar edilmelidir; karşı-devrimci ve özellikle burjuva-liberal akımlar karşısında herhangi bir sınırlama olmaksızın, devrimin gelenekleri ve şiarlarının savunulmasında ısrar edilmelidir... Kendini (Menşeviklerde ve özellikle Tasfiyecilerde) gösteren reformizme karşı mücadele yürütülmelidir; burjuva sosyal-reformculuğuna ve Kadetlerle Oktobristler bloku tarafından Duma'da gerçekleştirilen her sahte reform karşısında yaltakçılığa karşı, reformlar üzerine devrimci sosyal-demokrat anlayış konmalıdır. Reformlar için ajitasyon, proletaryayı birleştirme ve eğitme amacıyla sosyalizm propagandası için kullanılmalıdır ve otokrasinin sosyal reformları gerçekleştirme çabalarından, işçi hareketinin yeni dayanak noktalarını yaratmak ve proletaryanın sermayeye ve monarşiye karşı saldırısını güçlendirmek için yararlanılmalıdır."

Bolşevik fraksiyonun ve "Bolşevik Merkez"in (BM) organı ***"Proletari"***, Petersburg, Moskova, Briansk, Kursk ve Kazan Parti Komitelerinin organı olarak çıkarılıyordu. Eylül 1906'dan Ocak 1908'e dek 20 sayı kısmen Viborg'da, kısmen Petersburg'da çıkarıldı, sonra Ocak 1909'a dek (21. sayıdan 40. sayıya kadar) gazete Cenevre'de ve daha sonra (50. sayıya kadar) Paris'te yayınlandı. Ocak 1910'da Merkez Komitesi Konferansı'nın, fraksiyon merkezlerinin dağıtılmasını gerektiren kararı temelinde gazetenin yayını durduruldu. "Proletari"nin yayınlandığı süre içinde Lenin'in yazı kuruluna muazzam katkısı oldu.

Kararda adı geçen ***Buligin Duması*** (zamanın İçişleri Bakanı Buligin'e atfen), Çarın 19 [6] Ağustos 1905 kararnamesine dayanarak, işçileri tamamen dışlayan ve köylülüğün temsilini özgül bir kademeli oy hakkıyla son derece kısıtlayan, çok kısıtlı bir sınıfsal oy hakkına sahip salt istişari bir organ olarak düşünülmüştü. Bu Duma hayata geçmedi, devrimin fırtınası bu planı yerle bir etti. İlk Duma ***"Vitte"*** Duması'ydı. Kont Vitte

Ekim 1905 genel grevi sırasında başbakanlığa atanmıştı ve 30 [17] Ekim tarihli "Özgürlükler" üzerine Çarlık manifestosunun yazarıydı. Bu manifestoda oy hakkının genişletilmesi ve yasama hakkının Duma'ya devredilmesi sözü veriliyordu. Oy hakkının genişletilmesi 24 [11] Aralık 1905 tarihli yasayla gerçekleştirildi. İşçiler özel bir seçmen sınıfında, işçi kuryesinde toplandılar. Birinci Duma 10 Mayıs [27 Nisan] 1906'da toplandı. (s. 26)

[14] Burada sözkonusu olan şu olaydır: Sosyal-demokrat Duma fraksiyonu, sendikaların takibata uğratılması üzerine bir gensoru için kendilerine materyal verilmesi ricasıyla Petersburg sendikalarına başvurduğunda, fraksiyon karşıtları —Otzovistler— Sosyal-Devrimcilerle birlikte, Duma fraksiyonuyla her türlü ilişkiyi reddetme kararı aldılar. Bu sadece en temel Parti disiplininin çiğnenmesi değil, önemli bir Parti çalışmasının açıkça sabotajıydı da. (s. 29)

[15] Halk Üniversiteleri Fonksiyonerleri Kongresi Ocak 1908'de Petersburg'da, onun ardından kooperatif örgütleri temsilcilerinin 1. Ulusal Kongresi 1908 ilkbaharında Moskova'da yapıldı; polis bu kongreyi dağıttı. Rusya Birinci Ulusal Kadın Kongresi 23–29 [10–16] Aralık 1908 tarihleri arasında Petersburg'ta toplandı. Nisan 1909'da Moskova'da yapılan Fabrika Doktorları 1. Ulusal Kongresi de polis tarafından dağıtıldı. Alkolizme Karşı Mücadele Birinci Ulusal Kongresi, 10–19 Ocak [28 Aralık 1909–6 Ocak 1910] 1910'da Petersburg'da gerçekleşti. Bütün bu kongrelere, özel işçi grupları oluşturan işçi temsilcileri de katıldılar. Katılım sorunu üzerine Sosyal-Demokrat Parti içinde oldukça uzun ve şiddetli bir mücadele yaşandı: bir yanda legal olanakların önemini anlamayan Otzovistler, sosyal-demokrasinin, işçileri sadece reformist politika yoluna sokmayı amaçlayan bu kongrelere katılmaması gerektiği görüşündeydiler: örneğin Moskovalı Otzovistler ve Ültimatistler, Fabrika Doktorları Kongresi'ne katılmayı, proletaryanın davasına ihanet olarak nitelediler. Öte yandan Menşevikler, Kongreleri "aşırı" şiarlarla "ürkütmemek" için —çünkü liberalleri önerilen reformların yararına inandırmak gerekliydi—, işçilerin konuşmalarının tonunu her biçimde ılımlılaştırmaya *çalışarak, bu kongreleri katıksız* oportünist anlayışla kullanmaya çabalıyorlardı. Bolşevikler verili koşullar altında bu tür kongrelerden yararlanmanın yalnızca bir hak değil, aynı zamanda bir görev olduğunu açıkladılar. "Yalnız bunu yaparken, sosyal-demokratların bu tür kongrelere sadece, alçakgönüllü de olsa bu olanaktan, işçiler arasında sosyal-demokrat ajitasyon için yararlanmak amacıyla gittiklerinin bilincinde

olunması gerekir." Bolşevikler, Parti merkez organı "Sosyal-Demokrata"'da böyle yazıyorlardı. (s. 31)

[16] Burada sözkonusu olan şu olgulardır:

1) ***Sendikalar*** üzerine MK kararı, MK'da Bolşevikler tarafından önerilmiş ve oybirliğiyle kabul edilmiştir. Karar, Sosyal-Demokratların sendikalar içinde çalışmasının, RSDİP'in Londra Kongresi (1907) ve Enternayonal'in Stuttgart Kongresi'ne uygun olarak (1907, bkz. Not 12) ve sendikaların sosyal-demokrat partiye gittikçe daha çok yakınlaştırılması doğrultusunda yürütülmek zorunda olduğuna dikkat çekti. Karar ilk planda, sendikal örgütün birinci basamağını oluşturacak olan, fabrikalarda kapalı örgütsel hücreler kurulması görevini vurguladı. Sendikal örgütlerin bu en alt hücreleri içinde sosyal-demokratlar, yerel Parti örgütünün yönetimi altında çalışacak olan gruplar oluşturmalıydılar. Legal sendika örgütlerinin polis tarafından dağıtıldığı yerde, illegal sendikalar oluşturulmalıydı. Kararın sonuç paragrafında MK, sendikaların legal varlığının, proletaryanın sendikal örgütlerinin mücadele görevlerini daraltmaması gerektiğini vurguluyor.

2) MK'nın ***kooperatifler*** üzerinde kararı da Bolşevikler tarafından önerilmiş ve oybirliğiyle kabul edilmiştir. Karar tüm Parti örgütlerine, kooperatif hareketini dikkatle izleme direktifi vermiş ve Parti üyelerini kooperatiflerde çalışmak ve bunların gelişimleri için faliyet göstermekle yükümlü kılmıştır. Tüketim kooperatiflerini sendikalarla ve Sosyal-Demokrat Parti'yle işbirliğine çekmenin gerekliliği vurgulanırken, aynı zamanda kooperatifin, proletaryanın mücadele örgütünün yerini tutamayacağını saptamıştır. Karar, proletaryanın örgütsel faaliyetini kooperatifle sınırlama çabalarına karşı en şiddetli mücadeleyi talep etti. Tıpkı sendikal harekette olduğu gibi, Sosyal-Demokratlara, kooperatifler içinde, yerel parti örgütleriyle sıkı bağ içinde olmaları gereken kapalı gruplar oluşturmayı tavsiye etti.

3) MK, ***Duma Fraksiyonu*** üzerine, Duma içinde çalışmanın öneminin vurgulandığı ve tüm Parti'nin fraksiyona yardım etmesinin, onunla ilişkiyi güçlendirmesinin, onu materyallerle beslemesinin, işçi kitlelerini işçi yaşamının çeşitli sorunlarında fraksiyonun çevresinde seferber etmesinin vs. gerekliliğine dikkat çekildiği Bolşevik anlayışta bir dizi karar aldı. MK bu kararlarda aynı zamanda fraksiyonun bir dizi somut hatasını ve Parti'nin politik çizgisinden sapmalarını belirtti.

4) Ocak 1909'da [Aralık 1908] Ulusal Konferans'ın ezici çoğunluğunun parti çizgisinden yana olduğunu, Bolşevik kararların, özellikle elinizdeki ciltte daha önceki sayfalarda basılmış olan ve Lenin'in sunduğu, Mevcut Durum ve Parti'nin Görevleri Üzerine kararın bu Konferans tarafından kabulü kanıtlıyor.

5) Burada Merkez Organın yönetiminde deneyimden kastedilen, bu dönemde Bolşevik fraksiyonun organı olmamasına ve yazı kurulunda Bolşeviklerin yanı sıra Menşeviklerin de bulunmasına rağmen Bolşevik doğrultuda olan "Sosyal-Demokrat"ın yönetimidir (Bolşeviklerin fraksiyon organı "Proletari" idi).

6) Bu kararda ve Not 15'te sözü edilen Kongre'lerin işçi gruplarının büyük bölümü Bolşeviklerin yönetimi altındaydı. (s. 31)

[17] Daha 1908 sonunda Menşevikler içinde, Tasfiyecilerle daha sonra ***Parti'ye sadık Menşevikler*** ya da Parti Menşevikleri denilenler (Plehanov yandaşları) arasında görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Partiye sadık Menşevikler illegal partinin korunması ve sağlamlaştırılmasını savundular. 1909 yılında bu görüş ayrılıkları örgütsel bir biçimlenmeye yol açtı: o zamana kadar Menşevik merkez organı "Golos Sosyal-Demokrata" yazı kurulu üyesi olan Plehanov, Tasfiyecilikten örgütsel olarak koptu, önce Tasfiyeci yayın "Rusya'da Toplumsal Hareket"in (bkz. Not 38) yazı kurulundan, sonra da, elinizdeki kararda saptandığı gibi "bütünüyle" Tasfiyecilerin "elinde bulunan" ve gerçekten de Tasfiyeciliğin düşünsel merkezi olan "Golos Sosyal-Demokrata" yazı kurulundan ayrıldığını açıkladı. Ağustos 1909'da yine, 1905 ve 1906 yıllarında çıkarmış olduğu "Bir Sosyal-Demokratın Günlüğü"nü yayınlamaya başladı. Bu "Günlük"te ("Dnevnik") Plehanov, Tasfiyeciliğe karşı, mevcut illegal Parti'nin korunması ve sağlamlaştırılmasını, "Tasfiyeciliksiz Menşevizmi" savundu, eğer Tasfiyecilik Menşevizm içinde üstünlük kazanırsa, onu "sosyal-demokrasinin düşmanı" haline getireceğini vurguladı. Otzovistler ve Ültimatistlerle kopuştan sonra güçlenen Bolşevikler örneğine dikkat çekerek, Plehanov Menşevikleri Tasfiyecilerle araya sınır çekmeye çağırdı. — "Golos Sosyal-Demokrata"nın yazı kurulundaki bölünmeyle Lenin, Plehanov'un ayrılmasını kastediyor. Aynı dönemde bir dizi yerel örgütte de Menşevikler arasında görüş ayrılıkları görüldü. Bund'da da daha 1908 Aralık Konferansı'ndan sonra bir parçalanma saptandı, bizzat Bundcular, Bund içinde iki akım olduğunu açıkladılar: biri Parti'ye sadık, diğeri Tasfiyeci akım. Rusya'da günlük ortak pratik çalışmanın sey-

ri içinde Menşeviklerin Parti'ye sadık kesimi gittikçe daha fazla Bolşevizme yakınlaştı. Bolşevikler 1912 yılında Prag Konferansı'nda (bkz. Not 77) Tasfiyecilikle tam örgütsel kopuşu gerçekleştirdiklerinde, pratik faaliyet gösteren Parti'ye sadık Menşeviklerin önemli bir bölümü Bolşeviklerle bir oldu.

"Bund" diye "Polonya, Litvanya ve Rusya Genel Yahudi İşçi Birliği"ne deniyordu; 1897'de kurulan, 1898'de RSDİP'e katılan, 1903'te ayrılan ve 1906'da yine katılan sosyal-demokrat bir örgüttür. 1917 Devrimi'nden sonra "Bund", bütün Menşevizmle birlikte karşı-devrime geçti. Onun bir kalıntısı bugün hâlâ Polonya'da vardır. Bund yandaşları "Bundcular" olarak adlandırılırdı. (s. 32)

[18] Bu karar tasarısını Lenin 1909 sonunda, Parti Merkez Organı "Sosyal-Demokrat"ın yazı kurulu oturumunda sundu. "Belirli güçlü ve işçi hareketi pratiğinde etkili fraksiyonların yakınlaşması"ndan Lenin, Bolşeviklerle Parti'ye sadık Menşeviklerin yakınlaşmasını anlar (bkz. Not 17). Karar tasarısı için karakteristik olan, Lenin'in bu yakınlaşmanın amacına ilişkin notudur: iki cepheye karşı "kesin mücadele" ve "soldan" Tasfiyeciliğin, Haziran 1909'da "Proletari"nin Genişletilmiş Yazı Kurulu Konferansı'nda aldığı nihai darbeden sonra esas olarak "yenik" sayılabileceği anda bu mücadelede ana darbeyi "sağdan" Tasfiyeciliğe karşı yöneltme. Bu karar tasarısı yazı kurulunun çoğunluğu tarafından reddedildi. (s. 33)

[19] ***Haziran 1909 tarihli "Proletari"nin Genişletilmiş Yazı Kurulu Konferansı'nda*** Bolşevikler, Otzovizm ve Ültimatizmle kesin kopuşu gerçekleştirdiler ve aynı yılın Aralık ayında yeni bir fraksiyon, kendi deyimleriyle "Vperyod" (İleri) grubu oluştu. Bu grup o zamanlar, Lenin'in bu makalesinde eleştirisini yaptığı platformunu yayınladı (bkz. Bütün Eserler, Cilt XIV, Ek, "Belgeler ve Materyaller"). Bu platform başkalarının yanısıra Maksim Gorki, Pokrovski, Lunaçarski, Bogdanov tarafından imzalanmıştı. Özelliği, Bolşevikler tarafından "incitilmiş" bütün oportünist unsurları koruma altına almasından ibaretti. "Vperyod" grubu, Otzovizmi ve Ültimatizmi açıkça savunmaksızın, onu Parti saflarında "hak sahibi bir akım" olarak tanımlayarak korumaya alıyordu. Grup esas olarak, Lenin'in gösterdiği gibi, Otzovizm bakış açısına sahipti. Grup —kâhinleri Bogdanov ve Lunaçarski olan idealist bir felsefi akım (bkz. Not 21)— ***Machizmin*** de ***açıkça*** yanında olmadı, ama gerçekte bu akımı da koruyordu. Ve nihayet bu grup, kâhinleri Lunaçarski ve Gorki

olan tanrı arayıcılığı ve tanrı yapıcılığıyla da arasına bir sözcükle bile olsa sınır koymadı ve böylece grup, bu anti-Marksist akıma da siper oldu. Fraksiyonlar arası şiddetli mücadeleyi bu grup, büyük ölçüde "tahammülsüzlüğe" ve kimi fraksiyoncuların "kişisel hırsı"na (bununla ima edilmek istenen Lenin'di) bağlıyordu, bunu yaparken fraksiyon mücadelesinin ilkesel anlamını ve Bolşeviklerin karşısında mücadele ettikleri Menşevik Tasfiyeciliğin oportünizmini gizliyordu. "Vperyod" grubunun gerek teoride gerekse de pratikte her türlü oportünizm karşısında bu uzlaşmacı tutumu, bu fraksiyon saflarında, nereden gelirse gelsin her türlü oportünizme karşı acımasız bir katılıkla mücadele eden Bolşevizme karşı nefretin birleştirdiği çok çeşitli unsurların (Otzovistler, Ültimatistler, Machistler, tanrı yapıcıları vs.) bir araya gelmesine yol açtı. "Otzovizm Yandaşları ve Savunucularının Platformu Üzerine" makalesinde Lenin, bu grubun ve platformunun gerçek karakterini açığa çıkardı, bu arada öncelikle bunların devrimciliğinin ve sözümona Bolşevikliğinin "karikatürlüğünü" gösterdi. Bu makale Mart 1910'da, Parti MK tarafından yayınlanan "Tartışma Gazetesi"nin birinci sayısında basıldı (bkz. Not 34). (s. 34)

[20] Lenin burada cumhuriyetin ilanına yol açan ilk burjuva devrimin 1789–1793 yıllarında gerçekleşmiş olmasına rağmen, Fransa'da burjuva cumhuriyetin ancak 1871'de, Paris Komünü'nden sonra sağlam temellere oturduğuna dikkat çekiyor. Aynı şekilde Lenin, Almanya'dan sözettiği yerde, gerçi burjuva devrimin 1848-1849 yıllarında gerçekleştiğini, burjuva devletin ise (başında Alman imparatoru ve Alman parlamentosuyla) ancak 1871 yılında Almanya'nın birleşmesinden sonra, bu birleşme için burjuva hareketin ve 60'lı yıllarda proleter hareketin yükselişinin sonucu olarak kurulduğu gerçeğini gözönünde tutuyor. (s. 40)

[21] 1905 Devrimi'nden sonra bir dizi sosyal-demokrat yazar, idealist ***Machizm*** felsefesinin savunusuyla ortaya çıktı ve onu Marx ve Engels'in öğretisiyle uyumlu hale getirmeye çalıştı. Bu akımın yandaşları arasında Bogdanov, Bazarov, Lunaçarski ve diğerleri vardı. Bu gerici teorilere Lenin, Machizmin eleştirisinin yanı sıra Marksizm felsefesinin bir tartışmasını ve gelişimini de verdiği özel bir kitapta, "Materyalizm ve Ampiriokritisizm"de (bkz. elinizdeki baskının XI. cildinde bu kitabın en önemli bölümleri mevcuttur) karşı çıktı. Lenin, felsefede taraflılık ilkesine sarıldı ve "toplumsal ve politik gericilik" döneminin, devrimin zengin öğretisinin "sindirilme" döneminin, temel teorik ve bu arada felsefi sorunların da her canlı harekette ön plana çıktığı dönem olmasının rast-

lantı olmadığını açıkladı. Lenin, "idealizmin bir varyasyonu olarak Machizmin ***objektif olarak*** gericiliğin bir silahı, gericiliğin bir uydusu olduğunu" gösterdi. Gericiliğe "tek başına sopa, tek başına kırbaç yetmez", ayrıca proleter hareketi düşünsel olarak da parçalamaya, dinsel-Machist teorileriyle proletaryayı zehirlemeye çalışır.

Lenin, gerek "Vperyod" gerekse de Menşevikler kampında Rus Machistlerinin Marksizmden nasıl tamamen koptuklarını adım adım açığa çıkardı, aynı şekilde Bogdanov'un sözümona "proleter" Machist felsefesinin Parti düşmanı karakterini de açığa çıkardı. Bu arada Lenin, Plehanov'un Bogdanov'un düşüncelerini eleştirisindeki tutarsızlıklarına ve o sıralar hakeza Bogdanov'un Machizmine karşı çıkan Plehanov'un felsefi hatalarına da parmak bastı. Konuya ilişkin daha ayrıntılı bilgi, elinizdeki baskının XI. cildinde, Lenin'in sözkonusu eserinden alınmış bölümlerde ve ilgili notlarda. (s. 43)

[22] ***Gorki*** başlangıçta "Vperyod" grubuna dahildi ve platformu imzaladı. Görüşleri o zaman tanrı yapıcılarınınkine eğilimliydi ve bu sorunda Lunaçarski'ye yaklaşıyordu. Lenin'in etkisi altında Gorki kısa süre içinde grubu terketti. (s. 44)

[23] ***"Partimizdeki 'Birleşme Krizi'"*** makalesi Haziran (Mayıs) 1910'da "Tartışma Gazetesi"nin birinci sayısında (bkz. Not 34) yayınlandı ve 1910 yılında MK Ocak Plenumu'ndan birkaç ay sonra yazıldı. Bu makalenin sivri ucu, Troçki'nin gerçekte Tasfiyeciliğe geçişinin ardına gizlendiği ortayolcu uzlaşmacılığına ve Tasfiyecilere karşı yönelmişti. Lenin bu makalesinde, Plenum kararlarının ve Parti'nin birleşmesi için bu yeni girişimin ayrıntılı bir değerlendirmesini verir. Lenin, birleşmenin ancak tüm Tasfiyecilerin ve Tasfiyeciliği sağdan ve soldan savunan unsurların Parti'den uzaklaştırılması temelinde gerçekleştirilebileceğini düşünüyordu. Lenin bu dönemde Parti'ye sadık unsurlar olarak yalnızca Bolşevikleri ve Parti'ye sadık Menşevikleri (o zaman Tasfiyeciliğe karşı mücadele eden Plehanov'un yandaşları) görüyordu.

MK Plenumuna ortayolcu tipte uzlaşmacıların (bizzat Troçki ve Bundcu Yonov) yanı sıra, "Golos Sosyal-Demokrata" eğiliminden Menşevikler (Martov vs.) ve "Vperyod" grubu yandaşları da katıldılar. Son iki grup, doğrudan bir bölünme için kendilerini yeterince güçlü görmediler ve bu yüzden ikiyüzlülükle. Plenum kararlarına uyacaklarını ve Tasfiyeciliğe karşı mücadele edeceklerini açıkladılar. Lenin, gerek "Golos Sosyal-De-

mokrata" gerekse de "Vperyod" grubu yandaşlarını birleşmeye dahil etmeye razı oldu, çünkü onların ikiyüzlülüğünü ve birleşme üzerine gerçek görüşlerini bizzat yaşamın kısa sürede göstereceğini umuyordu. Lenin'in makalesinden, Plenum'un kararlarında uzlaşmacıların etkisinin dile geldiği anlaşılıyor. Bunda, Plenum'a uzlaşmacı ruh haline sahip bazı Bolşeviklerin katılması da etkili oldu. Troçki ve başkaları tarafından önerilen değişiklikler, Plenum kararlarının kötüleşmesine katkıda bulundu. Ancak esas olarak bu kararlar yine de Bolşevik ruhlarını korudular.

Plenum, kitlelerin kazanılmasına ve devrimci mücadelenin hazırlanmasına yönelik bir taktiğin gerekliliğini vurguladı. Bu amaçla, çalışmanın legal ve illegal biçimlerini birleştirme, öncelikle sosyal-demokrat işçilerin yakınlaşmasını sağlama ve çalışabilir bir MK'nın oluşturulmasıyla illegal Parti'nin güçlendirilmesi gerekliliğine dikkat çekti. Plenum, başlıca iki temel parti düşmanı akımı —Otzovizmi ve Tasfiyeciliği— mahkûm etti ve bu mahkûmiyete dayanarak Parti'yi birliğe ve fraksiyonları dağıtmaya çağırdı. Bu kararın ilanı sırasında Bolşevikler fraksiyonlarını dağıtacaklarını ve gazeteleri "Proletari"nin yayınını durduracaklarını açıkladılar. Plenum Menşeviklere, fraksiyon organı "Golos"un yayınını durdurmayı tavsiye etti. Ayrıca Plenum: en yakın zamanda genel bir Parti Konferansı'nın toplantıya çağrılması üzerine, MK'ya yeni üyelerin kopte edilmesi üzerine, iki Bolşevik, iki Menşevik ve bir Polonyalının alındığı Merkez Organ ("Sosyal-Demokrat") yazı kurulu üzerine, Troçki'nin Viyana'da çıkan gazetesi "Pravda"nın tüm Parti'nin popüler bir gazetesi haline dönüştürülmesi üzerine ve MK temsilcisi olarak Kamenev'in yazı kuruluna girmesi üzerine, "Vperyod" grubunun salt basın grubu olarak varlığını sürdürmesi ve bağımsız bir örgüt olarak hızla dağıtılması üzerine vs. bir dizi başka politik kararlar aldı.

Plenum'dan hemen sonra MK'nın Bolşevik üyeleri kararların uygulanması doğrultusunda, Petersburg'da oturan ve "Golos" tarafından önerilmiş olan Menşeviklere, kendilerinden iki kişiyi Merkez Komitesi'ne alma önerisiyle başvurdular. Yanıt olarak bu Menşevikler, yalnızca Plenum kararlarını değil, bizzat MK'nm varlığını da zararlı bulduklarını ve kendilerinin ona alınması amacıyla yapılacak MK oturumuna katılmayı reddettiklerini açıkladılar. Menşeviklerin bu reddi, bütün Parti'nin bir MK oluşturmasını olanaksız kılıyordu. Menşevikler aynı zamanda "Golos"u yayınlamayı sürdürdüler ve Tasfiyeciliğe karşı mücadele etme yükümlülüğü altına girmiş olmalarına rağmen, gazetenin MK Plenumundan sonra yayınlanan ilk sayısında, önceden olduğu gibi Tasfiyecileri

korudular ve Martov'un "Doğru Yolda" makalesinde onları Parti'nin eşit haklara sahip bir kesimi olarak gösterdiler. Ve "Golos" önceden olduğu gibi Tasfiyecilerin düşünsel merkezi olarak kalmaya devam etti. Bu koşullar altında Bolşevikler onlara karşı mücadeleyi vargüçleriyle artırdılar. Uzlaşmacılığa karşı, özellikle, o dönemde Stalin'in XVI. Parti Kongresi'nde: "Gerçekte içerik olarak teslimiyetçilik, biçim olarak teslimiyetçiliği gizleyen ve öven 'sol' gevezelikler ve 'devrimci'-maceracı tavırlar — Troçkizmin özü budur" sözleriyle yansıttığı karakteristiğin de uyduğu Troçki'nin o dönemdeki ortayolculuğuna karşı mücadele de aynı zamanda şiddetlenmek zorundaydı. Gericilik karşısında teslim olan Troçki gerçekte, salt alışılmış gevezelikleri ve Parti birliği üzerine yaygarayla örtbas ettiği Tasfiyeciliğe kaydı. Troçki'nin organı "Pravda" yı, yazı kurulundaki MK temsilcisi (Kamenev) aracılığıyla etkileme girişimi sonuç vermedi ve daha 1910 yazında Kamenev yazı kurulundan ayrılmak zorunda kaldı. Tasfiyecilere karşı mücadele etmek yerine, Troçki ve "Golos"tan Menşevikler, Bolşeviklere karşı şiddetli bir mücadele yürütüyordu. Tam da Bolşeviklerin Leninist çizgisine karşı bu genel mücadele temelinde, gizli Tasfiyeciler, Troçkistler, "Golos" grubu Tasfiyecileri vs., "Naşa Zarya" grubundan ve "Vperyod" grubundan Tasfiyeciler gittikçe sıkı birbirlerine yakınlaştılar, sonunda ("Vperyod" grubu hariç) ortak bir anti-Bolşevik blok, 1912 Ağustos Bloku'nu (bkz. Not 89) oluşturdular – bu blok da, tıpkı Troçki'nin önderliğini yaptığı 1926–1927 yılındaki parti düşmanı blok gibi ilkesizdi. Öte yandan aynı zamanda, gerçekten Parti'den yana olan unsurlar, MK Plenumu kararları platformu üzerinde gittikçe daha sıkı birbirlerine yakınlaştılar. Plehanov "Günlük"ünde ve Merkez Organ'da Tasfiyeciliğe karşı enerjik bir mücadele yürüttü, bu arada yalnızca açık Tasfiyecilerin değil, "Golos"tan Menşeviklerin ve uzlaşmacıların da maskesini düşürdü. Bu dönemde Plehanov tarafından izlenen, illegal Parti'nin kararlı savunusu çizgisi, Rusya'da çalışan ve Parti'ye sadık Menşeviklerin en iyi kesiminin Parti'yle sıkı bir yakınlaşmasına yol açtığı ölçüde önemliydi. (s. 45)

[24] 1863 yılında Almanya'da Lassalle tarafından Lassalle'in "Açık Yanıt"ında geliştirmiş olduğu program temelinde ***"Genel Alman İşçi Birliği"*** oluşturuldu. Bu programın özsel noktalarından biri, proletaryanın bütün burjuva partilerden kopması, genel, eşit, doğrudan ve gizli oy hakkını mücadeleyle elde edecek olan proletaryanın kendi partisinin örgütlenmesi talebiydi. Bu Lassalleci programa göre, proletaryaya oy hakkı, daha kapitalizm altındayken özel kapitalist girişimlerin yerini yavaş yavaş alacak ve sonuçta sosyalizme yol açacak üretim kooperatifleri için-

burjuva devlet iktidarından reel yardım elde etmek amacıyla gerekliydi. Genel Alman İşçi Birliği'nin üyelerine kurucusunun adıyla ***Lassalleciler*** deniyordu. Lassalleci işçi birliğine denge unsuru olarak burjuva (liberal) "İlerleme Partisi" çok çeşitli işçi eğitim dernekleri kurdu. Bu tekil dernekler "Alman İşçi Dernekleri Birliği"nde birleşti. Bu Birlik'te burjuvaların ve liberallerin etkisi, Birlik nihayet 1868 yılında Nürnberg Birlik Kongresi'nde burjuva liberalizmiyle kesin kopuşu gerçekleştirene dek gitgide azaldı. 1869 yılında Alman İşçi Dernekleri Birliği, Genel Alman İşçi Birliği üyelerinin Lassallecilerden ayrılmış olan kesimiyle birlikte, Eisenach Kongresi'nde Almanya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'ni kurdu. Bu Parti yandaşlarına bundan sonra ***Eisenachçılar*** dendi. Lassallecilerle Eisenachçılar arasında bir dizi ilkesel ve pratik-politik ayrılıklar vardı. Lassalleciler sendikalara karşı küçümseyici davranıyorlardı, buna karşılık Eisenachçılar onları işçi sınıfının gerekli örgütleri olarak görüyorlardı. Lassalleciler liberal burjuvazinin karşısına uzlaşmaz bir düşman olarak çıkıyor, ama aynı zamanda muhafazakâr çiftlik sahipleriyle anlaşmaya ve uzlaşmaya kadar düşüyorlardı. Lassalle Bismarck'a yakınlaştı ve halefi Johann Baptist Schweitzer, Lassalle'in ölümünden sonra (1864), Bismarck'ın yanında Bonapartist bir işçi partisinin yaratılması eğilimine denk düşen bu politikayı sürdürdü. Eisenachçılar Muhafazakârlara (Prusyalı Junker otokrasisinin hükümet partisine) karşı uzlaşmasızdı, ama liberal burjuvaziyle ilişkide yeterince sağlam bir çizgiye sahip değildi. Lassalleciler Bismarck'ın, Prusya-Hohenzollern egemenliği altında Almanya'nın Avusturya'sız birliği planının yandaşlarıydılar, Eisenachçılar Avusturya'nın da gelecekteki birleşik Almanya'ya dahil olması gerektiği görüşündeydiler vs. Ancak Eisenachçılar genelde kuşkuya yer bırakmayan bütün hatalarına rağmen Marksizmin bakış açısına yakınlaşıyorlardı, buna karşılık Lassalleciler gerek teori alanında gerekse de pratikte, Alman sosyal-demokrasisinde revizyonizmin öncüleri sayılmalıdırlar. 1871 yılında Almanya'nın birleşmesinden sonra Lassallecilerle Eisenachçılar arasındaki ayrılıklar zayıflamaya başladı. İki örgütün birleşmesi sorunu ortaya atıldı. 1875 yılında Gotha Birlik Kongresi'nde bu gerçekleşti. Bu Birlik Kongresi esas olarak Lassalleci oportünist görüşleri tekrarlayan bir uzlaşma programını kabul etti, fakat Eisenachçılar da buraya bazı hatalar taşıdılar. Marx bu programı, Parti Başkanlığı üyelerine yazdığı 5 Mayıs 1875 tarihli özel bir mektupta şiddetli bir eleştiriye tabi tuttu, bu mektup ancak 1891 yılında Engels'in baskısıyla, Parti'nin teorik organı "Neue Zeit"ta yayınlandı (bkz:

Marx-Engels, 1875 ve 1891 Sosyal-Demokrat Program Taslaklarının Eleştirileri, Komünizmin Temel Kitapları, Cilt XII, s. 15, Internationaler Arbeiterverlag Berlin). (s. 45)

[25] ***"Vperyod" grubunun "Bolşevik Yoldaşlara" bildirisi*** 1910 yılında MK Ocak Plenumu'ndan sonra yayınlandı. Bolşeviklere, Lenin yandaşlarına bu bildiride öfkeyle saldırılıyor ve Bolşevik ideolojiden vazgeçtikleri, politik pozisyonları Menşeviklere teslim ettikleri ve esasen Menşevik bir gruba dönüştükleri suçlaması yöneltiliyordu. (s. 45)

[26] ***"Plehanov'un Günlüğüne Zorunlu Ek",*** 1910 yılında Martinov, Martov, Akselrod, Potresov vb.nin makalelerinden oluşan bir derlemeydi. Bu Menşevik derlemenin, açık Tasfiyeci görüşlere sahip bütün makaleleri, o zamanlar Tasfiyecilikten kopmuş ve RSDİP'in korunması ve sağlamlaştırılması için mücadeleye başlamış olan Plehanov'a karşıydı. Derleme, bir dizi makalede Tasfiyeci düşünceleri açıkça savunuyordu, ama aynı zamanda Tasfiyeciliğin varlığı bu makalelerde bile örtbas ediliyor ve hatta yadsınıyordu. (s. 45)

[27] Bu karar, "Golos Sosyal-Demokrata"dan Menşevikler Tasfiyeciliğe sempatilerini artık açıkça gösterdiklerinde kaleme alınmıştır. Bununla beraber bu kararda, "Partimizin iç ilişkilerinde Plenum'dan sonra, Parti inşasını zorlaştırabilecek hiçbir gerçek değişikliğin olmadığı..." söyleniyordu. Troçkistler bu biçimde, Plenumun ilkesel çizgisinin Tasfiyeciler tarafından terkedilmesini gizlerken, buna rağmen tüm fraksiyonların üstlendikleri "manevi-politik yükümlülükler"de ve alınmış kararların "verili kişi, grup ve kurumlarla işbirliği içinde", yani "Golos"tan Tasfiyecilerle, Martov, Dan vs. ile, bunların Plenum kararlarını açıkça sabotajları dikkate alınmaksızın uygulanmasında ısrarlıydılar. (s. 46)

[28] Ocak 1910 MK Plenumu'ndan hemen sonra, Merkez Organ "Sosyal-Demokrat"ın yazı kuruluna alınmış olan Menşevikler Martov ve Dan, gerçekte Plenum kararlarını delmeye başladılar: Plenum çizgisine ters düşen makalelerin kabulünü talep ettiler, bu kararları açıklayan materyalin yayınlanmasını ve Merkez Organ'da Tasfiyecilerin yüzünün açığa çıkarılmasını protesto ettiler vs., bunu yaparken, Parti Merkez Organı'nın Parti'nin politik çizgisini hayata geçirmekle değil, aksine Parti tarafından mahkûm edilmiş Parti düşmanı unsurlara da makalelerini yayınlama olanağı sağlamakla yükümlü olduğu görüşündeydiler. Davranışları açıkça

ikiyüzlülük karakteri taşıyordu; Parti Merkez Organı'nda ve Tasfiyecileri savunan "Golos"ta aynı zamanda bulunuyorlardı. Haziran 1911'de nihayet Merkez Organ'ın yazı kurulundan ayrıldıklarını bildirdiler, "keyfi bir biçimde, bizzat Merkez Organ'ın 'varolmadığı'nı açıkladılar ve bütün yoldaşları, tüm materyalleri, mektupları vs. doğal olarak yayınını sürdüren Merkez Organ yazı kurulunun yasal çoğunluğuna değil, şahsen Dan ve Martov'a göndermeye çağırdılar" (Lenin). (s. 47)

[29] ***"Otkliki Bunda"*** (Bund'un Yankısı), "Bund" Yurtdışı Komitesi'nin organıydı ve 1909'dan 1911'e dek Cenevre'de yayınlandı. Nisan 1910 tarihli 4. sayısında bu gazetede Y-ov'un [Yonov] ilkesiz uzlaşmacılığın tipik bir örneği olan "Partiye Karşı Fraksiyonlar" makalesi yayınlandı. Yonov, fraksiyonlararası ayrılıkların ilkesel köklerini atlıyor ve Lenin'le Plehanov'a "iki cepheli mücadele"leri yüzünden saldırıyordu. Tasfiyecilerle ve onların savunucusu "Golos" oportünizmiyle ilgili tek bir sözcük söylemedi ve tüm fraksiyonları, "pratik sorunların çözümünde orta yol" izlemeye cesaretlendirdi. Yonov'un makalesi, uzlaşmacılığın özünü ve onun politik ilkesizliğiyle güçsüzlüğünü bütünüyle açığa çıkardığı ölçüde önemliydi. (s. 49)

[30] MK Plenumu'nun Parti'nin Durumu Üzerine kararının 4. maddesi şöyleydi: "Sosyal-demokrat hareketin ideolojik politik görevleri alanında, acilen Parti'nin birliğini gerekli kılan ve bu birliği her türlü engele rağmen gerçekleştirmeyi gerektiren görevler ortaya çıkmıştır: a) burjuva karşı-devrimci dönemde sosyal-demokrat hareketin tarihsel durumu, proletarya üzerinde burjuva etkinin bir tezahürü olarak bir yandan illegal sosyal-demokrat hareketin reddini, rolünün ve öneminin küçümsenmesini, devrimci sosyal-demokrasinin programatik ve taktik görev ve şiarlarının sınırlanmaya çalışılmasını; öte yandan sosyal-demokrasinin Duma çalışmasının ve legal olanaklardan yararlanmanın reddini, birinin diğeri kadar önemli olduğunu anlamamayı, devrimci sosyal-demokrat taktiği mevcut anın kendine özgü tarihsel koşullarına uyarlayamama beceriksizliğini vs. kaçınılmaz olarak üretir; b) bu koşullar altında sosyal-demokrat taktiğin kopmaz bir unsuru, proletaryanın sınıf mücadelesinin bütün alanlarında sosyal-demokrat çalışmanın yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesi yoluyla iki sapmanın da üstesinden gelinmesi ve bu sapmaların tehlikeliliğinin açığa çıkarılmasıdır; c) burada gösterilen iki sapmanın tehlikeliliğinin anlaşılması ve onların üstesinden gelme görevi, RSDİP'in örgütsel birliğinin yeniden kurulmasını daha da gerekli hale

getiriyor ve bu durum, yukarıda sözü edilen objektif koşullarla bağıntı içinde, fraksiyonculuğun yok edilmesinin, az çok örgütlü tüm fraksiyonların dağıtılmasının ve bunların Parti faaliyetinin birliğini bozmayan akımlar haline dönüştürülmesinin gerekliliğini artırıyor."

Burada öne çıkarılan madde Lenin'in makalesinde ele alınıyor. "Yaygınlaşma ve derinleştirme yoluyla" üstesinden gelmeyle ilgili Troçki'nin değişiklik önergesi, bu maddeyi öyle lastikli hale getirdi ki, gerek Yonov türü uzlaşmacılar, gerekse de "Golos"tan Menşevikler, onu "iki cepheli" mücadeleye karşı kullandı. Böylece örneğin "Golos" yazı kurulu Plenumdan hemen sonra "Yoldaşlara Mektup"ta, MK Plenumunun "iki cepheli mücadele ve hazırlayıcı 'sınır çekme' şiarını değil, bilakis pozitif çalışma temelinde illegal ve legal örgütlerin hazırlayıcı birleşmesi zıt şiarını bilinçli olarak ön plana çıkardığı"nı açıkladı. (s. 52)

[31] Viyana ***"Pravda"***sı (Gerçek), Troçki'nin organı, Ekim 1908'den Mayıs 1912'ye dek "gayri-fraksiyonel" organ olarak yayınlandı. (s. 53)

[32] Plenum'un Parti'nin Durumu Üzerine kararının 3. maddesi şöyleydi: "İşçi hareketinin böylesi bir durumu temelinde, onun bilinçli temsilcileri arasında her yerde, Sosyal-Demokrat Parti güçlerinin yoğunlaşması, Parti birliğinin sağlamlaştırılması yönünde şiddetli bir arzu görülüyor. Halkın liberal ve küçük-burjuva demokrat tabakalarındaki geniş karşıdevrimci akım, sınıf bilinçli proletaryada, sınıf partisini, onun devrimci hedeflerini ve mücadele yöntemlerini savunma ve tüm sosyal-demokratları, takviye almış ve saldıran düşmana karşı birleştirme çabasını güçlendiriyor. Proletaryanın gerek Duma kürsüsünde (Üçüncü Duma'nın sosyal-demokrat temsilcileri aracılığıyla) gerekse de legal parti kongrelerinde ve tüm legal kurumlarda açıkça ortaya çıkmasına, onun güçlerinin birleşmesine yol açıyor, bütün diğer sınıflara karşı çıkma, kamu yaşamı üzerinde örgütlü biçimde etkili olma ve bu tarzda hareketinin devrimci sosyal-demokrat hedeflerini ve sınıf karakterini savunma çabasını güçlendiriyor. Legal ve yarı-legal kuruluşlardaki dağınık illegal sosyal-demokrat grupları ve işçilerin parti hücrelerini birleştirme, tüm legal kuruluşlardan kitle hareketinin yeniden uyandırılması için yararlanma ve hepsini Sosyal-Demokrat Parti çalışmasının dayanağı haline getirme gerekliliği gittikçe daha güçlü hissediliyor; amatörlüğe son verip çalışabilir bir MK'nın oluşturulmasına katılma çabası gittikçe güçleniyor. İleri işçilerde sosyalist dünya görüşlerini ve Marksizmi kavrayışlarını derinleştirme çabasıyla birlikte, ekonomik mücadeleyi ve sendikal hareketi güç-

lendirme, aynı zamanda ise kitleler arasında politik ajitasyonu geliştirme gerekliliğinin bilinci sağlamlaşıyor." (s. 54)

[33] ***"Naşa Zarya"*** ("Şafağımız") 1910–1914 arasında Petersburg'da çıktı. Lenin tarafından "(sosyalizmden) bağımsız sosyal-demokratlar" olarak adlandırılan, Rus Tasfiyecilerinin merkezi kesin olarak bu dergi etrafında şekillendi. —"Vozrojdeniye" ("Yeniden Doğuş") Tasfiyecilerin bir dergisiydi ve 1908–1910 arasında Moskova'da yayınlandı. Halefi, yalnızca iki sayı yayinlanan ***"Jizn"*** ("Yaşam") dergisiydi. Bunu, 1911 yılında "Dyelo Jizni" ("Yaşam Davası") izledi. (s. 54)

[34] ***"Diskussionni Listok"*** ("Tartışma Gazetesi") Ocak 1910 MK Plenumu'nun kararına dayanarak, RSDİP içinde çeşitli akımların temsilcilerine, tartışmalı sorunlar üzerine yazma olanağı vermek amacıyla yayınlanmaya başladı. Yazı kuruluna Plenum tarafından Parti içindeki tüm akımlardan (Bolşevikler, Menşevikler, "Vperyod" grubu) birer temsilci, ayrıca Bund, Polonya ve Letonya sosyal-demokrasisinin birer temsilcisi alındı. 1910 ve 1911 yıllarında toplam 3 sayı yayınlandı. 1. sayıda Yonov'un bir makalesi "Parti'nin Birliği Mümkün müdür?" (bu makale Plenum'dan önce yazılmıştır) yayınlandı. Makale uzlaşmacılığın ruhunu taşıyordu ve Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki farkları ortaya çıkarmaktan ziyade düzlemeye çalışıyordu. Otzovizmi ve Tasfiyeciliği Yonov, Bolşevizmin ve Menşevizmin tüm zararlı unsurlarını kendine çeken ve bu şekilde kendi payına iyileşmeye katkıda bulunan çıbanlarla karşılaştırdı. Yonov makalesinde, Otzovizmin ve Tasfiyeciliğin Parti'ye çok büyük zarar verdiğini ve bunlara karşı daha güçlü bir ideolojik mücadele yürütülmesi gerektiğini yazdı. (s. 56)

[35] ***Bağımsız Legalistler*** grubu, 1909–1910 yıllarında Tasfiyecilerin legal dergileri "Vozrojdeniye" ve "Naşa Zarya"yı çıkaran bir gruptu (bkz. Not 33). Grubun başında Potresov, Çerevanin ve Larin bulunuyordu. Gerçekte bu grup Rusya'daki Tasfiyecilerin merkeziydi ve çeşitli yörelerde Tasfiyecilerin faaliyetini yönetiyordu. Daha Ocak 1910 MK Plenumu'ndan önce bu grup içinde, kendilerine ait bir "legal (bağımsız) işçi partisi" kurma yönünde açık çaba görüldü, fakat bu düşüncenin çeşitli yörelerdeki Tasfiyeciler arasında yeterince yankı bulacağından emin değillerdi. Ocak Plenumu'ndan sonra bu çaba hayata geçirildi: Tasfiyecilerin MK'nın çalışmalarına katılmayı reddetmesi (bkz. Not 23) ve bununla aynı zamanda platformun mektup olarak ("16'ların Manifestosu", bkz.

Not 36) yayınlanması gerçekte, Parti'den bağımsız, özel bir Tasfiyeci örgütün kurulması anlamına geliyordu. (s. 56)

[36] "Golos"un 19–20. sayılarında coşkuyla basılan ***16 Menşevikin "Açık Mektubu",*** Tasfiyeci görüşleri açıkça ilan etti, "kendiliğinden dağılan" eski parti hücrelerinin yerine mektubun yazarları "sendikal, kültürel ve diğer işçi örgütlerini" önplana çıkarıyorlardı. Aynı zamanda Tasfiyeciliğin varlığını yadsıyor ve "yanlışlıkla Tasfiyeci denilenler"in ... "işçi hareketini terketmediklerini, bilakis ona katılmaya çalıştıklarını" açıklıyorlardı. Rusya'daki 16 önde gelen Menşevik tarafından imzalanan bu mektup "Golos Sosyal-Demokrata" yazı kurulu tarafından coşkuyla karşılandı. (s. 56)

[37] Lenin burada, Çarlık gizli polisinin hizmetinde olan ve Sosyal-Devrimciler Partisi MK üyesi ve aynı zamanda onun (terörist) mücadele örgütünün yöneticisi olan ajan-provokatör ***Azef'in*** faaliyetiyle Tasfiyecilerin ikili oyununu karşılaştırıyor. Tasfiyeciler de ikili oynadılar: bir yandan eski sosyal-demokrasiyi koruma zorunluluğunu reddediyor ve ne parti kararlarını ne de parti örgütlerini dikkate alarak ve Parti'ye karşı doğrudan bir mücadele yürüterek tamamen bağımsız bir politika izliyorlardı; öte yandan resmi olarak kendilerini parti üyesi sayıyorlar ve Parti organlarına giriyorlardı, bunu yaparken Parti içindeki pozisyonlarını Parti'yi içten parçalamak için kullanıyorlardı. (s. 64)

[38] ***"20. Yüzyıl Başında Rusya'da Toplumsal Hareket",*** Martov, Peter Maslov ve Potresov'un redaksiyonunu yaptıkları bir makaleler derlemesinin adıydı; 1909–1914 yıllarında dört cilt yayınlandı. Derleme, 1905 Devrimi, onun nedenleri, itici güçleri, yenilgisinin nedenleri vs. üzerine Tasfiyeci görüşlerin tam bir açıklamasını veriyordu. Başlangıçta Plehanov da redaktörler arasındaydı, önce en Tasfiyeci karşı-devrimci makaleleri, özellikle Potresov'un "Devrim Öncesi Dönemde Toplumsal-Politik Düşüncenin Gelişimi" (Cilt I) makalesini düzeltmeye çalıştı. Fakat bu düzeltmeden sonra da bu makaleler Plehanov'u tatmin etmedi. Derlemenin redaksiyonuna katılımın "yersiz" olduğuna kanaat getirdikten sonra, Plehanov çalışmada ve redaksiyonda yer almaktan vazgeçtiğini açıkladı. 1909'da ortaya çıkan bu anlaşmazlık, Plehanov'un açık ve gizli Menşevik Tasfiyecilerle kopmasının nedenlerinden biriydi (bkz. Not 17). (s. 66)

[39] ***RSDİP MK'sının "Önümüzdeki Parti Konferansı Üzerine" mektubunda*** (Ocak 1910'da yayınlandı) genel bir Parti konferansının hazırlanmasından söz ediliyordu. Bu mektup Tasfiyeciliğe karşı kesin bir sınır çekme anlayışıyla yazılmıştı ve Zinovyev, Dubrovinski ve Martov'dan oluşan bir komisyon tarafından hazırlandı. MK'nın bu mektubunu imzalamış olan Martov, aynı dönemde "Golos Sosyal-Demokrata"da, gerçekte Tasfiyeciliği aklayan ve parti düşmanı karakterini özenle örtbas eden "Doğru Yolda" makalesini yayınladı. Lenin de makalesinde Martov'un bu ikiyüzlü, riyakâr politikasına dikkat çekiyor. (s. 68)

[40] ***Ocak 1910 MK Plenumu,*** Tasfiyeciliği mahkûm ettikten sonra, Parti'ye sadık kalan, onun önderliğine tabi olan vs. yerel örgütlerdeki sosyal-demokrat fonksiyonerlerin Parti yaşamına daha çok çekilmesi gerekliliğinin altını çizdi. Plenum'dan hemen sonra Menşevikler bu kararı, sanki MK legal örgütlerin bütün fonksiyonerlerini, Tasfiyeciliğe karşı tavırlarından ve parti örgütlerine tabiyetlerinden bağımsız olarak eşit haklara sahip parti üyeleri olduklarını açıklamış gibi yorumlamaya çalıştılar. Bu "legallerin hak eşitliği" teorisinin savunuşunda Martov, sadece Tasfiyeciliğin varlığını yadsımakla kalmadı, Tasfiyecileri neredeyse Parti'nin en değerli kesimi olarak gösterecek kadar ileriye gitti. Örneğin "Tasfiyeciler"in davasının "Sosyal-Demokrat Parti örgütünün yeniden doğuşunun unsurlarını en doğru yolda hazırladığı"nı ve "'Tasfiyeci' adı verilenlerin, bütün proleter hareketin çöküşünün en karanlık günlerinde Rus sosyal-demokrasisinin onurunu kurtardığı"nı yazdı. (s. 69)

[41] Lenin burada elinizdeki ciltte yer almayan bu makalenin 3. ve 4. bölümlerine atıfta bulunuyor. Lenin bu bölümlerde, Plenum'da Troçki, Polonyalılar ve Bundcular ve keza Letonyalılar tarafından verilen açıklamayı gösteriyor: "Gerçi biz, karşısında mücadele edilmesi gereken akımın 'Tasfiyecilik' olarak adlandırılmasını gerçekte arzu edilir buluyoruz; fakat Menşevik yoldaşların kendilerinin de bu akıma karşı mücadele edilmesini gerekli gördükleri açıklamasını gözönüne alarak, kararda bu ifadenin kullanımını, onlara (Menşeviklere) karşı fraksiyonel bir karakter taşıdığından, Parti'nin birleşmesi için bütün gereksiz engelleri ortadan kaldırma yararına bu ifadenin karardan çıkarılması gerektiği görüşündeyiz". Parti'nin durumu üzerine kararın 1. maddesiyle ilgili tartışmada (Menşevikler bu maddeye ilişkin bir dizi değişiklik önergesi verdiler) Martov tarafından, bu değişikliklerin Tasfiyeci yorumunun kabul edil-

mezliği özellikle sergilendi. Bütün bunlar Lenin'i, "Golos"tan Menşeviklerin Plehanov'un tavrına, yani kati partisellik pozisyonuna geçişinin, anlaşmanın bir koşulu olduğu iddiasına yöneltti. (s. 70)

[42] Lenin tarafından önce Kasım 1909'da "Proletari"nin bir yazı kurulu oturumunda (bkz. elinizdeki ciltte "Parti'nin ve Parti Birliği'nin Sağlamlaştırılması Üzerine" karar), sonra Ocak 1910'daki MK Plenumu'nda ileri sürülen bu şiar, Bolşeviklerin Parti'ye sadık Menşeviklerle (Plehanov yandaşlarıyla) Tasfiyeciliğe ve Otzovizme karşı mücadele için birleşme zorunluluğunu gösteriyordu. Gerek Plenum'da gerekse de sonrasında Menşevikler bu şiara şiddetle karşı çıktılar, aynı şekilde bizzat Menşevizm içinde Parti'ye sadık bir akımın (Plehanovcu akımın) oluşması düşüncesine karşı da mücadele ettiler. "Golos"un 19–20. sayılarında yazı kurulu bu şiarı "gerici" olarak tanımladı ve bunun hayata geçirilmesinin, legal işçi hareketi içinde canlı sosyal-demokrat unsurları, yani tam da bu şiarın öncelikle yöneldiği Tasfiyeci unsurları Parti'den koparacağını açıkladı. "Golos"un aynı sayısında Plehanov'a müsamahasızca saldırıldı. "Golos"un görüşüne göre tam da Plehanov, "RSDİP'in eskimiş biçimlerine" (yani illegal partiye) "bağlı olduğu ve onun serbest gelişimini engellediği" için, bir Tasfiyeci olarak görülüyordu. — Lenin Parti'ye sadık Menşevikleri "güçlü fraksiyon" olarak nitelerken, bununla verili andaki sayısal güçlerini ve etkilerini değil, güçlerinin garantisi olan, Tasfiyeciliğe karşı mücadelede pozisyonlarının doğruluğunu kastediyordu. (s. 71)

[43] Lenin tarafından kurulan, Rusya'da devrimci Marksizmin ilk organı ***"Iskra"*** ("Kıvılcım"), Aralık 1900'de Münih'te yayınlanmaya başladı. Yazı kuruluna Lenin'in dışında başkalarının yanı sıra Plehanov, Akselrod ve Martov da dahildi. Gazetenin ruhu Lenin'di. "Iskra", Rus sosyal-demokrasisinde oportünizme karşı devrimci-Marksist bir doğrultu için ve Lenin tarafından savunulan örgüt ilkeleri temelinde sıkı merkezi bir partinin kurulması için acımasız bir mücadele yürüttü. Rusya'daki yerel parti örgütlerinin çoğunluğu, yavaş yavaş, "Iskra" çevresinde ve onun tarafından temsil edilen düşünceler çevresinde gruplaştı. 1903 yılında İkinci Parti Kongresi'nin ve bu Kongre tarafından kabul edilen Parti programının oluşması "Iskra"nın eseridir. Kongre'nin ve programın hazırlık döneminde Lenin'in "Iskra"daki etkisi çok güçlüydü. Kongre'den sonra "Iskra" yazı kurulu Plehanov'un saf değiştirmesi ve Menşeviklerin (özellikle Martov'un) entrikaları sonucunda onların eline geçti. Böylece

eski, tutarlı Marksist, devrimci "Iskra"nın 51 sayısı yayınlanmıştır; 52. sayı yalnızca Plehanov tarafından redakte edildi ve 53'üncü sayıdan başlayarak yayın hayatına son verilene dek (son sayı 112, 1905 yılında yayınlandı) "Iskra" —***yeni*** "Iskra"— Menşeviklerin organıydı.

"Raboçeye Dyelo" ("İşçi Davası"), "Rus Sosyal-Demokratları Yurtdışı Birliği"nin organıydı. 1899'dan 1902'ye dek toplam 12 sayı çıktı. Gazeteye tamamen, Rus sosyal-demokrasisinin, o zamanki II. Enternasyonal'deki oportünist akımlara genel olarak uyan ve Rusya'da işçilerin sadece ekonomik mücadele yürütmeleri, politik mücadeleyi ise şimdilik burjuvaziye bırakmaları gerektiği görüşünü savunduğu için Rusya'da ***"Ekonomizm"*** olarak adlandırılan reformist akım egemendi. Yani "RD"nin yandaşları revizyonist-"Ekonomistler"di. (s. 71)

[44] ***Zemstvolar*** (İl Meclisleri), çok sınırlı yetkilere sahip yerel özyönetim organlarıydı, çiftlik sahibi aristokrasinin —ama bunlar arasında burjuvalaşmış tabakalar politik olarak en aktiflerdi— olağanüstü etkiye sahip olduğu bir tür taşra meclisleriydi. Zemstvolara soylular egemen olmasına rağmen yine de otokrasiye muhalif bir konuma düştüler. 1904 yılına doğru burjuva-liberal meşruti hareketin üssü haline geldiler. Zemstvo toplantıları liberaller tarafından taleplerini ortaya koymak ve savunmak amacıyla kullanılıyordu. Kasım 1904'te "Iskra"nın Menşevik yazı kurulu Parti örgütlerine, liberallerin, bir anayasa için mücadeleyi sürdürme kararlılığının ve yeteneğinin vurgulandığı bir mektup gönderdi. Örgütlere, işçilerin taleplerini Zemstvolara sunma biçiminde ***Zemstvo kampanyasına*** katılmaları tavsiye edildi. Fakat Sosyal-Demokratlar mektupta her şeyden önce, fazla keskin hareketlerle liberalleri "ürkütme"ye karşı uyarıldı. Yani Menşevikler esas tehlikeyi, proletaryanın liberalleri, onlar için kabul edilebilir olandan daha ileri itmesinde görüyorlardı. Proletarya ve onun Partisi tabii ki böylece, otokrasiye karşı mücadelede öncü olarak değil, aksine burjuvazinin yedeğinde görünüyordu. Birinci Rus Devrimi'nin patlak vermesi Menşevik Zemstvo kampanyasına son verdi. (s. 73)

[45] 1906 yılı başından itibaren Plehanov Birinci Devlet Duması'nı boykota karşı çıktı. Gerçekte Plehanov'un tavrı, liberallerle işbirliği içinde, "Duma'da aklı başında ve pratik çalışma"ya bir çağrıydı. 1906 RSDİP Birlik Kongresi'nde Plehanov, Devlet Duması'nın "devrimin anayolunda durduğu" ve Duma'nın hükümetle çatışmalarının, Devlet Duması'nı, geniş

kitleler içinde bir dayanak aramaya ve böylece karşı-devrimin bir aracından devrimin bir aracına dönüşmeye zorlayacağı görüşünü savundu. 2. Devlet Duması'na seçimlerde, sosyal-demokrat bir aday geçirme umudunun bulunmadığı her yerde Kadetlerin adaylarını destekleme gerekliliğinde ısrar etti. Plehanov Bolşeviklerin devrimci şiarlarına karşı mücadele etti ve Kadetlerin: "Sorumlu bir bakanlık" (yani Duma'ya sorumlu bir Kadet bakanlığı) şiarının desteklenmesini gerekli gördü. Öte yandan Plehanov'un, "Kadetlerle manevra yapma" düşüncesinden vazgeçtiği ve devrimci taktiğe yakınlaştığı bir an oldu: Ağustos 1906'da 1. Duma'nın dağıtılmasından sonra. Plehanov "Günlük"ünün 6. sayısını çıkardı, içinde, anın şiarının ancak Kurucu Meclis'in toplantıya çağrılmasının olabileceğini yazdığı "Ortak Dert" makalesi vardı. Bu kez Plehanov, sosyal-demokrasinin şiarlarını Kadetlerinkiyle uyumlu hale getirmiyor, aksine Kadetlerin yarım gönüllülüğünü eleştiriyor ve onların karşısına "emekçi" köylülüğü koyuyordu. Fakat Kurucu Meclis şiarını öne sürerken Plehanov, bu şiarın başarısını garantileyebilecek biricik mücadele araçlarını: proletaryanın partisinin devrimci demokrasinin partileriyle mücadele ittifakı, genel halk ayaklanması, geçici devrimci hükümet vs. tutarlılıkla tanımlama becerisini gösteremedi. (s. 73)

[46] İngiltere'de ***Sosyal-Demokrat Federasyon*** kurulduğunda Londra'da yaşayan Engels, onun gelişimini ve faaliyetini çok dikkatli bir şekilde izledi. Federasyon'un taktik hatalarını gösterdi. Entrikacı dediği, Federasyon'un önderlerinden Hyndman'a kuşkuyla yaklaştı ve Federasyon'un, Federasyon içinde Hyndman'ın politik etkisini elinden almaya çalışan kesimini destekledi. Bu anlamda, Engels'in Federasyon'a karşı değil, Hyndman'a karşı bir mücadelesinden sözedilebilir. (s. 75)

[47] ***Ocak 1910 MK Plenumu,*** bir Tüm-Parti Konferansı'nın hızla toplanması kararını aldı ve Konferans için şu gündemi önerdi: ekonomik mücadele ve legal ve illegal sendikalar; Duma faaliyetiyle bağıntı içinde Parti çalışması; çeşitli legal derneklerde çalışma; propaganda ve ajitasyon; örgütsel sorunlar vs. Plenum oturumunda Menşeviklerle "Vperyod" grubunun genel ilkesel kararı oybirliğiyle kabul etmesi karşısında MK, Tasfiyecilerin ve Otzovistlerin parti düşmanı akımlarına karşı mücadele üzerine Konferans'a özel bir gündem maddesi önermedi. Ancak Menşevikler Konferans'ın toplanmasının önüne her türlü engeli çıkarmakla kalmadılar, MK'nın toplanmasını bile engellediler. Parti Konferansı ancak Ocak 1912'de ve artık Menşevikler olmaksızın toplanabildi (bkz. Not 77). (s. 77)

[48] Lenin'in, ***"Devlet İktidarının Sosyal Yapısı, Perspektifler ve Tasfiyecilik Üzerine"*** makalesi, Mart 1911'de, legal Marksist dergi "Mysl"m 4. sayısında yayınlandı. 1908 Aralık Konferansı'nda Menşevikler, Lenin'in Mevcut Durum ve Parti'nin Görevleri Üzerine karar taslağının tartışmasında ve kabulünde, otokrasinin karakteri üzerine görüşlerini ayrıntılı olarak geliştirmemişlerdi. Parti'nin politik tavrını belirleyen bu en önemli sorunda onlara karşı mücadele ancak Konferans'tan sonra, başında Martov, Larin ve diğerlerinin ilgili politik ve taktik sonuçlarla birlikte bu konu üzerine bir dizi makaleleri yayınlandığında gelişti. O zamanlar tutarlı bir Tasfiyeci olarak ortaya çıkan Larin, Rusya'da burjuva devrimin artık tamamlandığını, hükümette artık ticaret ve sanayi burjuvazisinin bulunduğunu ve ortaya çıkmış olan devlet düzeninin feodal kalıntılardan daha da temizlenmesinin tedrici reformlar yoluyla gerçekleşeceğini iddia ediyordu. Buradan kaçınılmaz olarak, sosyal-demokrasinin davasını devrime bağlamaktan vazgeçmek ve çabalarını, çalışan sınıfın durumunda bir düzelmeyi reformlar yardımıyla sağlamak üzerinde yoğunlaştırmak zorunda olduğu sonucu çıkarılıyordu. Bu hedefe ulaşmak için elbette ki illegal devrimci partinin korunması zorunlu değildi; reformlar için mücadeleyi legal bir işçi partisi de sürdürebilir. Larin kadar açık yürekli de olmayan, daha az tutarlı Tasfiyeci Martov biraz daha farklı görüşler savunuyordu. Martov, 1905-1907 Devrimi'nden sonra otokrasinin sınıf karakterinin değerlendirilmesinde tutarlı Tasfiyecilerden ayrıldı. 3 Haziran rejiminin bir burjuva devlet iktidarını temsil ettiği tezini kabul etmiyordu. Bu yüzden liberal burjuvazinin karşı-devrim safına geçişini ve burjuvazinin otokrasiyi desteklediği gerçeğini de yadsıdı. Ona göre liberal burjuvazinin çiftlik sahipleri otokrasisine karşı mücadelesi daha önümüzde duruyordu. Proletarya ve partisi bu mücadelede liberal burjuvaziyi ileri itmeli ve fazla aşırı taleplerle burjuvaziyi ürkütmeksizin hak ve çıkarlarım bu temelde savunmaya bakmalıydı. Bu teori tıpkı Larin'inki gibi, demokratik devrimin reddine ve onun yerine, artık açıkça karşı-devrim yoluna adım atmış burjuvazinin egemenliği altında liberal reformlar için mücadeleyi koymaya yol açıyordu. Martov'un başka sorunlarda, özellikle illegal partinin korunması sorununda da Tasfiyeciliğe kayması da buradan kaynaklanıyordu. (s. 79)

[49] 22 [9] Kasım 1906 yasası üzerine bkz. Not 9. 27 [14] Haziran 1910 yasası üzerine bkz. Not 110. (s. 81)

[50] Bu sözler, Parti'nin 1908 yılındaki Aralık Konferansında "Mevcut Durum ve Parti'nin Görevleri Üzerine" gündem maddesine ilişkin Lenin'e

karşı ikinci raportör olarak çıkan Menşevik ***Dan'***a aittir. Tam olarak şöyle diyordu: "Bolşevikler, daha önce yokedildikleri yere üşüşmeyi öneriyorlar". Dan'ın bu cümlesi silahlı ayaklanmaya ve genelde devrimci mücadeleye karşıydı. Konferans'tan sonra Menşevik "Golos", Dan'ın bu sözlerine "yürekten" katıldığını açıkladı. (s. 83)

[51] "Birinci unsur"la burada, devlet iktidarı, hükümet, bürokrasi kastediliyor. "İkinci unsur", Zemstvolardaki çiftlik sahipleridir. "Üçüncü unsur", Zemstvonun hizmetinde bulunan demokratik burjuva aydınlardı: doktorlar, ziraatçiler, öğretmenler vs. (s. 85)

[52] ***Avusturya'***daki otokratik hükümet, 13 Mart 1848 Devimi'nde, burjuvazinin, köylülüğün, kent küçük-burjuvazisinin ve proletaryanın ortak çabalarıyla devrildi. Devrimin daha sonraki seyri içinde, proletaryanın ve köylülüğün devrimci enerjisinden ürken burjuvazi devrime ihanet etti ve eski iktidarla uzlaştı. Küçük-burjuvazi içinde, Avusturya çok uluslu bir Alman, Çek, Macar vs. devleti olduğu için, güçlü ulusal düşmanlıklar görüldü. Bu ulusal düşmanlık küçük-burjuvaziyi ve kısmen de proletaryayı çeşitli ulusal kamplara böldü. Güçlerin bu parçalanmasından Avusturya otokrasisi, daha Haziran 1848'de Bohemya'daki devrimi, Ekim 1848'de (Viyana'nın Windischgrätz tarafından ele geçirilmesi) ve sonra Rus ordusunun yardımıyla Eylül 1849'da Macar devrimini bastırmakta yararlandı. Sonraki on yılda ülkede gericilik fırtına gibi esti. 1859 Avusturya-Fransız-İtalyan savaşında Avusturya'nın yenilgisi, özellikle Macaristan'da yeni bir toplumsal harekete yol açtı. Hükümet başlangıçta tavizler verdi, ama sonra karşıtlarının saflarında ulusal bölünme görülünce, tavizlerini yine geri aldı. Bu gerici ani değişiklik 1865 sonunda gerçekleşti. Avusturya'nın 1866 yılında Prusya'yla savaşta yenilgisi, Avusturya hükümetinin toplumsal güçlerin saldırısına karşı koymasını imkansız kılıyordu. Aralık 1867'de Avusturya nihayet bir anayasaya kavuştu, bu anayasayla o zamana dek birleşik bir devlet olan Avusturya, bir Avusturya-Macaristan çifte monarşisine dönüştü; Hükümetin parlamentoya sorumluluğu saptandı, mahkemelerin "bağımsızlığı" ilan edildi ve burjuvazinin yerel hükümet makamlarının faaliyeti üzerinde daha geniş kontrolü gerçekleştirildi. Böylece Avusturya burjuvazisi nihayet hükümete girdi. (s. 85)

[53] ***"Vitte reformları"*** ile, III. Aleksander ve II. Nikola altında bakanlık yapan Vitte'nin, maliye alanında (altın miyar rejiminin, şarap tekelinin yürürlüğe konması, gümrük himaye sisteminin, demiryollarının güçlendi-

rilmesi, demiryolu ağının hızla inşası) gerçekleştirdiği reformlar kastediliyor. — ***Altmışlı yılların reformları*** her şeyden önce, Rusya'da 18. yüzyılın sonundan itibaren varolan serfliğin ortadan kaldırılmasını içeriyordu. Serfliğin ortadan kaldırılması II. Aleksander'in 3 Mart [19 Şubat] 1861 tarihli manifestosuyla oldu. (s. 89)

[54] Marx ve Willich'in ikisi de, 1847'de Marx tarafından kurulmuş olan ***Komünistler Birliği'***ne mensuptular. Bu Birlik, devrimci komünistleri (esas olarak Almanları), Marx'la Engels'in "Komünist Manifesto" biçiminde hazırladıkları program temelinde birleştiriyordu. 1848'de Alman devriminin yenilgisinden sonra, Birlik önderleri ve bir kısım üyeler Londra'ya göç ettiler. Birlik orada, Marx'ın çok aktif katılımıyla yeniden örgütlendi, yeni üyeler alındı, Almanya ile ilişkiler kuruldu ve yeni bir Merkez Komitesi seçildi. Ancak reorganizasyondan birkaç ay sonra Birlik içinde görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Ellili yılların başında oluşmuş olan sosyo-ekonomik koşulların tahliline dayanarak Marx, devrimci dalganın tavsadığını, yeni bir ekonomik krizin patlak vermesine kadar hiçbir devrimci yükselişin beklenemeyeceğini ve komünistlerin bu zorunlu "nefes molası"nı, proletaryanın gelecekteki mücadeleler için örgütlenmesi ve hazırlanması amacıyla kullanmaları gerektiğini kanıtladı. Başta Willich ve Schapper olmak üzere Marx'ın karşıtları, devrimci bir yükselişin yokluğunun yalnızca devrimcilerdeki devrimci inisiyatif ve enerji eksikliğine bağlanabileceğini kanıtlamaya çalıştılar. Onlara göre önemli olan sadece, bir grup kararlı insanı bir araya getirmek, para bulmak, silah satın almak ve ayaklanmaya başlamaktı. Daha sonra Blanquistler (Fransız devrimci Blanqui'nin yandaşları) Schapper ve Willich, benzeri hatalar yaptılar. Devrimi, devrimcilerden oluşan küçük bir grubun gerçekleştireceği bir darbe olarak düşünüyor, kitle hareketini küçümsüyor ve bir sınıf partisinin yerine küçük komplocu grupların kurulmasını tavsiye ediyorlardı. Engels Blanquistler hakkında, bu tür ilkelere sahip kişilerin kaçınılmaz olarak kendi kendilerini kandırmaya ve birbiri ardından aptallıklar yapmaya mahkûm olduklarını yazdı. (s. 93)

[55] 1879 yılında Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin üyesi Höchberg, ***"Sosyal Bilim ve Sosyal Politika Yıllığı"*** adı altında bir derleme yayınladı. Bu derlemede, Schramm, Bernstein ve Höchberg tarafından ortak kaleme alınmış, burjuva-demokratları karşısında reddedici tutumundan dolayı Parti'nin eleştirildiği bir makale vardı. Yazarlar, Parti'nin yalnızca toplantılar düzenlediğini, teori alanında ise hiçbir şey yapmadığını söylüyorlardı; toplantılarda parti üyeleri terbiyeli davranmıyor ve "şiddetli

sözcükler"e eğilim gösteriyordu. Bütün Parti, bu makalenin yazarları tarafından, Almanya'da egemen olan koşullara yeterince uyum sağlamamakla ve eğer hükümet tarafından izleniyorsa bundan kendisi suçlu olmakla itham ediliyordu. Neredeyse aynı zamanda Reichstag sosyal-demokrat fraksiyonu, gümrükler üzerine tartışmada, burjuvazinin yedeğinde görüldü. Sosyal-Demokratların bir bölümü liberallerle, bir bölümü muhafazakârlarla oy kullandı, bir bölümü ise oy vermedi. 1879 sonunda Almanya Sosyal-Demokrat Partisi "Sosyal-Demokrat" gazetesini çıkarmaya başladı, bu gazetede her türlü savaşı (yani devrimci savaşı da) mahkûm eden, Parti'nin hedefi olarak "tüm insanlar"ın kardeşliğini tanımlayan vs. makaleler yayınlandı. Oportünizmin bu ifadelerine Marx ve Engels karşı çıktılar. Schramm, Höchberg ve Bernstein'ın makalelerine karşı Parti'nin bütün önemlice liderleriyle canlı bir yazışma yürüttüler. Engels Bebel'e yazdığı sert mektuplarda Reichstag fraksiyonunun tutumunu eleştirdi. Marx ve Engels kesin bir şekilde, Parti'nin küçükburjuvazinin düşüncelerine ve isteklerine proletaryanın çıkarlarının sırtından tavizler veren herkesle arasına sınır çekmesini talep ettiler. Bebel'e bir mektubunda Engels şöyle yazdı: "Siz bu kişileri (Höchberg, Bernstein, Schramm vs.) Partili yoldaşlar olarak tanımaya devam ediyorsunuz. Biz bunu yapamayız. Bize, aynı Parti'ye dahil olduklarını iddia ettikleri sürece bu kişilerle pazarlık bile yapamayız. Burada sözkonusu olan noktalar, her proleter partide artık tartışılamayacak olan noktalardır. Bunları Parti içinde tartışmaya açmak, tüm proleter sosyalizmi sorgulamak demektir" (Engels'ten Bebel'e, 16 Aralık 1879; Bebel'in "Yaşamımdan"ından, üçüncü bölüm, s. 84, Stuttgart 1914). (s. 94)

[56] Lenin burada, Tasfiyeci Levitski'nin, proleter partinin (şimdiye kadar olduğu gibi) "politik özgürlük uğruna genel halk mücadelesinde hegemon değil, bilakis bir sınıf partisi olması gerektiği" üzerine açıklamasını kastediyor. Bu vesileyle Lenin şunu yazdı: "Bu, en kararlı reformizmin formülüdür. Dahası. Bu, en mükemmel dönekliğin formülüdür. 'Hegemonya ***değil, bilakis*** sınıf partisi' demek, çağımızın kölesine, ücretli işçiye, köle olarak durumunun düzelmesi için mücadele et, ama köleliğinin yıkılması düşüncesini zararlı bir ütopya olarak gör... diyen burjuvazinin safına, liberalin safına geçmek demektir. İşçilere, 'hegemonyaya ***değil, bilakis*** bir sınıf partisine' ihtiyaç duyduklarını vaaz etmek, proletaryanın davasını liberallere satmak demektir, ***sosyal-demokrat*** işçi politikasının yerine ***liberal*** işçi politikasını geçirmeyi vaaz etmek demektir." (Bütün Eserler, Cilt XV, "Rus Sosyal-Demokrasisinde Reformizm" makalesinde.) (s. 98)

[57] MK Ocak Plenumu'ndan sonra Bolşevizm içinde şiddetlenen bölünmeden (“Vperyod” grubunun ayrılması) sonra, kimi Bolşevikler, “Vperyod” grubuyla görüş ayrılıklarının ilkesel özünü anlama ve “Vperyod” akımının parti düşmanı karakterini kavrama becerisini gösteremediler. Bütün meseleyi kısmi örgütsel sorunlara bağladılar ve Lenin'le yandaşlarını, görüş ayrılıklarını ve bölünme faaliyetini şiddetlendirmekle suçladılar. Oportünist ruh haline sahip Bolşeviklerin bu kesiminden o zaman “uzlaşmacıların ya da erdemlilerin yeni fraksiyonu” ortaya çıktı, bunlar kendilerini “fraksiyonel olmayan Bolşevikler”, ya da “Parti Bolşevikleri” olarak adlandırıyorlardı. Bu uzlaşmacıların en önde gelenleri, başkalarının yanısıra Losovski ve Rikov'du. Bunlara bazı Polonyalı sosyaldemokratlar da (Varski, Tyszka vs.) katıldı. Ocak (1910) MK Plenumunda, Dubrovinski, Goldberg-Meşkovski ve Nogin'in yanısıra Kamenev uzlaşmacı çizgiyi temsil etti.

Uzlaşmacılar pratik çalışmalarında, her renkten Tasfiyecilerle tam kopuş Leninist çizgisinin karşısına, sağdan ve “sol”dan inatçı bir direniş koydular, bunu yaparken ilkesiz bir birleştirmecilik çizgisi izliyorlardı. Lenin'in uzlaşmacılara karşı nasıl bir mücadele yürütmek zorunda kaldığı, (elinizdeki makalenin dışında), “Leninski Sbornik”in 18. sayısında, s. 12-35'te basılmış olan, Rikov'a Şubat ve Mart 1911 tarihli yazışmalarından görülebilir.

Uzlaşmacılar, Tasfiyecilerin ve “Vperyod” grubunun oportünizmini bütünüyle es geçtiler. Ayrıca RSDİP içindeki bütün diğer ilkesiz uzlaşmacılar gibi, bütün öfkelerini oportünistlere karşı değil, aksine Lenin'e ve yandaşlarına karşı yönelttiler. “Resmi Bolşeviklerin”, yani Lenin yandaşlarının çevre fraksiyonculuğunda bütün diğer grupları geçtiğini ve Lenin'le yandaşlarının fraksiyon politikasının diğer akımlara, fraksiyonel ayrılıkları için haklılık zemini yarattığını yazdılar. Parti'ye sadık unsurların birleşmesinin başlıca engellerinden birinin, onların görüşüne göre özü, “dışarı atmak, ihraç, örgütsel baskı”dan ibaret olan Lenin'in bu “fraksiyon politikası” olduğunu doğrudan açıkladılar. Bu biçimde Lenin ve yandaşlarına karşı iyice döşenirken, uzlaşmacılar aynı zamanda bütün oportünistleri koruma altına aldılar. Buna karşılık Troçki hakkında ise, “onun ve yandaşlarının, Parti'ye sadık unsurlara politik olarak Tasfiyecilerden daha yakın durdukları”nı yazdılar. “Bu, ‘Vperyod’ grubu için daha büyük ölçüde geçerlidir” diye de eklediler. Uzlaşmacı grubun bu dönemde görüşleri böyleydi. Bu yüzden Lenin uzlaşmacıları “tutarsız Troçkistler” olarak tanımladı. Lenin'in ve Parti'nin bunlara karşı

mücadelesi sayesinde grup Parti'de hiçbir etkinlik kazanamadı ve şekillenmiş grup olarak varlığını uzun süre sürdürmedi. Bunlara karşı mücadelenin dersleri, tıpkı önceki dönemde (RSDİP'in 2. ve 3., sonra 3. ve 4. Kongreleri arasında) uzlaşmacılıkla mücadelenin dersleri gibi, Parti'nin bundan sonraki tüm iki cepheli mücadelesi için büyük öneme sahipti, çünkü uzlaşmacılık Bolşevik Parti'nin kimi unsurlarında, gelişiminin sonraki safhalarında, tekil olarak Ekim'den sonra da görüldü (örneğin Troçkizme karşı, sağ oportünizme karşı ve aynı şekilde Troçkizmin yenilmesinden sonra Troçkist ve Troçkicilik taslayan "sol akım"a karşı uzlaşmacılık). 1910 Ocak Plenumu'ndan sonra, Menşeviklerin, MK'nın olağan Plenumu'nun toplanmasını her biçimde engelledikleri kesin olarak ortaya çıktıktan sonra, Haziran 1911'de yurtdışında, MK üyelerinin bir kısmının (Bolşevikler, Polonyalı ve Letonyalı Sosyal-Demokratlar) Konferansı yapıldı. ***"MK üyelerinin"*** bu ***"Haziran Konferansı"*** bir dizi önemli karar aldı, bunlar arasında olağan bir Parti Konferansı üzerine karar da vardı. Konferans hazırlığı için, Rusya'da ***"Rusya Organizasyon Komisyonu"***nu (ROK) kurma göreviyle bir ***"Yurtdışı Organizasyon Komisyonu"*** (YOK) kuruldu. Ayrıca yurtdışındaki salt teknik fonksiyonlar için (Parti yayınevi, literatürün Rusya'ya nakli vs.) bir ***"Teknik Komisyon"*** kuruldu, ancak bunun çoğunluğunun uzlaşmacı olduğu ortaya çıktı. Bu yüzden bu Komisyon tarafından çıkarılan "Enformasyon Bülteni" (iki sayı yayınlanmıştır) tam da bu uzlaşmacı grubun görüşlerini yansıtıyordu. Ağustos 1911'de uzlaşmacılar "Parti Bolşevikleri Grubu" imzalı, "Tüm RSDİP Üyelerine" başlıklı özel bir bildiri yayınladılar (bkz. Bütün Eserler, Cilt XV, "Belgeler ve Materyaller" ekinde). (s. 100)

[58] N. Okulu'yla, Kasım 1910'da Capri'de ve Bologna'da "Vperyod" grubu tarafından örgütlenen Parti Okulu kastediliyor. Kasım 1910'da grup, Bologna'da (yine İtalya) böyle ikinci bir okul kurdu. Ancak Bologna'daki okulun özelliklerinden biri, ona, aralarında Peter Maslov ve Troçki'nin de bulunduğu bir dizi Tasfiyecinin de katılmasıydı. Bu şekilde Bologna okulu, daha MK Plenumu'ndan sonra farkedilmiş olan "Vperyod" grubunun, Tasfiyecilerin ve uzlaşmacı Troçki'nin işbirliğini gerçekleştirdi. Capri'deki okul gibi Bologna'daki okul da, öğrencilerinin Rusya'da fraksiyon ajanları olarak hazırlanması için kullanılıyordu. Öğrenciler arasına bir ajan-provokatör de sızdığı için, bu yoldaşlardan çoğu Rusya'ya geri dönüşlerinden sonra tutuklandılar. (s. 103)

[59] Lenin'in Tasfiyecileri ***Stolipinci İşçi Partisi*** olarak tanımlamasının nedeni, legal bir işçi partisi kurmayı önermeleri, onun faaliyetini Stolipin

rejimi altında izinli olanla sınırlamalarıydı. "Larin ve avanesi Rus işçilerini, hegemonyayı (yani liberallere rağmen kitleleri devrime kazanmayı) amaçlamakla suçluyor ve onlara 'devrim için değil' bilakis 'Rusya'nın önümüzdeki anayasal yenilenmesinde çıkarlarını korumak için' örgütlenmeyi öneriyor. Çürük Alman liberalizminin çürük görüşleri Tasfiyeciler tarafından Rus işçilerine 'sosyal-demokrat' görüşler olarak yutturuluyor. Bu tür sosyal-demokratlar nasıl Stolipinci Sosyal-Demokratlar olarak tanımlanmaz?" diye yazıyordu Lenin (bkz. Bütün Eserler, Cilt XV, "Rus Sosyal-Demokrasisinde Reformizm"). (s. 103)

[60] ***RSDİP Merkez Komitesi Yurtdışı Bürosu,*** Parti'nin malvarlığının, yurtdışındaki teknik ve yayın girişimlerinin yönetimi için, yurtdışında bulunan grupların bir araya getirilmesi, yurtdışındaki bu gruplarla Rusya'da faaliyet yürüten MK arasında işbirliğinin örgütlenmesi için ve aynı zamanda yurtdışında Parti'yi temsil etmek amacıyla görevlendirildi. Ocak 1910 MK Plenumu'ndan sonra MK Yurtdışı Bürosu'nun çoğunluğunun Menşevik ve uzlaşmacı olduğu görüldü. "Golos S.-D"den Menşevikler doğrudan Tasfiyeciliğe çarketmeye başladıktan sonra MK Yurtdışı Bürosu parti düşmanı güçlerin birliğinin odak noktası haline geldi, Tasfiyeciliğe karşı mücadeleyi reddediyor ve Tasfiyecilere her türlü yardımı sunuyordu, Yurtdışı Bürosu bundan dolayı sonunda yalnızca Bolşevikleri, Polonyalıları vs. değil, Parti'ye sadık Menşevikleri de kızdırdı. "Golos"tan Menşeviklerin azınlıkta kalabilecekleri korkusuyla Yurtdışı Bürosu, MK Plenumu'nun kararına rağmen ve parti tüzüğünün doğrudan hükümlerine rağmen, bu parti krizinden yegâne çıkış olabilecek yeni bir MK Plenumu'nun toplanmasını reddetti. MK üyelerinin 1911 yılındaki Haziran Konferansı bu yüzden, MK'nın açık ve net kararlarını çiğneyen MK Yurtdışı Bürosu'nun "Parti karşıtı fraksiyon politikası"nı saptamak zorunda kaldı (bkz. Bütün Eserler, Cilt XV, "Belgeler ve Materyaller" arasında, MK Üyelerinin 1911 Haziran Konferansı'ndan Bildiri ve Kararlar). Haziran Konferansı'ndan sonra Yurtdışı Bürosu, bu kararlara karşı sıkı bir mücadele açtı. Sonuç, Bolşeviklerin temsilcisi Aleksandrov'un (N. A. Semaşko) MK Yurtdışı Bürosundan ayrılması oldu. Böylece Yurtdışı Bürosuyla Bolşevikler arasında kesin kopma oldu ve Yurtdışı Bürosu, Tasfiyeciliğin yandaşları ve savunucularının bir organına dönüştü. (s. 103)

[61] Lenin tarafından yazılan bu karar, Bütün Eserlerin XV. Cildinde tam olarak basılmıştır. "İkinci Paris Grubu", Parti için orada faaliyet yürüten RSDİP'in Paris'teki bir grubuydu. Bu grubun çoğunluğu Lenin yandaşlarından yanaydı, azınlık uzlaşmacılardan oluşuyordu. Paris'te bu grup dışında, "Paris Grubu" diye tanımlanan Menşevik bir grup daha vardı. Burada anılan ***"Bolşevik",*** yurtdışında bulunan Teknik Komisyon'un Bolşevik üyesiydi. (s. 105)

[62] Lenin burada, 1903 yılında ***RSDİP'in İkinci Parti Kongresi'nde*** Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki ***bölünmeyi*** ve bu iki fraksiyon arasında, Bolşeviklerin Üçüncü Kongre'yi yaptıkları ve bu Kongre'ye katılmayı reddeden Menşeviklerin kendi Menşevik konferanslarını düzenledikleri 1905 yılına dek süren sonraki mücadeleyi kastediyor. (s. 109)

[63] ***Mihail, Yuri*** ve ***Roman'ın Parti'ye ihaneti*** üzerine bkz. bu cildin ön sayfalarında basılmış olan "Bir Yazarın Notları. II. Partimizdeki 'Birleşme Krizi'" makalesi. Ocak 1910 MK Plenumu, "Vperyod" grubunun, Capri adasındaki parti okulunun tanınması önerisini reddetti (bkz. Not 58).

"Raboçaya Gazeta" (İşçi Gazetesi) Kasım 1910'dan Ağustos 1912'ye dek Lenin, Zinovyev ve Kamenev'in redaksiyonu altında çıktı ve sıkı Bolşevik anlayıştaydı.

Lenin burada, Troçki'nin kopuşuyla, Kamenev'in 1910 Plenumu'ndan sonra MK temsilcisi olarak gönderildiği, Troçki tarafından Viyana'da çıkarılan "Pravda" yazı kurulundan Troçki tarafından ayrılmaya zorlanmasını kastediyor (bkz. Not 23). (s. 111)

[64] ***"Raboçaya Jizn"*** (İşçi Yaşamı), Mart–Mayıs 1911 arasında (toplam 3 sayı) Paris'te uzlaşmacı Bolşevikler ve "Golos"tan Tasfiyeciler tarafından ortak çıkarılan, Rusça aylık sosyal-demokrat bir gazeteydi. Yazı kurulunda iki uzlaşmacı Bolşevik ve iki "Golos"çu vardı. Gazete Rus göçmen işçilere yönelikti, esas dikkatini Fransız işçi hareketine veriyor ve Parti içi mücadelenin sorunlarını küçümsüyor, RSDİP içindeki yaşama hemen hemen hiç değinmiyordu. Bu biçimde "fraksiyonsuzluğu"nu vurgulamış oluyordu. Troçki, "Pravda"sının 21. sayısında, bu "fraksiyonsuzluğu" övdüğü özel bir makaleyi "RJ"ye ayırdı. (s. 113)

[65] Haziran 1911'de MK Üyeleri Konferansı'yla (bkz. Not 57) başlayan Parti'nin yenilenmesi ve genel bir Parti Konferansı'nın toplanması çalışması hızla ilerledi. Yurtdışı örgütü tarafından Rusya'ya gönderilen yetkililer orada, bir dizi büyük örgütü dolaştıktan sonra, enerjik bir şekilde Konferans hazırlığına koyulan Rusya Organizasyon Komisyonu'nu kurdular. ROK, olağanüstü zor polisiye koşullara rağmen, yıl sonunda 20'den fazla örgütü etrafında birleştirmeyi başardı ve 1912 Ocak başında artık Konferans Prag'da toplanabilirdi (bkz. Not 77). ROK'un çalışması elbette Tasfiyecilerin, "Vperyod" grubunun ve Troçkistlerin öfkeli saldırıları-

na yol açtı. Prag Konferansı hazırlığını Lenin'in bir bölünme entrikası olarak değerlendiriyor ve Lenin'le yandaşlarına sayısız hakaretler yağdırıyorlardı. Bolşeviklerin Konferans çağrısına yanıt olarak Tasfiyecilerle Troçkistler hemen, anti-Bolşevik, Tasfiyeci bir paralel konferans hazırlığına başladılar, bu konferans Ağustos 1912'de yapıldı (bkz. Not *84*, *89*).

"Parti Krizinin Çözümü" makalesi, aynı zamanda son iki yılda "Parti krizi"nin sonucunu çıkarırken, Parti-içi yaşamdaki bütün bu olayların bir değerlendirmesini veriyor. (s. *121*)

[66] MK Ocak Plenumu'nda Bolşevikler, kendi fraksiyonel para olanaklarını, Menşeviklerin bölünmeyi sürdürmemeleri koşuluyla, tüm Parti'nin gereksinimine sunacaklarını açıkladılar. Bolşevikler bu paraları geçici olarak üç "yediemin"e (Kautsky, Mehring ve Clara Zetkin) devretti. Plenumdan sonra, Menşeviklerin fraksiyon çalışmalarını sürdürdükleri ortaya çıkınca, Bolşevikler 18 [5] Aralık 1910'da "yedieminler"e, Menşeviklerle anlaşmayı bozulmuş olarak gördüklerini açıkladılar ve paranın geri ödenmesini talep ettiler. "Yedieminler" uzlaşmacıların etkisi altında, Bolşeviklerin tarafında yer almaya ve tüm paranın Bolşeviklere geri ödenmesine kesin karar veremedikleri için paranın bir kısmını, Konferans hazırlığı harcamaları için geçici olarak Teknik Komisyon'a ve Yurtdışı Örgütü'ne verdiler, bu arada sorunun kesin çözümünün 14 [1] Kasım 1911'de gerçekleşeceğini belirttiler. Ayrıca "yedieminler" bu sorunun çözümünü, Mark kurunun düşmesi sonucunda bu paraların tümüyle değer kaybettiği emperyalist savaşa dek ertelediler. (s. 124)

[67] Yukarıda (bkz. Not 60), Yurtdışı Organizasyon Komisyonu'nun kurulmasından sonra Tasfiyecilerin kendilerine ait bir konferans hazırlığına başladıklarına dikkat çekildi. Ağustos 1911'de Bern'de (İsviçre) bir toplantı yaptılar, bu toplantıya Troçki de katıldı ve bağımsız bir konferansın toplanması kararı alındı. Bu kararlara daha büyük bir otorite sağlamak için Bundcular (Liber), Tasfiyeci Kafkasya Bölge Komitesi temsilcileriyle birlikte, Brüksel'e (Lenin burada konspiratif nedenlerle Brüksel'e "Z kenti" diyor) gittiler, Letonya Sosyal-Demokratlarının MK'sı oradaydı, amaçları bu kararları onlara imzalatmaktı (Letonya MK'sının çoğunluğu o dönemde Menşevikti). MK Yurtdışı Bürosu'ndan Tasfiyeciler bununla, kararlarının "üç en güçlü örgüt"ün (Bund, Letonya ve Kafkasya) imzasını taşımasını sağlamak istiyorlardı. Ama makale metninden anlaşıldığı üzere Tasfiyeciler Letonya MK'sını bulamadılar. (s. 129)

[68] Nisan–Haziran 1913 tarihleri arasında Lenin "Pravda"da ***"Tartışmalı Sorunlar"*** ortak başlığı altında, Tasfiyecilere karşı altı makale yayınladı. Bu artık yeniden yükseliş yıllarındaydı. Tasfiyecilik o zaman olgunlaşmakta olan devrime karşı itfaiye rolünü oynuyordu. Tasfiyeciliğe karşı mücadele, yeniden olgunlaşmakta olan devrim için mücadele oluyordu. Legal basında mücadele Bolşevik "Pravda" tarafından Menşevik-Tasfiyeci "Luç"a karşı sürdürülüyordu. "Pravda", önceki dönemde illegalitede geçmiş olan Parti-içi mücadeleleri bilmeyen işçi okurlarının büyük kitlesine hitap ediyordu ve bu yüzden onlara Tasfiyeciliğe karşı geçmiş mücadelenin başlıca anlarının popüler tarzda kısa bir açıklamasının verilmesi gerekiyordu. Lenin elinizdeki makalelerde işte böyle bir açıklama veriyor. Bu makalelerin Çarlık sansürü koşulları altında yayınlanan legal bir gazete için yazılmış oldukları gözönünde bulundurulmalıdır. Bu makalelerin dikkatli, çekimser dili de bu yüzdendir.

Bolşevik "Pravda" (Gerçek) legal bir günlük gazete olarak 5 Mayıs [22 Nisan] 1912'de Petersburg'da yayınlanmaya başladı. Birçok baskılardan sonra sonunda Temmuz 1913'te susturuldu. Fakat aynı ay içinde "Raboçaya Pravda" (İşçi Gerçeği) adı altında yeniden yayınlandı, ama Ağustos'ta yine kapatıldı. Hemen "Zevernaya Pravda" (Kuzey Gerçeği) yayınlanmaya başladı, o da Eylül'de kapatıldı. Oyun böyle sürdü ve hep kısa bir süre olmak üzere şu gazeteler yayınlandı: "Pravda Truda" (Emeğin Gerçeği), "Sa Pravdu" (Gerçek İçin), "Proletarskaya Pravda" (Proleter Gerçeği), "Put Pravdy" (Gerçeğin Yolu) ve "Raboçi" (İşçi). Son olarak, ama artık yalnızca haftalık gazete olarak, "Trudovaya Pravda" (Emeğin Gerçeği) yayınlandı, o da 21 [8] Temmuz 1914'te kapatıldı. Gazete çalışanlarının hepsi seçkin Bolşeviklerdi, bunların arasında örneğin Stalin de vardı. Lenin yurtdışından gazetenin redaksiyonuna doğrudan katılıyordu ve bu amaçla Rus sınırına yakın olmak için 1912'de Krakau'a (Galiçya) taşındı.

"Luç" (Işın), Tasfiyecilerin günlük legal organıydı (Eylül 1912'den Temmuz 1913'e kadar). Kapatılmasından sonra "Jivaya Jizn" (Canlı Yaşam) gazetesi ve son olarak "Novaya Raboçaya Gazeta" (Yeni İşçi Gazetesi) (Şubat 1914'e dek) yayınlandı. Menşeviklerin legal organı işçiler arasında pek az seviliyordu. (s. 132)

[69] Lenin burada, P. Akselrod'un, Tasfiyeci dergi "Naşa Zarya"nın (Şafağımız) 1912/6. sayısında tam olarak, Tasfiyeci gazete "Nevski Golos"ta (Neva'nın Sesi) ise sadece kısaltılmış olarak basılan, "Günün Konuları

Üzerine" makalesini kastetmektedir. Bu makalede Akselrod, kesin bir şekilde, "Rus sosyal-demokrasisinin devrim öncesi dönemde oluşan ve devrim döneminde gelişen karakterini temelden değiştirme" gerekliliğini savundu. Eski illegal devrimci sosyal-demokrasiyi Akselrod, işçi sınıfının sosyalist unsurlarının örgütü değil, tersine güçlü, onların üstünde duran, "onlara bağlı, onları destekleyen", ama yine de "dışta, onlardan bağımsız duran ve bu unsurları az çok bir entelektüeller kolektifine tabi kılan, proletaryanın kendiliğinden ortaya çıkan kitlelerine dayanan ve onun sosyalist bilinçli temsilcilerine vasilik eden" bir güç olarak adlandırıyordu. Akselrod bu biçimde sosyal-demokrasiyi proletaryanın üstünde duran bir entelektüeller örgütü olarak göstererek, "proletaryanın tüm ileri unsurlarını ve Rus işçi hareketinin Avrupalılaştırılmasının bilinçli yandaşlarını, bağımsız bir işçi örgütü" kurmaya çağırıyordu. Akselrod bu makalede esas olarak, kendisinin, Larin'in ve diğer Menşeviklerin daha 1905-1906 yıllarında, "İşçi Kongresi" için ajitasyonları sırasında geliştirmiş oldukları, aynı oportünist, Rusya'da devrimci proleter partinin tasfiyesine yönelik düşünceleri açımlıyordu (bkz. elinizdeki baskı, Cilt III, Not 159). (s. 141)

[70] ***"Ozvobojdeniye"*** (Kurtuluş), Peter Struve'nin redaksiyonu altında 1902–1904 tarihleri arasında Stuttgart'ta ve sonra Ekim 1905'e dek Paris'te yayınlanan ve Rusya'da illegal olarak dağıtılan ondört günlük liberal bir gazeteydi. Burjuva liberalizminin ve oluşmakta olan Kadet partisinin organıydı. (s. 145)

[71] ***"Veki"*** (Yol İşaretleri), 1909'da liberal kampın önde gelen yazarlarından bir grup tarafından çıkarılan bir derlemeydi; aralarında bir zamanların "Legal Marksistleri" de (Struve, Tugan-Baranovski vs.) vardı. 1905–1907 devriminden sonra bu yazarlar sadece devrimi eleştirmekle kalmadılar (bunu önceden de yapıyorlardı), aynı zamanda gericiliği açıkça savunacak ve övecek kadar ileriye gittiler. "Veki" derlemesinde devrimci partilere ve devrimci kitle hareketine karşı çıktılar, polis devletini övdüler ve entelektüelleri burjuvaziye hizmet etmeye çağırdılar. Derleme, Rus liberalizminin Stolipinci gericiliğin saflarına kesin geçişini gösteriyordu. Tüm gerici ve Kara-Yüz basını derlemenin yayınlanmasını coşkuyla karşıladı. (s. 145)

[72] Lenin burada açıkça, Kadetlere yakın duran ***"İlerlemeciler"*** grubunun Kasım 1912'de yapılan konferansını kastetmektedir. Bu konferansta, grubun bir partiye dönüşümü sorunu ortaya atıldı. Konferansa katılan bir

dizi kişi buna karşı çıktı ve tam da belirli bir politik programın ve "kişisellikten arınmış demirden disiplin"in yokluğunun, "çeşitli düşüncelere özgürlük ve etkinlik alanı" verdiğini ve saflarında, tekil sorunlar üzerine görüşleri ayrılan birçok unsuru birleştirmiş olan grubun başarısını garantilediği görüşünü savundu. Konferans, sonunda, İlerlemecilerin kendilerini bundan sonra da grup olarak tanımlaması gerektiğini kararlaştırdı, ancak gerçekte tepesinde bir MK'yla bir partiye dönüştü. Bir programın hazırlanması kararı da alındı. İlerki programın temeli olarak Konferans, olağanüstü ılımlı ve monarşistçe olan ve bir dizi sıradan liberal talepler içeren politik bir platformu onayladı. (s. 145)

[73] "Sabler'in Pederleri" diye Lenin, son derece gerici bir çizgiyi temsil eden ve o sıralar baş prokürатör olan Çarlık senatörü ve büyük toprak sahibi Sabler'in politikasına hizmet eden Üçüncü Duma'nın az sayıdaki ruhban temsilcisine diyor. Timoşkininkiler olarak (Duma'nın sağcı temsilcisi Timoşkin'in adına atfen) Lenin aynı şekilde Duma'nın Kara-Yüz üyelerini tanımlıyor. (s. 146)

[74] Lenin burada ***"Halkçı-Sosyalistler"*** grubunun Sosyal-Devrimcilerden ayrılmasını kastetmektedir. Ocak 1906 başında (Aralık 1905 sonu) Sosyal-Devrimciler Partisi'nin birinci kongresinde, "Ruskoye Bogatstvo" (Rus Zenginliği) dergisinin başta Pyeşehonov olmak üzere bir grup çalışanı Kongre çoğunluğundan ayrıldı. 1906 sonbaharında, kendine ait ***"Halkçı-Sosyalist İşçi Partisi"***'ni kurdu ve Parti'yi terketti. Pyeşehonov ve grubu kesinlikle illegal partinin korunmasına karşıydılar ve onun sözleriyle, Parti'ye "illegal bir örgüte alınamayacak olan" türden güçler çekmeyi mümkün kılacak olan legal bir partiden yanaydılar. Pyeşehonov çok açık bir biçimde, esas olarak "entelektüel güçleri" gözönünde bulundurduğunu gösterdi, "bu güçler Sosyal-Devrimcilerin mücadele taktiğinin ve programının korunması halinde sadece Parti dışında kalmazlar, aksine, daha da kötüsü, hızla, partileri illegaliteyi terketmiş ve açık mücadele alanında yaygınlaşan Kadetlere geçmeye başlarlar". Halkçı-Sosyalistler tarım programının "el koyma ve partizan savaşı yoluyla" gerçekleştirilmesine de kesinlikle karşıydılar, tarım sorununun Kurucu Meclis tarafından barışçıl çözümünde ısrar ediyor ve kararı nasıl çıkarsa çıksın kendilerini ona uymakla yükümlendiriyorlardı. Halkçı-Sosyalistler, o dönemde henüz Sosyal-Devrimciler tarafından desteklenen devrimci diktatörlük düşüncesine de karşıydılar. Sonunda Halkçı-Sosyalist-

ler Partisi'nin programından, Sosyal-Devrimcilerin programının içerdiği cumhuriyet talebi de çıkarıldı.

"Halkın İradesi" Partisi, ***"Narodnikler"*** hareketinden, 1861 "köylü kurtuluşu"ndan (bkz. Not 53) sonra köylülük içinde egemen olan, entelektüellerin alt tabakalarında devrimci bir ruh hali ve otokrasiye karşı mücadele etme çabasını üreten mayalanmanın ardından ortaya çıkmıştı. Bu devrimci entelektüeller, köylü devrimi ve Rusya'yı kapitalist gelişme yolundan kurtaracak olan ütopik bir tarım sosyalizmi düşüncesini ilan ettiler. Hareketin ve yandaşlarının adı Rusça "halk": Narod sözcüğünden gelir. Otokratik hükümet bu hareketi yaygın takibatlarla yanıtladı. Ancak buradan bir kitle hareketi çıkmadı, köylülük ayaklanmadı. Fakat bu devrimci harekete katılmış olan gençlik, devrim yolunda ilerlemeye devam etti. 1876 yılında devrimci örgüt ***"Toprak ve Özgürlük"***, Rusya'nın ilk devrimci partisi kuruldu. Köylü kitleleri arasında ajtasyonun başarısızlığı ve hükümetin zulmü bu devrimcilerin bir bölümünü politik mücadele aracı olarak terör yoluna itti. 1879'da "Toprak ve Özgürlük" partisi bölündü. ***"Kara Paylaşım"*** grubu ayrıldı, bu grup Narodnizmin eski geleneklerini savunuyor ve bütün toprağın, halk tarafından devrimci yoldan, yukarıdan onay olmaksızın, yani "kara" genel yeniden dağılımı, paylaşımı şiarını atıyordu. "Kara Paylaşım" grubu birkaç yıl içinde yok oldu; bir kısmı Marksizme geçti, diğerleri burjuva liberalizmi yönünde geliştiler. Bölünmeden sonra ***"Halkın İradesi"*** Partisi'ni kuran "Toprak ve Özgürlük"ün radikal kanadı, bütünüyle, görüşüne göre Çarlığın devrilmesine ve politik iktidarın ele geçirilmesine yol açacak olan terörist mücadele yoluna girdi. Bu parti, işçiler arasında da devrimci propaganda yürütüyordu, ama işçileri yalnızca köylülerin yardımcı birliği olarak görüyordu. Kapitalizmin ve işçi hareketinin gelişmesi daha doksanlı yıllarda Narodnizmin hızla dağılmasına yol açtı. (s. 146)

[75] Sosyal-demokrat basını izleyen katı Çarlık sansürünü gözönüne alarak, legal gazete ve dergiler (hem Menşevik hem Bolşevik) için belirlenmiş makalelerin yazarları bir dizi sözcük ve ifadeden kaçınmak ve onların yerine sözleşilmiş başka ifadeler koymak zorundaydılar. Örneğin Çarlık sansürünün hoşgörü göstermediği "sosyal-demokrat" sözcüğü için, "örgütlü Marksistler" sözcüğü kullanılıyordu; "Demokratik Cumhuriyet" şiarı yerine "devlet düzeninin tam demokratikleştirilmesi" yazılıyordu; "toprağın zoralımı" yerine "toprağın köylülere devri" yazılıyordu; sosyal-demokrasinin devrimci ana şiarları —demokratik cumhuriyet, topra-

ğın zoralımı, sekiz saatlik işgünü— yerine legal basında "politik özgürlüğün, demokrasinin ve anayasal düzenin ana koşulları" vs. ifadesi geçiyordu. Çarlık sansürü tarafından eğitilmiş olan dönemin okurları, bu "mecazi dili" çok iyi anlıyor ve sözleşilmiş ifadelerin yerine yazarların kastettikleri tanımları koyuyorlardı. (s. 151)

[76] Lenin burada, Parti tarafından 1912 ve 1913 yıllarında uygulanan ***"sigorta kampanyası"***'nı kastetmektedir. Bolşevikler, hastalık kasalarına, sigorta makamlarına ve sigorta kurumuna işçi yetkililerinin seçimiyle bağıntılı olarak canlı bir kampanya geliştirdiler. Petersburg ve bir dizi başka kentte bu kampanya bütünüyle illegal Bolşevik örgütlerin ve Bolşeviklerin işçi örgütlerindeki aktif katılımcılarının önderliği altında yürüdü. Bolşevik basın eyleme hararetle katıldı. Bolşeviklerin koyduğu talepler arasında, sigorta kampanyasına "örgütlü Marksistler"in, yani illegal sosyal-demokrasinin önderlik etmesinin kabulü de vardı. Tasfiyeciler sigorta kampanyasıyla bağıntı içinde Bolşeviklere karşı öfkeli bir mücadele başlattılar, bu kampanyanın Parti tarafından yönetilmesi talebini reddettiler ve sigorta hareketinin "bağımsızlığı"'nı savundular. Buna ve zor polisiye koşullara rağmen (seçimlerin arifesinde Petersburg'da, hareketin 20 aktif katılımcısı, esas olarak Bolşevikler tutuklandı) kampanya Bolşeviklere büyük bir başarı sağladı. Çoğu seçmenler Bolşevik talepleri kabul ettiler ve sigorta kuruluna çoğunlukla Bolşevikler tarafından önerilen işçiler seçildi. Petersburg'da sigorta makamlarına seçimlerde de çoğunlukla Bolşevik adaylar seçildi ve Bolşevik talepler kabul edildi. Sigorta kampanyası bir yandan, işçi kitlelerinin çoğunluğunun Tasfiyecilerle değil, Bolşeviklerle birlikte yürüdüğünü gösterdi, öte yandan devrimci şiarlar küçük düşürülmeksizin kısmi talepler için mücadelenin (verili örnekte işçi sigortası açısından) nasıl yürütülmesi gerektiğine bir örnek sundu; bu kampanya, Parti'nin geniş işçi kitleleri içinde devrimci etkisinin sağlamlaştırılması için kısmi taleplerden nasıl yararlanılacağını gösterdi. (s. 153)

[77] En önemli kararları burada basılan ***RSDİP Ulusal Konferansı,*** 31 [18] Ocak'tan 12 Şubat [30 Ocak] 1912'ye dek Prag'da yapıldı. Lenin'in ön sayfalarda basılmış olan "Parti Krizinin Çözümü" ve "Uzlaşmacıların ya da Erdemlilerin Yeni Fraksiyonu Üzerine" makalelerinden ve bu makalelere ilişkin notlardan anlaşılacağı gibi, bu Konferans öncesinde, Bolşeviklerin kendi saflarındaki uzlaşmacılara karşı ve özellikle Menşevik Tasfiyecilere karşı uzun ve ısrarlı bir mücadelesi oldu. Tasfiyeciler,

ulusal bir Parti Konferansı'nın toplanması gerekliliği üzerine özel bir karar alan 1910 MK Plenum kararlarını sabote ediyorlardı. Konferans'ın bütün hazırlık çalışmalarını rahatsız ediyor, olağan MK Plenumu'nun yeniden oluşturulması ve toplanmasını bilinçli olarak engelliyor ve MK Yurtdışı Bürosu'nda çoğunluğa sahip olduklarından, onu ortadan kaldırmak için her şeyi yapıyorlarlardı. MK Yurtdışı Bürosu'nun Tasfiyeci çoğunluğunun tutumu, Bolşevikleri, Yurtdışı Bürosu'yla her türlü bağı koparmaya ve Ulusal Parti Konferansı'nı hazırlamak ve toplamak için bağımsız adımlar atmaya zorladı. Bu amaçla bir Yurtdışı Organizasyon Komisyonu ve bir Rusya Organizasyon Komisyonu (YOK ve ROK, bkz. Not 57 ve 65) oluşturuldu. Uzlaşmacıların çoğunluğa sahip olduğu YOK'un, Konferansı toplama çalışmasını güçlü biçimde engellemesine rağmen, Lenin yandaşlarının çoğunluğa sahip olduğu ROK nispeten kısa sürede illegal parti örgütlerinin çoğunluğunu, bunlar arasında Parti'ye sadık Menşevik gruplar da (Parti Menşevikleri) olmak üzere, etrafında birleştirdi. ROK'un, Ulusal Parti Konferansı'nda çalışmaya ve katılıma milliyetlerin sosyal-demokrat örgütlerinin merkezi makamlarını (Polonya, Litvanya, Letonya sosyal-demokrasisini ve Bund'u) çekme girişimleri, Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi'nin bunu reddetmesi sonucu ve bunların Letonya sosyal-demokrasisi ve Bund'dan Tasfiyecilerle blok oluşturmaları nedeniyle başarıyla taçlanmadı. ROK'un çabaları temelinde nihayet toplanan Prag Ulusal Konferansı'nda tüm önemli ve eski Parti örgütleri temsil ediliyordu: Petersburg, Moskova, Merkezi Sanayi Bölgesi, Bakû, Tiflis, Kazan, Kiev, Saratov ve birçok başkaları. Ayrıca temsilci gönderemeyen bir dizi örgüt, Konferans'a katıldıklarını bildirdiler. Konferans'ta 18 Bolşevik ve 2 Parti'ye sadık Menşevik vardı. Konferans 12 gün sürdü ve bir dizi örgütsel sorunun yanısıra (ROK raporu, yerel örgütlerin raporları, Merkez Organın raporu, Parti inşa sorunları, Parti'nin merkezi organlarının seçimi vs.) Parti'nin ve Rusya işçi hareketinin politik yaşamının en önemli sorunlarını; mevcut durum değerlendirmesi ve Parti'nin oradan kaynaklanan görevleri, Tasfiyecilerle ilişki, sosyal-demokrasinin Duma çalışması, sendika, grev ve sigorta hareketinin vs. sorunlarını ele aldı. Bu sorunlarla ilgili alınan kararlar Lenin tarafından redakte edilmiş ve kısmen de yazılmıştır, bütün Konferans çalışması onun doğrudan yönetimi altında gerçekleşti (Konferans'ın en önemli kararları elinizdeki ciltte basılmıştır, okur bütün kararları, Bütün Eserler'in

XV. cildinde bulacaktır). Konferans MK'ya yedi üye (Lenin, Zinovyev, Orkonikidze vs.) ve dört tane de yedek üye seçti. MK'nın bu bileşimi, Konferans'tan hemen sonra Stalin ve Byelostotski yoldaşların alınmasıyla genişletildi. Konferans, Uluslararası Sosyalist Büro'da RSDİP temsilciliğine Lenin'i seçti, bu arada, RSDİP'in USB'de ikinci temsilciliği görevini devralma önerisiyle Plehanov'a başvurma kararı aldı.

Prag Konferansı'nın Parti'nin yeniden oluşturulması ve Leninizmin ideolojik temeline dayanarak örgütsel olarak sağlamlaşmasında yatan çalışması, sağ ve sol Tasfiyeciliğe karşı, 1908'den 1912 yılına dek Troçkist ortayolculuğa ve Bolşevikler arasında tekil unsurların uzlaşmacılığına karşı Bolşeviklerin ısrarlı mücadelesini taçlandırdı ve böylece 1910-1911 yıllarının Parti krizine son verdi. Bununla aynı zamanda, RSDİP içinde "oportünistlerle, ortayolcularla ve uzlaşmacılar"la örgütsel olarak kopuşu, bölünmeyi kesin olarak gerçekleştirdi; bu, Stalin'in dediği gibi Bolşevikler tarafından "emperyalist savaştan uzun süre önce (1903-1912) gerçekleştirilmişti", bunu yaparken de "II. Enternasyonal oportünistleri ve ortayolcularıyla kopma çizgisini, bölünme çizgisini hayata geçirdiler" (bkz. "Leninizmin Sorunları"). Lenin'in önderliği altında, daha oluşum anından itibaren (1903 RSDİP 2. Kongresi) oportünistlerle bu ayrılma çizgisini izlemiş olan Bolşevik Parti tarihinde Prag Konferansı'nın büyük politik önemi öncelikle burada yatar. Prag Konferansı'nın büyük politik önemi, proletaryanın uluslararası devrimci hareketi içinde öncü rolünün Bolşevizm tarafından elde edilmesinde de yatar.

Daha 1910 yılından başlayarak ***devrimci hareketin bir canlanışı,*** başlangıçta devrimci hareketin "inanılmaz derecede yavaş, sonra 1912 yılındaki Lena olaylarından sonra, biraz daha hızlı" (Lenin) bir yükselişi kendini farkettirmeye başladı. Ekonomik kriz, işsizlik, pahalılık ve otokrasinin tarım politikasıyla kaçınılmaz olarak bağıntılı olan köylülüğün çektiği kıtlık temelinde, burjuva-feodal gericiliğin işçi sınıfına karşı saldırısıyla bağıntılı olarak 1910 ve 1911 yıllarında grevler patlak verdi, bunlar daha sonra 1912 yılında, Lena'daki olaylarla ilintili olarak, geniş kitlesel grev hareketiyle sonuçlandı. Ayrıca öğrenciler arasında da devrimci bir canlanma görüldü ve orduyla donanma içindeki devrimci kaynaşma da yeniden başladı. Bu koşullar altında, 1912 Ulusal Konferansı'nın önün-

de, gericilik yıllarında zayıflamış ve yokolmuş Parti bağlarının yeniden kurulması ve sağlamlaştırılması görevlerinin yanı sıra, işçi hareketinin Konferans'tan önce başlayan yükselişinin devrimci karakteri için mücadelenin tam bir politik platformunu hazırlama en önemli görevi yükseliyordu. Prag Konferansı'nın "Durum ve Parti'nin Görevleri Üzerine" kararı da esas olarak böyle bir platformdur.

1912 Prag Konferansı'nın ***Tasfiyecilik*** ve Tasfiyeciler grubu üzerine kararı, Parti ***içinde*** Tasfiyecilere karşı dört yıllık mücadelenin tamamlanması anlamına geliyordu. Tasfiyecilerle ayrılıkları Lenin, tekil sorunlarda görüş ayrılıkları olarak, (Parti'nin nasıl inşa edilmesi gerektiği sorunu üzerine) salt örgütsel ayrılıklar olarak değil, aksine bizzat Parti'nin varlığı sorununda görüş ayrılığı olarak değerlendiriyordu. "Burada hiçbir uzlaşma ve hiçbir anlaşma sözkonusu olamaz" diye yazıyordu Lenin. Her renkten Tasfiyeciyle kesin kopuş, sadece uzun yıllar süren Parti-içi mücadeleyle ve Parti içinde Tasfiyeciliğin üstesinden gelinmesiyle değil, aynı zamanda partisiz legal işçi örgütlerinde önderliğin ele geçirilmesi için onlarla girişilen inatçı mücadeleyle de hazırlanmıştır. 1912 yılında grev hareketi ve sokak gösterileri, işçi basını için bağış toplama eylemi, sigorta kurumlarına ve sendikalara seçimler vs. Prag Konferansı'nın Tasfiyeciler üzerine kararlarının doğruluğu ve yerindeliği için en iyi sınavı oluşturuyordu, çünkü bu eylemlerde, Rusya'nın politik ve sendikal olarak örgütlü işçilerinin çoğunluğunun Bolşeviklerle birlikte yürüdüğü açıkça görüldü.

Başka şeylerin yanı sıra Bolşevik Parti'nin de geçtiği safhaları karakterize ettiği " 'Radikalizm' — Kominizmin Bir Çocukluk Hastalığı" çalışmasında (1920) Lenin, yeniden yükseliş yılları üzerine şunları yazdı: "Bolşevikler büyük zorlukları aşarak, işçi hareketi içinde burjuva ajanları olarak rolleri 1905'ten sonra tüm burjuvazi tarafından çok iyi anlaşılan ve bu yüzden tüm burjuvazi tarafından Bolşeviklere karşı her biçimde desteklenen Menşevikleri geri itti. Fakat eğer illegal çalışmayı 'legal olanaklar'dan mutlaka yararlanmakla birleştirme doğru taktiğini izlememiş olsalardı Bolşevikler bunu asla başaramazlardı" (Bütün Eserler, Cilt XXV, s. 211). ***İllegal çalışmanın legal çalışmayla*** bu ***birleştirilmesi,*** alt parti örgütlerinin aynı zamanda hem işyerlerinde doğrudan işçi kitleleri içinde, hem de her türlü legal ve yarı-legal işçi örgütlerinde etkiyi garantileyen bir tarzda inşasını gerektiriyordu. 1908 Aralık Konferansı

bu sorunla da ilgilenmiş ve bütün fabrikalarda ve bütün sendika, işçi kulüpleri, işçi eğitim dernekleri vs.de illegal parti hücreleri kurma zorunluluğuna dikkat çekmişti. 1908–1910 yılları arasındaki deneyim, 1908 Konferansı'nın talimatlarını bütünüyle doğruladı ve 1912 Prag Konferansı bu deneyime dayanarak "Parti Çalışmasının Karakteri ve Örgüt Biçimleri Üzerine" kararında, 1908 Konferansı tarafından önceden çizilmiş olan aynı örgütsel çizgiyi pratiğe uyguladı. Bu arada fabrikalarda, sendikalarda vs. illegal parti hücrelerini daha da geliştirme gerekliliğini, canlanmış olan grev hareketine Parti'nin önderlik etmesi göreviyle birleştirdi.

1912 ve 1913 yıllarında işçi hareketinin yeni yükselişinin hızlı ve yaygın bir şekilde gelişmesi, alt parti hücrelerinin Parti'nin yönetici organlarıyla sağlam bir bağının garantilenmesi ve aynı şekilde bu yeni yükselişin yönetiminde homojenlik amacıyla tam örgütsel talimatlar gerektiriyordu. Bu yüzden 1912 Prag Konferansı'ndan sonra, MK'nın yerel Parti fonksiyonerleriyle iki konferansı da örgütsel sorunlarla ilgilendi, bu konferanslardan biri Aralık 1912'de Krakau'da (Galiçya, o zamanlar Avusturya'nındı), ikincisi ise Ekim 1913'te Poronino'da (Krakau'dan fazla uzak olmayan bir kasaba) yapıldı. (Bu konferanslardan birincisine konspiratif nedenlerle "Şubat", ikincisine "Yaz" ya da "Ağustos" Konferansı deniyordu.) İki Konferans da kararlarında, 1908 ve 1912 Parti konferanslarının talimatlarından hareket etti ve birinci Konferans Parti'nin şöyle yapılanmasını kararlaştırdı: alt parti örgütünde, katıksız parti örgütleri olan fabrika komiteleri; bunlar, çalışmalarını yöneten Parti Kent Komitesi'nde toparlanırlar. Bu Komiteler ise işçi hareketinin bütün önemli bölgelerinde bulunan Bölge Parti Yönetimleri'nde toparlanır ve yönlendirilirler. Bu Bölge Parti Komiteleri, yerel Parti örgütlerinin, Parti çalışmasını genelde toparlayan ve yöneten MK'yla sıkı bir ilişki kurmasından sorumludur. MK'nın çeşitli yörelerle daha sıkı, daha canlı ve hareketli ilişkisi amacıyla bir "mutemetler sistemi" yürürlüğe kondu. Bu mutemetler yerel sosyal-demokrat gruplar tarafından, yerel Parti çalışmasını yöneten işçiler arasından seçilir. Bu bağıntıda Krakau Konferansı'nın kararında, ancak ileri işçilerin, Parti'nin merkezi aygıtını gerek çeşitli yörelerde gerekse de tüm Rusya'da kendi güçleriyle güçlendirecek ve sağlamlaştıracak durumda oldukları söylenir. 1913 yılında Poronino'daki konferans ilk olarak, "her kentte yalnızca yönetici Parti örgütünü sağlamlaştırma değil, aynı zamanda çeşitli kentleri kendi aralarında birleştirme", yani bölge merkezleri kurma gerekliliğini vurguladı; Konferans ikinci olarak,

bu dönemde "ancak yeni hayata geçmeye başlayan" mutemetler sistemini geliştirme gerekliliğini vurguladı. "Çeşitli yörelerden ileri işçiler, deniyor Poronino Konferansı'nın kararında, işçi hareketinin en azından her büyük merkezinde olabildiğince çok mutemedin belirlenmesini sağlamak zorundadır".

"Dyelo Jizni" (Yaşam Davası) Tasfiyecilerin, Ocak–Ekim 1911 arası yayınlanmış olan onbeş günlük dergisiydi. (s. 157)

[78] 17 [4] Haziran 1912 tarihli "Sosyal-Demokrat" No. 27'de yayınlanan ***"Devrimci Yükseliş"*** makalesi, 1912 ilkbaharında ***Lena'daki kurşuna dizmelerden*** sonra 17 [4] Nisan'da patlak veren işçilerin devrimci kitle hareketinin anlam ve önemini aydınlatan Lenin'in ilk makalelerinden biriydi. Bu kurşunlama, o zamanki İrkutsk vilayetinin kuzeyinde, Bodaibo kazasında (Lena'nın aynı adlı sağ kolunda kent, Baykal Gölü'nün kuzey doğusunda, kaynağına yakın yukarı kısmında) Lena Altın Sanayii Şirketi'nin altın madenlerinde işçilerin bir greviyle ilgiliydi. Bu greve altın ocaklarındaki olağanüstü zor, düpedüz kölece çalışma koşulları yol açmıştı ve Mart başında (Şubat sonunda) şirketin altın ocaklarından birinde patlak verdi, sonra buradan diğer ocaklara sıçradı. Altın ocakları şirketi yardım için Petersburg'daki hükümete başvurdu, hükümet de jandarmayı grevi bastırmakla görevlendirdi. Jandarma grev komitesini tutukladı. İşçiler, yöredeki savcı vekilinden tutuklananların serbest bırakılmasını isteme kararı aldılar ve kalabalık kitleler halinde ona gittiler. Savcı vekiline giderken yolda, jandarma komutanı Treşçenko'un yönetimi altında askerlerin salvosuyla karşılandılar. 270 silahsız işçi öldürüldü ya da yaralandı. Sonra tutuklamalar sürdürüldü, işçiler altın ocaklarından uzaklaştırıldılar ve inatla sürdürülen grev nihayet Lena şirketinin yararına resmi makamlar tarafından bastırıldı. Lena'daki kurşunlama haberi işçileri bütün Rusya'da kızdırdı. Bütün Nisan ayı boyunca sanayi merkezlerinde grevler ve protesto mitingleri yapıldı ve bütün bu hareket 1 Mayıs'ta geniş bir kitlesel gösteriyle doruğuna ulaştı. 1912 yılı güçlü bir grev dalgası getirdi ve büyük bir güçle başlayan devrimci yükselişin daha da gelişeceği sinyalini verdi. Fabrika müfettişleri bu yıl içinde 725.000 kişinin katıldığı 2032 grev kaydettiler. Lena'daki kurşunlamadan hemen sonraki hareket (Nisan ve Mayıs) en şiddetlisiydi. Kitlesel grevler, toplantılar ve gösteriler, sınırsız Bolşevik devrimci şiarların işareti altında geçiyordu. Bu hareket yaygın gelişimiyle, 1905–1907 Devriminden bu yana ilk kez tekrar silahlı ayaklanmayı hazırlama görevini gündeme koyuyordu. Gerçekten yeni bir devrimin başlangıcıydı bu. Bu-

rada gelişen olayların anlamı bunda yatıyordu. Bu anlam, hareketi salt grev ateşi olarak gösteren ve işçilere devrim şiarları yerine, "dernekleşme özgürlüğü" için, yani Çarlık rejimi altında grev ve dernek kurma özgürlüğü için mücadele şiarlarım sokuşturmaya çalışan Tasfiyeciler ve Troçki tarafından tahrif ediliyordu. Gerek elinizdeki makalede gerekse de, aynı şekilde 1912 ilkbahar hareketine ayrılmış başka, sonraki bir dizi makalede (örneğin "Devrimci Kitle Grevine Karşı Tasfiyeciler" ve "Ocak 1912 RSDİP Ulusal Konferansı'nın Şiarları ve Mayıs Hareketi", bkz. Bütün Eserler Cilt XV) Lenin, olayların bir değerlendirmesini yapıyor ve aynı zamanda, itfaiyeci olarak, yeni başlamakta olan devrimi söndürmek isteyen Tasfiyecileri ve Troçki'yi eleştiriyordu. Bizzat olayların içinde Bolşevik Parti'nin tartışılmaz etkisini ve örgütlü rolünü saptıyor ve kabaran işçi hareketinde Prag Konferansı'nın kararlarının doğruluğunun onayını görüyordu. 1913 yılına ait daha sonraki bir makalesinde, "Devrimci Grevlerin ve Sokak Gösterilerinin Gelişimi" adlı makalesinde Lenin, 1912 yılındaki hareketin sonucunu şöyle çıkarıyordu: "Rus işçilerinin 1912 yılındaki devrimci grevi, sözcüğün tam anlamıyla genel bir halk karakteri taşıyor. Çünkü genel bir halk hareketinden —burjuva-demokratik devrim koşulları altında— bütün burjuvazinin ya da sadece liberal burjuvazinin dayanışma içinde olduğu bir halk hareketi asla anlaşılmamalıdır. Ancak oportünistler böyle düşünebilir. Hayır. Genel bir halk hareketi, bütün ülkenin objektif sıkıntılarını ifade eden ve bu arada ağır darbelerini, ülkenin gelişimini engelleyen düşmanın merkezi güçlerine indiren harekettir. Genel bir halk hareketi, nüfusun büyük çoğunluğu tarafından desteklenen harekettir. Ne kadar zayıf, ürkütülmüş, dağınık, çaresiz olursa olsun, bütün emekçilerin ve sömürülenlerin, bütün demokrasinin sempatisi tarafından taşınan, işçilerin geçen yıldaki politik hareketi işte böyle bir hareketti..." (Bütün Eserler, Cilt XVI).

1905–1907 devriminin bastırılmasından bu yana ilk kez, 1910 yılının ilk yarısında, işçi hareketinin ve grev mücadelesinin başlayan yükselişi temelinde, ***öğrencilerin*** ve küçük-burjuva demokrasisinin devrimci ruh halinde, devrimci ortaya çıkışında da yeniden bir canlanma oldu. (s. 163)

[79] Bu devrimci yükselişin en kuşkusuz işaretlerinden biri, 1910 yaz greviyle birlikte aynı zamanda, Birinci Devlet Duması'nın eski başkanı S. A. Muromtsev'in ve Leo Tolstoy'un ölümüyle bağıntılı sokak gösterileriydi. Öğrencilerin hükümete karşı toplantıları ve gösterileri, otokrasinin gerici yüksek okul politikasına karşı, hapishanelerdeki zalimliklere karşı ve Vologda'yla Serentuy cezaevlerinde devrimcilere uygulanan işkence-

ye karşı bir dizi kentte patlak veren protesto dalgası da yeni bir devrimci yükselişin başlangıcını kanıtlıyordu. Bu sokak gösterilerini ve toplantılarını değerlendirdiği "Gösterilerin Başlangıcı" makalesinde Lenin şöyle yazıyordu: "Proletarya başlangıcı yaptı. Nüfusun diğer burjuva, demokratik sınıf ve tabakaları davayı sürdürüyor. Birinci Duma'nın ılımlı liberal, demokrasiye yabancı başkanının ölümü, gösterilerin ilk ürkek başlangıcına yol açıyor. Leo Tolstoy'un ölümü uzun aradan sonra ilk kez, ağırlıklı olarak öğrencilerin, ama işçilerin de katılımıyla ***sokak gösterilerine*** vesile oluyor. Tolstoy'un cenaze töreni gününde bir dizi fabrika ve işletmede işin durdurulması, çok ürkek de olsa gösteri grevlerinin başlangıcına işaret ediyor. Kahramanca devrim mücadeleleri nedeniyle zulüm görmüş ve cezaevinde çürüyen yoldaşlarımıza Vologda ve Serentuy'da işkence yapan Çarlık zindancılarının vahşilikleri, son zamanlarda öğrenciler arasındaki kaynamayı daha da artırdı. Rusya'nın her yerinde gösteri ve mitingler var, polis üniversiteye zorla giriyor, öğrencileri dövüyor, onları tutukluyor, huzursuzluklar üzerine gerçeğe uygun en ufak bir söz nedeniyle gazeteleri takibata uğratıyor ve böylece huzursuzlukları daha da güçlendiriyor. Proletarya başlangıcı yaptı. Demokratik gençlik davayı sürdürüyor. Rus halkı yeni bir mücadeleye uyanıyor, yeni bir devrime doğru gidiyor" (Bütün Eserler, Cilt XVI). (s. 164)

[80] Lenin'in burada kastettiği çağrı, 1 Mayıs 1912 arifesinde Petersburg'un tüm örgütlü işçilerinin, Sosyal-Demokrat Birlik Grubu, Merkezi Kent Parti Grubu, Sosyal-Devrimci İşçiler Grubu, Petersburg Sosyal-Demokrat İşçiler Grubu ve Mayıs Komiteleri temsilcilerinin ortak imzasıyla dağıtıldı. Çağrı "geçen yıl grev hareketinin güçlü yükselişi" ve "Lena'daki kanlı kurşunlama üzerine ilk haberde haklı öfkenin kendiliğinden patlayışı"na dikkat çekerek başlıyor ve kısa süre önce (Ocak 1912'de) RSDİP Prag Ulusal Konferansı'nda konmuş olan şiarlarla bitiyordu: Çarlık otokrasisinin devrilmesi, büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konması, sekiz saatlik işgünü ve demokratik cumhuriyet. Lenin bu çağrı üzerine şöyle yazdı: "Bu çağrı üzerinde durmaya değer, çünkü Rusya işçi hareketi tarihinde ve Parti tarihimizde son derece önemli bir belgedir... Çağrıyı imzalamış olan gruplar, temsilciler, liberallerin ve Tasfiyecilerin o kadar nefret ettikleri illegal örgüt işte budur... Bu öğretici belgeden, RSDİP Konferansı tarafından ileri sürülen ***bütün*** şiarların Petersburg proletaryasınca benimsendiğini ve yeni Rus devriminin ilk adımlarına damgasını vurduğunu görüyoruz. Ocak Konferansı'nın bütün iftiracıları ve karalayıcıları pis işlerini istedikleri kadar sürdürsünler. Petersburg'un devrimci proletaryası onlara yanıtını verdi. Son Konferans'tan çok uzun

süre önce, proletaryayı ***halk devriminin*** önderi rolünü devralmaya çağıran devrimci sosyal-demokrasinin başlattığı çalışma, tüm polis takibatlarına rağmen, 1 Mayıs öncesinde sınırsız tutuklamalara rağmen ve devrimcilere karşı sürek avına rağmen, liberal ve Tasfiyeci basının yalan ve hakaret seline rağmen meyvesini verdi" (bkz. Bütün Eserler, Cilt XV: "Ocak 1912 RSDİP Tüm Rusya Konferansı'nın Şiarları ve Mayıs Hareketi"). (s. 165)

[81] Lena'daki kurşunlamalardan sonra ülkeyi saran protesto ve devrimci öfke dalgasıyla bağıntılı olarak, Çarlık hükümeti, ortalığı sakinleştirmek ve hareketin artan yükselişine dur demek için, eski Adalet Bakanı Senatör Manuşin'i, Lena'daki olayları incelemekle görevlendirdi. Hükümetten aldığı talimatta görevi şöyle belirleniyordu: "Devlet Konseyi üyesi, Senatör ve Müşavir Manuşin'e, Lena ocaklarındaki grevin tüm koşullarını ve nedenlerini araştırma görevi verilmiştir". Talimat bu biçimde, her şeyden önce, işçilerin dikkatini çekmiş olan kurşunlamayı gizliyor ve ağırlık noktasını grev sorununa veriyordu. Manuşin Lena'ya vardıktan sonra, bu talimatın ruhuna tamamen uygun olarak, işçilere, grevi bitirme ve yeniden çalışmaya başlama önerisi yaptı, grevcilerle Lena şirketi arasında aracılık yapmaya çalıştı. Manuşin'in arabuluculuk çabaları sonuçsuz kaldı. Geçici olarak kesilen grev, Lena şirketi ücretlerin artırılmasını ve çalışma süresinin kısaltılmasını reddettiği için, kısa süre sonra yeniden patlak verdi ve ancak birkaç hafta sonra, yaklaşık 5000 işçinin Lena altın ocaklarından tamamen uzaklaştırılmasıyla sonuçlandı. (s. 169)

[82] Yaklaşan Dördüncü Devlet Duması seçimleriyle ve Letonya sosyal-demokrasisinin yaklaşan seçim kampanyası için maddi destek başvurusuyla bağıntılı olarak, Alman sosyal-demokrasisi Parti Başkanlığı tarafından, seçim kampanyasının yürütülmesi için 80.000 mark RSDİP'in kullanımına sunuldu. Alman sosyal-demokrasisi Parti Başkanlığı bu paranın teslimini şu koşullara bağladı: 1) Para yalnızca seçim kampanyası amacıyla kullanılabilecektir; 2) yalnızca "çifte adaylıklar", yani RSDİP'in çeşitli akım ve fraksiyonları tarafından ayrı adayların gösterilmesi tehlikesinin bulunmadığı yörelerde harcanabilecektir; "3) RSDİP'e dahil olan çeşitli örgütlerin temsilcileri arasında, paranın paylaşımı üzerine anlaşma sağlanmalıdır"; 4) paranın harcanmasından Alman sosyal-demokrasisi Parti Başkanlığı'na sorumlu olan mutemetler belirlenecektir. Letonya Sosyal-Demokrasisi Yurtdışı Komitesi, RSDİP MK'sını, Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığını ve "Golos Sosyal-Demokrata" yazı kurulunu bundan haberdar etti ve hepsini, paranın paylaşımı amacıyla 31 [18] Mayıs 1912 tarihinde Brüksel'de bir konferansa temsil-

cilerini yollamaya çağırdı. Bununla bağıntılı olarak Tasfiyeciler Troçki'yle birlikte, Alman sosyal-demokrasisi Parti Başkanlığı'yla görüşme hakkının Tasfiyeci Organizasyon Komitesi'ne (OK, bkz. Not 84) devredilmesi ve RSDİP MK'ın paranın paylaşılmasına katılmaması için bir kampanya geliştirdiler. Alman Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı'yla görüşmelerin yürütülmesini Tasfiyeci OK Troçki'nin sorumluluğuna verdi. Brüksel'deki konferans yapılmadı ve Letonya Sosyal-Demokrasisi Yurtdışı Komitesi, Alman Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı'na, onbir farklı "merkez"in konferansını toplama önerisiyle başvurdu: Tasfiyeci OK, yine Tasfiyeci Kafkasya Bölge Komitesi, Tasfiyeci gazete "Golos Sosyal-Demokrata"nın yazı kurulu, "Vperyod" grubu, Troçki'nin Viyana "Pravda"sı, Plehanov'un "Dnevnik Sosyal-Demokrata"sı, "Parti Bolşevikleri" grubu (uzlaşmacılar), Bund, Letonya Sosyal-Demokrasisi MK'sı, Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı ve RSDİP MK. Bu öneri de Alman Parti Başkanlığı tarafından, onaylamaları halinde 18 [3] Eylül 1912'de Berlin'de yapılacak olan konferansa temsilcilerini yollama çağrısıyla tüm organlara gönderildi. Alman Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı'nın bu önerisine ve Letonya Sosyal-Demokrasisi Yurtdışı Bürosu'nun önerisine verilen yanıt, burada basılmış olan Lenin'in kaleme aldığı RSDİP MK'nın mektubudur. Lenin'in 11/12 Ağustos [29/30 Temmuz] 1912'de yazdığı bu mektup, ***"RSDİP'te Mevcut Durum Üzerine"*** başlığı altında kısa bir önsöz ve sonsözle broşür olarak basıldı. Mektupta MK çoğunluğunun konferansa katılmayı reddetmesi temellendirilmekte ve Rus sosyal-demokrasisinde gerçek durumun bir tablosu verilmektedir. RSDİP MK çoğunluğu dışında, Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı da bu konferansın toplanmasından vazgeçti ve çağırdığı merkezi kurumlara ve tekil kişilere, eski kararına göre parayı tek tek gruplara vermeyeceğini, ama parayı teslim alma ve dağıtma açısından genel güvene sahip olan bir kişiye vermeye hazır olduğunu bildirdi. Lenin tarafından yazılan ve RSDİP Merkez Organı "Sosyal-Demokrat" imzalı broşürde, RSDİP MK'sının Alman Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı'na mektubunun burada da basılmış olan sonsözü, Alman Parti Başkanlığı'nın, Tasfiyecilerin iftira kampanyasına duyduğu sempatiden dolayı RSDİP MK'sını desteklemeyi reddedişini arkasında gizlemeye çalıştığı bu sözümona tarafsızlığının teşhirine ayrılmıştır. — Bu broşürden ya da burada basılmış olan mektuptan elimizde yalnızca broşür şeklindeki Almanca baskı kalmıştır, Bütün Eserler'in Rusça baskısı için Rusça çevirisi de buradan yapılmıştır. Burada, yalnızca en gerekli, salt dille ilgili düzeltmeler yaparak Almanca broşürün metnini basıyoruz. (s. 171)

[83] ***"Vorwärts'ın İsimsizi ve RSDİP'in Durumu"*** broşürü Lenin tarafından yazıldı ve Troçki'nin 1910 yılında Prag'da yapılan Ulusal Konferans üzerine Alman sosyal-demokrasisi Merkez Organı'nda yayınlanmış, Bolşeviklere karşı korkunç iftiracı saldırıları ve ayrıca Konferans'ın, yalnızca RSDİP'in tek grubunun, yani Leninist grubun görüşlerini ifade ettiği için, bütün Parti Konferansı olarak değerlendirilemeyeceği iddiasını içeren makalesine, Parti Merkez Organı "Sosyal-Demokrat"ın yanıtıydı. Troçki'nin makalesi "Rus Partisi'nin Yaşamından" başlığı altında "Vorwärts" yazı kurulu tarafından imzasız olarak, Prag Konferansı üzerine resmi açıklamanın hemen ardından, ona eşlik eden yorum olarak basıldı. Alman Sosyal-Demokratlarını Rus meseleleri üzerine doğru bilgilendirmeyi amaçlayan Lenin tarafından yazılmış yanıt, Konferans'ın toplanmasından önce geçen Parti-içi mücadelenin başlıca anlarının ve ana safhalarının ayrıntılı bir değerlendirmesini veriyor ve durumu anlatıyordu. Parti Merkez Organı yazı kurulunun imzasıyla donanmış yanıtın resmi karakterini dikkate almaksızın, "Vorwärts" yazı kurulu onu basmayı reddetti. Bu yüzden makale "Sosyal-Demokrat" yazı kurulu tarafından Almanca broşür olarak çıkarıldı ve Alman sosyal-demokrasisinin çeşitli örgütlerine gönderildi. Broşür Bütün Eserler'in XV. cildinde basılmıştır. (s. 172)

[84] Lenin'in burada kastettiği konferans, Bund'un ve Letonya sosyal-demokrasisi MK'sının teşviki üzerine Ocak 1912'de Rusya'da bir kentte toplantıya çağrıldı. Bu örgütlerin temsilcileri dışında toplantıya Tasfiyeci Kafkasya Bölge Komitesi ve Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi katıldı. Konferans, Bolşevik Rusya Organizasyon Komitesi'ne (ROK, bkz. Not 65) ve onun topladığı Prag Konferansı'na karşı reddedici bir tutum takındı. ROK'un ve Prag Konferansı'nın karşısına denge unsuru olarak bu konferans, "Tüm-Parti" Konferansı toplaması için kendine ait bir ***Organizasyon Komitesi*** görevlendirdi (Bu OK'nın bileşimi sorunuyla bağıntılı olarak, Polonya ve Litvanya sosyal-demokrasisinin temsilcisi toplantıyı terketti). Konferans tarafından kararlaştırılan OK kararında, "bir Tüm-Parti konferansı toplamak amacıyla işbirliği yapmak üzere görüşmelerde bulunma önerisiyle ROK'a başvurmak" ve ROK'un bunu reddetmesi halinde, "derhal ROK'u oluşturan örgütlere başvurmak" tavsiye ediliyordu. Aynı zamanda Konferans, çalışmaları üzerine resmi bildirisinde ROK'u, kendi fonksiyonlarını keyfi olarak gaspetmekle, Parti'yi bölmekle ve Parti üzerinde "yıkıcı etkide" bulunmakla suçluyor ve toplantının görevlendirdiği OK'nın "birliğimizi korumaya değer veren ve fraksiyon çekişmeleri atmosferine daha fazla katlanmak istemeyen

herkesin kesin desteğini bulacağı" inancını dile getiriyordu. OK'nın, bir "Tüm-Parti" konferansı hazırlığına katılım için temsilci gönderme önerisini, gerçekte Parti dışında duran en oportünist ve parti düşmanı gruplar, Troçkistler (Viyana "Pravda"sı yazı kurulu), "Vperyod" grubu, "Golos Sosyal-Demokrata" ve benzerleri onayladılar. Parti'ye sadık Menşevikleri konferansa katılım için harekete geçirme çabası başarısız kaldı. OK'nın iki kez başvurduğu Plehanov, planlanan konferansı Tasfiyeci bir konferans olarak değerlendirdi ve OK'yı görevlendirmiş olan toplantıya katılanları Tasfiyeci olarak niteledi. OK'nın ve yukarıda adı geçen grupların temsilcilerinin ilk oturumlarından birinde, o dönemde artık yapılmış olan RSDİP Prag Konferansı hakkında bir karar kabul edildi. Bu kararda Bolşevikler, bir "darbe" yapmış, "Parti bayrağını" keyfi olarak gaspetmiş olmakla ve Parti'yi bölünmeye doğru götürmekle suçlanıyordu; tüm "parti örgütleri", Bolşevikler tarafından gerçekleştirilen darbeyi şiddetle protesto etmeye, Prag Konferansı tarafından seçilen merkezi kurumları tanımamaya ve vargüçleriyle "OK tarafından toplantıya çağrılan Tüm-Parti konferansına katılarak Parti birliğinin yeniden kurulmasına katkıda bulunmaya" çağrılıyordu. OK tarafından Ağustos 1912'de toplantıya çağrılan "Tüm-Parti" Konferansı, gerçekte, bu Konferansta anti-Bolşevik "Ağustos Bloku" denen bloku oluşturan, Parti düşmanı Tasfiyeci grup ve grupçukların bir konferansıydı (bkz. Not 89). (s. 172)

[85] Troçki'nin ***Viyana "Pravda"***sının yakında çıkacağını bildiren açıklamada ve 1908 sonunda yayınlanan gazetenin ilk iki sayısında, gazetenin, Ukrayna Sosyal-Demokrat Birliği "Spilka"nın organı olduğu söyleniyordu. Bu açıklamanın temelini, "Spilka" Yurtdışı Komitesi'nin ve bazı yerel örgütlerinin, "Pravda"yı kendi örgütleri olarak tanımlamak için Troçki'ye verdikleri onay teşkil ediyordu. Fakat yazı kurulu "Spilka"nın merkez yönetim kurulundan resmi vekâletname almadığı için ve bazı yerel örgütlerin protestosu sonucunda Troçki, "Spilka"nın organı tanımından gazetesinin daha üçüncü sayısında vazgeçmek zorunda kaldı. Bunun sonucu olarak Viyana "Pravda"sı, RSDİP'in hangi türden olursa olsun bir Parti örgütüyle hiçbir ilişkisi bulunmayan, başta Troçki olmak üzere Parti'nin kıyısında duran bir grup yazarın özel organı olarak yayınlandı. — "Spilka" sözcüğü Ukraynacadır ve demek, birlik anlamına gelir. Bu adı taşıyan Ukrayna Sosyal-Demokrat Birliği, 1904 sonunda, Ukrayna Devrimci Partisi'nden ayrılan bir grup tarafından oluşturulmuştu. 1905–1906 yıllarında Birlik RSDİP'e katıldı. Gericilik yıllarında varlığı sona erdi. (s. 175)

[86] 1913 sonbaharında Viyana'da bir Uluslararası Sosyalistler Kongresi yapılacaktı. RSDİP MK, RSDİP içindeki durum ve Alman Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı'nın ve Rus meselelerini Alman sosyal-demokrasisine yanlış aksettiren onun Merkez Organı "Vorwärts"in Tasfiyecileri desteklemesi sorununu görüşmeye sunma başvurusunda bulundu. Kongre dönemi için, RSDİP'in de, bu sorunları hazırlayacak bir kongre ya da konferansının toplantıya çağrılması öngörüldü. Parti MK, kongre hazırlığı için bir kampanya planı ve kongre gündemi hazırladı. Fakat kongre ya da konferansın toplantıya çağrılması tıpkı o zamanki Viyana Uluslararası Kongresi gibi gerçekleşmedi. Yapılması gereken Uluslararası Sosyalistler Kongresi, Uluslararası Sosyalist Büro tarafından Ağustos 1914 tarihinde toplantıya çağrıldı, ancak savaşın patlak vermesi sonucu gerçekleşemedi. (s. 183)

[87] ***"Reformistlerin Platformu ve Devrimci Sosyal-Demokratların Platformu"*** makalesi, Dördüncü Devlet Duması seçimleri sırasında yazıldı ve Kasım 1912'de "Sosyal-Demokrat"ta basıldı. Lenin bu makalede Bolşevik MK'nın seçim çağrısıyla Tasfiyeci Organizasyon Komitesi'ninkini (OK, bkz. Not 89) karşılaştırıyor. Duma seçimleri için Tasfiyeci platformun temelinde "iki kamp teorisi" denen teori yatıyordu; bu teoriye göre o sıralar Rusya'da yalnızca iki politik kamp vardı: bir yanda derebeyi çiftlik sahiplerinin kampı ve diğer yanda burjuvazi, proletarya ve köylülüğün birleşik kampı. İki kampın mücadelesi yalnızca anayasa sorunuyla ilgiliydi. Buna karşılık Bolşevikler sözkonusu olanın yalnızca anayasa değil, devrim sorunu olduğunu ve üç kamp bulunduğunu iddia ediyorlardı: 1) derebeyi çiftlik sahipleri, 2) liberal-monarşist burjuvazi ve 3) proletarya ve köylülük. İlk iki kamp, burjuva-demokratik devrimi tutarlılıkla sonuna dek götürmeyi ve soyluluğun toprak beylerinin devlet düzenini devirmeyi isteyen üçüncü kampa karşı birleşir. Buradan hareketle Bolşevikler, Dördüncü Duma seçimleri için "sol blok", yani proleter ve köylü demokrasisinin, RSDİP'in ve Trudoviklerin bloku taktiği sonucunu çıkardılar. Böylece Bolşevik Duma taktiği, burjuva-demokratik devrimde proletaryanın hegemonyası ve onun köylülükle ittifakı eski Leninist düşüncelerinin tutarlılıkla geliştirilmesi ve yeni koşullara uygulanmasıyken, Tasfiyecilerin tutumu, özgürlük hareketinde liberal burjuvazinin hegemonyası Menşevik düşüncesinin taçlandırılmasıydı. (s. 187)

[88] Türkistan'da askerlerin ve Baltık ve Karadeniz donanımalarında bahriyelilerin ayaklanmaları ve ayaklanma girişimleri, 1912 ilkbahar ve yazında

oldu. 14 [1] Temmuz 1912'de, ***Taşkent*** yakınlarındaki Troisk askeri kampında ***istihkâmcı birliklerinin*** bir ***ayaklanması*** patlak verdi. İki istihkâm taburunun askerleri, askeri disiplinin vahşiliklerine, subayların tutumuna, kötü beslenmeye karşı, kamp yaşamının olağanüstü zor koşulları nedeniyle, askeri hizmetin uzun sürmesi nedeniyle vs. isyan ettiler. Ayaklanmanın hedefi katılanlar tarafından şöyle anlatılıyordu: "Hizmet süresini kısaltmak, beslenmeyi iyileştirmek ve subayların askerlere karşı tutumunu düzeltmek için ayaklanmak zorundayız". Birkaç ay öncesinden kampta canlı bir devrimci ajitasyon ve ayaklanmaya hazırlık başladı; çok kişinin katıldığı gizli buluşmalar ve toplantılar yapıldı, selam durmaya karşı bildiriler dağıtıldı, toplantılara katılanlar arasında, Rusya'da tıpkı Çin'deki gibi yapılması gerektiği, yani 1911 Çin Devrimi'nde olduğu gibi otokrasiyi devirmek ve cumhuriyeti kurmak gerektiği üzerine konuşuluyordu. Aralarında daha önce devrimci harekete katılmış olanların da bulunduğu ayaklanmanın elebaşları Taşkent Devrimci Askeri Örgütü ile ilişki içindeydi; ama bu ilişki zayıftı ve rastgeleydi. İsyancılar berrak ve üzerinde çalışılmış bir hareket planına sahip değillerdi. Dolayısıyla ayaklanma son derece zayıf örgütlenmişti ve önderliği olmayan kendiliğinden bir isyan biçimini aldı. Asiler askerlere karşı kaba ve zalimce tutumlarından dolayı en çok nefret edilen bazı subayları öldürdükten sonra, bütünüyle örgütsüz hareket ettiler ve kamp komutanlığına sadık kalmış bölüklere karşı düzensiz çatışmayla yetindiler. Karşılıklı kısa süren bir çatışmadan sonra ayaklanma bastırıldı, ayaklanmaya katılanlar tutuklandı, içlerinden 223'ü yargılanmak için askeri mahkemeye çıkarıldı. 14'ü ömür boyu kürek cezasına, 94'ü çeşitli sürelerle kürek cezasına, 81'i mahkûmlar bölümünde hizmete ve 15'i inzibat taburunda hizmete mahkûm edildiler; 7'si beraat etti.

Baltık Donanması'ndaki ("Rurik" kruvazörü, "Sezareviç" muhribi ve başka gemiler) ve ***Karadeniz Donanması'ndaki*** "Joann Slatoust" zırhlısı ve başka gemiler) ***ayaklanma girişimleri,*** Türkistan'daki istihkâmcı ayaklanmasından daha örgütlü bir karakter taşıyorlardı. Ayaklanmayı hazırlayan bahriyeliler arasında, bir dizi Bolşevikin de katıldığı devrimci mücadele örgütleri vardı. Ayaklanmanın örgütleyicileri, askerler ve işçilerle ilişkiyi ve onların desteğini hesaba katan, gerek politik gerek askeri-örgütsel bakımdan hazırlanmış belli bir plana sahiptiler. Ancak gizli polisin müdahalesi, ev aramaları ve tutuklanmalar planın gerçekleştirilmesini engelledi. Baltık Donanması'nda ayaklanma hazırlığı nedeniyle 52 kişi harp divanına çıkarıldı, bunların büyük bölümü kürek cezasına mahkûm edildi; Karadeniz Donanmasında ayaklanma hazırlığı nedeniyle

15 kişi mahkemeye verildi, üçü idam edildi ve diğerleri kürek cezasına çarptırıldı. Türkistan, Kronstadt ve Sivastopol'deki olaylar, proletaryanın devrimci unsurları tarafından hararetle selamlandı, asilerin mahkûm edilmesi bir dizi grevler ve sokak gösterileriyle yanıtlandı ve sosyal-demokrat basın bu olaylara büyük bir ilgi gösterdi. Bolşevik basın bu olayları, orduda ve donanmada, işçi hareketindeki yeni yükselişle bağıntılı olarak devrimci ruh halinin artış işareti olarak değerlendirdi ve ayaklanmaya daha özenli bir hazırlığın zorunluluğunu vurguladı. Menşevik Tasfiyeciler ve Troçkistler ise bu ayaklanma girişimlerini, baştan itibaren başarısızlığa mahkûm umutsuz patlamalar olarak nitelediler ve hatta mahkûm ettiler. Örneğin Tasfiyecilerin 1912 yılında Viyana'daki Ağustos Konferansı (bkz. Not 89), "Son Zamanlarda Ordu ve Filodaki Olaylar Üzerine" özel bir kararda, "yoldaşların dikkatini, orduda ve filoda, halk hareketinden soyutlanmış her türlü patlamanın ve her türlü askeri ayaklanma girişiminin istenmediğine ve bunların son derece tehlikeli olduğuna çekmenin gerekliliği" belirtildi. (s. 187)

[89] Lenin'in burada sözünü ettiği ***"Tasfiyeciler Konferansı",*** Bolşevik Partinin Prag Konferansı'na karşı denge olarak, Ağustos 1912'de Viyana'da toplantıya çağrıldı. Toplantıya çağrıyı, bir konferansta seçilmiş olan Organizasyon Komitesi yaptı. Bu konferansın baş organizatörü ve lideri Troçki'ydi. Troçki ortayolcu, yani devrimci lafızla gizlenmiş, oportünist —o dönemde Tasfiyeci— bir tavır aldı ve Bolşevik Parti'ye karşı bir ağırlık olarak ve ona karşı mücadele için, bu Konferans'la, Bolşevizme düşman tüm grup ve grupçuklardan bir blok ve bu blokun ortayolcu önderliğini oluşturmayı temel görevi haline getirdi.

Konferans'ı toplantıya çağıran OK, Menşevik "Golos S. D.", Viyana "Pravda"sı (Troçki'nin kendisi), Bund, Letonya Sosyal-Demokratları, "Spilka" Yurtdışı Komitesi ve Petersburg'ta çıkan Tasfiyeci gazete "Nevski Golos"un yazı kurulları dışında, Konferans'ta toplam olarak sadece, Rusya'daki sekiz Tasfiyeci grup ve grupçuk temsil ediliyordu, ve bu yerel, kısmen doğrudan doğruya üyesiz örgütlerin temsili öyle bir tarzda oluştu ki, Konferans'ta vekâlet komisyonu başkanı, ***"hiçbir vekâletin güven vermediği"***'ni açıklamak zorunda kaldı. Konferans'a "Vperyod" grubu da çağrılıydı, ama temsilcisi Aleksinski daha birinci günde Konferans'ı terketti ve sonra basında Konferans'ın "yanlış ve kof içeriği"'ni anlattı. Aynı şekilde çağrılı olan Parti'ye sadık Menşevikler de (Plehanov yandaşları) katılmayı reddetmişti. Konferans'a yalnızca, hepsini Bolşeviklere karşı nefretin birleştirdiği çeşitli türde Tasfiyeciler ve onların savunucuları katıldı.

Prag Konferansı'nca kararlaştırılan Bolşeviklerin politik platformuna (bkz. elinizdeki ciltte basılmış olan kararlar) karşı Tasfiyecilerin Konferansı ortaya Tasfiyeci platformunu koydu, bunun "Tasfiyeci özü", tıpkı OK'nın seçim platformunun "Troçki'nin devrimci lafzıyla yapay olarak gizlendiği" gibi gizlenmişti. Konferans, kararlarında, aktüel şiar olarak demokratik cumhuriyet talebinden tamamen vazgeçti ve yerine "tam bağımsız Duma" ve genel oy hakkı liberal şiarını koydu. Konferans, topraklara el konması devrimci şiarının yerine, "Üçüncü Duma'nın tarım yasasının revizyonu" liberal talebini koydu vs. Ayrıca Konferans daimi ordu yerine, genel halk silahlanması program talebinden de vazgeçti. Dördüncü Duma'ya seçim sorununda Konferans, liberal adayların desteklenmesine izin verdi (Kadetlerle blok). Örgütsel sorunlarda da Konferans, sosyal-demokrasinin "değişim" zorunluluğu ve parti örgütlerinin "legal işçi hareketinin yeni biçim ve yöntemlerine uyarlanması" yönünde tavır belirleyerek, Tasfiyecilik yolunu tuttu. Bu Konferans'ta oluşturulan anti-Bolşevik blokun tepesinde, onun tarafından yeni seçilmiş olan ***Organizasyon Komitesi*** vardı. Ancak bu blok, ***"Ağustos Bloku"***, kısa süre içinde çökmeye başladı.

Onun "çürük ilkesizliği" (Stalin), Tasfiyeci karakteri ve yüzü Lenin'le Bolşevikler tarafından açığa çıkarılan ve Nisan 1912'deki Lena olaylarının özellikle hızlandırdığı yeni devrimci yükselişin karakteri ve görevleriyle kesinlikle uyumsuz olan Tasfiyeci platformu, gerek bir bütün olarak blokun, gerekse de ona dahil olan grup ve grupçukların işçi kitlelerinden kopukluğu ve Blokun, Prag Konferansı tarafından tam olarak ortaya konmuş devrimci Bolşevik şiarlardan yana tavır almış kitlelerce görmezden gelinmesi kaçınılmaz olarak bu çöküşe yol açtı.

Okur, bu Blokun nasıl çöktüğü üzerine gerekli bilgilere, bu ciltte basılmış olan: "Birlik Üzerine Yaygarayla Gizlenmiş Birliğin Çiğnenmesi Üzerine" makalesinde bulacaktır (Bölüm III: "Ağustos Bloku'nun Çöküşü Üzerine"). (s. 189)

[90] Çarlık otokrasisi sırasında Senato, görevleri arasında başka şeylerin yanı sıra yasaların yorumu ve açıklanması, özellikle son merci olarak davaların revizyonu da bulunan en yüksek makamlardan biriydi. Senato'nun yorumları, keyfiliği nedeniyle kötü bir üne sahipti. Hükümet isteyince Senato yorumlarıyla, Çarlık rejimini rahatsız eden yasaları neredeyse yürürlükten kaldırıyordu. (s. 191)

[91] Troçki'nin Tasfiyeciler Konferansı'nda sunduğu, Tasfiyeci görüşlerin Parti'nin görüşleriyle bu "diplomatik" uzlaşması, Troçki'nin daha o zamanlar kesin olarak belirlenmiş karakterini yansıtan o zamanki ortayolcu tutumundan kaynaklanıyordu. Stalin yoldaş bunu, Not 23'te verilen, SBKP'nin 10. Kongresi'ndeki sözleriyle karakterize etti. "Sol" devrimci lafızla gizlenmiş teslimiyetçilik, "solcu lafız" ve sağcı Tasfiyeciliğin savunusu eylemi, ve Parti'nin birliği ve işçi hareketinin birliği kisvesi altında yine Bolşevizme karşı Tasfiyecilik uğruna mücadele — Troçki'nin genelde gericilik ve yeniden yükseliş dönemindeki ve özelde 1912 yılında Tasfiyecilerin Ağustos Konferansı'ndaki ortayolcu "diplomatik" uzlaşmacılığının özü bundan ibaretti. Tasfiyeciliğin içerdiği karşı-devrimci unsurları içinde barındıran Troçki'nin ortayolculuğu, daha o sıralar, tıpkı o yıllardaki Kautsky'nin ortayolculuğu gibi ve her ikisinin emperyalist savaş yıllarındaki ortayolculuğu (örtülü sosyal-şovenizm) gibi, Troçki'nin 1927–28 yıllarında katettiği, devrim kampından modern burjuva karşı-devrim kampına giden zikzaklı yolun safhalarından biriydi. Bilindiği gibi —Lenin'in bir ifadesiyle— "kaba sol" Troçkist "sürekli devrim teorisi" de, Troçkizmin burjuva karşı-devrim kampına giden bu yolunun, onun öncüsüne dönüşümünün en önemli örtülerinden biriydi. Troçki'nin gericilik ve devrimci yükseliş dönemindeki ortayolcu Tasfiyecilik yıllarında da kendisini bu teoriyle gizlemekten vazgeçmediği söylenmelidir. (s. 195)

[92] ***"Birlik Üzerine Yaygarayla Gizlenmiş Birliğin Çiğnenmesi Üzerine"*** makalesi, Lenin tarafından Prag Konferansı'ndan iki yıl sonra, yani yekpare, Bolşevik RSDİP'in iki yıllık varlığının ardından yazıldı.

O zaman, bu Konferans'ta Leninist çizginin Rusya'da oportünistlerle ve ortayolcularla tam kopuşunun gerçekleşmesinden sonra, biçimsel olarak yekpare, gerçekte ise bağımsız, birbirleriyle mücadele eden fraksiyonlara bölünmüş 1906–1907 yıllarının RSDİP'i yerine, iki yıldır yekpare olan Bolşevik RSDİP vardı. RSDİP'ten silkilip atılmış, işçi hareketinden kopmuş olanlar, "Ağustos Bloku"nun çöküşünden, yani Troçki ve ortaklarının bu blok yoluyla, ortayolcu önderliğe sahip anti-Bolşevik, Tasfiyeci bir parti kurma girişiminin başarısızlığa uğramasından sonra, her renkten Tasfiyecinin ve ortayolcuların yeniden yeniden parçalanan Parti düşmanı grup ve grupçukları acıklı bir varlık sürdürüyorlardı ve kısmen yalnızca kağıt üzerinde varlardı, ya da Troçki'nin merkezci grubu gibi, Parti dışında duran Tasfiyeci grupları oluşturuyorlardı. Bu koşullar altında RSDİP içinde "fraksiyonculuk" ve "fraksiyon mücadelesi"nden söz et-

mek, Lenin'in elinizdeki makalenin birinci bölümünde gösterdiği gibi, gerçeklikten "ayrılmak" anlamına gelir. Sözkonusu olan, yekpare Bolşevik RSDİP'in Parti dışında oportünist ve ortayolcu gruplaşmalara karşı mücadelesi ve bu gruplaşmaların yekpare Bolşevik RSDİP'e karşı mücadelesidir. Bu durum, "Ağustos Bloku"nun çöküşünden sonra "fraksiyonsuz" dergi "Borba"yı kurmuş olan örtülü Tasfiyeci ve ortayolcu Troçki'nin, dergisinde, önceden olduğu gibi Bolşeviklerin "fraksiyonculuğu" ve "bölme hırsı" üzerine yaygara koparmasını engellemiyordu. Ve Troçki "fraksiyonsuzluğu" ile övünüp —Bolşevikler tarafından devrimci proleter parti için gerçekten ve tek kabul edilebilir tarzda hayata geçirilmiş olan Tasfiyecilerin ve ortayolcuların olmadığı— Parti birliği şiarı ardına ikiyüzlülükle gizlenirken, Bolşeviklere karşı Tasfiyeciliği ve devrimci lafızlar maskesi altında Tasfiyeci görüşleri savunma ortayolcu pozisyonunda ısrar etmeyi sürdürdü.

Lenin'in elinizdeki makalesi iki yıl önce Prag Konferansı tarafından ve sonra, ilkönce "Ağustos Bloku"nun oluşturulması ve sonra da çöküşünün yarattığı yeni koşullar altında Troçki'nin bu eski parti düşmanı tutumunun teşhirine, bu teşhirin dışında Troçki'nin politik fizyonomisinin genel bir karakteristiğine ve RSDİP'in geçmişindeki rolüne ayrılmıştı.

Burada anılan anketle Lenin, legal Bolşevik dergi "Prosveşçeniye" yazı kurulu tarafından 1913 sonu ve 1914 başında okurlara yöneltilen, onları en çok hangi sorunların ilgilendirdiğini ve dergiye, çeşitli haberlere ilişkin tavırlarının ne olduğunu öğrenmeyi amaçlayan anketi kastetmekteydi. Anket 143 okur tarafından yanıtlandı, bunların 45'i (kısmen kollektif) yanıtlar verdiler. Yanıtların içeriği yazı kurulu tarafından bir makalede özetlendi, buradan, okurların en çok Bolşeviklerin Tasfiyecilerle ve diğer akım ve gruplarla arasındaki farklılıkların özü ile ilgilendikleri ortaya çıktı. Bu arada bir dizi okur tarafından bu ayrılıkların tarihsel köklerinin, RSDİP içindeki eski çatışmaların ve Rus işçi hareketi içinde oportünizmin gelişiminin aydınlatılması istendi. (s. 196)

[93] Burada adı geçen, yekpare Sosyal-Demokrat Parti'ye dahil edilmek istenen "beş Rus fraksiyonu" ya da grubu üzerine okur, bu cildin içerdiği şu makalelerde fazlasıyla veri bulacaktır: 1) "Vperyod" grubu üzerine — "Bir Yayıncının Notları" makalesinde, Bölüm I: "Otzovizm Yandaşları ve Savunucularının 'Platformu' Üzerine". "Vperyod"cuların iki grubu vardı, biri Cenevre'de, diğeri Paris'teydi, birbirleriyle esas olarak dayanışma içindeydiler, fakat birbirlerine bağlı değillerdi. 2) Başlangıçta Vi-

yana'da çıkan "Pravda" çevresinde ve Ağustos Bloku'nun (Not 89) çöküşünden sonra "Borba" dergisi çevresinde toplanan Troçki grubu üzerine — Lenin'in elinizdeki makalesi dışında, "Bir Yazarın Notları" makalesinde, Bölüm II: "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'", Not 23 ve "RSDİP'te Mevcut Durum Üzerine" ile "Reformistlerin Platformuyla Devrimci Sosyal-Demokratların Platformu" makalelerinde. 3) "Parti Bolşevikleri" (uzlaşmacılar) üzerine — "Uzlaşmacılar ya da Erdemlilerin Yeni Fraksiyonu Üzerine" makalesinde ve Not 57'de. 4) "Parti'ye Sadık Menşevikler" üzerine — daha önce anılan "Bir Yazarın Notları"nda "Partimizdeki 'Birleşme Krizi'" makalesinde, Bölüm VII: "Partiye Sadık Menşevizm ve Onun Değerlendirilmesi Üzerine" ve Not 17'de. Başta Plehanov olmak üzere Parti'ye sadık Menşevikler, Bolşeviklerle birlikte, Tasfiyeciliğe karşı mücadele yürüttüler ve Bolşevik basında çalıştılar, ama aynı zamanda ayrı, (kendilerinin deyimiyle) "gayri-fraksiyoncu" bir tavır takındılar, bunu yaparken Lenin'i ve Bolşevikleri özellikle Prag Konferansı'nın (Not 77) örgütlenmesiyle bağıntılı olarak ve onun ardından bölücü faaliyetle suçladılar. Gerçi Parti'ye sadık Menşeviklerin Rusya'da pratik çalışmayla ilişkisi olan bir kısmı Prag Konferansı'na katıldı, ama Plehanov'la en yakın yoldaşları Tasfiyecilerin Konferansı'na (Not 89) olduğu gibi Prag Konferansı'na da katılmayı reddettiler. Prag Konferansı'nı zararlı bir "bölücülük eseri" olarak görüyorlardı. "Bölünme her iki taraftan öylesine gayretli örgütleniyor ki", —diye yazıyordu Plehanov 1912'de, Prag Konferansı ve Tasfiyeci Konferans'ın toplantıya çağrılması vesilesiyle— "bölünmeden herhangi bir biçimde kaçınmak gittikçe olanaksızlaşıyor. Yakında, ne yazık ki, tamamen bağımsız iki partiyle karşı karşıya kalacağız ve Lenin'in şiarı gerçek olacak. O zaman biz Parti yandaşları kimi izleyeceğiz, kiminle birlikte yürüyeceğiz? Yanıt açıktır. Ne biriyle ne de diğeriyle". Menşeviklerin bir bölümü Bolşevik Parti'ye bütünüyle katılırken, Plehanov'la en yakın yoldaşları özel konumlarında ısrar ettiler ve Bolşeviklere karşı gittikçe daha düşmanca bir tutum içine girdiler. 1913 yılı içinde Plehanov kısa bir süre daha Bolşevik "Pravda"da çalıştı. Mayıs 1914'te kendi gazetesi "Yedinstvo"yu çıkarmaya başladı. Emperyalist savaşın patlak vermesinden sonra Plehanov, "Yedinstvo" etrafında kümelenen küçük grupla birlikte, en kötü sosyal-şovenler kampına geçti. (s. 199)

[94] ***"Nozdrev",*** Gogol'ün "Ölü Canlar" romanından bir çiftlik sahibi figürüdür, küstah, palavracı ve rezil biridir. Keza ***"Yuduşka Golovlyev"*** de, Rus mizahçısı Saltikov-Şçedrin'in "Bay Golovlyevler" eserinde, derebe-

yi çiftlik sahiplerinin en iğrenç özelliklerini dinsel yobazlık ve ikiyüzlülükle birleştiren bir çiftlik sahibi tipidir. (s. 204)

[95] ***MK'***nın Parti Fonksiyonerleriyle ***"Yaz" Konferansı*** 1913 yılında yapıldı (bkz. Not 77). Bu toplantıya 22 kişi katıldı, aralarında Duma sosyal-demokrat fraksiyonunun Bolşevik üyeleri ve en büyük parti örgütlerinin temsilcileri vardı. Konferans, MK raporunu ve çeşitli yörelerden örgütlerin raporlarıyla, grev hareketi, mevcut durumla bağıntılı ajitasyonun görevleri, sosyal-demokratların Duma çalışması, ulusal sorun ve örgütlenme sorunu vs. üzerine çok sayıda rapor kabul etti. ***Duma fraksiyonu*** sorunu, fraksiyon içinde gerek Bolşevik "Altılar" ve Menşevik "Yediler" arasındaki görüş ayrılıkları sonucu, gerekse de o dönemde Parti'nin Duma'daki çalışmasının önemi ve rolü nedeniyle, en önemli sorun olarak görülüyordu. Üyelerinden yalnızca üçünün işçi kuryesinden seçildiği "Yediler", fraksiyondaki üstünlüğünü kötüye kullanıp, Bolşevik "Altılar"ın elinden Duma'da kendini gösterme, komisyonlara katılma vs. olanağını aldı. "Altılar"ın, tüm fraksiyonun ortak çalışmasını sağlama girişimleri "Yediler" tarafından akamete uğratıldı. "Yaz" Konferansı'nın buna ilişkin kararında şöyle deniyordu:

"Konferans, yedi temsilcinin bu tutumunu şiddetle protesto eder. Altı temsilci Rus işçilerinin büyük çoğunluğunu temsil ediyorlar ve örgütlü öncülerinin politik çizgisiyle tam bir uyum içinde hareket ediyorlar. Bu yüzden Konferans, sosyal-demokrat Duma Fraksiyon'nun birliğinin ancak Fraksiyon'un iki kesimi de tamamen eşit olursa ve yedi temsilci tecavüz politikasından vazgeçerse korunabileceği görüşündedir. Sadece Duma taktiği alanında olmayan uzlaşmaz görüş ayrılıklarına rağmen Konferans, yukarıda tanımlanan iki kesimin eşitliği temelinde Fraksiyonun birliğini talep eder. Konferans sınıf bilinçli işçileri bu önemli soruna ilişkin fikrini ifade etmeye ve Fraksiyon'un, altı temsilcinin hak eşitliği temelinde olanaklı biricik birliğinin korunması için vargüçleriyle katkıda bulunmaya çağırır."

"Yaz" Konferansı'nın bu kararı, Lenin'e göre, Bolşeviklerin sosyal-demokrat Duma Fraksiyonu'nun birliğini, Parti temelinde ve Parti kararlarının "Yediler" tarafından yerine getirilmesi temelinde korumaya hazır oluşlarının belgesi olarak büyük politik öneme sahipti. "Yediler"in bu kararlara uymayı reddetmesi ve bölücü politikalarını sürdürmeleri, Ekim 1913'te sosyal-demokrat Duma fraksiyonunun bölünmesine ve "Al-

tılar"ın, kendisini ***Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Fraksiyonu*** diye adlandıran bağımsız Bolşevik Duma fraksiyonunun kurulmasına yol açtı. (s. 209)

[96] ***Polonya Sosyalist Partisi*** (PPS) 1892'de ortaya çıktı. PPS'nin milliyetçi küçük-burjuva karakterini de belgeleyen programının ana talebi, Polonya'nın üç parçasından, Rus, Alman ve Avusturya parçasından proletaryanın bağımsız Polonya cumhuriyetinin kurulmasıydı. Parti'nin mücadele yöntemi, Çarlık otokrasisine karşı silahlı ayaklanma ve onun Polonya'daki temsilcilerine karşı bireysel terördü. PPS'nin, Parti içinde Polonya proletaryasının proleter-devrimci kanadının, "Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi"nin şiddetli direnişine çarpan milliyetçi ve yurtsever şiarları, Polonya küçük-burjuvazisi içinde, küçük-burjuva milliyetçi aydınlar ve Polonya proletaryasının belli bir kesimi içinde zemin buldu.

"Sol PPS" ya da "Sol" (Leviza), PPS içinde, 1905 Devrimi'nden sonra bu Parti'den ayrılan bir fraksiyondu. PPS içinde iki fraksiyon vardı: şimdi sosyal-faşist PPS'nin ana çekirdeğini oluşturan sağcı kanadın kendisini adlandırışıyla "Devrimci Fraksiyon" ve eski sosyal-milliyetçi PPS'yle kopuşu ve sosyal-demokrasiye yakınlaşmayı amaçlayan, az önce sözünü ettiğimiz "Sol" (Leviza). "Solcular" uzun süre, bir dizi sorunda Bolşeviklerle birlikte hareket eden Polonya sosyal-demokrasisiyle zorlu bir mücadele içinde oldular ve gericilik yıllarıyla yeniden yükseliş yıllarında, desteğine ve sempatisine sahip oldukları Menşevik Tasfiyecilere yakın durdular. Parti'nin Aralık 1908'deki Ulusal Konferansı'nda Menşevikler, RSDİP'in Polonya "Solcuları"yla birleşmesini önerdiler, ancak bu önerge tartışmasız reddedildi. Polonya'da RSDİP'e yalnızca, Polonya Sosyal-Demokrasisi'ne de dahil olan grupların dahil olabileceğini belirleyen bu kararı ve RSDİP Stockholm Birlik Kongresi'nin bir kararını dikkate almaksızın, Menşevik Tasfiyeciler, "Solcular"la birleşmek için birçok kez girişimde bulundular. 1912 Tasfiyeci Ağustos Konferansı (Ağustos Bloku) ve Tasfiyeci Organizasyon Komitesi, "Solcular"la, Partiye ve Polonya Sosyal-Demokrasisi'ne karşı yönelen politik ve örgütsel bir blok oluşturdular. Dördüncü Devlet Duması'ndaki Menşevik fraksiyon, bir oy fazlalığıyla, "Solcular"ın temsilcisini, (Polonya Sosyal-Demokrasisi'nin iradesine rağmen ve Yahudi ulusal örgütlerinin desteği sayesinde Duma'ya seçilmiş olan) Yagello'yu, Bolşevik temsilcilerin protestosunu dikkate almaksızın tam yetkili üye olarak Sosyal-Demokrat Duma fraksiyonuna almayı kararlaştırdı. Menşeviklerden ve Tasfiyecilerden farklı olarak Bolşevikler ve Polonya Sosyal-Demokrasisi "Solcu-

lar"a ilişkin tavırlarında, onların yarımlıklarına ve Sosyal-Milliyetçi kalıntılarına karşı ilkesel mücadeleyi sürdürme gerekliliğinden hareket ediyorlardı ve bu mücadeleyi, "Solcular"ın sosyal-demokrasiye yakınlaşmasının gerekli önkoşulu ve biricik yolu olarak görüyorlardı. Bolşevizmin bu taktik çizgisinin doğruluğu, daha sonra "Solcular"ın bir bölümünün sosyal-demokrasiye yakınlaşmasıyla açıkça doğrulandı. Emperyalist savaş sırasında "Solcular" Zimmerwald Birliği'ne katıldılar ve ardından "Solcular"ın önemli bir bölümü Polonya Komünist Partisi içinde eridi. (s. 211)

[97] "Lenin'in sopası" tanımını Troçki, 2. Parti Kongresi'nde, tüm "Iskracılar"ın "Raboçeye Dyelo" ve Bund yandaşlarına birlikte karşı çıktıkları sorunlarda (Bund, Parti programı, tarım programı sorunu vs.) gösterdiği tavırla bağıntılı olarak aldı. "İskracılar"ın ve bütün Kongre'nin, bir devrimci "Çoğunluk" (Lenin yandaşları) ve bir oportünist "Azınlık" (Martov ve Akselrod yandaşları) olarak ayrıldığı tüm sorunlarda ise Troçki, Lenin'e karşı "Azınlık"ın yanında yer aldı. (2. Parti Kongresi ve buradaki mücadele üzerine Bkz. Lenin'in "RSDİP 2. Kongresi Üzerine Rapor" makalesi ve elinizdeki baskının II. cildinde bu Kongere'de yaptığı konuşmalar). Troçki, Parti tüzüğünün 1. maddesinin formülasyonunda, Lenin'in formülasyonuna karşı Martov'unkini savundu, aynı şekilde "Iskra" yazı kurulunun bileşimi sorununda da Martov'un yanında yer aldı. Tıpkı onun gibi, MK ve Parti Konseyi seçimlerine de katılmadı. Bu biçimde Troçki, daha 2. Kongre'de "Lenin'in sopası"ndan, o sıralar ortaya çıkmakta olan Bolşevik Parti'nin örgüt ilkelerine karşı azınlığın yanında yeralan bir oportüniste dönüştü. 2. Kongre'den sonra, Lenin'in "hararetli Menşevik" dediği Troçki, Menşeviklerin bozguncu fraksiyon "çalışması"nın, Parti'ye karşı mücadelesinin en aktif üyelerinden ve önderlerinden biri olarak göründü. Bu dönemde, 1904 yılında, Lenin'in "Bir adım İleri İki Adım Geri" adlı eserinin yayınlanmasından sonra, Lenin ve Bolşeviklere karşı iftiralarla dolu olan ve o dönemin Menşeviklerinin "değerli hocası" Akselrod'un makalelerinden ödünç alarak, oportünist örgütsel platformunu geliştirdiği kapsamlı bir broşürle, "Politik Görevlerimiz"le ortaya çıktı. Bu broşürde geliştirilen anti-Bolşevik örgütsel görüşler daha sonra "Sürekli Devrim Teorisi"yle birlikte, Troçki'nin ve Troçkistlerin 1923-1927 yıllarında Parti üyesi olarak Leninist partiye karşı yürüttükleri ve karşı-devrim kampına geçmelerine, aynı zamanda SBKP(B)'den ve Komintern'den ihraçlarına yol açan mücadelenin temeli olarak yayınlandı.

1907 V. (Londra) Kongresi'nde Troçki, burjuva partilerle ilişki sorunundaki konuşmasında Rosa Luxemburg'u destekledi. O sıralar Kongre'de, esas olarak Parvus'tan ödünç aldığı "sürekli devrim teorisi"ni geliştirdi. Parvus ve R. Luxemburg tarafından oluşturulmuş bu "ütopik ve yarı-Menşevik sürekli devrim sistemi" (Stalin), R. Luxemburg'un, burjuva partilerle ilişki üzerine Londra Kongresi'ndeki ikinci raporda (esas raporu Lenin verdi) yansıdığı ölçüde, Troçki de konuşmasında "Yoldaş R. Luxemburg'un Polonya delegasyonu adına burada geliştirdiği bakış açısının, benim temsil etmiş olduğum ve ettiğim bakış açısına çok yakın olduğunu hoşnutlukla saptadığı"nı söyledi. Aynı "ütopik ve yarı-Menşevik sürekli devrim şeması", burjuva partilerle ilişki üzerine Polonyalıların karar taslağına da damgasını vuruyordu. Bu karar tasarısı, Çarlığa karşı mücadelede proletaryanın köylülükle ittifakının gerekliliğinin ve proletarya partisinin köylü partileriyle (Sosyal-Devrimciler ve Trudovikler) "sol blok"unun küçümsenmesinden muzdaripti. Ancak kararı hazırlamakla görevli Parti komisyonunda şiddetli bir mücadeleden sonra Lenin, Polonya delegasyonuyla bir uzlaşma gerçekleştirmeyi, karar taslaklarını geri çekmelerini ve Bolşeviklerin kararına katılmalarını sağlamayı başardı.

Lenin'in, Troçki 1906-1907'de "Bolşeviklere yakınlaştı" sözleri, burjuva partilerle ilişkiler sorunuyla ilgilidir.

Lenin Londra Parti Kongresi'ndeki sonsözünde, Troçki'nin Bolşeviklere bu yakınlaşması üzerine şunları söyledi: "Troçki hakkında birkaç söz. ***Burada onunla olan ayrılıklarımızla ilgilenmeye zamanım yok.*** Sadece şunu tespit ediyorum ki, 'Parti Savunusu' kitapçığında Troçki, Rusya'da şu anki devrimde proletarya ile köylülüğün ekonomik çıkar ortaklığı hakkında yazan Kautsky'le dayanışmasını alenen dile getirdi. Troçki, liberal burjuvaziye karşı 'sol blok'un" (yani Sosyal-Devrimciler ve Trudoviklerle anlaşmanın) "geçerliliğini ve yararlılığını kabul etti. Troçki'nin görüşlerimize yakınlaştığını görmek için bana olgular yetiyor. ***'Sürekli devrim' sorunundan"*** (yani Troçkist "sürekli devrim teorisi"nden) ***"bağımsız olarak*** burada burjuva partilerle ilişki sorununun ana noktalarında dayanışma açıktır" (Bütün Eserler, Cilt XI; altını biz çizdik). Lenin'in tarafımızdan altı çizilen sözleri, Troçki'nin 1906-1907 yıllarında Bolşeviklere yakınlaşmasının, Bolşeviklerin onunla "görüş ayrılıkları"nı, "sürekli devrim" ana sorununda, yani "kaba-sol" ve aynı zamanda bu "Tuşin firarisi"nin "yarı-Menşevik" sürekli devrim teorisi sorununda "görüş ayrılıkları"nı asla dışlamadığını gösteriyor. Bununla da

kalmayan Troçki, tam da 1906'da teorisini "Sonuçlar ve Perspektifler" makalesinde en ayrıntılı biçimde geliştirdi, kendisi bu makaleyi, karşı-devrimci burjuvazinin kampında durduğu bugün de sürekli devrim üzerine en temel makalesi olarak görmektedir. 1906-1907 yıllarında burjuva partilerle ilişki sorununda Bolşeviklere yakınlaşması o zaman, o dönemin ortayolculuğuna (Rusya'da Troçki, Almanya'da Kautsky) özgü, genelde ortayolcu oportünizme uyum çizgisinde, oportünizmle Bolşevizm arasında yalpalamadan *farklı bir* şey değildi. (s. 216)

[98] 1913 Aralık sonunda "Proletarskaya Pravda"da yayınlanan***"Iyi Bir karar ve Kötü Bir Konuşma"*** makalesini ve onu takip eden ***"Bir Kez Daha Uluslararası Sosyalist Büro ve Tasfiyeciler Üzerine"*** makalesini Lenin, USB'nun "Rus sorunu"nda Aralık 1913'te aldığı kararla bağıntılı olarak yazdı. Tasfiyeci gruplar (aralarında Troçkistler de vardı) ve Rosa Luxemburg'la Tyszka grubu, "Rus meseleleri"ne müdahale etme ve Rus işçi hareketi içindeki akım ve fraksiyonların birleşmesinde etkili olma ricasıyla USB'ye başvurdular. Bu çağrının nedeni, Tasfiyecilerin ve uzlaşmacıların Ağustos Bloku'nun çöküşü ve Rus işçi hareketinde ve Bolşevik Parti'yle birlikte giden illegal örgütlerde herhangi bir güç toplama olanaksızlığı sonucunda, Parti içinde Bolşeviklere karşı mücadele etme gücünü bulamamalarıydı. Bütün bunlar Tasfiyecileri ve Troçkistleri, II. Enternayonal'in ortayolcu liderleri nezdinde Bolşeviklere karşı destek aramaya ve mümkün olan her biçimde USB'nin bir müdahalesini sağlamaya itti. Tasfiyecilerle Troçkistlerin Bolşevik "bölücüler"e ve "fraksiyoncular"a karşı bitmez tükenmez şikayetleri, USB'nin kendi oportünist tutumuyla bağıntılı olarak, Aralık 1913'te Londra'daki oturumunda "Rusların birliği" sorununu inceleme kararını almasına yolaçtı. Bu USB'nin aynı türden ikinci girişimiydi. İlki üzerine bkz. elinizdeki baskının III. cildinde Lenin'in "Brüksel'deki USB Sekretaryasına" mektubu ve ilgili not.

USB'nin oturumunda bu soruna ilişkin raportör olarak, o dönemde artık oportünizme tamamen uyum sağlamış ortayolcu Kautsky çıktı. USB'deki Bolşevik temsilci, Yoldaş Litvinov, Büro'nun tüm üyelerine, Rus işçi hareketinde, işçi kitleleri içinde kesinlikle hiçbir etkiye sahip olmayan bazı entelektüel grup ve grupçuklar karşısında, gerçekten yalnızca Bolşevik Parti'nin bulunduğunu, ayrıca işçilerin kitlesel olarak Bolşeviklerle birlikte yürüdüğünü gösteren resmi Parti materyallerini dağıttı. Kautsky raporunda bu materyali sessizce atladı. Raporu, Tasfiyecilerin Bolşeviklere karşı şikayetlerinin yalnızca bir tekrarıydı. Söze şimdi, Rusya'da

Parti bölünmesinin on yıllık jübilesinin kutlanabileceğini söyleyerek başladı. Dünyanın hiçbir yerinde işçi hareketinin çeşitli parti ve fraksiyonları birbirlerine karşı Rusya'dakinden daha şiddetli mücadele etmiyordu, oysa onlar arasındaki görüş ayrılıkları, Alman ve Fransız partisindekilerden çok daha önemsizdi. Kimi kişiler böyle bir mücadelede büyük bir rol oynayabilirlerdi ve proletarya bunların tutumlarına kızmakta haklı olacaktı. Birçok eski ve bağlılığını kanıtlamış Parti fonksiyoneri ihraç edilmişti. "Leninci grup", "Tasfiyeci" denilenlerin sosyal-demokrat karakterini yadsıyordu, Polonya'da bazı gruplar PPS'yi sosyal-demokrasi içinde saymıyorlardı. Elbette ki Enternasyonal bunu kabul edemezdi. Enternasyonal, bunların hepsinin sosyal-demokrat olduğundan hareket ediyordu ve Rusya'da eski sosyal-demokrasi öldüğünden, geçmişi karıştırmak, eski hataları yargılamak gerekmemekteydi, aksine şimdiki durumdan en iyi çıkış yolunu aramak gerekirdi. 1905 yılında "Rus" meseleleri ve farklılıklar üzerine yazdığı (bkz. elinizdeki baskının III. cildi, Not 141, 144) makalelere benzeyen "kötü konuşma"sının sonunda Kautsky, Lenin'in makalesinin başında ele aldığı "iyi karar"ı sundu. Kautsky'nin raporuna Rosa Luxemburg karşı çıktı. Kautsky'nin, Rusya'da eski sosyal-demokrasinin öldüğü sözlerini protesto ettikten sonra, Kautsky'nin önerisinin farklı biçimde yorumlanabileceğine dikkat çekti. Konferansa katılma hakkının daha sıkı taleplerle sınırlanmasının zorunlu olduğunu söyledi. Konferansa yalnızca, *programı* değil, aksine *parti* tüzüğünü de "tanıyan"lar ve gerçekten parti üyesi olanlar kabul edilmeliydi. Rosa Luxemburg önerilerini bir kararda özetledi. Bu kararda USB, Yürütme'si aracılığıyla, USB'deki Rus ve Polonya Sosyal-Demokrasisi'nin temsilcileriyle, yekpare bir RSDİP'in yeniden inşaası için gerekli önkoşulları açıklığa kavuşturmak amacıyla genel bir konferans toplama amacıyla görüşmeler yapmakla görevlendiriliyordu. Bolşeviklerin temsilcisi Yoldaş Litvinov, Rosa Luxemburg'un önerisini reddetti ve Kautsky'nin kararına katıldı, bunu, Lenin'in burada yazdığı gibi, Kautsky'nin kararının "birlik sorununa, önceden bir fikir alışverişi yapmak suretiyle yaklaşan daha ihtiyatlı, daha sistematik bir plan olması" ile gerekçelendirdi. Litvinov'dan sonra, Bolşeviklere karşı mutat Tasfiyeci saldırıları tekrarlayan Çaydze konuştu. Buna yanıt olarak Litvinov, Tasfiyecilerin 1912 Ağustos Konferansı'nda seçilen Tasfiyeci Organizasyon Komitesi'ne USB'de temsilcilik vermeme önergesini sundu, çünkü bu OK hiçbir partiyi ve hatta kendisini görevlendirmiş olan Ağustos Bloku'nu da —bu Blok artık çöktüğü için— temsil etmiyordu. USB öneriyi reddetti ve bir OK temsilcisini kabul etti. Ayrıca Kautsky tarafından sunulan kararı karar altına aldı. Karar, II. Enternasyonal'in Amsterdam Kongresi'nin par-

tilerin birliği üzerine aldığı karara işaret ederek başlıyor, sonra Rusya'da Parti'nin zararlı ve üzücü durumuna dikkat çekiyor ve son olarak USB, kararda, Rus partisi içindeki bölünmeyi aşmak için hizmetlerini sunuyordu. USB bu amaçla kararında Yürütme'ye, Rusya'daki işçi hareketinin RSDİP programını kabul eden ve programları sosyal-demokrat programla uyum içinde olan tüm fraksiyonlarla ilişki kurmayı tavsiye ediyordu. Bu arada USB, çeşitli akımlarının eski hatalarını değerlendirmek istemediğini ve yalnızca RSDİP'in bugünü ve geleceğiyle uğraşmak istediğini açıklıyordu.

Temmuz 1914'te USB bu karara dayanarak, Rusya'daki tüm sosyalist akımları ve milliyetlerin sosyal-demokrat örgütlerini Brüksel'de bir ***"Birlik Konferansı"***na çağırdı. Bu Konferans'a Bolşevik Parti MK'sının bir temsilcisi de katıldı. Konferans, kararında, çeşitli grupların "geçmişi"nin bir eleştirisini "zararlı ve verimsiz" olarak reddetti ve bölünmenin devamını haklı gösterebilecek her türlü görüş ayrılıklarının varlığını yadsıdı. Kararda muğlak laflarla, birliğin gerekliliği ve tartışmalı program sorunlarının çözümü için genel bir Parti Kongresi'nden söz ediliyordu. Bu kararı da Kautsky kaleme almıştı. Bolşevik MK ve Letonya Sosyal-Demokrasisi'nin temsilcileri oylamaya katılmadılar. Bu karar hiçbir pratik önem kazanamadı; savaş, tüm bu Bolşevizme karşı "birlik" yoluyla mücadele etme girişimlerine son verdi. Bu, oportünistlerle bir birleşme olacak ve proletaryanın devrimci partisiyle küçük-burjuva oportünist partinin, o zamanki Alman sosyal-demokrasisi türünde ortayolcu önderlik altında bulunan bir partide erimesine yol açacaktı. Bu girişimlerde Rosa Luxemburg'un rolü, II. Enternasyonal'de solcuların, dünya savaşının ve bu Enternasyonal'in çöküşünün arifesinde, oportünistlerle "lanet olası 'birlik' geleneği"ne hâlâ ne kadar tutkun olduklarını ve oportünizme karşı uzlaşmaz mücadele zemininde birlik olarak, proleter partinin birliğinin gerçekten devrimci kavranışına ne kadar uzak olduklarını kanıtlıyor. Brüksel Konferansı hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. elinizdeki baskının V. Cildi, Not 28. (s. 218)

[99] ***"Tyszka çevresi"*** ya da ***"Tyszkacılar"***, Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı'nın öndegelen grubuydu (Tyszka —Leo Jogiches'in takma adı—, R. Luxemburg, Varski vs.). Gericilik ve yükseliş yıllarında Bolşeviklerin ve Lenin yandaşlarının "bölücü" politikasına karşı çıktılar ve Rusya'nın sosyal-demokrat işçi hareketinin tüm akım ve fraksiyonlarının anlaşıp birleşmesini savundular. "Tyszka çevresi" herhangi bir bağımsız ilkesel politika yürütmedi, RSDİP içindeki parti-içi

mücadele sorununda bütün gericilik ve yeniden yükseliş döneminde Tasfiyecilerle Bolşevikler arasında yalpaladı, bunu yaparken aralıksız olarak fraksiyon mücadelesinin "kaos"una ve bu mücadelenin, Tyszka çevresinin Bolşevikleri adlandırışıyla "Leninci grup" tarafından sözde "yapay olarak alevlendirilişi"ne karşı çıkıyordu. 1911 yılında Tyszka önce, Parti Bolşevikleriyle birlikte, Bolşevikler tarafından örgütlenen bir Parti Konferansı'nı toplama kampanyasına katıldı, ama sonra bu kampanyadan yine uzaklaştı ve Bolşevikler tarafından toplantıya çağırılan Prag Konferansı'nda yer almak yerine, Ocak 1912'de Tasfiyecilerin, parti düşmanı, Tasfiyeci bir konferans toplamak için yaptıkları toplantıya (bkz. Not 84) katıldı; ama bu toplantıyı, Tasfiyecilerin ağırlığı yüzünden toplantıda yer almasının daha fazla mümkün olamayacağını açıklayarak terketti. Ağustos 1912'de, Tyszkacıların önderliği altında bulunan Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi'nin Parti Başkanlığı, Polonya Sosyal-Demokrasisinin bir konferansını düzenledi ve orada Bolşeviklerin "bölücü politikası"nı mahkûm eden, ama Prag Konferansı tarafından Parti'den ihraç edilmiş Tasfiyeci grupların tavrı üzerine tek kelime söylemeyen bir karar geçirdi. 1913 sonunda Tyszka çevresi Rosa Luxemburg aracılığıyla USB'ye, Rusya'da birliğin yeniden kurulması ve "Leninci grubun bölücü politikası" sorununu inceleme önerisi götürdü (bkz. Not 98). Polonya ve Litvanya Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı'nın, Rusya'daki sosyal-demokrat hareketin sorunlarında Tyszkacı oportünist politikası, RSDİP'ten ayrılmasıyla doruğuna ulaştı. Ama Polonya Sosyal-Demokrat hareketinin en önemli bir dizi sorununda (sendika, PPS ile ilişki, parti-içi politika vs. sorununda) yalpalamalar, Polonya Sosyal-Demokrasisi'nin bir dizi eski ve en büyük örgütlerinin bazı yörelerde, Varşova'da, Lodz'da ve başka yerlerde şiddetli protesto ve muhalefetine yol açtı. Muhalefetle, tüm Varşova örgütünü ajan-provakatörlükle suçlayan ve örgütü dağıtan Tyszkacı Parti Başkanlığı arasındaki mücadele, bölünmeye ve kendi merkez organını kurup Bolşeviklere yakınlaşmaya doğru adımlar atan muhalefetin örgütsel olarak ayrılmasına yolaçtı. Bölünme, Tyszkacı Parti Başkanlığı'nın etkisini büyük ölçüde sarstı, Varşova örgütü gibi bir dayanağı onun elinden aldı ve Rusya'nın sosyal-demokrat işçi hareketi sorununda önceki politikaların sürdürülmesini büyük ölçüde olanaksız kıldı. Bölünme ancak 1916 sonunda, Polonya ve uluslararası işçi hareketi içinde tüm enternasyonalist unsurların yakınlaşmasını gerekli kılan emperyalist savaşın etkisi altında aşılabildi. (s. 219)

[100] Burada Lenin'in değindiği karar "Pravda"da yayınlandı ve "Bir Grup Örgütlü Marksist" imzasını taşıyordu. Lenin'in önünüzdeki ve ondan

önceki makalelerinde sözü edilen USB kararına Bolşevik Parti'nin yanıtıydı. Karar, Tasfiyecilerle "birliği yeniden kurma"nın mümkün olduğu biricik ve tek koşulu saptıyordu. Birleşmenin yalnızca, eğer Tasfiyeciler illegal partiyi ve onun kararlarının bağlayıcılığını kayıtsız şartsız kabul ederlerse ve "Rusya işçi sınıfı tarafından konmuş olan "üç ana talebi" - demokratik cumhuriyet, topraklara el konulması ve sekiz saatlik işgünü-, Kadetlerle blok yararına "işçi sınıfının görevlerinin sınırlanması"ndan vazgeçerek ve Duma fraksiyonunun kesinlikle "Marksist bütünlüğünün örgütlü iradesi"ne bağlılığıyla, yani illegal partinin direktifleri altında kabul ederlerse vs. birleşmenin mümkün olacağını ifade ediyordu. Bütün bu koşulların anlamı, birleşmenin yalnızca, Tasfiyeciler, Tasfiyeci olmaktan vazgeçtiklerinde mümkün olabileceği demekti. (s. 223)

[101] 1910 sonunda yazılan ve ilk kez ancak 1924'te yayınlanan Lenin'in İ. İ. Skvorzov-Stepanov'a bu mektubu, Rusya'da tarımın gelişmesinin iki yolu sorununa ayrılmıştır. Lenin bu sorunu, "1905-1907 Birinci Rus Devrimi'nde Rus Sosyal-Demokrasisi'nin Tarım Programı" çalışmasında da (özellikle Bölüm I'de, bkz. elinizdeki baskının III. Cildi ve ilgili notlar, özellikle Not 55) ortaya attı. Fakat bu sorun artık yeni koşullar altında ortaya atılıyordu. Otokrasi, bir burjuva monarşisine doğru yeni adımlar atıyordu (bkz. "Mevcut Durum ve Parti'nin Görevleri Üzerine Bir Karar Taslağı", 1908 Aralık Konferansı'nda kabul edilmiş, elinizdeki ciltte basılmıştır). Köy birliğinin yok edilmesine ve bir köylü burjuvazisinin, büyük köylülüğün sağlamlaştırılmasına yönelik olan ***Stolipinci tarım yasasında*** bu, özellikle açık ifade edildi. Stolipinci tarım reformu hiç kuşkusuz kırda kapitalizmin gelişimini teşvik ediyordu. Bu gelişme şimdi gerçekten her zamankinden çok daha hızlı gerçekleşiyordu. Özellikle toprak sahiplerinin çiftliklerinde ücretli emeğin kullanımının artışında ifadesini buluyor, bu, yarı-derebeyi çiftliklerin artan oranda kapitalist çiftliklere dönüşmesi anlamına geliyordu. Bu, angarya ekonomisinin kalıntılarının, kapitalizmin tarıma, çiftlik sahibi otokrasisi tarafından bizzat burjuvazinin yardımıyla uygulanan reformlar yardımıyla aynı şekilde yavaş girişi aracığılıyla ortadan kaldırılışıydı ve tarımda kapitalizmin gelişiminin bu yolu, Lenin'in "Prusya" yolu olarak tanımladığı yoldu. Bu yüzden, Rusya'nın bu yola ***kesin olarak*** girmiş olduğu anın artık gelip gelmediği ve önkoşulu, burjuva-demokratik devrimin zaferi ve toprağın ulusallaştırılmasıyla tarım ve köylü sorunun devrimci çözümü olan diğer yol olasılığının, "Amerikan" yolu olasılığının imkansız olup olmadığı sorusu ortaya çıktı. Lenin'in bu mektubundan anlaşıldığına göre, Skvorzov-Stepanov bu sorunda, Rusya'nın "Prusya" yoluna artık

adım attığı, köy birliğinin yokedilmesiyle, büyük köylülüğün sağlamlaştırılmasıyla, köylülük içinde artan farklılaşmayla artık angarya ekonomisinin son kalıntılarının ortadan kaldırıldığı, yarı-derebeyi çiftlik sahibinin kaybolduğu ve onunla birlikte bir yanda sınıf ve zümre olarak köylülükle diğer yanda çiftlik sahipleri arasında çelişkinin de kaybolduğu görüşü yönünde yalpalamalar gösterdi. Buradan, böylece "teorik temel sorunun klasik konuluşu"nun, yani çiftlik sahipleri ve Çarlığa karşı mücadelede proletaryanın bütün köylülükle ittifakı ve proletaryayla köylülüğün devrimci diktatörlüğü sorunun ortadan kalktığı sonucu çıkarılıyordu. Lenin'in Gorki'ye yazdığı bir mektuptan anlaşıldığına göre, Skvorzov-Stepanov bu görüşünden hareketle, "demokratik devrimin üzerine bir çarpı işareti çekmek gerektiği ve bizde işlerin devrimsiz, İngiliz tarzında yürüyeceği"ni yazdı. Lenin, gerek Skvorzov-Stepanov'a yanıtında gerekse de gericilik ve yeniden yükseliş dönemindeki bütün makalelerinde karşıt görüşteydi. Çarlık otokrasisinin burjuva monarşisi yönünde yeni adımları Lenin'e göre Çarlık otokrasisinin devrilmesi sorununu gündemden çıkarmıyordu, çünkü o bir çiftlik beyi aristokrasi olarak kalmaktaydı. Aynı şekilde, burjuva-demokratik devrimin temel sorununda, köylü ve tarım sorununda otokrasinin "Prusya yolu"nda attığı yeni adımlar, angarya ekonomisinin kalıntıları temizlenmedikçe, çiftlik sahiplerine karşı köylü tarım devrimi sorununu gündemden çıkarmaz. Böylece, bütün köylülükle ittifak ve proletaryayla köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü şiarı da ortadan kalkmaz.

Tarım ve köylü sorununun çözümünün iki yolu sorunu, tıpkı 1905-1907 döneminde olduğu gibi gericilik döneminde de çok büyük bir öneme sahipti, çünkü bu, Rusya'da burjuva-demokratik devrimin bundan sonraki kaderini belirleyen sorundu. Özellikle, bu sorunda bazı Bolşeviklerin yalpalaması ciddi bir tehlike oluşturuyordu. Skvorzov-Stepanov'daki bu yalpalamalar Bolşevizmden uzaklaşmaya yol açmasa da, başkalarında, burjuva-demokratik devrim şiarını zamanından önce silmeye ve doğrudan proleter devrime geçişi zamanından önce gündeme almaya yol açıyordu; bu sol bir abartmaydı. Yine başkalarında, burjuva-demokratik devrim şiarlarının üstünün çizilmesi Tasfiyecilerin kampına geçişe yol açıyordu. 1907'de Bolşeviklerin safında çalışan ama sonra Tasfiyeciliğe kayan (bkz. elinizdeki ciltte, "Tarım Sorunu ve Rusya'nın Mevcut Durumu" makalesi) ve Tasfiyeci basında, Lenin tarafından haklı olarak "Liberal Bir İşçi Partisi'nin Manifestosu" (bkz. Bütün Eserler'in XV. Cildinde bu başlıklı makale) olarak tanımlanan türde makalelerle ortaya çıkan ünlü tarihçi Roşkov'un durumu buydu. Özellikle her renkten

Menşevik Tasfiyeciler (aralarında Troçkistler de) durumu, köyde angarya kalıntılarının yokedilmesi yönünde kesin dönüşümün artık başladığı, çiftliklerin esas olarak artık kapitalist oldukları biçiminde görüyorlardı. Ve tarımdaki durumun bu değerlendirmesi, onlara, devrimci şiarların ve böylece proletaryanın devrimci partisinin de tasfiye edilmesi ve Parti'nin, Lenin'in ifadesiyle "Stolipinci", "liberal bir işçi partisi"ne dönüşmesi gerektiğine kanıt olarak hizmet ediyordu. (s. 229)

[102] ***V. İlyin*** adı altında Lenin, Çarlık zamanında bazı legal çalışmalar yayınladı. "Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi" adlı kitabı da 1899 yılında bu ad altında yayınlandı, bu kitapta muazzam bir istatistiki materyale dayanarak, Rus köyünün artık meta ekonomisinin içine çekilmiş olduğunu ve *tarımın*, gerek *çiftlik* beyi iktisadının gerekse de köylü iktisadının gelişiminin tartışmasız biçimde kapitalist meta ekonomisi yoluna adım attığını kanıtladı. Lenin aynı kitapta, kırda sınıf ayrışmasının nasıl gerçekleştiğini, orada birbirine zıt iki sınıfın, kır burjuvazisi ve proletaryasının nasıl gelişip serpildiğini gösteriyor. Lenin'in bu kitabının bazı bölümleri elinizdeki baskının I. cildinde basılmıştır. (Yazının bütünü, Bütün Eserler'in III. cildini kaplamaktadır). Bu kitabın 2. baskısına Temmuz 1907'de, yani 1905-1907 devrimi deneyimi temelinde yazılmış olan önsözünde, Lenin Rusya'da kapitalist gelişmenin iki yolu olasılığı sorusunu keskin biçimde ortaya koydu. Kitapta ortaya konan ekonomik temel üzerinde, gelişimin objektif olarak iki ana çizgisi mümkündü: "Ya serfliğe binlerce bağla bağlı olan eski çiftlik beyi iktisadı varlığını sürdürecek ve yavaş yavaş katıksız kapitalist "Junker" iktisadına dönüşücektir... Ya da devrim, serfliğin tüm kalıntılarını ve öncelikle büyük toprak mülkiyetini yok ederek eski çiftlik beyi iktisadını ortadan kaldıracaktır. (s. 230)

[103] 16 (3) Haziran 1907 tarihli yasa temelinde seçilmiş olan 3. Duma'nın karşı-devrimci karakteri, Duma'nın oturumlarında 30 Kasım – 3 Aralık (17-20 Kasım) 1909 tarihleri arasında kişi dokunulmazlığı üzerine yasa taslağı görüşmeleriyle bağıntılı olarak özellikle çarpıcı bir biçimde görüldü. Lenin de bundan söz ediyor. Bu yasa taslağı, resmi makamların gerekli buldukları her durumda, Çarlık mahkemesinin hiçbir müdahalesi de olmaksızın, vatandaşların yaşamı üzerinde tasarruf hakkına sahip olduğu gerçeğini gizliyordu. Bu, raportörün, Kara-Yüzcü Samislovski'nin raporunda da ifadesini buldu, şöyle diyordu: "Kişi dokunulmazlığının garantisi üzerine yasa taslağı, devletin, asayişin egemen olduğu bölgelerinde yürürlüğe girmelidir; fakat devletin belirli bölgeleri huzursuzluk

içinde bulunuyorsa, bu, kişi dokunulmazlığı üzerine yasanın bu bölgelerde savaş hali ve olağanüstü hal yasası olarak tanımlanan diğer yasalarda saptanmış olan istisnalarla uygulanması için yeterli neden olacaktır." Samislovski ayrıca, "huzursuzluk durumu"ndan ne anlaşılması gerektiğini açıkladı: askeri hareketler ve hazırlıklar, isyan ve "kargaşa hazırlığı". (s. 232)

[104] Burada sözkonusu olan, Polonyalı sosyal-demokratların (Rosa Luxemburg ve diğerleri) ricası üzerine Lenin'in Polonya sosyal-demokrat basını için yazdığı "Rus Devrimi'nde Sosyal-Demokrasisi'nin Tarım Programı" makalesidir (bkz. Bütün Eserler, Cilt XII). Bu makale Lenin'in "1905-1907 Birinci Rus Devrimi'nde Sosyal-Demokrasi'nin Tarım Programı" kitabının kısa bir özetiydi, bu kitabın bazı bölümleri elinizdeki baskının III. cildinde basılmıştır. Marx'ın "Artı-Değer Üzerine Teoriler" kitabından alıntılar, Lenin'in kitabının II. Bölüm, 5. maddesindedir ("Orta Çağ Toprak Mülkiyeti ve Burjuva Devrimi"). (s. 233)

[105] Burada besbelli ki, Alman sosyal-demokrasisi içinde doksanlı yıllarda, başta David olmak üzere revizyonistler tarafından başlatılan tarım sorunu üzerine tartışma sözkonusu edilmektedir. Tartışma, tarımın gelişiminin olası yolları sorunu üzerineydi. 1895 yılında Alman sosyal-demokrasisinin kongresinde revizyonistler tarafından, kapitalizmin egemenliği altında köylü küçük mülkiyetinin desteklenmesi ve sağlamlaştırılması için bir dizi önlem içeren bir tarım programı taslağı sunuldu. Bu taslak Kongre çoğunluğu tarafından reddedildi. Almanya'da kapitalist gelişimin "Prusya Yolu" artık kendini kabul ettirmiş ve çiftlik beyi iktisatları orada artık büyük kapitalist çiftliklere dönüşmüştü, bütün tarım sistemi artık kapitalistti; bu koşullar altında köylü küçük mülkiyetinin desteklenmesi köylülerde, kapitalizm koşulları altında durumlarının düzelme olasılığı üzerine yanıltıcı umutlar uyandırır ve küçük-burjuva çabalarının güçlenmesine yol açardı. Tarımda gelişmiş bir kapitalizm koşulları altında, tarım ve köylü sorununun çözümü ancak proleter devrimin zaferi koşulları altında, proletarya diktatörlüğü koşulları altında gerçekleşebilirdi. (s. 233)

[106] ***"Hükümetin (Genel) Tarım Politikası Sorunu Üzerine"*** çalışması, Dördüncü Devlet Duması'nda Duma fraksiyonunun Bolşevik üyesi Şagov için bir konuşma taslağıydı. Şagov bu konuşmayı, Duma'nın 22 [9] Temmuz 1913 tarihli oturumunda Devlet Arazileri Dairesi'nin bütçesi üzerine görüşmede yaptı. Şagov Lenin'in taslağını, önemsiz değişiklik-

ler ve kısaltmalarla neredeyse tamamen kullandı. Lenin'in konuşma taslağı, yalnızca o dönemin tarım sorununun değerlendirmesine ilişkin önemli bir katkı olmakla kalmaz, aynı zamanda Devlet Duması'nda Bolşevik fraksiyonun Lenin tarafından sevk ve idaresinin ilginç bir belgesidir de. Lenin'in bu taslakta düşüncelerini ifade edişindeki net ve anlaşılır biçim, konuşmanın Duma'daki dinleyiciler için değil, Duma dışındaki büyük işçi ve köylü kitleleri için düşünüldüğünü gösteriyor. Konuşma, o zamanki Devlet Duması gibi öylesine karşı-devrimci bir organın kürsüsünden nasıl yararlanılabileceğine ve yararlanılması gerektiğine örnektir. (s. 235)

[107] Otokrasi 1905 Devrimi'nden önce, köy birliğinin ve köylü pay toprağının devredilemezliğinin savunucusu olarak, tabii ki köylülerin yararına değil, aksine köylülerin toprağa bağlanmasına ve köylü emeğinin çiftlik sahibi tarafından yalnızca ücretli emek yoluyla değil, aynı zamanda çalışarak ödeme, yarıcılık ve angarya ve serflik döneminin diğer mutat sömürü türleriyle de sömürüsünü garantileme yararına sahneye çıktı. Köylülerin köy birliğine bağlanması ve pay toprağının devredilemezliği, köylülerin çiftlik sahibi tarafından köleleştirilmesinin araçlarıydı. Köylülerin köy birliğine bağlanmasının ne kadar ileri gittiğini, köy birliğinin özel bir kararı olmaksızın —toplantıya oy hakkına sahip köylülerin en az 2/3'ü katılmak zorundaydı— toprak payının satılmasını yasaklayan 27 (14) Aralık 1893 tarihli yasa gösteriyordu. Satılabilir pay değerinin 500 rublenin üstüne çıkması için köy birliğinin kararı dışında İçişleri Bakanlığı'nın da izni gerekiyordu. 1905 Devrimi'nin neredeyse başında, 10 Mart [26 Şubat] 1903 tarihli manifestoda, hükümetin, köy birliği sisteminin dokunulmazlığı bakış açısında durduğu yeniden vurgulanıyor ve nihayet 1904 yılında, yani 1905 devriminin hemen arifesinde, Çarın 21 (8) Ocak tarihli bir kararnamesinde "köylülük içinde zümresel düzenin ve pay toprağının devredilemezliğinin korunması gerektiği" saptanıyordu. (s. 235)

[108] Mayıs 1906'da Soylular Kongresi'nde kurulmuş olan ***Birleşik Soylular Konseyi,*** çiftlik sahiplerinin devrime karşı bir mücadele örgütüydü. Daha Şubat 1905'te Saratov ili soyluları arasında, bu örgüt fikri ortaya çıktı ve Eylül 1905'te Saratov'da, "Toprak Mülkiyeti Gözetmeksizin Tüm Zümrelerden Toprak Sahiplerinin İmparatorluk Birliği" adını alan bu örgütün kurucularının bir toplantısı yapıldı. Çiftlik sahipleri bu ad altında gerçek yüzlerini gizlemek istiyorlardı, ama karar altına aldıkları program bu "tüm zümrelerden birliğin" sınıf karakterini gösteriyordu. Böy-

lece kurucular toplantısı toprak sorununa ilişkin, büyük toprak mülkiyetinin "yok edilemez ve dokunulmaz" olmak zorunda olduğunu, köylülerin toprak sıkıntısının yalnızca toprağın onlara gönüllü satışı yoluyla aşılabileceği ve toprağın herhangi bir zoralımının sözkonusu olamayacağını açıkladı. Aralık 1905'te, soylu çiftlik sahiplerinin hükümetin faaliyetiyle ilgili oldukça kesin hoşnutsuzluk seslerinin yükseldiği toprak beylerinin kuruluş kongresi yapıldı. Hükümet, çiftlik sahibi mülkiyetinin dokunulmazlığını yeterince korumamakla ve özgürlükleri teşvik etmekle suçlanıyordu (çiftlik sahipleri, otokrasinin o dönemde yürüttüğü devrimle o hiddetli hesaplaşmayı bile "özgürlüklerin teşviki" olarak adlandırıyorlardı). Kongre hükümeti, devrime karşı mücadeleyi daha kararlı yürütmeye çağırdı. Şubat 1906'daki Kongre'de soylu toprak sahipleri hükümetin devrimi yenilgiye uğratma tarzından artık çok daha hoşnutlardı. Moskova'daki silahlı ayaklanmayı bastırmış olan General Dubasov'a ve devrimi bastıran başkalarına da şükran ifade edildi. Kongre, tarım sorununda hükümete, çiftlik sahiplerinin devrimci köylü hareketiyle uğradıkları tüm kayıpları tazmin etme çağrısında bulundu. 5 Mayıs (22 Nisan) 1906'da soyluların en seçkin temsilcilerinin bir kongresi yapıldı. "Soylu çevresi" denen bu çevre, Mayıs 1906'da gerçekleşen ve Birleşik Soylular Konseyi'ni seçen genel soylular kongresini örgütledi. Karşı-devrimci toprak soylularının bundan sonraki faaliyeti bu örgütün sevk ve idaresi altında yürüdü. Birleşik Soylular Konseyi'nin program ve politikası hükümetin politikasını belirliyordu. Örneğin Kasım 1906'daki ikinci Soylular Kongresi hükümete, Devlet Duması'nın seçim düzeninden hoşnutsuz olduğunu bildirdi, çünkü böyle bir seçim düzeninde "mülk sahibi unsur, seçimlerde proleter unsur tarafından köşeye sıkıştırılıyordu" ve bu yüzden soylu toprak sahibi istediği rolü oynayamıyordu. Hükümete, "Rusya'nın bir mülkiyet ülkesi olduğu"nu ve proleter bir doğrultuya Rusya'da "yer olmadığını kesinlikle açıklaması" önerildi. Duma için yeni seçim yasası —üçüncü Duma buna dayanarak seçilmiştir— artık soyluluğun taleplerine uygundu. Tarım politikası alanında da Çarlık, bir bütün olarak, Birleşik Soylular Konseyi tarafından dile getirilen soylu toprak sahiplerinin sınıf çıkarlarını kendine kılavuz edindi. (s. 235)

[109] İçişleri Bakanlığı'nın hesaplarına göre çiftlik sahiplerinin devrimci köylü hareketiyle uğradıkları zarar, yirmi ilde 31 milyon rubleyi aşıyordu. Çiftlik sahiplerine karşı mücadelelerinde köylüler, mücadelenin çeşitli biçimlerine başvuruyorlardı: mülklerin tahrip edilmesi, kundaklama, orman açma, "tarlayı ve ekini kasten tahrip etme" vs. Birinci devrimin

özellikle 1905 ve 1906 yıllarında, çiftlik sahiplerinin mülklerini kundaklama ve tahrip etme gibi mücadele yöntemleri ağır bastı. Örneğin Saratov ilinde 272, Tambov ilinde 130, Orel ilinde 84, Pensa ilinde 30, Kursk ilinde 127, bugünkü Ukrayna illerinde 200'den fazla ve Baltık illerinde 260 çiftlik tahrip edildi. (s. 236)

[110] Lenin burada, ***köy birliğinden ayrılma ve pay toprağının kişisel mülkiyete geçmesi*** hakkı üzerine 22 [9] Kasım 1906 tarihli kararnameyle onaylanmış olan ***27 [14] Haziran 1910 tarihli yasayı*** kastediyor. Bununla aynı zamanda 27 [14] Haziran 1910 tarihli yasada 22 [9] Kasım 1906 tarihli kararnamenin ana maddeleri daha kesin formüle edildi. Örneğin pay toprağının kişisel mülkiyete geçişi sorunu üzerine 22 (9) Kasım 1906 tarihli kararnamede şöyle deniyordu: "Tekil çiftlik sahiplerinin köy birliğinden kişisel toprak mülkiyetine geçmek istedikleri açıklamasından sonra geriye dönük hesaplandığında 24 yıl içinde genel bir yeniden paylaşımın yapılmadığı belediyelerde, kendi çiftlik payları dışında, kullanımlarmda (kirada) olan toprak payları da bu çiftlik sahiplerinin kişisel mülkiyetine verilecektir". 23 [10] Haziran 1910 tarihli yasaya göre, pay toprağının kendilerine geçmesinden bu yana henüz yeni paylaşımın yapılmadığı belediye ve yerleşim yerlerinde bütün paylar köylülerin özel mülkiyetine geçecekti. Bütün diğer belediyelerde köy birliğinden ayrılma önemli ölçüde kolaylaştırıldı. 27 [14] Haziran 1910 tarihli yasanın bir maddesi bir kaza içinde bir kişi tarafından özel mülkiyet olarak elde edilebilecek payların sayısını geçici olarak 6'yla sınırlıyordu (Besarabya'da 2, Güneybatı illerinde 3). (s. 247)

[111] Devrimden sonra 1907 yılından itibaren köylü hareketi çok gerilemesine rağmen, kırda sınıf mücadelesi zayıflamadı, aksine Lenin'in sözünü ettiği "korkunç öfke" biçimini aldı. Stolipinci tarım reformu sınıf çelişkilerini ortadan kaldırmıyor, aksine keskinleştiriyordu. Bir bütün olarak köylülükle çiftlik sahipleri arasındaki sınıf çelişkileri dışında, bizzat köylülük içinde köy yoksullarıyla, Stolipinci politikanın nimetlerinden yararlanmaya çalışan büyük köylüler arasındaki çelişkiler gittikçe daha şiddetli biçimler aldı. (s. 248)

[112] 28 (15) Kasım 1913 tarihli Pravda'nın 36. sayısında basılan ***"Tarım Sorunu ve Rusya'nın Mevcut Durumu"*** makalesine, Lenin'in hemen önceki iki çalışmasında olduğu gibi, Stolipinci tarım politikası ve devrimin şansları üzerine aynı düşünceler temel teşkil eder. Lenin bu düşünceleri, Kadetlerin ve Tasfiyecilerin bakış açısının bir eleştirisiyle bağıntılandı-

rarak açımlıyor, bunu yaparken Tasfiyecilerin kesin olarak, karşı-devrimcilere dönüşmüş olan Kadetlerle aynı çizgiyi tuttuklarını gösteriyor. Kadetler gibi Tasfiyecilerin de bakış açısından, devrimin yöneleceği faktör, derebeyi çiftlik sahipleri sınıfı artık mevcut olmadığı ve bir avuç tekil kişiye dönüştüğü için, her türlü devrim düşüncesi özellikle bir kenara bırakılmalıdır. Lenin şöyle yazıyordu: "Çiftlik sahibi sınıfın rolü sorununda R–kov derhal mutlulukla saçmalıkta konakladı. Kısa süre öncesine kadar bu sınıfın temsilcileri hâlâ gerçek feodal beyler 'idi', şimdi ise 'artık yalnızca küçük bir yığın olarak Purişkyeviç ve Markov II'nin çevresinde gruplaşıyor ve güçsüzlüklerinden (!!!) umutsuzluk öfkesi saçıyorlar'. Çoğu soylu toprak sahibi 'tedricen ve yolundan şaşmaksızın bir tarım burjuvazisine dönüşecek'tir. Gerçekte, herkesin çok iyi bildiği gibi, bizde Markov II ve Purişkyeviçler, gerek Duma'da gerekse de —daha da çok— Devlet Şurası'nda, daha da çok Çarcı Kara Yüzler çetesi içinde, daha da çok Rusya'nın yönetiminde ***her şeye kadirdir***" (bkz. "Stolipinci 'İşçi' Partisi Kampından" makalesi, Bütün Eserler, Cilt XV). (s. 252)

[113] "Düzen Partisi", 1848 Devrimi sırasında Fransa'da kurulan monarşistlerin karşı-devrimci birliğiydi. Şiarları: "Mülkiyetin, ailenin ve dinin savunulması"ydı. Parti, III. Napoleon'u, önce Fransız Cumhuriyeti başkanlığına seçilmesinde, sonra Fransa imparatoru olarak ilanında destekleyen Fransız köylülüğü içinde büyük sempati buldu. O zaman köylülüğün çoğunluğu olan köylülüğün bu bölümü üzerine Marx şöyle yazdı: "Bonapart hanedanı devrimci değil, tutucu köylüyü, sosyal varlık koşulunun, parselinin dışına çıkmaya çalışan değil, aksine onu sağlamlaştırmak isteyen köylüyü, enerjisiyle kentlere eklenerek eski düzeni yıkmak değil, aksine bu eski düzene boğucu biçimde kilitlenmiş, parseliyle birlikte kendisini, imparatorluk heyulası tarafından kurtarılmış ve tercih edilmiş görmek isteyen kır halkını temsil eder. Aydınlanmayı değil, aksine köylünün batıl inancını, onun yargısını değil önyargısını, geleceğini değil, geçmişini temsil eder..." (Marx, "Louis Bonaparte'ın 18. Brumaire'i", Marksist Bibliotek baskısı, Verlag für Literatur und Politik, s. 118). (s. 254)

[114] Lenin burada Marx ve Engels'in, tıpkı Lassalle gibi Hohenzollernlere ve Prusya başbakanı Bismarck'ın politikasına karşı doğru olmayan, proleter olmayan bir tavır alan Lassalle'in halefi Jean Baptist Schweitzer'e karşı mücadelesini kastediyor. Bu 1860–1870 döneminde Almanya için en önemli sorun ulusal birleşme idi, küçük devletlerin aşılması idi. Bu

parçalanma Almanya'nın kapitalist gelişimini engelliyordu. Sorun, ulusal birleşmenin hangi yoldan gerçekleştirileceğiydi, devrim ve demokratik temelde birleşik, merkezi bir Alman cumhuriyetinin kurulması yoluyla mı, yoksa birliği, Almanya'da en büyük askeri gücü oluşturan Prusya mı gerçekleştirecekti. İkinci durumda Prusya monarşisi pozisyonunu daha da güçlendirecekti. Lassalle ve onun ardından ***Schweitzer,*** Almanya'da burjuvazinin ulusal birliği gerçekleştirecek güce sahip olmadığından ve bu birliğin ya proleter yumrukla "tabandan devrim" yoluyla ya da "tepeden devrim" yoluyla, yani Prusya süngüsü aracılığıyla gerçekleştirilebileceğinden hareket ediyorlardı. Bir "tabandan devrim" olasılığı görmedikleri için, buradan, Bismarck'ın Prusya süngüsünün yardımıyla birleşmeye yönelik politikasının desteklenmesi gerektiği sonucunu çıkardılar. Lassalle gibi Schweitzer de Bismarck'ın, bu destek karşılığında genel oy hakkı ve işçiler için koalisyon özgürlüğünü (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) tanıyacağını hesaplıyordu. O dönemdeki Alman sosyalistlerinin Bebel ve Liebknecht önderliğindeki kanadı, Schweitzer'in bu "kralcı-Prusya sosyalizmi"ne karşı şiddetli bir mücadele yürüttü. Prusya otokrasisinin politikasının yüzünü açığa çıkardı, bunun yerine ulusal birleşmenin, tam eşitlik ve sistemin tam demokratikleştirilmesi temelinde tüm Alman devletlerinin temsilcilerinden bir kurucu meclisin toplanması yoluyla gerçekleşmesini savundu. Liebknecht, Bebel ve diğerleri, Almanya'nın parçalanmasına karşıydılar, birleşmesinden yanaydılar, ama aynı zamanda monarşiye ve Bismarck'a da karşıydılar, cumhuriyetten yanaydılar. Marx ve Engels, Lassalle ve Schweitzer'in politikasına karşı şiddetle olumsuzlaşan bir tavır aldılar. Marx'a göre, Bismarck'la gizli bir anlaşma içinde olan —Lassalle'in Bismarck'a mektubunun yayınlanmasıyla yenilerde onaylanmış olan bir tahmin— Lassalle ve Schweitzer'in, büyük toprak sahipleri sınıfını temsil eden Prusya hükümetinin politikasının sınıf karakterini sildiğine dikkat çektiler. Toprak sahipleri hükümetiyle proletarya arasında sınıf çelişkilerinin uzlaşmazlığını gösterdiler. Lassalle ve Schweitzer'in sağlayabileceği, proletarya için her türü kralcı-Prusya yardımı, Marx'ın dediği gibi, ancak zarar getirebilirdi. "Nasıl Prusya'nın burjuva partisi —diye yazıyordu Marx 1865 yılında Schweitzer'e— 'yeni devir'le birlikte hükümdarın inayetiyle hükümetin kucağına düşeceğine ciddi ciddi inanarak rezil olduysa ve bugünkü sefaletine yol açtıysa, İşçi Partisi, eğer Bismarck devriyle, ya da herhangi başka bir Prusya devriyle kralın inayetiyle armudun pişip ağzına düşeceğini hayal ediyorsa, ondan daha fazla rezil olacaktır. Lassalle'in bir Prusya hükümetinin sosyalist müdahalesi uğursuz yarulsamalarının hayal kırıklığına uğrayacağına hiç kuşku

yoktur. Olayların mantığı konuşacaktır. Fakat İşçi Partisi'nin ***onuru,*** bu tür sanrıları, bunların kofluğu deneyimle ortaya çıkmadan önce de reddetmeyi gerektirir. İşçi sınıfı devrimcidir ya da bir hiçtir" (Marx-Engels, Tüm Eserler, Marx-Engels-Lenin Enstitüsü tarafından yayınlanmıştır, 3. Bölüm, Cilt III, Berlin 1930).

Alman birliği sorununda Lassalle ve Schweitzer gibi, Rusya'da Tasfiyeciler de tarım sorununda Çarlığın sınıf karakteri ve politikası sorununu bulandırıyorlardı. Gerici toprak sahiplerinin, kırda henüz asla yok edilmemiş olan angarya iktisadının temsilcisi oldukları ve bunun devrim yoluyla yok edilmesi gerektiği sorusunu bulandırıyorlardı. (s. 255)

[115] Menşevik ***Tulyakov***'un 4 Kasım [23 Ekim] 1913'te Devlet Duması'ndaki tavrı, işçi örgütlerinin polis tarafından izlenmesi, toplantıların dağıtılması, işçi konferanslarına izin verilmemesi vs. üzerine gerçekleri bir bir sayıp dökmek oldu. Tulyakov konuşmasını katıksız Kadet şiarıyla: Çarlık devrilmeden koalisyon özgürlüğü ile bitirdi. "Şiarımız —diyordu bu Menşevik— koalisyon özgürlüğüdür, toplantı özgürlüğü için mücadele bunun bir parçasıdır, ve şiarımız budur". Aynı Duma oturumunda, Bolşeviklerin temsilcisi ***Badayev*** işçilerin siyasi hak yoksunluğunun çeşitli örneklerine işaret edip şu açıklamayı yaptı: "İşçiler mücadeleden korkmuyor. Toplantıları dağıtılıyor, legal örgütleri yok ediliyor, onlara meydan okunuyor, ama onlar vuruşmayı kabullenecek ve bize yeni bir 1905 yılı göstereceklerdir. Bu harekete inanıyoruz, büyüyüp yaygınlaştığına ve işçi sınıfının tüm haklarını mücadele ederek kazanacağına inanıyoruz. Geleceğe inanıyor ve en sonunda bizim sokaklarımızın da zafer günlerini göreceği beklentisi içinde geleceğe cesaretle bakıyoruz. Bu çürümüş sistem yakında bizde de çökecektir ve onunla birlikte bu gerici çiftlik sahipleri Duması da" (soldan bir ses: "Çok doğru!") ... "Menşevik Tulyakov burada, kendilerinin, Menşeviklerin şiarının koalisyon özgürlüğü olduğu hakkında bir şeyler kekeledi. İşçi sınıfı adına, onun şiarının, bütün çürümüş sistemin yıkılması için mücadele olduğunu açıklıyoruz." (s. 255)

[116] 1904 yılında "Prosveşçeniye" dergisi No. 4-6'da basılan ***"Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı"*** makalesi, Lenin'in 1913 ve 1914 yıllarında, ulusal sorun üzerine tartışmada yazdığı makalelerden biridir. Tartışma, 1912'de yapılan Menşevik Kafkasya Bölge Birliği Konferansı'nın, "kültürel-ulusal özerklik" talebini ileri sürmesiyle başladı. 1912 yılında, Troçkist yönetim altında yapılan Tasfiyecilerin Ağustos Konfe-

ransı'nda (bkz. Not 89), "tüm milliyetlere kendi kaderini tayin hakkını tanıyan parti programının maddesinin" Kafkasyalı Menşevikler tarafından verilen "yorumunun, bu maddenin özüyle çelişmediği"nin iddia edildiği bir karar alındı. Hemen ardından Menşeviklerin ve Bundcuların basınında, "kültürel-ulusal özerkliğin" savunulduğu ve kendi kaderini tayin hakkını talep eden parti programının eleştirildiği makaleler yayınlanmaya başladı. Parti programının ulusal sorun üzerine maddesine karşı oportünistlerin bu saldırısına Lenin'in ilk yanıtı, ilk kez Ekim ve Kasım 1913'te legal Bolşevik dergi "Prosveşçeniye"de yayınlanan (bkz. Bütün Eserler, Cilt XVII) "Ulusal Sorun Üzerine Eleştirel Notlar"dı. Ulusal-kültürel özerklik talebine karşı olan bu uzunca makalenin ana içeriği Lenin tarafından o zaman "Pravda"da "'Ulusal-Kültürel' Özerklik Üzerine" adlı, daha kısa popüler bir makalede (bkz. Bütün Eserler, Cilt XVII) yansıtıldı. Lenin bu makalede, kendisinin dediği gibi, "Rusya'da yalnızca Yahudiliğin ***bütün*** burjuva partileri, ayrıca (1907 yılında) çeşitli uluslardan ***küçük-burjuva*** sol Narodniklerin konferansı ve nihayet sahte Marksist grupların küçük-burjuva oportünist unsurları, yani Bundcular ve Tasfiyeciler tarafından ... kabul edilen" "kültürel ulusal" özerklik "plan ya da programı"nın özünün berrak, titiz bir tanımını yapıyor. Bu "plan ya da program"m özü, okul sisteminin milliyetlere göre ayrılmasından ibarettir. "Bu gerçek, açık ve örtülü çeşitli milliyetçiler (aralarında Bundcular) onu karartmaya ne kadar çok çalışırlarsa o ölçüde kesin vurgulanmalıdır. Her ulus, herhangi bir üyesinin nerede yaşadığından bağımsız olarak (teritoryumdan bağımsız olarak, "exterritorial" özerklik adı buradan gelir), kültürel-ulusal meselelerin ona bağlı olduğu, yekpare, devletçe tanınmış bir birlik oluşturur. Bu meselelerin en önemlisi okul sistemidir. Her vatandaşın bulunduğu yerden bağımsız olarak herhangi bir ulusal birliğe gönüllü kaydıyla, bir ulusal aidiyetin belirlenmesi, okul sisteminin milliyetlere göre ayrılmasının mantığını garantiler." Kültürel-ulusal özerklik talebi bundan ibarettir ve Lenin bunu, gerek tutarlı demokrasi bakımından gerekse de özellikle "proleter sınıf mücadelesinin çıkarları" bakımından "kesinlikle kabul edilemez" bulur. "Bir devlet içinde yaşayan ulusları ekonomik moment kaynaştırıyorsa, onları 'kültürel', özellikle okul konusunda kesin olarak birbirinden ayırmak anlamsız ve gericidir." Kültürel-ulusal özerklik, proletaryanın burjuvaziye karşı mücadele amacıyla birliğinin çıkarlarıyla daha da fazla çelişir, çünkü işçilerin kendi aralarında birleşmesine değil, aksine parçalanmasına ve kendi ulusal burjuvazisiyle birleşmesine ve bu burjuvazinin çıkarlarına ve onun "ulusal", yani burjuva kültürüne tabi olmasına hizmet eder. "İşçiler —diye yazıyor Lenin— bu tür düşüncelerin propaganda-

sıyla ve daha da çok okulların milliyetlere göre ayrılmasıyla, parçalanabilir, birbirinden ayrılabilir ve zayıflatılabilirler" ve "enternasyonalizmin bilincinde olan ve ona değer veren proletarya, ince milliyetçiliğin bu aptallığına düşmeyecektir".

Fakat programın ve taktiğin diğer sorunlarında olduğu gibi Lenin bu dönemde Parti'nin ulusal programı için mücadeleyi de sadece sağdan Menşevik Tasfiyecilere karşı yürütmedi. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı şiarına, başta R. Luxemburg olmak üzere Polonya ve Almanya'nın sol sosyal-demokratları da saldırıyordu. Bu solcular, diyor Stalin, "yarı-Menşevik bir emperyalizm teorisi geliştirdiler, ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin (ayrılıp ayrı bir devlet kurmak dahil) Marksist yorumunu reddettiler, sömürgelerde ve ezilen ülkelerde kurtuluş hareketinin ciddi devrimci önemi tezini yadsıdılar, proleter devrimle ulusal kurtuluş hareketi arasında bir birleşik cephe olasılığı tezini yadsıdılar ve ulusal sorunla sömürge sorununun küçümsenmesinden başka bir şey olmayan bütün bu yarı-Menşevik bulamacı, Bolşeviklerin Marksist şemasının karşısına koydular" ("Leninizmin Sorunları"). Bu hem emperyalist savaş öncesi hem de sonrası dönemde böyleydi, savaş sırasında ise "Troçki bu yarı-Menşevik bulamacı benimseyip Leninizme karşı mücadelede silah olarak kullandı" (Stalin, agy.), öte yandan bu yarı-Menşevik bulamaç, aynı şekilde ulusal sorunda Leninist çizgiye karşı mücadele eden o zamanki "aşırı sol" Bolşevik Buharin-Pyatakov grubu tarafından da benimsendi. (Konuya ilişkin daha ayrıntılı bilgi elinizdeki baskının V. cildinde ulusal sorun üzerine makalelerde ve ilgili notlarda).

Lenin gerek savaştan önce gerekse de onu izleyen dönemlerde, ulusal sorunda ve daha sonra sömürge sorununda Bolşevik pozisyonlara bütün bu "sol" saldırıları aynı sağcı oportünistlerin saldırılarında olduğu gibi kararlılıkla püskürttü. Savaştan önce yazılan elinizdeki "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı Üzerine" makalesinde ve savaş sırasındaki çalışmalarında Lenin ,esas darbeyi Rosa Luxemburg ve yandaşlarına indirdi, bu arada eleştirisinde "kültürel-ulusal özerkliğe" de değindi. Lenin'in savaş öncesinde parti basınındaki yazılarının dışında, Bolşevik Parti bu sorun hakkında resmi bir parti kararında da tavır takındı. Bu karar MK'nın 1913 yılında parti fonksiyonerleriyle "Yaz" Konferansı'nda alındı (bkz. Not 95). Bu Konferans'ın ulusal sorun üzerine kararı, ezilen ulusların ayrılıp ayrı bir devlet kurmak dahil kendi kaderini tayin hakkını proletarya partisinin ***kayıtsız-şartsız*** savunma yükümlülüğünden sözediyor ve "kültürel-ulusal özerlik" talebini ***"kesinlikle*** zararlı" olarak

reddediyordu. Konferans aynı zamanda, "programsızlığı" öneren bir karar önergesini de reddetti. Bu biçimde Bolşevikler, gerek "kültürel-ulusal özerlik" savunucuları, gerekse de "programsızlar"ın tavrı ile aralarına en kesin biçimde sınır çektiler. Konferans'ın kararı Lenin tarafından yazılmıştı ve Konferans'tan sonra yazdığı bu sorun üzerine bütün makaleleri, bu kararın savunusuna adanmıştır. 1913 tartışmasında Lenin tarafından geliştirilen düşünceler, onun İkinci Parti Kongresi sırasında ulusal sorundaki tavrının mantıki devamıdır. Orada olduğu kadar burada da, Parti'nin ulusal programı uğruna mücadele, aynı zamanda proletaryanın programının en önemli demokratik taleplerinden biri uğruna mücadeleydi. Bunun yanısıra Lenin'in bu döneme ait makalelerinde, 1902–1903 yılına ait çalışmalarında henüz bulunmayan bir şey, yani, Rusya'nın liberal burjuvazisinin, ezilen ulusların kurtuluşuna karşı olan gerici emperyalist çabaların işaretini buluruz. "1905'e dek neredeyse yalnızca ulusal gericileri biliyorduk. Devrimden sonra, ulusal liberaller çıktı", diye yazıyordu Lenin. Yukarıda adı geçen "Ulusal Sorun Üzerine Eleştirel Notlar" makalesine de Lenin, 1913 yılında ulusal sorunu ön plana çıkaran olgular arasında, "karşı-devrimci liberalizmin milliyetçiliğe geçişi"nin de bulunduğuna işaret ederek başlıyor. Bunun sonucu, kendi kaderini tayin hakkı şiarından vazgeçmek olamazdı. Tersine, Rus burjuvazisi içinde ulusal sorunda emperyalist emellerin ortaya çıkışı, bu sorunun önemini daha da güçlendirmek zorundaydı. Bu talep artık yalnızca Çarlığa karşı değil, aynı zamanda liberal burjuvazinin emperyalist çabalarına da karşı yöneliyordu. 1913-1914 yıllarında Lenin'in tavrı nasıl 1902-1903 yıllarındaki tavrının devamı idiyse, karşıtlarının tavrı da aynı şekilde, İkinci Parti Kongresi döneminden "Bund"un ve Polonya Sosyal-Demokratlarının eski hatalarının devamıydı. "... Bu mücadeleyi unutmak —diye yazıyor Lenin Aralık 1913'te— tüm belleği yitirmek ve Rusya'nın bütün sosyal-demokrat işçi hareketinin tarihsel ve ideolojik temelinden uzaklaşmak anlamına gelir". "Ve bugün, on yıl sonra, mücadele bu iki ***ana çizgide*** yürüyor, bu da bu mücadelenin, Rusya'da ulusal sorunun bütün objektif koşullarıyla bağının ne kadar derin olduğunu kanıtlıyor." (Bu iki alıntı, RSDİP'in Ulusal Programı Üzerine" makalesinden alınmıştır, Bütün Eserler, Cilt XVII.)

Sola ve sağa karşı, Menşevik Tasfiyecilerin açık oportünizmine ve devrimci lafızların ardına gizlenen "solcular"ın oportünizmine karşı bu mücadele, Bolşeviklerin bu dönemde Parti'nin devrimci programı ve taktiği için yürüttükleri genel mücadelenin yalnızca bir parçasıydı. Ulusal so-

runda oportünist görüşler, gerek Tasfiyecilerin gerekse de "solcular"ın oportünist görüşlerinin tüm sistemiyle birleşti.

Rus Marksistlerinin programının, yani 2. Parti Kongresi tarafından kabul edildiği haliyle RSDİP programının daha sonra aktarılan 9. maddesi, "devlete dahil olan tüm uluslar için kendi kaderini tayin hakkı" talebini içeriyordu. (s. 259)

[117] "Milliyet ve Enternasyonalite" makalesini yazdığı 1907-1908 yıllarında, kaçamak için tüm "açık kapıları"na ve bir dizi önemli pozisyonları oportünizme feda etmesine rağmen, henüz Marksizmden tamamen vazgeçecek kadar alçalmamış olan Kautsky, ulusal birleşik devletlerin ortaya çıkışını, Lenin'in dediği gibi, "tarihi-iktisadi" olarak açıklıyordu. Kautsky'nin o zamanlar ulusal kendi kaderini tayin hakkını kabul etmesi bundandır, ancak dünya savaşı sırasında Marksizme ihanetiyle aynı anda bundan da vazgeçmiştir. Avusturyalı Sosyal-Demokratlar ve Avusturya sosyal-faşizminin bugünkü önderleri Otto Bauer ve Rudolf Springer (Karl Renner'in takma adı), oportünist küçük-burjuva "kültürel-ulusal özerklik" programının babalarıydı, bu programı onlardan ilkönce Bundçular ve daha sonra da Menşevik Tasfiyeciler devraldı. Bauer, ulusal sorunun, "ulusal kültür ve ulusal karakterin", aynı zamanda ulusal dilin gelişimi için en büyük özgürlüğün garantilenmesi biçiminde çözülmesi gerektiğini savundu. "Bundan sonra yapmamız gereken, sadece, bir belediyede, ilçede ya da kazada, hanedan arazisinde, nihayet tüm imparatorlukta bir ulusun üyelerini, ***ulusun kültür gereksinimlerini*** tatmin etme, okullar, kütüphaneler, tiyatrolar, müzeler ve halk eğitim kurumları kurma, gereksinim duydukları ölçüde resmi makamlarda ulusdaşlarına hukuksal yardım sağlama görevine sahip bir tüzel kuruluş haline getirmektir". (Otto Bauer: "Milliyetler Sorunu ve Sosyal-Demokrasi", s. 356. Verlag der Wiener Volksbuchhandlung, Ignaz Brand 1907)

Bu kültürel-ulusal özerlik programı O. Bauer ve R. Springer tarafından ulusun "psikolojik" teorisiyle temellendiriliyordu. Lenin'in bu teoriden söz ediyor ve onu Kautsky'nin 1908-1909'daki "tarihi-iktisadi" teorisiyle karşılaştırıyor. Marksistler, ulusun ne olduğu sorusuna şu yanıtı veriyorlar: "Ulus, tarihsel olarak oluşmuş sıkı bir dil, toprak, iktisadi yaşantı ve ifadesini kültür ortaklığında bulan ruhi şekillenme birliğidir". Bu arada "anılan niteliklerden hiçbiri tek başına bir ulusu belirlemeye yetmez. Dahası, bu niteliklerden yalnızca birinin bile yokluğu, ulusun ulus ol-

maktan çıkması için yeterlidir" (Stalin). Bu tanımın temelinde maddi koşullar yatar: ortak toprak, ortak iktisadi yaşantı, ortak ekonomik yaşam temelinde oluşan ve onsuz bu ortak ekonomik yaşamın olanaksız olduğu ortak dil. Ve nihayet bütün bunlardan özel *ruhi* şekillenme ve kültür ortaklığı ortaya çıkar. Otto Bauer ve Springer ise ulus kavramını idealistçe tarif ediyorlar. Bauer'e göre ulus, "kader ortaklığı dolayısıyla bir karakter ortaklığına bağlanmış olan insanlar bütünü"dür (Otto Bauer: "Milliyetler Sorunu ve Sosyal-Demokrasi", Viyana 1907, s. 135). Burada en önemli, en temel şey eksiktir, ekonomik yaşamın ve toprağın ortaklığına hiçbir işaret yok. İnsanlar Bauer'de yaşamlarının maddi koşulları dolayısıyla değil, aksine psikoloji dolayısıyla, "karakterleri" dolayısıyla bir ulus olarak birbirlerine bağlanıyorlar. Springer bu bakımdan daha da ileriye gidiyor. Ona göre ulus "... artık toprağa bağlı olmayan modern insanların bir kültür birliğidir..." "Öte yandan ulus, düşünce ve duygu yaşamının birliğidir, yani içsel bir şeydir" (Rudolf Springer: "Avusturyalı Ulusların Devlet Uğruna Mücadelesi", Kısım I, s. 35 ve 56, Verlag Franz Deuticke, Viyana 1902). Bauer ve Springer'in "psikolojik" teorisinden çıkan kültürel-ulusal özerklik programının özü, çok uluslu bir devlette okulun ve tüm kültürel çalışmanın milliyetlere göre ayrılmasına çıkar. Bu program baştan sona oportünisttir. Her şeyden önce ulusların bir devlet içinde zorla tutulmasını önşart koşar, çünkü şu ya da bu ulusun örneğin Avusturya'dan teritoryal olarak ayrılması "Avusturya'nın parçalanması" anlamına gelir ve kültürel-ulusal özerklik yazarlarının bakış açısına göre bu kesinlikle kabul edilebilir bir şey değildir. İkincisi bu program milliyetçidir. Kültürel-ulusal özerlik programının yazarları, ulusal sorunun çözümünün programlarına göre neden gerekli olduğu sorusunu yanıtladıklarında, şöyle diyorlar: ulusal sürtüşmelerin yok olması ve sınıf mücadelesinin gelişebilmesi için. Kültürel-ulusal özerkliğin işçilere ne vereceği kendilerine sorulduğunda şöyle yanıtlıyorlar: ulusun "ulusal kültür birliği" içine çekilmesini. Burjuva toplumda bu, "kendi" ulusal burjuvazisinin içine çekilmekten ve öte yandan uluslararası proletaryadan kopmaktan başka bir şey değildir. (s. 261)

[118] Lenin'in sözünü ettiği ***Üç Balkan Savaşı***, 1912–1913 yıllarında cereyan etmiştir. Birincisi 22 Ekim 1912'de başladı ve 4 Ocak 1913 tarihli ateşkesle kesintiye uğradı. İkincisi, ateşkesin bozulmasıyla 12 Şubat 1913'te başladı ve 27 Mayıs 1913'e dek sürdü. Üçüncü Balkan Savaşı 13 Temmuz'dan 23 Ağustos 1913'e dek sürdü. İlk iki sefer, küçük Balkan devletleri (Bulgaristan, Sırbistan, Yunanistan ve Karadağ) tarafından Türkiye'ye karşı yürütüldü. Üçüncü Balkan Savaşı bir yandan Bul-

garistan ve diğer yandan Romanya, Yunanistan ve Sırbistan arasında oldu. İlk iki Balkan savaşında çatışma Makedonya üzerineydi. Balkan devletleri, Makedonya'yı Türkiye'den koparmayı ve aralarında paylaşmayı hedefliyorlardı. Üçüncü Balkan savaşı Türkiye'nin yenilgisinden sonra ganimetin paylaşılması için yapıldı. Bu savaşlarda, ulusal kurtuluş savaşı ögeleri mutlaka vardı. Avrupalı büyük güçlerin politikası ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında, Balkan yarımadasındaki ulusal ilişkileri o kadar karıştırmıştı ki, "sınır düzeltmeleri" için istendiği kadar çok bahane bulunabilirdi. Makalelerinden birinde Lenin bu anın abartılmasına karşı uyarıda bulundu. Şöyle yazdı: "'Novoye Vremya'dan 'Reç'e kadar burjuva gazeteleri, Balkanlarda ***ulusal*** kurtuluştan bahsediyorlar, ama ***ekonomik*** kurtuluşu karanlıkta bırakıyorlar. Gerçekte ise ekonomik kurtuluş esas meseledir" (bkz. "Sırp-Bulgar Zaferlerinin Sosyal Önemi" makalesi, Bütün Eserler, Cilt XVI). Tüm Balkan devletlerinde objektif olarak tüm ulusların köylülüğünün büyük toprak sahipleri egemenliğinden ekonomik kurtuluşu görevi gündemdeydi. Bu sorun, büyük toprak sahiplerinin Türk, köylülerin Slav olduğu Makedonya'da özellikle şiddetliydi. Türklerin Makedonya'dan kovulması bu yüzden, devrimci bir görevdi: "...Sırpların ve Bulgarların zaferleri, Makedonya'da feodalizmin egemenliğinin yıkılması anlamına geliyor, az çok özgür bir toprak sahibi köylüler sınıfının yaratılması anlamına geliyor, otokratik ve angarya iktisadı koşulları tarafından engellenmiş olan Balkan ülkelerinin bütün sosyal gelişiminin güvence altına alınması anlamına geliyor" (Lenin, aynı makale).

Lenin'in burada Balkan savaşlarının yanısıra değindiği ***İran, Türkiye ve Çin'deki devrimler*** burjuva devrimleriydi ve ilk planda bu ülkelerdeki otokrasiye karşı yöneliyordu. Fakat Türkiye, İran ve Çin'deki gericiliğin arkasında Rusya ve Batılı emperyalist devletler vardı. Bu yüzden bu ülkelerdeki devrimci mücadele aynı zamanda bir ulusal kurtuluş savaşıydı. Bu devrim üzerine daha ayrıntılı bilgi için bkz. elinizdeki cildin bir sonraki bölümündeki ilk üç makale ve 128–137. notlar. (s. 270)

[119] 19. yüzyılın ***altmışlı yılları,*** Almanya için, küçük Alman devletlerinin büyük birleşik bir devlette birleşme çabaları anlamına geliyordu. Tarihsel koşullar, bu görevin yalnızca şu üç yoldan biriyle çözülebilmesine yol açıyordu: ulusal burjuva-demokratik devrim, Avusturya'nın hegemonyası altında birleşme, ya da Büyük Prusya'nın hegemonyası altında birleşme. Altmışlı yılların koşulları ulusal devrim için elverişli değildi. Bu yüzden Almanya'nın birleşmesi ikinci ya da üçüncü yoldan gerçek-

leşmek zorundaydı. Lenin'in burada sözünü ettiği 1866 savaşı, Avusturya ve Prusya arasında, Almanya'nın birleşmesinin kimin hegemonyası altında gerçekleşeceği sorunuyla ilgiliydi. Çok daha güçsüz olan Avusturya, çok geçmeden Prusya tarafından yenilgiye uğratıldı. Sonuç, Avusturya'nın Alman birliğinden ayrılması oldu. Almanya'nın birleşmesi Prusya'nın hegemonyası altında gerçekleşti. (s. 271)

[120] Avusturya sosyal-demokrasisinin Brünn Parti Kongresi, 24–29 Eylül 1899 tarihleri arasında yapıldı. Görüşmelerin odak noktası ulusal sorundu. İki karar tasarısı sunuldu: bir tanesi genel Parti Başkanlığı tarafından, diğeri Slovenya Sosyal-Demokrasisi Parti Başkanlığı tarafından. Birinci kararda teritoryal özerklik, yani Avusturya'nın tüm milliyetlerinin bölgeleri için özyönetim düşüncesi ifade ediliyordu. İkinci kararda "kültürel-ulusal özerklik" düşüncesi ifade ediliyordu. Sonunda Avusturya'nın bir "milliyetler federal devleti"ne dönüşeceğini ifade eden bir karar kabul edildi. Bu devlette 1) her ulusal bölge kendi demokratik özyönetimine sahip olacak ve her ulusun bölgeleri, tüm ulusal meselelerde tam bağımsızlığa sahip olan bir ulusal birlik oluşturacak, ve 2) ulusal azınlıkların hakları, imparatorluk parlamentosu tarafından karar altına alınacak özel bir yasayla korunacaktı. Böylece "kültürel-ulusal özerklik" talebi Brünn Kongresi'nde ortaya konmadı. Fakat kararlaştırılan milliyetler programı, ayrılıp ayrı devlet kurma dahil ulusal kendi kaderini tayin hakkı devrimci talebini de içermiyordu. (s. 272)

[121] Bu sorunlara ayrılmış olan 5 ve 6. bölümler, buraya alınmamıştır; okur bunları Bütün Eserler Cilt XVII'de bulacaktır. Burada bu makalelerin içeriğini kısaca veriyoruz. 5. bölümün başlığı: "Ulusal Sorunda Liberal Burjuvazi ve Sosyalist Oportünistler"dir. Bu bölümde Lenin Rus liberal burjuvazisinin ulusal soruna ilişkin tavrını ayrıntılı olarak inceler. Bu tavrın bütünüyle şovenist olduğunu, Rus burjuvazisinin sınıf çıkarları açısından ulusların kendi kaderini tayin hakkını tanımadığını ve bu yüzden yalnızca sosyal-demokrasiye karşı değil, aksine ezilen ulusların ulusal burjuvazisine karşı da mücadele ettiğini, bu mücadelede derebeyi çiftlik sahipleriyle ve çiftlik sahibi aristokrasiyle ittifak içinde olduğunu gösterir. Bu koşullar altında sosyal-demokrasinin ulusal kendi kaderini tayin hakkını reddetmesi burjuvazi karşısında adi bir dalkavukluktur: "Ulusların kendi politik kaderini tayin ilkesine karşı liberal muhalifliğin gerçek sınıfsal anlamı, yalnızca ve yalnızca ulusal liberalizmde ve Büyük Rus burjuvazisinin devlet ayrıcalığının korunmasında yatar. Ve tam da şimdi, 3 Haziran Rejimi döneminde, ulusların kendi kaderini tayin

hakkına karşı savaşa kalkmış olan Marksistler arasındaki Rus oportünistlerinin hepsi: Tasfiyeci Semkovski, Bundcu Libmann ve Ukraynalı küçük-burjuva Yurkyeviç, ***gerçekte*** ulusal liberalizmin yedeğindedirler ve ulusal liberal düşüncelerle işçi sınıfının ahlakını bozarlar". — Bölüm 6'nın başlığı: "Norveç'in İsveç'ten Ayrılması"dır. Rosa Luxemburg, 1905 yılında gerçekleşen Norveç'in İsveç'ten ayrılmasının, ulusların kendi kaderini tayin hakkı şiarının doğruluğu için bir kanıt olarak gösterilemeyeceği düşüncesindeydi, çünkü bu ayrılık "köylü ve küçük-burjuva partikülarizminin, İsveç aristokrasisi tarafından dayatılan kral yerine, kendi parası karşılığında 'kendi' kralına sahip olma isteğinin basit bir tezahüründen" başka bir şey değildi, "dolayısıyla devrimle kesinlikle hiç ilgisi olmayan bir hareketti". Bu bakış açısının aksine Lenin, Norveç'in İsveç'ten ayrılmasının demokratik bir mesele olduğunu gösteriyor; çünkü onunla "İsveç aristokrasisinin boyunduruğu" Norveç'in üzerinden atılmıştır. Lenin, "bu örnekten, sınıf bilinçli işçiler için ***fiilen,*** sistematik bir propaganda ve ulusal ayrılma nedeniyle olası çatışmaları halletme hazırlıklarını Rus tarzında değil, ***sadece bu tarzda,*** 1905'te Norveç'le İsveç arasındaki çatışmanın halledildiği tarzda halletme ***görevinin*** doğduğu"nu yazdı. İsveç'ten ayrıldıktan sonra Norveç'te bir monarşinin kurulmuş olması elbette ki buna karşı mücadele etmek ve demokratik cumhuriyet talebini koymakla yükümlü olan proletaryanın yararına değildi; ancak bu, proletaryanın ayrılmaya karşı mücadele etmesi gerektiği anlamına gelmez. İsveçli işçiler ayrılığı savundular ve bu onlarla Norveçli işçiler arasındaki ittifakı sağlamlaştırdı. (s. 278)

[122] Marx ve Engels'in ***Polonya sorunu*** üzerine görüşleri öncelikle şu makale ve mektuplardan anlaşılabilir: 1) "Edebi Mirastan", yayınlayan Mehring, Cilt III, Sayfa 104–105, 113,114, 134–182, 207, 246, 264; 2) Marx-Engels: "Mektuplaşmalar", Stuttgart 1921, IV. ciltte Adlar ve Konu Dizinlerinde "Polonya" maddesi; 3) Engels (önceleri Marx'a mal edilmiştir): "Almanya'da Devrim ve Karşı Devrim", Bölüm VIII ve IX. (s. 280)

[123] RSDİP MK'sının 1913'te Parti fonksiyonerleriyle "Yaz konferansı"nın (bkz. Not 95 ve 116) ulusal sorun üzerine kararının 4. ve 5. maddeleri (Bütün Eserler Cilt XVII'de tam olarak basılmıştır) şöyledir: "4. Çarlık monarşisi tarafından ezilen ulusların kendi kaderini tayin, yani ayrılıp ayrı devlet kurma hakkını Sosyal-Demokrat Parti kayıtsız-şartsız savunmalıdır. Gerek genelde uluslararası sosyal-demokrasinin temel ilkeleri,

gerekse de özelde Rusya nüfusunun çoğunluğunun Avrupa ve Asya'daki komşu devletlerle karşılaştırıldığında en gerici ve en barbar devlet sistemini temsil eden Çarlık monarşisi tarafından görülmemiş ulusal ezilmesi bunu talep eder. Ayrıca bir dizi ulusal hareketin kanla bastırılması geleneğine dayanan ve yalnızca Çarlık monarşisi ve tüm gerici partiler tarafından değil, aynı zamanda, özellikle karşı devrim döneminde monarşi karşısında uşakça ruha sahip Büyük Rus burjuva liberalizmi tarafından da beslenen Büyük Rus gerici milliyetçiliğinin kökü kazınmadan demokratik bir devlet kuracak durumda olmayan bizzat Büyük Rus ahalinin kurtuluş davası da bunu talep eder.

5. Ulusların kendi kaderini tayin (yani ayrılma sorununun tamamen özgür ve demokratik tarzda sonuca bağlanmasının devletin anayasası tarafından güvencelenmesi) hakkı sorununu, şu ya da bu ulusun ayrılmasının amaca uygunluğu sorunuyla karıştırmak caiz değildir. Sosyal-Demokrat Parti bu sorunu tek tek her durumda, bütün toplumsal gelişimin çıkarları ve proletaryanın sosyalizm uğruna sınıf mücadelesinin çıkarları bakış açısından tamamen bağımsız bir şekilde karara bağlamak zorundadır.

Sosyal-demokrasi bunu yaparken, ezilen ulusların çiftlik sahipleri, din adamları ve burjuvazisinin, işçileri bozma ve aptallaştırma ve bu arada onlardan gizli ezen ulusun toprak sahipleri ve burjuvazisiyle tüm ulusların emekçi kitlelerinin zararına anlaşma yapma çabalarını milliyetçi şiarlarla örtbas etmelerinin ender olmadığını gözönünde bulundurmalıdır." (s. 282)

[124] Lenin'in vermeye devam ettiği Marx ve Engels'ten alıntılar, Marx ve Engels'in şu mektuplarındandır (bu mektupları Lenin'in alıntılamış olduğu sırayla veriyoruz): 1) 5 Temmuz 1870 tarihli (Lenin burada yanlışlıkla 15 Temmuz tarihini veriyor) Lopatin ve onun Polonya'ya ilişkin tavrı üzerine mektup, Bernstein ve Bebel tarafından yayınlanmış olan mektuplaşmaların IV. cildi, s. 292. 2) Polonya ve Rusya Üzerine, 23 Mayıs 1851 tarihli mektup. 3) 4 Ekim 1862 tarihli mektup, Mazzini'nin milliyetçiliğine karşı mücadele üzerine. 4) 20 Haziran 1866 tarihli mektup. 5) 2 Kasım 1867 tarihli mektup. 6) 30 Kasım 1867 tarihli mektup. 7) 18 Ağustos 1869 tarihli mektup. 8) 18 Kasım 1869 tarihli mektup. 9) 10 Aralık 1869 tarihli mektup. — Mektuplardan alıntıları doğal olarak orijinal metinle veriyoruz; yabancı dilden ifade ve deyimlerin çe-

virisini okurun rahat anlayabilmesi için hemen alıntının arkasına parantez içinde koyduk, bunları orijinal metinden ayırdedebilmek için başına ve sonuna tırnak işareti koyduk. (s. 283)

[125] Altmışlı yılların sonu, ***İrlanda'***nın İngiltere'ye karşı ***ulusal kurtuluş mücadelesinin*** o güne dek görülmedik ölçüde şiddetlendiği bir dönemdi: Bu mücadelenin başında, altmışlı yılların başında oluşmuş ve İrlanda küçük-burjuva aydınlarının yarı terörist bir örgütü olan "Feniancılar"ın partisi bulunuyordu. İngiliz hükümeti hareketi baskı önlemleriyle yanıtladı. 1865 yılında Fenian hareketinin seçkin önderlerinin tutuklanmaları başladı. Feniancılar o zaman önderlerinin kurtarılması için mücadeleyi örgütledi. Açıktan ayaklanmalar oldu. 18 Eylül 1867'de içinde tutuklu Feniancıların bulunduğu bir mahkûm arabasına açık bir saldırı yapıldı. Hükümet, bu saldırıya katılanlardan bazılarını idam ettirince Feniancılar, içinde "Fenian örgütü"nün tutuklu üyelerinin bulunduğu bir hapishanenin duvarını havaya uçurdular. Sonunda hareket zalimce baskı önlemleriyle yenilgiye uğratıldı. 1869'larda artık hareketin tüm önderleri ya zindandaydı ya da göç etmişti. Bundan sonra artık yıllarca kamuoyunun dikkati, zindandaki Feniancıların affedilmesi sorununa yöneldi. İrlanda'da ve Londra'da af için gösteriler düzenlendi. İngiliz parlamentosunda hükümete bu sorunla ilgili birkaç soru yöneltildi. Marx da af için enerjik bir mücadele yürüttü. I. Enternasyonal Merkez Kurulu'nun burada alıntılanan kararında Marx'ın bu sorunla ilgili tavrı ifade ediliyor. Bu kararda,davranışı mahkûm edilen Gladstone, İngiliz liberallerinin ("Whigs") lideriydi. Af için mücadele sonrasında hükümetin başında o bulunuyordu. Bu hükümet, başta Gladstone olmak üzere liberallerin muhafazakârları ("Tories") yendikleri 1867 yılında kurulmuştu. Marx, Gladstone'un Amerikalı köle sahiplerinden yana oluşundan söz ederken, Gladstone'un 1862-1863 yıllarında Kuzey Amerika'nın köle sahibi Güney Eyaletleri ile endüstriyel Kuzey Eyaletleri arasındaki iç savaş sırasındaki tavrını kastediyor. O sıralar İngiliz Maliye Bakanı olan Gladstone Amerika'yı ziyaret etti. Bir liberal olarak Kuzey Eyaletlerinde büyük bir coşkuyla karşılandı. O ise Newcastle'da resmi bir ziyafette, köle sahibi Güney Eyaletlerinin kazanacağı umudunu ifade etti. 1867 parlamento seçimlerinde Gladstone, İrlanda ayaklanmasının liderlerinin affedileceği sözünü vermişti ve bu söz Gladstone'un seçim programının, ona muhafazakârlar üzerinde zaferi ve hükümeti devralmayı garantileyen maddelerinden biriydi. Fakat buna rağmen uzun süre boyunca affı ya reddetti ya da asilere, İngiltere'ye kayıtsız şartsız tabi olma ve her türlü mücadeleyi durdurma koşulu koydu. Af nihayet kamuoyunun ve gerek

İngiltere'de gerekse de İngiltere dışında yürütülen af yanlısı ajitasyonun baskısı altında sağlandı. Bu ajitasyonda başkalarının yanı sıra, Fransız basınında, zindandaki Feniancılara karşı muamelenin tüm dehşetini gözler önüne seren bir dizi makale yayınlamış olan Marx'ın kızı Jenny büyük bir rol oynadı. (s. 287)

[126] ***Ulster,*** İrlanda'nın kuzey kesimidir. Bu eyaletin özelliği, İrlanda'nın Cromwell zamanında ikinci fethinden (17. yüzyıl) sonra oraya yerleşen İngiliz fütuhatçılarının kalesi olmasıdır. Ulster'de, İrlanda'nın İngiltere'den ayrılması için her türlü harekete oldum olası direnen egemen sınıfın (burjuvazi ve çiftlik sahipleri) ağırlıklı çoğunluğu da bunlardan oluşur. 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başında İngiliz hükümeti, İrlanda'da büyüyen ulusal kurtuluş hareketinin baskısı altında tavizler verdi. İrlanda reformları dönemi denen dönem başladı. Reformlar iki çizgide hareket ediyordu: birincisi tarımda kapitalizmin gelişmesini teşvik çizgisi (varlıklı köylülüğün, büyük toprak sahiplerinden, İngiliz "Landlordları"ndan toprak satın almasının kolaylaştırılması ve bir dizi başka önlemler) ve ikincisi idari baskının hafiflemesi çizgisi (Dünya savaşının arifesinde İrlanda'ya "Home Rule" denen bir "özyönetim" verildi, ancak bunun uygulanması savaşın başında ertelendi). Ulster'deki büyük toprak sahipleri ve burjuvazi, tüm bu önlemlere karşı şiddetli bir mücadele yürüttüler. Lenin Ulster örneğini verirken bu mücadeleyi de gözönünde bulunduruyor. (s. 290)

[127] RSDİP 2. Parti Kongresi'nde Polonyalı delegeler Varşavski (Varski) ve Hanecki'nin Kongre'yi terkederken yaptıkları açıklamada, ulusal soruna ilişkin tavırları şöyle ifade ediliyordu: "Ulusal sorunun, aynı zamanda sosyal-demokrasi için de her koşul altında bağlayıcı olan biricik olanaklı çözümü, her milliyetin, tarihsel olarak verili devlet kuruluşlarının demokratikleştirilmesi yoluyla kültürel gelişme özgürlüğünün savunulmasıdır". Devamla Lenin tarafından alıntılanan, Parti programının ulusal sorun üzerine maddesinin sözkonusu formülasyonunu da bu temelde önerdiler. Varşavski Kongre'deki konuşmasında tavrını, doksanlı yılların sonunda, Alman sosyal-demokrat dergisi "Neue Zeit"ta Rosa Luxemburg'un yaptığına yaklaşık olarak benzeyen bir tazda temellendirdi. İkisi de, verili zamanda (yani 2. Kongre zamanında), ekonomik gelişim sürecinin "kapitalist Polonya ile kapitalist Rusya'yı gittikçe daha sıkı birleştirdiği" ve bu yüzden kendi kaderini tayin sorununun ortaya atılmasının saçma olduğu tezinden hareket ediyorlardı. Varşavski, bunun, "Polonya proletaryasını Rus proletaryasından ayırmaya ve ütopik ulusal çabalar

temelinde örgütlenmeye çalışan" Polonya milliyetçiliğiyle dayanışma olacağını söylüyordu. (s. 292)

[128] Bu bölümün ilk üç makalesi *("Dünya Politikasında Patlayıcı Madde", "Çin'de Demokrasi ve Narodnizm" ve "Yenilenen Çin"),* 1908-1912 döneminde, yani bütünüyle emperyalizm çağında ve emperyalizmden kaynaklanan emperyalist sarsıntılar döneminde, sömürgelerde ulusal kurtuluş mücadelesine adanmıştır. Bu, "burjuvazinin yükselen, ilerleyen bir sınıftan, gerileyen, düşen, içsel olarak cansız, gerici bir sınıfa dönüştüğü" dönemdir. (Bkz. "Yabancı Bayrak Altında" makalesi, Bütün Eserler, Cilt XVIII, s. 140).

Kapitalist ülkelerde feodalizme karşı yönelen burjuva devrimler çağı, burjuvazinin ulusal savaşlar yürüttüğü, ulusal devletler kurduğu çağdı. Şimdi durum değişmişti. Şimdi emperyalist ülkelerin gerici burjuvazisi artık feodalizme karşı mücadele yürütmüyordu, ulusal savaşlar da yürütmüyordu. Tersine şimdi "egemen burjuvazinin büyüyen ve güçlenen proletaryadan korkusundan, gerici olan, can çekişen, orta çağdan kalma her şeyi desteklediği bir tarihsel an gelmişti. Can çekişen burjuvazi, sarsılmış ücretli köleliği korumak için ölmüş ve can çekişen her şeyle ittifak kuruyor" (bkz. "Geri Avrupa ve İleri Asya" makalesi, Bütün Eserler, Cilt XVI). Fakat emperyalist burjuvazi umutsuzca gerici, gerileyen bir sınıf haline geldiyse de, bu, burjuva-demokratik ve ulusal hareketlerin mümkün olduğu çağın artık bütünüyle sona erdiği anlamına gelmiyordu. Bu hareketler mümkündü ve bugün de yerlerini alıyorlardı, fakat bunun ana sahnesi emperyalist Avrupa'dan Doğu'nun ezilen ülkelerine kaymıştı. "Asya'nın her yerinde güçlü bir demokratik hareket büyüyor, yayılıyor ve güçleniyor. Burjuvazi oralarda henüz halkla birlikte gericiliğe karşı çıkıyor. ***Yüzlerce*** milyon insan yaşama, aydınlığa, özgürlüğe uyanıyor" (agy.). Emperyalist Avrupa bu hareketin yanında değil, karşısındaydı, yağmacı çıkarlarını savunuyor, "demokrasi düşmanlarına yardım ediyor"du. Sömürge ülkelerdeki bütün bu demokratik hareketler, yalnızca kendi feodal gericiliklerine karşı değil, emperyalizme de karşı hareketlerdi. Emperyalizme karşı iki düşman başkaldırıyor: kapitalist ülkelerin proletaryası ve Doğu'nun ezilen ülkelerinin demokratik güçleri. Olgunlaşmakta olan Rus devriminin iki müttefiki vardı: biri Doğu'da, diğeri Batı'da. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı talebinin Leninist savunusu, Batı proletaryasının, Doğu ülkelerinin demokratik hareketleriyle ittifakının bir savunusuydu. Lenin'in bu hareketlerin rolünün doğru anlaşılması için mücadelesi, "her türlü ezilenlerin ve hoşnutsuzların kitle-

sel mücadelesinin patlamasından başka birşey olmayacak olan" Avrupa'da sosyalist devrim hazırlığının halkalarından biridir (bkz. "Kendi Kaderini Tayin Hakkı Üzerine Tartışmanın Sonuçları", Bütün Eserler, Cilt XIX). (s. 307)

[129] Lenin'in burada özünü ettiği karşı-devrimci darbe, İran Şahı Muhammed Ali tarafından 1908 Haziran sonunda Tahran'da gerçekleştirildi. Darbe, İran'da 1906 devriminin sonucu olarak ortaya çıkmış bulunan Meclise, parlamentoya karşı yönelmişti. Sınıf karakteri itibariyle darbe, büyük toprak sahiplerinin ve bürokrasinin, halkın devrimci katmanları (ticaret burjuvazisi, küçük esnaf ve aydınlar) üzerinde bir zaferiydi. Darbe, Tahran'da bulunan Albay Lyahov'un komutası altındaki bir Rus Kazak Tugayı'nın yardımıyla gerçekleştirildi. Şah Muhammed Ali, daha ilkbaharda, kendisine karşı girişilen başarısız bir suikastin ardından Tahran'da savaş hali ilan etti ve Lyahov'u diktatörce yetkilerle donattı. Lyahov Temmuz'da Meclis'i bombaladı, temsilcilerini dağıttı ve içlerinden en tehlikelilerini astırdı. Bunun üzerine Şah onu Tahran askeri valiliğine atadı. İngiltere görünüşte bu olayların dışında kaldı, devrimin Rus gericiliği tarafından yenilgiye uğratılacağını ve sonra İngiltere'nin bu "zaferin" meyvelerini toplayacağını hesaplıyordu. Ayrıca gericiler karşısında "dostça tarafsızlığı", onun kimin yanında olduğunu yeterince açık gösteriyordu. Fakat Meclis'in dağıtılmasıyla, İran'da devrim henüz sona ermiş olmuyordu. Çeşitli eyaletlerin bir burjuva anayasası için mücadelesi 1911 yılına dek sürdü. Lenin'in burada sözünü ettiği Tebriz kenti 1910 ilkbaharına dek bu mücadelenin ana merkeziydi. Tahran'daki darbeden hemen sonra Encümen (seçilmiş bir komite; 1906'dan beri eyaletlerde iktidar bu tür komitelerin elinde bulunuyordu), Şah Muhammed Ali'yi tahttan indirdiğini açıkladı ve kent savunmasını örgütledi. Bu savunma Nisan 1910'a dek sürdü. Ancak Rus ordusu buna son verdi. Nisan 1910'da devrimci Tebriz, "Rus tebaasının korunması" bahanesi altında Rus ordusu tarafından ele geçirildi. Lenin, Tahran'daki gerici darbeyi Rusya'da Birinci Duma'nın dağıtılmasıyla ve Tebriz'deki savunmayı Moskova'daki 1905 Aralık ayaklanmasıyla karşılaştırıyor. (s. 307)

[130] Lenin'in burada sözünü ettiği Jön Türklerin zaferi, ***1908 Türk devriminin*** başlangıcıydı. Bu devrimin başında bulunan ve zaferden sonra iktidara gelen Jön Türk partisi, 19. yüzyılın doksanlı yıllarının daha başında oluşmuştu. Ağırlıklı olarak Türk aydınlarından ve subaylarından oluşuyordu ve program ve faaliyetinde, oluşmakta olan Türk kapitalizminin

çıkarlarını yansıtıyordu. Jön Türk devrimi Temmuz'da, genç subaylar Niyazi Bey ve Enver Bey önderliğinde küçük bir grup askerin ayaklanmasıyla başladı. Makedonya halkı asilere katılıp, tüm isyanı bastırma çabaları başarısız kalınca, Sultan Abdülhamit tavizler verdi ve kendisi tarafından 1878'de kaldırılmış olan 1877 Anayasası'nı tekrar yürürlüğe koyma isteğini açıkladı. Bu, Abdülhamit'e tahtını bağışladı ve 31 Mart 1909 karşı-devrimci darbesini hazırlama ve gerçekleştirme olanağını sağladı. Ancak Jön Türkler kısa süre içinde Abdülhamid'i yeniden yenmeyi, iktidara ulaşmayı, Abdülhamid'i devirmeyi ve yeni bir Sultan ilan etmeyi başardılar. (s. 308)

[131] ***Hindistan'daki ulusal hareket*** 1905'ten beri yeniden canlanıyordu. 1905 yılında Ulusal Kongre'nin (Hindistan ilerici burjuvazisinin ve burjuva entelektüellerinin 1885'te kurulmuş olan ulusal bir örgütü) 21. döneminde, yalnızca yerli ürünleri tüketme ve yabancı kumaşları ***boykot etme*** programı kabul edildi. Bu program, genç Hint burjuvazisinin, İngiltere'nin Hindistan'ın endüstriyel gelişimini engellemeye yönelik politikasına yanıtıydı. Bu programın kabul edildiği andan itibaren tüm Hindistan'da yabancı malların boykotu ve kendi yerli fabrika ve bankalarının açılması için propaganda gelişti. Ve bu propaganda Bengal'de, Hindistan'ın en zengin eyaletinde özellikle güçlü gelişti. İngiliz hükümeti boykot hareketini, Bengal'in iki eyalete bölünmesi üzerine yasayla yanıtladı, amaç iki yeni eyaletten birinde Hint, diğerinde müslüman nüfusun ağırlıkta olmasıydı, bu da iki kesim arasında düşmanlıkları çok şiddetlendirdi. Hint Ulusal Kongresi bunun üzerine 1907 yılında, Bengal'in bölünmesi üzerine yasa kaldırılasıya dek bütün İngiliz mallarına boykot ilan etti. Bu dönemde işçi hareketinin ilk alevlenişi de görüldü; 1906 yılında demiryolcular ve kömür madencileri, 1907 yılında Hindistan'ın başkenti Kalküta'daki Hint keneviri fabrikalarının işçileri grev yaptılar. İngiliz hükümetinde dönemin (1906'dan 1910'a dek) Hindistan müsteşarı liberal John Morley'di. Morley Hindistan'daki kurtuluş hareketini bir dizi baskı önlemleriyle yanıtladı. Arşivlerden 1818 yılına ait bir yasa çıkarıldı, buna dayanarak Genel Vali, politik olarak kuşkulu kişileri mahkeme kararı olmaksızın sınırdışı etme hakkına sahipti. Ayrıca 1908 yılına ait iki özel yasaya dayanarak, halka herhangi bir patlayıcı madde ve silah yapımı ya da saklanması kesinlikle yasaklanıyordu. Birçok Hint devrimcisi Hindistan'dan sınırdışı edildi. Ulusal hareketin "aşırılar" denen sol kanadının lideri Tilak, Hindistan'daki zorba yönetim üzerine yazdığı makale nedeniyle 1908'de altı yıl zindana mahkûm edildi. Bası-

na karşı da baskı önlemleri yağıyordu. Gazeteler yasaklanıyor ya da her bakımdan takip ediliyordu. Diğer gazetelerin yanı sıra Lenin'in de adını andığı "Justice" de yasaklandı. Mart 1909'da 130 Hintli muhabir hapishanede ya da sürgündeydi. Ancak bütün bunlar Hindistan'daki hareketi, en azından kısa vadede durduramadı. 1908 sonlarına doğru ve bütün 1909 yılı boyunca İngiliz yönetiminin memurlarına karşı bir dizi suikast yapıldı. Öte yandan bu suikastler durmadan yeni baskı önlemlerine yol açtı. (s. 309)

[132] 1907 yılında Pin-Li eyaletinde, Sun Yatsen'in "Federal Birlik"i tarafından örgütlenen bir ayaklanma oldu (bkz. Not 135). Bunu, 1907 ve 1908 yılı boyunca Çin'in tüm güneyinde bir dizi, tabii ki başarısız ayaklanmalar izledi. Bunlar, olgunlaşmakta olan 1911 devriminin işaretleriydi. Lenin burada, bu ayaklanmaları da gözönünde bulunduruyor. Lenin tarafından daha aşağılarda anılan, devrimin bastırılmasında, "kadim" Çin "iktidarı" için Fransa'nın yardımı, savundukları Hekau kenti hükümet birliklerine teslim olmak zorunda kalınca, Fransa'ya ait topraklara geri çekilmiş olan 600 Çinli devrimciyi oradan sınırdışı etmesinden ibaretti. (s. 310)

[133] Temmuz 1908'de Fransa'da, polisle işçiler arasında bir dizi kanlı çatışma oldu. 2 Temmuzda Vignet kentinde jandarmayla grevci maden işçileri arasında bir çatışma oldu, bu çatışmada bir işçi öldü ve on işçiyle dört jandarma da yaralandı, 6 Temmuz'da Poulet kentinde polisle bir çatışmada onüç işçi yaralandı, 30 Temmuz'da Vignet'te işçilerle polis arasında yine çatışma çıktı, 3 işçi öldürüldü ve 200 işçi yaralandı. 30 Temmuzda burada Lenin tarafından anılan, Paris'in banliyösü Villeneuve-Saint-Georges'da gösteri yapan grevcilerle polis arasında çatışma oldu, bu çatışmada barikatlar kurulmuştur. Bu çatışmalar sınıf çelişkilerinin şiddetlenmesinin ne kadar açık bir işaretiyse, hükümetin başında bulunan radikal Clémenceau'nun hareket tarzı da o kadar açık bir işaretti. Daha 1906 yılında, Kuzey Fransa'da grevci maden işçilerinin bir temsilciler heyeti onun yanına gittiğinde, Lenin'in burada aktardığı sözleri söyledi: "Barikatların karşı taraflarındayız" ve sonra grevcileri "sakinleştirmek" için asker gönderdi. Başbakan olarak sorumluluğunu taşıdığı, işçilerin kurşuna dizilmesinden sonra parlamentodaki konuşmalarında, ajitasyonlarıyla kitleleri gösterilere tahrik ettikleri için suçu sosyalistlere yükledi. Böylece Clémenceau hükümeti, Komün'ün yenilgisinden sonra, Fransa işçilerinin yine barikatlar kurmaya başladıkları ilk hükümet oldu. — Fransa'da "Üçüncü Cumhuriyet" diye, 1870 yılında III. Napoleon'un devrilmesinden sonra ilan edilen cumhuriyetin ardından kurulmuş

olan ve bugüne dek varlığını sürdüren cumhuriyete denir. Birinci Cumhuriyet, I. Napoleon'un imparator ilan edilmesine (1804) dek varlığını sürdüren 1793'te kurulmuş olan cumhuriyetti, İkinci Cumhuriyet 1848 Şubat Devrimi'nden III. Napoleon'un 1851 yılında imparator ilan edilmesine dek varlığını sürdürdü. (s. 310)

[134]***"Çin'de Demokrasi ve Narodnizm"*** makalesi ilk kez 1912 yılında "Nevskaya Zvezda" gazetesinde, ***Sun Yat-sen'in*** "Çin Devrimi'nin Sosyal Anlam ve Önemi" makalesinin bir çevirisiyle birlikte basıldı ve bir anlamda bu makalenin bir yorumuydu. Sun Yat-sen'in makalesinde önce Sun Yat-senizmin "üç büyük ilkesi" açıklanıyordu: "1) Çin ırkının egemenliği, 2) ulusal parlamento ve 3) zenginliklerin korunmasında halkın egemenliği". Sonra, ilk iki ilkenin 1911 devrimi sonucunda gerçekleştirilmiş olduğu ve şimdi üçüncüsünün, yani "ekonomik devrim"in gerçekleştirilmesi gerektiği söyleniyordu. Sun Yat-sen, Çin'in yenilenmesi hedefinin, İngiltere, Fransa ya da Amerika'ya benzer güçlü bir ulusun kurulması olduğu varsayımını yanlış buluyor. Bu devletlerde, diye yazıyor, yoksullarla zenginler arasındaki uçurum çok derindir ve devrimci düşünceler bunların vatandaşlarını öfkelendirir. Eğer sosyal devrim gerçekleşmezse o zaman çoğunluk yaşam sevinci ve mutluluğundan yoksun kalmak zorundadır. Şimdi bu mutluluk sadece bazı kapitalistlerin payına düşüyor. Çalışan kitle sıkıntı çekmeye devam ediyor. Sun Yat-sen ayrıca, "ırk devriminin ve politik devrimin kolay olduğunu, sosyal devrimin ise zor bir iş olduğunu" iddia ediyor. Gelişmiş endüstriye sahip uygar ülkelerde sosyal devrimi gerçekleştirmek zorken, bu devrim Çin'de "nispeten kolaydı", çünkü "biz kapitalist rejimin ilerlemesinin önünü alma olanağına sahibiz". Sun Yat-sen devamla şöyle yazıyor: "Çin cumhuriyetimizin varoluşunun başından itibaren, kapitalizmin yerleşmesine karşı en yakın gelecekte direnişe geçmek zorunda olduğumuzu düşünmezsek, o zaman bizi Mançu hanedanınınkinden yüzlerce kez daha korkunç yeni bir despotizm bekleyecektir ve ondan kurtulmamız için nehir gibi kan akması gerekecektir".

Çin'in önünde duran ekonomik devrimin ana görevi olarak Sun Yat-sen, toprak vergisinin toprağın değeriyle uyumlu biçimde saptanabilmesi için —küçük mülk daha az, değeri yüksek mülk daha fazla ödemelidir— ve "taşınmaz mülkteki değer artışının, tesadüfen toprak sahibi olan kapitalistlerin değil, bu değer artışını yaratmış olan halkın malı kalması" için, "taşınmaz mülkün tüm hukuksal temellerinin değiştirilmesi"ni görüyor.

Sun Yat-sen'in makalesi, Brüksel'de yayınlanan sosyalist günlük gazete "Le Peuple"in 11 Temmuz 1912 tarihli sayısından alınmıştır. (s. 313)

[135] 1911 yılında ***Çin'de devrim*** patlak verdi. Feodal büyük toprak sahiplerinin ve bürokrasinin temsilcisi olan Çin'in otokratik hükümetine karşı kent burjuvazisi, köylülük ve o dönemde henüz kendi partisine sahip olmayan ve bu yüzden bağımsız bir rol oynamayan proletarya başkaldırdılar. Büyük toprak sahipleri ve bürokratlar ülkeyi en yağmacı biçimde sömürmekle kalmıyor, kendi çıkarlarını tatmin için onu emperyalistlere teslim etmeye de çabalıyorlardı. Bu yüzden Çin'de feodalizme karşı mücadele 1911-1912 yıllarında artık gerçekte Çin'i boyunduruk altına alan emperayalizme karşı da bir mücadeleydi. "Demokratik" Avrupa'nın devrimi yalnızca "tanımamak"la kalmayıp, aynı zamanda karşı-devrimi parayla da desteklemesi bununla açıklanır. Devrimin kalesi endüstriyel olarak gelişmiş Güney'di, karşı-devrimin kalesi, iktisaden geri Kuzey'di. Devrimin lideri, Lenin'in önceki makalede, Rus küçük-burjuva Narodnik demokratlarının düşünsel akrabası olarak tanımladığı Sun Yat-sen'di. 1901 yılında, daha sonra liberallerle ortak bir "Ulusal Parti"de kaynaşan "Federal Birlik" kurulmuştu. Karşı-devrimin başında Yuan Şükai bulunuyordu. 1912 başında Yuan Şükai Güney partisiyle uzun pazarlıklardan sonra, tabii ki devrimci ordunun bir bölümünün dağıtılmasını sağladıktan sonra cumhuriyeti tanıdı. Bu onun durumunu önemli ölçüde güçlendirdi ve devrimi zayıflattı. Yuan Şükai eski bürokratik mekanizmaya dokunmadı ve hızla bütün Çin üzerinde diktatörlük şiddetini ele geçirme yolunu tuttu. Lenin'in burada andığı parlamento seçimleri, Yuan Şükai yandaşlarına çoğunluğu sağladı. O zamana dek geçici başkan olan Sun Yat-sen, Yuan Şükai yararına görevini bıraktı. Yuan Şükai başkan oldu. 1912 başlarında Yuan Şükai'a verilen tavizlerden sonra, bu, Güney Partisi'nin ikinci yenilgisiydi, Sun Yat-sen'in ve partisinin oportünist taktiğinin bir ürünüdür bu. Temmuz ve Ağustos 1912'de "Ulusal Parti" içindeki sağcı unsurların baskısı altında Sun Yat-sen ve yandaşlarının üçüncü teslimiyeti gerçekleşti: "Ulusal Parti" ideolojik ve politik olarak sağ eğilimli bir dizi "cumhuriyetçi" grupla birleşti. "Kuomintang" partisi (Çince devlet, halk ve birlik sözcüklerinden oluşmuştur) kuruldu, bu parti, kent burjuvazisinin, orta burjuvazinin ve küçük-burjuvazinin ve aynı şekilde kent ve kır burjuvazisinin çeşitli gruplarını kapsıyordu. (s. 321)

[136] ***Moğolistan*** o dönemde Çin'in egemenliği altındaydı. Çin ticaret sermayesi, Moğolistan halkını tefeci operasyonlarla en haydutça tarzda sömü-

rüyordu. Ayrıca Pekin hükümeti tam da 1911 Devrim'i arifesinde, egemenliğini sağlamlaştırma amacıyla Moğolistan'ın Çinliler tarafından sömürgeleştirilmesinin kapsamlı bir planını hazırladı ve bu palanı hayata geçirmeye başladı. Bütün bunlar Moğolistan'da Çin'e karşı ulusal bir harekete yol açtı. Çarlık hükümeti Moğolistan'ı Çin'den koparıp Rusya'ya bağlamak için bu hareketten yararlanmaya karar verdi. Bu amaçla 1910 sonbaharında, Çin'e karşı ayaklanmayı sahneleyen çete reisi Bair Toktoço'yu destekledi, ona Rus bölgesine sığınma ve Moğolistan'da yaşayan Çinlilere saldırı ve Moğolistan'ın Çin'den ayrılma propagandası için tüm olanakları sağladı. Bu propagandanın sonucunda Moğolistan prensleri ve lamaları (din adamları) 1911 yazında Urga'daki kongrelerinden, Rusya'nın Moğolistan'ın işlerine müdahalesi ricasıyla Petersburg'a bir heyet gönderdiklerinde, bu heyet destek ve yardım sözü aldı. Aynı yılın sonbaharında Moğolistan prensleri ve lamaları (din adamları) Çin devriminin patlak vermesi vesilesiyle Dış Moğolistan'ın bağımsızlığını ilan ettiler. Çarlık hükümeti derhal Moğolistan'daki pozisyonlarını güçlendirmeye koştu. 3 Kasım [21 Ekim] 1912'de yeni Moğol hükümetiyle, Rusya'nın Çinlilere karşı yardım sözü verdiği ve karşılığında bir dizi hak ve ayrıcalık (gümrüksüz ticaret, toprağın serbestçe satın alımı ve serbestçe kiralanması, serbest otlak, çayırların serbestçe kullanılması hakkı, balık avlama hakkı, avlanma hakkı vs.) aldığı bir anlaşma imzalandı. Rus egemen sınıfı yararına ulusal hareketin bu desteklenişini Lenin, Moğolistan'ın Rusya tarafından "şefkatle kucaklanışı" olarak adlandırdı. (s. 321)

[137] Not 135'den de anlaşılacağı gibi, "uzak olmayan gelecek", köylülüğün demokratik pozisyonlarını korumayı başaramadığını gösterdi. Lenin'in bu düşüncesinin daha da açık bir illüstrasyonunu ***1925–1927 Çin Devrimi*** veriyordu. Sun Yat-sen tarafından kurulmuş olan Kuomintang bu devrimde belirli bir ana dek anti-emperyalist hareketin başında durdu. Ancak işçi ve köylü hareketinin gelişimi onu devrime sırt çevirmeye ve emperyalistlerle uzlaşmaya zorladı. Bugün Kuomintang karşı-devrimci bir rol oynamaktadır, ve Çin köylüleri şimdi, yakın gelecekte emperyalistlere ve onların müttefiklerine, Kuomintang'a, bir zamanlar liberal şimdi ise gerici burjuvaziye karşı son muharebeyi yapmak için kent proletaryasının ve onun Komünist Partisi'nin önderliği altında güçlerini birleştirme dönemini yaşıyor. (s. 322)

[138] ***II. Enternasyonal'in Stuttgart Kongresi'nde*** (1907), başta Lenin ve Rosa Luxemburg olmak üzere devrimci sosyal-demokratlar grubu tara-

fından, ***militarizm*** üzerine karara getirilen ve Kongre tarafından kabul edilen bir ***düzeltme*** sayesinde, tüm ülkelerin sosyalistlerinin, proletaryanın çabalarını üzerinde yoğunlaştırmaları gereken stratejik ana görev titizlikle formüle edildi. Kapitalist egemenliğin devrilmesini hızlandırma, kapitalistlerin dünya savaşı hazırlığına yanıt olarak kitlelerin sosyalist devrime hazırlanması — Stuttgart Kongresi'nin savaş sorununda ana şiarı buydu. Bu şiar Kongre tarafından, o zamanlar II. Enternasyonal'in öndegelen partisi olan Alman sosyal-demokrasisi delegasyonunun isteklerine ve heveslerine rağmen kabul edildi. 300 üyeden oluşan Alman delegasyonu Kongre'de oportünist bir politika ve taktik savundu. Militarizm, göç, sömürge politikası sorunları için oluşturulan Kongre komisyonlarında Alman delegasyonu, Lenin'in sosyalizmle hiçbir ilgisi olmayan kişiler diye tanımladığı David, Bernstein, Päplov vs. gibi pişkin oportünistler tarafından temsil ediliyordu. Bolşevikler tarafından yayınlanan "Herkes için 1908 Yılı Takvimi"nde basılmış olan Lenin'in "Stuttgart Uluslararası Sosyalistler Kongresi" makalesiyle, Avrupa işçi hareketi içinde oportünizme karşı mücadeleye adadığı bir makale dizisi başladı. (s. 323)

[139] Alman Sosyal-Demokrasisi'nin ***Dresden Kongresi*** 1903 yılında yapıldı. Kongre'nin ana sorunu revizyonizm sorunuydu. Dresden Kongresi, Marksist teorinin Bernsteincı revizyonizmini, tabii ki yalnızca biçimsel olarak, "sınıf mücadelesine dayanan bugüne kadarki sınanmış ve muzaffer taktiğimizi, politik iktidarı karşıtlarımızı altederek ele geçirmek yerine, şeylerin mevcut düzenine anlayışla yaklaşma politikasını geçirme yönünde değiştirme" çabası olarak mahkûm etti. Kongre Parti'yi, revizyonistlerin "mevcut burjuva toplum düzeninin olabildiğince hızla sosyalist toplum düzenine doğru dönüşümüne çalışan, yani sözcüğün en iyi anlamında devrimci olan bir partinin yerine, burjuva toplumunu ıslah etmekle yetinen bir partiyi geçirmeyi" hedefleyen çabalarına karşı uyarıyordu. — II. Enternasyonal'in ***Amsterdam Kongresi*** de (1904) revizyonizm sorununu, hem de Fransa'da güncel bir sorun haline gelen sosyalistlerin burjuva hükümete girmesi sorunuyla bağıntı içinde ele aldı. Amsterdam Kongresi'nin kararı ana tezleri itibariyle Dresden Kongresi'ninkiyle örtüşüyordu. (s. 325)

[140] ***Stuttgart Kongresi'nin militarizm*** sorununu görüşen komisyonunda Alman sosyal-demokratı Vollmar, devrimci proleter ilkelerden vazgeçişten ve burjuva yurtseverliğin ilanından başka bir şey olmayan bir konuşma yaptı. Sosyalistlerin anavatanının olmadığının doğru olmadığını söy-

lüyordu; onların anavatanı vardı. İnsanlığa duyulan hiçbir sevgi Alman sosyal-demokratlarını iyi Almanlar olmaktan alıkoyamazdı. Vollmar konuşmasında anti-militarist propagandayı yalnızca taktik olarak akılsızlık değil, aynı zamanda ilkesel olarak da zararlı diye niteledi. Göç sorununu ele alan komisyonda, Alman delege Päplov, Asyalı işçilerin göçmen olarak gelmesi sorununda ulusal-şovenist bir bakış açısı savundu. Enternasyonal'in, "sarı işçiler"in (Çinliler, Japonlar, Malezyalılar vs.) "uygar devletler"e (Almanya, İngiltere, Birleşik Devletler vs.) göçünü yasal olarak sınırlamaktan yana olmakla yükümlü olduğunu kanıtlamaya çalıştı. Bu işçiler, diye açıklıyordu Paplov, düşük ücretle çalışıyor ve gerçekte grev kırıcılarıdır. Bu yüzden onlara grev kırıcılarına yapılan muamele yapılmalı ve "uygar" ülkelere sokulmamalıdırlar. Päplov bu biçimde, onların Avrupa ülkelerine göçünü yasaklayacak olan burjuva yasama duvarıyla Asyalı işçilerle araya sınır çekmeyi önerdi. Bir başka Alman delege, David, sömürge sorunu komisyonunda, sömürge politikasının kapitalizmin kaçınılmaz bir arazı olduğunu, bu yüzden sosyal-demokrasinin bizzat sömürge politikasına karşı değil, aksine yalnızca sömürgelerde halkın çalışma koşullarının düzeltilmesinden yana, sömürgelerin zenginliklerinin burjuvazi tarafından doğru işletilmesinden yana olması gerektiğini açıkladı. Sosyal-demokratlar kendi sömürge politikalarını yürütmekle yükümlüydü. Sömürgelerde işçilerin korunması için mücadele edilmeliydi, fakat sömürge politikasının reddi gibi verimsiz bir pozisyonda ısrar edilmemeliydi. Sömürge sömürüsünün bu rezil savunusunu Bernstein "teorik olarak" şöyle temellendirmeye çalıştı: iki halk kategorisi vardı. Hükmedenler ve hükmedilenler. Çocuk gibi olan ve kendi kendine gelişemeyen halklar vardı. Bernstein bu "teori"den, sosyalizmde de bir sömürge politikası olması gerektiği sonucunu çıkardı. (s. 325)

[141] ***Sendikal hareketin "tarafsızlığı"*** oportünist teorisi Almanya'da ortaya çıktı. Bu teori, daha az yanlış olmayan, sendikalardan "yararlanma" teorisinin yerine geçti. Gelişmesinin başında Alman sosyal-demokrasisinin bir kısmı sendikaların her türlü önemini yadsıyordu, Parti'nin diğer kısmı ise onları yalnızca Parti ajitasyonunun arenası olarak "yararlanmak" amacıyla kabul ediyordu. Sendikaların gelişmesi ve gittikçe daha büyük işçi sayısını kucaklamasıyla birlikte, Parti'nin gittikçe daha büyük çevreleri sendikal hareketin önemini kavramaya başladılar. Bir bütün olarak Parti, sendikal hareketin büyük önemini kabul etti. Fakat sendikaların görevinin yalnızca kapitalist toplumda daha iyi çalışma koşulları için mücadeleden ibaret olduğunu savunuyordu. Bu mücadeleyi, deniyordu,

sendikalar, en iyisi, Parti'den bağımsız yürütebilir. Sosyalizm için mücadele etmek isteyen işçiler Parti'ye girsin. Bu biçimde sendikalardan "yararlanma" teorisinin yerine onların "bağımsızlıkları" ya da "tarafsızlıkları" teorisi geçti. Bu reformist teorinin en zararlı yanı, senndikaları Parti'den koparması ve bu biçimde sendikalara salt reformist bir çalışma göstermesinden ibaretti. Lenin'in dediği gibi, tarafsızlık yandaşlarının tavrını onaylayan RSDİP'in 1906 yılındaki 4. Kongre ("Birlik Kongresi") kararı ***Menşevik*** bir karardı. Kararın sonunda şöyle deniyordu: "Kongre, 1) Parti'nin işçilerin sendikal örgütlenme çabalarını desteklemek ve partisiz sendikal birliklerin kurulmasını her türlü araçla teşvik etmesi gerektiğini; 2) bunu gözönüne alarak, tüm legal olanaklardan ve özellikle sendika yasasından yararlaranak legal çerçevenin genişletilmesi, sendikaların tam özgürlüğü için mücadelenin bağımsızca yürütülmesi gerektiğini; 3) tüm parti üyelerinin sendikalara girme, birliklerin ortak faaliyetlerine aktif olarak katılma ve üyeleri arasında bıkmadan sınıf dayanışmasını ve sınıf bilincini sağlamlaştırma görevine sahip olduğunu ve bu biçimde mücadele içinde sendikaları örgütte Parti'yle organik olarak birleştirmek gerektiğini tanır". Bu Menşevik kararda, bulanık laflar ardında sendikaların tarafsızlığı oportünist düşüncesi ve parti önderliğinin yadsınması, aynı zamanda proletaryanın sosyalist görevleri için politik mücadeleye katılımın reddi gizlidir. Bolşevikler Kongre'de bir karşı tasarı sundular. Bu kararda "Parti'nin, sendikalara katılan işçileri, tüm olanaklarla sınıf mücadelesi ve proletaryanın sosyalist görevleri için geniş bir anlayış doğrultusunda eğitmeye çabalaması gerektiği"nin tanınması öneriliyordu, "amaç bu faaliyetle sendikalarda gerçekten önderlik rolünü ele geçirmek ve bu biçimde bilinen koşullar altında sendikaları, tabii ki partisiz üyeleri sendikalardan itmeksizin doğrudan Parti'ye bağlamak"tı. 4. Parti Kongresi tarafından reddedilen sendika ile Parti arasındaki karşılıklı ilişkilere ilişkin bu bakış açısını Bolşevikler RSDİP'in 5. Parti Kongresi'nde daha berrak bir biçimde kabul ettirdiler. 5. Kongre'nin sendikalar üzerine kararında şöyle deniyordu: "Birlik Kongresi'nin sendikalarda çalışma üzerine kararını onaylayarak Kongre, sendikalarda çalışan parti örgütlerine ve sosyal-demokratlara, sendikalarda sosyal-demokrat faaliyetin temel görevlerinden birini anımsatır: sendikalara Sosyal-Demokrat Parti'nin ideolojik önderliğinin tanınması ve onunla örgütlü bağların kurulması. Yerel koşulların buna izin verdiği her yerde, bu görev yerine getirilmelidir." (s. 326)

[142] ***Sosyal-Demokrat Federasyon*** İngiltere'de 1884 yılında ortaya çıktı ve radikal zihniyetli sosyalist aydınlardan bir grubun birliğiydi. Bu grup

esas olarak vasıfsız işçiler ve işsizler arasında çalışıyordu. Proletaryanın bağımsız bir sınıf partisi için ajitasyon yapıyordu. Bir dizi bölünme ve parçalanmalardan sonra Federasyon 1912 yılında ***Britanya Sosyalist Partisi*** adını aldı. Tüm varlığı boyunca bu grup, sosyalist bir mezhep olmaktan öteye geçemedi. Onun mezhep karakteri, doğru olmayan taktiği ve İngiliz işçi hareketinin koşullarıyla açıklanır. Mezhep karakteri özellikle, Sosyal-Demokrat Federasyon'un işçilerin günlük sıkıntıları karşısında kayıtsız kalmasında ifadesini buluyordu. İşgününün kısaltılması, işçiler için devlet sigortasının yürürlüğe konması vs. taleplerini Federasyon zararlı buluyordu, çünkü güya bunlar proletaryayı burjuvaziyle uzlaştıracak ve devrimci mücadeleden uzaklaştıracaktı. Seçim taktiğinde Federasyon caiz olmayan yöntemlere başvurdu : liberallere karşı mücadele Muhafazakârlardan para aldı. Sendikalara karşı Federasyon, onlardan Federasyon programını kabul etmelerini talep ederek doğru olmayan bir tavra girdi.

Bağımsız İşçi Partisi İngiltere'de 1893 yılında kuruldu. İşçi aristokrasisinin ve sendika bürokrasisinin bağrından çıktı. Lenin bu Parti'yi isabetle "sosyalizmden bağımsız" olarak karakterize etti. Karakteri ve faaliyeti itibariyle Parti, Sosyal-Demokrat Federasyon'un tam tersiydi. Faaliyetinin odağına, Federasyon'un kayıtsız kaldığı günlük sorunları koydu. Burjuva toplumun çerçevesi içinde reformlar — bu Parti'nin ana hedefi buydu, sosyalizmi ise bir kenara attı. Günlük sorunları gerçekleştirmenin aracı olarak parlamenter faaliyeti, komünal yönetimlerdeki ve burjuva toplumsal örgütlerdeki çalışmayı görüyordu. Devrimci bir kitle mücadelesini Parti asla popaganda etmedi ya da yürütmedi.

"Fabian Derneği" 1884'te kurulan küçük-burjuva bir örgüttü; "Belediye Sosyalizmi"nin propagandası ve güya kapitalist toplumun sosyalist topluma dönüşümüne yol açacak olan küçük reformlarla, İngiliz işçilerini devrimci sosyalizm düşüncelerinden uzaklaştırma görevini önüne koydu. İsmini, kararsız taktiğiyle tanınmış Romalı Genaral Fabius'tan almıştı. Fabiancıların çoğu entelektüel, yazar vs. idi. (s. 327)

[143] ***I. Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı*** 1 Eylül 1907'de Stuttgart'ta yapıldı. Konferans iki ana sorunu ele aldı: kadınlara oy hakkı için mücadele ve bir Uluslararası Kadın Sekretaryası'nın oluşturulması. Konferans'ta kadınların oy hakkının ele alınışında, Avusturya ve kısmen de İngiltere delegeleri tarafında savunulan oldukça önemli oportünist eğilimler görüldü. (s. 329)

[144] ***"Militan Militarizm ve Sosyal-Demokrasi'nin Anti-Militarist Taktiği"*** makalesi, 1908 ortasında uluslararası durumun olağanüstü keskinleşmesi vesilesiyle yazıldı, o dönemde dünya savaşı tehlikesi o kadar had safhadaydı ki, burjuva politikacılar bile bundan açıkça söz ediyorlardı. Bu tehlike karşısında devrimci proletaryanın politikası, II. Enternasyonal'in Stuttgart Kongresi tarafından tam olarak formüle edilmişti. Öte yandan savaş tehlikesi tehdidi karşısında Alman sosyal-demokrasisinin tavrı huzursuzluğa yol açıyordu. Stuttgart Kongresi'nden sonra Alman oportünistleri, Parti içinde gerekli direnişle karşılaşmaksızın daha kararlı ortaya çıkmaya başladılar. Hervé ve yandaşları, Fransa'da, Lenin'in bu makalede ayrıntılı olarak sözettiği "kahramanca budalalık"larını vaaz etmeyi sürdürdüler. — Gustave ***Hervé*** başlangıçta anarşistti ve sonradan Fransız Sosyalist Partisi'ne girdi. 1906 yılında, anti-militarist propaganda yürüttüğü ve proletaryanın ***her*** savaşı grev ve ayaklanmayla "yanıtlamak" zorunda olduğu düşüncesini geliştirdiği "La Guerre Sociale" ("Toplumsal Savaş") adlı bir gazete çıkarmaya başladı. Stuttgart Kongresi'nde de bu düşünceyle ortaya çıktı. Emperyalist savaşın patlak vermesinden sonra Hervé tamamen en aşırı sosyal-yurtseverliğin kampına geçti. Lenin'in önünüzdeki makalesi, savaş sorununda sağ oportünizme ve sol "budalalıklar"a karşı Leninist iki cepheli mücadelenin parlak bir örneğidir. (s. 333)

[145] ***"Makedonya sorunu"***nun şiddetlenmesi şunlardan ibaretti: Türk ordusunun Sultan Abdülhamit'e karşı ayaklanmasını (bkz. Not 130) desteklemiş olan Makedonya köylülüğü, bu mücadele içinde bağımsızlığını kazanmayı umuyordu. Öte yandan üç Balkan devleti, Bulgaristan, Sırbistan ve Yunanistan, Makedonya'yı kendi sınırları içine dahil etmeye çabalıyorlardı. Avrupalı büyük emperyalist haydutlar (Avusturya, İngiltere, Rusya vs.) bu Balkan devletlerinin her birinin çabasından hoşnutsuzdu ve bu yüzden Türk hükümetinin Makedonya'da halkın durumunu düzeltecek bir dizi reformlar yapmasını, fakat Makedonya'yı elinde tutmasını talep ediyorlardı. Türkiye'de Sultan'a karşı hareket başladığında Bulgaristan, Türkiye'nin iç karışıklığından yararlanmaya karar verdi ve savaş tehdidiyle, Makedonya'da reformların hemen uygulanmasını talep etti. Bu ültimatif talep, Avrupa'nın bütün büyük emperyalist ülkelerinin dikkatini Makedonya sorununa çekti. Kulis arkalarında anlaşmalar, pazarlıklar başladı, Avusturya ve Rusya, Türkiye ve Bulgaristan arasında ilişkiler keskinleşti vs.

Orta Asya sorununun keskinleşmesiyle burada 1908 ilkbaharında ***İran'***da başlayan olaylar kastediliyor. Nisan 1908'de İran Şahı Rus Kazaklarının yardımıyla karşı-devrimci bir darbe gerçekleştirdi (bkz. Not 129). Bu darbe İran'da, İngiltere ve Rusya'nın serbestçe hareketini tehlikeye sokan bir içsavaşa yol açtı. Bu durum ise İngiliz ve Rus emperyalistleri arasında karşılıklı bir güvensizlik ve kuşku yarattı. Her iki taraf da, diğerinin Asya'daki etkinliğini güçlendirmek için bu olaylardan yararlanabileceğinden korkuyordu.

Uzak Doğu sorununun keskinleşmesiyle, ***Çin'***de içsavaş kastediliyor. 1907 ilkbaharında Çin'in altı güney eyaletinde büyük bir ayaklanma patlak verdi. İmparatorluk ordusuna karşı 60.000 kişilik isyancı ordusu kuruldu. Ayaklanma Çin'in hükümet çevrelerinde paniğe ve Çin'i "nüfuz alanları"na bölmüş olan emperyalist güçlerde büyük huzursuzluğa yol açtı. Ayaklanma bastırıldı, ancak isyancılar silahlarını emniyetli bir yere koymayı başardılar. 19 Kasım 1907'de devrimci partiye üye olduğunu söyleyen bir polis okulu müdürü, eyaletlerden birinin genel valisini öldürdü. 1908 ilkbaharında Güney Çin'de, Sun Yat-sen'in ve yandaşlarının ajitasyonu en yaygın biçimde gelişmeye başladı. Ajitasyon şu şiarlar etrafında yoğunlaşıyordu: 1) Çin'deki tüm egemen hanedanı kovmak, 2) bir cumhuriyet kurmak, 3) Çin'i bağımsız ve özgür kılmak. Tüm bu olaylar Uzak Doğu sorununu keskinleştirdi (Çin'deki hareket üzerine ve Sun Yat-sen üzerine bkz. elinizdeki ciltte "Yenilenen Çin" ve "Çin'de Demokrasi ve Narodnizm" makaleleri ve 132, 134 ve 135. notlar). (s. 333)

[146] ***Clémenceau-Briand hükümeti*** 1906 yılında, iki burjuva partisinin, radikallerin ve radikal sosyalistlerin anlaşması temelinde kuruldu. Bu hükümet, maden ocağı sahipleri ocaklarda yeterli güvenlik önlemleri aldırmadıkları için binlerce işçinin telef olması nedeniyle başlayan kömür madencileri grevini bastırmak üzere 25.000 asker gönderdi. Bu hükümet Paris'te 1 Mayıs gösterilerini de polis ve asker yardımıyla bastırdı. 1907 yılında tüm bir ordunun yardımıyla, Güney Fransa'daki bağcıların huzursuzlukları bastırıldı. 1908 yılında aynı hükümet, bir grev örgütlemiş olan Paris dolaylarındaki toprak işçilerine karşı silahlı jandarma gönderdi. Çok sayıda işçi öldürüldü. Aynı hükümet, sendikalara katıldıkları için devlet memurlarını da en şiddetli takibatlara uğrattı. Anti-militarist propagandayı özellikle alçakça baskıladı.

Burada adı geçen Alman hükümeti, 1907 yılındaki Reichstag seçimlerinden sonra kurulmuş olan, ***Başbakan Bülow'***un hükümetiydi. Bu hükümet iki yıl görevde kaldı. Alman savaş filosunun hızla genişletmekle, Almanya'daki Polonyalı nüfusu ezmekle ve 17 Nisan 1908 tarihli dernek yasasıyla sivrildi. Bu yasayla, 20 yaşın altındaki herkese politik toplantılara ve derneklere katılmak yasaklanıyordu. Bu yasaya dayanarak, aralarında Lenin'in burada sözünü ettiği sosyal-demokrat gençlik örgütleri de dahil tüm gençlik örgütleri yasaklandı. Bu yasa ancak 1918 devrimiyle yürürlükten kaldırıldı. (s. 334)

[147] II. Enternasyonal'in 1889 ***Paris Kongresi'nin*** militarizm üzerine kararı, daimi ordunun yerine genel halk silahlanmasının konması talebini içeriyordu. Brüksel Kongresi'nin (1891) kararında, "yalnızca, insanın insan tarafından sömürüsünü ortadan kaldıran sosyalist toplum düzeninin yaratılması, militarizme son verip halklar arasında barışı sağlayabilir" deniyordu.

Stuttgart Kongresi'nin (1907) kararında, Lenin tarafından burada aktarılan pasajdan sonra başka şeylerin yanında şunlar söylenir: "Bir savaşın patlak vermesi tehlikesi olduğunda, taraf ülkelerde işçiler ve parlamentodaki temsilcileri, uygun araçlar kullanarak savaşın patlak vermesini engellemek için her şeyi yapmakla yükümlüdür... Buna rağmen savaş patlak verecek olursa, savaşın hızla sona erdirilmesini savunmak ve tüm güçleriyle savaşın yol açtığı ekonomik ve politik krizden halk tabakalarının politik olarak uyandırmak ve kapitalist sınıf egemenliğinin devrilmesini hızlandırmak için yararlanmakla yükümlüdürler". (s. 334)

[148] Alman Sosyal-Demokrasisi'nin ***Essen Kongresi,*** 1907 yılında, II. Enternasyonal'in Stuttgart Kongresi'nden hemen sonra yapıldı. Bu Kongre'de, Reichstag fraksiyonunun raporu üzerine tartışmada Vollmar, antimilitarist bir propagandanın gerekliliğinde ısrar eden Liebknecht'e saldırdı. Bu konuşmada Vollmar, Lenin'in yanlışlığına dikkat çektiği görüşleri geliştirdi. (s. 336)

[149] ***Belçika Sosyalist Partisi*** 1877 yılında kuruldu. Fakat işçi kitleleriyle ilişki kurmayı bilmediği için zavallı bir varlık sürdürdü. 1885 yılında, sendikaları, işçi eğitim derneklerini, kooperatifleri vs. kapsayan yeni kurulan ***Belçika İşçi Partisi*** içinde eridi. Parti faaliyetinin ilk dönemi (1885-1902), zamanla gerçekten sosyalist bir partiye dönüşeceği umudunu uyandırıyordu. Parti bu dönemde kapsamlı bir politik çalışma geliş-

tirdi, politik propaganda için çok sayıda işçi örgütü kurdu ve fiilen grevleri yönetti. 1893 yılında bir genel grev örgütledi, bununla genel oy hakkını elde etti ve geniş bir anti-militarist propaganda geliştirdi, proleter gençlik dernekleri kurdu vs. 1902 yılında ikinci genel grevin başarısızlığından sonra Parti oportünizme kaydı. Parti içinde teorinin ihmali ve küçümsenmesi yaygınlaştı ve reformist pratik önplana çıktı. Bizzat parti liderleri, Parti içinde Marx ve Engels'in en önemli eserlerini bilen hemen hemen hiç kimsenin bulunmadığını itiraf ediyorlardı. Parti içinde darkafalı pratikçilik ve oportünizm ruhu egemendi. 1905 Rus Devrimi Belçika İşçi Partisi'ni bir ölçüde sarstı. Parti'nin doğru yolda olmadığını söyleyen sesler yükselmeye başladı. 1909 yılında, parti çoğunluğuna karşı mücadeleye girişen küçük bir grup sol muhalif örgütlendi. 1911 yılında Alman Sosyal-Demokrasisi'nin teorik organı "Neue Zeit"ın eki olarak, Belçika Partisi"nde oportünizmin göze batıcı bir tablosunu veren iki makale yayınlandı. Makalelerden biri Henrik de Man tarafından yazılmıştı ve "Belçika İşçi Hareketinin Özelliği" başlığını taşıyordu. Diğerini Louis de Brouckère yazmıştı ve başlığı: "Belçika'da Politik Kriz"di. İki makalenin de yazarları dünya savaşı sırasında sosyal-şovenizme kaydılar.

1880 yılında Löwen'de ***Belçika İşçi Partisi Kongresi,*** özel gençlik örgütlerinin kurulması ve anti-militarist propaganda yürütülmesi gerekliliğini saptayan bir karar benimsedi. Bu karara yol açan, Belçika hükümetinin bütün büyük grevlerde işçilere karşı asker göndermesiydi. "Genç Muhafızlar"ın ilk örgütleri Belçika'da 1886 yılında, Valon işçilerinin ayaklanmasının kanla bastırılmasından sonra kuruldu (Valonya, Belçika'nın güney, Fransız kesimidir). Genç Muhafızlar örgütleri geniş bir anti-militarist çalışma yürütüyor, özel gazeteler, broşürler, pankartlar çıkarıyor, toplantılar, gösteriler vs. düzenliyorlardı. Hükümet gençlik örgütlerini takibata uğratıp yok etmeye çalıştı. 1895, 1896, 1901, 1902, 1903, 1904 yıllarında gençlik örgütlerine karşı çok sayıda dava açıldı, bu davalarda örgütlerin aktif fonksiyonerleri genellikle 3 ile 6 yıla kadar zindan cezası aldılar. Bütün bu baskılara rağmen, Lenin'in verdiği rakamlardan anlaşılacağı üzere, Genç Muhafızlar örgütleri büyüdü ve faaliyetlerini geliştirdi. (s. 339)

[150] Marx, Almanya'nın Rusya'ya karşı savaşması gerekliliğinden, 1848 Alman Devrimi sırasında söz etti. Rusya bu dönemde Avrupa'da tüm karşı-devrimci güçlerin kalesiydi. Ülkelerindeki devrime karşı mücadelede, Almanya ve Avusturya'daki karşı-devrimciler Rusya'nın desteğine gü

veniyorlardı. Rusya da 1849'da Avusturya'ya Macaristan'da devrimi yenilgiye uğratmak için yardım etti. Bu yüzden Marx 1848 yılında devrimci Almanya'nın Rusya'ya karşı savaşı üzerine şöyle yazdı: "Yalnızca Rusya'yla savaş, devrimci Almanya'nın geçmişin günahlarını silebileceği, cesaretini toplayabileceği, kendi otokratlarını yenebileceği, uzun, atıl kölelik zincirlerini üstünden atan bir halka yakışır biçimde uygarlık propagandasını oğullarının özverisi pahasına elde edebileceği ve dışta kendini kurtararak içte özgür olabileceği bir savaştır" (Mehring'in yayınladığı Miras'tan, Cilt III, s. 114).

1853 ve 1877 yıllarında Marx ve Engels, İngiltere'yi Rusya'ya karşı savaşa sevketmek için İngiliz kamuoyunu etkilediler. 1853 yılında Rusya, İstanbul'u ve boğazları fethetmek için Türkiye'ye karşı savaş başlattı. Marx ve Engels o zaman şunu yazdılar: "Fakat Rusya Türkiye'yi ele geçirirse, o zaman gücü yarı yarıya artacak ve Avrupa'nın topu üzerinde üstünlük kazanacaktır. Böyle bir olay devrim davası için tarifi imkânsız bir şanssızlık olur... Bu durumda devrimci demokrasinin çıkarları İngiltere'ninkiyle eleledir. İkisi de Çara, İstanbul'u başkentlerinden biri haline getirmesine izin veremez ve iş oraya vardığında, biri gibi diğerinin de ona şiddetle direniş göstereceğini göreceğiz" ("Türkiye'deki Asıl Anlaşmazlık Meselesi". 12 Nisan 1853 tarihli "New York Tribune" başmakalesi. Marx-Engels, Tüm Eserler, Cilt I, s. 159. Stuttgart 1917).

Birkaç hafta sonra Marx şöyle yazdı: "İngiltere Rusya'nın İstanbul'u ele geçirmesine asla izin veremez. Çar'ın düşmanlarıyla işbirliği yapmak zorundadır..." ("Avrupa Türkiyesi'nin Durumu Ne Olacak?" 21 Nisan 1853 tarihli "New York Tribune" başmakalesi. Marx-Engels, Tüm Eserler, Yayınlayan Ryazanov. Cilt I, s. 170. Stuttgart 1917. J. H. W. Dietz Halefleri Yayınevi).

1877 Rus-Türk savaşı sırasında İngiltere'de liberallerin lideri Gladstone, Rusya'dan yana tavır aldı, Rusya'nın haklı bir dava için savaştığını kanıtlamaya çalıştı. Gladstone'un karşıtları, Rusya'nın Türkiye'nin sırtından zenginleşmek ve İstanbul'u fethetmek istediğine, bu yüzden İngiltere'nin Rusya'ya karşı çıkması gerektiğine dikkat çektiler. Çarlığın Türkiye üzerinde zaferinin Avrupa'da gericiliği güçlendireceğinden hareket eden Marx, İngiltere'nin savaşta Rusya'ya karşı müdahalesinden yana oldu. O dönemde dostlarından birine, Sorge'ye, şöyle yazdı: "Rusçu Gladstone'a karşı, ... İngiliz Avam ve Lordlar Kamarası'mn parlamen-

terlerine etkide bulunarak, Londra'nın şık basınında ... bir çapraz ateş sürdürdüm..." (Marx'tan Sorge'ye, 27 Eylül 1877. J. Ph. Becker, Dietzgen, Engels, Marx'ın Sorge ve Diğerlerine Mektupları ve Mektuplarından Alıntılar, Stuttgart 1921, J. H. W. Dietz Halefleri Yayınevi, s. 156). (s. 341)

[151] Fransa, İngiltere ve Rusya ittifakı, yani ***"Antant"*** ya da ***"Triple Antant"*** (Üçlü Birlik), emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin bir ürünüydü. Antanttan önce, 1893 yılında Fransa'nın Almanya'ya ve Rusya'nın Avusturya'ya (Almanya'nın müttefiki) düşmanlığı sonucunda ortaya çıkan bir Fransa ve Rusya ittifakı vardı. 1904 yılında Fransa İngiltere ile "Entente cordiale" (samimi anlaşma) denen anlaşmayı yaptı, buna dayanarak Fransa Fas'ı, İngiltere ise Mısır'ı fethetti. 1907 yılında İngiltere Rusya'yla İran'ın paylaşılması üzerine, Afganistan ve Tibet üzerine bir anlaşma imzaladı. Fransa ve Rusya ile yapılan bu anlaşmalarla İngiltere, Rus-Fransız ittifakına katıldı. Böylece Almanya ve Avusturya'ya karşı yönelen "Üçlü Birlik" ortaya çıktı. Emperyalistlerin bu ittifakını övmekle Jaurès, aynı zamanda Üçlü Birlik'in Almanya'ya karşı savaş hazırlığını da onaylamış oluyordu. (s. 341)

[152] 1906 yılında, Japonya'yla savaşın ve 1905 Devrimi'nin bastırılmasının masraflarından dolayı maliyesi sarsılmış olan Çarlık hükümeti, Fransız hükümetine ve Fransız bankerlerine, 2,5 milyar Frank tutarında dev bir borç için başvurdu. Fransız Sosyalist Partisi ve özellikle Jaurès, 1906 ilkbaharı boyunca, Çarlığa borç verilmesine karşı inatçı bir kampanya yürüttüler. Jaurès Fransız parlamentosunda borca karşı bir konuşma yaptı, bu konuşmada başka şeylerin yanı sıra şu açıklamada bulundu: "Çarlığın mali sıkıntılarını azaltmak, ona zaman kazanma ve halkı bir kez daha aptallaştırma olanağı sağlamak ... yani Çarlığın cinayetlerinin ve halkı aldatışının sorumluluğunu Fransa adına paylaşmak demektir... Çarlığa altın veren herkes halkın katillerini desteklemiş olur. Kan ve pislik lekeleri, onu destekleyenleri de kirletir". Jaurès'nin borca karşı kampanyası başarıya ulaşmadı. Fransız burjuvazisi devrimi bastırma ve Çarlığı sağlamlaştırmaya ilgi duyuyordu ve ona bu iş için para verdi. (s. 342)

[153] 1905 Rus Devrimi o zamanki Rusya ***Polonyası***'nda devrimci bir yükselişe yol açtı. (Bkz. elinizdeki baskının III. cildinde "1905 Devrimi Üzerine Bir Konferans" ve "Proletaryanın Mücadelesi ve Burjuvazinin Yaltakçılığı" makaleleri ve Not 14 ve 81). Rusya'da devrimin bastırılmasından sonra Çarlık hükümeti Polonya'yla en zalim biçimde hesaplaştı. Po-

lonya'da yüzlerce Polonyalı devrimciyi ölüme mahkûm eden savaş mahkemeleri kuruldu. Polonya, barışçıl halkı yağmalayan, ona tecavüz eden ve onu aşağılayan askerlerle doldu taştı. Rus burjuvazisi bile Çarlık generalleriyle subaylarının Polonya'daki davranışına öfkelendi. Burjuva gazetesi "Ruskiye Vyedomosti" şöyle yazıyordu: "Hergün Varşova'dan idam kararları üzerine haberler geliyor; bu idam kararları öyle bir sayıya ulaştı ki, bölgenin başkomutanı, devlet kasası için tasarruf adına, her seferinde 75 rubleye malolan asma yerine, daha ucuz olan kurşuna dizmeyi gerekli gördü... Bölge ve bölge halkı, yasaların üstünde olduğuna inanan ve bu yüzden de en rezil keyfi eylemlerin sorumluluğundan korkmayan vahşi bir asker güruhunun elinde bulunuyor." Çarlığın Polonya'daki alçakça tutumu, Fransız proletaryasının da şiddetli protestosuna neden oldu. Jaurès, Fransız Sosyalist Partisi'nin gazetesi "Humanité"de, Çarlık mahkemelerinin Polonya'daki kanlı faaliyetine karşı şiddetli bir protesto yayınladı. (s. 342)

[154] 1906'dan 1913'e dek Fransız cummhuriyetinin başkanı olan Armand Fallières, Ağustos 1908'de Rusya'da Çar'ı ziyaret etti. Bu yıl içinde artık Alman-Avusturya ittifakına karşı yönelen Antant oluşturulmuştu. Fallières'in ve İngiliz Kralı VII. Eduard'ın aynı yıl içinde gerçekleşen Çar'ı ziyareti, emperyalist güçlerin bu yeni gruplaşmasının göstergeleriydi. Bunlar açıkça, Avrupa'da eli kulağındaki halklar arası savaşlara işaret ediyordu. Jaurès Fallières'in gezisini, Rusya'ya borç verilmesine karşı çıkışında öne sürdüğü aynı nedenlerle protesto etti. (s. 342)

[155] Restorasyon hükümeti diye, I. Napoleon'un Avrupalı devletler (Prusya, Avusturya, Rusya İngiltere vs.) tarafından yenilgiye uğratılmasından sonra 1814 yılında Fransa'da kurulan hükümete deniyordu. Bu, çiftlik sahiplerine dayanan ve Büyük Fransız Devrimi'nden önce varolan Fransa'daki Bourbon monarşisini yeniden tesis etme (restorasyon — yeniden tesis etme) girişiminde bulunan gerici bir hükümetti. — Thiers ve Jules Favre hükümeti, 1871 Paris Komünü'nü kanla bastırmakla ve işçileri zalimce takibata uğratmakla ünlüdür. (s. 343)

[156] Stuttgart Kongresi üzerine makalesinde Lenin, Kautsky'nin Alman delegasyonunun oportünist tutumu için Alman Kongresi'nde verdiği açıklamayı aktarıyor. Delegasyonun oportünizmini Kautsky, delegelerin yarısının sendika fonksiyonerleri olmasıyla açıkladı. Sendikalarda çalışan fonksiyonerler Parti'nin sağ kanadını oluşturuyordu. Kautsky'nin bu açıklamasında bir gerçek payı vardı. Alman sendikalarının fonksiyoner-

lerinin, günlük reformist çalışmanın ayrıntıları içinde kaybolduklarını ve bu arada her türlü devrimci perspektifi yitirdiklerini ve uzlaşmacılığa düştüklerini tüm Enternasyonal biliyordu. Bu, onların Parti'den kopmalarının doğal sonucuydu. Sendika fonksiyonerlerinin Parti'den bu soyutlanışını, bizzat Parti içinde egemen olan, sendikaların "tarafsızlığı" teorisi (bkz. Not 141) de teşvik etti. Sonuçta Parti sendika çalışmasına önderlik etmedi ve sendikaların oportünist yönetimi ise kitlelerin sosyalizm ve sınıf mücadelesi ruhuyla eğitilmesine izin vermedi. Fakat Kautsky, Alman delegasyonunun oportünizmini yalnızca bileşimin yarı yarıya sendika fonksiyonerlerinden oluşmasıyla açıklarken, tüm gerçeği söylemiyordu; çünkü bizzat Alman Sosyal-Demokrasisinde sendika fonksiyonerlerinden bağımsız olarak yaygınlaşan oportünizmi gizliyordu, delegasyonda önder bir rol oynayan Vollmar, David, Bernstein vd.'nin sendika fonksiyonerleri değil, Parti'nin seçkin fonksiyonerleri olduklarından sözetmiyordu. Reformist dergi "Aylık Sosyalist Dergi" çevresinde gruplaşan Sosyal-Demokratlardan çok sayıda kişinin, "sosyalizmle hiçbir ilgileri bulunmayan", ama Parti saflarında olan kişilerin delegasyonda olduğunu gizledi. Alman Sosyal-Demokrasisi'nin önde gelen katmanlarında artan oportünizmin bu gizlenişi, Alman Sosyal-Demokrasisi için gittikçe daha karakteristik hale geldi. Bu, oportünizmin Parti içinde artık büyük bir güç kazandığını ve yönetici çevreleri kendine tabi kılmış olduğunu gösteriyordu. (s. 344)

Amerikan İşçi Federasyonu 1887 yılında örgütlendi. Saflarında kalifiye işçilerin (işçi aristokrasisinin) sendikalarını birleştiriyordu. Ta başından itibaren sınıf mücadelesine tamamen düşmanca tavır takındı ve programında, üyelerinin durumunu iyileştirmek için yalnızca salt iktisadi mücadele yürüteceğini açıkladı. Kalifiye olmayan işçilerin Federasyon'a girmesi kapsamlı önlemlerle engelleniyordu. Federasyon sendika üyeleri arasında sosyalizm ve politik mücadele propagandasına karşı inatçı bir mücadele yürütüyordu. Önderleri mali oligarşinin burjuva politik partileriyle en sıkı ilişki içindeydi ve seçimlerde onların içinden işçiler lehine kimi reformlar yapmayı vaadedenleri tekliyordu. Liderleri Gompers (1924'te öldü) proleter devrimin en hiddetli düşmanlarından biriydi.

[157] Lenin'in, "belirli bir ülkede üçüncü unsur için polisiye Pompadur gibi" ifadesi Rusya'yla ilgilidir. "Üçüncü unsur"la kastedilen, polisin büyük bir küçümsemeyle davrandığı küçük-burjuva entelektüellerdi (bkz. Not 51). "Pompadur" ifadesi Saltikov-Şçedrin'in altmışlı yıllarda kaleme aldığı ve yüksek taşra bürokrasisini hicveden: "Bay ve Bayan Pompadurlar"dan kaynaklanıyor. Bu tür bürokratlara "Pompadur" deniyordu.

EN ÖNEMLİ ÖZEL TERİMLER DİZİNİ

Anlamlarına ya da nerede bulunacaklarına ilişkin açıklamalar

Ağustos Bloku — Not 89
60'lı yıllardaki reformlar — Not 1
"Bir Sosyal-Demokratın Günlüğü" — Not 17
Bireysel köylüler — Not 9
Birleşik Soylular Konseyi — Not 108
Birlik köylüleri — Not 9
Bolşevik Merkez (BM) — Not 13
Buligin Duması — Not 13
Bund — Not 17
"Diskussioni Listok" (Tartışma Gazetesi) — Not 34
"Dnevnik Sosyal-Demokrata" (Bir Sosyal-Demokratın Günlüğü) — Not 17
"Dyelo Jizni" (Yaşam Davası) — Not 77
Emek Grubu — Not 2
Ekonomizm — Not 43
Fabiancılar — Not 142
Fraki — Not 96
"Golos Sosyal-Demokrata" (Sosyal-Demokratın Sesi) — Not 17
Halkçı-Sosyalistler, Halkçı-Sosyalistler Partisi — Not 74
Halkın İradesi (Partisi) — Not 74
Haziran rejimi — Not 1
"Humanité" (İnsanlık) — Fransa Sosyalist Partisi'nin 1904'te Jaurès tarafından kurulan merkez yayın organı, 1920'den beri Fransa Komünist Partisi'nin merkez yayın organı.
"Iskra" (Kıvılcım) — Not 43
İlerlemeciler — Not 72

EN ÖNEMLİ ADLAR DİZİNİ

YAYINEVİMİZDE ÇIKAN KİTAPLAR

LENİN- 12 CİLTTE SEÇME ESERLER

- **SEÇME ESERLER** V. İ. Lenin Cilt 1
- **SEÇME ESERLER** V. İ. Lenin Cilt 2
- **SEÇME ESERLER** V. İ. Lenin Cilt 3
- **SEÇME ESERLER** V. İ. Lenin Cilt 4
- **MATERYALİZM VE AMPRİOKRİTİSİZM I** V. İ. Lenin
- **MATERYALİZM VE AMPRİOKRİTİSİZM II** V. İ. Lenin
- **KIR YOKSULLARINA!** V. İ. Lenin
- **NE YAPMALI?** V. İ. Lenin
- **BİR ADIM İLERİ İKİ ADIM GERİ** V. İ. Lenin
- **SOSYAL DEMOKRASİNİN İKİ TAKTİĞİ** V. İ. Lenin

LENİNİZM DİZİSİ (SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi)

- **LENİNİZM NEDİR?** 1. Defter
- **PROLETER DEVRİMİN TEORİSİ** 2. Defter
- **PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ** 3. Defter
- **SOSYALİST İNŞANIN ZAFERİ UĞRUNA MÜCADELE** 4. Defter
- **TARIM VE KÖYLÜ SORUNU** 5. Defter
- **ULUSAL SORUN VE SÖMÜRGE SORUNU** 6. Defter
- **PROLETER DEVRİMİN STRATEJİSİ VE TAKTİĞİ** 7. Defter

- **ESERLER** Stalin Cilt: 1 1901—1907
- **ESERLER** Stalin Cilt: 2 1907—1913
- **ESERLER** Stalin Cilt: 3 1917
- **ESERLER** Stalin Cilt: 4 1917—1920
- **ESERLER** Stalin Cilt: 5 1921—1923
- **ESERLER** Stalin Cilt: 6 1924
- **ESERLER** Stalin Cilt: 7 1925
- **ESERLER** Stalin Cilt: 8 Ocak—Kasım 1926
- **ESERLER** Stalin Cilt: 9 Aralık 1926-Temmuz 1927
- **ESERLER** Stalin Cilt: 10 Ağustos- Aralık 1927
- **ESERLER** Stalin Cilt: 11 1928 - Mart 1929
- **ESERLER** Stalin Cilt: 12 Nisan 1929 - Haziran 1930
- **ESERLER** Stalin Cilt: 13 Temmuz 1930-Ocak 1934

- **ESERLER** Stalin Cilt: 14 Şubat 1934-Nisan 1945
- **ESERLER** Stalin Cilt: 15 [SBKP(B) TARİHİ] 1938
- **ESERLER** Stalin Cilt: 16 Mayıs 1945- Aralık 1952
- **DİYALEKTİK VE TARİHİ MATERYALİZM** J. V. Stalin
- **SBKP(B)'DEKİ SAĞ SAPMA ÜZERİNE** J. V. Stalin
- **MUHALEFET ÜZERİNE** Stalin Cilt 1
- **MUHALEFET ÜZERİNE** Stalin Cilt 2
- **RKP(B) XII ve XIII PARTİ KONGRE RAPORLARI**
- **SBKP(B) XIV VE XV. PARTİ KONGRE RAPORLARI**
- **SBKP(B) XVI. XVII. VE XVIII. PARTİ KONGRE RAPORLARI**
- **XIX. ve XX. PARTİ KONGRE RAPORLARI** Malenkov-Kruşçev
- **TARİH ÇARPITICILARI** SSCB Enf. Bürosu-Stalin

- **POLİTİK EKONOMİ Ders Kitabı** Cilt:I (1955)
- **POLİTİK EKONOMİ Ders Kitabı** Cilt:II (1955)

- **SENDİKALAR ÜZERİNE I** MUHAREBE OLARAK GREV Losovsky
- **SENDİKALAR ÜZERİNE II** MARX VE SENDİKALAR Losovsky
- **ÖRGÜTLENME ÜZERİNE** Lenin—Stalin 3. Baskı

- **KADIN VE SOSYALİZM** A. Bebel (Tam Metin)
- **KADIN SORUNU ÜZERİNE** MELS-Komintern ve C. Zetkin 3. Baskı
- **KADIN SORUNU ÜZERİNE SEÇME YAZILAR** C. Zetkin 2. Baskı
- **LENİN'DEN ANILAR** N. Krupskaya (3 Kitap Birarada)
- **BİRÇOK HAYAT YAŞADIM** A. Kollontai (Otobiyografi)
- **TOPRAĞIN KIZI** Agnes Smedley
- **ÇİN HALKININ SAVAŞI** Agnes Smedley
- **POLEMİK** (1963) (Dokuz Yorum)
- **PROLETARYA DİK. TARİHSEL DENEYİMLERİ**
- **FRANSIZ DEVRİMİNİN KISA TARİHİ** A. Soboul
- **ANTİ-SEMİTİZM ve YAHUDİ SORUNU** İ. Rennap
- **YAHUDİLİĞİN ÇÖKÜŞÜ** Otto Heller

- **SELAM YAŞAM ATEŞİ** Nikolai Ostrovski
- **DEVRİM YILLARI -1905-** S. Mstislavski (Tarihi Roman)
- **ÜYE MİSİN? ... ÜYE MİYDİN?** H. Keil
- **ÖZGÜRLÜK** P. Wahlöö (Roman)
- **BRECHT'İN LAİ-TU'SU** R. Berlau (Der. H. Bunge) (Biyografi)
- **KILLARI YOLUNMUŞ MAYMUN** Güney Dal (Roman)

LENİN SEÇME ESERLER 4

ISBN 975 - 7349 - 05 - 4 (Tk. No)
ISBN 975 - 7349 - 27 - 5 (4. Cilt)

inter
yayınları